Iohannes Hart
mannus

Professori
Baader.

Warner 30/11/[illegible]

IOHANNIS

HARTMANNI

MEDICINÆ DOCTORIS

ET QVONDAM CHYMIATRIÆ IN Academia Marpurgensi Professoris celeberrimi, Principúmque Hassiæ Archiatri

PRAXIS CHYMIATRICA

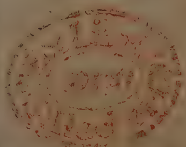
edita à

IOHANNE MICHAËLIS, Philosophiæ & Medicinæ Doctore, & Professore ibidem extraordinario: & Georgio Euerhardo Hartmanno Autoris Filio.

Huic postremæ editioni adiecti sunt, propter affinitatem materiæ, tres Tractatus noui.

I. *De Oleis variis Chymice distillatis.*
II. *Basilica Antimonij Hameri Poppij Thallini.*
III. *Marci Cornachini D.M. Methodus, qua omnes Humani Corporis affectiones ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, Chymicè & Galenicè curantur.*

GENEVÆ.

Sumptibus Petri Chouët.

M. DC. XXXV.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

ILLVSTRISSIMO AC CEL-
SISSIMO PRINCIPI, AC
DOMINO, DOMINO

VVILHELMO
Hassiæ Landgrauio,

COMITI CATINELBO-
CI, DECIÆ, ZYGENHAINÆ ET
Niddæ, &c. Reginæ, Regnique SVECIÆ Generali, Germanicæ libertatis Defensori acerrimo, Bonorum Studiorum fautori & promotori singulari,

Domino meo Clementissimo.

MAGNVM quidem esse ingenue fateor, Illustrissime & Celsissime Princeps, Domine clementissime, quod T. Celsitudinem

pauculis hiſce adire & Chymiatrico hoc munuſculo ſalutare audeam. Sed ſi res æqua rationis ponderetur lance, propendere meum inſtitutum liquido apparebit. Cognitum namque eſt & more peruulgato receptũ, quod cuncti, qui opus aliquod in lucem publicam emittere contendunt, illud Magnati & Mæcenati cuidam ſummo, aut amico Pyladæo, aut Patrono inſcribere & conſecrare ſoleant, idq; quatuor principaliter ob cauſas; Vt nimirum hoc ipſo non modo ſua nomina, ſed & ipſius patroni memoriam immortalitati quaſi deuoueant. Deinde vt patrocinium aduerſus liuidos caninoſque dentes, qui ſemper Theoni-

no den-

no dente aliena rodere ſolent, ſua vero cernère, aç nihil, niſi quod ipſi faciunt, rectum putare aſſolent, ſibi comparent & acquirãt. Vt porro illuſtre aliquod operi ipſi præfixum nomen ſit, inſtar hederæ, ſub cuius ſigno, tanquam generoſum vinum repoſcatur, collaudetur & vendatur. Vt tandem obſeruantiæ & gratitudinis debitæ pro acceptis beneficiis teſtandæ publicum ſit monumentum, & patroni humanitas & munificentia eluceſcat.

Hæ ipſæ cauſæ & me impulerunt vt T.C. praxin hanc chymiatricam parentis mei piæ memoriæ inſcribere & conſecrare animum inducerem. Nam ſi tã-

ta tamq; varia in parentem meũ piæ memoriæ, inque me collata ingentia beneficia Alexandrina recenſere vellē, dedicatoria hæc in volumen concreſceret. Quare vt aliqua ex parte ſaltem, (quandoquidem ex toto impoſſibile eſt) gratum me erga T.C. exhibeam, praxin hanc Chymiatriciã inſcribo, dico, dedico & conſecro, ſubmiſſe rogitans, vt ſub T. C. patrocinio prodire, permittere & contra aduerſorum Miſochymicorum obtrectationes & calumnias praxin hanc ea, qua pollet authoritate & poteſtate, defendere velit. Valeat T. C. ad Neſtoris annos ad Dei gloriam, Reipublicæ Chriſtianæ, libertatis Germanicæ defenſionem, patriæ

prote-

protectionem, sub indesinenti DEI Ter. Opt. Max. tutela, qui solus gubernationes felices efficere potest, qui sapientiam, per quam principes regunt, fortitudinem, per quam hostibus Ecclesiæ & libertatis germanicæ se opponunt, oppugnant, largitur. Cassellis Anno 1633.

Ill^{mæ} Celsitudinis

Subiectißimus & obseruantißimus cliens

Georgius Euerhardus Hartmannus Philochymicus.

CUM praxis isthæc chymiatrica clarissimi & excellentissimi Domini Doctoris Ioãnis Hartmanni à diuersis & etiam exteris nationibus maxime desiderata, modo autem impressa ad manus meas peruenerit, exemplaria autem in copia propter tumultus bellicos, præsertim in inferiore Germania, Anglia & Gallia haberi non potuerint, consultum fore putaui, amice Lector, illã ipsam annexo de oleis arte chymica destillandis tractatu nouo, in nullius tamẽ præiudiciũ vel fraudẽ sed potius ad maiorem autoris laudem & Reip. commodum ob materiæ præstantiam & affinitatem in hanc cõmodiorem formam cõiicere & typis recudere. Quod vt æq; boniq; cõsulas, obnixe rogo.

PRO-

PROOEMIVM.

FELICITER in praxi chymiatrica processuro ad 2. respiciendum. 1. Vt bene cognoscat morbum. 2. Vt remedia conuenientia & selectiora in promptu habeat. Prius cognoscitur ex Pathologia; Alterum ex Therapeusi; quæ tamen præcipuè est chymica. In Pathologicis doctissimus Fernelius est consulendus: In Therapeusi quæ imprimis Pharmaciam spectat hoc loco præstant chymica, scilicet specifica & quidem εὐπόριστα, in quibus duobus tota ratio medendi chymica consistit. Antequam igitur ad singularum partium morbos & symptomata perueniamus, non erit inutile præmittere vniuersalia medicamenta in certas classes redacta, ex quibus vniuersales curationes particularium morborum petendæ. Cum autem in Medica Praxi frequentissima intentio sit

Euacuatio: Medicum eandem per medicamenta cita, tuta & iucunda ritè administrare callentem principalem Praxeos neruum callere meritò arbitramur. Igitur de morborum principalium cura tractaturi, operæ pretium erit, vniuersalia illa euacuantia, quæ in singulis quasi morbis offerenda, præmittere.

Cum autem Natura per 4. vias ordinariè morbi mineram expellere soleat. 1. per superiora: 2. per inferiora: 3. per vesicam vrinariam, & 4. per ambitum corporis; Medicus naturæ minister eam in his meritò imitatur, & propterea 4. euacuantium medicamentorum classes constituit, scilicet Vomitoriorum, Purgantium, diureticorum & Diaphoreticorum, atq; hęc pro diuersitate subiecti & morbi scilicet ex vegetabilibus, nunc ex mineralibus depromit.

Quemadmodum autem in singulis morbis hæc in vsum veniunt, ita sæpius ob virium imbecillitatem, aut doloris vehementiam nunc æger confortandus, nunc dolor mitigandus, nunc confortantia & anodyna adhibet, quæ particularibus curis præmittenda.

DIGESTIVA.

INter Digestiua familiaria præter cætera in dogmatica Medicina vsitata interdum etiam ab ipsis ęgrotis requisita maximè in vsu sunt: Tartarus Vitriolatus imprimis à Crollio descriptus, ex quo est digestiuum ibid. Istud eo modo in vino sc. dissolutum, cum passulis & cinnamomo coctum, quē docet Crollius, paratum, etiam ostensum vnicum est, quod debito modo exhibitum, in morbis contumacibus & chronicis digestione & mitigatione egentibus, plurimum potest.

II. Est Crystallus Tartari à Quercet. sæpe laudatus, & hactenus vsu quoque confirmatus, vulgò vocant Cremorem Tartari. Eius vsus quoque valdè conueniens morbis multis, digestione opus habentibus: imprimis verò ad calculum renum vel vesicæ, de quo infrà maximè est accommodatus. Dosis huius est à ʒß ad ʒj. In melācholia summum est deoppilatiuum tam alui, quàm Tartari in venis Mesaraicis stabulantis. Datur in iusculo carnium vel vino sæpius dosin reiterando. *Tartari Cryſtall.*

VOMITORIA.

Inter Vomitoria primum tenet locum *aq. Benedicta* à Martin. Rulando propriè ita dicta.

II. Est *Syrupus ex aqua Benedict.* de quo in notis ad Crollium.

III. *Sal album:* hujus autem vsus rarior; à ℈ß ad ℈j. in aqua menthæ aut hordei dissoluta vomitum mouet *Vitriolum album* si purius desideras, dissolue illud in aqua cent. min. solutum filtra, coagula, iterum solue, filtra & coagula idque tertia vice. Vltimo dissolue in aq. rof. solutum filtra, & in cineribus calidis per 6. dies digere, fæces fundum *Sal albū.*

petentes separa, quod clarum euapora ad siccitatem. Dosis ℈ij, cum Cons.Ros.vino, hydromel. vel ptisana addito ad libitum Syr. acetos. vel oxymell.

IV. *Gilla Paracelsi*, vt exstat ap. Croll.

Vomitorium Plateri. V. *Vomitorium Plateri ex nucibus viridibus*, Raphano & acet. vini.

℞. nuc. jugland. circa fest. Ioh. collectar.
rad. raphan. an. part. ij.
aceti vini distillat. part. iij.

Conquassatis nucibus & raphano fiat digestio leni calore per dies 5. vel 6. postea distilla per Alemb. ex B. Dos. ℥iij. ℥ß, fortificatur cum aq. Bened. dimidia dosi, vel etiam 3. aut 4. parte.

Vomitiu. Conradinum. VI. *Vomitiuum Conradinum*, de quo ad Croll.

Ramenta Vnguiũ. VII. *Ramenta vnguium* in vino vel alio liquore.

NB. In hydrope si segmenta vnguium digitorum & pedum vmbilico ægri imponantur, miraculosè dicunt aquam expellere, D.C.H. Basil.

Coagulũ Asari. VIII. *Coagulum Asari*, ex asaro toto, h.e. rad. & fol. cum spir. vini extrahitur tinctura, quæ cum Sale purificato eiusdem coniungitur, & facta in MB. lento igne digestione sp. vini in B. abstrahitur ad consistentiam vel coagulum.

Alia praparatio. CLARIVS: Mense Majo ℞. rad. asar. q. s. cum foliis, quæ in vmbra diligenter exsiccentur & earum pars quarta conquassetur, postea & ipsi in phiola affundatur sp. vini rectificatus, vt 4. dig. emineat: Phiola optimè obturata in loco calido ponatur, vt spiritus vini colore è viridi flauo tingatur. Spiritus tinctus decantatur à fæcibus & in vase clauso seruatur. Ex partibus residuis tribus in

cine-

cinerem combuſtis aqua calida Salem extrahe, hic ſiccatus in Crucibulo ad ignem patentem funditur. Remotus fluens ab igne ſoluitur in aq. calida & digeritur, iterumque exſiccatur. Huic ſali tinctura ſuprà (pag. præced.) parata, prius per chartam bibulam filtrata, ſuperfunditur, & in cucurbita ſp. vini igne lento abſtrahitur ad conſiſtentiam mellis. Huius ℈j ad ℈ij vel ʒj, in ptiſanæ juſculo exhibetur, hydromel) hydreleo in morbis, vbi vomitiuis opus eſt. Alij tantum folia Aſari num. iiij, in vino per horas 6. aut 8. macerant, vinumque leniter expreſſis foliis exhibent ſine moleſtia vomunt. *fol. Aſari.*

IX. ℞. Antim. ℔j, ſucci berber. ℔vj. ſtent in ſole aut loco calido per menſem vnum, poſtea ſuccum effunde, extrahe aq. ad conſiſtentiam ſyrupi, quem reſerua ad exſiccanda vlcera. Olei reſidui gut. 20. ad ſummum mouent vomitum abſque violentia: Frequens eſt VVertenbergero Baſileæ. *Oleum Antimonij cum Berber.*

X. Aqua Vomitoria præſtantiſſima: ℞. Vitri Antim. hyacinthin. more Matthiol. præparati & in puluerem ſubtilem redacti, Salis Cardui ben. an. gr. xL. aq. Veron. ℥v. aq. Cinam. gutt. xxx. infundantur in B. tepido per hor. 24. poſtea colentur per chartam & ſeruentur. De quo patienti ʒ. 4. 5. vel 6. ʒ, ſecundùm quod repletus, robuſtus, facilis, vel difficilis fuerit ad purgandum, dentur. *aq. Vomitoria præſtantiſſima.*

XI. Vitriolum vomitiuum ſimul & purgans in febribus laudatiſſimum remedium, & purgans frigidum Angeli Salæ, vide notas ad Croll. *Vitriolū vomitiuum.*

XII. Aqua Benedicta Rulandi etiā inſigne Vomitoriū eſt, quod ita paratur. ℞. hepat antim. ex ant. & Vitriolo part. æq. facti per hor. 5. in aq. ebul- *Aqua Bened. Ruland. præparatio.*

liat, hinc residеat & aqua clara à fæcibus separata per pannum laneum traiiciatur & relinquatur per noctē, vt resideat rubedo in fundo, aut inspargantur gutt. aliquot aceti, vt rubedo ad fundū præcipitetur. Aqua Vitriolo imprægnata separetur, aliaque affusa lauetur, vt omnē salsedinem Corpus deponat, aqua decantata exsiccetur crocus. Eius ℈j, maceratur in ℥iiij vel v, vini albi, alteriusve liquoris conuenientis in loco calido per noctem; aut si statim opus habeat, bulliat in eodem liquore, Colatura propinetur calida vel frigida. Vires & vsum, cautelasque huius vide in notis ad Crollium.

Extract. Ellebori.

XIII. Extractum Ellebori.

℞. *Rad. cyclam. bryoniæ an.* ℥*ij.*

Ellebori albi ℥*j.*

probe mundatas, lotas, vicissimque exsiccatas cōminue in puluerem, cui affunde sp. V. ad eminent. 4. digit. digerantur in loco calido per 3. dies, dein lentissimo igne sp. V. distilla, & caue, ne ignis vehementia materia comburatur. Quare præstat eam, cum ad mellis consistentiā distillata est, eximere, & in scutella vitrea leni calore exsiccare. Materiam exsiccatam vicissim comminue, & spiritum V. antea abstractum reaffunde; relinque in calido per 2. noctes, postea filtra, liquorem filtratum vsui reserua. Eius gutt. 6. vel 8. in haustu aquę tepidę, vini, aut si fortius desideres vomitorium, decocti sem. Raphani cum syr. acetosæ simpl. ad libitum exhibentur, ad excitandum sine animi molestia vomitum.

Electuar. Antimonij.

XIV. Electuarium Antimonij.

℞. Vitri antimonij per se sine borrace fusi in tenuissimum puluerem redacti ℥ij, instilla sp. vitrioli

ʒij,

℥ij, ac misce diligenter in mortario vel super porphyrium, & postea puluerem in scutella ad lentum ignem exsicca. Hunc puluerẽ misce cum specieb. enumeratis à Crollio in Electuario Antim.

X V. Non dissimili virtute præditi sunt fl. antimonij & vitrum eiusdem si per noctẽ infundantur in vino vel alio liquore conuenienti (v.g. in aq. Cardui bened. ℥iij, Cinam. ℥j) à ℈ß ad ℈j, & mane vinũ clarum decantatũ exhibeatur: si v. in promtu vomitiuum habere animus sit; infundi possunt ℥j flor. antimonij vel Croci vel vitri; in ℔iiij vel circiter vini albi, aut aq. Cardui bened. addita pauca aq. Cinam. & in vase bene clauso adseruari. Liquoris, cum opus, dabis ℥iij vel iiij. Colentur & exhibeantur vel per se, vel cum syr. acetosæ vel oxymel. simpl. *flor. Antimonij & vitrum.*

X V I. Alij Gummi guttæ gr. aliquot (3) cum gut ij. ol. Cinam. aut aq. ejusdem in pingui iusculo exhibent. *Gummi gutt.*

NB.

Si vomitus vt purgatio à datis his medicamentis nimium subsequatur, præsentaneum est remedium potus lactis cocti cum pane, aut cochleari. Syr. de mastich. aut Theriaca antiqua statimque cibum aut panem tinctum vino grosso exhibere. Prodest etiam Emplastrum de crusta panis ventriculo imponere, & plantis pedum: Præsentaneum quoque remedium est; si offeratur pil. j. laudani opiati. Interdum prodest, si æger ad vomitum non admodum procliuis est; naturam iuuare iusculo exhibito sine pane, aut aq. hordeacea hydrelæo:

CATHARTICA VEGETABILIA.

Puluis Diasenæ. I. Puluis Diasenæ laxatiuus.

℞. *fol. sen. mund.*
Crem. Tartari ana ℥j,
Sem. anisi,
Caryophyll.
Cassiæ ligneæ,
Galang.
Diagr. an. ʒj.

puluerisa subtilissime. Dosis à ʒß ad ʒj ß in substātia ad summum in conuenienti liquore. In infusione dos. est ad ℥ß.

Panchymagogon vegetabile. II. Panchymagoga vegetabilia Crollij, & illud quod à me additum est, aut aliud, quod ex vtroque componitur. Dosis à gr. xvj ad ʒß, videatur in notis Crollianis.

Extractū Rhabarbari. III. Extractū Rhabarbari, quod nullo alio modo fit, quā per aq. Cichor. vel Endiu. aut Cent. min. cum gutt. aliquot ol. tartari sine vlla compositione alia. Acui tamen illud potest necessitate requirente cum diagr. it. cum guttæ gum. Elaterio, præparatis, nempe per læuigationem in marmore cum gutt. aliquot sp. vitrioli & ol. anisi, fœnic. Cinam. angelic. citri pro ratione morbi & patientis.

Extractū Senæ. IV. Tale quoque est extractum senæ cum aq. Cinam. eodem modo cum extr. Rhabarb. paratum. Dosis horum à ℈j ad ℈ij.

V. Extractum Mechoacannæ cum aceto factum, & ad piceam substantiam redactum.

VI. Extr. radic. Esulæ min. eodem modo paratum. Vide notas ad Crollium.

Elleb. nigri. VII. Extr. rad. Elleb. nigri veri cum aq. maior. vel meliss. & ol. tartari. Dos. à ℈ß, ad gr. xvj. vel

etiam

etiam xx. nonnulli extrahunt cum vino bono; vide Crollianas notas.

VIII. His annumerantur rad. Ellebor. præparatæ per phlegma vitrioli quod absoluitur hoc modo:

℞. Rad. elleb. veri, irrora cum phlegmate vitrioli, quod nempe in rectificatione sp. vitrioli primo loco prodit, pone in scutella vitrea ad lentum calorem cinerum, subinde cum spatula lignea mouendo. Fœtor nimirum exhalans ex ipsis radicibus earum venenositatem secum rapit: perge irrorando ampliùs, & detinendo in leni calore, donec nempe fœtor omnis abactus, radices relinquat grati odoris, & summe nigricantes. Exsiccentur leniter, quanquam subinde quasi madore perfusæ maneant. Dos. à ℈ß ad ℈j. *Radicum ellebori præparatio.*

IX. Extract. Colocynthidos.

X. Scammonium simul cum aceto elaboratum, aut Extr. scamm. per se simpliciter cum aceto factum. Dos. à g̃ viij. ad xij.

XI. Huc referendus est spir. vitæ aureus Rulandi, qui nil aliud est, quam essentia trochiscor. Alhand. cum sp. Vini Maluatici i. e. maluatico distillato extracta. Dos. à ʒß ad ʒj.

XII. Specificum purgans Paracelsi. Vide notas ad Crollium.

ELECTVARIVM DE foliis senæ.

℞. Cinam. el. ʒvj, fol. sen. Or. s. s. ʒv. F. infusio in vini generosi ℔iiij. per biduum in loco tepido. Hinc leuiter bulliant & exprimantur. Cum colatura extrahe pulpam passularum in aq. coctarum. ℥ix adde pulpæ cassiæ ʒvj, & si fortius desideras

Elect.lenit.℥ij ol.nuc.mosch.per express. fact. ʒß. F. Elect. Dosis ʒvj ad viij vel x per se, vel cum ʒß ad ℈j diatartari.

PANCHYMAGOGON VEGETABILE.

℞. Colocynth. inueterat. ab arillis & nucleis purgatæ ʒvj. fol. sen. orient. sine stipitibus ℥iiij Rhab.℥ß, sem.Ebuli ℥jß, rad.Elleb.nigr.præparat. agar.throchisc.an.℥j, Cinam.Caryoph.an.ʒij. Cōtusa infundatur in sp. V. non rectificato ad eminent.3.digit.matracio optime clauso per 16.dies in loco calido digere, vt sp.V.tingatur, tinctum effunde, aliumque affunde toties, donec non amplius tingatur. Hinc ℞.Elaterij ℥ij, aloes succotr.℥j, infunde in sp.V. bono additis aliquot guttis sp. vitrioli aut ol. Sulphuris per Camp. per dies in loco calido, matracio exacte clauso. Hinc materia per filtrum traiiciatur, digitis exprimatur & inspissetur calore lento, atque cum extracto superius facto coniungatur. ℞. Etiam scammon.optim.q.v. in marmore tenuissime tere, & imbibe sp.vitrioli addendo gutt.aliquot ol. anisi (e.g.ad. ℥j scamm. additur sp. vitrioli vel olei sulphuris ℈ß, ol. anis. gut.6.) diligenter subige ad massam instar picis viscidam. Hæc tinctura optime corrigit scammonium. Nam cum exsuperante calefaciendi potestate polleat, quæ à Mercurio & Sale volatili dependet, hac via mordicans Sal per mortificationem ab actione contraria sp. vitrioli & ol. anisi profecta, retunditur, & ad beneficam operationem redigitur. Massam dictam cum aq.ros.aut Maioran. extractam ad siccitatem euapora. ℞. Nunc Extractum superius puluerisatum, & adde Extr.scam.ʒvj, ol.nuc.mosc.per expr.ʒij, M.in mortario

tario & ad vsus serua. Dosis à g̃ xiij ad ℈j vel ʒß in forma pilul. in prunis aut passulis vel pomo cocto. Potest etiam Extr. scammonij solum propinari à g̃ xij ad xx. cum syr. Ros. solut. in pilul. redactum. Purgat etiam leniter & sine molestia. Idem etiam Extr. potest vicem supplere Colocynth. ad incorporandum Mercurium quouis modo præparatum.

EXTRACTVM SEV RESINA *Scammonij.*

℞. scamm. opt. ʒj in mortario, reduc. in puluerem pistillo oleo amygd. d. illito, in matracium pone superfundendo aquam Endiu. vel Rosar. ad emin. 3. dig. in loco calido per 3. dies vas optime clausum reponatur. Aquam colore obscuro tinctã decanta à fæcibus, filtra & in calore blandissimo aut MB. menstruum aufer, vt remaneat Extract. Scamm. in forma pulueris. Huius g̃ iiij. v. vj. cum ℈j tartari vitriolati exhibe, vel quod melius:

Tartarus vitriolatus tinctura scammonij impregnatus. ℞. postquam tincturam scammonij filtraueris, eam cum ʒij tartari vitriolati coniunge, coniunctam in B. loca, menstruumque inde ad siccitatem euoca. *Tartarus vitriolatus Scammoniatus.*

Purgat per inferiora, & omnes obstructiones tollit, si misceatur cum Cathartico v. g̃. panchymagogo vel offeratur in syr. rosar. sol. vel violarum vel melle rosar. solut. Vt: ℞. tartari vitriolati ℈j mell. ros. solut. ʒj. vini Enulati ʒij. M.

In hydrope ad crassos & serosos humores expurgãdos: in febribus Melancholicis & phlegmaticis commode datur cum oxymelle elleborato, & aq. vel decocto buglossæ. In Quartana præmissis vniuersalibus vtiles sunt pilulæ subsequentes:

Pillulæ in quartana. ℞ *Extr. Chamædr.*
Cent. min. an. ℈ ß.
Pip. nigr. gr. iiij.
Ol. anis. gr. iij.
Cinam. gr. ij.

M. accipe vnam atque alteram horis matutinis.

Cremor tartari assumitur in iusculis conuenientibus, aut in quibus rad. fœnic. petroselin. fuerint decoctæ, à ʒß ad ʒj aut etiam ʒij. Stimulus adiici potest ex sale gem. vel diagr. Exempl. g. ℞. Crem. tartari ʒj diagr. gr. iij. M. in iusculo 3. horis ante cibum exhibeatur. Vel ℞. Gum. gutt. gr. vj. Crem. tartari ℈j M.

In Melancholia Hypochondriaca nihil felicius: Nam si aliquot diebus eius ʒß vel ℈ij. in iusculo cum Capparum decocto exhibeantur, & exterius ad hypochondr. sinistra emplastrum ex Ammoniaco gummate in aceto scillitico applicetur, senibus maxime & qui obstructâ sunt aluo, conducit.

In obstructionibus ℞. Crem. tartari ʒß tartari vitriolati ʒß. vel Crem. tartari ʒiiij. sal. absinth. ʒj. F. puluis.

Insigne euadit Catharticum, si tartari Crem. ʒß. tart. vitriol. ℈j addatur in bile educenda, Extr. scamm. gr. viij. vel x. in iusculo vel vino, non tantum omnes impuritates laxando aluum educit, sed & summum est aperitiuum, vnde loco digestiui vel deobstruentis, in quibusuis obstructionibus exhiberi potest, ante vsum Catharticorum. Modus exhibendi talis est. ℞. Crem. tartari ʒß ad ʒj. tartari vitriolati à ℈j ad ʒß. Detur in iusculo, si loco aperitiui vel digestiui vti iis velis, dentur bis in die

ad ʒj

ad ʒj tribus horis ante pastum cum iusculo vel Elect. de senna ʒij aut cum syr. de Canella vel alio quocunque appropriato Electuario liquido aut syr. Patiens eo sumto parum deambulando se exerceat.

ANISVM LAXATIVVM.

Anisum Laxatiuum.

Anisum laxatiuum fit, quando Confect. anisi ad ℥ singulas ℈ij scamm. puluerisati (& si lubet mercurij vitæ aut dulcis ad libitum) adduntur. Item non videtur incongruum, si cum infus. flor. antim. aut croci Metall. aut vitri antim. dissoluatur saccharum, quo ad confectionem vtimur, sed hoc modo Cathartica erunt) cum sacch. rof. vt docet Croll. inter conficiendum aspergantur. Aut si vis præparetur scammonium h. m. Inter puluerisandum inspergantur gut. aliquot sp. vitrioli, exacte trituretur, exsiccetur scamm. iterumque puluerisetur. Dosis anisi à ʒj infantibus & aliis.

PASSVLAE LAXATIVAE.

Passulæ laxatiuæ fiunt, si in decocto quocumque purgante passulæ macerentur: maceratæ pro quantitate decocti imbibiti adsumuntur. Eas si fortiores desideras, adde infus. flor. antim. vel vitri antim. aut quod melius, Croci Metall. ad libitum.

CATHARTICA
Mineralia.

I. Mercur. Dulc. seu Panchymagog. Quercet. fortificatus cum Mercur. vitæ, ita vt ℥xvj. istius capiant ℥ij Mercur. vitæ.

NB. Hæc mixtura diligenter marmore per aliquot horas est læuiganda, sic enim vis vomitiua Mercur. vitæ torpet, & ille cum Mercur. dulc. tantum per inferiora purgat blãde.

II. Pilulæ ex flor. antim. correctis tantum per inferiora purgantes.

III. Puluis Emeticus seu Mercur. vitæ vel flores butyri antim. qui etiam inter vomitiua locum habent, quantum & vomitionibus & purgationibus indulgendum. Tales sunt fl. antimonij correcti, seu in oleum butyraceũ conuersi, & in aq. communi præcipitati. Vis enim vomendi adimitur, si aliquãdiu cum Sale cõmuni leuigentur in marmore, & posteaquã Sal per edulcorationem cum aq. cõmuni fuerit ablatũ, puluis residuus in consueta priori dosi exhibitus tantum aluum mouet.

IV. Sol vitæ vel præcipit. à Rhenan. pag. 34. & 35. Sole puteo emergente descriptus.

V. Mercur. Crollij.

VI. Arcanum Corallinum Paracelsi in Basil. Crollij elaboratum.

VII. Oleum antim. dulce. antim. calcinetur ad summã albedinẽ, dein acetũ (alij sp. vini sumunt) in Baln. essentia salina extrahitur, abstrahitur acetũ & aq. pluuiali de nouo eadẽ essentia extrahitur, traiicitur per chartam bibulam aliquoties. Hunc laborem repetendo fit Sal nitidissimum, quod in cella frigida liquescit, & soluitur in ol. rubicundũ, quod instar sacchari dulce. Huius gut. vij per aluum clementer purgant.

℞. Antim. fusum cum Marte, & postea calcina cum sulphure, postea per se, vt pro vitro, & habes ol. antim. dulce adstrictiuum.

Succinũ. VIII. *Succinum* Antim. Mercur. vitæ vulgaris in retorta partes volatiles igne lento euocari, & in oleo destillari possunt, reliquum si in Crucibulo fundatur, confit inde vitrum colore succini fere.

Dos.

Dos. gr. ij vel iij per se vel infuso.

IX. *Vitrum purgans.* Vitrum antim. in veram Chilistem laxatiuam abit modo sequenti: ♃. Vitr.antim.puluerisati ℥j instilla sp.vitrioli opt.re-ctif.℥j. M. diligenter in mortario & in catino ad ignē lentum exsicca, & denuo eandem quantitatē sp.vitrioli affunde, atq; iterū exsicca, idque septies repete, semper prouidendo, vt puluis bene exsiccetur. Interim ♃. mastich.℥j, affunde illi sp.V.℔j.digere per 4.hor. Hinc sp.Vini decanta, atque in eo vitrum antim. præparatū per 3.dies macera. Hinc flores seu Vitrū cum sp.V. in Crucibulū inde, & sp. V.accende, vt totus flagret, quod vt eo rectius fiat, cū flammā non amplius concipit materia, in igne rotæ colloca crubiculū, vt totus sp.V.exhalet. Puluis residuus lento igne cinerum per 12.hor. in scutella vitrea exsiccetur. Dos.à g̃iiij. *Vitrum antimon. purgans.*

Dicta hæc Medicamenta vt cum maiori voluptate assumantur, misceri poterunt cum conseru. Rosar. aut quacunque alia, aut Cons.sacch.rosat. ad iustam consistentiam. Cum adhuc calet, ex catino eximatur, & super tabulam mundam extendatur, & cum cultro designata magnitudine tabularum, in singulas tabulas inde iiij.gr. vitri, aut fl. antim. puluerisat. sic apte formentur tabulæ, quas exsicca. Vel ♃. Sacch. rosat. cum pauca aq. rosf. in mortario contunde, vt fiat massa. Huius ♃. quantumlibet, eique admisce dosin antim. præparati, & cum instrumento apto manu tabellam forma, & sic procede, donec habeatur quantitas. Vel subigatur farina cum aq. rosar. & Cinamom. addito, vt fiat massa. Ex hac dum placentulas in formam oblatæ formas, in

instrumento proprio coque singulisque insperge dosin Vitri antim. præparati. Vel pyra moschatella conficimus, & in singulis fiat foramen, cui indatur dosis dicti purgantis, iterum proprio operculo exacte claudantur, & conficiatur Confectura humida sicca. Idem in aliis fructibus conficiendis fieri potest.

Mercurius laxatiuus. X. *Mercurius laxatiuus.* ℞. Mercur. viui q. v. superfunde ol Sulphur. per camp. facti, aut ol. vitrioli, vt digitum transuersum supereemineat, hinc in arena calida tamdiu pone, donec materia calida in vase coaguletur, quod fiet intra 3. hor. matracium saltem papyro tegatur, quo spiritibus volatilibus exitus pateat. Hinc fracto matracio materiam aufer, & si quid fortè Mercur. viui adhuc in fundo restat, illum separa, materiam puluerisatam in Crucibulo inde, & igne patenti per horam digere, vt totus rubeat in igne. Hinc ab igne remoto Crucibulo materiam in aq. calidam iniice, & conuertetur in puluerem flauissimum, qui abiecta aq. alia adhuc affusa lauetur, & postea exsiccetur. Hinc in matracium indatur, & cum sp. V. digeratur per 15. dies. Hinc sp. V. decantetur, & super candens ferrum Mercur. ponatur, vt optime exsiccetur. Dosis ℈vj ad x.

NB. Mercur. dulcis sublimatus ad ℈xvj. exhibitus, in corpore valde cacochymo plus purgat, quam in alio non ita cacochymo gr. xxx.

Panacæa Mercurij alba. XI. *Panacæa Mercur. alba vulgaris.* Mercur. in Aq. fort. dissoluitur, in solutionem aqua salsa infunditur, vt Mercur. ad fundum præcipitetur, qui ab omni salsedine per reiteratas ablutiones liberatus

ratus exhibetur cum Terebinth. à gr. v ad x vel xvj.

XII. *Flores antimonij correcti.* Fiant primo flores antimonij albi seq. modo: sumatur olla aut cucurbita fictilis ampla, iuxta fundum perforata, cui in furnum locatæ applicentur perforatæ aliẹ 4. vel 5. inuicem se excipientes, in summitate apponatur Alembicus rostratus, accendatur ignis lentus, donec per gradus vas inferius candescat. Hinc de antimonio puluerisato per foramen in infima olla relictum iniiciatur ad ℥ß, quo iniecto statim eleuantur flores in superpositas ollas, foramen subinde exacte claudatur operculo apto: Relinquantur per hor. continuando ignem, vt olla inferior candeat, hora elapsa aliam ℥ß antimon. puluerisati iniice, iterumque per hor. relinque. Hic labor, quoties visum fuerit, repetatur. In principio semper aliquid phlegmatis per Alembicum distillare solet, quod cum stillarit, rostrum claudatur charta, & sublimatio, vt dictum, continuetur. Floribus h. m. præparatis destillatur ex melle aqua, lento cinerum calore aut Balnei, quæ primo exit, insipida (quẹ enim hanc sequitur, instar aceti acris est) cum æq. portione sp. V. rectificati misce, & in phiolam super flores affunde, ad emin. 4. dig. Circulentur h. m. flores in sole, vel alio loco calido per mensem, postea menstruo abiecto flores exsicca leni calore & serua. Videbis violentiam florum antimonij, quæ à cruditate erat per coctionem & nobilis menstrui prẹsentiam concoctam & sublatam esse, ac tantum sedes mouere siue omni vomitu. Dos. à gr. v ad vj vel vij.

Flores Antimonij Correcti.

XIII. Mercur. cum sole. ♃. Solis fini part. j.

Mercur. c. Solis præparatio.

Mercur. viui part. vj. fiat secundum artē amalgama, Mercur. ab amalgamate super ignem lentum carbonum euolare sine in tigillo, remanebit Calx Solis in fundo. Calcem iterum cum aliis part.vj. Mercur.s.a.amalgama optime agitando,vt calx omnis in Mercur.dissoluatur,& vnū corpus homogeneū appareat. Amalgama hoc inde retortæ paruæ lutatę & superfunde Aq.fort.ad eminent,3.dig. retortā in cineribus loca per diē ad digerendum igne mediocri. Die seq.igne fortiori collige Aq. fort.in recipiens retortæ appositum,& ignem sub finē auge,vt fundus rotortæ incandescat,& omnes sp.Aq.fort.corrosiui destillent. Vasis refrigeratis materiā exime,tere,iterumque retortæ inde,& superfunde Aq.fort.ante abstractam, iterumq; igne forti aren.distilla, vt prius, vt retorta in fundo incandescat. Vasis refrigeratis materiam in retorta contentā rubicundissimā exime, abiiciendo illud, quod forte ad latera retortæ sublimatum est.Hinc ♃. laminam ferream quadratam,quam in igne,vt incandescat,tene. Cū optime candet,insperge puluerē Mercurialem, vt optime exsiccetur, & quod volatile restat, euaporet; cum ferrum frigere incipit, materiam aufer, & in vase clauso ad vsum adserua. Lente sine omni etiam vomitu, nisi scil.superioris ventris regio siue ventriculus quibuslibet impuritatum mineris refertus sit, per secessum purgat. Dos.à g̃ iij ad viij. cum paucul. Terebinth. aut Extr. colocynth. aut in horū defectu cum pil. Coch.min.aut aliis. Summum arcanum in hydrope,lue gallica, & omnibus cutaneis affectibus, & defluxionibus, & vbi corpus scatet pituitosis humiditatibus.

NB. In

NB. In exhibitione Mercur. quomodocunque parati notandum, 1. conuenientissimam omnium exhibendi formam esse pilulas, ne scil. Mercur. mora nimia in palato noxam adferat, mouendo ptyalismum, & tonsillarum tumorem inferendo, attractis ad palatum vndique humoribus tenuioribus propria quadam naturæ familiaritate. *Cautela in exhibitione Mercurialium.*

2. Incorporando Mercur. semper consultum est addere gut. 1. & alteram ol. Sulphur. quia hoc ipsius malignitatem compescit, volatilitatemque, quia sursum tendit, figit, & symptomata; quæ infert, corrigit.

3. Vt ad summum post sumptum Mercur. (hor. 2. post) detur iusculum, & cibus dimidia hora post, ne diutius in ventriculo hæreat.

4. Ne exhibeatur frequentius biliosis, quia educendo serosam humiditatem frenum bilis nocumento illis esse poterit.

5. Vt exhibeatur cum Terebinth. aut Extr. Colocynth. seq. ℞. Colocynth. non recentis sed ab annis aliquot reseruatæ sine interioribus arillis & nucleolis ℔ß, scam. pur. ℥iiij, incisa extrahantur cum sp. V. antea vsurpato, seu non rectificato; reiectis fæcibus menstruum tinctum cucurbitæ indatur & per MB. sp. V. vsque ad mellis seu pilularum consistentiam reuocetur.

DIAPHORETICA.

I. Bezoardicum minerale simplex. Dos. gr. vj ad xij vel plura, in vehiculo conuenienti, vino aq. Card. bened. Cinam. aut Theriac. vide notas ad Crollium. *Bezoard. simplex.*

Bezoard. Solare. II. Bezoardicum minerale solare dos eadem.

Bezoard. Lunare. III. Bezoardicum lunare, quod fit hoc modo: Luna in Aq. fort. soluitur, digeritur tamdiu, donec solutio fiat viridiuscula, abstrahe (per alembicum ad mellaginem) Aq. fort. & ex Luna cum sp. V. tincturam extrahe viridem, hanc extractam repete, donec non amplius tingatur. Vicissim sp. V. ablato remanentem tincturam proportione subo-ctupla ad butyrum (butyro antimon. in sp. vitrioli soluto iunge, & l.a. distillando ad siccitatem bis terve fixa, eodem modo quo Bezoardicum commune figitur) Bezoardicum minerale simplex. Dos. eadem.

Antimonii diaphoreticum. IV. Antimonium Diaphoreticum seu fl. antimonij albi fixi. Dosis à ℈ß ad ℈j, nonnunquam etiam vltra cum conseru. Rosar. vel aq. conuenienti cum particula Theriac. vet. vitiosos humores per sudorem pellit optime.

Panacea seu sulphur antimonij fixum. V. *Panacea seu sulphur antimonij fixum* fit hoc modo: Ex Cinnabari antimonij post destillatum butyrum antimon. in collo retortæ collecto, primum eliciatur sulphur rubrum h.m. Fiat lixiuium fortissimum ex cineribus clauellatis vel calce viua, vt moris est, cum quo exacte purificato perque filtrum traiecto cinnabaris antimon. puluerisata ebulliat per 3. vel 4. hor. in cacabo ferreo. Lixiuiũ redditur rubicundum (propter sulphur) argentum vero viuum in fundo fluit currens. Tinctum lixiuium per inclinationem separatum & adhuc calidum per chartam bibulam colatur & reponitur per hor. aliquot, atque ita sulphur antimonij fundum petet in forma pulueris rubri, quod à lixiuio separatum deinceps edulcorandum est aq. communi,

muni, postea lento calore exsiccandum. Huius sulphur: & Reguli antimon. ♃.an.v.g̃.ʒj ol.Sulphur.per Camp.facti vel ol.vitrioli ʒiij, digere per aliquot noctes & dies in retorta vitrea in loco calido, deinde destilla ex aren. ter (ad minimum, & quinquies) cohobando, vrge postrema vice ignem quarti gradus per 12.hor. & erit totum fixum in igne manens, quod exime & cum aqua ros.laua. Huius ♃.ʒj. Salis seu mag.Corall.ʒij.M.exacte & F.puluis. Panacææ seu Sulphuris Antimon. dos.à g̃ x ad xv. Est egregium sudoriferum, præsertim in morbis malignis & epidemiis in aq. appropriatis sudoriferis. Datur in conseru. aliqua vel mithrid. vel cum decocto rasuræ CC.

VI. Aq.Theriacalis Croll.in specif.pestilentiali Dosis à cochl.ß ad j.

VII. Diaphoreticum in peracutis Paracelsi, seu Mixtura simplex, dos.ʒj.

VIII. Spir.tartari Alcoholisatus, de quo in Croll.dos.ʒj.ʒij.

IX. Lapis Bezoar.dos.g̃vj.vij, si quotidie, vt in morbis diuturnis (cordis palpitatione) eo vtendum g̃ij.iij. in aquis conuenientibus.

X. Cinnabaris antim. cum ana Mag.Corall.& perlar.permixta.dos.à g̃viij.ad xij. Si æquale pondus ad hanc mixturam addatur Magist. Cranij humani, fit egregium diaphoreticum in Epilepsia. Dos.posterioris sunt g̃xvj vel xx.

XI. Arcanum Cardui bened. Dos.g̃v.vj.viij. It.Sal.Cardui benedicti in sp.Salis nitri solutus & iterum in Crystallos redactus, dos.℈j valde commendatur in quartana.

XII. Aurum potabile Angelicon: Dos.gut.I. solut.in Maluat.ʒj.

Laconicũ Hartmanni. XIII. *Laconicum D. Hart. tale est:* Fiat cupa ex asseribus alta pedes quinque, lata duos, longa 4. vel 5. quadrata. In superiori tegumento fiat foramen, per quod caput exseri possit, (asserculis hinc inde mobilibus) in fundo fiat craticula lignea, in medio sedile cũ scabello pertingente ad craticulam ad subleuandos pedes. Antica parte fiat ostiolum cum fenestra vitrea quæ poterit aperiri & claudi. In partibus extremis fiant manubria ex ferro, quibus moueri & portari poterit. sub craticula ad omnia 4. latera fiant fenestræ mobiles (*Schubfenster*) ligneę, per quas in scutellis ferreis acetũ possit (stanneæ enim aceto absumuntur) vel vinum ardens subiici, cuius ardentis vel inflammati vapor per cupam totum corpus patientis in ea depositũ, excepto capite tantum, ferire possit (interdum decoctum herbæ vel etiam aromat. pro necessitate nempe ipsius morbi adhuc feruens in fistula lignea simul imponendum, cuius vapores à sp. Vin. ardente melius ad sudandum exstimulari possint, simul in cupam reponitur, opus id tamdiu instituitur, quamdiu opus est & ratio dictitat.

Flores antimonij. XIV. Flores antim. ℞. Antim. Calcinat. ℔ß. Salis tartari ℥j. sublimentur, vt flores antim. semel cum Sale tartari secundo & tertio eleuentur, tandem abluuntur, in aq. simplici. 2. rosarum. Sic habebis flores diaphoreticos.

XV. ℞. *C C. præparat.* ℈jß.
Magist. perlar. ℈j.
lap. Bezoar. g͂v.
M.F. puluis, sumatur cum aq. Card. bened. ℥j.

Aqua Tophorum CC. XVI. Vtilissimum etiam ad omnes morbos malignos sudoriferum elicitur è tophis seu Cornibus recentibus ceruorum sanguine adhuc rigidis

gidis (*Hirschkolben VVasser*) si in tenuissima frustula concisa in retorta per MB. aut Roris distillētur, vel per se, vel pauco vino generoso, donec liquor omnis egrediatur. Dos. coch. ß. vel per se, vel cum opiata aliqua aut conserua flor. Citr. aurant. vel in liquore conuenienti in omnibus febribus ardentibus, malignis & Epidemiis.

XVII. Aqua Theriacalis.

℞. rad. aristol. vtriusque,
angelic.
Serpentariæ, Cyperi, tormentillæ, scorzoneræ, enulæ, pentaphylli, Valerianæ, diptamni alb. ana ℥ß.
Zedoariæ, pimpinellæ olsniciÿ an. ʒiÿ.
bacc. lauri rec. ʒiÿ,
juniperi ʒvj,
Sem. Citri ʒjß,
Card. bened.
Siler. mont, an. ʒj
galang.
Xyloaloes,
Santal. Citrin.
an. ℈iiÿ,
Cort. aurant.
Citri an. ℥j,
flor. Citri ʒvj,
fol. scord. Mj,
fol. Mors. diabol. Veronic. Cardui bened.
scabios. ana. Mß,
flor. borrag.
bugloss.
hyperic.
an. Mß.
succi acetosæ ℔jß

Salui.scabios.borrag.an ℔ß
Vini opt. ℔iiij
Camphor. ʒiß. *Mithrid.opt.* ℥jß
Ther. Androm. ʒij
Vini granat. ℔j. *sp.Vini* ℥iiij
incisa & contusa infunde simul & digere in loco tepido per 8. dies, postea distilla in MB.

Acetum Theriacale.

XVIII. Acetum Theriacale:
℞. *rad. bistort.*
gent.
pimpinell.
angel.
tormentill. an. ʒx
bacc. lauri,
iuniper. an. ℥j
nuc. mosc. ʒv.
rasur. lign. S. ℥ij
Zedoar. ʒß
Santal. alb. ʒiij
fol. rut.
absinth.
scord. an. Mß
flor. tunic.
bugloss. an. Mjß
Theriac. Androm.
Mithridat. an. ʒvj.
Contusis contundendis fiat omnium in acet. Vini infusio per dies 8. postea distilla per MB.

DIVRETICA.

I. Aq. ex nucleis persic. & cum Maluat. vel alio vino generoso maceratorum per dies 5. 6. destil. per B. vel ciner. eiusque Cochl. 1. exhibitum efficacissimum est.

II. Silices

II. Silices albissimi è flumine collecti igniti in vino generoso extinguuntur toties; donec planè in puluerem redacti fuerint. Vini per filtrum traiecti haustus vnus subitò vrinam pellit propter sal silicum. Vrinæ enim sal restagnans in corpore per Salem alium curatur. *Vinum diureticum.*

III. Oleum ceræ gut. ij. iij. aut iiij. in aq. rad. vrt. maior. vrinam pellit fortiter. Renum regio simul intingatur ol. de lateribus, scorpion. & Ceræ. Item peritonæum vngatur eodem oleo.

OLEVM CERÆ.

℞. Ceræ ℔j Cinerum lotorum ℥iiij, distilla in cucurbita humili aut retorta in cineribus igne lento, quod primum exstillat, butyri instar coagulatur, vnde sæpius orificium alembici aut rostrum retortæ clauditur, quod adhibito carbone liquandum vt in recipientem descendat. Semel atque iterum per retortam addita aq. communi rectificetur postea. *Oleum Ceræ.*

IV. Sal succini Volatile Crollij. vide notas in Crollium.

SAL SVCCINI.

Fixum Sal succini fit ex capite mortuo post destillationem olei in fornace figulino calcinato & è calce Salis extract. dos. à ℈j ad ʒß in conuenienti liquore. *Sal Succini.*

V. Spir. Salis, præsertim marini cum aquis vrinam mouentibus gut. iij ad vj vel x. cum aq. font. aut petrosel. aut halicacab.

VI. Spir. Vitrioli quemadmodum & Vitriolum ipsum dos. eadem cum aceti partibus duabus.

VII. Aquæ Vitæ Cochl. j.

VIII. Tinctura seu Sulphur tartari, huius gut.

4. vel 8. cum vino vel alio liquore exhibitæ vehementer pellunt inferiorum viſcerum morbos per vrinam; & quod mirari licet, alui ſegnitiem vel à medicamentorum vſu vel à natura contractam mirifice reſtituit, ſenibus accommodatiſſimum. Vide notas ad Crollium.

Iulepus Diureticus.

IX. Iulepus Diureticus.

℞. Sal. prunell. à ʒß ad ʒj
aq. ononid.
petroſel. ab ℥ij ad ℥iij,
Syr. è flor. ononid. præparat. vel violac. tantum,
vel de ſucco borrag. aut
Limonum ℥ij.

Oxymel Diureticum.

X. Oxymel diureticum eſt apud Medicos nonnullos in vſu frequentiſſimum.

℞. Rad. Valerian.
vincetox.
Eryng. ana ℥ß,
herb. origan.
hyſſop.
Veron.
ſcabioſ.
marrub. an. Mj,
rad. fœnic.
petroſel. an. ʒvj,
ſem. aniſi,
fœnic.
an. ʒij,
flor. geniſtæ,
ſambuc. an. p. ij.
Mel colat. ℔ij,
acet. ſcillit. ℔ß,
aq. font. ℔iij.

M. lente

M. lente ebulliant & stent in loco calido cooperta, per dies 8. coque & exprime. F. l. a. oxymel. dos. ab ℥ij ad iiij vel vj. vrgente necessitate.

CONFORTANTIA.

I. Sal Perlar. & Magisterium. Dos. à gr. 6. 10. ad 20. (NB. in notis ad Crollium, ne excedas gr. xv.)

II. Syrupus perlarũ. Pręparat Quercetanus syrupum è corallis, qui confortatiuus quoque censetur, ad cuius imitationem fieri potest syrupus è margaritis, si cum succo limonum depurato ad authoris mentem digerantur & soluantur perlę, & ex solutione fiat syrupus, sicut etiam de syrupo Corallorum docet. *Syrupus Perlarũ.*

III. Arcanum Perlatum, dos. gr. xv. xx. (propter spir. Guaiaci, quo præparatur, sanguinem egregiè purgat in lue venerea.) Vide infra. Cur. venerea.

IV. Sal Corallorum.

V. Magist. Corall.

VI. Tinctura Corall. Dos. à gr. vj ad x vel xv. Vide notas ad Crollium.

VII. Elixir proprietatis Paracelsi à gut. vj. ad xxv. in conuenienti vehiculo. Vide notas ad Crollium.

VIII. Ol. Cinnam. dos. à gr. iij ad iiij.

IX. Balsama confortantia, de quibus Crollianæ notæ videantur. Balsamus Cinnamomi. ℞. olei Nucis Moschatę per expressionem q. v. Tincturam cum spiritu vini extrahe donec oleũ in fundo albidum & quasi inodorum restet; hoc accipe eique adde extracti cinnamomi ℥vj. & in cineribus calidis sine, vt in vnum corpus abeat, quo facto adiice olei cinnamomi distillati ℥ij optime *Balsamus Cinnamomi.*

misce & serua. Dosis ℥vj. in aqua melissæ vel alia cordiali, conserua, opiata cordiali. Omnia principalia membra confortat, imprimis ventriculum frigidum cor & cerebrum, vt & in deliquiis animi singulare est remedium, vbi cor etiam eo inungi potest.

X. Aurum potabile Anglicum.

XI. Sol transparens, de quo Rhenan. in lib. Sole è puteo emergente.

XII. Aq. Confortatiua.

XIII. Aqua Magnanimitatis, de qua in Medull. destillator. lib. 2. Tr. 8.

Ambra rectificata. XIV. Ambra rectificata, qua sæpius vsum fuisse Rudolphum Imperatorem aiunt, eius compositionem ab Elisabetha Regina Angliæ accepit, quæ talis est.

℞. Ambræ griseæ puræ & probæ partes viij.
Moschi odoratissimi part. vnam.
Sacchari albissimi partem semis.

Omnia puluerisata cum spiritu rosarum ardente terantur optime, diutius sæpius aliquid de spiritu rosarum affundendo, attemperando, & rursum paulatim reponendo, vt quasi siccescat, hinc rursus vt prius teratur & ad vsum seruetur. Dosis instar pisi minoris in vino vel alio liquore conueniente. Omnium viscerum confortatiuum maximum & imprimis vim procreandi promouet.

Spiritus Fuliginis. XV. *Spir. Fuliginis* cum oleo eiusdem, qui talis: ℞. Fuliginis ex caminis elegantis & splendentis instar succini nigri *Spiegelerus* (quo propior fornaci adhæret, eo melior) Eius ℞. qv. (*Spiegelerus*) imple retortam vitream benè loricatam vel etiam terream vsque ad collum, & apposito recepta-

ceptaculo capacissimo distilla gradibus ignis aperti ab initio lentis, postmodum fortioribus, vt phlegma, omnes spiritus albicantes, oleumque simul primo flauum, vltimo rubeum transeat vna phlegmate per tritorium debile separato: Spiritum cum oleo aliquandiu in digestionis igne digere, postea affunde medietatem sp. Vini & distilla (sæpius.) Prodit cum sp. Vini sp. fuliginis, & simul etiam oleum rectificatissimum, odorem habens instar Camphoræ. cap. mortuum calcina & exinde extrahe Sal more communi; quem reserua tanq. præstantissimum curatiuum in cancro exulcerato. Hic Sal extrahitur cum acet. in quem liquorem in loco humido frigido rursum soluitur, eoque postea cancrosa vlcera semel atque iterum inunguntur, venenositas instar vaporis visibiliter extrahitur. Tandem verò oleum suprà dictum leni adspergine sæpius illitum, crustam instar cuticulæ supra inducit, quæ sponte spacio 5. vel 6. dierum cadens vlcus consolidatum esse indicat.

Specificũ in cancro.

Dosis spir. est à ℥vj ad ℈ß. Olei à gut. ij ad iij. Exhibentur in vino vel alio vehiculo conuenienti. Eius guttæ iij agonisanti in aceto exhibitæ mirabiliter eum refocillando exsuscitant. Vnde & hanc δοκιμασίαν imminentis mortis animaduertere licet. Si sudor post exhibitum oleum copiosius emanarit, signum indubitatum sanitatis & conualescentiæ erit, sin secus, mortis. Quod si cum fuligine vulgari nostrate fuligo laricis vel etiã quercus misceatur, exindeque more vsitato eliciatur oleum correctum multum id præstabit in caduco & contractura, syncopen & leipothymias arcẽdo

soluit, spiritúsque animales vehementer excitat & corroborat.

Essentia Margaritarum. XV. *Essentia Margaritarum.* ℞. sal. perlar. per acetum facti q.v. affunde sp. V. rectificatissimum ad emin. 3. digit. & vase hermeticè clauso illud ad digerendum in cineres calidos loca ad 8. vel 10. dies. Perlæ eo tempore essentiam suam ad instar olei spissi ad superficiem ipsius sp. V. remittunt. Hoc oleum per inclinationem separa cum sp. V. à subsidentia, inq; vase bene clauso serua. Remanentiæ olei sp. V. recentem affunde & vt prius digere, ac toties essentiam collige, cum priori coniunge, quoties visum fuerit. Essentiam omnem collectam in cucurbitam inde, & lentissimo igne sp. V. euocta, donec, in fundo instar olei essentia remaneat. Datur à gut. vj, in consi. opiata, decocto quocunque. Hæc essentia vtilissime exhiberi potest cum seq. mixtura:

℞. sem. meliss. ℥j,
lact. ℥ß.
aq. fœnic. ℥x.
rosar. ℥iij.

F. emulsio, cuius ℞. ℥iiij essent. Perlar. ʒij. M. dentur Cochl. iij. vel plura, (cochl. i. mane & vesperi, vel tempore quocunq; necessitate vrgente.) Quod si cui dicta operatio nimis laboriosa videatur, is è citri malis abiectis corticibus succum exprimat, eumque in MB. vt depuretur, per aliquot dies detineat. Tunc. ℞. perlas contusas vino albo lotas, in matracio affunde succi dicti ad emin. 4. dig. in cineres calidos loca per 8. hor. Videbis perlas solui & quasi in liquorem butyraceũ conuerti. Huic affunde rorem majalem destill. vel aq. Meliss. vt sol-
uatur

uatur in ea solutio perlarum, aq. effunde, iterumq; affunde succi dicti q. s. digere, affusaque aqua quod solutum, aufer. Hunc laborem toties repete, donec pene totæ solutæ sint, relictis exiguis fæcibus. Hinc liquores omnes coniunge & in cineribus igne lento aq. & succum exhalare permitte. Inuenies puluerem impalpabilem in quouis liquore resolubilem. Cuius vsus à ℥vj ad ℈ß ex aq. roris marialis cum manna distillata vel ex aq. Cin. cum aq. ros. destillata aut bugloss. vel ex conseru. Cort. aut fl. Citri.

XVI. *Liquor Hyacinthi.* ℞. Hyacinthi pulueris. q. v. cum æqua. pondere sulphur. viui (mineræ adhuc coniuncti, non in magdaleones redacti) misce in crucibulo forti cum operculo tecto, sed non lutato igne circulari primum lento, deinde fortiori, & tandem fortissimo calcina, donec sulphur omne exhalet, & puluis ex igne extractus non spiret amplius odorem sulphureum. Hinc aq. communi diligenter lauetur & cum aq. portione vitrioli præparat. seu, salis prun. misceatur, & in igne circulari calcinetur, donec in massam cum sal. nitri abeat, in igne metalli instar rubescentem. Hinc in aq. calidam iniicitur, vt vitriol. soluatur, relicto in fundo puluere Hyacinth. Aq. calida eluendo, donec non amplius sapiat vitriolum, postea exsiccetur, eique affundatur acetum sequens. ℞. Aceti ℔ vj. Ciner. herb. Kali ℔ j. (si herba Kali deficiat, fiat acetum Terebinthinatum ex aceto & Terebinth. per retortam simul distillatis, ol. & sp. ab aqua separatis) in retortam sensim super cineres affundatur acetum, ne efferuascat. Hinc in cineribus destilletur, *Liquor Hiacynthi.*

fiatque cohobatio: Acetum tribus vicibus fit dulce, nec adeo mordax, magnarum tamen virium in soluendis pretiosis lapidibus omnibus. Huius igitur acet. affunde pulueri, vt dictum, ad emin. 2. vel 3. digit. & vt soluatur, in cineres calidos loca per 2. dies, materiam semper agitando. Elapsis 2. diebus tincturam decanta, aliud acetum affunde, & tincturam collige, donec Hyacinthi sint soluti, relictis exiguis fæcibus in fundo. Solutionem omnem filtra & ad siccitatem exhala, remanebit Sal Hyacinthi sæpius aqua simpl. soluendum & coagulandum, donec omnis sapor aceti absumptus sit: Aut insperge in solutionem gut. aliquot olei tartari per deliquium facti, Sal ad fundum præcipitatur, quod affusa quantitate aquæ simplicis ab omni acredine liberatur. Vsus eius est, vt solutionis Perlarum.

ACETVM TEREBINTHINÆ *pro extrahendis lapidibus.*

℞. Terebinth. ℔iij, affunde aceti ℔iij, destillato in aren. donec rubrum oleum adscendat. Tunc muta Recipiens, separa ol. Terebinth. ab aceto per tritorium & solum acetum super Zinzib. rectifica.

Extractũ Kermes. XVII. *Extractum Alkermes.* Granor. Kermes s. q. contundantur, ac affusa aq. ros. s. q. acidula reddita cum gut. aliquot. sp. vitrioli aut sulphur ad emin. 4. digit. digerantur in loco calido per dies 4. Aqua tincta auferatur, aliaque affusa tam diu tinctura extrahatur, donec aqua non tingatur amplius, tincturam in B. vel cineribus destilla. Potest idem Extr. fieri, instar aliorum Extractorum cum sp. V. Vel succum ex granis maturis sub prelo exprime,

prime, per dies 4. in B. digere, donec clarus euadat, subsidentibus in fundo fæcibus. Succum clarum decanta, filtra atque in cucurbita inspissetur, per B. destilletur. Aquam destillatam & succum seorsim serua. Possunt enim hæc duo necessitatis tempore coniungi, vt inde liquor fiat. Idem succus depuratus ad vsus seruari potest, si cum sacchari candi parte dimidia ad consist. syr. igne lento cinerum per B. coquatur. Vsus eius à ℈j ad ℈ij.

AVRVM POTABILE Anglicum.

XVIII. Francisci Antonij. Primum dissoluatur aurum finum in Aq. Regis s. a. (Aq. Regis fit ex Aq. fort. ℔ 1. sal. ammon. ℥iiij simul per retortam in arena distillatis) solutionem claram in capax vitrum effunde, quod sit colli amplioris & guttatim infunde ol. tartari per deliq. factum, donec Aq. Regis clara & alba euadat. Hoc signum si appareat, calcem totam ad fundum descendisse certum est, sine acquiescere per noctem, & manè liquore ablato calcem 4. vel. 5. aq. communi ablue, eamque lenissimo igne exsicca. *Aurum potabile Anglicum.*

NB. Caue ne calor sit excedens, quamprimum enim calorem ignis calx sentit, statim concipit flammam & in auras abit, quare tutius est in hypocausto vel aëre tantum exsiccare diligenter spatulâ ligneâ agitando. Calci adde dimidiam partem sulphuris puluerisati, simul misce & in crucibulo per ignem patentem sulphur cõflagrare permitte, adhibendo in principio ignem lentum & in fine per hor. j. fortissimum, vt calx quodammodò reverberetur, & tenuissima euadat, quam in phiola optimè clausa ad vsum serua.

Spiritus Vrinæ. Iam fiat ſp. Vrinæ: Hominis ſani vinum bibentis vrinam q.v. modice in cucurbita bene clauſa in fimo equino vel alio loco calido per 40. dies digere, finito putrefactionis tempore deſtilletur vrina ex arena per alembicum, adhibito recipiente ſatis amplo, donec omnis humiditas deſtillata fuerit. Deſtillatum tertiò rectificetur per Cohobia à capite mortuo, vt exinde poſtea ſp. iuſtè eleuentur. Ex phiola igitur longioris colli cum ſuo alembico & recipiēte iuncturis bene vndiq; clauſis in arena deſtillatio inſtituatur, & eleuabitur ſp. inſtar Cryſtalli in alembicum nulla concomitāte aquea humiditate. Hęc deſtillatio continuanda, donec omnes ſpiritus aſcenderint. Quod ſublimatione prodiit, aqua pluuiali deſtillata ſoluitur, & ex phiola vt prius diſtillatur, idque ſexies repetitur, ſemper nouam aquam pluuialem accipiēdo. Hinc in phiolam Hermeticè clauſam per 15. dies reconduntur Cryſtalli, & digeruntur lento calore B. donec in liquorem limpidiſſimum abeant. Huic liquori additur æq. pondus ſp. V. è vino bono facti & quam optimè rectificati, & ſimul in B. per dies 12. digerantur & vniantur.

Nunc ℞. Calcem Solis & ei affunde menſtrui è ſp. V. & vrinæ facti, vt 3. dig. emineat, in lento calore digere, donec ſanguinis inſtar rubicundum euadat. Tinctura decantata & ſæpius collecto in B. per aliquot dies digeritur (e. gr. 8. 10. 12.) hinc lentiſſimo calore ſpiritus ſoluens abſtrahitur adhuc ſemel cohobandus. Hinc remanet ſal in fundo cucurbitæ in forma rubicundiſſimi olei ſuauem odorem de ſe ſpargentis, in quolibet liquore reſolubilis. Propterea hoc oleum Solis veri ſuc-

cedaneum

cedaneum esse potest. Eandem solutionem si non in B. sed in arena distilles è retorta post partem menstrui primam cum reliqua eius parte solis tinctura per alembicum transit, rubicunda instar sanguinis, relicta in fundo vasis terra, nigra, arida, spongiosa, leui. Ipsum a. menstruũ quod in tinctura solis prodiit, per B. tepidum separandum est & ol. solis in fundo restitans solum asseruari poterit. Hoc est illud aurum potabile, quod in Anglia habetur ap. Franc isc. Antonium, Medicum Londinensem: vnde sæpius in Germ. & alia loca allatum.

Cuius ℈iiij ad vj vel viij modo quocunque exhibitæ vires mirifice reficiunt, & contra quemvis morbum agunt, plerumque per sudorem euacuando, licet nonnunquam per singula emunctoria noxium expellunt.

ALIVS MODVS.

Aurum laminatum in sp. soluatur, abstrahe menstruum, remanebit calx in fundo, cui affundatur aliud menstruum ex sp. V. optimè rectificato, & sale vrinę paratum (menstruum hoc in leni calore per 15. dies stet, vt vniatur) sol ita soluitur, & per alembicũ cum menstruo simul destillari poterit in arena, qua facta destillatione menstruũ leni B. calore separetur. Tinctura solis in fundo remanente.

XIX. Consumatum. ℞. Caponem vel perdicem solum, vel cum parte aliqua carnis vitulinæ, in minutissimas partes conscinde, & ossa in mortario conquassata & in phiolam aptam vitream vel stanneam cum pauco cinnamomi, & si libet croco phiolã exacte claude & in çatinũ aqua fer- *Consumatum.*

uente plenum pone, ignem continua vt per 3. horas bulliat aqua. Hinc carnem exime & liquorem exprime, qui est optimi ſaporis & odoris, ſtatimque congelatur, caro verò dura & inſipida. Liquoris cochlear 1. vel per ſe vel cum alio iuſculo exhibetur.

ANODYNA.

I. Laudanum Opiatum generale (vide notas in Crollium, & opiologiam de Laud. opiat) tam cum opio, quam ſine eodem, h. e. cum ſulphure vitrioli anodyno correcto & fixo præparatum.

II. Laudanum Epilepticorum. Vide infra de Epilepſia.

III. Laudanum ſuffocationum. Quorum omnium doſis eſt à ℥ij. iij. iiij. ad ſummum. Vide infrà de ſuffocatione vteri.

Laudanũ ſine opio.

LAVDANVM SINE OPIO.

♃. Limaturæ Martis puriſſimæ ſine omni puluere part. j. vitrioli Vngar. p. ij. Tere & miſce omnia, poſtea in cucurbita ſuperfunde acetum, vt ſupereminent digitum dimidium tranſuerſum, coque & coagula lento igne arenæ ad ſiccitatem, quo facto vrge ignem, vt omnia quodammodò rubeant. Vaſis refrigeratis materiam exime, tere & affunde acetum ad emin. 3. vel 4. dig. digere donec acetum tingatur, quod fiet intra 3. vel circiter dies. Acetum tinctum ſine fæcum perturbatione decanta, alióque affuſo tamdiu tincturam collige, donec non coloretur amplius. In acetum tinctum filtratum inſperge gut. aliq. ol. tartari per deliq. facti & ſulphur Narcoticum petet fundum, quod aq. communi ſæpius ablue donec aqua non amplius acredine aut guſtu vitrioli inficiatur.

Hoc

Hoc enim nisi fiat propter sal. vitrioli præsentiam, nauseam vel etiam vomitum causabit. Nunc ℞. pulu. santal. rub. & citrin. ana ℥j. pulu. mac. galang. piper. Cardamom. ana ʒiij. F. l. a. cum sp. V. extractum. Extrahe etiam Mumiæ Ægyptiacæ ℥j cum aqua Cichor. tincturas diligenter collectas & filtratas coniunge cum sulphuris narcotici ʒij. Omnia simul in vase clauso per 15. dies calore lento digere, postea menstruum vsque ad mellaginem detrahe. Hinc adde Extr. croci ʒß. salis siue Magist. perlar. ℥j. Massa vsui recondatur.

Anodynum est præstantissimum in omnibus doloribus ad conciliandum somnum accommodatum, præsertim intra corpus assumptum à ℥vj ad x. cum conserua aliqua aut liquore, aut forma pilularum.

Cum non rarò doloris & ipsius individui comitis vigiliarum & inquietudinis tanta sit vehementia, vt vires ipsæ resoluantur; nulloque modo nisi symptomatibus ablatis, morbis ipsis occurri possit, imò his ipsis ablatis sæpius leui cura morbus ipse tollatur, magna omninò danda opera, vt qui est amicus naturæ somnus introducatur. Summum in Medicina arcanum, quo introducto dolor & cruciatus enormes plerumq; consopiuntur, ac sæpè dum quiescit cum corpore morbus, simul dolorum caussæ extirpantur. Vt igitur essentiali aliquo Anodyno tanq. thesauro Attalico instructus sit Medicus oportet; qui in acie nouaculæ ad illud tempus ad sacram salutis anchoram confugere possit. Quod igitur Anodyna attinet, à Galenicis constituuntur Philonium Romanum

Persicum. Athanasia magna, Aurea Alexandrina; Theriaca recens, Trochiscide alkekingi, pilulæ de Cynoglossa; quæ omnia, si iusto tempore & iusto pondere cum convenientibus exhibeantur sæpius magno emolumento sunt. Verum his omnibus præstantiora omnino sunt laudata illa Chymicorum laudana, quæ opium principale anodynum somniferum, ab omni veneno & impuritate liberum, optime correctum & sulphur vitrioli anodynum recipiunt; id quod de superioribus affirmari nequit. Vnde & horum vis efficacior & vsus securior.

LAVDANVM OPIATVM.

Laudanũ opiatum. ℞. Opij opt. q.v. scinde in particulas parvas & tenues, ac in scutella vitrea igne lento cinerum exsicca, donec sponte sua in puluerem cum digitis comminui poterit, ac bene oleat, sulphur. scil. fœtido, ob quod ab initio valde fœtet, per exhalationem absumto. Postea extrahe cum aceto superfundendo illud ad emin. 5. vel 6. dig. & digerendo in aren. per 3. dies. Coloratum acetum à fæcibus separa, filtra & in B. distilla ad mellaginem, quod iterum solue in aqua ros. filtra denuò; aquam per distillationem aufer. Extractum serua.

Extractũ Croci. ℞. Croci etiam q.v. Extrahe cum sp. V. semper alium sp. V. affundendo, donec amplius non coloretur, coloratus per alembicum distillatur, vt remaneat extractum in fundo instar mellis. Iam ergò ℞. Extr. opij ℥j, sal perlar. ʒvj. M. addendo in fine moschi ℈j ambræ ʒj. ol. Caryophyll. gut. vj. vel ℈ß. serua ad vsus in vase clauso. Dosis à gr. 4. ad 6. in forma pilul. deaurat. Vel in aq. appropriata aut syr. de papauere, aut Confect. Cardiaca, si dolor sit vehe-

vehemens, vel vigiliæ, hor. iij à cœna datur pil. vna, nocte media altera, & si non remittat, circa diluculum tertia.

Exterius etiam applicatur Vnguent. Alabastrin. ♃. Vngu. ℥ij laud. op. ʒj. F. Vnguent. aut soluitur in aqua solatri, rosar. papau. rhœad. in soluto lintea intinguntur, vt patebit suo loco.

LAVDANVM ALIVD.

♃. Spec. diambr. ℥j, affunde sp. V. opt. rectif. vt 2. digit. superemineat, stent in infus. per 14. dies, postea tincturæ dimidium effunde atque adde opij ʒiij. stent iterum in infusione per 14. dies, postea quod clarum est, effundatur, atque lentissimo calore sp. V. separetur, ad Syr. fluidioris consistentiam. Extr. huic adde solut. Corall. margar. an. ℈j, succini opt. præparat. ℈ß. c. c. ℈j. & affunde reliquam tincturam diambræ specierum, & stent in sole, vel loco calido, adde sub finem Mosch. ambr. an. gr. vj. Croci ℈ß. ol. Cinam. Caryoph. an. gut. iiij. M. dos. à gr. ij ad iij. *Laudanũ opiatum aliud*

DOLOR CAPITIS.

I. In Cephalæa seu doloribus capitis quibuscunque imprimis vsus Aq. Benedictæ Ventriculo ieiuno stata dosi exhibitæ multum prodest. Vide notas in Crollium.

II. Eiusdem effectus quoque est Syr. ex aq. Benedicta.

III. Purgatio fit:

1. *Per diasenam Laxatiuam,*
2. *Per Panchymagogum vegetabile,*
3. *Radices Elleberi præparat.*
4. *Scamm. præparatum,*
5. *Mercur. dulcis,*

6. Mercur. vitæ.

7. Flores antim. Correct.

8. Specificum purgans Paracelsi; quod maximè commendatur. Vide notas ad Crollium.

INTERNA.

Pilulæ caput confortantes ex Ladano. Inter INTERNA referuntur pilulæ Capitales non purgantes, sed confortantes ex Ladano; sunt tales: ♃. ol. Camphor. ℥vj. (ol. Camph. sic fit: Camphora soluitur in oleo spicæ ana.)

Extr. Gumm. Ladan. cum sp. V. facti ℈j *Mosch: opt.* ℥iij.

M. F. cum aq. Maior. & mucilag. Tragac. pilulæ ponderantes singulæ gr. iiij. Dos. pil. 2. vel 3. ad summum reiteratis vicibus, si opus est. Dentur longè à pastu circa vesperam. His rectè accensetur spiritus vitrioli Philosophicus in vino exhibitus.

Dolor tripliciter aufertur. Cum dolor omnis tripliciter auferatur. 1. iis quę causam doloris tollunt; eique hoc modo contraria sunt. 2. Anodynis, quæ paregorica causam doloris mitigant, consopiunt & æquabilem reddunt, leniterque rarefaciunt. 3. Narcoticis, quæ dolorem non percipi faciunt: Hæc propriè doloris caussam non tollunt, nisi per somnum fortè, quem interius assumta causant, mitigetur & concoquatur. Dolor vehementissimus Narcoticum, mitior Anodynum indicat.

Si igitur dolor *ab intemperie aliqua calida* Cerebri vel vaporibus calidis exhalantibus fiat, vt in febri, cui occurri poterit præmissa euacuatione per clysterem, statim vena secetur, si adsit præsertim Plethora aut totius corporis intemperies, aut quod magis tantum affectum spectat, applicentur Homo-

Homoplatis cucurbitulæ cum ſcarificatione: imò eæ ſæpius reiteratæ in magnis doloribus eodem die ſine ſcarificatione applicentur. Hinc Frontale aliquod anodynum applicetur; quod tale: *Anodynũ Frontale.*

℞. *Laud. opiat.* ℈ß;
aq. ſolani;
roſar. an. ℥iiij,
acet. roſar. ℥jß:

M. & panni linei iis madefacti applicentur fronti. Olfaciat quoque æger ſæpè aq. roſ. in qua Camphora ſoluta ſit, & faciem eadem lauet. Interius dentur, quæ intemperiem alterant, humores noxios educunt; quæque vim habent anodynam, qualia ſunt Laudana ſupra dicta.

Quod ſi hoc modo non cedat dolor, ad Veſicatoria accedendum, quæ applicentur ſyncipiti, vel collo prope nucham.

Quod ſi verò *à frigida intemperie Cerebri* vel cum vel ſine materia oriatur dolor, à dictis medicamentis abſtinendum; & ad ea, quæ à Practicis vulgo præſcribuntur, accurrendum. Inter maximè ſibi accommodata habeat Medicus acet. & Oxymel ſcillit. aq. flor. ſambuc. ol. & aq. puleg. roriſmar. aneth. & petroſel. quæ extra applicata duo poſteriora vel ſola ſæpius, præmiſſis tamen præmittendis, dolorem eiuſmodi ſedant, materiam digerunt & diſſipant, vel ita diſponunt, vt poſtea ab Errhinis & Apophlegmatiſmis facile educi & diſſipari queat.

Ad tempora & frontem nec non ad Coronalem ſuturam ſummopere prodeſt eorum inunctio. Proſunt etiam ol. nuc. Moſch. expr. & Balſa-

mus apoplecticus naribus illitus, it. Cinamomi, succini Balsamus. Prosunt etiam vel maxime sacculi in modum pileoli ex serico confecti, in quibus insuuntur aromata cum herbis capitalibus, & illi, qui ex Milij part.iiij.& sal. tosti part.j.fiunt, capiti quotidie ter aut quater applicandi, prius tamen calefaciendi.

Et si his affectus non cedit remediis ordinariis, post aures in parte inferiore excitare vesicas licet, quæ vbi excitatæ rumpuntur, illisque superimponuntur folia brassicæ, vesicæ apertæ detinentur, & si eas consolidare animus, inunguntur vnguento albo Rhasis. Possunt etiam, si morbus sit diuturnus & rebellis, applicari setaceum aut cauterium potentiale aut actuale.

Quod si *ob ventriculi vitium & consensum* oriatur capitis dolor, isq; continuus aut per interualla adfligat, sæpius detur infusio Croci Metall. vel flor. Antimonij in aqua betonicæ aut menthæ facta. Prodest, vt & in dolore à frigidis humoribus causato, Mercur. cum sublim. Mercur. vitæ & panacæa. Prosunt in talibus etiam vel maxime pulueres grossi ex aromatibus Coriandri præparati, anisi confect. rosularum diarrhodon Abbatis diamosch, & similibus facti, post pastum assumpti, habita semper cura ventriculi, vt & Capitis, quod confortandum odoratis Balsamis & aliis, tam intra, quam extra assumptis & applicatis.

Verbenæ vis in capitis doloribus. In omni dolore Capitis tanquam arcanum appropriatum a q. Verbenæ destillata commendatur, quæ sæpe assumpta pondere ℥iiij. cum spir. vitrioli gut. iiij. iuuat, & Verbena tota contusa & capiti imposita, vel particula eius, vel tota cum radice collo

è filo

è filo suspensa, vt radix sursum vergat, amuletum est.

NB. Verbena primum cum terra cui adhæret radix, eruenda, postea radix præhensa ipsa per terram ordine inuerso ducatur.

EXTERNA IN DOLORE Capitis.

I. Epithema ex Gammaris.

II. Spir. V. opt. qui valet (quàm maxime) in dolore capitis ex Crapula; præsertim si testiculi cum spongia in aceto vini vel aq. communi macerata & expressa fomententur.

III. Epithema ex Zedoaria: puluis Zedoariæ irrigatur cum aqua florum sambuci (vel aq. communi) rosarum betonicę, & applicetur ad nucham debite.

IV. In hemicrania, præsertim in clauo à proprietate iuuat Radix cucumeris assumpta (31.) cum verbena & absinthio pontico ana p. j. (in febr. vngaricis) in Vino cum aq. ros. cocta. F. Epithema.

V. Aqua composita talis:

℞. aq. ros.
sambuci an. ℥iiij,
Camph. ℨij,
Mosch. opt. gr. iij vel vj,
Extr. Carlinæ ℨß,
ol. spicæ ℨij.

Dissolue Camphor. in ol. spicæ, postea omnia M. & applicentur in petiis dolenti capiti in magnis & ingentibus caloribus: in febribus verò ab æstu Solis applicentur, it. ad tempora & Carpum.

VI. Est specificum in doloribus capitis frigi-

dis, quales sæpè vexare solent mulierculas, præsertim si credant, sibi in occipitio frigida cum fluctuatione quadam hærere. ♃. piper. long. ℥iij (essent. pip. lon.) contunde in mortario in puluerem crassum, postea extrahe cum sp. V. & serua. Vsus talis est: Fiat sacculus ex succino albo, puluerisato crassiusculè, interpassetur sacculus, & in hac essentia piper. l. madefactus applicetur, calidè suturæ coronali (maximè prodest) si opus est, præmittatur Euacuatio vniuersalis per aluum.

VII. In grauissimis doloribus capitis (cum vigiliis, vrgentibus imprimis destillationibus) recurrendum est ad Laudanum opiatum cæteris nimirum nihil proficientibus.

VIII. Cancri aliquot fluuiatiles acet. rosaceo irrigentur & contundantur, ac Emplastri loco circumplicentur.

IX. Radix Plantaginis collo suspensa dolori capitis à proprietate medetur.

X. Hederæ folia mollia cum Oxyrhodino torreantur & fronti temporibúsque apponantur. Optimum est in Cephalalgia biliosa.

XI. Verbena vt suprà dictum est insigne specificum intus & extra vsurpata.

XII. Nuclei persicorum cum aq. beton. vel Verbenæ contusi & applicati iuuant mirabiliter in capitis dolore à causa frigida.

Vnguentum de Alabastro. XIII. Vnguentum de Alabastro.

♃. Cimarum Rubi M ij,
Fol. Rutæ P j,
Florum Chamomillæ recentium ℥iij,
Lapidis Alabastrini
Subtilissimè puluerisati ℔ß,

Ole-

Olei Rosarum ℔j,
Ceræ ℥ß,
Vini albi ℔ij.

Pone in olla vitreata noua per triduum, postea ebulliant ad consumptionem vini refrigescant, addantur albumina ovorum N° iiij, M.

DESIPIENTIA.

In eiusmodi casibus exhibeatur I. Cæteris paribus aq. Bened.

II. Succus lunæ viridis (aliàs liquor lunæ & luna potabilis, qualis quidem haberi potest. Vera enim tinctura menstruum vniuersale) qui fit hoc modo: *Luna potabilis.*

℞. aq. tartari opt. purific. part. ij,
terr. sigill. alb. part. j.

pulueris entur in porphyrio tenuissime postea in crucibulo superius operculato (cum luto) gradibus ignis ab initio obseruatis in furno anemio ita statuantur, vt tandem igne vehementiori ad fluxum quasi vsque per hor. 24. maneant (propter terram sigillatam non fluit materia, sed quasi fluere videtur.) Vbi refrixerint omnia, aq. tartari reperitur in crucibulo instar vitri viridis, hoc exime & tenuiter reduc in puluerem. Huius ℞. part. j. Calc. lunæ finæ per Aq. fort. solutæ & communiter per venerem præcipitatæ (in aquæ copia) ac diligenter postea ab omni acrimonia edulcoratæ part. ij. Misce curiose inuicem, denuo in pyxide vel tigillo cæmentario perlutato pone in arenam & subministra ignem à primis gradibus lentum, postmodum etiam fortiorem subtus & supra, vt vasculum candeat & cæmentetur materia per 12. hor. ita tamen ne fluat; si forte fluxerit, laborem

denuò repete. Refrigeratis vasis exime totū illud, & subtiliter tere, & in cucurbita lati fundi affuso sp. Vini opt. extra rubedinem, (rubedo non à luna quæ tantum cęruleū vel viridem colorem continet; sed à tartaro per dies 6. 7. vel 8. Decantato hoc spir. Vini aliū affunde & in digestione vt antea repetitis vicibus rubedinem vel flauedinem extrahe. Extractiones omnes serua, luna verò in cucurbita post extractionem rubedinis apparebit cærulea aliquantulum. Hanc igitur paulatim exsicca, & in marmore terendo in puluerem reduc, serua diligenter. Extractiones verò rubeas collectas destilla per B. & prodibit sp. V. rubedo verò tota manebit in vitro instar sanguinis. Hanc cum luna illa cærulea reseruata tere minutissime, & cum iis iūge vel misce duplum silicum calcinatorum (quod fit, si igniti aliquoties in aqua extinguantur) diligenter misce, & ex sublimatorio fictili seu cucurbita humili ad sublimādum pone in arena obseruatis gradibus, igne tandem vehementiori; & ascendit seu eleuatur luna tota cęrulea instar sapphyri; remanente in ipsius fundo Corpore crasso nigro. Hanc nigram materiam diligenter exemtam tere in marmore, & aqua calida aliquoties elue, posteà moderato igne calcina (in vase ferreo) vt abeat in calcem leuissimam (vt in Antimon. semper mouendo spatula) Ex hac Calce cum destillato antea à rubedine sp. V. ad superemin. 3. vel 4. digit. superinfundendo illum extrahe sal. digerendo scil. per 3. vel 4. dies in B. optime clauso vase. Lactescente aliquantulum sp. Vini hunc spiritum aufer à fæcibus, & perge calcinando & extrahendo, donec satis est, h. e.

donec

donec nihil amplius ſalis prodierit nec lacteſcat ſpirit. Extractiones omnes collige, & ſp. V. inde euoca deſtillando in MB. donec circiter quarta duntaxat pars totius in fundo relicta fuerit. Pone in locum frigidum humidum & Sal Lunæ tranſlucens inſtar Cryſtalli ſuccreſcit ſeu granulatur: Spiritum Vini reliquum collecto priore ſale denuò ad quartam vſque partem deſtilla, & ſal granulatum viciſſim collige, & ſic perge, donec omne ſal collegeris. Salia collecta omnia diligenter exſicca & ſerua. ♃. Cęruleæ lunæ ante ſublimatæ & eleuatæ part. ij. Salis iam collecti part. j. tere in marmore inuicem, & per retortam igne arenæ deſtilla in oleum vel liquorem cæruleum Lunarem (aliquantulum vireſcentem) quem liquorem collectum diligenter ſerua. Eius doſis eſt gut. iij ad iiij in conuenienti vehiculo in omnibus affectibus capitis, præſertim in phrenitide, Melancholia, Hypochondriaca, Paraphreniti de, Mania & Apoplexia, Paralyſi, Epilepſia, memoria deperdita ſeu debili, vertigine, Catarrho &c.

Principale certiſſimum & probatiſſimum remedium in omnibus affectibus cerebri, hoc mirabiliter reſtituti per annos multos catenis conſtricti.

INSANIA, MANIA, Melancholia.

III. In Inſania, Mania, Melancholia etiam tanq. ſpecificum laudatur ſanguis Aſini (aſini ſanguis durat annum tantum. Hac ęſtate 1615. fabrum quendam lignarium reſtituit (ex venis poſt aures captus, in quem linteola munda, nulli vſui antea expoſita, macerentur & exſiccentur.) NB. ana-

logia, (asinus est animal melancholicum) Vsus: Ex his laciniis cape quantitatem 2. digitos latam & vnum pollicem longam, macera in haustu aq. fontanæ, donec color exeat. Hanc aquam da epotandam talem morbum passo, triduo integro mane semel, & quantum eius fieri potest, sudorem euoca (quem elicit hic sanguis.)

MANIA.

Maniæ cura perfecta talis est:

1. Exhibeatur Vomitorium, imprimis aq. Bened.

2. Post vomitorium per aliquot dies capiat decoctum Anagallidis flore purpureo (sine omni additamento) Vinum nullo modo exhibeatur.

Lixiuiũ capitale. 3. Præparetur lixiuium tale: ♃. herbarum Cephalicarum cum floribus q.v. coque in aqua fontana deinde ♃. bacc. laur. & radic. elleb. nigr. ana q.s. contundantur inuicem crasse, & insuantur sacculo interpassato & longiori. Sacculum coq. aliquantulum in prędicto lixiuio. Tandem per 9. dies continuos accipe singulis diebus istius lixiuij ℔ij, calefac, & cum linteolis in eo madefactis & leuiter expressis foue caput rasum per integram horam, postea sacculum istum applica suturæ Coronali (quamdiu calet) cum bona ligatura patiens incumbat lecto, & si fieri potest, quiescat. Tunc mira expurgantur per omnia capitis emunctoria, & aluus simul aliquantum fluit. (Hinc colligitur à quibusdam vsum Ellebori apud veteres fuisse externum potius quàm internum.) Sic nimirum fuligines inhærentes cranio & cerebro mirabiliter dissoluuntur, quod sanè nulla remedia alia præstare poterunt.

4. Com-

4. Commendantur in Mania folia Buxi (hoc nondum ratum, commendari tamen audiui.) Eius ℞. fol. ix. in minimas particulas cum cultro scissa exhibent in vno atque altero cochleari aq. lauendulæ ieiuno ventriculo, præmissis antea præmittendis, & si fieri potest, sudorem eliciunt, repete semel atque iterum.

5. Vltimum in hoc morbo refugium est cranij apertio cum Trepano. Vide infra in fine capitis de Phrenitide & paraphrenitide.

MELANCHOLIA.

V. In Melancholia purgantia sunt præter Vomitoria.

1. Pulu. diasenæ laxatiuus.

2. Rad. ellebori præparat.

3. Optimum est specificum purgans Paracelsi, Pro Cerebri confortationibus est.

1. Elixir proprietatis Paracelsi.

2. Essentia Croci cum aq. vitis destillata (aqua vitis fit ex vitibus incisis, quæ postea destillatur propter conseruationem) extracta.

3. Liquor lunæ de quo supra.

4. Extractum Alkermes cum extracto gummi laudani adiecta particula Ambrę & moschi in forma pilularum.

Nota: Extr. Alkermes fit neque per spir. V. neque per aliud menstruum, solus succus pomorum redolentium præstat. Illud extractum postea diutius conseruatur, si post confectam præparationem spir. V. admisceatur, aliam præparationem vide supra de confortantibus.

5. Extractum lapidis Lazuli, ℞. lap. Lazuli *Extractũ Lapidis Lazuli.*

quantum placet, igniatur sexies vel septies, & toties extinguatur in sp. V. tandem in puluerem redigatur, & cum aq. melissæ ipsius recreméta terrea eluantur (*abschliechen*) redigantur in puluerem tenuissimum & cum spiritu vini digerantur in calore per septimanas 3. vel 4. postremo per destillationem aufer sp. Vini à toto & remanentiam diligenter serua. Est extractum lapid. Lazuli dosis à ℈ß ad ℈j. in Melancholia, Epilepsia, Vertigine, Cephalalgia. Quartanæ medicamentum præstans in liquore appropriato.

Medicinam Melancholiæ specificam Paracelsus ponit in floribus Antimonij bis, ter quaterve pro morbi contumacia cum pauca Theriaca exhibitis.

Melancholicis puluis fumariæ sæpius exhibeatur & liberantur. It. aqua & conserua Elenij, Essentia Chelidoniæ minoris in Melancholia, Hypochondriaca mire confert.

Hypochõdriacum Zvvingeri. Zvvingeri in Hypochondriaca ℞.

℞. 5. *rad. aperitiu. an.* ℥ß,
buglossæ,
Cardui bened.
an. pj,
Absinthij parum,
sem. fœnic. ℥j.
Carthami ℥ß,
fol. senæ ℥ijß,
agaric.
tart. albi an. ʒß,
Zinzib.
Cinamomi an. ʒj.

parentur omnia pro vino. Inde sumantur quotidie 3.

die 3.cyathi mane, per 3. hebdomad. vſque ad ægri languorem.

Magni nominis Medici Aq. ſecreta Melancholiæ Hypochondriacæ conuenientiſſima.

Aqua antihypochondriaca ſecreta.

℞. flor. borraginis,
buglossæ,
ſtœchados Arabicæ ana ℥ß,
rorismarini,
maioranæ,
meliſſæ an. ℥jß.
rad. bugloſſæ ʒij,
pæoniæ ʒj.
aq. bugloſſæ,
borraginis an. ℥iij.
Syr. granat. ℥jß.
pulu. Cinam. graſſi,
galangæ.
Caryophyll.
Croci,
ſem. baſilicon. an. ℥j.

ſuperfunde Vini Rhen. ℔ iij, ſtent in infuſione per 2. vel 3. dies, deinde deſtillentur in B.

Digeſtiuum excellens in Hypochondriaca.

℞. Sal. tart. Cryſtall. ℈j.
Ol. vitrioli vel acidi ſulph. g̃ 20.

M. in iure prunorum vel alio iuſculo, per biduum reiteretur vel triduum, poſtea purgetur cum apozemate ex Cholagogis & phlegmagogis cum ſuis correctoriis & carminatiuis.

HYDROPHOBIA.

VII. In Hydrophobia nobiliſſimum medicamentum eſt mixtura ſimplex, vt ſci. ſudet patiens.

PHILTRVM.

VIII. In Philtris (furore ex Philtris) 1. necessaria sunt vomitiua, aqua benedicta Electuarium, Vitr. Antimon. Croll.

Pulueris secundinæ preparatio. 2. Postea ℞. secundinam recentem (puluis secundinę vix vltra biennium durat) segrega venam vmbilicalem & cuticulam exteriorem, exsicca in Clibano, vt possit pulueri sari. Huius pulueris exhibe (bis diebus duobus continuis) patienti post vniuersalia, à ʒj ad ℈jß cum Extr. Theriac. ℈ß. vel aqua aut spiritu Theriacali vel diaphoretico in acutis ʒj (cum cochl. j. atque altero succi nasturtij aquatici, & Emplastrum simul applicetur sequens ad ventriculum:

℞. pulu. Colocynth. ʒij,
sammon. ʒj,
rad. imperat. ʒjß. sal. gemm.
Elleb. vtriusque an. ʒj,
Cort. Cydon. ℥ß.
puluerisentur omnia grosso modo, adde olei sambuci, Ceræ q. s. ana.

F. Empl. Extendatur particula super alutam & vẽtriculo applicetur, & non nisi per horam dimidiam ibidem relinquatur: postea provocetur sudor. Quibus omnibus absolutis per aliquot dies exhibeatur Electuarium sequens.

℞. Succi melissæ,
hyperici an. ℥ij,
rad. Vincetoxici ℥ß,
magnetis lapidis boni & qui ferrum trahat ʒij,
mellis despumati q. s.

F. Electuarium. dos. est à ʒj ad ʒjß ieiuno ventriculo aliquoties, donec remittat malum (potest etiam

à meri-

à meridie quotidie exhiberi aliquid de tinctura Corall. à gr. vj ad x.)

PHRENITIS.

In Phrenitide cerebri membranarumque eius, inflammatione cum febre acuta coniuncta curandi communes seu vsitatæ medicationes locum habent, ideoque non excutiendæ initium fit curationis vt in morbo acutissimo, rectissime à Venæ sectione, (habita nulla ratione temporis & horæ, & ventriculi pleni, ad reuellendum & euacuandum: plethora si magna sit, venæ sectio sequente die reiteranda: quę ob vrgentem necessitatem protinus & quidem copiosa, si vires ferant, sanguisque redundet, administranda est, non iniecto etiam clystere (emolliente & refrigerante) & ventriculo pleno. Si vero ætas & viriũ lapsus obstent, cucurbitulæ homoplatis & ceruici cum scarificatione applicentur. Danda opera, vt ęger quiescat, neq; huc neque illuc se iactando vires amittat. Phreniticis succus consolidæ cum melle mistus & naribus infusus prodest. Statim quoque in initio Oxyrhodino caput madefaciendum: hoc nimirum ipsũ depellit humorem & alterat. Fiat irrigatio super futuram Coronalem rasis capillis ex olei rosarum ℥iij, Chamomillæ ℥j, acet. rosacei ℥jß, tepidè admoueatur. Si inquietudines magnæ imprimis molestæ sint, præsertim cum primis diebus vigiliæ admodum laboriosæ vires infestarint & febrim auxerint, statim exhibeatur Laudani Opiati dosis, post quam 8. horas repetatur, donec assumpserit ℈ß, imò in defectu Laudani opiati tantum exsiccetur opium, donec in puluerem redigi possit, & eius gr. vj dissoluantur in aq.

Nymphææ, vel lacte vel decocti refrigerantis ℥iij. addita syr. de papauere ℥j. Si vero quod semper fit, potum desideret, ℞. aquæ nymphеæ ℥iij. rosar. buglossę ana ℥vj. Syr. de ribibus aut Limi. ℥ijß, sal prunellæ ʒj aut ʒjß. M. vtatur pro potu. Ad vigilias nō incongruum erit fronti applicare Epithema liquidum sæpius linteis exsiccatis renouandum.

℞. aq. solan.
lactucæ an. ℥ij,
acet. rosacei ℥ß,
Laudani opiati ℈j,
Camphoræ g̃vj.

M. possunt quoque nares inungi vnguento sequenti:

℞. Vnguenti populei ʒj,
Essentiæ opij g̃iij.

M. Aut. *℞. olei nucis moschatæ per express. ℈j*
laudani opiati ℈ß.

M. pro conciliando somno.

Bilis feruore contemperato exhibeantur sæpè g̃ x. sal. perlarum cum aqua borrag. vel buglossæ. Lauari quoque poterunt crura & brachia decocto. seq.

℞. fol. sedi,
nymphææ,
vitis alb.
vini fortis,
rosarum an. q. v.
Cap. papau. albi,
& sem. lactuc. ad libitum.

F. decoctum. Cordi quoque Epithemata applicentur refrigerantia, quibus vtiliter admiscetur Essentia seu extractum croci ℈jß, seu crocus ipse & aliquot

quot grana Camphoræ. Testibus quoque adhibemus Epithemata, quibus addatur aliquid aceti vini ad penetrationem. Facies lauetur sæpius aceto rosaceo. Hinc corpus purgandum Extracto Rhabarbari aut infusione eius in aq. Cichorij. Hinc si morbus non remittat, præstat catulum à tergo incisum detractis intestinis calidum vertici applicare ad partem anteriorem declinando; aut in eius locum pulmonem animalis calidum, pullumvè à tergo incisum, quæ si refrixisse senseris aquæ calidæ, in qua incocta capita papaueris, & flores nymphææ immersa, recalefacienda & aqua spongia abstersa iterum applicanda. Nam calor ille externus mitis humidus calorem internum temperat, humectando: imò gradui caloris nostri similia caussam doloris mitigant, concoquunt, æquabilemque reddunt, dissipantque calorem præter naturam leniter rarefaciendo. Vnde hoc tanquam primarium remedium præmissis his dictis sibi quiuis commendatum habeat. In reliquis progrediendum ad præscriptum practicantium, addendo semper medicamentis aliquid solutionis perlarum, & in declinatione gut. aliquot auri potabilis: quia hoc solet natura confortata plerumque morbi reliquias per sudorem expellere.

NOTETUR etiam ne vsus stupefacientium sit continuus, ne fiat transitus de phreniti de in Lethargum. Caute quoque applicentur in his, qui imbecillium iam sunt virium, imprimis externa, ne materia in capite coaguletur, quæ propter imbecillitatem virium postea dissipari & resolui non possit. *Cautela.*

Paraphrenitis & Delirium. Eodem modo Paraphrenitis & Delirium simplex ac symptomata mitigantur; tolluntúrque morbo curato, qui illorum causa.

Cautela. Illud tamen notetur; quod si sint criseos præsagia & symptomatica, si item Rheuma adsit, nulla adhibenda esse stupefacientia, sed solum offerendam esse semel atq; iterum dosin Laudani opiati.

Mania. Eadem medicamenta suo modo quoque obseruatis Practicantium regulis & Methodo in Mania exhibentur, in qua prodest sæpius exhibere flor. antim. & Antim. alia, cum purgantibus permixta. Item Extractum Ellebori nigri preparatum cum suis corrigentibus & aliis purgantibus permixtum.

Vltimum in hoc morbo refugium est; si aliis non cedat medicamentis, admouere capiti intra coronalem & sagittalem suturam cauterium potentiale, quod relinquitur, donec tanta erosio facta sit, vt os nudum appareat. Hinc trepano aperiatur cranium, maneatque locus apertus per mensem, & sanabitur à Mania æger. Hinc s.a. consolidetur vulnus.

EPILEPSIA IN PVERIS.

Epilepsia & similes morbi, qui à paroxysmorum vehementia & pernicie infames sunt, duplicem habent indicationem. 1. quę paroxysmum respicit. 2. quæ ipsas morborum radices.

I. Aqua vitæ Mulierum (*VVeiber* aqua vitæ, aliàs Balsamus Embryonatus. Vide Pharmac. August.) propinata prægnanti mensura cochl. j. cum spiritus Antepileptici nostri gut. iij vel iiij. singulis mẽsibus semel in Nouilunio à mense quarto ad partum vsq; fœtum ab Epilepsia præseruat: præmissa illa

illa maioris ſecuritatis ergò datur hic puluis. ℞. Spinam dorſi viuæ muſtelæ non coctæ; ſed crudæ à capite ad caudam probe mundatam & exſiccatam, eámque pulueriſa, huius pulueris ℞. & magiſt. Corall. & perlar. an. ℥ij. M. Doſis quantum cultelli mucro capit, in pulpa pomi aſſati. *Puluis præſeruatiuus.*

II. præſeruantur pueri ab Epilepſia, vel prorſus liberantur, ne vnquam ſuccedente ætate tali paſſione capiantur, ſi recens iam natis, antequam lac ſugant vel cibum comedant; ingeratur ol. amygd. dulcium recens cum ſaccharo fino permiſtum vtriuſque ſit à ℨß ad ℨij vel ℨiij. Sic enim vbi pauliſper à ſumpto hoc abſterſiuo quieuerint.

℞. Stercus de Vacca nigra adhuc calidum, indatur ollæ nouæ, & calcinetur, de quo exhibeatur ℈j vel ℨß modo nato infanti (Electoris Saxoniæ Secretum) tandem euomunt pituitoſam admodũ copiam impuritatum in vtero materno ante exitum collectarum, (ſi præſertim in ſpiritu ducto aliquid menſtrui hauſerint) quæ impuritates ſunt cauſæ multorum morborum in pueris, nominatim vero Epilepſiæ. Quod ſi non euomunt, per aluum ſaltem purgantur; deinceps vbi balneantur aliquandiu & in primis per tempus puerperij coq. in B. cortices ſalicis recentes. Sic nimirum non ab Epilepſia tantum, ſed etiam à tabe præſeruantur (ſpecificum in aridura puerorum.)

Spir. Antepilepticus puerorum (vide not. ad Croll.) Cuius gut. 6. 8. 9. cum aquis Epilepticis flor. tiliæ, rad. pæoniæ aq. hirundinum, cerasorum, Lauendulæ. It. ceraſorum nigrorum cum aq. Langij Epileptica exhibitæ tum in paroxyſmo, tũ etiam poſt eundem mirificè puerorum morbum

tollunt, præſertim ſi in primo paroxyſmo exhibeatur.

EPILEPSIA IN Adultis.

I. Præmittantur Vniuerſalia Vomitiua, Cathartica, imprimis ſpecificum purgans Paracelſi. Poſtea exhibeantur ſpecifica, qualia ſunt.

II. Epilepticum Crollij.

Puluis Antepilepticus.

III. Puluis Antepilepticus ex Cinnab. Antim. qui talis eſt: ℞. Cinnab. Antim. magiſt. Coral. perl. ana: Alius ℞. Cinnab. natiui pellucidi & ſplendentis ʒß, pulueriſa in marmore ſubtiliſſime: adde magiſt. Corall. perlar. ana ℈ij, Croci ℈j, fol. auri diligenter triti, ſuper lapidem, reduc in puluerem, cuius gr. vij ad xviij, in aq. ſalu. propinentur & ſæpius repetatur. Vide ſupra de ſudoriferis.

Puluis Epilepticus magnarũ virium.

Alius puluis Epilepticus magnarum virium. ℞. Cinnabaris Vngarici probè loti & depurat. ℔ß, imbibe cum ſpir. vitr. ℥iiij, ſcobis cranii humani nunquam ſepulti ℥ß, imbibe cũ ſpiritu vini, relinque in loco calido per 15. dies, & poſtea per retortã deſtilla liquorẽ, & illud quod reſtat ſeorſim ſerua. hinc ℞. ſcobis Vngulæ alcis ℥jß, Myrrhę rubrę ℥ß ſolue in ſp. ſalis, ſolutum à fęcibus ſepara & ſerua, poſtea ℞. croci ℥ß, cũ ſp. vini tincturam extrahe, liquores omnes ſimul miſce & in iis imbibe cinnabarim ante præparatam lotam & pulueriſatam, calore lento ſemper exſiccando, donec omnem liquorem imbiberis & in puluerem ſiccũ abierit. doſis à gr. ij ad 4. cum vino generoſo aut ſpir. vini vel aq. antiepileptica in, ante & poſt paroxyſmum.

Spiritus cerebri humani.

IV. Spiritus cerebri humani, qui ſic fit, ℞. Cerebrum

rebrum hominis iuuenis integri benè sani (adolescentis infra annum 24.) & bonę cōstitutionis violenta morte peremti, collige frustulatim cū omnibus membranis, arteriis, venulis & neruis cum medulla spinæ tota; conquassa in mortario lapideo, & adde in cucurbita vel phiola potius capaci aquarum capitalium scil. flor. tiliæ, pæoniæ, betonicę, cerasorum, lauendulę imprimis; adde diaphoretici in acutis ad supereminentiam 4. vel 5. digit. (plus quam de reliquis simplicibus aquis, addunt etiā spir. V.) claudatur hermeticé vas, & relinquatur aliquandiu, per annum 1. 2. 3. &c. postea per cohobia destillatur ex B. roris, vt tota (aliquota) cerebri substantia simul transeat. Hanc aq. abjectis fæcibus curiose serua. Ex fæcibus post sextuplex cohobium calcinatis elice sal, quem deinceps cum sp. facto junge, & totum curiose serua. Dos. à ℈j ad ʒiij, in vehiculis conuenientibus.

NB. Si initio non addita est mistura simplex propter defectum; postea phlegmate per B. leniter abstracto, adde misturæ simpl. partem dimidiam, & procede, vt monitum est. Dos. à ℈j ad ʒiij.

V. *Hepata Ranarum*, quæ sic parantur: Collige hepata de ranis viridibus aquaticis (non terrestribus) 40. quibus viuis jecinora exime & sigillatim pone supra folia brassicæ capitatæ ad eā partem, qua terram respiciunt, ita vt se inuicem contingant, postea in ollis devitreatis & recentibus (*Irdene Bratpfanne*) superius tectis, exsiccentur ad lēcum ignem, ita vt in puluerem tenuissimum teri possint, à foliis cautius separata. Postea diuide puluerem integrum in 5. partes æquales & serua. *Hepatum Ranarū præparatio.*

Partem vnam exhibe patienti præmiſſis vniuerſalibus jeiuno ventriculo in hauſtulo aquæ vel ſpiritus appropriati, cũ luna ingreſſa eſt in cancro: Veſperi duabus horis à Cœna alteram partem, atque ſic conſequenter poſtero die mane tertiam, veſperi quartam; tertio die vltimam partem mane.

Vbi tamen obſeruandum, ſemper ante & poſt ſumptionem pulueris 2. horis ab omni cibo & potu eſſe abſtinendum. Si patiens præſertim adultus, poſt ſumtam hanc medicinã in fronte & temporibus ſudat, eſt teſtimonium operationis exquiſitæ. Itaq; ſi poſt 3. 4. & quintam exhibitionem ſudor prouocetur, vel in lecto, vel in laconico totius corporis, effectus ſperandi ſunt vberiores.

Caueant ſibi ab omni terrore, ab ira, ab aqua & igne, à vino, & ne videat Epilepticos cadentes: horum nimirum conſpectu morbus, qui vel diu latuit, vel iã ſopitus erat redire poteſt. Præterea etiam ab eiaculatione tormentorum. Præcipue vero ſtudioſe euitet omnes animi motus vehementes, ebrietatem tanquam peſtem fugiat.

Diæta & cætera 6. res non naturales conuenienti admodum ratione & modo obſeruentur, ne aliquid accidat, quod iſti curæ impedimentum aliquod afferre poterit.

NB. 1. Ranæ virides tantum & non aliæ accipiendæ ſunt & quidem viuæ. 2. hic puluis Menſe Maio, Iunio & Iulio vſq; ad medietatem Auguſti tantum confici poteſt, extra hæc tempora ranæ inutiles ſunt. 3. Cum exſiccata ſunt hepata, vt poſſint pulueriſari, folia braſſicæ capitatæ diligenter ſunt ſegreganda & poſtea hepata in mortario contundenda.

denda. 4. Hic puluis vltra annum non durat, ideoque singulis annis, si opus est, de nouo præparandus.

Vix potest dici quantũ emolumenti ab hac medicina simplici accidat. Instituenda est cura in Iunio circa solstitium, & si primo anno non correspondeat effectus, altero anno hęc cura reiteranda. Hoc remedio restitutus est Fridericus IV. Palatinus, qui ab anno 15. ætatis ad 26. Ephilepticus fuit.

VI. *Amuletum ex frutice sambuci in salice inuenti.* 1. diligenter obseruetur, vbinam in salicib. præsertim antiquis subnascatur sambucus, id quod sæpe fit, præsertim in saliceris, vbi non procul ab iisdem ad hortorum sepes sambucus plantata fuerit. Hic nimirum grana matura ab auibus leguntur, præsertim à pico. Picus nimirum excrementa sua post comesta grana sambuci deponens super salicem antiquum (cui interdum innasci solent aliæ plantulæ vel frutices, nominatim vero Amaradulcis, vrtica, Chelidonia) exinde quasi primordia figit & ponit sambuci exinde nascẽtis. Picus autẽ quia Epilepsia laborat, hoc nobile periapton ad similem morbum curandum facit. Colligatur frutex quolibet mense, melius tamen in Septembri & Octobri, quando maturuerint grana sambuci ante plenilunium diebus duobus, & reseruetur vsui (seruari potest annos 12.) teneriores saltem surculi sufficiunt. *Amuletũ Antepilepticum.*

Vsus talis est: seca surculum vnum tenuiorem in taleolas tenues, & quantum fieri potest integras. Earum 9. redigantur in nodulum vel ex linteo, vel ex serico confectum, & cum simplici filo lineo

Das in demselben Hause gesponnen vnd von dem Patienten, licet parum referat. 4. Amuletum adpensile collo vsque ad orificium ventriculi, vt rectè nodulus eo pertingat. Applica vero hunc nodulum post Vniuersalia exhibita ad mundificandum corpus quolibet tempore seu ante, seu post paroxysinum. Nodulus relinquatur tamdiu, donec spõte sua citra omnem vehementiam rumpatur filum, & nodulus videatur cadere, quem deinceps neque in se patiens, neque vllum animal nudis manibus vel pedibus tangat, sed mediante aliquo instrumento vel forcipe, vel alio sepeliatur subtus terram, eo in loco, vbi neque homines neque animalia pertransire possint. Secus si tetigerit, morbus Epilepticus denuo inuadet eum: vel alios antea morbum non passos corrumpit, id quod studiose est euitandum. Hoc amuleto curari possunt & ij, qui longissimo tempore hoc morbo laborarunt.

A curatione deinceps diligentissime præseruandi sunt ab omnibus causis externis, alioquin huic morbo infestis, de quibus diximus in præcedentibus.

Nota: in adultis soleo ex maioribus surculis excauatis facere cannas, per quas tempore gestationis amuleti omnem suum potum hauriunt.

VII. Spir. Vitriol volatilis duplex, de quo in notis ad Crollium (præsertim in adultis.

VIII. Laudanum Epilepticorum, de quo in opiologia & infra de Apoplexia.

Radicis Pæoniæ collectio. [illegible] IX. Radix Pæoniæ maris nimirum, seu nigræ. Nam fœmina nullius efficaciæ, si suspendatur de collo

collo pueri Epileptici, morbus cedit, ſed radix effodienda eſt in Iulio luna decreſcente, ſole exiſtente in leone, in meridie & die ſolari.

X. Viſcus quercinus luna decreſcente inter duo Mariæ feſta, h.e. 15. die Auguſt. & 8. Septem. collectus: nobilior autem habetur illa pars, quæ quercui propior reſecta eſt. *Viſci quercini collectio.*

XI. Mixtura Antepileptica, quæ ſequ. m. fit: *Mixtura Antepileptica.*

♃. ſpir. Vitrioli viridis ex Vitriolo & vrina puerorum ℥j ℈j.

cum aqua rad. pæon. & fl. til. ana ℥j.

M. de hac mixtura exhibe in paroxyſmo membris conuulſis & contortis cochl. ß guttatim, & paulò poſt redibunt ad ſeſe recollectis ſenſibus, quo animaduerſo denuo aliquid exhibeto, atque ita tertiò; quod ſi quidem rediturus ſit paroxyſmus, vt fieri poteſt, eundem proceſſum repete. Poſtea confortantia cerebrum adhibeantur, ceu ſunt Magiſt. Corall. perlar. Cranij humani. Multum poſſunt hę Tabellæ. ♃. mag. Cranij humani ʒj (quod calcinatum primo, poſtea per aq. euaporatur, puluis inſtar magiſterij) gran. pæoniæ excortic. N° xvj, ſacch. in aq. theriacali ſolut. F. ſ. a. tabulæ, quarum vna atque altera tam mane ieiuno ventriculo, quam veſperi longe à paſtu & cœna exhibeantur.

Paroxyſmus Epilepticus inſtans, vt auertatur, æger ſigna quædam præſentiens ſtatim capiat pil. j. laudani antepilept. vel rotulam vnam antepilept. aut in horum defectu ol. ſuccini gut. j. & alteram.

Nares a. inungat Balſamo antapoplectico, aut balſamo ſuccini.

Præſens ſedatur modo ſequenti. Cadentis ori cuneus immittendus eſt, vt apertum maneat, nec linguam commoueat, alta voce inclamandus, nares conſtringendæ & ſternutatorio ſeq. irritandus:

℞ rad. ellebori alb. ℨj,
Caſtorei,
Euphorb. ana ℨß.

F. pulu. ſuffitus etiam fieri poteſt ex ſuccino albo.

Membra incuruata molliter ad rectitudinem reducenda, fricanda & continenda.

Fauces Extracto caſtorei, oleo ſuccini aut Mithridatio, Theriaca in aqua Epileptica ſolutis: nares autem & tempora balſamo apoplectico illinenda.

Et ſi ſuſpicio ſit, eam ob vitioſos humores in ventriculo collectos, & ad caput exhalantes fieri, vtile eſt excitare vomitum cum aq. Benedicta aut Vitriolo albo in aqua pæoniæ, in qua ſcobs viſci quercini bullierit, diſſoluta paroxyſmo ſedato, ſi metus ſit, vt mox reuertatur, clyſteres acres iniiciendi ad auertendos humores acres, alioſque in cerebrum irruentes.

Cucurbitæ item cum ſcarificatione humeris applicandæ, & ſi plethora adſit, vena ſecanda.

Quo facto ad radicis Epilepticæ exciſionem progrediendum, vbi præſcripta bona viuendi regula ad vniuerſalem totius corporis euacuationem perueniendum, obſeruatis hac in parte practicantium regulis. Nonnunquam vtile eſt admiſcere purgantibus Extr. ſcammonij, aquam benedictam,

dictam, Extr. Ellebori nigri, & sæpius præparatum corpus purgare Mercurio dulci, Mercurio vitæ, floribus Antimonij.

Hinc ad caputpurgia, & ad ea, quæ à proprietate conferunt, accedendum, non neglectis iis, quæ caput exsiccant, & maxime roborant.

Tabulæ Antepilepticæ. *Tabulæ Antepileptica.*

♃. rad. pæoniæ ʒj,
magist. perlarum,
Corallorum an. ʒjß,
magist. Cranij humani. ʒß.
Sacch. in aq. florum tiliæ soluti q. s.

F. Tabulæ. Detur vna atque altera mane ieiuno ventriculo & vesperi longe à cœna.

Aqua Epileptica. ♃. Fl. lil. conuallium M ij, infunde in s. q. Vini generosi, digere per 10. dies, vel donec habere poteris *Aqua Epileptica.*

Fl. Tiliæ recent. ℔ß,
pæoniæ ℥iij,

distilletur in B. M. ad siccitatem, in destillato iterum infunde

Rad. pæoniæ ℥j,
Diptamni albi,
Visci quercini ana ℥ß,
Cranij humani præparati ℥ß.
Rad. pyrethri ʒß,
Castorei ℈ij,
Fol. Rutæ Mj,
Flor. stœchados Arabicæ,
Lauendulæ ana Piij,
Flor. Betonicæ Pvj,
Cubebarum,
Maceris ana ʒij,

Cinnamomi ℥j,
Scillæ præparatæ ℥ij.

Digere iterum per 15. dies, hinc per alembicum in M.B. destillatur & aqua vsui reseruatur. Dosis ℥ß, ad ℥j.

Clysterem in epilepsia vide in capite seq.
Balsamum vide etiam in capite seq.

APOPLEXIA.

In Apoplexia qualicunque insignis est:

I. Spiritus cerebri humani de quo in Epilepsia.

II. Sanguinis arteriosi humani, spiritus, cuius vires insigniter commendat D. Grasectius Argentinensis in libro suo de vita humana nuper edito Spiræ in quarto 1615. Germ. Vtriusque operationes & vires vide ibid. in aliquot obseruationibus ab ipso habitis. Spiritum sanguinis arteriosi vocat *Aq. benedictam*: spir. cerebri humani vocat *Aq. auream.*

APOPLECTICOS excitant.

I. Mercurius vitæ iusta dosi exhibitus: à crebris enim vomitionibus in robustioribus prima regione ventris expurgata, paulo post ad sese redeunt, præsertim si Epithema fiat ad suturam coronalem ex succino puluerisato, & in sacculũ oblongiorem interpassatum conformato, prætereaq; in aqua Vitæ vel spiritu Vini cum pipere longo essensificato, & cum ol. succini gut. aliquot adsperso, decenti ligatura suturę coronali imposito multum prodest, si (in debilioribus scil.) præsertim vbi Mercurius vitæ non est exhibitus, enemata primo leniora, postmodum & acriora iniecta fuerint.

II. Ex-

II. Excitant sternutationes præsertim ex semine nigellæ & seniore nigra, h.e. Elleboro nigro Paracelsi (ex moscho & ambra) It. sem. lolij, sem. nigell. tutius & melius. e. g̃.

Puluis sternutatorius.

℞. *Fol. maioran.* ʒij,
Sem. nigell. ʒj,
Rad. elleb. n. ℈ij,
Mosch. opt. ℈ß,
Ambr. g̃vj.

M. F. puluis dosis magnitudine pisi insufflatur in narem vtramque calamo fortiter.

III. Fumus pennarum perdicum. It. fumus succini, vel etiam ol. succini intra nares sæpissime cum penna perdicis sumptum.

NB. In Apoplexia mirabilis est ille balsamus Vitæ ex nobilissimis illis balsamis, Orientali nempe & Turcico, itemque oleis aromatum diligenter confectus à nobili Chymico Ioh. *Eichtenacker*, dos. à g̃ ij ad iiij, in mistura simplici cum aq. appropriata, de quo in notis ad Crollium.

In præseruatione maxime conducit Balsamus Apoplecticus Crollij. It. aqua vitæ apoplectica eiusdem.

Aqua Antapoplectica.

Ad præseruationem a. & curationem vnice prodest Aqua antapoplectica meæ compositionis, quæ sic est:

℞. Flor. lilij conuallium mense Maio cum exortu solis collectos (maturos & adhuc roridos statim in vitrum ingere sine lotione vlla) eosque recentes sine apiculis, saltem protuberantes flores abscerptos in vino generoso, Maluatico vel alio dulci digere ad solem, in vitro optime clauso, relinq; tamdiu, donec etiam lauendula floreat, cuius

flores cæruleos ſine calicibus & apiculis diligenter ſeparatos æquali pondere coniunge cum floribus lilij conuallium in idem vitrum, quod firmiter clauſum relinque vſque ad menſem Septembrem. Tandem per alembicum ex B. deſtilletur, & quæ primo loco egreditur aqua ſpirituoſa diligenter reſeruetur. Eſt nimirum pretioſa & tam præſeruando quam curando Apoplecticis prodeſt (reliqua etiam vſui eſſe poteſt, ſed tam virtuoſa non eſt, facit imprimis ad frictiones membrorum) Ex capite mortuo elici poteſt Sal. Hæc aqua diu durat & fragrantiſſima eſt. Doſ. cochl. ß vel j. per ſe etiam jß vel ij, pro ægri & morbi natura cum gut. vna atque altera ol. ſuccini ieiuno ſtomacho.

Aqua Apoplectica alia.

Aqua Apoplectica alia.

℞. *Fl. primulæ veris* ℔j,
Lauendulæ,
ſtœcados Arabicæ ana ℥j,
Tiliæ,
bugloſſæ ana ℥jß,
Anthos,
Nymphææ ana ℥ß.
Rad. Pæoniæ,
Caryophyllatæ ana ʒ x,
Zedoariæ,
Macis,
Spicæ Indicæ ana ʒiiij,
Iridis Florentinæ,
Viſci quercini ana ℥j,
Galangæ,
Caryophyllorum ana ʒvj,
Pomorum citreor. recent. No. ij,
Raſuræ ligni ſaſſafras ʒjß.

Fol. Ma-

Fol. Maioranæ,
Artemisiæ ana M j ß,
Rorismarini M j,
Sem. Fœniculi,
Sileris montani,
Pæoniæ,
Basiliconis ana ℥ iij.

Confractis & contusis, crasso modo affunde in matracio capaci.

Aquæ rosarum ℔ j,
Vini generosi. ℔ ij.

Simul per 3. dies vase bene clauso digerantur, hinc adde recenter expressi succi ex foliis saluiæ ℥ vj.

Betonicæ,
Melissæ ana ℥ iiij,
Spiritus vini ℔ iiij.

Denuo per 3. dies digeratur & destilletur in B. M. per alembicum ad siccitatem. Fiat semel cohobium. Hinc per se in cineribus vel B. aqua illa rectificatur, destillando 3. partes, quarta relicta & inferendo rostro alembici,

Moschi,
Ambræ ana ℈ vj.

bombace inuoluta, tandem omnia in vitro bene clauso seruentur vsui.

His omnibus potest annumerari diaphoreticum in peracutis præsertim, si cum eiusmodi aquis appropriatis Apoplecticis mixtum exhibeatur, & sudor prouocetur.

LAVDANVM ANTEpilepticum. *Laudanũ Antepilepticum.*

℞. Laud. nostri ex sulphur. vitriol. fact. ℈ j,

Ol. Camph. ℥ß.

M. & habetur Laudanum præstantissimum, cuius vsus tam in paroxysmo, quam ad curationem extra paroxysmum, dosi sæpius reiterata præmissis vniuersalibus.

Oleum Camphora veru.

OLEVM CAMPHORÆ *verum.*

℞, *Camphoræ part.* j,
argill. præparatæ & siccatæ part. vj.

Contunde inuicem & misce exacte, donec Camphora nullibi appareat. Ex massa forma globulos, quos in vmbra exsiccatos destilla in arena per retortam lutatam in Excipulum, quod continebit aliquid aquæ pluuialis destillatæ, & prodibit Camphora partim oleaginosa, partim sublimata, quæ tamen sese soluit. Hinc distillato cum aqua, adde spir. Vini part. iij, & destilla per Alembicum igne lento. Ita spiritus Vini tenuissimum oleum Camphoræ transferet, quod separatim seruandum, separato spiritu Vini per separatorium aut per MB.

ALIO MODO.

Solue Camphoram in sp. Antepileptico ex vitriolo & vrina puerorũ leni calore, & Camphora eleuabitur in forma olei ad superficiem. Hoc seorsim collige, & cum terra sigillata sicca, & pauco aceto forma globulos, destilla ex arena per retortam & prodibit spiritus seu oleum Camphoræ valde fugax.

Apoplecticis prosunt saluiæ decoctum, Extractum

ctum eiusdem, semen carui & Erucæ. It. ℞. aquæ vitæ q.s. granorum Iuniperi M ij, contundantur & macerentur in aqua vitæ per triduum, colenturque, imponantur deinde saluia, pulegium & Nasturcium & ʒj Croci. Detur patienti, & statim loquelam recuperabit.

Balsamus Apoplecticus.

℞. *Olei Nucis Moschatæ per expressionem* ʒj,
Ambræ griseæ g xvj,
Moschi optimi,
Benzoin.
styracis calamitæ.
Laudani optimi ana ℈ß.
Olei stillat. caryophyllorum gut. xvj.
Lauendulæ,
Ruthæ,
Anthos,
cinnamomi ana ℈ß,
succini gut. vj.

puluerisatis optime cum oleo Nucis Moschatæ in scutella aliqua argentea vel orichalcea cum pistillo quam optime vniantur, vt in corpus vnum abeant. Hinc admiscentur olea destillata pedetentim & Balsamus in vase bene clauso ad vsum seruatur. Apoplecticis, Epilepticis, & vertiginosis prodest, si extremitates manuum, tempora & vertex eo inungantur. Ratione præseruationis singulis septimanis bis aut ter saltem inunctio instituatur.

Clyster. ad Apoplexiam, Epilepsiam, Paralysin & Lethargum.

℞. *Rad. cyclam.*
Colocynth. ana ʒjß,

asar. ℥j,
elleb.nigr.præparati,
sem.Carthami ana ʒj,
Centaurij minoris ʒß.

Coque in ſ. q. aquæ ad ℔j. colaturæ adde mellis anthoſati ℥ij, & ſi æger robuſtus ſit Sal gem.ʒj. F. Clyſter.

Medicus Apoplecticum aggreſſurus ante omnia in principio conſideret, an in ægro adhuc ſigna & ſpes aliqua vitæ adſit, quibus cognitis ad curam ſeſe ſtatim accingat. Ægrum hinc inde agitare & membra eius fricare mandet; abraſis capillis verticem ſtatim inungat, & nucham balſamo ſuccini aut oleo eiuſdem, ſtatimque ſi os clauſum ſit, illud aperiat, apertum conſeruet; palatumque cum balſamo dicto aut Mithrid. aut Theriaca inungat, nares & tempora balſ. apoplectico.

Capiti ſæpius admoueat laminam vel tabulam ferream oportet calefactam vel etiam ignitam.

Per os ſi fieri poteſt, exhibeatur ſtatim cochl.j. aq. apoplecticæ, & ſi nimiam ſentit ſanguinis abundantiam, venam brachij immiſſo tamen prius clyſtere acriore aperiat.

Naribus item aliquid ex puluere per canalem vel culmum pyrethri elleborive inflet.

Vmbilico adhibeat aut Vnguentum Arthanitæ aut ellebori in forma cataplaſmatis, poſſunt etiam ratione reuulſionis cucurbitæ applicari dorſo, lumbis.

Natibus clyſter acris iniiciatur; cui ʒß croci metallorum adiici poteſt vel ʒj bulliat in aqua vitæ & cum decocto apto iniiciatur.

Hinc

Hinc ad vomitoria aquam ſcilicet benedictam confugiendum, vbi notandum, quod in duplici ſemper quantitate; prout ſopitæ vires; exhibenda. Interim continuanda exhibitio aquæ apoplecticæ, quemadmodum & reliqua dicta medicamenta.

Poſſunt & Veſicatoria brachiis & pedibus, ſyncipiti item: interdum etiam ad primam vertebram Cauterium actuale non ſine commodo applicari poteſt.

Ægro reſuſcitato cura ſecundum Practicos inſtituatur.

Nota. Clyſteres non tantum ante venæ ſectionem, ſed & poſt eam conueniunt, primum ex emollientibus, & ſtimulantibus calidis; capitique appropriatis; mox etiam ex fortiter irritantibus; quæ quoque cum non retineant diutius; repetenda, eoque frequentius quo morbus magis vrget. Plat. tom. 1. pag. 47.

Leuior itaque talis ab initio exhibeatur.

℞. *Maluæ,*
Mercurialis,
ſaluiæ,
rutæ,
pulegij an. M j.
Rad. ireos recentis ℥ij,
furfuris,
flor. Chamomillæ,
anthos an. p j,
ſem. carui ʒj.
F. decoctum, in quo diſſolue
mellis ℥j,
Elect. benedicti laxatiui ℥ij,

ol. laurin.
rutæ ana ℥j,
Sal. ʒj.
F.Clyster.
Fortior, qui post primum, vel si malum vrge at statim in principio exhiberi potest.
℞. *Rad. ireos recentis,*
sigilli salomonis,
Cyclaminis ana ʒi.
rutæ,
thymi,
saluiæ,
lauri,
pulegij,
origani,
Calaminthæ,
hyssopi ana M j.
flor. stœchados,
anthos ana p. j.
sem. Citri,
Cumini ana ʒij,
Carthami,
baccarum lauri,
juniperi ana ℥ß,
Agarici in panno ligati ʒij.
F. decoctum, in quo dissolue
Hieræ Colocynthidos ʒiij,
mellis anthosati ℥ij,
succi mercurialis,
betæ ℥j,
fellis tauri ℥ß,
ol. rutacei ʒij,
de castoreo ℥ß,

Sal

Sal fusilis ʒj.

F. Clyster.

Fortissimum in Apoplexia.

℞. *Rad. ireos,*
pyrethri ana ℥j;
aronis ℥ß,
ellebori ʒj,
rutæ,
saluiæ,
thymi,
Flor. Centaurij minoris,
*nasturtij ana M*j;
Sem. Carui ℥ß,
vrticæ,
rutæ ana ʒj;
Colocynthidos in petias ligati ʒß;
anthos p. ij.

F. decoctum, in quo dissolue
Hieræ colocynthidos ℥ß,
mellis ℥j.
olei, rutæ ℥ij;
Castorij,
Euphorbij an. ℈j;
salis ʒj.

F. Clyster.

PARALYSIS.

In Paralysi curanda etiam ea, quæ in Apoplexia enumerata sunt, locum tenere possunt. Hic igitur mercurius vitæ, Enemata, aliaque purgantia, genus neruosum respicientia, vtilia sunt.

In loquela restituenda maxime satisfacit aqua Apoplectica, etiam cum sanguine Turturis calente an. impraegnata. Sic oleum anisi guttatim

linguæ Paralytici adſperſum, loquelam reſtituit & reducit. Talis eſt aq.fl. lil.conuallium cum vino facta. It. Eſſentia caſtorei per ſp. Vini extracta, ſal perlarum, Corall. It. ſuccini mirifice iuuant.

Ad ſudores imprimis eliciendos vbi, quæ ab initio erant neceſſaria, omnia præſtita ſunt, præter hactenus enumerata ſingularis eſt virtutis in Paralyſi puluis ſeu magiſter. ex cinnab. antimon. & magiſterio perlarum & Corall. de quo ſupra de ſudoriferis & Epilepſia. Doſ. à gr. viij ad xij vel xvj. Sudores autem melius, imo optime in Laconico, ſeu in diaphoretico enumerato eliciuntur.

Eſſentia foliorum Tabaci. Inter externa maxime laudabilis eſt Eſſentia foliorum Tabaci (viridium) cum Maluatico facta (ſola infuſione ſine deſtillatione) ſi præſertim à præmiſſis ſudoribus membra paralytica hac Eſſentia diutius fricentur. Reſoluta nimirum membra facile reſtituuntur & redeunt.

Paralyſeos curandæ ratio plerumque à venæ ſectione inchoatur pręmiſſo clyſtere acriore, ſi ſcilicet ætas & habitus corporis conſenſerint. Hinc ad materiæ concoctionem & eductionen accedimus, vbi ſemper admiſceri debent aq. deſtillatæ primulæ veris, ſalu. aut meliſſæ aut Extr. ipſorum, & vel purgantia illis infundi vel extrahi poſſunt, adiectis gut. ij vel iiij ol. tartari per deliquium, ſtatimque inungatur ſpina oleo Chamomillæ ſolo.

Quod ſi citius & rectius curam abſoluere volueris, modo ſeq. progredere: ℞. Extr. ſcammonii gr. iij, florũ aut vitri antimon. gr. ij, tenuiſſime pulueriſata miſce cũ ℥ij conſeruæ aut iij bugloſſæ, capiat mane cum cuſtodia. Si ad vomitum irritatur, detur iuſculum ad eum promouendum, purgabitur

gabitur hoc modo æger per superiora & inferiora: diebus duobus sequentibus vtatur apozemate aliquo vel syrupo capitali & aperiente cum gut. aliquot sp. tartari, aut in defectu eius tartar. vitriolat. ℈j. Hinc iterum dicto medicamento purgetur, à quo si forte propter vomitum abhorreat æger, F. infusio ex Agarico cum radice ellebori nigri puluerisati & Ialapi cum aq. fl. primulæ veris & melissæ, aut capiat Extr. Panchymagogi dosin: iterumque per 2. dies vtatur apozemate dicto vel syrupo aliquo magistrali appropriato. Eadem medicamenta repetantur ad 10. diem. Interim inungatur spina oleo Chamomillæ, cui parum petrolei sit admistum. Hinc ingrediatur stupham, excipiatque vaporem seq. decocti super ignitos lapides affusi, & quam optime sudet;

♃. flor. saluiæ,
sambuci,
lauri,
rorismarini,
Chamomillæ,
melissæ,
stœchados Arabicæ.

decoque in aceto vini, ęger commoretur in stupha ad horam 1. aut quantum vires permittent: antequam egrediatur, assumat Mithridatij ʒß, cũ gut. iij. aut v. spir. tartari, aut solum assumat Mithridatium. Postquam egressus fuerit linteis calidis sudor omnis exsiccetur, & in lecto quiescat per horam semis; spina vero inungatur Galbaneto Paracelsi, quod fit modo seq. ♃. Galbani ℔ß, inde in cucurbitã satis amplam, & ei affunde spiritus Terebinthinę ℔j. digerãtur in loco calido per 8. dies, *Galbanetum paratum.*

postea per Alembicum ex cucurbita non nimis alta destillentur ad siccitatem, quod si odoratius & præstantius desideres, rectifica ab aromatibus nuce moschata & Canella. Eodem balsamo omnia membra paralytica inungi debent: facta inunctione imponatur radix symphyti maioris in aqua communi ad pulticulam cocta instar cataplasmatis. Cataplasmatis applicatio & inunctio repetatur vesperi, præmissa partium affectarum cum panno asperiore frictione, & adsperso post frictionem spiritu tartari, aut fricentur membra intincto linteo in spiritu tartari, post inungantur, & applicetur cataplasma. Interim in quotidiano vsu habeat æger conseruā anthos & fl. saluiæ, stœchados Arabicæ cum Mithridatio extr. aut puluere castorei, confectione Anacardina cum paucula solutione perlar. & auro potabili. Continuetur Balneum per 14. dies singulo mane, aut ad minimum de biduo in biduum. Interim vtatur diæta tenui & bibat decoctum Guaiaci & Hydromel loco potus.

Si Medico proponatur Resolutus, qui membrum vnum tantum habeat resolutum, illud restituat modo sequenti

℞. Summit. origani,
fol. querc.
bacc. iuniperi ana M iiij.

Conorum abietis N° ix. cum aq. communi coque ad crassitiem. Cum his herbis membrum foue, donec frigescant. Hinc linteo calido diligenter abstersa aqua inungatur seq. mixtura:

℞. Spir. Salis,
Vitrioli,
& therebinthina ana.

M. di-

M. diligenter, guttatim infundendo ſp. Terebinthinæ. Repetatur eadem inunctio bis in die & reſtituetur membrum, ſæpius quoque in die rotulas ſeq. aſſumere debet.

♃. Lilii conuallium
flor. lauendulæ an. ℥iij,
ſacch. alb. ℥v.

Coque ad perfectionem. Inde remotis ab igne adde ol. ſuccini rectificati ℈j, Extr. ſaluiæ ʒij, aut ol. ipſius ʒß, agitentur piſtillo & fiant ſ. a. rotulæ.

Præſtat quoque in initio Paralyſeos facere Embrochationem cum ol. copioſo. It. balneum ex lacte & oleo ſolo, vel ex lacte cum aq. mixto vel hydreleo.

Vtile quoque eſt in omni Paralyſi ad excitandum ſudorẽ in balneo vel lecto aſſumere ſeq. puluerem. ♃. Cinnab. antimon. in deſtillat. butyri antimonij in collo retortę collecti q. v. pulueriſa atque in cucurbita vitrea ſublima. Hinc *Puluis antepa-ralyticus.*

♃. Cinnabaris huius ter per ſe ſublimati part. j.
Magiſterij, Corallorum, perlarum an. part. ß,
Oſſium human. vſter. part. ij.

M. Doſis ʒß, in aq. Senecionis vel Cardui bened. repetitis vicibus exhibeatur.

PARALYSIS EX COLICA.

Huius curationem vide in Theſibus meis Medico-Chymicis diſput. 1. pag. 19. Cuius hæc ſumma: Non diu hic cunctandum, morbus enim temporis ſucceſſu fit incurabilis, qui cæteroquin præceps eſt.

Purgantia vehementia, quæ nimirũ ægrũ con-

vellunt, prorſus euitanda ſunt: materia tamen ſubduci poteſt Extr. Eſulæ, ſenioris nigræ in iuſta doſ. Materia ſubducta quotidie (donec ſucceſſus reſpondeat) ieiuno ventriculo detur ſpir. tartari g̃xx. vel xxv. Hinc tertio quouis die ſudores prouocentur.

Decoctum ſaſſafras multum hic poteſt. Iuuat nimirum ventriculum & inteſtina, vnde mali initia.

Dentur quoque quotidie rotulæ confortantes: membra affecta primum linteo aſperiore fricentur, deinde ſp. tartari aſpergantur, tandem Balſamo Galbani Terebinthinato inungantur quotidie ter, ab inunctione qualibet rad. ſymphyt. maior. in aq. fontan. decoctæ, linteoq; in formam cataplaſmatis ſuperinductæ membris inunctis calide applicentur, reliqua naturæ committendo.

MEMORIA.

Puluis Trithemij ad memoriã. In memoria deperdita reuocanda, præſertim apud ſenes multum prodeſt puluis Trithemij, ita vocatus (vide miracula Chymica Mülleri p. 117. Ruland. cent. 5. p. 100.)

♃. Macis,
Cubebarum,
Caryophyllorum an. ʒvj.
Fol. Sennæ,
Cryſtall. tartari,
Zinziberis,
Chamæpityos an. ʒv.
Rad. calami aromatici,
gentianæ,
Sem. Cumini,
ſileris montani,
aniſi,

ameos,

ameos,
dauci,
petroseleni,
spicæ nardi Indicæ an. ℥ß,
mag.Corallorum,
*perlarum an.*ʒij.

Redigantur ſ.a. in puluerem,doſis ʒj, quem accipiat primo menſe mane &vesperi ante cibum horis 3. in vino vel etiam brodio; ſecundo menſe tãtum mane : tertio menſe mane ter in hebdomade; quarto menſe bis in ſeptimana,& ſic deinceps per aliquot menſes.

2. In memoria confortanda & reſtauranda mirifice valet aqua Magnanimitatis repetenda ex medullæ deſtillatoriæ parte ſecunda Conradi. Elegantius valet,ſi cum ea extrahantur ſpecies Anacardinæ, cuius eſſentiæ g̃iij.iiij.v.vj.in ſeptimana ſemel, bis vel ter exhibitæ in vino vel aq.lauendulæ vnice proſunt. *Aqua Magnanimitatis.*

NB. In bilioſis & ſiccioribus hac aqua circumſpecte vtendum:valde nimirum exſiccat:rarior ergo eius vſus eſto in eiuſmodi hominibus , qui in Melancholicis & pituitoſis potiſſimum tutior eſt.

3. Inſignis eſt liquor lunę de quo ſupra in Deſipientia.

SOPOROSI AFFECTVS.

In ſopore,Caro,veterno,comate,vigiliis, Cataphora, ſiphyla ſtricta,id eſt, noctambulonibus.It. Incubo in tremore,ſtupore, cæteriſque vitiis cerebri, præter illa quæ hactenus enumerata ſunt , potiſſimum prodeſt Liquor lunæ , ſupra in deſipientia deſcriptus , cuius excellentia in eiuſmodi caſibus ſatis commendari nequit.

NB. Sternutatoria in eiuſmodi caſibus eſſe neceſſaria, itaq; in curationibus iſtorum morborum ſternutationes ſunt ſæpius prouocandæ.

Prodeſt litus ex oleo caſtoreo cum ſucco rutæ, fœniculi. It. ℞. ſucci apij, acet. fortis q.ſ. & cum puluere caſtorei F. Emplaſtrum & capiti abraſo ſuperpone.

VIGILIÆ.

Pedilauium. 1. In vigiliis immoderatis vſitata ſunt mihi pedilauia, præcipue vero hoc, quod

℞. fol. ſalicis,
lactucæ,
nymphææ,
violariæ an. M j,
Chamomillæ,
betonicæ an. M ß.

Capit. papau. alb. ſine ſemin. N° 5. 6. vel 7. Inciſis capitibus reliqua bulliant in aqua fluuiatili. Hoc decocto primum madefiant tempora & manus, ſponte exſiccandæ, tandem pedes per ἐγκάθισμα abluantur: ſomnum iucundiſſimum producit, præſertim ſi aliquot diebus veſperi ante ingreſſum lecti illud vſurpetur.

2. Multum prodeſt Laud. opiat. intro ſumtum doſi certa & exquiſita. Vide opiologiam.

Valent item Epithemata ad caput, ex ſemine anthos, aniſi, fœnic. & papaueris alb. in aqua decocta & fronti impoſita ſeu temporibus.

PEDICVLI CEREBRI.

In pediculis Cerebri 1. proſunt purgationes cerebri partim à vulgaribus, (v. g̃ pilulis cocciis) partim à ſpecifico purgante Paracelſi.

2. Sternutatoria aliquoties ieiuno ventriculo exhibita.

3. Ver-

3. Vermiculos enecant suffumigia ex candelis, ex cera & cinabrio puluerisato confecta. Fumus autem excipiendus est in loco angustiori, emoriuntur vermiculi ab hoc fumo.

Citius cura absoluitur, si quotidie post sternutationes aliquid de mercurio dulci in axũgia capi distemperetur cum turundis in naribus gestetur.

NB. In pediculis totius corporis, tum ex hoc, tum vestimentis abigendis valet cingulum sapientiæ Rulandi, quod ♃. nigredinē mercurij ex eius præparatione cum sp. Vini nimirum agitando in eundem spiritum vini, depositam q. s. Miscetur cum pulpa pomorum assorum, vt fiat instar Vnguenti. ♃. deinde linteum in fascias instar cinguli affabre sectum & in Extracto liquido croci aliquoties imbibe & sicca. In duas tales lacinias Vnguentum istud in forma Emplastri extendendum, tandem ab altera parte exteriore corium subtile adapta, & cingulum nudo corpori circa lumbos applica & gesta. *Cingulũ sapientiæ Rulandi.*

VERTIGO.

In Vertigine, præmissis vniuersalibus, specificus est puluis ex cinabrio natiuo confectus, cuius descript. habet Quercet. lib. de capitis affect. circa finem.

Stercus pauonis absque omni præparatione in forma pulueris cum saccharo mixtum & exhibitum dos. ℈j. vel ʒß. Vertiginem etiam inveteratam curat. idem ibid.

CONVVLSIO.

Eadem hic valent, quæ in Epilepsia.

IECTIGATIO.

1. Hæc curatur Vomitoriis aq. Bened. mercur.

vitæ tanquam vniuerſalibus primum.

2. Poſtea confortantibus ventriculum, imprimis ♈.ſp. Vitriol. philoſophico.

3. Ad membra jectigata & imbecillia proſunt Laconica ex herbis (imprimis rubo idæo bis radicato) capitalibus, vel ſudatorium cum ſp. vini, quod maxime prodeſt.

Interdum ad confortationem exhibenda Magiſteria Corallorum, perlarum. It. lapis Bezoar & Balſamus vitæ.

CATARRHVS.

Aqua ſerpilli. In omnibus Catarrhis & defluxionibus tum prohibendis, tum etiam caput ab iiſdem præſeruandis prodeſt aqua ſerpilli cum vino deſtillata, eiuſque particula quotidie ſumpta doſ. cocl. j. ij, pro ratione ægri. Illa ſic fit: ℞. ſerpillum cum flore matutino tempore ante exortum ſolis decreſcente luna collectum, inde in particulas minimas ſuperfuſo Vino generoſo albo in ſole aliquandiu, poſtea per Alembicum deſtilla in B.

2. Prodeſt Vinum Medicatum ſequens. ℞. rad. Caryophyll. ʒ vj. rad. acori ℥iiij. pulu. ſambuc. M ß, fol. maioran. M j. Vini ℔xvj, exhibeatur pro potu communi.

2. Catarrhum quemuis ſiſtit ſacculus ex ſuccino & ſp. vini paratus, de quo ſupra in Apoplexia. Huius itaque vſus eſt magni momenti in catarrho ſuffocatiuo. It. ex Chamæpithy. pulueriſato ol. ſuccini aſperſo.

4. Catarrhos tenues delabentes ad partes interiores, præſertim pectus, feliciter ſiſtit laudanum opiatum, ſub ingreſſum lecti exhibitum.

Amuletū in catarrho. 5. Præſentiſſimum in Catarrho remedium extat in

tat in Amuleto radicis verbaſci virginis, h.e. quod per eam æſtatem non floruit, quando colligendum eſt. Colligitur autem in die Veneris (ex his in vltima Veneris die optime luna decreſcente) ante exortum Solis à 15. Auguſt. vſque ad 8. Sept. luna decreſcente: poſtea radix purificata exſiccatur in loco vmbroſo. Eius particula in auro ligata & collo poſtea appenſa mirifice contra omnes catarrhos qualeſcunque corporis præſeruat. Fœminis non prodeſt, conceptum impedit, quamdiu geſtatur, qui ea remota reſtituitur. Vide Dodonæum. Radix quo rectior, eo melior in parua quantitate.

CATARRHVS SVFFOcatiuus.

Inter fluxiones, quæ à capite ad partes ſubiectas fiunt, nulla periculoſior illa, quæ ad pectus & cor fit, adeo interdum vehemens, vt hominem ſubito è medio tollat. Vnde huic ſtatim occurrendum abſque omni mora. Hinc Medicus vocatus, ſtatim præſente magna ſanguinis abundantia, præmiſſo Clyſtere forti eoque reddito venam ſecet, fumum in cubiculo excitet è Maſtiche, thure, ſuccino per vices & acet. roſaceum ſuper lapidem ignitum effundat:

Capiti raſis capillis applicet Emplaſtrũ ſequẽs.

℞. *Emplaſtri contra rupturam* ℥ ß,
gummi ammoniaci ʒß,
maſtichis,
ſuccini ana ʒj.
myrtillorum ʒß.

M. ſimul & F. Emplaſtrum rotundum, ſuturæ coronali applicandum;

Nares inungat Balſamo ſuccini, & vt æger ſedeat in lecto, imperet; Exhibeat deinde ſyrupum ex aqua benedicta & paulo poſt acet. theriacale vel ſcilliticum deſtillatum cum radice iridis Florentinæ. Accipitur ſc. ℔j. acet. ſcillitici pulueris rad. ireos Florentinæ ℥ij. ſimul per alembicum ad ſiccitatem deſtillando, impoſito roſtro alembici nodulo ex radice dicta. Accipiat item boli armeni loti in aqua roſarum ℈ij, cum ſyrupo de roſis ſiccis & puluere diatragacanthi frig. ad ʒß. Sequens item gargariſma in vſum vocetur.

℞. ſyr. papaueris,
diamor. ana ℥ij,
Vini granatorum ℥ß,
aq. plantaginis,
ſcabioſæ an. ℥j.

M. Hinc ad materiam concoquentia Apozemata, Syrupos, magiſteria & Electuaria confugiendum.

Materia cocta repurganda tum iis, quæ ſentinam in toto corpore reſpiciunt, tum iis, quæ caput ab humore liberant, qualia Errhina, ſternutatoria, Apophlegmatiſmi, Gargariſmi. Palmam inter hęc obtinet nigella Romana ſi ſubtiliſſimè pulueriſata cum aq. maioranæ è vola manus in nares attrahitur: imò hæc ſæpius odorata proprietate occulta confert in quauis deſtillatione capitis.

Quæ caput confortant, ſunt vel Electuaria vel conſeruæ florum anthos, ſtœchados, roſarum vel cum puluere diamoſchi dulcis, oxymelle ſcillitico & oleo nucis moſchatæ miſta, aut rotul. cum ſpeciebus dictis & cum ol. ſuccini & ſaccharo in aq. fl. ſambuc. ſoluto, quibus addi poteſt flor. Sulphur. ʒj, vel altera. Poſſunt quoque ad præcauendum fluxum

fluxum humorum ſubitaneum in ore noctu præſertim inter dormiendum tempore ſtillationis detineri orbiculi ſequentes.

℞. ſpicæ nardi ʒj,
maſtich. ʒij,
ſacch. ℥ij.

C. ſyrup. de roſ. ſiccis F. orbiculi ſimiles lupinis.

Exterius admoueantur ſacculi vel pileoli capiti, qui recipiunt ea, quæ caput roborant, & materiam exſiccant.

℞. flor. meliſſæ,
maioranæ,
betonicæ,
ſummit. origani ana M ß,
Nuc. moſchatæ,
Caryophyll.
Benzoin. ana ʒij,
Croci,
macis an. ʒj ß,
thur.
maſtich. an. ʒij,
roſar. rubr. p. ij.

In puluerem groſſum redacta ſerico rubro includantur, ac inſuantur. F. pileolus.

Aut ſi æger hoc medicamentum recuſet, puluis ſyncipiti inſpergatur è maſtiche, thure, ſuccino, gallia moſchata. Excipiatur linteo, quo caput tegatur: linteum ſæpius perfumetur & capiti applicetur. Vel

℞. maſtichis,
olibani an. ʒij,
thymiam,
benzoin. an. ʒj,

succini ℥ß.

Tacamahacæ q.s.ad incorporandum.

F.Trochisci pro fumo.

Prosunt & hic poma odorifera ac Balsamus apoplecticus naribus illitus.

Quod si medicamentis dictis non cedat catarrhus; parti capitis anteriori tonsæ vesicatorium admoueatur, vesica rumpatur & per diem vnum & alterum aperta seruetur, tandem consolidetur: non neglectis interim, quæ ad catarrhum exterminandum faciunt medicamentis.

Alij candens ferrum vel cauterium potentiale applicant, vbi digitorum maximus desinit, capitis parti anteriori passa manu eius radice seu pollice extrema nasi radice admoto.

OCVLORVM AFFECTVS.

STRABISMVS.

Strabismus recens (inueteratus enim non curatur) in pueris (vniuersalia pro humore peccante præmittuntur) corrigitur, si larua faciei applicatur foraminibus ad locum oculorum perforata, vt per ea radios visiuos emittat patiens, vt propter situm ipsorum radij visiui ad genuinum oculorum situm reducendi conformentur: opus tamen est accurata diligentia, in hoc recte perficiendo.

PARALYSIS OCVLI.

Paralysis oculi raro occurrit sine resolutione aliarum partium: si tamen sola, vix curatur: & si cum reliquis partibus, vt in Hemiplexia, cura eadem instituitur, quæ in paralysi communi.

VISVS IMBECILLITAS & Caligo.

Ad visus imbecillitatem & caliginem, spiritusque visiuos confortandos, cerebrum humoresque ipsius rectificandos, præmissis vniuersalibus mirificè prodest Euphrasia dextre parata. Vulgo vtuntur eadem in infuso vini in quotidiano victu cibis admista. It. in conseruis, aliisque formulis. Præstat ipsius essentia Chymicè extracta g̃ 2.3.4.5. It. Sal eiusdem crebris solutionibus & coagulationibus, præsertim si cineres ab initio cum Sulphure ana calcinati fuerint sine igne (h.e. ne fluat in tigillo) ad summam puritatem deductum & in vsu sali mensario admixtum. Sic Euphrasiæ arcanum præstantissimum est in visu recuperando g̃ 2. ad 5. hinc vere *Augentrost*, dicitur. *Verbenæ vis in affectibus oculorũ.*

2. Aqua quoque est efficax, quæ fit h.m. *Aqua ocularis internã.*

♃. fol. Euphrasiæ,
Rutæ,
verbenæ,
fœniculi an. M j,
summit. rorismarini,
saluiæ,
fl. ros. an. p j,
bacc. juniperi ℥j.
Cassiæ ligneæ ʒß,
ligni aloes ʒß
sem. fœniculi ʒij
sileris montani ℥j
rutæ ʒß.

Infunde c. vini Maluat. ℔ vj, macerentur per quindenam; postea destillentur. Huius cochl. ß,

vel j, mane, jejuno ventriculo sumtum visum eleganter confortat.

Aqua ocularis externa. Externa: est aqua Ocularis cum Vitriolo albo confecta, h.m.

℞. *lapidis scissilis Shiferstein in frusta contusi* ℔ß,
aquæ fontanæ claræ vel pluviæ, quæ præstat ℔iiij,
Vitrioli albi ℥j,
ad summum vel ʒ *vj,*

Coque ebulliendo in olla, & inter coquendum spumam diligenter remoue ad casum 2. digitorum transuersorum, postea per filtrum mitte, & vase bene clauso serua. Vsus quotidanus est immittendo in oculum manè & vesperi guttas aliquot.

2. Ad externos vsus, it. in glaucomate mirifice commendatur aqua destillata ex fellibus piscium præsertim Lucij piscis. Vide infra vngues, nebulę & pterygia oculorum.

DIVVLSIO ET RVPTIO pupillæ.

In diuulsione & ruptione pupillæ, item corneæ omniũ optima est aqua, quæ fit ex albumine ouorum. It. ex Cancris & Chelidonia, de quibus in notis ad Basilicam Crollij.

ALBVGO ET NEBVLA.

In Albugine & Nebula, præter illa communia cuiuis nota egregie valet pinguedo ex hepate Mustelæ Germ. *Quappen, Aalranppen.* Laua ex vino, & statim ita implẽtetur vitro, ne fundũ & parietes ipsius vitri tangat, sed libere in eodẽ pendeat. Vitrũ optime claudatur, & exponatur soli aliquãdiu, & hepar ferme totũ in pinguedinẽ flauã destillat,

Pinguedo hepatis mustelæ.

quam

quam collectam serua. Vsus eius est externus tantum, inungendo palpebras eundo cubitum. Fortius operatur, si intro in cibis aliquoties exhibeatur puluis ille de carduis minoribus pratorum *Heydedistel*.

PHLYCTENÆ.

In Phlyctenivalet Aqua Vitrioli albi.

VLCVSCVLA Oculorum.

In Vlcusculis hinc (ex phlyctenis scilicet natis) valet Aqua ex albumine ovor. infra de vngue, nebulaque oculorum.

CARCINOMA oculorum.

In carcinomate oculorum nihil melius est puluere illo cuticularum in ouis, è quibus pulli excluduntur, simpliciter insperso. Cætera fiant, vt in Cancro.

EPIPHORA.

In Epiphora vel Ophthalmia præstat Periapton ex radice maluæ simpl. (præmisso caputpurgio & auersionibus debitis) Radix colligitur, quando Sol præcise est in scorpio effodiendo illam subtus cum exortu solis, ita vt radix primum denudetur ad latus fodiendo, postea planta tota subtus eruatur. Applicetur radix illa ad nucham alligando vel appendendo. *Periapton oculare.*

OPHTHALMIA.

In Ophthalmia mihi vsitatum est applicare ad nucham ceteris paribus, farinam Erucæ *Senffmehl*, in sacculo interpassato & cum vino cocto repetitis vicibus eundem calide è regione oculi patientis apponendo. Mirabiliter nimirum ab oculo

versus nucham trahit, quod si vesicæ ab hac applicatione fuerint excitatæ illæ aliquandiu seruantur aut rumpuntur, superimposito folio brassicæ vel hederæ, postea cum mucilagine seminis cydoniorum in aqua plantaginis, extracta curantur. Oculus vero fouetur vel cum lacte muliebri, vel cũ Sieff albo, seu opio in aqua rosarum dissoluto. Soleo subinde externe oculo applicare sacculum cum floribus Chamomillæ repletum.

Aqua florum Cichorij. In Ophthalmia & plerisque oculorum affectibus secreta est aqua ex florib. cæruleis de cichorio, quę fit hoc modo. Collige flores Cichorij, quando sol leonis principium obtinet, recentes in vitrum inde, & illud replendo, etiam fortiter, quantum fieri potest comprimendo, postea orificium diligenter claude (subere vel vesicula quintupla) & circum circa applica farinam subactam, ex qua panis pinsitur, ita vt 3. vel 4. digitos æquet. Tandem in clibano pinse instar alterius panis, sed tantum massa illa est super asserculum in clibano ponenda (ne rumpatur vitrum) & pro coctione fortiori relinque, donec panis eximatur, prospice tamen, vt hæc massa bene cocta sit. Exime & exprime & inuenies flores in aquam rubentem & pinguiusculam conuersos. Hanc destilla per alembicum ex B. (aqua hæc nisi destillata non seruatur) & hac in affectibus oculorum tantum palpebras externe singulis diebus bis illine (ituro cubitum & mane) albugines, nubeculas, vngues, suffusiones, caligo, imo ipsa cæcitas mirificè tolluntur.

DOLOR OCVLORVM.

In doloribus oculorum folia Nicotianæ applicentur

centur, opiata hic vitanda externe, interne tantum dari possunt.

HORDEOLVM.

In hordeolo hordeum jejuno ventriculo sæpius masticatum applicetur.

PROCIDENTIA Oculi.

In Procidentia oculi (vt & ani) ℞. scarabæos in stercore equino natos, mortifica in vitro clauso, ad Solem bene exsiccentur, & F. puluis tenuissimus, qui seruetur vsui: post mollificatas partes aspergatur tenuiter & fiat dextra repositio. Vide infra de procidentia ani.

LACRYMÆ.

In Lacrymis ℞. *Cort. granatorum* ℥ij *vel* ℥ß, *lapid. hæmatitis* ʒj *vel* ʒjß.

Cortices coque in aq. rosarum, colentur sæpius, postea in colatura lapidem pulverisatum terendo dissolue. Hæc compositio applicetur oculis in petiis: alioquin etiam applicant sacculum ex flor. Chamomillæ. vide Platerum in praxi.

PVSTVLÆ ET MACVLÆ Oculorum.

Ad Phlyctenas, pustulas & maculas oculorum: fel anserinum, gallinarum & piscium ana part. æq. vitro inde, adde mellis modicum. F. linimentum, quo oculi inungantur.

FISTVLA OCVLI.

Ad Oculi fistulam.

℞. *Sulph. viui,*
a[illegible]t. fortissimi,

aluminis,
salis an. ℥j.
rad. lapathi acuti rec. ℥ß.
F. Vnguentum.

VNGVES, NEBVLÆ, pterygia Oculorum.

Specificũ Lucij piscis. Ad vngues, nebulas, pterygia oculorum feliciter adhibetur specificum Lucij piscis. ℞. fellis Luciorum, q. v. destilla in cucurbita vsque ad crassitiem, in aqua destillata solue aliquid camphoræ & postea serua. Crassitiem relictam extrahe cum sp. Vini & sp. V. vicissim ab Extracto per destillationẽ separa. Huius Extracti & aq. Saturn. an. gj, dissolue in prioris aquæ gut. 3. vel 4. ac cum pluma in oculum mane & vesperi immitte, videbis felicem progressum.

Aqua albuminis ouorum. Alia aqua ex albumine ouorum præstantissima præparatur, quæ qualiacunq; vulnera citra aliquã cicatricem consolidat, estq; magnarum virium. Coquantur oua ad duritiem, dein per medium dissectis (*Vngeschelet*) ouis eximantur vitelli, postea cum quibusdam albuminib. ad duritiem coctis & tenuiter quasi in pultem cum cultello sectis cauernas reliquorum ouorum comple, partibusque debite coniunctis & filo colligatis in cucurbita præcise in medium ex filo suspende, ne spondilia ab iis tangantur. Obstructo orificio cucurbita in MB. collocetur & coquantur, videbis albumina secta paulatim in liquorem destillare, quem probe ex fundo cucurbitę collectum (est nimirum satis exiguus) ad vulnera oculorum recentia cum pennæ pluma sæpius applica.

Ad reliqua quoque attende, quæ ab inflammationibus

tionibus externis oculos muniunt: non dubium est, quin quauis oculorum vulnera violenter impressa, præsertim si solutio continui adfuerit (modo crystallinus humor cum retina tunica non læsus fuerit) citra visus perditionem sanari possint.

INFLAMMATIO
Oculorum.

Ad oculorum inflammationem, dolorem, Epiphoram.

℞. aquæ rosarum,
Euphrasiæ,
verbenæ ana ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒj,
matris perlarum subtilissime puluerisatæ ʒij.

M. & vsus tempore præcipue misce probe instillando parum in oculum, nec non petias ex mistura illa madentes extrinsecus applicando.

Principio siue à causa calida, siue à crassis & flatulentis spiritibus nata sit Ophthalmia, præmissa euacuatione per clysterem seu lenitiuum purgans, venæ sectio aut cucurbitulæ scapulis applicandæ.

Hinc statim ad corporis euacuationem die sequente properandum, & ad pilulas coccias & Lucis accedendum.

Interim statim collyrium in oculos mittendum, solum scilicet lac muliebre recens mulctum cum aqua plantaginis & pauco croco; Hoc nimirum humores ab oculo repellit, antequam vero applicetur, prodest lauare oculos decocto fœnugræci, aut applicare pomum coctum cum pauco fœniculo sub cineribus in forma Cataplasmatis. Repetatur lotio & cataplasmatis applicatio, dictiq; collyrij immissio sæpius. Hinc ad alia collyria & Ophthalmica properandum.

Quod si affectus hic per interualla reuertatur, purgetur patiens cum sublim.cum sol.aliquoties.

Mercurio sublimato.

Hinc Vena secetur & adhibeantur sequentia Ophthalmica.

Occipitio quoque setaceum seu cauterium applicetur, aut fiat Fontanellum in brachio. Nam hoc maxime ex capite & oculis reuellit & ab ophthalmia præseruat.

Hypochyma.

Si vero *Hypochyma* adsit incipiens (facta nimirum suffusio & confirmata, solius ocularij Chirurgi ope curari potest) nisi adsit plethora, vena secanda non est, ne refrigeretur cerebrum & postea materiam largius cumulet, & in oculum transfundat: sed potius materia concoquenda est & educenda, visus & caput confortandum & ne vapores è ventriculo ad caput ascendant, cauendum. Vnde pulueres post cibum præscribendi ex confectione, semine fœniculi, summitatibus Euphrasiæ vel tabellis cum ol. fœniculi & aqua Euphrasiæ, aut Extracto eius. Et si necessitas vrgeat, vesicatorium occipitio aut cauterium apponatur, quod ad minimum ad sex menses teneatur apertum.

Adhęc collyriis sequentibus vtendum, quę antequam oculis indantur, non inutile erit, fouere oculos sacculo sequente aqua calida immerso.

℞. *Fœnugræci aq. frigida loti* ℥jß,
sem. lini ℥ß,
maluæ,
althεæ an. ℨij.

terantur & pannis lineis raris includantur insuanturque.

Ad Collyria autem oculis immittēda mire prosunt

ſunt aqua mellis Euphraſiæ, rorellæ, Chelidoniæ, fœniculi, valerianæ, ſucci dictarum herbarum per ſe depurati, qui vel ſoli adhibeantur, vel inter ſe permiſceantur adiuncta paucula aqua roſarum lacte muliebri, decocto fœnugræci cum collyrio albo, croco & tutia præparata.

Si eroſio vel vulnus ſubſequatur & adſit ſtupendum hocce ophthalmicum, oculos ad deſperationem vſq; leſos reſtituit virtuoſiſſime, eorumque vulnera ſpatio 24. horarum glutinat. Collige ſuccum florum & foliorum Chelidoniæ, eiuſque bonam quantitatem in B. M. digere, vt ſponte ſua depuretur, donec nempe omnes impuritates ad fundum deiectæ fuerint; deinde ℞. Menſe Iunio ſole & luna exſiſtentib. in cancro cãcros fluuiatiles N° xx. reſectiſque extremis ſeu durioribus pedibus & caudarum cruſtis, contundantur in mortario, vt ſuccus inde exprimi poſſit, quem cum Chelidoniæ ſucco depurato coniunctum deſtilla ex B.M. & reſerua vſui. Eodem tempore collectionis alium cancrum viuum integrum & nulla ſui parte mancum in ollam inditum exſicca in clibano vſque dum teri poſſit, exſiccatum reduc in puluerem tenuiſſimum & ſubtiliſſimum, per incerniculum optimum traiiciendo. Huius pulueris exiguam quantitatem ex canaliculo pennæ præciſe in vulnus oculi inſtilla, atque ita relinque per horas 24. ſuccedente tempore eandem tantum aquam ſine puluere prædicto ſæpius immitte, lauando & eluendo omnem purulentiam, quæ tamen vel nulla, vel admodum exigua apparebit, & optatus certe finis ſubſequetur.

RVBOR OCVLORVM

Ad ardorem & ruborem oculorum cum dolore.

℞. *Butyri recentis nouies in aqua rosarum loti* ℥ß,
tutiæ præparatæ ʒj,
Camphoræ ʒß.

M. & reserua in vitreo vase & parũ oculo indatur.

Ad inflammationem, & rubedinem oculorum vt & pustulas faciei rubras dissoluatur saccharum Saturni aqua Euphrasiæ & rosarum ana, addito pauculo tutiæ præparatæ.

Ad caliginem, rubedinem, lacrymas & omnia fere vitia oculorum valet aqua Crollij Ophthalmica, & sequens.

℞. *Vini albi non adulterati,*
aq. rosarum an. ℥ij,
sacchari candi albi,
vitrioli purificati an. ℈iiij.

M. postea ex hac aqua super cotem tere tamdiu Zinziberis digitum vnum, donec in aquam absumtus fuerit, cola per Chartam emporeticam per vitrum, tandem in S.V. Cochl. ij, solue camphoræ tritæ ʒj, M. cum priori & eam probe seruatam ad quæuis oculorum vitia vsurpa, immittendo sæpe gut. j. atque alteram.

HYPOSPHAGMA.

Hyposphagma oculi tollunt summitates hyssopi aqua simplici coctæ, & in nodulo oculis tepide applicatæ. It. Radix sigilli Salomonis conquassata, oculo, partibusque vicinis in forma cataplasmatis apposita. Vulgo sanguinem è plumis columbarum pullorum expressum calide oculo indunt.

Ad ru-

Ad rubores tollendos vtile ouum ad duritiem coctum per medium dissectum oculo per noctem calide apponere.

AVRIVM AFFECTVS.

PHLEGMONE ET VLCVS.

Phlegmone aurium interna communibus repellentibus curatur: Vlcus autem maturantibus.

FLVXVS AVRIVM.

In fluxu aurium perpetuo, inque colluuie laudatur vrina puerorum destillata, immissa in aurem gut. aliquot etiam vsque ad x. Relinquitur immissa vrina aliquandiu (mane quotidie ventriculo ieiuno) postea inclinato capite denuo emittitur.

In hoc casu necessariæ sunt purgationes capitis, vel medicamentis communibus, pilulis, vel etiam ex panchymagogo vegetabili. It. Specifico purgante Paracelsi. Datur preterea decoctum Guaiaci pro potu.

In pueris qui propter humiditatem potissimum huic morbo obnoxij sunt, non deproperandum ad curam, sed malum ætati crescenti relinquendum. Exemplum habui in Knidij filia.

VERMES AVRIVM.

In vermibus aurium tum enecandis, tum extrahendis, quemadmodum etiam in vermibus narium & cerebri præstant vnguentum ex axungia capi & oleo coryli, cum pauxillo Merc. præcip. vel Mercur. dulci mistum (gr. ij, ne fiat Eschara) & in orificio aurium cum bombace impositum.

DOLOR AVRIVM.

In doloribus aurium folia Nicotianæ viridia

vel etiam exſiccata,ſed iterum humectata mirifice proſunt.

TINNITVS.

In tinnitu præſtat vapor Abſinthij & verbenæ ex lacte, vt ♃. abſinthij crudi M j. decoque in lacte vaccino,poſtea per tritorium, quod commode orificium ollæ iſtius decocti claudat, immittatur vapor decocti adhuc feruentis in aurem, abſterſa aure & purgata geſtetur goſſypium,quod aliquandiu cum moſcho fuit coniunctum (moſchus nimirum capiti amicus) imprimis viris, mulieribus vero ratione vteri minus tutus eſt.

SONITVS, STREPITVS & ſibilum.

In tinnitu, ſonitu, ſtrepitu, ſibilo multum præſtat panis recens coctus minor, ſtatim ex clibano ſumtus & inferiore cruſta ablata, immiſſoque Sp. V. bono ſi ad aurem applicetur (interiecto circulo lineo craſſiore ad euitandam partis exuſtionem) vt vapor ille intro recipi poſſit.

NB. Continuetur curatio, donec cedat malum.

Poſſunt etiam adhiberi ſternutatoria præmiſſis vniuerſalibus.

OBAVDITIO ET FLVCTVATIO.

In obauditione item fluctuatione, quæ ſi huic remedio cedere nolit, immittantur auri ol. amygdalarum amararum gut. ij. iij. quæ poſtea emittantur: ab oleo Iuniperi abſtinendum.

Poſt vniuerſalia inſtituantur fotus, præſertim ex corroborantib. caput, qualis eſt decoctum abſinthij, verbenæ, in lacte vel etiam cum pane calente cum & ſine ſp. V. (ſi affectus lenior) foris vt antea appli-

applicatio. Tandem ſi non ſoluatur in B. immittatur in aurem turunda ex radice raphani affabre ſculpta & per dies aliquot in ſp. Vini macerata, ac in B. inter ſudandum, in aurem immiſſa. Si neque hoc modo ſoluatur, eadem turunda tandem maceretur in ol. fœniculi ſtillat. & eodem modo in Balneis vſurpetur. Auri inſtilletur ſæpe oleum carui & illinatur poſt aures.

SVRDITAS.

Ad ſurditatem & tinnitum valent ſuccus raphani, pinguedo anguillæ, axũgia talpæ, oleum amygdalarum amararum, pinguedo ſerpentis, ſuccus expreſſus ex cepa, imbuta ſpir. V. & ſub cineribus cocta. It. ℞. cepam magnam rubram in medio cauatam, cuius cauitatem reple oleo rutæ, addendo puluerem cyperi, bacc. lauri, aniſi, cumini ana ℥j, Caſtor. pulueriſat. ʒß. bulliant omnia ſuper prunas ardentes, poſtea exprimantur, ſeruentur in phiola, de qua ſtillentur aliquot guttæ in aures mane & veſperi claudendo cottone moſchato.

In ſurditate non connata præmiſſis vniuerſalibus mirabiliter operatur Eſſentia fellis humani cũ ſp. V. extracta (diu durat) & ſimili ratione cum turundis Raphani inter ſudandum applicata: tamen à proprietate innata in hoc caſu præſtat fel perdicum, ſi cum ol. ſuccini albi ana mixtum in aures guttatim immittatur (doſ. gut. iij. iiij. ad plurimum) hæc vero aliquoties ſunt repetenda.

PAROTIS.

In Parotide oleum fœtidum Guaiaci vel tartari iuuat, ſi adeſt exulceratio, mollificetur locus, quo facto inſpergatur puluere menthæ (vlcere rupto)

& vlcus ſępius eluatur aqua menthę, adhibito Emplaſtro conuenienti, quale eſt Diaſulphuris.

NARIVM AFFECTVS

Ozæna.

In ozænis & reliquis fœtidis vlceribus præmiſſis vniuerſalibus mundificantia primum neceſſaria, poſtea conſolidantia.

Mundificantia ſunt aquæ abſtergentes, qualis eſt aqua aluminis ex arena ſine ſpiritibus cucurbita terrea ſimpliciter per alembicum deſtillata, & aq. plantaginis in qua aliquid de Mercurio dulci diſſolutum fuerit & ſimilia.

Aqua viridis Plateri. Deinde præſtans eſt aqua viridis ex Auripigmento confecta, quam ex aliis Platerus habet in curatione doloris, quæ ℞. æruginis æris ʒj, auripigmenti ʒjß, terantur ſubtiliſſime, & coque in Vini albi ℥iiij, ad conſumptionem partis mediæ, vbi refrixerint, adde Aquæ roſarum & ſolani an. ℥ij.

Aq. Viridis Hartmanni.

Aqua viridis Hartmanni. Præſtantior eſt alia aqua viridis mihi vſitata, quæ non tam in ozænis, ſed in omnibus vlceribus fœtidis narium, palati, vuulæ, gingiuarum, linguæ mirifice valet. Eſtque talis:

℞. *Mellis roſati ℥ij,*
Sulph. vini,
aluminis crudi,
æruginis æris an. ℥j,
albi græci,
comarum ſabinæ an. ʒß,
ſambuci ʒj,
fol. hyperici,
roriſmarini,
rutæ,

planta-

plantaginis,
saluiæ,
pulegij,
an. M ß.

Hæc coque in Vini & aquæ ℔ij, ad consumptionem digiti transuersi vnius (in aphthis puerorum temperetur aqua tabaci, solani ana, secus nimirum acrior est) Nota: ærugo æris non simul coquatur, sed in fine addatur & relinquatur, donec refrixerit: postea coletur & seruetur vsui. Cuius cochlear calefiat supra candelam, postea cum penicillo eadem aqua intincto tangatur locus exulceratus.

In fœtidis vlceribus palati, faucium, Vuulæ, immittatur aqua hæc cum stuppis: mirabiliter non tantum mundificat, sed insuper etiam consolidat imprimis vlcera palati & faucium ex lue Venerea orta.

Mirabilis quoque est scorbuto oris (interdum applicetur cum gossypio vel stuppis, ne noctu deglutiatur propter æruginem.) Pro gargarismate multum valet decoctum Veronicæ & mellis in aqua simplici vel decocto satureiæ in Vino.

Consolidantia sunt præter illam aquam Viridem posteriorem, quæ maxime ad consolidationem facit, præsertim in ozænis.

1. Præstantissimum est, quod reperitur apud Rondeletium titulo de ozænis, quod

℞. Laudani puri,
hypocistidis,
mastichis,
myrrhæ an. ℥iij,
styrac. rubri,

Calamithæ,
Corticum thuris,
Sandarachæ,
auripigm.rub.an.ʒij,

(Rondeletius habet ʒiij,ſed improbo) excipiantur omnia terebinthina & F.trochiſci, quibus fumigetur in cubiculo ſero & mane. Optimum etiam eſt iis parare candelas,cum cera rubra (propter cinabrium, quod in cera rubra) & fumum, qui ex candelis ſuccenſis in loco anguſtiori colligitur,excipere.

2. Eſt decoctum Myrrhæ & Olibani an. ℥jß, in Vino & acet. ana ℔ij, & in petiis aliquoties (de ſyndone) calide applicatum.

ERYSIPELAS NARIVM.

Eryſipelata narium communi more inſtar Eryſipelatum cæterorum reſtinguuntur.

Specificum eſt menſtruum virginis in acet. deſtillato roſaceo diſſolutum,& in petiis rubris calide applicatum,præſertim ſi ſudores moueantur.

CARCINOMA NARIVM.

Carcinomata narium curantur,vt alia carcinomata (carcinomata exulcerata tantum intelligantur, reliqua quæ ſine dolore & vlcere, ne tangantur) mirifice tamen hic valet Aqua Arſenici, quæ fit hoc modo. ℞ Arſenici albi, Salis nitri puri ana ... figantur inuicem in tigillo igne rotæ, ita vt in ... omnia fuerint liquata (NB. cuitetur fumus ſtudioſe,ideoque hæc operatio ſub dio fiat) vbi omnia refrixerint, arſenicum erit candidiſſimum. Hęc autem operatio ſecunda & tertia vice cum a... Salis nitri inſtituatur. Ex hoc arſenico per deliquiũ in loco humido F.oleum. Huius tantum in

Aqua Arſenici

aqua

aqua plantag. vel persicorum dissoluatur, vt mixtura ipsa ad gustum linguæ tolerari possit.

POLYPVS.

In Polypo præter cætera vulgaria præsentissimam medicationem (præmissis præmittendis) prestant turundæ radicis gentianæ cum vnguento sequenti illitæ, ♃. pinguedinis anseris q. pl. foliorum maluæ, radicis altheæ q. s. coque inuicem, postea exprimantur per laciniam & F. Vnguentum. Vel ♃. butyri recentis, pinguedinis capi, ol. oliuarum, q. omnium placet, adde ceræ exiguum. F. Vnguentum.

In alterutro horum vnguentor. misce Mercur. præcip. aut arcanum Corallinum, vel etiam Merc. vitæ v. g. in vnguenti ℥ß Mercur. ℈ß, vel etiam plus vsque ad ℈j. Hoc vnguento parato inunguantur turundæ ex radice gentianæ factæ & indantur naribus, si adhuc quandam cauitatem habuerint: sin minus, tantum polypus propendens inũgatur aliquoties, idque fiat tantisper, donec totus absumptus fuerit.

FOETOR NARIVM.

Fœtor narium assiduus difficulter curatur: Fit ex abscessu vel putredine in ipso olfactus sensorio vel osse ethmoide.

ODORATVS ABOLITVS.

In odoratu abolito specificum est Extractum, Maioranę, singulis diebus ieiuno ventriculo & vesperi premissis vniuersalibus sumtum, dos. ℈ß, vel etiã ℈j. It. Balsamus maioranę affabre factus, & cum Extracto mixtus, aut per se gr. vj. vel viij. sæpius in vino sumptus, vel etiã oleum moderate ad gr. ij. iij. iiij. aliquando sumptum, penitus morbum tollit.

Valent etiam sternutamenta, cum præsertim vitium sit in obstructione ossiculi Ethmoïdis.

CORYZA.

De Coryza vide supra in Catarrho.

Hic etiam valet Gummi animæ vel oleum eiusdem pro suffitu super carbones. It. Tabacum aliquot guttis ol. anisi conspersum more communi sumptum.

HÆMORRHAGIA narium.

Hæmorrhagias narium excitat millefolij succus recens expressus (puluis minus efficax) item flammulæ (sed minori cum efficacia) constrictis leniter fascia venis iugularibus. Vide P. Bayerum capite de Polypo.

Eandem si sistere libet, proximum est: accipe 1. fumum de pilis leporis sub ventre nascentibus, vel caudæ extremitates, *die vveissen Haar*, Xenia Paracelsi.

2. Hæmorrhagiam narium sistit puluis bufonis exsiccati in nares insufflatus, vel laciniis inditus, aut bufo integer sub axillis gestatus.

3 Flor. Bellidis minoris in manu patientis aliquandiu detenti, sanguinem sistunt. Alioquin iidem flores sanguinem coagulatum & putrescentem extra venas mira proprietate dissoluunt & consumunt, si in cibo vsurpentur (etiam in partibus distantissimis v. gr. sub vnguibus.)

4. Stipites Melanthij admoti, vel gestati etiam idem faciunt sistendo sanguinem.

5. Laudanum opiatum vel intro sumtum, vel etiam cum pilulis naribus intrusum.

6. La-

6. Lamina argentea (verbi gratia Thalerus) inter cilia applicetur (fortissime) fascia; extemplo iuuat.

7. Hæmorrhagiam sistit Extractum croci ♂ sequens, si eius gut. iiij, cum aq. plantag. exhibeatur. ℞. Limat. Martis ℥j, affundantur paulatim & successiue ℥iiij ad viij, Aq. fort. digerantur per noctem in cineribus vel arena: hinc per alembicum Aq. fort. abstrahitur ad siccitatem, pulueri restitanti affundatur sp. V. ad 2. digitorum eminentiam digeratur totum, donec rubescat. Hinc à fæcibus decantatur; & in B. vel cineribus vsque ad oleitatem destillatur. *Extractum croci Martis.*

Lepus in Martio captus, exsiccatus puluerisatus, puluis in nasum vel vulnus immittatur.

HÆMORRHAGIA
Critica.

Hæmorrhagia narium Critica, nisi copia vires prosternat, non impedienda: morbosæ vero mox in principio succurendum. Quare ad ea, quæ sanguinem auertunt ad alias corporis partes, accedendum, & si indicantia permittant, vena secetur brachij externa, nec magna sanguinis quantitas, vna detrahatur vice, sed reiteratis vicibus, hora vna intermissa semper pro virium robore.

Cucurbitæ magnæ hypochondriis & inter scapulas applicentur. Omnia acria & calida vitet, vinum granatorum cum aqua Chalybeata dilutum bibat, succum ribium inspissatum; conditum eorundem per interualla assumat; Syrupis vtatur refrigerantibus, vt de Corallis Quercetani, dilutis cum aqua cichorij, Endiuiæ, portulacæ, nymphææ addita ʒj, aut altera Sal. prunellæ. Aquam

item è Typhis ceruorum assumat, terram sigillatā, bolum armenum cum speciebus diatrion santalon in forma aut aq. cardiacæ cum confectione de hyacintho aut in forma boli cum conserua.

Epithema item applicetur exterius hepati ex aqua Endiuiæ, cichorij, rosarum, nymphææ cum fl. rosf. rubrarum, santalo, camphora additis, semine portulacæ, oxalidis, cichorij cum pauco acet. statim hinc sequente mane purgetur infusione Rhabarbari cum syrupo rosarum solutiuo aut de cichorio cum Rhabarbaro.

Fronti quoque & temporibus adhibeantur medicamenta adstringentia & refrigerantia: imprimis fiat cataplasma ex bolo armeno aut sanguine draconis cum albumine oui subactis, immittatur turunda e. gr. v. aut vj. cum panno raso: aut fiant pilulæ duæ ex laudano occludendo illis narem vtramque. Aut stercus asininum aut suillum acet. rosaceo dissolutum immittatur in nares, quod vel solo odoratu sepius sistere compertum, si cum aqua rosarum & camphora mixtum sacculis includitur ad odorandum.

Ad Collum, vbi venæ iugulares ascendunt, applicantur lintea in aqua sperniolæ, in qua parum camphorę & sacchari saturni solutum sit, intincta.

Eadem aqua vtiliter ad Epithemata hepatis & testium, qui inuolui possunt linteis imbutis acet. rosaceo, in quo sperniolæ compositum dissolutum, adhibeatur. Imo dicta aqua lauare faciem & nares commodum, quia coagulat sanguinem: ita & in hæmorrhagiis quibusuis vulnerum applicari cum linteis commodissime potest. Vide notas ad Crollium.

FA-

FACIEI ET ORIS VITIA.

RVBOR FACIEI.

In rubore faciei 1. fit reſpectus ad hepar, ex cuius intemperie eiuſmodi rubores inſoliti prouenire ſolent. Radix itaque cichorij cum toto, præmiſſis vniuerſalibus, in infuſo aliquandiu vſurpata, hepar corrigit. Idem faciunt aliæ.

Poſtea deſcendatur ad localia, quæ ſunt: ℞. maſtichis, thuris albi, Camphorę ana, ſolue cũ ſp. Vini quo faciem mane & veſperi ablue per menſes 2. vel 3. ac ſimul fiat ſcarificatio auriculę ſingulis menſibus ſemel, vel bis interdum: præſertim vero ſingulis menſibus illinatur facies tota vnguento de ceruſſa camphorato, & abluatur viciſſim cum lixiuio ex cineribus caulium braſſicæ facto, & tandem deſinet rubor. Eiuſmodi plura ſunt in antidot. VVeckeri.

PVSTVLÆ FACIEI.

In puſtulis faciei eadem valent, ſed præſtantius eſt menſtruum (virginis vel alias iuuenculæ boni habitus) in aqua calida ſolutum, quo ſi per dies aliquot ſub veſperam eundo cubitum facies lauetur, tota & ſponte exſiccetur, puſtulæ cadunt ſuccreſcente noua cuticula, & rubor perit.

2. In iiſdem puſtulis & morphea totiùs faciei radicitus extirpandis mirifice valet oleum Bufonum, quod fit hoc modo. ℞. bufones viuos (propter ſignaturam macularum in bufonibus) N° 3. vel 4. coque in olei oliuarum ℔ ij, per integram horam, poſtea cola. Hoc oleo illinc faciem aliquoties, ſed ſingulis diebus ſemel, poſt aliquot dies cadunt puſtulæ & morphea ſanatur. Omniũ fortiſſimum eſt hoc oleum; ideoque cæteris nihil *Oleum Bufonũ.*

proficientibus ad id accedendum.

VARI.

In varis nihil præstantius oleo granorum lauri sæpius illito.

SVGILLATIO.

In sugillationibus applicatio carnis bubulæ recentis vnicè prodest; sic Charta illa Emporetica crassior cum sputo applicata intra horas aliquot, sanat.

LENTIGO.

Lentigines feliciter curantur cum Oleo Ceræ (*Honigflechten*) & ol. Tartari per deliquium si ana permisceatur & lentigo faciei illinatur.

IMPETIGO, LICHEN.

Eodem modo impetigines, lichenes & volatica faciei curantur.

VERRVCÆ.

Verrucæ faciei tolluntur eo modo, quo in toto corpore.

SPASMVS CYNICVS.

Spasmi Cynici ratio eadem, quæ spasmi in communi.

PARALYSIS LABIORVM.

Paralysis labiorum curatur, vt Paralysis vulgaris, de quo suprà de Paralysi.

FISSVRA LABIORVM.

In Fissuris Labiorum curandis valet pinguedo, quæ ex coclearibus ligneis ad coquendum in culina vsitatis, si aliquantulum igni admouentur & tor-

& torrentur, ediſtillat. Hac nimirum pinguedine fiſſuræ illitæ cito curantur.

STVPOR DENTIVM.

In ſtupore dentium fricentur dentes ſtupidi ſale, vel maſticetur pannus laneus vel piloſus pileus.

NIGREDO DENTIVM.

In nigredine dentium euitanda, præſertim euitetur acet. & cibi admodum calidi.

Remoueatur item ſæpius adnatus Tartarus & impuritates dentium, colluendo os à ſumpto cibo, vel cum aqua ſalſa vel etiam cum vino.

Deinde nigredo & colores dentium fœdi hoc modo commode auferuntur. ℞. aq. fontanam, dilue in eadem ſpiritum Vitriol. vel aquam ſeu ſpiritum aluminis q. ſ. ne ſcilicet nimium aceſcat. Cũ hoc lauamento quotidie manè & veſperi cum lacinia lanea frica dentes diligenter, deinde eoſdem frica cum magiſterio Corallorum vel cũ hoc puluere.

℞. mandibularum Lucii piſcis, Corall. albi, C C. vſti, aluminis vſt. radicis ireos ℥ß, ſal gemmæ ʒj, M. F. puluis. *Puluis dentifricius.*

Nigredo dentium & linguæ, ex eſu ceraſorum vel myrtillorum extemplo tollitur ſuffitu candelarum Sulphurearum, *Schwefelſtecken*, faucibus tamen propter fumos nociuos occluſis.

MOBILITAS DENTIVM.

Mobilitatem dentium aufert peculiare & ſpecificum remedium ſeq.

℞. gland. ʒj, gallar. ʒß.

aluminis vſti,
ſucci acaciæ an.ʒß.
fol. roſarum rubrarum Mß.

Coque cum vini rubri ℔ ij, ad caſum vnius pollicis, poſtea cola. Cum hoc decocto ſæpius quotidie eluantur dentes, rurſum figuntur & immobiles redduntur.

ODONTALGIA.

Odontalgiam ex quacunque cauſa ortam ex quadam ſpecifica proprietate tollit radix lapathi acuti (ante germinationem vere collecta præſtat, mihi familiaris) exſiccata & denti dolenti applicata.

Idem præſtat ſed remiſſius rad. lappæ, dolores ſubito aufert, humoremque ſuperfluum extrahit inaiis.

Si fiunt dolores ex deſtillationibus, decocto rad. vrticæ maioris, alij cum pauxillo nucis moſchatę raſæ & croci in vino aduſto & acet. ana paratum, & calidè in ore, locove dolente retentum humores illapſos mirabiliter extrahit: ab initio quidem videtur dolor augeri, ſed paulo poſt mitigatur & deſinit.

Idem prẹſtat decoctum Guaiaci cum vino & aqua paratum. In eodem caſu præſtat decoctum ſerpilli (imprimis ſi ex deſtillatione) vel eiuſdem aqua, gargariſando nempe cum iiſdem.

DENTES CAVI DOLENTES.

Si dentes ſunt caui & dolent, vel etiam citra cauitatẽ in dentibus dolentibus præſtans eſt ol. Caryophyllorũ, in cuius ſcil. ʒj. Camphorę ℈ß, ſolutus fuerit. Huius compoſiti gut. j. vel altera in goſſypio (præſertim quod cum moſcho fuit) cauo denti immiſſa

immissa vel etiam dolenti alioquin applicata, omnem dolorem aufert.

Externum est laudanum opiatum in forma pilularum dentibus illitum vel inditum, vel externè (in genis) cum vnguento Alabastrino (℥j, laudani ad ʒj, vnguenti) dissolutum. It. cum Emplastro de mastiche & cera.

DENTES CORROS

Dentes corrosos iuuat suffumigium ex semine Hyoscyami per tubulum vel tritorium ad dentem dolentem factum.

DENTES CARIOSI.

Dentes cariosi euelluntur promptius, si duobus digitis madefactis, ac inspersis puluere ex lacertis aquaticis exenteratis & in clibano calcinatis aliquandiu prehendantur. Lacertæ colliguntur Aprili & Maio.

Sic etiam dens ex maxilla mortui euulsus, & cum radice sua dentem cariosum sæpius tangens, tandem post aliquot dies frustulatim dentem cadere facit.

In eruptione difficili dentium apud pueros maxillæ sæpius inungantur butyro recenti & facilius prodeunt.

Quod si nec hoc modo prodire videantur, & necessitas vrgeat, ℞. sanguinem è crista gallinacei recentem, & cum digito semel tantum vel ad summum bis inunge gingiuas, & sine difficultate aliisque accidentibus tandem prodeunt.

EPVLIS.

In Epulide optima est sectio per forcipem, quam excipit & gargarisma ex myrrha & sale. Adi dogmaticos.

LAXITAS, PVTREDO & Exesio.

Laxitati, putredini & exesioni gingiuarũ à proprietate quadam Aquilegia mederi videtur. Potest autem inde compositum tale fieri:

℞. Pulueris fol. aquilegiæ, saluiæ, menthæ crispæ, Nucis Moschatæ ana ℥ß, aluminis vsti ℥j, mellis purissimi ℥iiij.

Mel incalescat ad ignem & leuiter decoquendo despumetur, deinde pulueres prædicti cum melle adhuc calente sensim aspergendo misceantur & seruentur ad vsum. Hoc vnguento illinantur gingiuæ bis quotidie (NB. Decoctum summitatum rubi idæi etiam valet hic) quod si cibus capiendus est, eluatur os aqua prunellæ vel infuso nasturtij aquatici in vino (imprimis in scorbuto.)

MVNDIFICATIO GINGIVARVM putrescentium.

Ad mundificationem autem gingiuarum putrescentium maximè valet aqua illa viridis mea composita secunda, de qua supra in Narium affectibus ozæna nimirum.

PARVLIS.

In Parulide citra inflammationem maxime cõmendatur Gargarismus ex prunella, foliis saluię & nasturtio aquatico paratus.

Si inflammatio accesserit ex aqua tabaci destillata cum lapide prunellæ dissoluta in eadem fit Gargarismus, (vel aqua prunellæ.)

Extrinsecus applicetur medulla panis tritici cum lacte cocta (*doch nicht gar zerkocht.*)

DESTILLATIO AD ARTICVLUM MAXILLÆ.

In destillatione ad articulum maxillæ, vbi præsertim accessit immobilitas, sacculus puluere Tartari & Sale communi consutus & externe applicatus (calefiat prius ad fornacem) calide, destillationes prohibet. Ipsa vero immobilitas aufertur oleo rutæ, vermium terrestrium in quibus flores Chamomillæ ebullierint. Vel si mauis addatur prioribus oleis oleum Chamomillæ, & locus affectus calidè inungatur.

APHTHA.

In Aphthis primò est decoctum satureię in Vino, quo colluatur os sæpius.

2. Decoctum Veronicæ præstans præsertim si adiiciatur aliquid mellis rosati.

Nota: In Aphthis contumacibus hisce decoctis adde aliquid sp. Vitriol. & non resistent.

In Aphthis ex lue Venerea omnem absoluunt nodum aquæ virides supra de Ozæna descriptæ, imprimis si loco aquæ simplicis assumatur Aqua persicariæ, vel in secunda aqua foliis reliquis addantur folia persicariæ.

CVRATIO DOLORVM dentium.

Dolor dentium quia plerumque fit à capitis defluxionibus, ideoque in curatione ipsius statim ad ea accedendum, quæ fluxionem inhibent. Vnde statim temporibus applicandum Emplastrum de Gummi Elemi vel etiam Mastiche factum, quod antequam applicetur, calefiat optime.

Inter ſcapulas applicetur cucurbita magna ſine ſcarificatione.

Hinc ſtatim ad repellentia materiam fluxumque euacuantia confugiendum, qualia ſunt galla matura in acet. cocta, ita vt acet. in ore ſupra dentẽ dolentem detineatur calidè per horam ß vel j.

Hinc ad topica, anodyna ex proprietate occulta dolorem tollentia progrediendum.

Quod ſi continuus ſit dolor hiſce nõ cedens, ſed ab aliqua intemperie vel capitis vel totius corporis, aut copia materiæ ad caput fluentis, & inde ad dentes, capiti ſimul prouidendum tum euacuãtibus, tum alterantibus & confortantibus medicamentis, tum etiam toti corpori.

Topicorum quibus vel ſolis ſæpius dolor omnis aufertur ſequentia ſunt præſtantia.

Laudanum opiatum cuius ℥iij. cum gut. ij. ſp. Vitrioli denti dolenti applicentur, ſimulque pil. j. in corpus aſſumatur: Dolor ſopitur, applicato etiam Emplaſtro ad tempora, & ſi opus cucurbitulis.

Oleum Buxi. Similis plane effectus eſt oleum ex buxo deſtillatum. ♃ ſerrati buxi q. ſ. & repleantur 3. partes retortæ vitreæ, retortam in cineres loca & deſtilla oleum & liquorem aqueum igne primum lento poſtremum fortiori, & tandem ſummo, & deſtillabit oleum. Idem oleum rectius per deſcenſum aut per veſicam deſtillatur. Huius olei (è buxo) ♃. ℥iij, & cum vino, ſi affectus à frigida defluxione veniat, aut cum acet. ſi à calida. M. Contineat æger mixturã dictam in ore, poſt aliquod tempus exſpuat. Si dolor nondum ceſſabit, repetatur, donec ad ſextam vicem, tandem abluat os vino aut aceto, & ſedabit dolor.

Item

Item puluis gallarum in ſucco radicis pyrethri decies vel 12. imbibitus & exſiccatus cum fermento, M.F. globulus paruus, qui denti dolenti impoſitus dolori medetur, dentes firmiores reddit, vermiculos in ipſorum cauernis genitos necat, fluxiones omnes ad gingiuas delapſas extrahit.

Tandem vltimum in omni & acerrimo dolore perfugium, applicare veſicatorium poſt aures & ceruici.

Exterius inungi poſſunt maxillæ oleo amygdalarum dulcium, & ſi tumor appareat, applicetur Emplaſtrum de meliloto. Si intus ore ad apoſtema tendat dolor; Fiat cataplaſma ex ficu aſſata cum farina tritici: ſi aperiatur, diſſoluatur mel roſatum in aqua plantaginis atque eo diluatur os.

LINGVÆ FAVCIVMQVE Affectus.

RANVLA.

In Ranula ſub initium præſertim aperiatur vena ſub lingua: Quidam ranam viuam nuchæ applicant: non tamen ſemper reſpondet effectus.

PARALYSIS Linguæ.

Paralyſis linguæ præmiſſa vniuerſali ipſius cura, curatur frictione linguæ cum ſemine Erucæ & theriaca. It. oleo aniſi in apicem linguæ inſtillato. It. Balſamo vel ol. caryophyllorum, ſpiritus ceraſorum nigrorum loquelam amiſſam ad miraculum vſque reſtituit.

APHONIA.

Aphonia in genere curatur vt paralyſis: in ſpecie autem laudatur (præmiſſa capitis vniuerſali purgatione.) 1. Aqua liliorum conuallium. 2. Aqua

Antapoplectica ex flor. lilij conuallium & lauendula; de qua supra in Apoplexia. Quod si alterutri sanguis turturis fuit permixtus (sanguinem turturis vniuersum in ℥iij vel ℥iiij aquæ misce) & tandem in vsum reuocatus; aqua nempe colluendo linguam aut diutius in ore terendo, felicius succedet vocis restitutio.

Vbi tamen semper ad causas fuerit respiciendum, pro quarum varietate medicamentorum farragines quoque variant.

Præmissis igitur vniuersalibus pertinentibus localia tum loco affecto; tum præterea in vertebras colli, nucham & collum ipsum reliqua sunt dirigenda, quæ petantur à Practicis.

BALBVTIES.

Balbuties difficulter tollitur.

GVSTVS DEPRAVATVS, abolitus & imminutus.

Gustus deprauatus amarus corrigitur vsu radicis cichorij conditi; sic etiam amaritiem linguæ tollit sal cichorij. It. rasura ipsius linguæ cum radice zedoariæ: Item gentianæ.

Si abolitus vel imminutus 1. tundantur venæ sub lingua. 2. Vtere gargarismate, quod in affectibus oris communibus & angina est præstans.

℞. herbæ maluæ hortensis M j, flor. rosarum rubrarum, prunellæ, Veronicæ, sal. an. M ß. rad. polypodij quercini ℥j.

Coq. in aq. puræ ℔iiij. & acet. vini ℥vj, vsque ad casum transuersi pollicis, postea colentur & colatura leniter exprimatur.

3. Fiat talis mixtura. ℞. spir. vitrioli ʒß, sp. Vini ℥iiij

ni ℥ij, mellis ℥j.M. instar linimenti: hoc linimentò post adhibitum gargarismum illinatur lingua & imminutus gustus paulo post redibit.

TVMOR TONSILlarum.

In tumore tonsillarum ex causa frigida fiant saltem externe inunctiones cum ol. amygdalarum dulcium, cui aliquid olei ceræ destillati immixtum sit (verbi gratia ad ℥j, ol. ceræ ℈j.) Interne fiant gargarisationes cum pipere longo in aqua communi decocto, & eo sic gargarisato.

TONSILLARVM INflammatio.

In tonsillarum inflammatione 1. Valet Gargarismus prædictus (de quo in gustu abolito.)

2. Externæ inunctiones cum oleo amygdalarum dulcium simplici (sine additione olei ceræ.) It. Cataplasma ex mica panis triticei cum melle, cito inflammationes sistit.

His omnibus prævalet menstruum in aceto dissolutum & applicatum. It. folia raphani sylvestris foris applicata.

ABSCESSVS TONSILlarum.

In abscessu seu putredine & vlcerationibus tõsillarum Gargarismus supra de gustu depravato & abolito traditus multum potest. Mundificat nimirum & consolidat, si præsertim cum reliquis adiiciantur folia plantaginis. Itaque ipsius vsus in vlceribus internis maxime vtilis est.

In sordidis verò recurrendum est ad mundificationes fortiores, qualis exspectanda est aqua

illa viridi ſecunda,de qua ſupra de ozæna dictum.

Poſtea decoctum Veronicæ & melle eadem vlcera facile conſolidat.

LAXITAS VVVLÆ.

In laxitate Vuulæ preſtat Gargariſmus compoſitus, ſupra de guſtu abolito & deprauato, præſertim ſi Vuularia adiecta fuerit, (propter ſignaturam) deinde F. puluis. ♃.piperis longi ℈j,ſucci acaciæ,radicis tormentillæ an. ℈ij,M.F.puluis. Huius pulueris aliquid inſuffletur Vuulæ poſt vſurpatum Gargariſmum (inſtrumentum vide apud Fabricium Hildanum) vel verticis capillos ſurſum fortius paulatim trahe, donec nimirum facient ſonitum: poſtea pauxillum de alumine vſto ſupra Vuulam ſparge, & laxitas remittet. Idem præſtat ſemen roſarum.

Quod ſi hæc omnia parum præſtiterint, ♃. ouum recens ad duritiem coctum, ſcinde per medietatem in longum & cum ligatura vertici impone (calidiſſime)per aliquot horas,donec nimirum laxitas fuerit ſublata.

INFLAMMATIO Vuulæ.

Inflammationem Vuulæ tollit Gargariſmus quilibet modo capiat aliquid de ſale nitro fixo. Sic aqua prunellæ deſtillata cum lapide prunellæ mixta & ad gargariſandum vſurpata inflammationem tollit.

NB. Hic verò mirifice operatur Gargariſmus compoſitus ſupra, de guſtu abolito & deprauato, deſcriptus.

VLCERA COLVMELLÆ.

Vlcera columellæ (ſine malignitate) ſimplicia curan-

curantur facile, quemadmodum etiam linguæ & totius palati, item faucium.

Sic igitur decoctum Veronicæ & mellis cum aqua simplici, it. decoctum satureiæ cum Vino post debitas gargarisationes eiusmodi vlcera perfecte curant. (NB. potus sit non acris admodum, sed saccharo temperatus; quod etiam descendentem cum potu putrilaginem absumit.)

Interdum recurrendum est in contumacioribus ad spiritum vitrioli, qui eiusmodi aquis vel decoctis mundificantibus additur, ita tamen vt vix sentiatur, (per se nunquam) celerius & potentius curat, præsertim si in aqua plantaginis permistus applicetur.

Extremum vsus diamori, vel potius succus expressus, aut sal mori multum hisce curationibus prosunt. (proprietate ad os, vnde *Maulbeer*, Germanis dicitur.)

VLCERA FOETIDA ET putrida.

In vlceribus fœtidis & putridis præter iam dicta recurrendum est ad aquas illas virides, supra de Ozæna præscriptas, quæ omnia putredinem & exulcerationem fœtidam funditus tollunt, vt facilius elegans consolidatio subsequi possit.

Victus esto commodus, ne recrudescant vlcera.

VLCERA EX LVE Venerea.

In vlceribus ex lue Venerea in quacunque oris & faucium parte. 1. Cognoscendus est morbus, de quibus signis infra de Lue Venerea vel morbo gallico. 2. descendendũ ad vniuersalia & particularia in illo morbo & tali ratione facile vlcera incipiē-

ria in iſtis locis ſimul cum morbo tranſeunt; ſin ſecus, deueniendum eſt ad topica, primum mitiora, gargariſmos nimirum & decocta vſitata.

Quod ſi nec ſic quidem malum coerceri poſſit: deinceps aquæ virides ſupra de Ozæna deſcriptæ accerſendæ & applicandæ ſunt, tangendo nimirum cum penicillo tantum affectum locum, & cum gargariſmo poſtea eluendo, ſic nimirum facile cedunt.

In his vero omnibus mirabiliter operatur, vniuerſum morbum Luis Venereæ ex toto corpore eliminando ſp. Mercur. rubeus, cuius præparationem & vſum docebimus infra de Lue Venerea.

ANGINA.

Anginam vel incipientem vel etiam confirmatám, præſertim ſi febris vrgeat, ſubito vomitoria, imprimis Aqua benedicta tollunt. Sic nimirum inflammatio cedit, & vlcera vel apoſtemata rumpuntur. In omnibus vero hiſce reſpiciendum ad naturam patientis & virium robur.

Quod ſi ergo vomitoria locũ habere nequeunt, recurrendum ſtatim eſt ad ſpecifica, quæ nihilo ſerius etiam poſt vomitoria locum habere poſſunt, talia ſunt.

1. Quod eſt apud Paracelſum in tractatu de Peſtilentia ad Sterzingenſes, quod ♃. vj vel viij, cancros viuos (cancri inſigniter refrigerant) ſedi maioris M iij. vel iiij, quæ inuicem contuſa in mortario, & poſtmodum expreſſa ſuccum reddunt, quo lingua & fauces ſunt fouendæ, vel ipſa lingua radenda, imò eius (ſed parum valde: gut. videlicet aliquot) in liquore conuenienti aliquid intro concedendum.

2. Eſt

2. Est experimentum Anton. *Ausmans* ciuis Augustani; quod ♃.sedi maioris ℔j, Contunde in mortario, & exprimatur succus. Huius ♃.℔j, adde ℥ß salis armoniaci, relinq; in loco humido vsq; soluatur sal, postea destilla per alembicum. Hac aqua sæpius ablue linguam calide & tepide. Est probatissimum. Vide Conradinum de Lue Venerea.

3. Gargarismus ille, de quo supra de Gustu abolito & deprauato.

Nota:

In hoc casu aliquid addendum est ad plantas illius de sedo maiori.

Quod si gargarisare nequeat, siphunculis iniiciendus est Gargarismus: Post singulas gargarisationes. ♃. corium de lardo (*Speckschvvarten*) duos digitos latum & assulatim incide, ex ea parte, qua adhuc lardum est, & pone ad linguam, vt aliquandiu detineatur. Sic nigerrima cuticula linguæ resoluitur, & tandem discedit, & curatio sequitur celerior.

Externe ad collum ipsum applicetur Emplastrũ ex nidis hirundinum (integris & albo græco ana.) cum aqua ferrariorum coctum calide.

Pro potu dissolue vitriol. vel sal prunell. (vinum non detur) ℥j, in aq. fontanæ mens. j.

Angine conferunt ea in quibus sal nitrosum Ammoniacum delitescit; vt stercus canis albi ossa rodentis, in aqua probe coctum & cum melle exhibitum.

Rasuræ dentis Apri ℥j, cum oleo amygdalarum dulcium & saccharo,

Cinis cancrorum vstorum,

Cinis hirundinum.

Consolida media, prunella, Vuularia, ceruicaria, Mentha crispa, rubus idæus.

ANGINA NOTHA.

Angina notha puerorum curatur Emplastro modo dicto.

Caput viperæ exsiccatum & collo appensum commendatur pro amuleto.

℞. Noctuam vnam, cum pennis combure & F. puluis, cuius postea modicum in guttur immittatur aperit & rumpit apostema mirabiliter.

Spir. salis nitri tum in extinctione inflammationum, tum in resolutione Apostematis plurimum valet.

Exhibentur eiusdem in haustu aquæ fontanæ calido ℥iiß. aquam misce cum spir. Vini & sp. salis an. ʒß. Vide Crollium.

℞. aq. semper viui,
prunellæ an. ℔j,
salis armoniaci ℥j.

M. F. Gargarisma.

Anodynũ Minerale. Crystallum vel anodynum minerale, vt vocant seu Lapis Prunellæ (quod Linguæ inflammationi item faucium vicinarumq; partium asperitati vnicè medeatur) insignis virtutis est, ʒß vel ʒj, in qua aliqua appropriata resolutus & gargarisatus mir confert, post etiam parum huius misturæ cum sac charo iunctæ deglutito, vel si mauis, sali prunellæ vulgari modo præparato quantum placet add sacchari candi vel crystallini tantundem, vel etiar plus, vtrumque puluerisatum coque cum aquæ rc sarum quantitate sufficiente, donec gutta lamell stanneę superfusa consistentiam habeat, effunde i

concham & repone relinquendo, donec instar lapidis induruerit, tandem exime & in particulas diffringe vel etiam in puluerem redige, vtere hoc sæpius.

PVLMONVM Affectus.

PVLMONES VENTOSI.

Pulmones ventosos, hoc est flatibus distensos, adeoque respirationem impedientes restituunt Essentialia ex carminatiuis, citò ad locum affectum penetrantia.

Hic præstat Balsamus fœniculi, cuius descriptio in Crollio est dicta.

Sic sal stipitum carui dextre(hoc est per sulphur calcinatus, vt in sale Euphrasiæ dictum)& cum sale communi vsurpatus tum præseruando, tum curando ab eiusmodi morbo liberat.

Specificum in curatione est radicis Aaronis pulueris ℥j. It. fæculæ Aaronis ad ʒj, in aqua appropriat. Syrupo vel Vino. It. in cibo; in præseruatione quotidie ℈ß, ad ℈jß, sed caute & raro, tuto autem ℈j.

ASTHMA, ORTHOPNOEA, Dispnœa.

Asthma, Orthopnœa, dispnœa facile curantur Vomitoriis, imprimis aqua benedicta. Idem facit præsertim in crassis humoribus bronchia pulmonum obstruentibus succus fæcula etiam radicis ireos nostratis, cuius ʒß ad summum, interdum tamen ʒij, vel ʒiij in conuenienti liquore datæ, imprimis v. in vino Maluatico citissime humorem crassum expellit.

Confirmata Asthmata difficulter vno atque

altero Vomitorio cedunt: Itaque vſus.

I. Florum ſulphuris, vel etiam ſulphur. viui cum aſa dulci in ouis tremulis (ad ſulphur. viui ℥j, Benzoes ℈j vel ʒj. huius compoſiti datur ℈j, in ouo tremulo, addito ſalis momento) per aliquot dies exhibitus, pulmones infarctos à craſſis humoribus liberat.

Idem præſtat lac ſulphur. de quo vide notas ad Crollium.

Præſtantiſſimum omnium ſunt flores ſulphuris albiſſimi, quorum præparationem vide in Exegeſi Chymiatrica Tenzelij.

Puluis Aſthmaticus Rulandi.

II. Per puluerem Aſthmaticum purgantem, qui eſt apud Rulandum cent. 8. cent. 6.

℞. fol. Cardui benedicti,
Carthami ana ʒij,
piperis longi ʒj,
fol. ſennæ mundat.
rad. aronis exſiccat. an. ʒij.
aniſi ʒß,
Diagryd. ℈ß.

F. puluis ſubtiliſſimus qui diſtribuatur in partes xij, æquales, ac per 6. dies continuos detur earum pars vna mane ieiuno ventriculo, pars altera veſperi circa horam tertiam cum vino albo, iuſculo, &c. Quod ſi contumacior fuerit morbus aliquandiu, hoc eſt per aliquot dies deſiſtendum à cura, poſtea eadem repetenda vſque ad morbi declinationem. Doſis pro vna vice ferme ʒß & ℈ 2.

In Aſthmate aqua deſtillata ex fructibus Rubi cum Rob nucum ſumpta pro placito, Aſthma reſoluit mirabiliter. Potentius operatur, ſi aquæ, quę fit ex compoſitione ſacchari albi, cum raphani ta-

leolis

leolis simul in duabus patinis hinc inde commotis recenter facta (si nimirum ad horam vnam vel alteram seruatur, fœtet) cochl. j. manè seroque exhibetur.

Plura de hisce affectibus vide infra de sputo sanguinis.

CATARRHUS SUFFOCATIUUS.

Curatio catarrhi suffocatiui supra tradita est, quæ ibi videri potest.

ANGUSTIA PECTORIS.

Angustiam pectoris morbosam succus Bryonię mirabiliter dilatat & omnibus præstat. Fit hoc modo: Radix eius crassa interne excauatur (radix quo crassior, eo melior) vt nihilominus extremitates relinquantur spissiusculæ. Radix excauata recens superiori operculo proprio admoto collocatur in locum humidum frigidissimũ Mense Maio, Junio & Iulio: intra paucas horas cauitas radicis aqua repletur, qua effusa, denuoque cooperculata & seposita, succus tamdiu colligitur, quam diu is præsto fuerit, succus facillime exspirat. Huius aq. ♃. ℥vj vel viij. M. cum spir. vitrioli vel ol. sulph. per camp. ℥ß, & probe reseruetur vsui. Singulis diebus cochl. j. istius compositi sumtum, angustiã pectoris mirifice tollit (diu durat hæc aqua in frigido seruata, rectius tamen annuatim paratur) pulmones item impuritatibus repletos expedit. Ideoque in Asthmate eius vsus vtilissimus est: serum omne ex corpore educit, ergo eius vsus esse etiam potest in Hydrope.

Succus Bryoniæ.

PERIPNEUMONIA.

Peripneumonia vera curatur vt Pleuritis: ita-

que Vomitoria ab initio multum iuuant, præſertim aqua benedicta, poſtea expectorantia multum valent, de quibus tractabimus in pleuritide.

PVLMONVM VOMICA.

In pulmonum yomica conſumenda laudatur Aqua Valerianę cum ſp. vitr. aut ol. ſulph. per campanam, ad gratam aceroſitatem temperata & quotidie mane & veſperi bibita: inſenſibiliter conſumtiuum eſt.

Sic Antimonium diaphoreticum ſeu flores fixi Antim. communiter quotidie quinquies vel ſexies in vino, doſ. ℈ß, tandem omne apoſtema interius vbicunque ſitum eſt, efficaciſſime ſed lente tamen reſoluit.

PHTHISIS HÆREDITARIA.

Phthiſis hæreditaria difficulter curatur, imò fere nunquam propter altius impreſſas natiuæ (auitæ) conſtitutionis radices, quæ curationes nullas accipiunt, inducias quidem interdum patiuntur, ne nempe grauius affligant, conſummatas curationes autem nunquam.

Quia verò transplantatæ tabis plerunque deſtillationes comites & cauſę ſunt, experientia cõprobatum eſt, radicem rheumaticam, de qua ſupra, de catarrho ſuffocatiuo, ex collo geſtatam, bona inſuper obſeruata diæta, in eiuſmodi tabeſcentibus multum profuiſſe. Ex eius itaq; vſu de tabe hæreditaria minuenda vel ſaltem impedienda, non eſt deſperandum, plura de phthiſi vide infra de ſputo ſanguinis.

TABES INCIPIENS.

In incipiente tabe à deſtillationibus acribus vix dici poteſt, quantũ vomitiones præſtent, præſertim

ſertim ab aqua benedicta ſi ſimul cerebrum tanquam membrũ mandans ſuis ſpecificis & confortatiuis diligenter in ſuo vigore conſervetur. Deinde reſpiciendũ quoq; eſt ad illapſos humores in ipſos pulmones, vt expectorantibus mundificatiuis, aut ſi tenues ſunt, incraſſantibus domentur. Quod ſi nihilominus exulceratio ipſius pulmonis quæ exquiſitam phthiſin conſtituit, ſuborta fuerit, ſi recens extiterit, vomitiones multum iuuant, ad mundificationem & pectoris ſaburram ſubleuandam. Deinde mundificantia apprime ſunt neceſſaria, qualia ſunt hydromelita, compoſita expectorantibus, It. alia, quæ vſu quotidiano & praxi autorum ſunt addiſcenda.

Expectorantia ſunt loch cum floribus ſulph. It. flores ſulph. albi, lac ſulphuris. It. balſamus fœniculi & alia quamplurima.

Ad conſolidantia pulmonis vlcera tanquã præſtantiſſimum pertinet Balſamus ſulphur. ♃. flor. ſulph. albi q. v. ſublima adhuc ſemel atq; iterum ab aloë & myrrha & olibano, vt docet Crollius. Hos flores extrahe cum oleo aniſi (vel ſpiritu terebinthinæ balſamico) ſine ebullitione, & F. rubicundiſſimus balſamus. Huius gr. 6. ad 20. in decoctis pectoralibus quotidie mane & veſperi (augendo doſin pro morbi proceſſu) intro ſumta, pulmones putridos & exulceratos, præmiſſis tamen mundificantibus & expectorantibus, mirabiliter reſtituunt, vlcera conſolidant, & ad perfectam curationem vnice diſponunt.

Balſam. ſulphuris.

PVLMONVM adhæſio.

Pulmonũ adhæſio difficulter curatur in adultis;

PLEVRITIS.

In pleuritide vera ante omnia & quidẽ ſub initio vel etiam 3. aut 5. die exhibeo aquam benedictam ad vomitus ciendos. Sic nimirum influxus humoris & inflammatio ſiſtitur, ac pectus ipſum ab impuritatibus liberatur. Aqua benedicta exhibetur iuſta doſi in aqua Cardui Mariæ vel rhœados; aliquando deſcendo ad venæ ſectionem, ſi non morbus videtur reſolutus, & plethora iuſſerit. Idque facio vel ante vel poſt vomitum.

2. Vbi vel natura ipſa vel etiam patientes abhorrent à vomitu, ipſa ſanguinis miſſio principaliter præcedat, præſertim ex vena cordis, (baſilica iſtius lateris, quod affligitur.) Quod ſi nec ſic quidem febris & ſymptomata remiſſiora fiunt, deſcendo ad alia magis appropriata, quorum prius eſt, ℞. ſp. ſalis nitri, ſp. Vini (ſpir. vini corrigitur à ſpir. ſalis nitri, datur præterea in perexigua doſi, alias omnis vſus hic nociuus) ana ℈j vel ʒß aut ʒij, ad ſummum. Miſce cum aqua papaueris rhœados tepida q. pl. (v. gr. ℥j. ij. iij) & patientem ad ſudandum in lecto, quantum fieri poteſt, diſpone.

3. Mox exhibeo diaphoreticum in peracutis ʒj. cum aqua Cardui Mariæ vel rhœados.

4. Ruſticis vel robuſtioribus exhibeo oleum lini ab ℥j ad ℥iij. poſthæc omnia deinceps adminiſtrantur expectorantia.

Nota: Specifica proprietate Pleuriſin ſoluit raſura dentis apri aliquoties exhibita in vehiculis appropriatis: melius eſt magiſterium eiuſdem (*die Havvzeene.*)

Extrinſecus ad doloris & puncturarum mitigatio-

gatio-

gationem faciunt inunctiones ex vnguento dialthæas,oleo amygdalarum dulcium & similium.

Confert quoque Epithema ex melle & lacte inuicem decoctis & calide in vesica suilla lateri dolenti applicatis.Huius loci sunt cataplasmata ex anodynis, quæ multa sunt apud Practicos.

Specifica quoque sunt Priapus cerui, tauri ℨj. Ioël pag.25. decoctum florum papaueris rhœados, Valleriol.lib.5.obs.10.

In Pleuritide notha eadem plerumque obseruantur, nisi quod à sp.Vini abstineamus.

Externe in flatulenta pleurisi mirifice valet puluis seminis cymini in folia brassicæ butyro illita aspersus & foris loco dolenti applicatus (hoc vsus sum in filiolo meo Christophoro.)

In Empyicis præsertim à pleuritide consulto maturanda est suppuratio,postea sanies seu pus educendū, de quibus omnibus cōsulantur Practici, imprimis Rondeletius & B.Fauentinus. Hoc nimirū loco chymica videntur vacillare, cum omnia lenioribus maturantibus extrinsecus & intrinsecus lenientibus sunt peragenda. Nihilominus decoctum Guaiaci cum pectoralibus exhibitū multum prodest. Fortius operabitur,si flores Antimonij fixi aliquoties,non singulis diebus, sed singulis septimanis pondere ℨj, in decocto Guaiaci propinentur. Sic nimirum tum maturatio tum ruptio apostematis promouebitur. Rupto autem apostemate, nec dum sanie per purgationem expectorata, recurrendum est ad abstergentia. Inter cætera laudatur hoc: ℞. aquæ hordei ℔ij, mellis rosati ℥v. (intellige aquam hordei destillatam) radicis altheæ ℥j. M. & ebulliant ad con-

ſumtionem ʒ. partis, poſtea colatura detur ad lambendum: (ſyr. dialtheas Fernelij hic etiam valet:) hoc abſtergitur vlcus & pus ad inferiores partes corporis transfertur, mundaturque per ſpiritum. Interea dum hæc fiunt, patienti quater vel quinquies in die aquæ hederæ terreſtris cum ſuo ſale acuatæ propinentur calide ℥iij, vel iiij, ſingulis vicibus. It. folia hederæ terreſtris in cibos mixta ſuppurationem dextre ſanant. Felicior fit progreſſio ſi ex hedera terreſtri fiat arcanum, cuius gut. iiij, vel vj, in aqua propria exhibitæ omnem locum abſoluunt.

Serum in pectore fluctuans educit ſuccus Bryoniæ, vt ſupra de anguſtia pectoris. It. ſuccus ireos noſtratis ad ſummum ℈ß, purgat nimirum per vomitum.

Plura vide infra de ſputo ſanguinis.

RAVCEDO.

Raucedo à clamore ſanatur rotulis Diatragacanthi frigidi cum oleo aniſi illitis, ſi paulatim in ore reſolutæ deglutiantur.

Quæ à frigore, tollitur hauſtu Vini calidi cum ſaccharo diſtemperato.

In raucedine à deſtillatione etiam inueteratiſſima præſtans eſt ſyrupus compoſitus de Eryſimo Lobelij.

TVSSIS.

Tuſſim cum recentem tum inueteratam plerumque ſi non ſemper, curant Vomitus ab aqua benedicta procurati. Hac nimirum ratione prima regio ventris ab omnibus impuritatibus liberatur, deſtillationes ſiſtuntur, & ſi poſtea conuenientia pectoralia tum interna tum externa fuerint adhibita, rariſſime redit.

Inter-

Interna ſunt omnis generis Loch ſeu ſyrupi pectorales, tum expectorantes, ſi opus ſit, tum confortantes & thoracem cum pulmonibus ab illapſu humorum præſeruantes.

Inter expectorantia laudatur Oxymel & Acet. ſcilliticum cum ſyrupo de iuiubis, de praſſio mixtum.

Confortantia ſunt ſyrupus de acetoſa, de hyſſopo violarum, liquiritiæ. His omnibus annumeratur ſyrup. dialtheas Fernelij.

Externa ſunt Vnguenta.

NOTA.

Præſeruatio à tuſſi mirabilis eſt in ziżyphis, hoc eſt maioribus illis vuis, quas *Eibeben* Germani vocant, macerantur in ſp. Vini & turgeſcentibus valde, earum vna atque altera mane & veſperi ſumpta à tuſſi præſeruat.

II. Tuſſim mirabiliter reſoluit Liquor ſacchari cum raphani taleolis comploſione præparatus, de quo ſupra de Aſthmate & orthopnœa. It. oleũ ſacchari magiſtrale, quod vocant, fit hoc modo: Fundatur ſuper ſaccharum cand. album ſp. Vini ſemel correctus, relinquantur inuicem per aliquot horas in loco tranquillo, poſtea ſuccendatur ſp. Vini, & ſaccharum cum reliquo phlegmate in liquorem craſſum abit, qui in tuſſibus etiam inueteratis aſſumtus expectorationem promouet, & aſperam arteriam cum pulmonibus leniendo corroborat, præſertim ſi aliquot guttæ extracti ſeu eſſentiæ croci huic admiſceantur. It. Extractio helenij per ſp. Vini cum ſaccharo miſta ſpir. incenſos deflagrat, manet ad tuſſim liquor perutilis. Huc refer puluerem illum Rulandi, de quo ante de aſthmate & orthopnœa. *Oleum ſacchari magiſtrale.*

In puerulis & infantibus tusses soluunt species diatragacanthi frigidi in rotulis. It. si pedes quotidie bis vel ter, præcipuè ituris cubitum lauentur in cereuisia calida, & postea soleæ pedum inungantur cum axungia Lucij piscis. His omnibus annumerantur flor. sulphuris & lac sulphuris.

Tusses inueteratas à tenuibus destillationibus causatas sistit Laudanum opiatum, quod etiam in reliquis tussibus haud inutile est, modo dextre adhibeatur, thorace nempe à pituita crassa & lenta non prorsus infarcto, sed libero.

SPVTVM SANGVINIS.

Sputum sanguinis è pulmonibus imprimis curat semen Hyoscyami cum aliis pectoralibus & adstringentibus admixtum & tabulatum. Vide Platerum in praxi & obseruationibus.

Si vero copiosus sanguis simul excernitur, adstringentia fortiora necessaria sunt:

℞. aq. radicis vrticæ destillatæ ℥j, olei vitriol. q. s. ad mediocrem acetositatem.

F. mixtura, & frigide detur: hæc mixtura sanguinis vomitum etiam feliciter curat. Vide infra de vomitu; Vel

℞. ol. vitrioli ℈ß;
aq. plantaginis ℥ij:

M. F. potiuncula, subito sistit sanguinis profluxum ex pulmonibus (vide ne guttur sit exulceratum) & sanguinis vomitum copiosum.

In casu ab alto, si febres accesserint, signum est, sanguinem extra vasa in corpore putrescere.

In hoc casu nihil melius aqua Benedicta in vehiculo aquæ Chærefolij propinata. Febrem nimirum & inflammationes subito tollit (vena quoque secari

secari potest) ac totum corpus ab impuritatibus liberat. Potest eadem exhiberi, etsi nulla adhuc tum adsit febris, & quidem statim ab initio, facit nimirum ne febres facile succedant, & si cætera fiant, quæ sanguinem coagulatum dissoluunt, qualia sunt Essentia sanguinis hirci. It. sanguinis lupi, mumiæ, imprimis v. magisterium oculorum cancrorum. It. Carbones tiliæ (ʒj vel ʒij. in aqua Chærefolij vel aceto) Chærefolium detur in cibis. Puluis in casu multum prodest.

℞. Carbonum tiliæ,
oculorum cancrorum,
Herbæ chærefolij ana.
F. l. a. puluis,
dosis ʒij, in acet.

Sic Diaforeticum in peracutis seu mixtura simplex (vel aqua alia Theriacalis) singularis est in hoc casu, si intro sumpta sudores prouocentur, qui admodum necessarij sunt, & interdum ab externis promovendi.

Sic lodices in vino rubro stiptico (diaphoreticis parum proficientibus) immersæ, & postea expressæ, ac vniuersum corpus amicientes, sudores in hoc casu mirifice promouent in lecto præsertim vbi conquassationes interiorum viscerum metuuntur. Felix VVurzius in sua Chirurgia laudat Mercur. sublim. quem vide. Sunt alij descripti pulueres ad casum vtiles, de quibus vide Practicos.

Sanguinem coagulatum in venis & extra venas resoluunt omnia illa, (interdum etiam vena hic secari potest, de quibus iam diximus, imprimis verò sudores prolecti post sumpta resoluentia cito id expediunt.

Extractum vel arcanum seu Essentia bellidis minoris intro sumpta innata quadam proprietate omnem sanguinem coagulatum soluunt, & per insensibilem quandam transpirationem educunt. Sic aqua Theriacalis & spiritus tartari idem præstant.

Vide etiã supra de asthmate. Quamprimum ad Medicum Asthmaticus defertur, statim purgans aliquod lenitiuum præscribat, à fortioribus nimirum medicamentis in principio temperandum. Hinc decoquatur materia syrupis pectoralibus de prassio, hyssopo, liquiritia an. ℥j ß. floribus sulph. opt. triti ℈j, succi liquiritiæ ℈j ß, aq. tussilaginis, veronicę an. ℥ij, capiat mane & tribus horis post prandium cochl. ij. vel iij. Hinc purgetur syrupo aut Apozemate, quod

℞. rad. Ellebori nigri præparati,
Flor. irid. Florent. an. ʒj ß,
tussilaginis c. toto,
pulmonariæ maculosæ an. M ß.

Coq. in s. q. decocti pectoralis aut flor. & fruct. ab ℔j.

In Colatura ℥vij, infunde
agarici,
Rhabarb. elect. ana ʒij ß,
Cinam. ʒß.

In colatura reliqua ebulliant folior. sennæ ℥ij, leuiter, colaturam s. q. facchari aut syrupo aliquo pectorali ad syrupi consistentiam coque, cui in fine coctionis adde infusum ex agarico & Rhabarbaro, & F. apozema, aut syrupus liquidus, de quo sumat si sit Apozema, mane cum custodia ℥iiij. Si syrupus ℥iij, quod si non satis respondeat aluus, tunc

℞. rad. mechoacannæ,

agaric.

agarici troch. an ℈j,
diagrid. g viij,
Cinam. elect. g vj,
ol. anisi gutt. ij.

F. puluis subtilissimus, detur media vel tertia parte singulis vicibus cum dosibus superioribus. Commendabiles quoq; sunt flores Benzoes cum floribus sulph. si misceantur. It. Elixir proprietatis Paracelsi cum aq. hyssopi aut tussilaginis exhibitum à gut. vj. ad x. vel xij.

Fiat purgatio semper intermissis 2. diebus, in quibus vtatur syrupo diluto superius descripto. Hinc si Plethoricus sit æger, potest vena secari, sed parce mittatur sanguis: potest etiam inungi pectus sequenti vnguento.

℞. *Vnguenti resumptiui,*
dialtheas an. ℥ß,
ol. scorpionum ʒj.

F. Vnguentum. Aut

℞. *olei amygdalarum dulcium,*
butyri recentis loti an. ℥j,
axungiæ anatis (aut in defectu eius olei Chamomillæ) ℥ß;
ol. irini & Croci an. ℈j.

cum pauca cera F. Vnguentum quo calide inungatur pectus mane & vesperi ante pastum, aut applicetur Emplastrum Diachylon.

Potest etiam in initio exhiberi nonnunquam Aqua benedicta aut infusio florum Antimonij, vt scilicet ventriculus bene euacuetur & regio thoracis commota in materiam morbificam exsurgat.

Quibus ita præmissis ad ea, quæ expectorationem iuuant, accedendum; non neglectis tamen iis,

quæ à proprietate quadam morbum hunc exterminant. Inter quæ palmam tenent flores ſulphuris, Extractum Elenij, oleum aniſi, lac ſulphuris & Balſamus ſulphuris.

℞. flor. ſulphuris ʒj,
extracti eleny ℈j,
ſacchari albiſſimi in aq. tuſſilaginis ſoluti ℥jß,
olei aniſi gut. iij.

F. Rotulæ.

Poſſunt autem flores ſulphur. aut per ſe cum æquali parte iridos Florentinæ, aut ſpeciebus diatragacanthi frigidi aſſumi in ouo ſorbili ad ʒj, aut cum rob. Nucum, quod ſingulare in hoc morbo remedium in forma Electuarij adhibito pauco ſpiritu Vini & ſaccharo roſato, vt fiat Lambitus cum aqua & fructu rubi, aut quod conuenientiſſimum, fiant rotulæ. Aut ſi propter Extracti iniucunditatem, ipſius loco ſumatur puluis radicis ireos, Aut

℞. diaireos ſ. ʒj,
diatragacanthi ʒß,
balſ. ſulph. ʒß,
ſacch. in aq. capill. Vener. aut farfaræ ſol. ℥ij.

F. Rotulæ, illinantur ol. aniſi.

Lac ſulphuris exhiberi poteſt cum loch de pino, de pulmone vulpis, ſano & experto, admixtis bechicis albis, penidio & ſpeciebus diatragacanthi.

Sunt quoq; ac debent cum ſupra dictis Eclegmatibus & ſyrupis pectoralibus exhiberi & miſceri Cryſtalli Martis & flores Benzoës.

Cryſtalli Martis fiunt hoc modo.

Cryſtalli Martis. ℞. Limaturam Martis puram ac tenuem, ſuperfunde

funde guttatim oleum ſulph. per Campanam ſta-
tim incaleſcit & totus quaſi ſoluitur, ſine quieſce-
re & refrigerari & intra duas noctes concreſcent
Cryſtalli, qui per aquam communem deſtillatam
ſoluti,& à fæcibus per filtrationem ſeparati denuo
aqua euaporata in Cryſtallos redeunt,ſi ſcilicet ex-
halatur aqua ad cuticulam. Hinc in locum frigi-
dum locatur & regenerantur Cryſtalli, aqua reſti-
tans vlterius vt prius, euaporatur, colliguntúr-
que Cryſtalli toties, quoties poſſunt. Doſ. gr. ij
vel iij.

Prodeſt quoque fumum excipere per os ex Ben-
zoë, aut Benzoen cum flor. ſulph. ana miſceri pro
fumo.

Quod ſi à materia tenui & aquoſa à cerebro di-
abente oriatur dictus morbus, tunc quæ in capite
præcedente de catarrho ſuffocatiuo dicta ſunt, cũ
his medicamentis coniungenda,obſeruatis iis,quę
i Practicis in hac cura annotantur.

Pectoralibus iiſdem plane remediis Phthiſis,de
qua etiam ſupra de Phthiſi hæreditaria curari po-
eſt; propter febris tamen præſentiam addantur,
quæ humectant & refrigerant, & vt æger vtatur
pro potu ordinario, aut quam ſæpiſſime in die de-
cocto pectorali, eoque ſemper, ſi fieri poteſt tepi-
do communi aut ſimili in copia.

It. rotulas frequenter aſſumat de floribus ſulph. *Eſſentia mellis.*
cum oleo, Balſamo & lacte ſulph. cũ eſſentia mel-
lis, quæ fit, ſi miſceatur mel cum arena lota, vt fiat
quaſi maſſa, cui ſuperfundatur ſpir. Vini ad 2. dig.
Hinc per 5. vel 6. digeratur; ſpiritus tinctus ad mel-
lis conſiſtentiam iterum deſtilletur. Teneat quoti-
die quoque in ore Opiatum ſequens

℞. conseruæ rosarum ℥jß,
sacch. rosati tabulati penidij,
bechici albi an. ℥ß,
spec. diatragacanthi frigidi ʒjß.
Cum syr. violarum misce.

Ad pectus Emplastrum semper admotum sit pectorale aut cataplasma inuncto prius pectore Vnguento appropriato.

Ad confortationem paratur Pineolatum & Martius panis addito soluto perlarum.

Potest etiam fieri pasta regalis hoc modo:

℞. amygdalarum Ambrosinarum pinearũ an. ℥iij,
sacch. rosati tabulati ana ℔ß,
sem. anisi,
pap. alb. an. ʒjß,
bombacis,
pulu. de pulmone vulpis an. ʒj.
Carnis pectoris caponis j.
aut perdicis diligenter in mortario puluerisat.

M. & F. pasta, quæ in frusta tenuia ad lubitum secta coq. s. a. ad flauedinem. Vel

℞. Carnium Testudinum,
Cancrorum ana ℥j,
Nucum pinearum in aqua rosarum maceratarum ℥ij,
Pulu. Diamargariti,
Diatragacanthi frigidi ana ʒj,
Fl. sulphuris,
Rad. ireos ana ʒß,
sacchari in aqua capillorum Veneris,
aut eius decocto soluti q. s.
Fiat Pineolata.

Post

Poſtquam materia optime expectorata vtiliter adhiberi poteſt decoctum ex herbis, quæ vim habent conſolidandi. Exempli gratia.

℞. *plantaginis cum toto* ℔j,
Conſolidæ maioris,
buglosſæ ſeu conſolidæ mediæ,
fœniculi,
prunellæ cum totis an. ℥iij,
diptamni cretici ℥iij ß,
flor. hyperici,
buglosſæ,
violar. an. ℥iij,
Cinamomi ℥j ß.

F. decoctum: aut infundantur in lacte caprillo ad 3. digit. Hinc per alembic. deſtillentur ad ſiccitatem. Posſunt etiam cum dictis herbis fieri conſummata.

Deſtillatum apud nonnullos in magno pretio eſt ex corde nempe, hepate & pulmone Vituli adiectis aliquot herbis.

Prodeſt quoque Viperarũ Alcohol. vel Bezoardicum animale quod fit, cum poſt excoriationem viperarum dum adhuc viuunt inteſtinis, capite & cauda abiectis, caro reliqua vt & cor, hepar, elota primum in aqua ſimplici, & poſtea in ſp. Vini, exſiccatur lente in vmbra vel B. & in puluerem ſubtilisſimum redigitur. Huius pulueris ℞. ℥j. ſal. præparati (ſæpius fuſi) ℥ij. Asſumitur puluis ad quemlibet cibum loco ſalis menſarij. *Bezoardicum Animale.*

Quinta eſſentia perlarum ad gut. 4. vel 6. quotidie adhibita phthiſicis quoque ſummum ſolatium eſt: illos nimirum priſtinæ ſanitati reſtituit, & morbum plane expellit, præſertim ſi guttulę ali-

quot olei cinnamomi ipsi adiungantur.

Ad Pleuritidem (plura vide supra de Pleuritide) laudant nonnulli aquam illam mucosam, quæ effluit ex ore Equorum, quando ex puro & gelido fonte aquantur, si patienti propinetur.

Tragæa Antipleuritica.

Tragæa Antipleuritica:

℞. Sal. prunellæ (quem anodynum vniuersale vocant)
pulueris flor. papaueris rhœad. ℥ij,
corallorum rubrorum an. ℥j,
sacchari violacei ℥ß.

M. Dosis ℥ij, cum aq papaueris rhœados benedicti. Est singulare remedium ad pleurisin.

Quemadmodum in omnis inflammationis, ita & in pleuritidis curatione studendum, vt fiat inhibitio fientis, factæ fluxionis euacuatio & doloris vrgentis sedatio. Vt igitur fiens prohibeatur, statim ab initio, vt vocatus est Medicus (oportet autem vt ante 3. dies vocetur, alias irrita erunt omnia) iniecto clystere Vena secetur media vel interna lateris dolentis, & si magnus sit affluxus & tensio, cucurbitulæ brachiis & cruribus super genua apponantur statimq; quia dolor vrget, fomentum fiat ex rebus anodynis & temperatis, quale est decoctum è meliloto, Chamomilla, fœnugræco, maltia & rosis in lacte vel vino & aqua æqualibus partibus. Cum decocto fomentetur latus cum spongiis, aut quod fere præstat, lacte calido impleatur vesica & lateri dolenti applicetur per horas 3. Hinc supra pannum calefactum extendatur theriaca mediæ ætatis superinspersis speciebus diambræ & calide applicetur.

Intra corpus vero assumat dosin laud. opiati.

Bibat

Bibat ordinarie Iulepum.

℞. aquæ rhœados ℥vj *vel* xij,
syrup.
De Endiuia,
violarum an.℥ij,
sp. vitriol. gutt. vj.
aut ℞. *aq. papaueris,*
petroselini,
Halicacabi, an. ℔j,
syr. de V. radicibus ℔ß,
sp. vitriol. ℈ß.

pellit vrinam & sudores. Si fieri potest assumat totam aquam spatio horæ. Matutinis vero tẽporibus assumat syr. de V. radicibus de cichorio cũ Rhabarbaro an. ℥iij. aq. veronicæ ℥iiij pro xxvj. dosibus.

Die tertio si adhuc adsit plethora & dolor vrgeat, vena secetur iterum, & si ferant vires, purgetur die sequenti infusione de agarico & Rhabarbaro, Electuario benedicto laxatiuo aut electuario de foliis senæ aut syrupo aliquo magistrali: Indéque vtatur Oxymelite simplici & scillitico, verbi gratia.

℞. eorum ℥jß,
syr. de liquiritia,
iuiubis,
hyssopo an. ℥ij.
aq. farfaræ.
capill. Vener. an. ℥jß.

cum decocto pectorali misce, capiat ad libitum, imprimis mane & 3. horis post prandium.

Si Apostema sentiatur, danda opera, vt illud ad extra trahatur, si fieri potest. Ad rumpendum vero abscessum cæteris præualet Cataplasma ex

herba Kaly, radicibus lilij albi recentis, axungia porci, quod lateri dolenti applicandum, subito rumpit abscessum siue interius siue exterius sit.

Folia item hederæ in cibos mixta suppurationẽ dextre sanant, felicior fit processus si ex hedera fiat arcanum, cuius grana iiij vel 5. in aqua appropriata exhibita omnem scopum absoluunt.

Non inutiliter quoque præscribi possunt rotulæ de floribus sulph. cum ol. anisi & tragac. factæ.

Prodest quoque sulphur. vitrioli anodynum cũ syrupo violarum, aq. Cardui benedicti, Cardui Mariæ & rhœados, hæc enim à proprietate quadam naturali dicto morbo contrariatur. Potest it. nonnunquam offerri ex mixtura, quæ fit ex sp. sal. nitri & sp. Vini æq. part. ℈j aut ℈jß, sp. tart. etiam prodest cum aqua Cardui Mariæ aut rhœados addito aliquo syrupo, puluere seminis vrticæ ad ℈j, cum syr. violar. lambat & paulatim deglutiat.

Notetur vt omnia illa, quæ assumit æger sint actu calida, aut ad minimum tepida. Nam frigida, quæ inter bibendum ad pulmones veniunt, poros condensant & resolutionem impediunt.

Pectus inungendum vnguento, quod ℞. ol. amygd. dulcium, Chamomillæ an. ℥ß, Croci ʒß, ceræ q. s. F. Vnguentum, quo inungatur post fotum.

Maxime etiam commendantur Rotulæ sequentes.

℞. *Fl. sulphuris* ʒx,
Myrrhæ rubræ ℈jß,
Aloes hepaticæ ʒj,
Croci ʒß.

F. puluis qui potest dari per se à ʒß ad ʒj, aut cum s. q. ex eo fiant rotulæ pro lubitu assumendæ.

Si hisce

Si hiſce non cedat, ſed protrahatur morbus, ad ea accedendum, quæ ad ſputi facilem excreationem faciunt, quæ materiam deterunt, attenuant, & incidunt, aut ſi nimis tenuis ſit, incraſſant: quæ vias pectoris dilatant, vt educi poſſit materia, quæ tandem eam educunt. Vbi non inutile, exhibere interdum doſin de Mercurio laxatiuo, reliquorũ medicamentorũ farrago apud Practicos extat.

CORDIS AFFECTVS.

VLCERA ET ERYSIPELATA.

Vlcera cordis, eiúſque Eryſipelata incurabilia ſunt.

LIPOTHYMIA.

Lipothymiam ſoluit oleum ſuccini albi & eius balſamus naribus inditus vel ad odorandum exhibitus. It. balſamus, oleum & aqua Cinamom. Balſamus rutæ, Caryophyllorum idem & quidem celerius præſtant. Sic Ambra & moſchus feliciter lipothymias tollunt, præſertim in viris. It. acet. florum tunicis, rutæ, flor. ſambuci commode huc acceſſuntur.

Spiritus Corallor. hic inſignis eſt, de quo vide Crollij notas.

In lipothymia ſtomachica proſunt 1. vomitiuũ. 2. confortantia, vt oleum zedoariæ. It. vinum & extractum eiuſdem, Eſſentia meliſſæ cum ſp. V. & aliquot guttis ol. iuniperi, Eſſentia meliſſæ ex plicis ventriculi pituitam craſſam educit, vide etiam ſupra de capitis affectibus.

SYNCOPE.

In ſyncope folia & flores meliſſę inſuantur ſacculo, qui poſtea cum ſp. Vini aſperſus applicetur mammillæ dextræ calide. Aqua perlarum.

Aqua Perlarũ.

℞. *Aquarum 4. cordialium an.* ℥ij,
manus Christi cum vel sine perlis ℥j,
magisterij perlarum ʒß,
succini albi pulueris. ℈ij, *(super marmore terẽdo)*
aquæ Langij ℥j.

M. detur cochl. ß.

PALPITATIO.

In palpitatione cordis à quacunque causa profecta memorabilis est lapis Bezoar genuinus non adulterinus, eius g̃ij, vel iij, cum magisterio perlarum & Corallorum an. g̃vj, quotidie, vsque ad remissionem morbi, exhibeantur in aqua Cinnamomi vel aqua cordiali composita.

Externe applicentur inũctiones ex balsamis cordialibus. It. Epithemata tum calida tum frigida.

Nota: Palpitationem cordis inueteratam penitus aufert Mumia hominis sani, aliquoties in aqua Cinnamomi exhibita: aqua theriacalis Crollij. It. aqua theriacalis Camphorata Crollij, quæ ingreditur compositionem mixturæ simplicis. It. liquor Margaritarum cum spiritu Guaiaci præparatus mirifice proficiunt, si suis dosibus intro dentur.

Vsus olei Cinnamomi in rotulis multum prodest.

VERMICVLI IN CORDE, SEV sub Capsula Cordis.

Subnasci in corde vel sub capsula Cordis vermiculos extra dubium est. (morbus hic virginibus familiaris.) Morbi dignotio sumitur: 1. à puncturis & doloribus cordis. 2. Lumbricis excretis vel non excretis. 3. Signum pathognomon, cum est Conuulsio,

Cor-

Cordialia ſeu calida ſeu frigida, ſeu etiam ſpecifica (niſi quod lapis Bezoar ab initio, antequam conuulſiones ſubſequantur, cum Sale Tanaceti vel diptamni Cretici aut vulgaris ſumptus, doſ. ℈4.5. 6. & 8. interdum aliquid proficiat) parum aut omnino nihil efficiunt.

Cura ſpecifica eſt talis: 1. Expurgantur lumbrici per Mercurium in conſerua roſarum exhibitum hoc modo: ℞. Mercurij viui purgati verbi gratia vſq; ad ℈j, diſtempera vel mortifica (Mercurius nõ mortificatur proprie) cũ ſaliua ieiuni vel cũ ſucco limonum: Miſce cum conſeruæ roſarum ℥ß, adde benzoës pulueriſat. ℈ij. aut ſi Mercurius crudus reformidetur, tantum eius ʒj vel ij, infuſione in aquæ frigidæ hauſtũ per noctem facta, tandem exhibeatur ſine Mercurio (qui non attrahitur quidẽ ab aqua, ſed odore ſuo eam efficit) aut aqua deſtillata ex cæpis vel allio quãtitate ℥ij vel iij, propinetur. Lumbrici certo emoriuntur aut expelluntur.

2. Lumbricis quidem excretis, ſed conuulſionibus & paroxyſmis recurrentibus, vnde certiſſimũ ſignum vermiculi Cordialis deprehenditur, ſpecifica extracta allij, raphani ſylueſtris & naſturtij aquatici exhibeantur, doſ. ℈j. an. in brodio vel iuſculo, vbi raphanus ſylueſtris maceratus fuerit. Ab hac cura citiſſimè curantur.

Nota: In defectu Extracti ſufficiunt ſucci an. Cochl. j. ij. iij. in hoc ſalia prædictorum ſimplicium dextre parata idem præſtant.

VENENA.

De præſeruatione & Curatione Venenorum diligenter notentur, quæ Crollius habet: perfectiora non dantur.

Balsamus vitæ Lichtenackeri egregia antidotus est.

Bezoardicum minerale solare meum Marrhozes radix ex Indiis nuper allata.

In dolore Cordis Bezoar & reliqua supra de confortantibus cor enumerata valent.

MAMMILLARVM Vitia.

Inflammationem mammillarum præcipue sedant Epithemata externa.

Sic Epithema ex thure & myrrha coctis cum acet. & vino tepidè applicatum (si dolor vehementior addantur Laudani opiati gr. ij. iij. iiij.) inflammationes incipientes tollit.

Sic Vernix præparata & emplastri loco applicata inflammationes tollit & abscessus prohibet: Cicuta simpliciter tusa inflammationes à lactis redundantia sedat, abscessum prohibet.

Internè in eiusmodi inflammationibus subito auxilium ferunt specula illa pennarum Pauonis (*die oberste Spiegelfeder allein*, vbi signatura mammarum) quarum 3. vel 4. diligenter cultro in minimas partes scissæ & aqua menthæ exhibitæ seu absorptæ statim prosunt.

Abscessibus adhibeantur 1. discutientia. 2. maturantia. Vlcera facilius non curantur, nisi ab oleo nucis iuglandis expresso & leniter (in sartagine inspissato) postea cum turundis applicato.

Balsamus Sulphuris Rulandi. Præstantissimus est balsamus Sulph. Rulandi, qui ita fit. ♃. Sulph. vel florũ Sulph. ℥ij. ol. papaueris expressi ℔j. Vini boni ℥iij. Macerentur per 8. dies & noctes leni igne aliquoties mouẽdo, postea bulliãt igne Carbonum lẽtissimo vsq; dum Vinum

num consumtum fuerit semper mouendo. Tandē cola seu traiice per laciniam & serua. Vide curat. 29. cent. 1. Rulandi. Ir. Emplastrum diasulph. ℞. olei Sulph. ℥iij, Cere ℥ß. Colophonię ℥iij, myrrhæ ad pondus omnium, cera Colophonia oleoq; liquefactis inspergatur myrrha subtilissime trita paulatim, igneq; lento coquantur spatula semper agitando donec permixta fuerint bene, postea nimirum post horę partem ab igne deponantur & paulatim frigescant.

CANCER.

Cancer mammillarum in mulieribus plerumque subsequitur mensium obstructiones aut si ab alia causa procatarctica suum initium habuerit, sæpe tamen menses subsistunt & malum fit deterius.

Non exulceratum satius est intactum relinquere, hoc modo nihil proficientibus auxiliis, sed malū exasperantibus. Mitius fit, si menses in pristinum statum vel à natura vel medicamentis reuocati redeant, si per ætatem id licuerit, aut si corpus alias Cacochymum, purgantibus & mundificantibus reddatur purius.

In mundificantibus præstat specificum purgans Paracelsi. Ir. Mercurius dulcis & alia melanagoga cum Chymica, tum vulgaria.

Vlceratus firmissime sanatur 1. aqua fuliginis mundificante, donec nempe fiat Eschara. 2. Valet oleum arsenici fixi in aqua Plantaginis distemperatum, donec nempe mundificetur vlcus & Eschara sponte vel axungiis adiuta cadat. Quod si fibrosæ radices per cauitates hinc inde disseminatæ fuerint, vollellis euellantur prudenter.

Interne ſæpius magiſterium ocul. cancrorum in aqua Empetri aut perſicariæ exhibeatur.

Externe mundificato vlcere & cancro mortificato, conſolidantia ex oleo balſamoq; Sulphur. eiuſque emplaſtro procurentur.

Hæc autem cura celebris eſt in vlcere canceroſo vel carcinomate tantum incipiente. Si Eſthiome non acceſſerit, ſeu ſi vlcus ſordidum & cauernoſum redditum fuerit, præſertim ſi in thoracem vſque propagatum, rariſſimè ſanatio vlla locum habere poteſt. Præſtat poſt mundificantia ſæpius vlceri aſpergere puluerem de cuticulis ouorum internis pullorum excluſorum.

Lactis redundantiam auferunt maxime folia cicutæ vel menthæ appoſita. It. caſeationem lactis ſoluunt. Felicius operaberis, ſi menſes ſimul fluant, itaque vel à natura vel arte mouendi.

Lac promouet ſemen fœniculi ſępius comeſtũ. It. radix fœniculi geſtata id pręſtat, puluis Cryſtalli lapidis tenuiſſimus intro ſemel atque iterum pondere ℈ß vel etiam ℈j, datus in aqua fœniculi à proprietate quadam lac augere videtur.

Sciſſuras mammillarum tollit axungia cochleariũ, de qua ſupra de fiſſuris Labiorum. Item capi pomada.

Cancer eſt tumor inæqualis aſpectu teter, aliquando cum dolore. Nomen accepit à cancris. Hoc vitium fit in omnibus humani corporis partibus cum internis tum externis, quę à natura purgationem habent quod raræ & laxæ ſint, quæ craſſiſſimam materiam melancholicam promptiſſimè excipiãt. Generatur ex melancholico humore efferueſcentę, qui ſi ſit acrior, exulcerationem efficit.

Sunt

Sunt Cancrorum differentiæ ſpeciales. Nam quidam vlcere carent, quidam exulcerantur: ſigna ſunt tumor, magis phlegmone nigricat abſque tanta caliditate, venæq; in habitu intumeſcunt; quoniam ſanguis inutilis à profundo attrahitur, ideoque varicoſæ venæ redduntur.

Color cancri cinericius ſubliuidus, ad purpureum vergens, tactu duriſſimus, pungentes interdum dolores inducere ſolet, & maxime in maxillis, mammillis, in aliquibus autem corporis partibus dolorem infert, in aliquibus non.

Diuerſificatur tum ratione loci, tum ratione materiæ. Ratione materiæ cum ſunt humores mixti, melancholici aq; bilioſi ſimul; ratione loci in facie, in labiis, in naſo, in fronte, in manibus, digitis, vt experientia me docuit. Hæ partes immunes ſunt ab omni dolore; in mammis autem dolorem pungentem habet: In virili parte quoque dolores habere ſolet.

Naſcuntur aliquando in labiis, naſo, in angulis oculorum, in fronte, & in tota faciei parte, vt plurimum quaſi verrucæ in forma ciceris, poſtea dilatantur & creſcunt ſicut fungi cum labiis calloſis & inuerſis, ſolent ſanguinem vel quiddam virulentum emittere. In fronte ſolēt vt plurimum corrodendo ſe dilatare.

Aliud genus ſeu ſpecies nullo modo ad vlcus peruenit, ſed tumor ſcirrhuſque durus, liuidus & nunquam vlceratur & quotidie augetur. Imò vt plurimum in collo, hepate, ſplene, in vulua, in matrice naſci ſolent, raro in aliis corporis partibus, neminem vidi, niſi Patauij in naſo cuiuſdam mulieris.

Primum huius vitij genus si vlceretur, iugiter erodit & profundum suffodit, saniem putridissimam emittit, & dolorem abominandum creat, qui sufferri vix potest.

Incurabilis est, qui habet radices seu venulas varicosas, quæ sanguinem è profundo attrahunt, in partibus thoracis. Alius est curabilis.

In curatione Cancri 1. Instituatur victus ratio, in qua vitanda, quę succum melancholicum generant, vtendum ptisana, hordeo, malua, atriplice, beta & omnibus, quæ bonum generant sanguinem & coctu facilem. Bibendum vinum tenue, album, non valde antiquum.

Vacuatio primum tentanda sanguinis missione, modo vires & ætas permiserint.

Vena in gibbo media secanda & primo menses prouocare, post humorem peccantem euacuare oportet.

Si hæmorrhoïdes in viris, quibus emanare consueuere, suppressæ sint, recludantur.

Purgantia erunt Epithymum, senna, polypodium, serum lactis & huiusmodi composita diasenna, diabuglossum, pilulæ de lapide lazuli

Posthæc humorem, qui in partem decubuit repellere vel discutere, adhæc particulam, ne quid humorum abundantiæ ad eam confluat, firmare oportet cum aliquo repercussiuo circa locum affectum: post imponendus puluis Benedictus ab Altissimo mihi datus ad vtilitatē generis humani.

Puluis Benedictus. Hunc ordinem seruare oportet Medicum: mane ieiuno Medicus semper cum sputo bombacem apponat. Si cancer est vlceratus, accipiat puluerem absterso prius vlcere ab omni sanie & virulentia

post

post aspergat puluerem, vt aspergunt farinam super pisces cum parantur in sartagine, & cum prædicta bombace tegat ac eum sputo liniat circumcirca, vt adhæreat, cum adhæret, nunquam cadit, nisi vna radices secum eradicet. Solet hoc vt plurimum inferre dolorem interpolate, quando humor acris & mordax non potest purgari per vlcus, (etiam alioquin fit tumor magnus, eo tempore nec remouendum medicamentum, nec aliquid supra apponendum, sed circum oleo rosaceo illinendum, & postea dimittendum, vsque dum per se cadat) quando humor ille acris purgatur per vlcus, nullum dolorem infert, postea purgatur sicut alia vlcera. Sed ego semper vsus sum puluere incarnatiuo mundificatiuo & digestiuo solū ex Terebinthina & vitellis ouorum cum vnguento de Lithargyro & Mumia, vt infra scribam.

Semper auertendum, ne aliquot radices remaneant, & si remanserint, iterum imponendus puluis. Extant alioquin, dum absint radices varicosæ, vnus cancer super alium quasi strumæ, tunc oportet iterare puluerem, vsque dum strumæ omnes euellantur, & isti Cancri sunt difficilimæ curationis, cum sint in thoracis partibus, quia inter thoracem radices habent. Multas mulieres curaui solo hoc Emplastro, dum erat in fieri vlcus. ℞. ammoniaci in acet. soluti, & exquisitissime purgaui succum illum malignum tali modo, quod non fluebat ad locum affectum (expertus sum in mammillis) & sæpe iteraui ad perfectam curationem. Hoc Emplastrum post consolidationem vlceris per aliquot dies apposui, & feliciter curaui nonnullos.

Pulu. Benedicti conficiendi ratio.

℞. Pulueris in signo A. ℥ij.
B. ℥j.
C. ij.

Subtilissime quantum sufficit impalpabilis reddatur super porphyritem, seruetur in loco bene clauso, ne humiditatem recipiat, & quanto magis inueteratur, tanto pretiosior est. Ante annum ad vsum non erit bonus.

A. Accipe in mense Iunio, Iulio, & Augusto radices dracunculi maioris (quia eo tempore folia siccantur, & tota radix remanet in terra) radicem illam scinde in plures particulas, suspende in loco, vbi spirant venti, cum siccatæ sunt, serua illas ad vsum in conficiendo puluere. Quando istæ radices non haberi possunt, in earum vicem radices dracunculi minoris, qui dicitur Aron, sed melior maior dracunculus, qui dicitur dracuntium.

B. Sandaracha ab antiquis à vulgo dicta Arsenicum album, calcinosum, non splendidum quasi vitrum, non rubeum, quod in se habet quandam malignitatem, sed album calcinosum non habet tantam malignam qualitatem, præpara sequenti modo. ℞. illius q.v. subtilissime puluerisa per 15. dies de tertio in tertium, appone aquam vitę in loco calido, vt recipiat illius virtutem & cooperiat aquam vitæ; ad illum puluerem post triduum iterum noua aqua vitæ apponatur, & illa, quæ prius adfuit, abiicienda. Misce simul cum aqua, & tunc erit præparatum.

C. ℞. Fuliginem, quæ reperitur in caminis, (supra de confortantibus de oleo fuliginis) non antiqua,

tiqua, neque arenosa, sed quæ in se habeat salsuginem, quia solet reperiri quasi tela araneorum, & hæc non est bona; & prudens operator poterit considerare sua diligentia & vt supra componat puluerem.

Puluis Incarnatiuus & mundificatiuus:

℞. *Olibani,*
Sarcocollæ,
mastichis,
myrrhæ,
aloës,
mumiæ,
aristolochiæ vtriusque ana ℥iij,
Mercur. præcipit. cum aqua calcinata compositi ʒjß,

F. puluis.

Ego vsus sum præcipitato facto, cum sole amalgamato, in nobilibus vnguento sequenti: ℞. lithargyri auri ℥iij, mumiæ ʒjß, subtiliter puluerisat. cum oleo rosaceo & acet: rosac. F. Vnguentum in mortario plumbeo.

Vnguentum,

Quo vti soleo, tale est, ℞. Lithargyri, affunde oleum & agitentur per quadrantem horæ, postea adde acet: rosaceum & sic agitetur; postea iterum solum, semper agitando & fermentando per 3. vel 4. horas, & erit optimum compositum.

VENTRICVLI AFFECTVS.

Inflammationes oris ventriculi, vt & ventriculi ipsius citissime persanantur lapide prunellæ ℥ eius ℈j, atque alter dissoluantur in aquę menthæ vel cichorij aut absinthij quantũ sufficit, & sæpius pitissando absorbeatur. Idẽ & quidẽ certius præstat

ſpiritus Saturni gut. j. atque altera in aqua prædicta exhibitus, non bene ſed nota.

Frigida Saturno non bene iuncta venus.

VLCERA VENTRICVLI.

Vlcera ventriculi difficulter curantur, ideóque prouidentia naturæ rariora occurrent.

ANGVSTIA VENTRICVLI, ſeu *DEGLVTIENDI DIFFICVLTAS.*

In anguſtia ſeu deglutiendi difficultate antecellit Rob. Nucum in cuius ℥j, ſi Salis gemmæ gr. vj. vel viij, aut ad ſummum ℈ß, diſtemperentur, & poſtea per vices lente deglutiatur, omnẽ hanc difficultatem tollit, ſeu ea contingat in morbis, ſeu extra morbos, hoc eſt, ſit morbus ipſe vel ſymptoma. Quód ſi ſcirrhus hanc difficultatem cauſatus fuerit, Emplaſtrum de cicuta (fit de ſucco cicutæ, oleo Chamomillæ & cera q.ſ.) foris ad orificium ventriculi geſtatum diutius, cum reſoluit, nihilominus manente deglutiendi difficultate Rob. nucum ita temperatum præſtiterit. Vide Cardanum & VVilhelmum Fabricium.

CARDIALGIA.

In Cardialgia *incipiente*, vel paululum *durante* curanda, Vomitus, ſi promoueri poſſit, vtramque abſoluit. Vomitus ergo ab aqua Benedicta vel Gilla Theophraſti procuratus facilime ſoluit.

Inueteratam præſertim apud ſenes tandem aufert (vomitiones apud ſenes non ſatis tutæ) ſyrupus de Chamomilla. Melius eſt arcanũ de Chamomilla, præſertim Romana, ſi in aqua menthę quotidie exhibeatur vſque ad declinationem morbi.

Fo-

Forinſecus applicentur Epithemata ex emollientibus & dolorem auferentibus Chamomilla, malua. Præſtantiſſimum eſt in hoc caſu oleũ Chamomillæ ſapphiricũ Thurnheuſeri (quod fit ſi floribus Chamomillæ addatur aliquid Terebinthinæ cyprinæ in aqua diſſolutæ & poſtea per veſicam deſtilletur.) in aqua menthæ vel Chamomillæ aut floribus ſambuci aut foliis prunellæ ſylueſtris datum gutt. iiij, v. vj.

DILATATIO ORIS ventriculi.

In oris ventriculi dilatatione ſeu hiatu à ſumto cibo valent Confectio, aniſi, fœniculi, Coriandri vel ante cibum tabulæ diatrion pipereon, oleum piperis optimum eſt. Purgantia hic locum non habent.

Externe adhiberi poteſt baſilicum maius in ſacculo geſtatum circa orificium.

FOETOR VENTRICVLI.

In fœtore Ambra in Vino ſuſpenſa; It. oleum vel ſal Cinnamomi.

INTEMPERIES VENtriculi.

Intemperies ventriculi cũ humore, ſiue à cauſa frigida ſiue calida ſit, corrigitur leni vomitu præcedente. Sic nimirum ſaburram ventriculi, eiuſmodi intemperiem plerumque comitantem facilius exterminamus, quam ſi aliis purgantibus per inferiora vtamur: præterea plicæ ventriculi ab humore congeſto quaſi obſeſſę expediuntur, & poſtea intemperies, modo nec innata, inueterata admodum ſit, facile corrigitur.

Si humor nullus acceſſerit, non erit quidem

absonum vomitiuis (in quibus aqua benedicta vnice valet) abstinere, vel etiam si ferre possunt, vomitum imperare. Tutius tamen progredimur ad laxatiua purgantia, qualis sunt puluis senæ laxatiuus, Extractum Mechoacannæ, panchymagogon vegetabile. It. Mercurius dulcis, his præmissis confortantia specifica exhibenda sunt.

Vtrobique i.e. intemperie tam calida quam frigida præstat spiritus vitrioli acidus, imprimis Veneris, de quo in notis ad Crollium. Elegantior semper deprehensus spiritus vitrioli philosophicus in iusto vehiculo exhibitus (horis ij. ante pastum sine motu, vel hora j. cum motu) præualente quidem caliditate cum tinctura rosarum vel extracto centaurij minoris (NB. imprimis arcanum eius) prædominante vero frigiditate cum Extracto calami aromatici, Zedoariæ vino absinthiaco vel alio generoso.

In senibus, præsertim pituitosis & Catarrhosis Essentia melissæ cum sp. Vini extracta. It. essentia pulegij multum, imo plurimum possunt. Vtraque tamen essentia interdum fortificanda est in exhibitione cochl. j. taleolis vel particulis aliquot calami aromatici conditi aut ol. iuniperi gut. ij. aut iij. (sic nimirum pituita egregie resoluitur.)

Nota: Spir. vitrioli philosophicus Essentiis hisce immixtus guttis aliquot feliciores facit.

Correcto ventriculo omnia illa symptomata, (cardialgia ex consensu ventriculi, animi defectus, delirium, sopor) nec imminere nec præualere possunt.

Corrigitur ventriculus omnium commodissime per Vomitoria. Ablatis ergo impuritatibus & ven-

& ventriculo restituto, omnia illa Symptomata cessant.

Si quod forsan post correctum & confortatum ventriculum ab hisce accidentibus residuum fuerit, θεράπευσις petenda est ex propriis istorum morborum capitibus.

FASTIDIVM ET INAPpetentia.

In fastidio & inappetentia valet spiritus vitrioli philosophicus, cuius effectus satis laudari nequeunt. Exhibendus is est in vehiculis conuenientibus (in aqua menthæ, acetosæ in vino, brodio) Fastidium id fit ex succo vitriolato vitiato in Ventriculi fundo, & consopito, qui iterum excitatur acidis.

Externe cibi fastidium aufert Epithema ex vino maluatico & aceto ana, cum crusta panis puluere Caryophyllorum. (si imbecillitas ventriculi quoque accesserit) aspersa & aliquoties calide supra ventriculum posita. Idem efficit Vnguentum ex butyro capræ & oleo Caryophyllorum stillatitio mistum, inungendo ventriculum (præsertim in chronicis. Vide plura infra de Nausea.

BVLIMVS.

In bulimo (hic est ex succi vitriolati defectu) os ventriculi maxime cum patiatur, illa quæ in passionibus eiusdem dicta & præscripta sunt, hic maxime locum habent. Itaque cætera si correspondeant vomitus citissime curam expedit. Hac nimirum ratione humores maligni facilime expediuntur, euelluntur, ventriculique villi, vt iterum attrahant, ab impedimentis liberantur.

Quod si vomitus procurari nequeunt, interci-

dentibus nempe viribus admodum proſtratis, vel indiciis nullis vomitum ſuadentibus, omnium commodiſſime recurritur ad acida vitriolata. Hoc modo ſp. vitrioli philoſophicus in vino granatorum, ſyrupo limonum, ſyrupo de acetoſitate citri vel cum tinctura roſarum propinatus aliquoties ad morbi nempe vſque declinationem, perfectiſſime ſanat.

APPETENTIA CANINA.

Appetentiam Caninam (huius cauſa bilis praſina ſeu ſuccus vitriolatus in ventriculo, non ergo imperandus eſt vomitus, ne moto humore ſequatur Cholera, nec dandi ſunt ſucci vitriolati acidi, ne malum augeatur) tollit Eſſentia meliſſæ cum ſp. Vini extracta; cuius doſ. cochl. j. miſce cum aliquot gutt. olei Carui, præmittenda tamen ſunt vniuerſalia, quæ ſuccum vitriolatum ſeu bilem minuunt & per inferiora ſeducunt. Sic extractum Rhabarbari mechoacannæ. It. panchymagogon vegetabile maxime hic laudantur. Vitelli ouorum qua indurati ſępius comeſti à ſpecifica proprietate κυνορεξίαν ſoluunt.

PICA.

Daſz gelüſten der Schwangern Weiber.

In pica valet aqua Cinnamomi (in pica prægnãtium vomitus & purgantia non habent locum) aqua corticum aurantiarum. It. Sal cinnamomi aurantiarum ex corticibus, & citri ex corticibus cum magiſterio corallorum & perlarum.

Si res cupita denegetur, ne quid incommodi fœtui detur, conuenit aqua Pampinorum vitis albæ (bryoniæ) quæ ſtatim prægnanti exhibeatur.

MA-

MALACIA.

De Malacia infra in cap. de Cachexia Virginum.

SITIS.

In siti à quacunque causa proueniente præsertim in febribus lapis prunellę in aqua frigida fontana dissolutus vel Iulepo rosarum admodum conueniens est. Idem omnino præstat spiritus vitrioli aliquot gutt. in aqua fontana vel Iulepis refrigerantibus (spiritus Salis in hydropicis tantum sitim extinguit) sic aqua aluminis per B. destillata sitim & feruorem quemuis sedat.

Peregrinantibus æstate sole feruente salutarius est non bibere, etiamsi sitis vrgeat, cui tamen restinctio est adhibenda, præstat locustas (*die oberſten giebelgen*) prunellorum syluestrium masticare, quam vel quodlibet potionis genus ingerere.

Sic seq. puluis itinerantibus maxime vtilis est æstate præsertim, si hepatis intemperies calida multum vrserit.

Puluis pro Peregrinantibus.

℞. *Piperis,*
sem. anisi ana ℈j,
liquiritiæ ℥j,
rad. ireos ʒj,
facch. puri ℔j.

F. puluis subtilissimus. Huius ℞. tantum, quantum bis vel ter mucrone accipi potest: misce cum aqua pura fontana transuasando è vitro in vitrum (interdum præcipue in febribus additur de lap. prunell. aliquid) est potus suauissimus, sitim sedans & interiora corroborans.

CRVDITAS VENTRICVLI.

Cruditatem ventriculi, si ætas & virium robur

ſuadent, aufert Vomitus conciliatus ex aqua Nucum & raphano deſtillata,& pauxillo aquæ Benedictæ procuratus, quem excipiant tandem ventriculum corroborantia, partim intra,partim extra.

Interna ſunt omnia acida, nominatim v. ſp. vitrioli Philoſophicus cum conſerua roſarum, acetoſellæ, menthæ & ſimilibus mixtus, ſenibus multum prodeſt Eſſentia meliſſæ. It. Eſſentia pulegij, quæ omnem coctionem ſiue ablatam,ſiue tardam, ſiue vitiatam in iiſdem iuuat, oleum maſtichinum in iuuanda coctione præſtans eſt, ſi eius gutt.ij, iij vel iiij in conuenienti liquore, vel etiam in vino vel Compoſito exhibeantur.

Nota:

In his affectibus ventriculi Balſamus Aloëticus, quandoque veſperi ante Cœnam, vel poſt mediam noctem Doſi ℨj vel ij. ſumptus ventriculo robur conciliat. Sicut etiam pilulæ de aloë vulgari ſi cum Extracto myrrhæ præſertim fuerint compoſitæ.

Externe iuuant inunctiones,Epithemata, & cerota ſtomachalia, in quibus eminet cerotum de laudano puro cum cera q.ſ.in forma Emplaſtri redactum,ſic ſacculus ex mentha,abſinthio, pulegio conſutus & geſtatus idem facit.

Maxime etiam ad ventriculi cruditates commendatur tanquam ſpecificum appropriatum ſal ammoniac. purificatum, Aqua item ſiue Balſamus ventriculi & Balſamus fœniculi, ſpiritus quoque abſinthij multum prodeſt.

Sal ammoniacū Purificatum.

Sal ammoniacum Purificatum.

℞. Sal. ammon. bene triti & limatur. Martis ana ℔j, M. diligenter & ex cucurbita vel etiam retorta

in are

in arena ſublima, aucto in fine igne, vt quod purũ eſt, aſcendat in collum retortæ vel cucurbitæ, fęces vero cum limatura in fundo remaneãt, quod ſublimatum eſt iterum per ſe ſublima & ſerua. Deinde ℞. Sal. communis q. v. decrepita in crucibulo, donec fluat. Huius ℞. & ſalis ammon. antea ſublimati ana part. ęq. tere inuicem & ſublima, atque ita perge ſepties ſemper abiiciendo caput mortuũ & addendo ſublimato parem Sal. decrepitati quãtitatem, & erit ſpecificum præparatum, Cuius ℈ iij vel iiij, in vino abſinthiaco vel decocto Saſſafras per aliquot dies continuos propinata, ita tamen vt ſudor à ſumpto medicamento promoueatur, ventriculum perfecte curant. Eſt præterea huius vſus expeditus in curandis Febribus, de quo infra de ſpecifico febrili.

Optimum autem, vt tum ventriculus, tum reliquum corpus ab omnibus impuritatibus ſit liberum.

Aqua ſeu Balſamus Ventriculi.

Aqua vel Balſamus Ventriculi.

℞. *Nucis moſchatæ,*
Caryophyllorum,
Cubebar. an. ℨ j ß,
Cinnamomi,
macis,
Zedoariæ,
granorum paradiſi an. ℨ j.
galangæ ℨ iij,
piperis longi ʒ vj,
flor. tunicis,
roſar. rubrarum,
bugloſſæ,

menthæ an. M j.
herb. menthæ,
puleg.
absinthij vtriusque an. M j ß.

Tritis terendis & confractis confringendis adde medullæ panis triticei ℥ x. deinde matracio vitreo exceptis adde Vini opt. ad 2. digitorum eminentiam fiatque infusio per dies 8. vase clauso. Deinde proliciatur emulsio ex amygd. d. ℔ ß, cum dicto infuso misce, additisque mellis opt. ℥ iij. F. destillatio in B. ad siccitatem. Huius aquæ cochlearia ij. adhibita in quauis ventriculi imbecillitate propinantur.

Balsamus Fœniculi.

Balsamus Fœniculi.

℞. *Extracti sem. fœniculi (cum sp. vini) ℥ ij,*
Ceræ albæ aut mannæ calabrinæ ℥ ß,
Sal. fœnic. ʒ j ß.

M. super igne lento, vt fiat massa. Adde olei fœniculi ʒ iij vel iiij, M. & serua. Dos. à ℈ ß ad ℈ j, cum rosar. aut menthæ.

Quod si dicta deficiunt, poterit bis in hebdomade hora vna ante prandium offerri ʒ ß, pilularum massæ sequentis. ℞. aloës septies in succo rosarum lotæ & exsiccatæ part. ij. Rhabarbari electi & Myrobalanorum Emblicorum p j. F. Massa.

Exterius inungatur ventriculus ol. masticis destillato, post inunctionem applicetur ceratum Stomachicum Galeni, Emplastrum pro stomacho, aut Emplastrum de Mastiche, aut quod omnibus præstat Tacamahaca super alutam extensa emplastri loco. Prodest & in fine pastus dare puluerem.

℞. *Cubebarum ʒ j ß,*
nucis moschatæ ℈ iij,

Caryopyll. ℈ß,
macis ℈j,
Calami aromatici ℈ij,
liquiritiæ rasæ ʒij,
Confect. Carui ʒvj,
fœniculi ʒß,
Rotular. diatrion santal. s. Camph. diarhodon Abbatis an. ʒß.

F. puluis grossus, de quo capiat æger post pastum pugillum vnum.

Scutum Stomachale. *Scutum Stomachale.*

℞. *Olei absinthij* ʒß,
Castorei ʒij,
menthæ ʒß,
ol. mastichini ʒvj,
ol. iuniperi,
nucis moschatæ ana ʒj,
Caryophyllorum ʒß,
Zedoariæ ℥ij.

Inungantur præcordia & tegantur aluta.

℞. *Storacis Calamitæ* ʒjß,
ambræ griseæ ℥j,
ol. macis,
menthæ,
absinth. an. ʒj,
pulueris Caryophyllor.
macis an. ℈j.

Dissolue gummi storacis calamitæ, F. Massa. Educatur super aluta & inducatur syndone rubra, F. l. a. Scutum stomachale.

Inunctiones fiunt per oleum absinthinum, mastichinum, menthæ: in ditioribus destillata; in pauperibus expressa præscribantur, aut cocta.

Si vero vt ſæpiſſime & quaſi ſemper fit, hepar ſit calidum & periculum immineat ne dum vni medeamur, alteri noceamus; tantum calida medicamenta Ventriculo offeramus, hepati exterius refrigerantia applicari poterunt, Vnguenta, Epithemata & ſacculi cum ſantalis, trochiſcis de Camphora & ſimilibus.

ABLATA CONCOCTIO.

Ablatam concoctionem in morbis Chronicis; vbi plerumque coctio ventriculi perit tota, per analogiam Eſſentia panis, eiuſque oleum reſtituit tandem, ſi cætera quoque tam intrinſecus quam extrinſecus recte adminiſtrentur. Sic eſſentia carnis ſola ebullitione ſine aqua adiecta in vaſe clauſo extracta nutritionem omnem abſoluit pedetentim, poſtliminio quaſi in priſtinum ſtatum reuocata coctione ventriculi.

Oleum panis. Oleum ſeu ſanguis panis ſignatura ſua repræſentat ſanguinem; neque fruſtra factum videtur; inter eſculenta omnia quidem nauſeam homini ſano poſſe mouere; præter panem; tanquam nutricationis noſtræ potiſſimum inſtrumentum. Ille ergo in dulciſſimam Eſſentiam (natura dulciſſima maxime eſſentificata arripit) & oleum Chymice redactus pauciſſimis guttulis ferme illico in ſanguinis maſſam beneficio coctionis ſecundæ conuerſus diutiſſime hominem conſeruat, & nihilominus tandem coctionem reducit.

RVCTVS.

In Ructibus etiam vulgo commendatur vinum abſinthites: ſic ipſius arcanum. It. Sal & ſpiritus Salis abſinthij potiora ſunt. Si ructus fuerint fœtidi & nidoroſi, imprimis vero æruginoſi; pri-

mum

mum subsidium petitur à vomitu procucato (per aquam benedictam cum aqua anisi, menthæ) qui saburram totam ventriculi eliminat; ventriculumque à cruditate liberat: Ructus quo deinceps minus molesti esse possint, post vomitum tandem illa conducunt principaliter, quæ ex absinthio fieri diximus.

FLATVS VENTRICVLI.

Curatio flatuum Ventriculi conuenit cum curatione ructus. (Hippocrates, venter diu inflatus minatur Tympanitidem) alias essentia coriandri ante pastum hic laudatur, It. ol. Cymini, & corticum aurantior.

INFLATIO VENTRICVLI.

In Inflatione Ventriculi præmissis præmittendis, de quibus in præcedentibus actum est, Balsami vel olei fœniculi guttæ aliquot exhibitæ prosunt. Sic oleum carui tum intra tum extra præstat, præsertim si Epithemata ex carminatiuis extra fuerint applicata.

TVMOR VENTRICVLI.

In tumore ventriculi à flatibus vel ab alia causa emergente antimonium diaphoreticum vel flores albi antimonij fixi aliquoties singulis diebus dati in aqua fœniculi specifica quadã proprietate iuuant: idque magis si aliquantum ab iis sumtis sudor prouocetur. Nõ minoris virtutis est Diaphoreticum in peracutis, seu mixtura simplex semel atque iterum in vino absinthiaco datum.

SINGVLTVS.

In singultu Sympromatico præstat oleum Cymini interne aliquot guttis.

Externe applicetur hoc Epithema. ℞. Cine-

res quernos imple ſcutellam cum iiſdem, & imbibe cum Vino Maluatico,ſuper cineres extende laciniam (vt excidant) & applica ventriculo ſæpius, ſi opus imbibendo (extemporaneum remedium Thoracis compreſſio,*Sihe ob die Hoſen vvol gebunden*) Singultus à repletione curatur vomitu.

Ad ſingultum accommodata ſunt remedia: Terra ſigillata Sileſiaca vera,Bolus armena. Lapis Bezoardicus verus orientalis, Emplaſtrum extrinſecus de cruſta panis,de baccis lauri & ſimilibus.

NAVSEA.

In Nauſea vtilia ſunt quæ de debilitate appetitus ſeu in appetentia ſupra de faſtidio enumerata ſunt.

Nauſeam vero citiſſime ſoluit comeſta Zedoaria vel eius Extractum,quod tota proprietate in omnibus ventriculi affectibus valere poteſt. Frequens autem vſus radicis Zedoariæ. It. acet. Zedoariæ in iuuenibus & ſenioribus ventriculũ male affectum adeo roborat, vt nihil ſupra, ideoque eius vſum comprobatum & commendatum magni-facere libet, cum nuſpiam non,effectus ſubſequatur ſperatus.

Sal Peregrinantium. Ne quis in mari euomat,ſalis peregrini compoſitió maxime laudatur. Illa talis eſt:

℞. Salis nitri ſeu lapidis prunellæ (potius Sal. nitri fixi,)
Salis fuſi & Sal. gemm. an. ℥ß,
galangæ,
macis,
Cubeb. an. ℥j.

M.F.puluis. doſ.eſt à ℈ iiij ad viij,maxime ieiuno ventriculo, ſtomachum enim confortat, digeſtionem

ſtionem iuuat, & à putredine conſeruat.

Nauſeam à ſumpto medicamento arcet panis toſtus, puluere Caryophyllorum & acet. aſperſus, orique vel naribus admotus. Itemque cepa præmorſa.

VOMITVS.

Vomitus laudabilis nunquam ſiſtendus: fit nimirum plerumque à malis humoribus ad ventriculum refluentibus, crapula, copia ciborum pinguium & inſuauium, quæ dum per ſuperiora exitum quærunt, impedienda non ſunt.

Cæterum vehementiores non ſunt tolerandi, quales ſæpius videmus in Hypercatharſi.

Vomitus enormes ſiſtit. 1. aqua menthæ ℥ij, ſemel atque iterum ſumpta. 2. Emplaſtrum theriacę ventriculo impoſitum. 3. ſuccus cydoniorum crudus miraculoſe vomitus ſiſtit, ſi eius cochl. j. vel alterum propinetur. 4. Sæpe vomitus vomitu curandus eſt. Durantibus itaque iiſdem & quidem ſingulis diebus recurrentibus Aquæ benedictæ vſus imprimis auxilium affert confortato deinceps ventriculo. 5. Laudanum opiatum egregiè valet, vbi reliqua omnia parum efficiunt. 6. Cæteris annumerantur etiam Extractum Zedoariæ, abſinthij, meliſſæ, menthæ, pulegij. Cum præſertim Epithema ad Ventriculum fiat ex decocto abſinthij, menthæ, lupuli in aqua ferrariorum vel acet. paratum.

Cruentam vomitionem cito reſtinguere optimum, alioquin propter ſpirituum copioſam proiectionem lipothymiæ & ſyncope ſequuntur lethales.

Reſtrictiuum eſt excellens ſupra enumeratum

de ſputo Sanguinis, quod ♃. aquæ deſtillatæ radicis Vrticæ (non habetur parata in officinis, diligenter tamen paranda & aſſeruanda) maior. ℥vj. ſpir. ſeu ol. Vitrioli tantum, quantũ ad acetoſitatem ſatis largam ſufficit; diluantur & ſatis frigide potentur. Poſt hanc ebibitam potionem ſimul ventriculo applicetur panis toſtus cum puluere Caryoph. aſperſus & in Vino Maluat. & acet. madefactus, vel fiat pulticula ex medulla panis ſecalini & Vino rubello ſtyptico & acet. fortiſſimo calide inducenda ventriculo toti & orificio eius, manè & veſperi renouanda. Hac ratione ſubito ſiſtitur Vomitus cruentus.

PLETHORA.

Plethora præſente interdum, ſi vires ferant, phlebotomia baſilicæ non omittenda.

Quod ſi grumoſus ſanguis in ventriculo congeſtus fuerit, idque diſtenſione circa eundem & excrementa præſignificant nigra, purgationes lenes ex Rhabarbari (ʒß) & Mechoacannæ (ʒjß) in ſubſtantia datis, illæ optime, quod reliquum eſt in ventriculo & inteſtinis excernunt cum leni adſtrictione. Poteſt etiam pro potu dari Vinum rubrum, in quo infundantur radices vrticæ maioris. Vide ſupra quæ in expuitione & hæmorrhagia dicta ſunt.

CHOLERA.

In Cholera valent eadem, quæ in vomitu, imprimis aqua menthæ, ſemen roſarum, magiſterium perlarum, Corallorũ. Tinctura Corallorum & Eſſentia Smaragdi. It. his nihil proficientibus laudanum opiat. doſ. j. ſpongia ſalicibus adnaſci ſolita iiij. in aqua ſtyptica vel vino rubello.

DO-

DOLOR VENTRICVLI.

Dolores ventriculi tollit oleum Chamomillæ, Sapphirinum (de quo supra de cardialgia) in syrupo dialtheas vel in conserua rosarum oxalidis acetosellæ, menthæ guttæ aliquot exhibitæ. Idem facit oleum mastichis, si à causa frigida oleum Cinamomi. It. ol. Zedoariæ.

Extrinsecus foueatur ventriculus floribus Chamomillæ frixis & sæpius applicatis.

NB. Si ab istis omnibus parum præsidij successerit, vomitu res procuranda est (aliquid nimirum in ventriculo latere suspicio est) postea ventriculus roborandus pil. j. ij. pro magnitudine ex lacryma Olibani.

ANIMALCVLA Ventriculi.

Animalcula ventriculi (ex quacunque causa) eadem tollunt, quæ supra de vermibus cordis. Sic arcanum Tanaceti, Asari. It. vomitus per aquam benedictam.

Secretum est in hoc casu puluis secundinæ primiparæ, cuius ʒß vel ℈ij, cum extracti Theriacæ ʒj, vel cũ aqua theriacali Crollij aut mixtura simplici absorpta, talia vel maleficio vel casu quodam nata animalcula & insecta citissimè enecat postea cum leni infuso foliorum sennæ, Rhabarbari, Mechoacannæ per aluum exturbanda.

Spiritus CC. in hoc affectu multum quoque prodest, in primis Essentificatus, hoc est, in quo Sal fixum aqua conuenienti prius extractum & volatile rite depuratum in spiritu hoc dissoluantur & vniantur. *Spiritus CC. essentificatus.*

IMBECILLITAS Ventriculi.

Imbecillitas ventriculi si adsit, ante omnia conuenit adhibere vomitoriũ ex Vitriolo albo aut extracto Ellebori, à quibus si æger abhorreat, datur dosis Mercurij, quo facto ventriculus tam assumtis, quam admotis roborandus, repetita tamen sæpius ægri euacuatione.

Quæ assumuntur, inter vulgaria imprimis sunt species Electuarij aromatici rosati diarhodon Abbatis, rosatæ nouellæ cum conserua rosarum & menthæ exhibitæ aut alio quocunque modo. Puluis diagalangæ, species de mentha, absinthio, myrobalani, nuces moschatæ conditæ, puluis Aronis Quercetani, & alia apud Practicos.

Pro potu ordinario prodest vinum absinthij, imprimis tempore Verno præparatus sp. absinthij, qui ad libitum cum potu admisceatur.

Assumatur quoque cremor Tartari sæpius, & interdũ sp. Vitriol. aut destilletur Aq. vitæ ex vino maluat. aut alio generoso vino, in cuius ℔ij maceretur Mjß pulegij exsiccati; eius cochl. ij. exhibeatur cum ol. Vitriol. guttis, quantum videlicet ad gratam aciditatem requiruntur, quo assumpto aut in loco calido se contineat, aut se exerceat æger, vt incalescat ad sudorem vsque.

Syrupus de canella & caryophyllis. Prodest etiam nonnunquam assumere cochl. j. syrupi de canella aut caryophyllis præparat. modo seq. ♃. Cinamomi (aut Caryophyllorũ ℔jß, affunde vini Maluatici vel Falerni ℔iij, infunde in matracio, crasso modo contusis aromatibus per 3. dies in cineribus calidis. Hinc leniter ebulliant & colentur. Colaturæ adde æquales par-

tes sacchari albi & F. s.a. syrupus.

INTESTINORVM Affectus.

OBSTRVCTIO Intestinorum.

Obstructio Intestinorum. I. à pituita soluitur medicamentis tum externis tum internis.

Internis vulgaribus vndiquaque apud autores obuiis. Mirabilis est Essentia melissæ si ipsius ʒj. cum gutt. iij. olei seu spiritus iuniperi misceatur cum Extracto Colocynthidos & scammonij, de quo in Crollium, vel cum dosi Panchymagogi vegetabilis. Extemplo nimirum pituitam dissoluit, eadem postea per adiectum purgans exterminanda. It. Extractum agarici cum aqua Cinamomi vel sp. Vini.

Externa sunt suppositoria & Enemata, quæ foris nempe applicantur, vt scilicet pituitam ex intestino recto & colo educant, obstructionemque dissoluãt. Ex suppositoriis laudabile est, quod fit ex mellis ℥j, & radicis Ellebori nigri ʒj. (hoc suppositorium in pueris vtile) Clyster est ex croci metallorum ʒj ad ʒiß. (de quo in Crollium) in decocti Mercurialis ℔j, & butyri recentis vel olei oliuarum ℥ij, dextre applicatus. Huius etiam vsus est in fæcum duritie.

II. A fæcibus induratis Enemata valent. It. ℞. omentum cum intestinis vituli (*Kalber Krose*) coque in eum modum, quo alias mensis apponi solet cum multo brodio. Eo adhuc feruente ano supposito vapor excipiatur per sellam, & paulo post σκύβαλα indurata ejiciuntur, & obstructio soluitur, quæ deinceps emollientibus internis *Fæcum induratio.*

vlterius expedienda fuerit.

Inter emollientia hic locum habet primarium cremor Tartari ſæpius in iuſculis exhibendus à ℥j ad ℥jß,1.2.3.4. diebus.

In ſumma obſtructione alui ℞. plumarum minutiſſime inciſarum pugill.j.M.in panem.F.pilulæ. It.olei ceræ ℈j vſque ad ℥j,in Enemate emolliente: Zibetha vmbilico illita : fel tauri poteſt etiam clyſteribus addi ad imitationem naturæ,quæ felle facultatem expultricem irritat.

III. A tumore. Enema ſpecificum:

℞. lactis,ol.oliu. ana ℔ß.

ADSTRICTIO.

In adſtrictione ex Enterocele adhibeantur externa emollientia,& iniiciantur Enemata.

INFLAMMATIO, ABSCESSVS, vlcus, Cancer.

Inflammatio,abſceſſus,vlcus, Cancer, Enemate curantur, quamuis Cancer vix.

FISTVLA.

De fiſtula infra in affectibus externis.

COLICA ET ILIACA Paſſio.

In omni Colica & Iliaca paſſione dextre curanda (à Catharticis fortioribus abſtinendum) ſemper proſpiciendum, vt aluus ſit libera,quam ſi natura ita conſeruat,bene quidem,ſin minus,tum externis nempe ſuppoſitoriis & clyſteribus (vide diſputationem meam de Colica) tum internis ſaltem mollificantibus vtendum : quale eſt Extractum Mercuriale (cum ſp.Vini paratum, doſ.à ℥j ad ℥ij) cum extracto ſennæ iuſta doſi (à gr̃ x.ad ℈j.) exhibitum.

Quan-

Quando aluus est libera & flatus distẽdunt intestina, ab initio Tinctura Corticum aurantiarum cum sp. Vini extracta multum valet, dos. cochl. j. Hæc essentia semel atque iterum data flatus omnes dissipat: sin minus, exhibeatur in maluatico olei amygdalarum dulcium ʒj. vsque ad ℥j. Quod si nec sic quidem flatus distendentes expediuntur, loco amygdalarum dulcium exhibe sp. Terebinthinæ ʒj. ad summum, postea arctissime cũ fasciis liga ventrem (*mit einer Handquelen 3. mahl vmb den Leib gezogen von 2. starcken Personen*) & flatus omnes dissipabuntur.

Nota.

Etiam in Colica & Iliaca flatulenta, quemadmodum in cæteris aluo libera remedium specificum (extremum est quo vsus sum in Quæstore quodam) est mixtura spiritus Vini & spiritus Sal. ana ʒß vel ℈ij, in aqua communi tepida sudoribus exinde prouocandis data. Illico nimirum sitientes spiritus colicæ administros potat, ac in vapores resoluit (patiens quiescat, licet id ei difficile: motu nimirum crescit malum) vt reliquum quoque corpus à vaporibus noxiis per medicamentum assumptum liberatum, eo melius morbo peremnti subiici possit.

In Colica ex pituita vitrea valent oleum Zedoariæ, Chamomillæ, sapphirinum (à gut. iij ad ℈j) sæpius exhibita.

In pituita educenda præstat. Essentia trochiscorum alhandal cum vino Maluatico destillato extracta. It. spiritus Vitæ aureus Rulandi ab ℥ß ad ℥jß ad summum.

In Colica à bile erodente Extractum Rhabar-

bari. It. Panchymagogon vegetabile multum prę-ſtant: bilem nimirum educunt, qua excreta, ſi nihilominus dolores durarint, maluaticum cum oleo amygdalarum dulcium poſtea ſemel atque iterum datum acrimoniam bilis reſtitantis infringit & dolores ſopit.

NB.

In his caſibus aliquando cæteris paribus laudanum opiatum dextre paratum & ſumptum mirabilia præſtat: cuius tamen vſus, ſi hæc ipſa iam prædicta in promptu fuerint, non temere præcipitandus, niſi forſan materia tam fortiter impacta ſit, quæ doloribus confertim recrudeſcentibus nullas inducias permittit. Hoc itaque in caſu, vt quies ipſi naturæ imperetur à laudano minus abſtinendum erit.

Si ex humore acri, valet etiam Mixtura ſimplex.

In Colica ex humoribus æruginoſis, vel flatibus inter membranas incluſis, nihil melius eſt, quam exhibere doſin compoſiti è ſpiritu Salis nitri & ſpiritu Vini, citiſſime nimirum expedit.

In Colica ponatur Magnes ſuper Vmbilicum & ſtatim ceſſabit dolor.

Colica etſi nonnunquam à bilioſis & acribus humoribus ad inteſtina profluentibus fiat, ab inflationibus item inteſtinorum & à duris diu retentis excrementis: tamen nulla frequentior eſt, quam quæ à pituita & flatibus oritur. In quibus omnibus notandum, vt aluus ſemper ſit aperta. 2. vt medicaměta potius per clyſterem iniiciantur, quā per os exhibeantur, ante alui apertionem.

Vt igi-

Vt igitur alui obstructio colicos dolores fouens soluatur, iniiciatur Clyster emolliens & laxans vel ex solo decocto brancæ vrsinæ veræ cum oleo Chamomillæ & anethino aut sequente, quo vel solo cessare dolorem expertum est.

℞. juris pisorum ℥iij,
extracti esulæ ʒjß.

Bulliant simul, vt Extractum soluatur, hinc adde

olei lini ℥iiij,
Sal. gemmæ ʒj,
Sal. communis ℈j aut ʒß.

M. iniiciatur moderate calidè.

Eiectis ventris impuritatibus dolori tanquam magis vrgenti succurrendum, ipsum mitigando & sedando anodynis & narcoticis.

Extrinsecus fiant inunctiones oleo Chamomillæ & amygdalarum dulcium cum guttis aliquot ol. stillatitij anethi aut olei Philosophici. Hinc imponendi sacculi calidi ex furfure aut milio, aut tantum tegula calefacta linteo inuoluta. Imo si dolor vrgeat, applicetur Emplastrum ex laudano vel solo vel cum aliis mixto.

Vmbilicus inungatur Balsamo Apoplectico, cui si admisceatur ℈j vel ij. Zibethi potentius & citius operatur, aut è Zibetho cum oleo nucis moschatæ expresso F. Balsamus.

Intrinsecus exhibeatur ʒß, theriacæ mediæ ætatis cum laudani opiati ℈v. Extracti Castorei ℈iiij, aut pulueris castorei ʒß. Atque hoc medicamentum offeratur si absit inflammatio, qua præsente post pilulas laudani deglutitas oleum Saturni per deliquium gutt. v. aut vj. in vino albo propinare & ventrem inungere conuenit Balsamo Saturni, qui *Balsam. Saturni duplex.*

duplex. Vnus ad inflammationes omnes è part.ij. ol. Saturni per deliquium è sale,& part.j. olei rosati simul mistis in mortario lapideo. Alter fit cum Sale Saturni, affunditur in matracio conuenienti spir. Terebinthinæ ad eminentiam digiti, donec Sal in spiritu Terebinthinæ soluitur, isq; rubicũdo tingitur colore. Tinctus spiritus è cineribus destillatur per retortam igne primum lentissimo, donec oleum Terebinthinæ prodierit, quod cum amplius non destillat, muta vas recipiens, ignem auge paulatim, donec etiam fortissimum habueris,& prodibit ol. præstantissimum in vulneribus, vlceribus, Cancro, Noli me tangere, aliquoties tangendo bombace, medetur. Hinc post horam j, si non cessat dolor, sequens potiuncula exhibenda.

℞. *spir. Vini* ℥j,
Salis ℈ß *aut.gut.*xv.
aq.fontanæ ℥iij,

Ægro stragulis bene cooperto sudores aliquandiu prouocandi: aut offerri potest dosis ex aqua theriacali aut spiritu Terebinthinæ ℈ß, in vino Maluatico. Prodest etiam si dolor non cessat, dictum clysterem repetere,& ægrum in Balneum locare emolliens & anodynum, quale capite de Calculo præscripsimus.

Si magna adsit flatuum copia, id quod ex intestinorum murmure facile cognoscitur, carminatiua admiscenda clysteribus & assumendis intro, ita vt cum aq. theriacali aut potiuncula dicta gutt. aliquot ol. stillatitij Carui, anisi aut fœniculi misceantur.

Exterius inungatur venter oleo anethino &

Cha-

Chamomillæ, cui dicta olea destillata admixta sint.

Cucurbitula magna vmbilico applicanda & doloribus vrgentibus cingulo constringantur partes abdominis.

Quibus præmissis ratione doloris & paroxysmi ad ea, quæ causam ipsam respiciunt, propius accedendum, & si à pituita crassa & viscida, vt plerumque fit, oriatur, ea primũ leniter purgãtibus expurgãda, habito simul respectu ad flatus crassos semper in hoc affectu presentes. Vnde semper decoctũ aut aqua stillatitia anisi, fœniculi, dauci, cũ infuso agarici, Mechocãnæ & Electuarij diacarthami exhibenda, cauendo ne Rhabarbarum aut Myrobalani ob adstringentem, quam possident facultatem, exhibeamus, nec sennam & cassiam ob flatulentiam, atque ea quæ iniicienda diximus, nonnunquam prætermittantur cum iis, quæ per os dantur.

Expurgata materia calefacientibus, attenuantibus & discutientibus reliquiæ tollendæ, vt spiritu Terebinthinæ, mithridatio, Theriaca aq. Theriacali, sp. Sal. nitri, quibus interdum sudor excitur. Prosunt etiam sequentes Rotulæ

℞. spec. diacymini,
diacalaminthæ,
aromatici rosat. an. ʒß,
sacchari in aq. fœniculi dissol. ℥iij,
aq. Cinamomi ʒij,
ol. anisi ℈ß,
succini gutt. vj.

F. Rotulæ, de quibus sumat æger j. atque alteram ad lubitum.

Quod si à biliosis & acribus humoribus ortum ducat morbus, illi statim post alui apertionem & anodynorum applicationem detergendi & expurgandi iis, quæ bilem respiciunt, iniecto Clystere è lactis ℔j, in qua mellis Mercurialis ℥iiij aut v. dissolutæ sint, aut potest loco lactis assumi aqua hordei in qua rosæ, violæ aut malua bullierint cum diapruno aut diasebestem.

Per os datur diaprunum solutiuum, syrupus rosarum solutiuus cum infuso Rhabarbari, syr. item violarum ex multiplici infusione.

Si ex aliqua inflammatione intestinorum fiat dolor, post fæcum eiectionem secetur vena, & clysteres iniiciantur refrigerantes & emollientes: aut si etiam aliqua suspicio sit bilis flauæ, ex lacte, in quo ebullierint refrigerantia cum saccharo rubro & oleo violarum.

Per os quæ assumuntur, sint refrigerantia.

Si ex duris & diu retentis fæcibus oriatur, iniecto clystere emolliente mire prodest Balneum aquæ dulcis cum herbis emollientibus & humectantibus & postea propinandum medicamentum validum, quod fæces emollitas exturbet. Quod si non proficiat, folle aut syringa inflentur intestina, vt separentur fęces ab intestinis, statimque iniiciatur Clyster fortis cui ʒß aut ʒj, sal. gemmæ admixta sit.

In omnibus autē dictis causis semper cum aliis propinanda, quę peculiari proprietate contra hūc morbum faciunt, vt sunt exsiccata intestina lupi ad ʒj, in vino epota: stercus eiusdem exsiccatum cruribus & pectini alligatum: aqua stercorum buculatum iuniorum per alembicum destillat.

PARA-

PARALYSIS.

Paralyſis in quam colica interdum deſinere ſolet, vniuerſalibus præmiſſis purgantibus curatur vt in paralyſi dictum. Imprimis conuenit ſpiritus Tartari, rotulæ ibidem deſcriptæ & oleum ſuccini & extractum, Balſamus Galbani, Terebinthinæ cum cataplaſmate ex radice ſymphyti.

TARDA ALVI DEIECTIO.

In tardiſſima alui deiectione à quacunque cauſa procedente mirabilis eſt effectus Eſſentia Salis Tart. cum ſp. Vini extracta, & ad conſiſtentiam redacta, cuius gut. ij. vſque ad vj vel viij, tandem ſingulis diebus veſperi horis 2. à cœna in hauſtulo vini vel alio liquore exhibeantur, donec ſponte ſubſequatur lubricitas alui. Hoc feliciſſime vſus ſum & in Melancholia Hypochondriaca ad virium prope deiectionem ſcilicet dyſenteriam.

In Ileo ſtatim ſoluendo exhibe Mercurium crudum à ℈j ad ʒj, oleum commune recens cum ſaccharo diſtemperatum, ne agnoſcant patientes, ſtatim ſoluitur aluus, & dolores leniuntur, ſi quid reſiduum fuerit expediendum, id eſt, cum aliis purgantibus.

FLVXVS INTESTINORVM.

Omnes fluxus Inteſtinorum primario à Ventriculo pendent. Huius ergo vt partis mandantis primo habenda ratio fuerit (Cacochymiæ & plethoræ) niſi fluxus nimius vrgeat. Ideoque ventriculo corroborato ipſi quoque fluxus ceſſant, ſed tamen præmiſſis in fluxibus incipientibus vomitibus, adhibitiſque Epithematibus (de quibus ſupra in affectibus Ventriculi) tandem Enematibus abſtergendum & conſolidandum.

Triplex autem non sine causa statuitur alui profluuium; Diarrhœa; Lienteria & Dysenteria. Ad fluxus ventris omnes detur 3. in die de croco Martis; singulis vicibus grana x. cum succo prunorum syluestrium. Item sequens:

℞. Hepatis Lupi,
Mithridatij ana ℈j,
Magisterij Corallorum,
boli armeni,
CC. vsti,
Mastichis ana ℈ß,
Aquæ Tormentillæ ℥iij,
Cichorij ℥ij,
Miuæ cydoniorum ℥j,
Misce.

DIARRHOEA ET DYSENTERIA Epidemia.

In Diarrhœa & dysenteria Epidemia præmisso vomitu ad Antidota fugiendum.

Diarrhœa non Epidemica. Diarrhœa, quia à variis causis pendet, & semper alterius morbi effectus, diligenter videndum, à quanam causa hæc ipsa dependeat, & an Critica hæc sit, naturæ consueta, symptomatica. Si ob errorem aliquem externum accidat, an à partis aliqua intemperie, aut humorum copia fiat: quæ omnia si quis rite obseruet, non difficile erit huic morbo resistere.

In genere notandum, nullam talem subito reprimendam & retinendam esse, nisi forte in phthisicis & peripneumonicis. Et si quid moliendum, à medicamentis lenioribus & imbecillioribus semper incipiendum est, dato solo diacydonio, aut miua Cydoniorum composita. Ventre exteriu

rius, inuncto oleo Cydoniorum, mastichino, nardino, de absinthio, de mentha; prodest etiam lac ebullitione vnica coctum & chalybeatum mane & vesperi hor. iiij, ante cibum, ad poculum vnum addito terræ sigill. ℈j.

Si vero vires deiiciantur, ad fortiora accedendum, deinde ad Clysteres & medicaméta primum abstergentia, hinc ad adstringentia tam externa quam interna, de quibus in dysenteria; ita tamen vt semper habeatur respectus ad membrum primo affectum, in externis tamen notandum, ne exterius musculi constringantur, sic nimirum augebitur malum. Constrictio autem à musculis auget excretionem: quare optimum, vt tenuium sint partium, vt penetrent ad intestina. Quod optime consequeris, si addideris acet. fomentis & cataplasmatis.

Maxime in omni alui fluxu prodest, si regioni ventris calide imponatur Emplastrum de Theriaca antiqua & terra sigillata ana. Multum quoque in omni alui profluxione prodest syrupus de rosis siccis, myrtillorum & imprimis de ribibus, de berberis, de Corallis Quercetani, CC. vstum & intestina gallinæ in clibano exsiccata & in puluerem redacta, lota prius aqua aliqua adstringente.

Iisdem fere remediis occurritur Lienteriæ, seu intestinorum læuitati, in qua tamen magis calefaciendus & roborandus ventriculus & intestina. Et nonnunquam, si à pituita aquea eas partes lubricante fiat, causa expurgantibus tollenda. Conueniet hic super ventriculum cucurbitam paruam ponere, vt diutius cibum retineat.

Si ob affluxũ bilis ad intestina, aut ob errorem

aliquem externum; iis ablatis & mutatis, morbus facile tollitur.

Si fluxus fiat propter obstructiones venarum me ſaraicarum aut imbecillitatem hepatis attractricis cauſa ſuis medicamentis tollenda: imprimis in fluxu hepatico prodeſt Sal Corallorum in aqua plantaginis diſſolutum à ℈j ad ʒß ſæpius per vices exhibitum, cæteris neceſſariis non omiſſis.

Diarrhœa correpti creberrime vtantur oryza cum iure carnium ſeu lacte cocta.

Potus ſit aqua Chalybeata, in qua Corallia, CC: vſtum, ſpodium, tormentilla, biſtorta, nux moſchata, citri, granator. punica mala cocta ſint.

DYSENTERIA.

In Dyſenteria proprietate (cæteris omnino obſeruatis, quę in cruenta deiectione neceſſaria ſunt) ſpecifica vnice iuuant.

Tinctura Smaragdi. 1. Eſſentia ſeu tinctura ſmaragdi quæ fit hoc modo: ♃. particulas ſeu recrementa Smaragdi (ʒj, venit 4, vel 5. baziis) tere (non in mortario niſi ferreo) in pulverem tenuiſſimum ſuper porphyrio; ſuperfunde vrinam puerorum ſimplici deſtillatione paratam, & in loco calido tincturam extrahe; quam toties affuſo menſtruo recenti collige, quoties illa in idem mittitur. Tincturas omnes collectas & filtratas ablato per deſtillationem menſtruo, reduc in pulverem griſeum, quem de nouo cum ſp. Vini extrahe in ſummam viriditatem Spiritu Vini denuo ablato ad aliqualem conſiſtentiam; relinquitur Eſſentia vel tinctura Smaragdi in fundo: cuius gr. ij. iij. iiij. ad viij. vel x. in aqua plantaginis, tormentillæ exhibita, omnes dyſenterias miraculoſe ſiſtit & ventriculum roborat.

NB.

NB. Spir. vitrioli non detur; præcipue si exulceratio adsit.

2. Essentia Croci Martis à Crollio descripta.

3. Aluminis crudi ʒj, in aqua plantaginis ad potandum data, dysenteriam soluit.

4. Tinctura Corallorum gr iiij. v. vj.

5. Laudanum opiatum cæteris paribus.

6. Aurum potabile Anglicanum (It. puluis spongiæ salicis; de quo supra.)

In Dysenteria, causa quæ est humor biliosus & feruens, infusione ex Rhabarbaro & Myrobalanis tollenda, facta infusione in aqua hordei, ipsoque Rhabarbaro fortiter expresso, semel atque iterum facta repetitione purgantis, ad leuiter adstringentia tam extra quam intra applicanda, accedēdum. Quale imprimis est seq. ℞. succi baccarum sambuci q.v. in eum injice micam panis ex furno extracti calidam, vt succum imbibat. Hinc iterum i furnum, vt exsiccetur inde, quo facto iterum in d ctum succum immerge, exsiccaque, idque tertio & quinto repete. Tandem siccetur, vt in puluerem redigi possit, dos. ʒj, singulis matutinis. Prodest etiam hic nux moschata & Myrobalani conditi i quantitate aliqua assumpta, syrupus ribium, berberorum &c. Crollius emplastrum ex Theriaca & terra sigillata tepide applicat.

Injiciatur quoque Clyster ex decocto anodyno Chamomillæ, anethi & rosarum, in quo dissolue seuum hircinum ab ℥ß ad ℥j; cum oui vitello dissoluendum, ne cohærescat.

Quod si malum ad statum & incrementum peruenerit, conuenientissimum remedium est, in principio miscere clysterem sequentem, quem sæpius

reiterare conuenit. Nam si materia pauca sit, solis interdum id genus Enematibus, adhibita iam dicta purgatione, curatur morbus.

℞. *Lactis vstulati seu chalybeati* ℔jß,
mellis rosati ℥iij,
ouor. vitell. N° ij.

F. Clyster. Quod si careas lacte, ℞. aquæ hordei, in qua folia Chamomillæ & rosarum an. p ij. incocta sint, aut loco dicti decocti hordei capiat verue-cum capitum, imprimis si dolor magnus adsit: postea ad ea, quæ vim habent constringendi & simul refrigerandi, Enemata properandum, quale imprimis est seq.

℞. *Herb. centinodij,*
burs. pastoris,
*plantaginis an. M*j,
summit. tapsi barbati,
*equiseti an. M*ß.

& si fortius desideras, adde
*balaust. M*ß,
Myrtillorum ℥ij,
sem. plantaginis,
portulacæ an. ℨij,
fl. rosar. p ij.

Coq. in s.q. aq. hordei ad ℔j aut ℔jß, in decocto dissolue mellis rosat. colati ℥ij. sacch. rub. aut rosacei ℥j. F. Clyster, qui sępius injiciendus & nonnũq. cum præscripo adstringente permutandus.

Interius per os exhibeantur syrupi adstringentes, opiata, condita & conseruæ. Præstat conserua radicis symphyti cum terra sigillata & Sale corallorum. Præstat etiam post abstersionem sæpius exhibere dosin Laudani opiati mei. Hoc nimirum

ad omnem alui fluxum, euacuata prius materia tuto exhibetur magnoque cum fructu. Aut exhibeatur potio Cardiaca, quæ:

℞. *Theriacæ recentis aut mediæ ætatis,*
confect. alkermes ana ℥ß,
trochisc. de Carabe,
de terr. sigill. an. ʒß ad ʒj,
syr. rib. aut violar. ℥j,
de rosis siccis ℥ß,

M. Capiat hora somni, aut post meridiem.

℞. *Confect. Alkermes,*
de hyacintho an. ℈j,
trochisc. de carabe ʒj,
aq. plantaginis ℥j,
syr. rosarum ℥jß.

F. Potio.

Aut Bolus ex *Confectione de hyacintho ʒjß,*
terra sigillata aut bolo armeno aut trochiscis de carabe ℈jß,
cum saccharo. F. Bolus.

Exterius intingatur oleo myrtillorum & cydon. ana. Aut fiat ex herbis seqq. decoctio, qua fomentetur venter & renum regio.

℞. *Plantaginis,*
Centinodij an. M iiij,
fol. symphyti,
equiseti an. M ij,
gallarum,
nuc. cupressi,
gland. quercuum an. ℥ij,
flor. rosarum,
verbasci an. p iij,

Decoque in aqua pluuiali & vino adstringente,

addito ſub finem coctionis pauco acet. aut inungatur venter inferior Vnguento Comitiſſę aut vnguento ſtyptico Fernelij: applicetur Emplaſtrum de Maſtiche, ol.cydon.an ℥j,pulueris myrtillorum ʒiij. Proſunt etiam hic lapidum pretioſorum ſolutiones & perlarum.

Crura lauentur decocto ſequente.

℞. *Gallarum immaturarum, nucum cupreſſi an.* ℥jß.
rad. filicis,
Calcitrapæ an. ℥ij.
fol. plantaginis,
*tapſi barbati an. M*j.

Coque in Vino adſtringente, cum decocto lauentur crura mane & veſperi.

Cum corpus ſatis purgatum clyſteribus dictis, offeratur infuſio Rhœados cum rheo toſto:

℞. *Rhabarbari parum toſti* ʒj.

Infunde cum Myrobalanorum Citrin. ʒß,
ſantali.Citrin. ℈ß.

Cum ſero lactis aut aq.Endiuiæ exprimantur, expreſſo adde
Rhabarbari torrefacti ʒjß,
ſyr.capill.Veneris ℥j.

Capiat mane.

Hinc ad ea quæ fluxum plane ſedant, accedendum, in quibus ſequentia medicamenta primas tenent: ℞. Gummi Arabici & Ceræ albæ ana ʒß. includantur in pyro aut malo Cydon. alicuius magnitudinis, quod in cineribus vel ad ignem aſſetur, vt optime molleſcat, exhibe mane & veſperi, quoties viſum fuerit. Non incommodum quoque fuerit ſæpius cum vino rubro adſtringente aut cum vino granatorum exhibere ſupra dictos panes

Experimenta in dyſenteria.

panes

panes cum ſucco baccarum ſambuci.

Experimentum certum, ſi iuſto tempore præcipue, vbi exulceratio mundata, & iam conſolidanda eſt. ♃. pomum Cydonium vel aliud acidiuſculum, excauetur ſuperiori parte & expleatur cera alba raſa & ℥ iij maſtichis, iterumque claudatur & inuoluatur ſtupa & aſſetur in cineribus, pomum aſſatum detur hora j. ante cibum & mira operabitur. ♃. panis Cydoniorum q. ſ. cum roſis rubris & vino rubro Chalybeato, & applica ventri inferiori, ſummum arcanum eſt in hoc affectu.

Crocus Martis. Limatura Martis ſeu Chalybis primo vrina pueri, ſeu aqua dulci aſperſa exedatur tota nonnullis infuſionibus aceti tartariſati, acetum euaporet, eius ſubſtantia reſidet, forti calcinatione in puluerem rubicundum impalpabilem cõuertatur, quem aqua pluuia & roſar. ablues & exſiccabis. Huius ♃. ℈ß ſeu ℈j, in dyſenteria & ſanguinis profluuiis & obſtructionibus ab extra in hæmorrhagia deſperata. *Crocus Martis.*

Eiuſdem vſus eſt *Oleum Croci Martis*, cuius proceſſus ſequens. Crocum Martis cum vrina pueri forma in maſſam, quam per retortam deſtilla more ſpiritus vitrioli, & proueniet oleum rubrum & aliquantum ſpiſſum, quod ſi per dies aliquot vel ſub fimo digeres, vel in cineribus circulabis ad intrinſecos morbos egregiam operam prȩſtiteris. Vſus idem qui Croci, Doſ. minor. croco gutt. 4. vel 5. *Oleum Croci Martis.*

Sulph. Solis, Hoc à proprietate ſua fixa ſulphuri microcoſmico diſſoluto maxime confert. ♃. Sal. nitri & Sal. communis q. v. (v. ℥ ℔j ß) boli communis ℔ vj, deſtilla ſ. a. oleum, veluti deſtillas oleum *Sulphur Solis.*

Sal.communis. Hoc oleo ſolue Solem prius amalgamate & admixtione flor. Sulph. calcinatum (vt infra dicetur) in cineribus poſitum in matracio pulueriſatum, affuſo oleo deſtillato ad eminentiã digitorum aut ad ℥j Solis additur ʒß ſp.Sal.dicti. Tincturam ſepara & ſpiritum vſque ad ſiccitatem ſæpius inde euoca per deſtillationem ipſam, Solis ſolutio remanebit in fundo rubra. Huic ſuperfunde ſpiritum (oleum) vini & tincturam ſecundum artem extrahe, ſpiritum tinctum deſtilla ad oleoſitatem. Huius guttæ v.vel vj. in vehiculis conuenientibus datæ fluxum ventris ſiſtunt & ventriculum corroborant.

Amalgama & Calcinatio Solis. ℞. part. j. Solis, part.vj. argenti viui, F.ſ.a.amalgama, quod in crucibulum ponatur, & euaporetur omnis Mercurius. Puluis relictus cum nouo Mercurio, eiuſdem doſis amalgamatur, idem Mercurius exhalet. Eadem amalgamatio repetatur. Hinc adde part.ij. florum Sulphuris, in crucibulo detineatur in igne, donec Sulph.omne exhalet & deflagret. Idem labor ſexta vice repetatur.

Non ſine fructu quoque in hoc malo ſudor prouocetur cum terra ſigillata & lapide Bezoar.

Afferunt quoque non leuem opem cucurbitulæ vmbilico & iliis affixæ.

Potus ſit aqua hordei, in qua CC.coctum ſit.

Dyſenteria in ſuperioribus inteſtinis ſi fuerit, plerumque lethalis eſt, ſimul ob conſenſum euomente aut ſingultum patiente ventriculo. Poteſt tamen iis remediis curatio tentari, exceptis Enematibus, quæ aut nulla aut pauca eſſe debent, aſſumto per os lacte cum melle aut ſaccharo roſaceo

ratione

ratione absterſionis & cæteris neceſſariis ſupra dictis exhibitis.

Quod ſi ab intẽperie calida acres humores generẽtur, ab hepate & dyſenteria hoc modo foueatur, vngatur hepar Cerati ſantalini ℥iiij, ol. Nymphææ, roſarum an. ℥j, Camphoræ ℈ß. aſſumanturque, quæ intemperiem alterant.

TENESMVS.

In Teneſmo externe valet decoctum foliorum quercus cum furfure in aqua chalybeata vel ferrariorum factum, & in ſacculis vel inſidendo vel applicando calide vſurpatum.

Mirabilis quoque eſt in hoc caſu Clyſter ex iure carnis Veruecinæ cum olei ceræ gut. aliquot ad ʒj iniectus.

At intra olei maſtichis guttæ aliquot exhibentur in aq. menthæ, plantaginis, pulegij. Subito teneſmum ſoluunt. Eſt ventriculo gratum, inteſtinis non inimicum: præterea dyſenterias curat, imprimis teneſmum ſiſtit.

FLVXVS HEPATICVS ſeu *DYSENTERIA HEPATICA.*

In fluxu hepatico, ſeu dyſenteria Hepatica nec purgantia, nec clyſteres proſunt: adſtringentia autem, qualia ſunt Rhabarbarum à ℈j, ſenſim progrediendo ad ʒjß, in ſubſtantia cum Myrobalanis in aqua plantaginis cum ſyrupo cydoniorum & melle exhibitum. Idem cum ſaccharo mixtum & ſæpius datum mirabiliter prodeſt. Tale eſt Extractum Rhabarbari cum ſpir. Vini paratum, cuius doſ. ab initio exigua ſit, nempe à ℈ß, tandem maior vſque ad ʒj.

2. Hepar corrigentia in hoc casu studiose sunt obseruanda. Sola radix Cichorij & graminis in vino infusa & ad pastum duntaxat semel atq; iterum vino hausto & aliquandiu continuatione facta Oeconomiam hepatis ab innata quadam proprietate iuuant (diæta sit accurata) tandem post vsum huius infusi aliquandiu continuatum additur Infusum radicis vlmariæ.

Oleũ vel Liquor Corallorum. 3. His præmissis & continuatis tandem ad adstringentia, iecori & partibus internis amica deueniendum est. Omnem absoluit paginam solutio Corallorum in acet. forti facta, vt postea menstruo per destillationem ablato relinquantur Corallia in forma salis. Hoc Sal corallor. sine vlteriori præparatione (℈j in aquæ plantaginis ℔j) quotidie vsque ad declinationem morbi ituro cubitum exhibitum Cochlear ab initio vel 2. aut etiam 3. deinceps, fluxum mirabiliter sistit, & viribus paulatim redintegratis restituit.

NB. Aliquando in hoc casu, præsertim post adstringentia vel cum iisdem aurum potabile Anglicum potenter adstrictionem iuuat & sanat.

EXCRETIO PVRVLENTA.

In purulenta excretione dolorifica, Enema ex lacte & oleo oliuarum ana vel butyro recenti (potest etiam addi radix symphyti) tam ad abstergendum quam consolidandum prestat. Vbi tamen ad maiorem abstersionem aliquid mellis ab initio miscendum esse memineris. Nihilominus interiora, quæ emolliunt, doloresq; sedant, negligenda non sunt, vide infra in morbis mesenterij.

LVM-

LVMBRICI.

In Lumbricis è corpore expellendis valent multa: Principalia sunt:

1. Extractum turpethi & Rhabarbari cum sp. Vini paratum; vulgo rotulæ diaturbith.cum Rhabarbaro idem faciunt. Dosis in adultis ab ʒß ad ʒj, in pueris à ℈j,ij,iij. &c. pro persona. Non tantum nimirum lumbricos necant, sed insuper etiam è corpore educunt.

2. Est essentia florum persicorum cum sp. Vini extracta dos.g̃ v.vj.vij.viij. vel eorundem syrupus. Flores sumantur decerpti, non qui decidunt.

3. Olei Sulph. per Campanam g̃ iiij. vsque ad ix. It. oleum Coryli per descensum paratum, in decocto ʒj. vel ij. ad mensur. j. Aq. CC. vsti vel spir. CC. sine igne extracti.

4. Sal Sulphur. ex capite mortuo post ol. Sulphur. per Camp. vel alias sublimati flores gr.iij vel iiij, in lacte vel aqua absinthij.

5. Aqua ceparum vel allij aut per se, aut cum Mercurio crudo per noctem infusa.

6. Præstantiss. est Mercurius viuus vel per se crudus à ℈j ad ʒ aliquot deuoratus, vel cũ succo limonum prius mortificatus. (Dosis sit minor, quia mortificatus in corpore diutius manet) postea conserua rosarum cum asa dulci vel floribus eius mixtus. Compositio est talis : ℞. Hydrarg. ℈ß vel ℈j, alteretur cum succo limon. conseru. ros. ʒß, flor. benzo. seu asæ dulc. gr. ij. M. F. Bolus.

ASCARIDES.

Ad Ascarides expellendas inseruiunt iam dicta, nominatim vero aqua acidula, quæ in confectione fl. antimon. alborum exigua progreditur in de-

cocto CC. vsti data semel atque iterum.

Spiritus essentificatus cornu cerui, de quo supra de animalculis ventriculi, omnis generis vermes enecat & expellit.

TINEA.

Causa potissimum Tineæ est obstructio in cysta fellis. Purgationibus si non cedat, adhibenda sunt tantum purgantia ad saburram in intestinis hospitantem & nutrimentum tineis suppeditantem explodendam. Deinde venter totus inungendus est quotidie aliquoties post purgantia fellibus iumentorum, vel etiam vnguento de Arthanita. Tandē Mercurius viuus est exhibendus, cuius vires in Tinea mortificanda sunt mirabiles. Extremo loco ad exturbandas tineas vel integras, vel frustulatim diuulsas laxantia sunt adhibenda.

ANI VITIA.

INFLAMMATIO, VLCVS, abscessus, fistula, exulceratio.

In affectibus Ani externis, Inflammatione, vlcere, fistula, leuioribus exulcerationibus procedendum est communi modo, quo alias in cæteris partibus externis similiter affectis progredimur.

Inflammationes ani à proprietate quadā (præmissis vniuersalibus) curat decoctum agrimoniæ (*vnser lieben Frauuen Müntze*) & mēthæ saracenicæ cū aqua & acet. paratum, & tepide applicatum.

Pro apertione, maturatione, & consolidatione præstat Balsamus Sulphur. cum oleo papaueris, de quo supra de Abscessibus mammillarum.

FISSVRA.

In fissuris valet pinguedo Cochlearium, de qua supra de fissuris labrorum.

CONDYLOMATA, VERRVCÆ, ficus, mariſcæ & mora Ani.

Condylomata, omnisque generis Verrucas, ficus, mariſcas & mora ani prorſus tollunt cineres ſtercoris murium cum vino cocti & applicati inſenſibiliter.

Idem faciunt Conchylia iuxta fluminum littora reperta oblonga, calcinata & cum vino cocta & applicata.

Sic Crocus Metallorum cum aqua fœniculi diſtemperatus & in petiis applicatus, dolores primo ſedat, & deinde ipſa condylomata conſumit.

HÆMORRHOIDES cæcæ.

In doloribus porro & hæmorrhoïdibus cæcis admodum dolorificis ſpecificum eſt: ℞. ſcarabæos pilulares (*Koſzkefer*) q. placet, coque in oleo lini ad conſumptionem animalculorum, poſtea cum bombace applica loco dolenti calide, idque ſæpius repete.

Sic cineres ſuberis exuſti cum axungia capi vel oleo myrtino cocti & ano applicati dolores intenſiſſimos ſiſtunt: immoderatiſſimi & his non cedentes cedunt, ſi opij gr. j. atque alterum fuit admixtum.

Vnguentum ex linaria. ℞. Herbæ linariæ cum floribus Mj. contundantur & cum adipe porcina q. ſ. F. linimentum, cui expreſſo & parumper refrigerato vitellum oui permiſceatur & cum goſſypio vel lana applicetur parti dolenti, dolores eiuſmodi ad miraculum vſque ſiſtit. Hoc tanti fecit D. VVolfius amicus meus, vt tanquam ſecretum ſingulare illuſtriſſimo ſuo Principi Ludouico ſe-

niori Hassiæ Landgrauio piæ memoriæ toties rogatus, non reuelare vellet, priusquam ipsi annuatim bouem saginatum promitteret, qua promissione facta non tantum herbam Linariam ipsi monstrauit, sed etiam addendo versiculum consuetum, differentiam huius ab Esula patefecit, nimirum quod

Esula lactescat sine lacte, linaria crescat.

Hoc postquam assidens Nobilis, &c. Iohannes Risodelius ab Eschenbach hæreditarius Marescaleus Hassiæ perciperet per jocum versiculum inuertit hoc modo,

Esula nil vobis, sed dat linaria Taurum.

PROFLVVIVM HÆMORrhoïdum.

Profluuio Hæmorrhoïdum immoderato medentur omnia illa, quæ alioquin sistendo sanguini prosunt. Laudantur tamen:

1. Essentia Croci Martis, de qua Crollius, tamdiu exhibita, quamdiu fluxus seuerior durat: alioquin si stato tempore & moderate fiat, nunquam sistendus.

2. A proprietate quadam valet cingulum ex foliis Ellebori nigri conquassatis recentibus, nudo corpori circundatum (*die Bletter kommen blosz an den Leib.*) folia parumper conquassantur (scilicet vt tantum fibræ duriusculæ emolliantur) postea ad fasciam filo cum acu assuuntur in longum, vt fiat quasi cingulum. Hoc feliciter vsus sum. Idem præstat omnino in immoderatis fluxibus mensium & imprimis sanguinis arteriosi post partum grauissimum sæpe magno conamine profluentis.

3. Mumiæ transmarinæ, puluis & suber ana tenuissi-

nuiſſime factus, quem diligenter applica orificio venarum hæmorrhoïdum, ſubito ſiſtit ſanguinem.

SVPPRESSÆ HÆMORrhoïdes.

Suppreſſas hæmorrhoïdes præter modum & tempus, aperiunt folia ficus, ſi ſæpius recentia ano applicentur, vel cum iiſdem locus fricetur.

Sic ſuccus ceparum cum aloë miſtus & panno aſperiori fricãdo applicatus, aperit hemorrhoïdes.

Pilulæ Alephanginæ ſemel in ſeptimana ſumtę: aloë data hæmorrhoïdes aperit.

Aperiunt quoque ſuppreſſas Hæmorrhoïdes ſuccus cyclaminis, aronis, bryoniæ, Emplaſtrum ex farina laterum, felle bouis, ſtaphiſagria, vnguento ex medulla Colocynthidis & amygdalarum amararum. Item puluis Colocynthidis cum melle toſtus.

PROCIDENTIA ANI.

In procidentia ani primo recte reponatur inteſtinum, etiam adhibitis mollificantibus decoctis, ſi repoſitionem vel tumor vel etiam durities accedens, impedierit, poſtea ad adſtringentia accedendum, tum interna, tum externa.

Inter interna laudabile eſt decoctum radicis prunellæ ſylueſtris (omnes fere radices aluum ſoluunt propter ſuccum Mercurialem, quem in terra hauriunt) in Cereuiſia vel aqua, quod ſæpius hauſtum in die per aliquod tempus leniter adſtringit, ſed ita, vt aluus quoque ſimul ſit libera, quam in eiuſmodi caſibus ſemper oportet eſſe talem, alioquin à fortiori conatu egerendi inteſtino viciſſim remeabili futuro.

Externa sunt varia, sed elegans est, quod fit ab assere querno apprime læuigato, & cum mastiche, postquam ille incaluerit ad ignem, illico & statim ano supposito (supercedendo) ad tolerantiam tamen ipsius caloris.

Quod si autem intestinum nullo modo, antea repositum, vel arte intus manere aut hærere possit, hoc vnicum est præsens remedium, supra de procidentia oculi. ℞. Cineres scarabæorum pilulariun, sparge super intestinum prolapsum; & quoquo modo poteris, repone, nunquam egredietur amplius, præsertim si deinceps decoctum radicis prunellæ syluestris ad tempus vsurpatum fuerit. Aluminis vsus propter nimiam stypticitatem caute euitandus, corrodit præterea partes, earumque venulas.

CREPITVS VENTRIS frequens.

Frequens ventris strepitus curatur vt flatus.

STERCORIS INCONTINENTIA.

Stercoris incontinentia ex resolutione musculi Podicis, vt alia Paralysis curatur: ex ventriculi imbecillitate ad eum respiciendo.

IECORIS AFFECTVS.

HEPATIS INTEMPERIES.

In omnibus hepatis intemperiebus Extractum agrimoniæ. It. radicis graminis mirifice valent: præsertim si exhibeantur mista cum sp. Vitrioli ad gratam acetositatem.

Acidulæ seu aquæ spirituales in hepatis intemperie calida & sicca. It. frigida & sicca, si cum Extracto centaurij minoris. It. Cichorij, & cum eorunden

rundem salibus permistæ & exhibitæ fuerint, etiam accedente spir. Vitrioli, aut si minus grata Extracta fuerint, si reducantur illa in arcana, vel si saltem in infusis propinentur, effectus suos mirabiliter ostendunt, si præsertim subinde vniuersalia necessaria & conueniens victus ratio accesserit.

Inter purgantia præualet Rhabarbarum, cuius vsus salutaris est admodum hepati quoquo modo ad intemperiem quandam declinanti.

PVTREDO HEPATIS.

Hepatis putredo incurabilis est. Quanquam puluis Alkali Paracelsi (qui forte ex Mercurio) hic aliquid posse putatur: sed satius iudicium suspendere quam multa perperam adducere.

IMBECILLITAS HEPATIS.

Imbecillitatem (ἀτονίαν) hepatis emendant, & in statum pristinum reducunt temperata illa hepatis auxilia, de quibus iam dictum est: Cichorium vel per se, vel in medicamentum conueniens paratum (fortiora hic euitanda verbi gratia vomitoria, purgationes.)

Ex Chymicis Essentia Martis præsertim in vinum maluaticum implantata; quando limatura Martis candens (℔ß) semel atque iterum extinguitur in maluatico (℔iiij) sic nimirum Martis ipsius essentia Vitriolata maluatico cõmunicatur, quod postea ab ℥ß ad ℥ij, in iusculo, vel haustu aq. Cichor. aut ipsius infuso suauissimum est hepatis auxilium: id quod etiam eius obstructiones antiquas mirabiliter resoluit. Martis dulcedo facile communicatur Vini dulcedini. *Essentia Martis.*

DEIECTIONES ALVI cruentæ.

Deiectiones alui cruentas curant eadem, de quibus supra in Intestinorum affectibus.

TVMORES PEDVM.

In tumore pedum præstant acidulæ, spiritus Vitrioli. It. geranium Rupertianũ tusum, & applicatum. It. Ceratum (*Durchzug*) quod fit ex Ceræ part. ij. seui hircin. p.j. & ol. rosac. pß, liquefiant inuicem, linteum in eo madefactum & extensum applicetur calide.

OBSTRVCTIO HEPATIS.

Obstructiones hepatis à quacunque causa profectas expediunt vniuersalia illa, de quibus in Renum affectibus, quæ alioquin Tartarum per vniuersum corpus natum demoliuntur (omnes macrocosmi obstructiones à Tartaro; Ergo & Microcosmi) quibus si illa quoq; accesserint, quæ communiter à Practicis in hepatis obstructione præcipiuntur; quomodocunque medicamenti vicem suppleant: sunt tamen pro indubitatis vehiculis, quibus medicamenta deobstruentia (i.e: Tart. resoluentia & expellentia) citissime deuehunt, & quasi ad operandum efficaciora reddunt. Itaque infusiones; decocta, apozemata; syrupi tam communes quàm magistrales; It. aquæ destillatæ cum aliis multis & extrinsecus quoque adhibendis minime quoque negligenda fuerint.

1. In omnibus hepatis obstructionibus dextre demoliẽdis principes partes obtinet Mars seu ferrum, cuius scobs cruda (à ℈ß ad ʒß) sæpius ingesta (quotidie bis terve) mirum quantum valeat in talibus affectibus.

Martis Præparationes excogitatæ sunt multiplices: simpliciores vero quo fuerint, eo meliores sin

ſimplicitate ipſa natura gaudet.

Sic igitur 1. Vinum Martis ſupra de imbecillitate hepatis deſcriptum, prodeſt, tanquam ad ſimplicitatem magis accedens, ſi detur in conuenientibus iſtis liquoribus alioquin ad expediendas obſtructiones hepatis vſitatis. Aut ſi minus ferre poſſint patientes in quotidiano potu vel etiam cibo, doſis ab initio minor ad euitandam nauſeam.

2. Eſt puluis Cachecticus ſimplex elegantis virtutis in omnibus obſtructionibus internis. Ille ſic fit:

℞. Chalybis præparati part. j.
Caſſiæ ligneæ partes ij.
ſacchari albiſſimi partes iiij.

M.F. puluis (Chalybs in bracteas tuſas tantiſper tunditur ſuper incudem donec prorſus in ſcoriam abeat, poſtea ſubtiliter pulueriſetur: Incus bene mundetur vndique.) Eius tantum, quantum mucrone cultri arripi poteſt, detur ter quotidie, mane ieiuno ventriculo, hora 3. veſpertina, & ituro cubitum (*eine gute Meſſer Spitze voll* à ℈ß ad ℈j) tamdiu, donec omnis obſtructio fuerit expedita, etiam ad aliquot ſeptimanas.

3. Eſſentia Croci Martis quoque laudabilis eſt; vide de imbecillitate hepatis.

NB. Hæc tutius exhibetur in fine poſt priora aperientia, leniter nimirum aperit & adſtringit, præſertim cum exhibitione præcedentium, aluus quoque nonnullis cieatur vehementius.

4. Eſt ſpiritus Tartari cum ſuo ſale ſpiritualiter prolecto fortificatus: cuius virtutes ſunt mirabiles. Vide Crollium in digeſt. Vniuerſali.

Spiritus aperitiuus Penoti.

5. Est aqua composita ex Vitriolo & Tartaro cuius meminit Penot⁹ tractatu de Medicina Chymica. Compositio talis est (compositio hæc nonnihil immutata est à me, ea feliciter vsus sum in Hydrope) ♃. Vitrioli Vngarici ad rubedinem calcinati ℔iiij, silicum è fluminibus collectorum & optime calcinatorum ℔v. Tartari ad albedinē calcinati ℔j. Mista, inq; tenuissimum puluerē tusa reponantur aliquandiu in locum humidum, vt per deliquium in liquorem aliquātum abeant, postea destilla per alembicum in arena ter, singulis capiti mortuo in puluerem redacto, reaffuso humore destillato; Extremo per retortam igne aperto, sed ab initio lento primū phlegma destilla, postea vero spiritum acidum auctioribus ignis gradibus elice. Ex capite mortuo calcinato salem extrahe, & cum eo, ablato prius phlegmone per B. spiritum acidum circula vel digere. Tandem cum argilla in pastillos toto circulato redacto ex retorta igne nudo, gradibus tamen obseruatis spiritum Alkalisatum prouoca, quemadmodum alioquin fieri solet cum spi.tartari sale proprio fortificato. Dosis est à ℈j ad ʒij in Vino vel alio conuenienti liquore.

6. Aqua Philosophica seu spiritus Vini tartarisatus (hoc est, qui essentiam extraxerit ex tartaro, spiritus Vini habeat aliquid phlegmatis, cuius beneficio sales arripit; Tartarus ad cæruleitatem calcinetur.) Hęc principalia deobstruentia interdum non tantum obstructiones soluunt, sed libere etiam per aluum subducunt. Id quod partim fit propter dispositionem corporum, partim propter ipsum medicamentum. Sic Mars plerumq; etiā per infe-

inferiora deturbat. Sic aqua Philoſophica tartariſata liberius per aluum mouet.

Quod ſi itaque eiuſmodi alui deiectiones quoquo modo excitatæ, obſtructionibus ſuppetias ferunt, id quidem bene; ſin minus, quandoque aluus ſolicitanda eſt: id vero commodius neutiquam fieri poteſt, quam per cremorem tartari. Si fortior alui ſegnities vrgeat, Extractum Rhabarbari & extractum pilularum de ammoniaco (alias pilulę Riuerij) tale eſt,

℞. *Gummi ammoniaci in acet. ſcillitico ſoluti ℥iij,*
ſpec. hieræ picræ ſ. ℨſß,
aloes crudæ ℈iiij,
myrrhæ ℈j,
Croci gr. vj.

Cum ſyrupo de abſinthio F. maſſa mollis, quæ extrahatur cum ſpiritu Vini alkaliſato (hoc eſt tartariſato) ad formam Extracti, doſis à ℈ß ad ℈j.

Cautela: Quantumuis in obſtructionibus hepatis alias curandis etiam externa, qualia ſunt Epithemata, fotus, inunctiones, cerata, Emplaſtra, forinſecus ad regionem hepatis offerantur: hæc tamen minus neceſſaria ſunt in vſu prædictorum interno: niſi quod forſan durities renitens ad tactum: Tunc nimirum externa reſoluentia in ſubſidiũ accenſeri debent.

In obſtructione omni ad duo imprimis reſpiendum, vt morbus curetur, cauſaque continens auferatur, & præcaueatur, quod fit, cũ materiæ copia imminuitur, craſſa inciditur & attenuatur, viſcida detergitur, fluẽs reuellitur, ſimulq; euacuatur, flatus diſcutiuntur, pars quæ materiam vel generat

vel ſubminiſtrat, corrigitur. Exhibito igitur priu lenitiuo, ſi plethora adſit, aut euacuatio aliqua cõ ſueta ſuppreſſa, ab initio ſtatim baſilicam aperir conueniens eſt. Hinc corpus purgatione abundan ti humori analoga euacuetur, adhibitis in princi pio lenioribus medicamentis, poſtmodum ad ea quæ vias aperiunt, ac hepar reſpiciunt, progredië dum. Quibus ea, quæ intemperiem ſemper quaſ obſtructionis comitem corrigunt, adduntur, admi ſtis ſimul adſtringentibus, quæ principis huius viſ ceris robur, firmitatémque conſeruant, de qui bus omnibus videantur Practici.

Aqua de-opilatiua. Aſſcribi hîc imprimis poteſt aqua deſtillata de oppilatiua.

℞. *rad. amaræ dulcis* ℥ij,
ſumm. lupuli,
Cichorij,
hepaticæ,
Cuſcutæ,
ſcabioſæ,
Eupatoriæ an. M ij.

Infundãtur in ſero lactis ad 3. digitos per tres dies Hinc in vaſe deſtilla. Huius aquæ ℥iiij. M. cum ſy rupi de 5. radicibus ℥ij. Detur ſingulis matutinis interpoſita ſingulis binis aut trinis purgatione.

Tab. Croci Martis. Fiant quoque Tabulæ ex Croco Martis ſequen ti modo. ℞. limaturæ Chalybis & ſulph. ana M. S in crucibulum ad ignem lentum primo, poſtmodu fortiorem & tandem fortiſſimũ pone, vt ſulph. om ne exhalet & conflagret. De nouo miſce materi cum æquali parte ſulph. quod iterum, vt dictum, in igne exhalet & conflagret, donec materia non am plius ſulph. odorẽ ſpiret. Dictam materiã optim

pulue

pulverisa, inde sartagini ferreæ, & affunde aceti acerrimi ad eminentiam digiti, super ignem carbonum patentem loca, donec acet. omne exhalet, semper agitando materiam spatula. Cum exhalauit totum acet. adde aliud, & vt prius exhala, dando sub finem ignem fortissimum, vt tota materia optime rubeat, quæ aliquandiu moueatur adhuc & ab igne remoueatur & frigescat. Hinc in puluerem subtilissimum redigatur. Ex huius ℥j sacch. albissimi in aqua agrimoniæ soluti ℔ß. F. Rotulæ, quibus in fine coctionis addatur gutt. j. atque altera olei Caryophyllorum.

Fit quoque conserua ex radic. cichorij recens lotis & optime conquassatis, vel etiam per setaceum traiectis cum s. q. sacchari. Eædem radices conditæ prosunt.

Prodest etiam hic maxime Tinctura Corallorum cum aliis permista, aut syrupus Corallorum Quercetani, qui vel vnicum in quauis imbecillitate hepatis remedium, quemadmodum & Sal Corallorum in aqua plantaginis dissolutum à ℈j ad ℈jß. ac per vices exhibitum, quod hoc modo in omni fluxu hepatico ab imbecillitate hepatis causatò præstatissimum est, si cætera ad diætam & alia pertinentia non negligantur.

SCIRRHVS HEPATIS.

In scirrho hepatis, non nimis inueterato dextre expediendo sufficiunt omnia, quæ de obstructionibus soluendis dicta sunt (scirrhus est transitus à mucilaginoso tartaro in tartarũ absolutum.

Quod si vero scirrhus fuerit contumacior, tandem progrediẽdum est ad externa, in quibus omnem paginã absoluit Emplastrum de succo cicu-

tæ (& Mandragora cum ammoniaco.) Vide Cardanum, Heurnium, & Fabricium Hildanum in obſeruationibus Chirurgicis.

Emplaſtrum hoc dolorificum eſt ante tumoris macerationem, relinquendum tamen, nec niſi tertio quouis die innouandum. Hoc feliciter vſus ſum in Teichumanno IC Marpurgi. Ab huius vſu poteſt adhiberi Clyſter emolliens & ſubducens ſaburram reſolutam. Vide infra, quæ de ſcirrho Lienis.

TVMOR HEPATIS.

In tumoribus hepatis ſeu ſcirrho vehemētia, purgantia & deobſtruentia omnino ſunt vitāda. Tartarus vitriolatus in decocto paſſularū cum Cinamomo vel etiam foliis agrimonię additis, ſi à cruditate (ſanguinis) vel ſemine aniſi, fœniculi, carui ſimul coctis, ſi à flatibus vnice hic pręſtat. Sępe etiam Rhabarbari extractum vel ipſius infuſum in aqua Acetoſæ, Cichorij, Centaurij minoris, Endiuiæ debito modo exhibitum tumores crudos reſoluit.

In flatibus diſcutiendis etiam externa fomenta è carminatiuis facta. It. vnguenta & Emplaſtra ſæpe profuere.

TVMOR MVSCVLORVM.

Tumor Muſculorum abdominis in Hypochondrio dextro raro occurrit. Hic tamen præter dicta maxime conferunt externa, oleum amygdalarum amararum, dialtheas, Emplaſtrum de meliloto, &c.

INFLAMMATIO HEPATIS.

Inflammationes hepatis purgationes acres non ferunt. Vomitus tamen in otioſis & pituitoſis, ſed

cer-

certo modo, nimirum si vomitiones etiã vrgeant, prodest.

Sola sanguinis missio hepar inflammatum sępissime curauit.

Si quid tamen moliendum est, præsertim vbi deiectiones alui silent, aut leni clystere, aut Extracta Rhabarbari vel eius infuso in aqua Endiuiæ & Cichorij res expedienda fuerit.

Deinde ad molliter refrigerantia, si neq; febris aut inflammatio, neque dolor inflammati hepatis aliquid remiserit, lapis prunellę in Iulepo extẽperatè refrigerantibus sumptus, & loco potus imperatus, & febrem & inflammationem, & omnem putredinem aufert: potus vero confertim non ingerendus. Reliqua (scilicet in Diæta, Pharmacia & Chirurgia) administranda, ne plus noceant, quam prosint.

ABSCESSVS HEPATIS.

Abscessus hepatis non melius curatur, quam pręcauendo inflammationem.

VLCVS HEPATIS.

Vlcus insanabile est.

CYSTIS BILIARIS Affectus.

OBSTRVCTIO VESICVLÆ fellis.

Obstructio alterutrius ductus Vesiculæ fellis imprimis tollitur iis deobstruentibus, quæ communiter obstructioni hepatis inseruiunt. De quibus sufficienter suo loco.

Peculiares itaq; curandi modos hîc non habemus, sed ratio & experientia ea tantum persequũtur, quæ obstructionum momenta requirunt.

Speciatim vero aqua illa composita ex vitriolo & tartaro, seu spiritus aperitiuus Penoti hic multum prodest.

BILIS ADAVCTA IN cysti fellis.

Bilis in cysti fellis adaucta leniter per Cholagoga, si molesta fuerit, educenda Rhabarbaro, Mechoacanna vel extracti modo parata vel etiam in substantia data, aut saltem infusa, multum potest.

Quod si vero grauiora symptomata accesserint, singula illa ex suis titulis prius cognita, deinceps curanda sunt.

Contra omnem bilis redundantiam seu silentem adhuc, seu grauiter affligentem, sunt spiritus compositus ex sale communi & sale nitro, de quo egimus in notis ad Crollium, sæpius in cõuenientibus liquoribus haustus maximopere profuit.

INANITIO IN CHOLERA.

De inanitione in Cholera dictum.

CALCVLVS IN FOLLIculo fellis.

Prohibitio Calculi in folliculo fellis consistit in ipsius apertione, aut si iã generatus est, in ipsius resolutione occulta, qua vniuersi corporis tartarus vel impeditur, vel si natus est, insensibiliter resoluitur. Hæc autem Medicina, tantum pendet ex ludo humano dextre in arcanum suum præparato, cuius descriptionem & modum habemus supra in Calculo.

LIENIS MORBI.

TVMOR SPLENIS.

Splenis tumor laxus & distendens, si à succo vitrio-

triolato, quem vulgus fæcem Melancholicam vocant, proprie mel anagogis deturbatur. Talia ſunt Extractum Ellebori nigri. It. Extractum ſenæ aliáque compoſita Extracta cum Eſſentia Epithymi, polypod. Cuſcutæ, capparum, ſcolopend.

Vniuerſaliter tamen has fęces exturbat Mercurius dulcis (qui ad miraculum vſque operationes perficit.) It. Panchymagogon Quercetani, cuius iuſta doſis exigente neceſſitate data multum valet, præſertim ſi acuatur cum Mercurio vitæ ad ℥ xvj. Merc. dulcis ℥ ij. Merc. vitæ longa tritione miſcendo, & poſtea cum Extracto Ellebori nigri in pilulas formando.

In hoc caſu pilulæ iſtæ exhibendæ ſunt poſt mediam noctem, repetita altera atque etiam tertia nocte, vel eadem, vel aliquantulum immutata doſi. Præſtat ſimul in hac cura, quemadmodum in cęteris ſplenis affectibus in vino macerare radices filicis, quæ ab innata proprietate huius viſceris affectus curat. It. in victu quotidiano admiſceatur Galiopſidis ſeu lamii puluis propter diſpoſitam proprietatem, quam habet ad morbos lienis: Itali Milzatellam vocant (*auff dem Haberacker.*)

Externe ſi opus fuerit, applicetur tale vel ſimile Cataplaſma.

℞. rad. Cucumeris aſinini,
bryoniæ an. ℥j.
ſcillæ N° j.
rad. liliorum albor. bulb. j.
ſem. maluæ,
altheæ,
fœnugræci. an. ℈j.
lini ℈ ij.

flor. althea,
Malua,
mercurialis,
parietariæ an. M j.
rad. betæ albæ M ß.

Decoque omnia in aqua ferrariorum cũ ſexta parte aceti,& F. Cataplaſma, vel etiam fotus ad regionem ſplenis. Huc referantur Emplaſtra vſualia.

Si diſtenſio à flatibus, à purgantibus abſtinendum quidem, ſed infuſum radicis filicis cum pauxillo ſennæ ſufficiunt, præſertim ſi ſemina carminatiua ſimul adiecta fuerint.

Extrinſecus valent inunctiones ex oleo rutæ, capparum, liliorum alborum cum puluere ſeminis agni caſti, ceterach, corticibus capparum, ad iuſtã conſiſtentiam miſtis.

Quod ſi dolor vehementior vrget, cappares contuſi & in forma Emplaſtri exterius applicati dolorem ſubito tollunt.

OBSTRVCTIO Splenis.

In obſtructione lienis ſtatim corpus ab initio leniendum ſequenti ſyrupo.

℞ *rad. Ellebori nigri præparat.* ʒj ß,
herbæ ſcolopendriæ M j,
Cuſcutæ M ß,
fol. ſennæ Alex. ſ. ſ. ℥j ß,
galangæ ℈j ß,
Zinziberis ℈j,
ſem. aniſi ʒ ß,
medullæ Carthami ʒij,
Epithymi ʒ ß.

Infundantur in decocti aperitiui ſ. q. per noctem: mane

mane coque ad ℥viij, exprimantur & colentur. In Colatura infunde Rhabarbari elect. ʒiij.
Cinamomi ʒj.

Colaturæ adde Syrupi de 5. radicibus & de absinthio an. ℥ij. M. pro tribus dosib. matutinis.

Inungatur latus sinistrum calide & mane & vesperi Vnguento sequente.

℞. Vnguenti Agrippæ ℥j,
ol. de Capparibus ℥ß.
lauri ʒjß,

M. Quod si forte ad primam dosin syr. istius liquidioris non respondeat satis aluus, tũ seq. addi potest ex puluere, qui ℞. spec. diaturbit. cum Rhabarbaro ℈j. Diagrydij gr. iij.

Quibus peractis, si vires permittant, & reliqua, incidatur vena interna brachii sinistri, & plenitudinis ratione emittatur sanguis. Hinc per biduum vtatur seq.

℞. decocti aperitiui maioris ℥viij,
oxymel. Elleborati ℥iij,
syr. de betonica,
de 5. radicibus ana ℥jß,
aq. fœniculi,
Cinamomi an. ʒiij,
sp. vitrioli ℈ß,
salis scolopendriæ ℈j.

M. pro 4. dosibus. Interim fiat Apozema:

℞. rad. fœniculi,
petroselini an. ℥ß,
asari, sarsaparillæ an. ʒiij.
herb. agrimoniæ,
Ceterach,
Cuscutæ,

Scolopendriæ an. M ß.
sem. anisi ʒß,
fœniculi,
Coriandri præparat. an. ʒj.
flor. borraginis,
buglossæ,
betonicæ an. p. ij,
passularum ℥j.

Decoque ad ℔j, in s. q. aq. simplicis, Colaturæ adde
syr. de 5. radicibus ℥ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥jß,
oxymelitis Elleborati ℥iij.

F. Apozema pro 5. dosibus. Singulis v. dosibus horis duabus ante & post cœnam addatur Electuarium, quod

℞. *Conseruæ fumariæ,*
betonicæ,
buglossæ an. ℥jß,
Cort. aurant. Condit. ℥ß,
Extracti scolopendriæ,
Croci Martis nostri an. ʒij,
ocul. Canc. præparat.
Salis Corall. an. ℈j,
CC. usti,
spec. arom. rosat. an. ℈jß.

cum syr. de scolopend. q. s. F. Electuarium, de quo capiat ad magnitudinem castaneæ.

Aqua hordei chalybeata. Potus sit vinum, aut aqua hordei chalybeat. v. g. ℞. Vini aut aq. hord. ℔vj. infunde in cineribus calidis Martem, aut Croci Mart. ℔j, Cinam. ℥iij. stet per 8. noctes in vase bene clauso, hinc colentur. De Colatura capiat ad libitũ, aut vtatur vino vel potu, in quo concocta aut macerata sint sequentia, aut

aut quod melius eſt, ſequentia ſacculo incluſa cum vino nouo aut cereuiſia deferueant.

℞. rad. polypodij ℥ijß,
herbæ fumariæ,
meliſſæ,
roriſmarini,
Cuſcutæ an. M ij.
Cort. radicis Capparum,
Tamariſci an. ʒ vj.
fol. linguæ Ceruinæ M ij,
vel tart. albiſſimi ℥j.

M. Prodeſt quoque Extractum ſplenis bouis eo modo præparatum, vt infrà de ſuppreſſione menſium deſcribitur.

Quod ſi morbus in ſcirrhum abiit, iiſdem medicamentis addi poſſunt pilulæ, quæ fiunt ſequenti modo. ℞. Gum. ammoniaci ℥ij. diſſolue in acet. & per pannum rarum traiiciantur. Adde aloës ſucco roſar. intritæ ℥ß, ſalis abſinthij ʒij, incorporentur omnia, & F. Maſſa, conſeruanda in aluta madefacta oleo aniſi, de qua per interualla ℞. ℈ij ad ʒj, & F. Pilulæ.

Prodeſt quoque ſequens aqua aſſumta.

℞. rad. raphani ſylueſtris ℔iiij.
polypodij quercin. ℔jß,
ſem. fœniculi ℥j,
Cardamomi ʒij.

radices incidantur & reliqua contundantur & infundantur in Vini vet. ℔xv. ſtent in loco calido per tres noctes vaſe quotidie bene agitato. Deinde adde *aq. naſturtij aquatici, bardanæ,*
fumariæ an. ℔ij,
ſeri lactis deſtillati ℔jß.

destillentur in lento igne per cucurbitam, dosis haustus vnus vel per se, vel cum syr. aliquo. It. Fiat ex Nasturtio, Bardana & Fumaria recentibus in mortario lapideo succus, qui depuratus ad vsum seruetur cum aliis miscendus aut ad syrupos coquendus.

Ad *lienis regionem*, vbi sentitur tumor, applicetur Emplastrum ex Ammoniaco in aceto scillitico soluto, prius tamen foueatur locus sequenti fomento.

℞. herbæ scolopendriæ,
meliloti an. M j ß.
fl. Chamomillæ,
anethi,
genistæ an. M j.
sem. filicis ʒ ß.

Decoq. in s.q. Vini albi, aq. & aceti ana, vsque ad consumtionem mediæ partis, cum hoc decocto foueatur locus spongiis mane & vesperi.

Electuarium confortans. Ad *Confortationem* lienis maxime confert Electuarium sequens, alias Electuarium Solenandri dictum.

℞. passularum maiorum ℔ ß.

Coque in Vino generoso ad pultis consistentiam, excerne per setaceum & admisce conseruæ anthos.

Corticum citri condit.
pulueris Cinam. an. ʒ j,
spec. aromatici rosat.
diamargariton. calidi,
diacinamomi an. ℈ ij,
ligni aloës odorati ʒ ß,
Croci orientalis vel essentiæ eiusdem ℈ ß.

M. Ca-

M. capiat ad libitum magnitudinis Castaneæ.

In pastu sæpius vtatur capparibus & foliis genistæ muria condit.

Potest quoque offerri Diacapp. in tabulis.

℞. Diacapparum & croci Martis an. ʒj.
sacchar. in aqua scolopendriæ soluti ℥iij.

F. s. a. Tabulę, de quibus sumat mane vnam & 3. horas post pastum.

Non incommodum quoque erit exhibere sæpius tartarum vitriolatum, & crem. Tartar. spiritum eiusdem & tincturam, cui succenturiatur Vinum Martiale, puluis cachecticus, sp. Vini tartarisatus, adiunctis simul externis, alias nihil efficiētibus. Imprimis Emplastrū de cicuta, de quo supra. Tartarus vitr. primas tenet, modo præcesserint mitiora aperientia, præsertim in scirrho inueterato.

Fomentum pro Hypochondriis.

℞. rad. altheæ ℔ß,
bryoniæ,
Cucum. agrest. an. ℥iij,
apij,
petroselini an. ℥ij,
Cort. & rad. Capparum,
Tamarisc. an. ℥j,
fol. hederæ,
sambuci an. Mij,
Ceterach Mj.
sem. agni casti,
abrotani an. ʒß,
fl. genistæ,
Chamomillæ,
melilot. an. pjß.

F. Decoctum.

℞. ol. capparum,
amygdalarum amararum an. ℥jß,
Tartari ℥j,
Gum. bdellij,
ammoniaci dissoluti in acet. scillitico an. ℥vj;
Ceræ tantillum.

F. linimentum.

Inueteratam plerumque dissoluunt deobstruẽtia hepatis; imprimis quæ à Marte suppeditantur specifica: spir. vitrioli hic multum prodest: acidulæ eiusmodi obstructiones facilè tollunt.

SCIRRHVS SPLENIS.

In scirrho splenis dextre curando, præsertim si inueteratus fuerit, solers cura maximopere requiritur. Nihilominus si quæ huic visceri scirrhum passo, conuenientia adducenda sunt, ante omnia ab initio acquirenda sunt mitiora, imprimis aperientia. Tartarus vitriolatus inter omnia talis principes partes obtinet, cui succenturiatur quasi Vinum Martiale. It. puluis Cachecticus, postremo omnium spir. vitrioli tartarisatus mirifice prodest. It. spir. V. tartarisatus. Hæc autem omnia parum aut nihil proficient, nisi deinceps externa quoque in subsidium eant.

Mirabile est Emplastrum de succo cicutæ & de succo Mandragoræ (succus Mandragoræ ebur dissoluit, hinc à Medicis recentioribus in vsum introductus) si vtrique cum ammoniaco distemperati fuerint. Vide quæ supra de scirrho hepatis dicta sunt.

INFLAMMATIO LIENIS, ABScessus, Vlcus.

Inflammatio lienis, abscessus, & vlcus eandem requ

requirunt curam cum hepatis affectibus.

MESENTERII MORBI.

OBSTRVCTIO ET INFLAMmatio Mesenterij.

Grauiores Mesenterij obstructiones & inflammationes magnorum malorum autores; cognitu tamen difficiles, nisi quando tumores circa vmbilicum in Mesenterio & Pancreate deprehenduntur, existere solent: prudens itaque Medici solertia hic requiritur maxime.

Cognito morbo purgationes qualescunque raro proficiunt. Videtur nimirum exasperari malum, quod sane dum minus ab ipsis Medicis consideraretur, non mirum extitit; quamobrem hos affectus Ilias morborum subsequatur.

Doctissimus Fernelius palmam præripuit omnibus, & singulari industria ingeniique dexteritate ea prodidit, quæ Medicum Practicum hac in parte multum iuuare possunt.

Cognito tamen morbo facile est reperire remedium.

Tota cura consistit in resoluentibus & emollientibus.

Resoluentia sunt mitiora illa ex tartaro vitriolato, Vino Martis, puluere Cachectico, & acidulis tum naturalibus, tum artificialibus.

Artificiales vide apud Platerum in obseruationibus 3. de discoloratione. Hæc nimirum omnia illuuiem istam in ignobiles sedes Mesenterij & Pancreatis depositam mirabiliter resoluunt.

Quod si segnities alui in tumoribus Mesenterij alte sepultis hisce resoluentibus non cesserit, sp. Vini tartarisatus guttatim exhibitus, segnitiem tollit.

Mollificantia ſunt ex fortibus externis,quibus ſi adjiciatur Emplaſtrum de cicuta,res fiet magis expedita, quantumuis obſeruatum ſit, dolores ſæpe recrudeſcere ab applicato hoc Emplaſtro, quod certiſſimum ſignum eſt,poſt inflammationem præcedentem putrilaginem illam exarſiſſe, & in abſceſſus degeneraſſe,vt ſepe hoc modo pus ſincerum cum muco per aluum redditum fuiſſe animaduerſum ſit (& tunc hoc Emplaſtrum amouendum, & Enemata adhibenda.)

NB. Hoc itaq; in caſu nil magis proderit, quam obſeruata legitima diæta, & probe conſideratis, quæ ventriculum labefactatum & totam OEconomiam corporis inſigniter læſam reſpiciunt, ſæpius applicare Enemata ſimplicia ex ſolo lacte vel ol. oliuarum vel butyro recente. Hoc nimirum modo aluus ab inquinamentis iſtis interioribus purgationibus non cedentibus liberatur,& tandem omnia mitiora fiunt.

Sæpius tamen deinceps poſt curam hanc abſolutam,lenioribus purgantibus quotannis adhibitis ſemel atq; iterum prouidendum fuerit,ne locus ſemel iſtis impuritatibus recipiendis idoneus factus ſubinde recurrentis mali ſtabilimenta faciat.

IECORIS LIENISQVE ſymptomata.

ICTERVS SIMPLEX.

In ſimplici Ictero Cholgoga imprimis valent, Extractum Rhabarbari præcipue commendatur. Quod ſi vero obſtructiones ſint pertinaciores, aperientia ſunt minime negligenda, qualia ſunt à tart.vitriol.cremore tart. Vino Mart.&c.Merc.luteus (de quo in notis ad Crollium) ex Mercur.ſublimat.

blimat. in aqua communi ebulliendo soluto cum oleo tartar. præcipitatus specificum est aperiens; cuius ℈iij ad v. cum Extracto Theriacæ aut ipsa theriaca ad sudandum repetitis, si opus est, vicibus exhibita, arquatum simplicem tollunt.

2. Decoctum fragariæ cum passulis minoribus ex aqua fontana præparatum proprietate quadam icterum presertim in pueris soluit. Idem potentius in adultis morbum aggreditur; si marrubij Mß, ad nodulum (præsertim si nulla adsit febris) vel in vino, vel decocto priori maceratus fuerit. Bibenda autem illa vsque ad morbi declinationem.

Si *Morbus Regius* fuerit Symptomaticus, plerumque obstructiones hepatis fortiores concomitans, soluta causa quoque perire solet: nihilominus obstructiones fortissimas concomitans hepate iam tum in scirrhum desinente, infelicis hydropis prænuncius est, nec cedit, nisi isthæc feliciter expedita fuerit. Raro tamen, imò ferme rarissime propter mirabilem partium dyscrasiam & patientium diætandi libertatem fausta procedit curatio.

NB. Potatores Vini meracioris, præsertim adusti, nunquam cum hoc morbo conflictantes, prognosticis potius quam salubribus auxiliis relinquendi.

Cæterum huc referuntur illa, quæ supra in obstructionibus dicta sunt, & quæ deinceps de Hydrope morbum Regium consequente, vel eundem concomitante, dicentur.

ICTERITIA NIGRA.

In Ictcritia nigra plerumq; obstructionem splenis consequente feliciter curanda, nulla certiora

ſeu euidentiora acquiri poſſunt auxilia, quam quæ iam ante in obſtructionibus ſplenis copioſe ſunt propoſita.

Hæc nimirum diſcoloratio tanquam ſymptomaticum accidens nunquam rectius tollitur, niſi fons mali exhauſtus, & ſplen, imò iecur priſtinæ, quantum fieri poteſt, conſtitutioni reddita fuerint.

Sic itaque res expedienda, vt morbificis cauſis ſublatis, tandem ſubſequatur proſpera medicatio.

MELANCHOLIA HYPOchondriaca.

Melancholiam Hypochondriacam incipientem vel ſimplicem, plerumque curat Vomitus, nominatim ex aqua benedicta Rulãdi procuratus: hac nimirum ratione ſaburra ex ventriculo & viciníoribus partibus eliminata faciliorẽ reddit curam, quæ tota inſumenda eſt in obſtructionibus, ſi hæ viguerint, demoliendis.

Aperientia itaque Cremor tartari, tartarus vitriolatus Vinum Mart. puluis Cachecticum, vel pręmittẽda ſunt vomitionibus inſtituendis, vel iiſdem poſtponenda. Vtrobique prudentia Medici hîc deſideratur, à qua cum pendeant omnium curationum momenta, ſæpe perit omnis felicitas, niſi illa caute & religioſe, & cordate ſubſit.

Purgantia in hoc primo caſu pręter Vomitoria ſunt Cholagoga & Melanagoga puluis ſennæ laxatiuus. Extractum Rhabarbari, Mechoacannæ, panchymagogon Crollij. Extractum Ellebori nigri. It. Mercurius dulcis hîc multum poſſunt, à quibus euacuationes ſępius ſi opus eſt, inſtitutæ

lau-

laudabiliter proficiũt. Sic Extractũ pilularũ de Ammoniaco (de quibus ſupra) hîc quoq; vinice prẹſtat.

Ad *mitiganda ſymptomata*, quæ plerumque fiunt à flatibus diſtendentibus præcordia, & in cerebro ſpiritus animales lancinantibus, faciunt corroborantia nobiles illas partes, ſi diutius, quam par eſt, & ipſæ obſtructiones durant, ſuntq; magiſterium & ſal Corallorum & perlarum, lapis bezoar, tinctura Corallorũ, Elixir proprietatis (NB; ſingulare hoc.) It. oleum croci. Hæc nimirum ſingula cor & Cerebrum roborant; Cerebro imprimis tinctura Lunæ in hoc caſu vtilliſſima eſt; de quo ſupra de affectibus capitis.

In *Confirmata Melancholia hypochondriaca*, ſi leuiora iſta minus locum habere poſſunt, præmittenda tamen ſunt, nec vomitus formidandus.

Experientia deprehenſum eſt, aperientia iſta quandoq; profuiſſe, & acerbatum malum ſuſtuliſſe: Recidiuam tamen per intervalla redeuntem & grauiter affligentem radicem ex toto non auerruncant.

Eadem ratio eſt in Acidularum vſu quotannis inſtituendo, aliqualem viſcerum apertionem cauſantium, ſed morbum ipſum non penitus tollentium. Operæ pretium itaque eſt, vt in ſubſidium Melancholiæ Hypochondriacæ confirmatæ curandẹ talia accerſantur remedia, quæ funditus radicẽ morbi euellant: Sic 1. ♃. aquam philoſophicam, ſeu ſp. Vini tartariſatũ in conuenienti liquore à minima doſi ad maximam vſq; (à gutt. 1. 2. 3. 4. iuſta doſi, 8. ad 12. aſcendendo, quotidie gut. j. interdum pro ratione circumſtantiarum in eadem doſi perſiſtendum (quotidie exhibitus, præmiſſis

tamen illis lenioribus & parum proficientibus, funditus curat.

2. Idem præſtat Extractum pilularum Ammoniarcar. de quo ſupra; cuius ſi detur quotidie ℈j vel etiam (interdum per dies gr. j. augeri poteſt ad ʒj) ſi opus eſt, per dies 12. vel 14. 2. horis ante cœnam, ſumpto poſt horam iuſculo, operatio admodum felix ſubſequitur.

NB. Sæpe vſu venire ſolet, vt ab exhibitione horum, præſertim ſolutis obſtructionibus internis viſcerum aluus ita proritetur, vt quaſi dyſenteria ſubſequi videatur. Tunc prouidendum erit corroborantibus iſtis ſupra enumeratis; præſertim Tinctura Corallorum & Elixire proprietatis. Interim reſpiciendum quoque fuerit in hoc caſu ad legitime directam diętam, ſine qua nulla pene poteſt eſſe felix curatio.

Venæ ſectiones in morbi ſtatu præſertim ſaluatellæ magnum adiumentum præſtant.

ATROPHIA.

Atrophiā euacuationes acres & ſolutiones non tollunt, ſed exaſperant quaſi, tantum ſi colluuies interiora viſcera grauat, præſertim ventriculum, vomitus lenes ſunt imperandi, præſertim ab aqua benedicta. Eius nimirum peculiaris vis hæc eſt, vt non tantum ſaburram eliminet, ſed etiam ventriculum ad concoquendum inſtiget. Vnde poſt aquę Benedictæ vſum ſemper videmus appetitum corroborari, augerique, licet aliquandiu ille ſepultus, parum aut omnino nihil effecerit.

Hoc itaq; auxilium moderate inſtitutum in principio huius curationis multum prodeſt:

Deinde humectantia imperanda ſunt, quæ tamen

men ita imperari possunt, vt simul obstructiones viscerum expediantur. Tartarus ergo vitriolatus cũ decocto passularum & syrupis humectantibus, quales sunt syrupus violarum, tussilaginis, betonicæ sumptus, illas soluit.

Externa in hoc casu laudabilia sunt in pueris.

1. Balneum ex decocto capitis & pedum veruecis in aqua fluente tamdiu ebulliendo pręparatum, vt consumtis omnibus carnibus officula tantum possint eximi.

2. Decoct. cortic. salicis rubri in aqua fluminis. Hæc balnea præsertim in pueris maxime atrophiæ subiectis eam soluunt laudabiliter, si septies, octies, nouies in iis lauentur, semel atque iterum de nouo præparatis.

A Balneis spina dorsi vel ol. oliu. aut vnguento aliquo Resumptiuo tota inungenda est.

In victu dentur humectantia, iuscula & brodia, raro assa. Emulsio amygdalarum dulcium cum aqua tussilaginis & betonicæ. It. quandoque cum semine papaueris albi & melonum maxime vtilis est.

In adultis Balneum aquæ dulcis, in quo cineres Corylorum, maluæ, bis maluæ, parietariæ, betæ, lactucæ, semen lini, officula item Veruecum contusa ebullierint, sæpius institutum, membrorum atrophiam pellit. Iisdem vtile est lac Caprillum. It. aqua destillata ex sanguine suillo, ex plantis refrigerantibus & humectantibus mirifice prodest. Aqua ista sic paratur: ℞. sanguinis suilli ℔ij, frica manibus vt omnes fibrę auferantur, adde folior. betonicæ, tussilaginis, rosarum rubrarũ, maluę an. Mj. fol. lactucę M ß. sem. melonũ ex cort. ℥j,

aquæ tuſſilaginis ℔ij, deſtilla per alemb. ex B. poſtea aromatiſetur cum tabulis manus Chriſti perlatis ad ſingulas libras ℥iij, de hac aqua bibat ſæpius. Sic lac humanum ex vberibus ipſis hauſtum mirifice prodeſt.

NB. Iis, qui ex ſumpto philtro atrophia laborant, lac equarum auxilium eſt præſtantiſſimum, ſemper tamen cum pauxillo ſacchari exhibendum.

Aqua cōtra conſumptionem corporis.

Conſumtionem corporis deſperatam, nihil ſcilicet proficientibus aliis remediis, hoc aliquando modo curaui. ℞. Mellis virginei q. placet, inunge ollam non vitreatam recentem intrinſecus, poſtea olla plantetur in aceruum formicarum, ita vt orificium ollę tegatur cribro mediocriter laxo, & ſic formicæ currunt per cribrum & cadunt in mel in eodem hæſitantes, nec recurrentes, atque ſic nihil palearum vel impuritatum aliarum intromittitur. Supra collectarum formicarum ſ. q. funde ſp. Vini q. ſ. digere vaſe clauſo in B. per vnum atque alterum diem, dein deſtilla per B. primo lente, donec nimirum ſp. Vini prodeat, quo ablato, reliquum ebulliente B. deſtilla & reſerua. Huius aquæ Cochl. j. in qualibet ſeptimana ter vel quater ieiuno ventriculo cum pane toſto exhibitum, atrophiam corporis mirabiliter tollit. Interim vel totum corpus vel tantum partes diſtantes aliquoties eodem liquore inungendę ſunt (manus, brachia, pedes.) Quod ſi nec ſic curatio celerior ſuccedat, tandē procede ſequēte modo: (hæc cura magnetica etiam in febribus valet. vide infra de aridura. ℞. Ouum recens coque in Vrina conſumpti (hominis) in ollula noua, vt

ua, vt vrina ouum plane contegat, ebulliendo, donec ouum indurescat. Quod vbi factum fuerit, remoue ollulam ab igne, & ouum coctum hinc inde foraminibus perfora ligneolo acuto, vt foramina pertingant ad vitellum, postea idem ouum perforatum in eadem vrina reliqua coque semper vertendo ouum, donec vrina plane consumpta fuerit: postremo ouum sic paratum sepeli in aceruo formicarum. Quando itaque ouum à formicis consumptum & exesum fuerit, mirabili συμπαθεία consumptio corporis desinit, & nutricatio subsequitur pristina & elegans. Interim vero superioris liquoris vsus non est negligendus.

Cura magnetica consumptionis.

In *Atrophia puerorum* à dracunculis (seu vermiculis in cute, iuxta partes carnosas & musculosas à vitiato nutrimento progenitis) si quæ comedunt, nihil tamen apponitur, hæc cura est approbata. ♃. radicis bryoniæ ℥j vel ij, coque in lixiuio è cineribus quernis parato in pulticulam, qua pueris dracunculis laborantibus (imperata ante media mane) in loco calido (balneo) illine totum corpus & relinque aliquandiu, sic vermiculi per poros exerunt capita nigricantia. Itaque vniuersa cutis statim radenda est nouaculis. Amputantur hac ratione capita vermiculis consumptoribus (*Mitesser*) & causa vitiatæ nutritionis aufertur. Hæc vero operatio semel atque iterum repetenda deinceps fuerit, donec nempe certum extiterit, vermiculos omnes esse sublatos. Exinde pueruli balneentur aliquoties in insessibus illis, de quibus supra dictum est vel ex capitibus & pedibus veruecinis, vel ex corticibus salicum rubeis præparatis.

Dracunculi Mitesser.

CACHEXIA.

Cachexia quælibet à quibuslibet nempe causis procreata, requirit resoluentia & corroborantia.

Resoluentia sunt omnia aperientia internorum viscerum. Sic nimirum omnis OEconomia totius corporis deprauata corrigitur.

Aperientia sunt tartarus vitriolatus, cremor tartari, Vinum Martis, Acidulæ tum naturales tum artificiales: quę tamen omnia administranda sunt post præmissos vomitus, si illi commode fieri, & patientes ferre possunt.

Purgantia post illa vniuersalia habent locum quælibet, modo obseruentur obseruanda. Panchymagogon Crollij, It. specificũ purgans Paracelsi & Mercurius dulcis hîc præcipue laudantur, Extractum Esulæ & ellebori nigri in pituitosa & Melancholia Hypochondriaca prosunt multum.

Confortantia desumuntur ex communioribus quibuslibet hinc inde, præstat spir. vitrioli in conserua rosarum, acetosæ, florum borraginis, buglossæ, violarum sumptus, Magisterium Corallorum item & perlarum, cæteræque aquæ Analepticæ vsitatæ.

Omnis porro Cachexiæ felicissimum auxilium est puluis Cachecticus supra descriptus. Itaquę is solus præmissis saltem vel vomitoriis; vel præcedente cura aliquando purgantibus sufficit: quantumuis nimirum pulueris Cachectici vsus aluum moueat sæpius, nihilominus conuenientibus purgantibus interdum res expedienda, vt scilicet in corpore collectæ fæces, & ab vsu pulueris Cachectici quadantenus separatæ penitus excernantur.

In Vir-

In Virginibus plerumque defectus mensium ad Cachexiæ causas accedit, vnde fit illa deterior. Solet quidem in vetulis puluis Cachecticus etiam venulas vteri aperire, sed obstructio interdum tā pertinax, vt à solo illo aperiri nequeat. Dextre itaque obseruato tempore vsitato fluxus mensium, quod est iuxta illum vulgatum versiculum:

Luna vetus vetulas, iuuenes noua Luna repurgat:

præsertim vbi in cursu adhibitæ curæ dolores circa lumbos & vterum animaduersi fuerint.

Vt igitur felicius procedatur, menses mouentia simul danda sunt, de quibus infra de suppressione mensium. Talia sunt aqua allij destillata & oleum Sabinæ. It. aqua asari, raphani, artemisiæ rubeæ.

NB. Si ad puluerem Cachecticum addideris æqualem quantitatem Chalybis, præparati stercoris anserum iuniorum, & dederis priori quantitate, præsertim, circa instans mensium tempus & pallori Virginum & obstructioni mensium melius medeberis.

Pertinacissimas obstructiones mensium aperit lixiuiū è scoriis seu recrementis reguli Antimonij, ebulliendo tantum cum aqua communi præparatum, & super ferrum vel silices candentes fusum, vt vapor per sellam perforatam ad naturalia contingat. Vide infra de suppressione mensium. Mercurialis in aqua cocta & pudendis applicata ciet menses.

His omnibus postea dextre subiici potest vel addi sectio saphenæ definito tempore fluentium mēsium instituta. Antim. Diaphor. fixum ad expellendos menses etiam efficax est, si eius dosis vsitata

quotidie cum guttis aliquot Essentiæ myrrhæ in aqua artemisiæ rubræ exhibeatur.

Hæc autem omnia moderanda sunt ad præscriptum ipsius naturæ & Canones artis.

HYDROPS.

Hydrops confirmatus difficulter curatur; incipiens facile.

Nobiliora tamen medicamenta, vtendique ratio expedita, prætereaque subiectorum dispositio æquabiliter affecta, quandoque etiam hydropem confirmatissimum tollere visa sunt.

In singulis hydropis speciebus semper ab aperientibus emundificantibus per aluum, nunquam à Diureticis cura incipienda: Secus nimirum colluuies ventris tota ad renes confertim quasi coacta summam difficultatem parit.

Purgantia vniuersalia sunt:

1. Mercur. vitæ seu flores butyri Antimon. dosi sua ab initio à ℈iiij, in Extracto Ellebori vel Colocynthidis, postea si vires ferant auctiori vsq; ad 10.& 12. per aliquot dies continuatus; præsertim in hydrope confirmato, stante tamen adhuc virtute ventriculi maxime prodest. In hoc casu nullos generat vomitus, sed tantum per inferiora purgat.

Nota: In senioribus hæc purgatio Mercurius vitæ producit procidentiam ani, quæ postea raro seu potius difficulter sanatur & curatur.

2. Flores Antimonij albi in oleo destillato (vt dictum est ad Crollium) & postea illo oleo in aqua frigida repercusso, & in pilulas, puluere dulcificato bene, redacto etiam per inferiora aquam intercutem expellit, si sæpius exhibeatur.

3. Extractum compositum Crollij ad specificum Hydropis.

4. Extra-

4. Extractum Elaterij cum ſp. V. factum. Doſ. à g̃ j ad iij, ad ſummum.

Poſt purgantia vniuerſalia deueniendum eſt ad leniter aperientia & viſcera interiora corroborantia, ita tamen vt ſemper diuretica admiſceantur, partim in cibo & potu, partim etiam cum medicamentis ipſis leniter aperientibus.

Principes hic partes tenet puluis Cachecticus ſupra ℥j vel ℈iiij, in decocto centaurij minoris maceratus per noctem, & poſtea colatura in 2. æquales partes diſtributa, & duabus auroris ſeſe ſubſequentibus inuicem exhibita, idem quod Eſſentia Alhandal efficit.

In Aſcite laudatur etiam Extractum Eſulæ. It. diaturbith cum Rhabarbaro. It. gummi guttæ, ſine omni mora enim materia in abdomine contenta euacuanda, præmiſſis tamen aperientibus & ſimul humorem crudum hepati impactum præparantibus.

TYMPANITIS.

In Tympanitide ſimplici purgationes raro proficiunt, (exaſperatur nimirum malum) in compoſita vero (præſertim cum aſcite ſæpe purgantia præſertim Mercurialia & aquam & flatus excuſſerunt.

Eſt autem ſpecificum in Tympanitide ſimplici liquor ex floribus thapſi barbati (thapſi arcanum etiam valet, ſed liquor hîc præſtat eo modo paratus, quo ſupra de ophthalmia liquor ex florib. Cichorij ad affectus Oculorum paratus eſt) cuius ℈j, aliquoties & quotidie ſumptus in decocto ſeminis & radicis fœniculi ventoſitates expellit. *Liquor florum Thapſi barbati.*

Felicius id exequemur, si simul fiat fomentatio ventris hoc modo:

℞. Vrinæ pueri mundi ℔iiij,
lapidis prunellæ ℥iij.

bulliant inuicem ad ignem lentum vsque ad casum tertiæ partis vrinæ. Hac vrina calida fomentetur in petiis, facta insuper forti frictione cum manu (hoc modo restitui viduam Marpurgi ab omnibus Medicis relictam) post bene absolutam curam, expulsis scilicet aquis & tumoribus tum ventris ipsius tum reliquarum partium plane consumptis, Colophonem imponant exsiccantia, qualia sunt:

1. Essentia Croci Martis à Crollio in fine specifici Hydropis descripta in conserua rosarum antiqua, vel etiam in Rob. Ebulino aliquoties exhibita.

Diacubebæ Paracelsi.

2. Diacubebæ Paracelsi, quod sic fit:

℞. Cubebarum h.e. granorum myrtillorum exsiccatorum,
sem. ocymi,
Caryophyllor. ℥ijß,
santalor. omnium, spodij,
sem. 4. frigid. maiorum excorticatorum an. ℥j.
succini albi ℈ij,
sem. Endiuiæ, portulacæ, lactucæ an. ʒß.

puluerisata omnia subtilissime & cum sacch. ℥iiij, in aqua Cichorij soluti F. Electuarium, cui adjiciatur syr. granator. ℥jß. Hæc mixtura ʒij, vsque ad ℥ß, sæpius exhibeatur.

3. Spiritus Guaiaci cum Rob. Ebulino sumptus ad sudores eliciendos, feliciter exsiccat.

In Tympanitide arcanum cumini & catui philoso-

losophicè preparatum post primas purgationes leniores, ne malum exasperetur, eius aliquot guttulæ cum sudoriferis & aliis specificis exhibentur.

Tres sunt Hydropis species.

Ascites,
Tympanites &
Anasarca:

quarum periculosissima est Tympanites: secundum locum obtinet Ascites: Anasarca cæteris curatu facilior. Commendatur hic lixiuium ex cineribus vitium, ex cineribus de extremitatibus frondium iuniperi cum vino albo factum, cui tamen aromata & saccharum melioris saporis conciliandi gratia imponere licet. Hoc lixiuio non pauci mire ab hydrope liberati.

Martis quoque hæc præparatio conueniens est, dissolue limaturæ ferri ℥j, in Aqua fort. ℥viij, paulatim & successiue affundendo, digere per noctem, deinde aquam fortem per alembicum ex arena abstrahe, habebis ℥jß, croci rubicundissimi, super quem in igne leniter prius exsiccatum funde spiritum vini vulgarem, & apposito alembico cœco digere in arena, & spiritus vini rubescet, quem à fæcibus decantatum destilla in Balneo ad oleositatem. Est perutile in Hydrope exsiccando, & visceribus corroborandis, præmissis enim vniuersalibus ex medendi methodo, si postea eius guttæ 9. vel 10. hydropico mane & vesperi in simplici granorum iuniperi decocto propinentur, facile morbum tollit & expellit. *Martis preparatio antihydropica.*

ASCITES.

In Ascite, quæ omniũ communissima, sine omni mora materia in abdomine contenta euacuan-

da, præmiſſis tamen aperientibus & ſimul humorem crudum hepati impactum præparantibus.

Fiat igitur ſtatim decoctum, quod

℞. rad. Ellebori nigri preparat.
mechoacanna an. ʒjß,
galanga ʒj,
fol. ſen. Alex. mund. ℥j.
ſem. aniſi,
fœniculi an. ʒß,
Carthami ℥ß.

Infunde in ſ.q. decocti aperitiui per noctem mane coque ad ℥viiij, addendo ſub finem cocturæ Rhabarbari ʒjß, ſacchari ℥ij, Colentur, Fiat Apozema non clarificatum pro 3. aut 4. doſibus, addendo ad vltimam doſin ſpecierum diaturbith cum Rhabarbaro ℈ß aut ℈j. Poſt tres doſes Apozematis, exhibeatur doſis Merc. laxatiui aut præcipitati cum ſole, cum extracto Colocynthidos & ſcammonij, aut exhibeatur ℈j ad ʒj, extracti Eſulæ toties à Rulando ad hunc morbum decantati; præparationem vide in notis ad Crollium.

Huc referri etiam poteſt ſpir. vitæ aureus Rulandi, qui fit cum ſpir. V. Maluatico ex trochiſci alhandal extracta tinctura; quæ pro quantitate Trochiſcorum & ſpir. Vini propinatur. Hinc exhibeatur per dies tres continuos diureticum ſequens:

℞. rad. Ebuli ℥ß,
fœniculi,
polypodij,
petroſelini an. ʒijß,
rad. irid. Mj.
Ellebori preparat.

mecho-

mechoacannæ an. ℈ij,
fol. sennæ ʒj.
Cort. interiorum sambuci ℥jß,
flor. sambuci,
genistæ an. p iij,
fl. lauendulæ p ij,
sem. fœniculi,
dauci an. ʒjß.
Zinziberis,
galangæ an. ℈jß.

Infunde in s. q. aquæ gratiolæ & florum sambuci per noctem, mane leuiter coque ad ℥viij. vel circiter exprimantur, Colaturæ adde

syr. Eupatorij,
byzantini an. ℥ij,
aq. Cinnamomi ℥ß.

adde semper, si aluus non respōdeat Extracti Trochiscorum Alhandal aut sp. Vitę aurei quot visum fuerit: aut addatur succi radicis iridis nostratis, nasturtij & corticis viridis sambuci ℥ß ad ℥iiij, Apozematis dicti: imò si succi dicti ad ℥ij vel ℥ijß, propinentur cum aqua communi tantum, potenter aquam educunt.

Debet etiam interdum, ne scilicet semper purgetur ęger & vires labascāt, exhiberi Cremor Tartari aut magisterium eiusdem; aut syrupus de Eupatorio, corticibus Citri & oxymel scilliticum cū aqua melissæ, fœniculi, agrimoniæ, apij, Cinamomi dilutus; It. Tabellæ sequentes,

℞. pulueris dialaccæ,
diacurcumæ an. ℈ij.
sacch. soluti in aq. halicacabi ℥jß.
tinct. Martis (supra in hæmorrhag. traditæ) ℈ij.

ol.nuc. moschatæ destillatæ, g iij.

F. l. a. Rotulæ de quibus sumat ℥ij, 3. hor. ante & post potum. It. vtatur Electuario sequente, quod

℞. rob. sambuci ℥iij.
mithridatij ℥ß.
spec. diarrhodon Abbatis,
solut. perlarum,
ocul. cancror. præparat. an. ℈j.
syr. de Eupatorio q. s.
sp. Vitrioli ℈ß.

F. Elect. de quo manè & vesperi 3. horis ante cibum sumat ad quantitatem auellanæ.

Potest quoque venter foueri decocto, quod fi ex herba menthæ,

origani an. M ij,
flor. sambuci,
meliloti an. p ij.
sem. carui ℥jß,
bacc. lauri ℥ij.

stercoris Capræ ad pondus omnium, coq. in lixiuio & ex aq. simplici cum decocto aut herbis ipsis calidis foueantur partes tumidæ, post fomentum applicetur Emplastrum de baccis lauri.

Hinc accedatur ad ea, quæ proprietate occulta ad quemlibet hydropem faciunt.

1. Est aqua Lumbricorum terrestrium rubrorum cuius descriptionem vide in notis meis Crollij.

2. Aqua sequens:

℞. Vitrioli & Tartari an. ℔j,
rad. vincetoxici ℔ß,
spir. V. pintam vnam,

stent in infusione per 3. dies, postea destillentur in arena per alembicum, aquæ destill. adde gutt. aliquo

quot sp. Vitrioli ad gratam aciditatem, detur singulis diebus tribus vicibus in decocto Vincetoxici cochl. j. Vrinam properanter mouet, intemperiem corrigit & obstruct. tollit.

3. Puluis bufonum, vide notas ad Crollium.

4. Stercus anserinum, vide ibidem.

Pro potu vtatur sequente Iulepo:

℞. aquæ petroselini,
halicacabi an. ℥v,
aq. flor. sambuci ℥iij,
spir. Vitrioli ℈ß,
aut lap. prunell. ʒß.
syr. de 5. rad. ℥ijß.

M. aut vtatur vino Absinthiaco chalybeato, &c.

Tandem tumore sublato ad ea veniendum, quæ reliquias discutere; & partem affectam roborare valent, qualia sunt aqua Theriacalis, decoctum ligni Guaiaci, Sarsæparillæ, Chinæ, balnea Sulphurea & aluminosa. Aut

℞. rob. sambuci ℥ij,
Sal. Card. bened. ℈j,
mithridatij ʒj,
syr. de Card. bened. q. s.

ad consistentiam Electuarij quod assumat 2. vicibus & in lecto aut stupha duobus matutinis sudet aut

℞. rad. sarsæparillæ,
rasuræ Guaiaci an. ℥ß,
sassafras ʒij,
infunde in s. q.
aq. communis per hor. 24.
postea coque ad ℥vj.
Colaturæ adde syr. de Card. benedicto,

de scabiosa an.℥vj,
Sal.Card.benedict.℈j,
aq.Cinnam.℥j.

M.pro 2.dosibus ante introitum laconici,aut detu dosis bezoardici mineralis, aut antimonij fixi diaphoretici cum ğ ij, lapidis bezoardici.

Hepar roboratur Electuario de scoriis ferri, Electuario diambræ ad eius ℥ij, adde conseruæ rosarum rubrarum antiquæ ℥jß, Croci Martis ℨj.

Quod si tumor pedum, vt plerumque fit, simu adsit, tunc fiat lixiuium ex Cineribus quercus, & in lixiuio dicto superius pro fomentatione herbæ adjiciantur, & coquatur vsque ad consumptionem mediæ partis. In lixiuio intingantur lintea cruda, quæ exprimantur & ita calide applicentur cruribus.

Aut si tumor adhuc aliquis ventris & tibiarum adsit, tunc panis niger in vino & modico aceto coquatur ad consistentiam pultis seu Cataplasmatis, & extendatur super pannum lineum, atque superimponatur ventri toti, relinquaturque per 24.hor.

Postquam detumuit, ponatur versus genua semper descendendo vsque ad pedes.

Quod si nec his tumor cedat, aut tanta adsit copia, vt resolui non possit, conuenientissimum est tibiis applicare cauteria potentialia, 4. digitis supra malleolum aut 4. digitis infra genua: quo solo remedio qui ab aliis incurabiles censebantur, tumores crurum & ventris sanari vidimus.

Alij applicant folia Bardanæ dictis partibus tumidis, sæpius mutant, & sic aquam contrahi & consumi dicunt.

Siti

Sitis si adsit magna, vt tolerare nullo modo eam possit, tunc & sp. Sal. in vino granatorum exhiberi potest, vel Sal absinthij à gr. iij ad viij, cuius exhibitionem si continuaueris aliquandiu, amplius non sitiet.

ANASARCA.

In Anasarca, quia semper adiunctus est humor pituitosus, viscosus & crudus ad euacuationem ineptus, ante euacuantia medicamenta præmissis tamen lenientibus, præparantia adhibenda sunt, alterantia & concoquentia, qualia sunt, imprimis syrupus de Eupatorio, de absinthio, oxymel compositum, dissolue in aqua agrimoniæ & absinthi.

Præparato humore euacuatio supra dictis instituenda, interposita tamen preparatione & coctione humorum, vt & confortatione viscerum, imprimis hepatis & ventriculi: imprimis vomitum excitare licet Sale præparato, aut aqua benedicta, vt ventriculus à crudis humoribus liberetur, hinc ad ea, quæ vrinam & sudores mouent, accedendum, vbi maxime commendatur aqua Iacobi VVeckeri tantopere in Hydrope celebrata. *Aqua Antihydropica VVeckeri.*

℞. liquoris Tartari destillati,
aquæ gentianæ (cum aq. simplici per vesic. factæ)
theriacalis an. ℥j,
sp. Vitrioli,
ol. Sulphuris an. gr. x.

Capiat æger à ʒij ad ℥ß cum acet. ante ingressum Laconici.

Maximum quoque arcanum in hoc morbo est gratiola, quæ semper in copia tum purgantibus, tum aliis medicamentis admiscenda: potest etiam ex ea fieri Extractum vel Sal, ex quibus com-

ponuntur pilulæ hydropicæ:

℞. Extr. gratiolæ,
mechoacannæ an. ℈j
Sal gratiol. gr. vj.

F. pilulæ, purgant per aluum & Vrinam, si non satis purgant, adde Extractum trochischorum alhandal c. sp. V. Maluatici factum, quamdiu visum fuerit.

Possunt etiam hic nonnunquam adhiberi scarificationes in pedibus, femoribus & naribus.

Tympanitidi, quę semper serosam materiam habet adiunctam cum flatibus, eadem omnia, quæ in Ascite pręscripsimus, quoque proderunt, nisi quod Carminatiua, cuminum, anethum, caruum, fœniculum, daucus assumantur.

Clysteres in hoc affectu ab initio iniiciantur ex decocto carminatiuo cum ol. anethi & rutæ.

Ventriculus frigidus, qui semper adest, calidis appropriatis alterandus, vt spec. diacumini, dialaccæ, diarrhodon Abbatis, diacurcumæ in tabellis cum oleo Caryophyllorum, anisi, aut cum conserua menthæ, pulegij & theriaca ana: prosunt etiam syrupus de Canella, oleum Caryophyllorum, mastichis, destillatum, sp. absinthij, cumini & carui, illorum gut. aliquot cum sudoriferis propinantur.

Hepar vero calidum refrigerandum extrinsecus appositis succo Endiuiæ, Cichorij cum pauco aceti, & vnguenti rosati assumtis intrinsecus nonnunquam appropriatis refrigerantibus.

Ventriculus externe muniendus oleo nardino, mastichino, Emplastro aliquo aut sacculo: maxime vt in reliquis hic prodest Cremor tartari, tinctura tartari, ol. Sulph. & sp. vitrioli.

Cucurbitæ magnæ cum multa flamma appli-entur vmbilico, incantamenti instar, flatus dis-cutiunt, teste Galeno.

In reliquis progrediendum vt in Ascite.

Commendatur quoque pro insigni Hydrago-o gummi guttæ à ℥ iij ad viij, vel etiam ℈ß exhi-bitum, cum aliis commode exhibetur, vt cum Crem. tartari stimuli loco reliquis purgantibus, addito correctiuo, corrigitur speciebus diambræ & oleo macis (exhibetur etiam in podagra, Cache-xia & aliis morbis serosis.) Vtilis est etiam succus Elaterij stimuli loco exhibitus in pilulis appro-priatis: prodest quoque gelapium, vt *Gummi de Peru.*

℞. *Gummi guttæ* ℥ *viij,*
pulueris rad. gelapij ℈*ijß,*
spec. diambræ ℥ jv.
cum ol. Cinam. F. pilulæ.

Poterit etiam purgari cum Turbith solo, aut fie-ri Apozema, quod

℞. *Fol. sennæ* ℥*ij,*
turbith ℥*ß,*
hermodactylorum ʒ*ij,*
Cinamomi,
Zinzib. an. ℈j.
infunde & coque vt dictum in præcedentibus, F. Apozema.

Si Vapores ex humoribus resolutis diaphrag-ma petant, & fiat angustia pectoris, injici potest Clyster.

℞. *Florum Chamomillæ,*
Soldanellæ,
Centaurij m. an. M j,
sem. Carthami,

bacc.lauri an.℥ß,
F.decoctum,cuius ♃.℔j.
mell.rosati ,ol.Chamomillæ an.℥ij.

F.Clyſter miſcendo.

Diæta in Hydrope: panis fiat ex optima farina, quæ miſceatur cum radice Ruſci, itidem in farinã redacta, It. ſemine fœniculi,aniſi,carui.

Vinum ſit vel Card.benedicti vel abſinthij cum Ruſco Chalybeatum. Aq.fl.ſambuci, ſpiritus ſambuci.

NB. Potus aquarum dulcium nocent Hydropicis, Sulphurea v.& nitroſa & Terebinthinata proſunt.

Balnea quoque plurimum conueniunt, quibus incocta fuerint abſinthium,flores Ebuli,Sambuci, agrimoniæ,Chamomillæ.It.parum nitri.Vide obſeruat.25.Bartholomæi Caprolij.

RENVM VITIA.

INFLAMMATIO RENVM.

Inflammationem Renum caute oportet tractari. Niſi nimirum omnia prudenter fiant,ſæpe grauiſſimi morbi ſubſequuntur. Itaque nec purgantia acria,nec digeſtiua intempeſtiua proficiunt.

Paracelſus inflammationes renum vocat febres renum, quæ ſemper concomitari ſolent.

Cura conſiſtit tum in externis, tum in internis medicamentis.

Internis: qualia ſunt, quæ proprietate quadam humiditatis connatæ inflammationes tales extinguunt; lapis prunellæ citiſſime expedit hoc negotium, modo aluus ſit libera, alioquin leni Extracto mechoacannę aut infuſo Rhabarbari expedienda. Solemus interdum in hoc caſu decoctum

pruno-

prunorum dulcium cum aqua tartari (in qua tartarus puriſſimus decoctus eſt; Clyſteres etiam hîc non incommodi) feliciter exhibere.

Aluo itaque expedita lapis prunellæ in aqua ſimplici ſolutus tantum, & ſaccharo edulcoratus inflammationem aufert. Venus noxia eſt.

Extrinſecus valent vnguenta ex roſis. It. liquor ex ſemine papaueris, hyoſcyami, ſolàni vel ſimilibus. Camphora quoque in oleo amygdalarum amararum ſoluta & loco dolenti illita valde inflammationi reſiſtit. Externe etiam valet Vnguentum roſatum Meſues cum oleo amygdalarum amararum & ſcorpionum temperatum. Venus omnino fugienda.

Secretum in inflammationibus Renum eſt Succus Aſtacorum ſeu Cancrorum fluuiatiliũ crudus, ex contuſis nimirum expreſſus, & cum alio iuſculo vel decocto prunorum exhibitus ſemel vel bis cochl. j. (non tamen neglectis externis.)

OBSTRVCTIO RENVM.

Deoppilatiuum Renum certius & euidentius nullum eſt, quam quod ex vitriolo & tartaro conficitur. Tartarus itaque vitriolatus, ſpecificum item purgans Paracelſi hic omnem abſoluunt paginam, pręſertim ſi ſit obſtructio recens, nec ab impactis grandioribus calculis facta (alia eſt cura obſtructionis Embryonatæ ſeu incipientis, alia confirmatæ.) Hæc nimirum curam aliam requirit, de qua in Nephritide proprie ſic dicta.

Cryſtallus tartari illis æquiualet; nam obſtructiones & tartarum ipſum ſoluit expellitque.

Quandoquidem autem obſtructiones venarum omnes fiunt à tartaro, ſiue illæ recentes ſiue

confirmatæ fuerint: præstat specificum in medium adducere, cuius vi & proprietate insita tartarus in omnibus partibus corporis humani genitus mirabiliter expellitur, adeoque omnes obstructiones maximopere expelluntur, cum videatur imprimis eius virtus in Renum hac affectione accommodata esse.

Vnice valet ad obstructionem antiquam etiam à calculo grandi ortam; quem insensibiliter & pene sine omni dolore in mucilaginē quotidie cum vrina excernendam soluit & paulatim absumit.

Paracelsus vocat preparationem ludi humani, quam passim commendat, nuspiam tamen eius præparationem genuinam reliquit. Illa est talis: ♃. Ludum seu calculum ex corpore humano exsectum, vel etiam aliis modis deturbatum, hunc puluerisatum leniter primum calcina igne rotæ, postea flamma reuerberij per gradus eo adige, vt videatur plane in Salem abiisse.

Ludi Paracelsi præparatio.

Notetur secreta calcinatio alia (hæc nulli hactenus à me communicata.) ♃. pulueris Ludi part. j. pulueris Carbonum præsertim faginorum part. ij. misce inuicem: postea in tigillo tantum superne tegula seu operculo tecto vre in furno figulino 24. horis & spiritus Carbonum duritiem lapidis omnino beneficio ignis emollit, ipsi vero carbones non absumuntur. Hinc misturæ affunde aquam feruentem, vel coq; in aqua feruente, & puluis ludi soluitur in aquam citrinam, qui color est à fœtido Sulphure ipsius ludi. Si quid residuum fuerit ab hac solutione, denuo exsiccetur, & adiecto puluere carbonum recenti vicissim calcinetur, vt antea. Solutiones omnes euaparando redige in Sa-

lem,

lem, secundo coniunge omnia cum puluere carbonum & viciſſim calcina. Idem ſolue in communi aqua ebulliendo, vt ſincerior pars poſt euaporationem repetitam tranſeat in Sal. candidum, ſæpius in cryſtallos abeuntem, ſi in loco humido frigido, aliquandiu repoſitus fuerit. Hunc elegantem Salem coniunge cum ſpir. Vini optimo & ex retorta per multa Cohobia tamdiu deſtillando vrge, donec penitus cum ſp. Vini tranſierit: poſtea ſp. Vini in leni B. aufer, & relinquitur oleum ludi humani, cuius gutt. iij, vj. x. ad xij. exhibitæ in liquore conuenienti aliquoties, ſingulis diebus tantum ſemel, obſtructiones tartareas totius corporis (in cerebro, lingua) nominatim vero Renũ feliciter ſoluit, & tartarum expellit, valet etiam in tartaro confirmato.

Adiuuat obſtructionem Renum ſoluendam externa inunctio ab vnguentis communioribus. It. valent Emplaſtra, inſeſſus, Cataplaſmata & ſimilia.

Memorabile eſt in hoc caſu oleum Terebinthinæ cum oniſcis viuis mixtum, & loco dolenti illitum. It. *Terpentin auff blavven Papier* loco Renum impoſita, *biſz er dürre vvird*, bonum.

Simile fit ex Oculis cancrorum eadem virtute, licet paulo inferiore) pollens.

Atque hoc modo omnes lapides per Alemb. in olea ſua redigi, & in vſus medicos conuerti poſſunt.

Hoc ſpecificum (ex ludo) vnice valet ad obſtructionem antiquam, & à calculo grandi cauſatam, quem inſenſibiliter & pene ſine omni dolore in mucilaginem quotidie cum vrina excernendam ſoluit, & paulatim abſumit. Huc refer ſalem

contra calculum apud Crollium.

Paracelsus ex callosis istis glomis in cynosbate nascentibus (rosa canina) quos ille vocat simile (h. e. expulsio calculi mei) ad calculum expellendum, arcanum præparat, cuius tamen compositio nuspiam extat. Ego sic paraui : Ex copiosa quantitate ipsorum mense Maio & Iunio collectorum & incisorum, remotis vermiculis aut aliis insectis in interioribus alias cauitatib. reperibilibus per fermentationem cum aqua & fermento communi ipsis putrefactis elicui spiritum & aquā per vesicam. Ex capite mortuo in cineres conuerso extrahi Sal, quod purificatum cum spiritu coniunxi, & aliquandiu digerendo maceraui, tandē cum argilla miscui, & igne nudo super eiusdem glomos in receptaculum maius spiritum vna cum sale destillando prolicui, vt nempe totum Sal simul transiret: illa quæ in Recipiente erant, expressi & expressum per retortam igne arenæ in fine non vsquequaque forti, ne Empyreuma redoleret; destillaui in modum arcani, simili ratione ex vegetabilibus eliciendi. Eius giij vsque ad xij, in conuenientibus liquoribus exhibitæ, & sæpius datæ, calculum insensibiliter expellunt. Alias si puluis istorum globulorum tantum maceretur in Vino & illud exhibeatur (in forma infusi per colaturam) per aliquod tempus, idē facere experientia docuit, sed remissius.

Spiritus glomorū Cynosbati.

In obstructione Renum à Calculo totali vel etiam, vbi vreteres (vt in Ischuria & Nephiritide) & vesica à calculis in eam regionem detrusis omnino fuerint obstructi, vt ne gutta quidem vrinæ prolabi possit, præsentissimum est, si Vrina hirci recen-

recentiſſima ex viuente adhuc hirco, (calide cochl. j.) cum veſica extracta potanda detur, & omentum cum inteſtinis ſtatim ventri, pubi, & peritonæo fuerit applicatum. Sic nimirum Calculus repente conſumitur ſine læſione vaſorum & patiens liberatur.

EXVLCERATIO RENVM.

Exulcerationem Renum recentem curari poſſe tum Dogmatici, tum Hermetici profitentur.

Inueteratam incurabilem eſſe conclamatum eſt apud illos; ab his vero eandem ſanari poſſe experientia docuit; ſic referente Garzia ab Horto.

Indi in exulcerationibus Renum & Veſicæ aloen plantam probe tuſam & cum lacte mixtam propinant iis, talia patientibus, non ſine magno ſucceſſu (aliquot dies continuè) & ægrorum commodo: illico nimirum curari Garzias affirmat.

Practici ſolent aliquoties pilulas aloeticas in hoc caſu exhibere non ſine patientis commodo (ex aloe cum puluere lumbricorum terreſtrium & chalybe præparato) per aliquot ſeptimanas.

Nonnulli Terebinthinam claram Venetam ʒj pondere cum vitello oui j. diſſolutam & poſtea in brodio gallinarum diſcuſſam exhibent ſæpius.

In aliquot exemplis obſeruatione deprehendi, Mercuriũ dulcem hîc multũ poſſe, ſi primum exhibeatur, (iuſta doſi aliquoties in ſeptimana, vt bis vel ter pro viribus ægrotantis) vt non tantum impuritates totius corporis, ſed inprimis Renum eluantur.

Huic ſi ſuccedit ſpiritus Mercurij dulcis, nulla exulceratio refragatur.

Spiritus Mercurij dulcis.

Spiritus Mercurij Dulcis est talis:

℞. Mercur. sublim. Crystallini (non Mercur. dulcis) quantum placet, tere in puluerem impalpabilem, superfunde in cucurbita non nimis alta opt. sp. Vini abstrahe per alembicum ex cineribus; reaffunde destillatum liquorem, ac denuo destilla, perge per cohobia tamdiu, donec tandem destillatum spir. Vini oleum quodammodo albicans videatur per alembicum transire, quod alio excipulo collige. Super caput mortuum residuum in cucurbita funde alium spir. Vini recentem, procede simili ratione vt antea, donec nempe omnia in oleum seu spiritum albicantem prodierint. Hic spiritus Mercur. exulcerationibus Renum & vesicæ mirabiliter operatur, si eius guttæ ij vel iij, quotidie semel atque iterum in aqua radicis nymphææ, Equiseti, plantaginis, exhibeantur.

Consolidationem tempestiue absoluit conseruæ rosarum part. ij. (simplex sine admixtione sp. vitrioli propter exulcerationem, cum semine hyperici part. j. mixta, quantitate auellanæ & in fine curæ per aliquot dies vesperi exhibita. Hoc modo etiam inueteratissimæ exulcerationes tolluntur feliciter.

DOLOR NEPHRITICVS.

In doloribus Nephriticis sistendis par est, v causam remoueamus; quod si vero ea tam efficax & immanis fuerit, vt cessionem facere recuset sæpius per obliquationem quandam viæ tentandæ sunt, & in ipso paroxysmo opera danda, vt dolor sedetur, & calculus in viis, vreteribus, in vesicam descendat.

Itaque & emollientia & resoluentia & dolo-

rem

rem mitigantia tam externa quam interna maximo cum fructu accersanda sunt, ac interdum induciæ faciendæ, (per anodyna) ne cruciatus nimis diuturni periculum creent. Hæc igitur relinquuntur sagacitati ipsius Medici.

Cum plerumque Calculus impactus tantos cruciatus progignere soleat, operæ pretium est, vt resoluentia calculum, si dolores non vrserint, prius sæpius adhibeantur, antequam nempe calculus loco suo motus & angustioribus meatibus intrusus eiusmodi dolores creet. Non nimirum omnino tutum est, talia resoluentia (emollientia semper præmittantur) propinare, nisi & certus fueris de vreterum mollificatione & amplitudine.

Quod si tamen extremo morbo extremum remedium adsciscendũ fuerit, vtiq; superiora specifica locum hîc maxime habere possunt, præsertim illud, quod ab vrina hirci laudabile est.

Conuenientius in hoc affectu nihil est, quam si Mercurius dulcis semel atq; iterũ iusta dosi exhibeatur; quinimo Nephriticus dolor raro infestare solet eos, qui pilulis istis Mercurialibus singulis mensibus vtuntur. Hac nimirum ratione ductus amplificantur & calculi deinceps sponte excernuntur.

Quod si interim dum ista fiunt, specificum ludi humani vel lapidum Astacorum certa sua quãtitate assumpta fuerint (quod nempe non tantum calculum Renum & vesicæ, sed vniuersi corporis tartarum exterminat) minus deinceps Nephritici dolores extimescendi fuerint.

Externe vnguentum rosatum Mesues &c.

CALCVLVS RENVM.

In cura Calculi ab initio Clyster iniiciendus leniens & flatus discutiens, ne scilicet flatus & excrementa in intestinis contenta renes comprimant & dolores augeant.

Flatus dico, quia calculosi plerumque generant flatuum copiam propter ventriculi imbecillitatem.

Fortes autem clysteres & diuretica, solaque solutiua ab initio deuitanda, quia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt & dolorem augent.

Diuretica vero serosos humores ad renes dirigunt, vnde dolor quoque augetur.

Statim quoque regio renum inungatur oleo sequenti:

℞. *Ol. scorpionum part.* j.
Terebinthinæ part. ß.

Superposito Emplastro, quod

℞. *Cerati infrigidantis Galeni* ℥ijß,
vngu. rosati Camphorati ℥ij,
laudani opiati ʒjß.

extendatur super alutam, qua regio renum tegatur.

Intra Corpus assumat olei amygdalarum dulcium ℥ij, in iusculo aliquo cum essentiæ Croci g. vj. vel Croci ipsius ℈ß, vt viæ laxentur.

His peractis si patiens Plethoricus fuerit, vena secari potest, ne sanguinis multitudo ob dolorem & tensionem in partem dolentem ruat ac dolorem augeat.

Offerri etiam potest dosis laudani opiati, imo si dolor sit vehemens, ex eo fieri potest Emplastrum

renibus

renibus applicandum : detur etiam syrupus de mucilaginibus cum emulsione 4. sem. frig. maiorum : hinc exhibeatur Bolus ex Cassia recens extractus.

Et si dolor non remittat, fiat balneum in quo æger sedeat vsque ad brachia:

℞. Rad. maluæ,
althea an. ℥ij:
flor. Chamomillæ,
meliloti an. p iiij,
restæ bouis p vj.
sem. fœniculi ℥viij,
lini ℥iiij,
bacc. Iuniperi M iiij.

Coque in s.q. aquæ pro balneo, in quo commoretur per horam j. vel 2. Post 2. horas si non remittat dolor, parum se moueat ambulando per cubiculum, & iterum ingrediatur balneum, in eo sedens assumat ℈vj. olei oculorum cancrorum (quod præparatur) sequenti modo:

℞. Pulu. ocul. cancrorum ℥v,
olei tartari per deliquium facti ℥vj.

mista digerantur in B. vel fimo equino per 15. dies; postea coagula materiam in phiola in arenã locatam, tãdem puluerisa; puluerem cũ sp. vini extrahe in formam olei spississimi abstrahendo inde sp. Vini redige: dosis à ℈iiij ad vj. in aqua petroselini vel ononidis cum syrupo de mucilaginibus ℥jß, aut si careas oleo isto:

℞. Oculor. cancrorum præparatorum,
trochiscor. de Alkekengi o; t.
pulueri satorum ana ℈ß:

detur cum Syrupo dicto: potest etiam Cataplas-

matis loco applicare regioni Renum Nasturtium in lacte coctum.

Hinc ad ea, quæ proprietate quadam Calculum pellunt, accedendum, quæ omnia dolore prius præsente in balneo afferenda, in quo æger, vt dictum, commoretur, præmissa tamen, si inducias patiatur dolor, purgatione leni, quæ fit apozemate aut syrupo aliquo.

℞. Fol. senn. Alexandr. s.s. ℥j,
fruct. alkekengi ʒß,
Rhabarbari electi,
trochisc. de agarico an. ʒj,
nuc. moschatæ ʒß.

Decoque in s.q. aq. comm. ad ℥vj. colaturæ adde syr. de 5. radicibus.
de Cichorio cum Rhabarbaro an. ℥jß.
F. Apozema pro 2. dosibus.

Medicamenta, quæ proprietate quadam contra hunc morbum faciunt, sunt:

1. Aqua Antinephritica:

℞. Rad. restæ bouis ℔j.

minutim concisæ macerentur in vini generosi ℔ij per 3. dies. Deinde exprimantur & colentur. In colatura macerentur:

Rad. petroselini,
eryngy,
parietariæ,
herb. herniariæ,
saxifragiæ cum toto an. ℥iiij,
fruct. alkekengi,
gran. juniperi conquassat. an. ℥iij,
sem. fœniculi,
vrticæ,

melo

melonum,
mily foliis ana ℥ij.

Omnia incisa in dicta Colatura macerentur per 4. dies, fortiterque exprimantur, expresso adde succi portulac. ℔ij. destillentur per Alembicum. Dosis Cochl.ij, tum præseruationis tum curationis ratione.

2. Commendatur sequens, quam aq. Fuckerorum aliqui nominant: *Aqua Antinephritica Fuckerorum.*

℞. *Rad. liquiritiæ* ℥ij,
petroselini,
ononidis,
pimpinellæ ana ℥jß,
enulæ ℥j.
rasuræ ligni sassafras ℥ij.
*fol. hederæ terrestris M*iiij.
sem. fœniculi,
vrticæ an. ℥vj,
succi hederæ terrestris ℥v.

præmissa per 3. dies infusione destilla, aqua seruetur, cui syr. de Caryophyllis vel de Canella pro cõdimento admisceri potest; dosis vt præcedentis. Huc spectat oculor. cancrorum oleum supra descriptum.

Vt autem reliquiæ & mucus in renibus & vesica existens expurgetur, & dictæ partes corroborentur, nodulum sequentem in vino maceret, & singulis diebus matutinis haustum, nodulo tamen expresso, assumat.

Nodulus sit talis:

℞. *Ligni sassafras,*
nephritici an. ℈jß.
rad. polypodij,

petroselini an.℥ij,
restæ bouis,
pimpinellæ,
sanguisorbæ an.℥ijß,
asparagi,
iridis nostr.an.℈ij,
florentinæ ʒß,
turbith albissimi ℈ij.
herb.rorismarini,
fragariæ,
saxifragiæ,
pimpinellæ an.M.ß.
flor.rosarum,
borraginis p j.
sem.anisi,
fœniculi,
sileris montani an.ʒß.
fruct.alkekengi N° vj,
Cinamomi electi ℥ß,
macis ℈ij.

Contusa ligentur in syndone rubro. F. nodulus in ℔jß Vini per 3.dies macerandus.

Alternis quoque diebus capiat ʒjß terebinthinę lotę in aqua Halicacabi & interdum cum Syrupo sequente aut etiam in vino calido cum sp'ri us Terebinthinæ ℈ß. It. ad libitum tempore matutino in vsu habeat Morsulos Imperatorios; quibus ol.nuc.moschatæ destillat.instillet gutt. j.ad iij.

Syrupus fiat ex syr.de 2.radicibus ℥ iij. lupulo ℥ij,
aq.petroselini,
halicacabi an.℥jß.

Capiat cochl. j. vel ij. cum spiritus Terebinthinæ ℈ß.

Si a

Si à potione (dicti iam noduli) aluus non sit libera, aliquo ex superius dictis syrupis, aut alio ad placitum purgante leniter purgetur.

Si lignum Nephriticum verum haberi possit, maceretur ℥ß in vino per 7. dies, vinumque bibatur mane: ab eo assumto, se exerceat æger. *Ligni Nephritici vis.*

Ad miraculum si repetatur, renum calculosam dispositionem emendat, eos confortando & materiam lapidis sine molestia educendo.

Celebre Nephriticum paratur ex capitulis illis callosis in fructibus Cynosbatæ siue rosæ caninæ innasci solitis, Germanis *Schlaffopffel.* Capitella illa per medium dissecta callosa sunt, ac in centro eorum plerumque reperiuntur vermiculi viui. Præparatio fit ex exsiccatis & puluerisatis, exemptis tamen vermibus, in modum extracti cum spiritu vini, præparatur. Vide prolixius notas meas ad Crollium.

VESICÆ AFFECTVS.

CALCVLVS VESICÆ.

Lithontripticon famosum ex mille pedibus describitur in notis ad Crollium: quo resolui calculum oui magnitudinem excedentem.

Methodum medendi calculo tradit Mercatus Tom. 3. l. 4. c. 10. Præter ista omnia maxime vtile est, vt quolibet anno expurget humores crudos cum cassia & Terebinthina.

Post purgationem venæ sectio, & post Vrinæ procurationem Euacuatio etiam singulis mensibus potest institui.

Huius (supra dicti) specifici administratio est talis: 1. Purgetur patiens calculũ Vesicæ purgante conueniente. Præstat in hoc casu specificum pur-

gans Paracelsi, acres purgationes reliquæ hic minus locum habere possunt.

2. ℞. pulu. Oniscorum à ʒß ad ℈iiij, sp. Vini, à ʒj ad ℥ß (biliosis medetur tantum sp. Vini) iuris Cicerum rubeorum ℥j. M. Hanc mixturam exhibe totam, deinceps singulis diebus patienti manè ieiuno ventriculo, quinque nẽpe horis ante pastum: ita tamen vt semper ante sumptionem specifici Enema molliens & lene sine acrimonia purgantium capiat (nisi nimirum aluus libera) vsum huius specifici excipit febris, ac deinceps per totius curæ cursum vtatur diæta conuenienti & molli, ne vspiam aluus obstruatur, (ab initio ne detur vinum ante diem 16.)

Nota:

Post assumptum specificum sequitur Calor fere totius Corporis præter naturam. It. sitis molesta & dolores circa pubem sentiuntur.

Medicamentum hoc lapidem Vesicæ vi quadam inuadere solet: quapropter omnia calida diligenter euitentur, & nonnunquam lapidis prunelle aliquid in aqua fragorũ aut fl. fabarum. It. Iulapiũ ex istis aquis cum syrupo violaceo & guttis iij vel iiij sp. Vitrioli exhibeatur.

Diebus primis Vrina imprimis progreditur admodum crassa & exigua, sequentibus v. diebus vtpote 9. 10. 11. &c. copiosius, calor remittit, dolores sistuntur, & vniuersa substantia calculi comminuta in minimas partes progreditur. Vrina nimirum toto cursu curæ collecta, si ebulliendo exsiccetur, tandem prodit quantitatem calculi, denuo in lapidem conuertibilem, si cum solution

Tra

Tragacanthi vel Ichthyocollæ conformetur.

NB. Interdum in hac cura opus est, vt aliquando dies vnus atque alter vacuus sit ab hac medicina, & quiescat patiens propter vires colligendas, idque in tenerioribus locum habere potest.

Hoc tamen hic obseruandum, vt medicamenta interdum per Catheterē in vesicam mittantur, ægerque statim in B. locetur, inungatur post Balneum calide pecten & perinæum ol. scorpionum, amygdalarum amararum, axungia cuniculi & gallinarum an. ℥iß, succi parietariæ. ʒij.

Lapis Vesicæ si confirmatus iam sit, & ad aliquam magnitudinem iam peruenit, vix alia ratione curari potest, quam sectione.

Poterit tamen tractari supra dictis, præsertim in mulieribus, in quibus via latior & recta.

INFLAMMATIO Vesicæ.

In inflammatione Vesicæ valent eadem, quæ in inflammatione Renum (cum Sale gemmæ, misce aliquid Salis nitri in Clystere in inflammatione Vesicæ & ani.

ABSCESSVS VESICÆ.

Ab Abscessu pauci euadunt.

EXVLCERATIO Vesicæ.

De Exulcerat. Vesicæ, vt & Renum, vide Platerum pag. 86. part. 3. curat.

Huc etiam commode referuntur, quæ de exulceratione Renum dicta sunt, spirit. Mercur. dulcis, quo nihil præsentius mundificat & consolidat.

Exulcerationes ductus penis curat ſpiritus Mer-cur.dulcis per ſiphunculum iniectus. Vide Pareum & Fabricium.

Pro mundificatione (mundificantia ſemper precedant conſolidantia) adhibeatur Vinum.

Pro conſolidatione ℞. ſtercoris Gallinæ lutei q.pl.in butyro recente,vel oleo oliuarum aſſatum, injiciatur in frigidam, ſordibus fundum petentibus ſupernatat liquor oleiformis per ſiphunculum in ductum penis injiciendus.

PRIAPISMVS.

In Priapiſmo præſentiſſimum eſt oleum Rutæ deſtillatum inunctum & intro ſumptum guttulis aliquot.

EXTINCTA VIRILITAS VEL imbecillis.

Extinctam Virilitatem vel ſaltem imbecillem reſtituit 1. Eſſentia ſatyrionis apud Crollium, cuius mirabiles virtutes ij deprędicant,qui egentes eiuſmodi Confortatiuis aliquando vſi ſunt.

2. Paracelſo tribuitur ſequens.

℞. Caſtorei,
galangæ,
macis,
Caryophyllorum,
aniſi,
piperis longi,
borracis Venetæ an.ʒij,
fol.ſatureiæ,
rad.ſatyrionis,
valerianæ an.ʒj,
boleti ceruini ʒjß,
Carnis ſcincorum marinorum,

rad.aro-

rad.aronis,

*Cardamom. an.*ʒß.

M.& redige in puluerem, quem cum saccharo in aqua rorismarini solutum, M. & F. Tabulæ. Dos. à ʒiij ad ʒvj. Fortius operatur, si aliquoties in Laconico vmbilicus & partes vicinę inungantur cum ol.maceris destillato. Mirabile nimirum est confortatiuum oleum maceris.

3. Valet Essentia Ambræ cum sp.rosarum extracta & pilularum forma exhibita. Hoc vero in senibus præcipue operatur. Dos.g̃ iij.iiij.v.

4. Confectionis Alkermes ℥ß,

Ambræ griseæ ʒij,

Zibethi non sophisticati ʒj,

aq.magnanimitatis ℈ij.

M. recondantur diligenter (ne euaporet) huius misturæ à ℈ß ad ℈j, exhibe alternis vesperis cum aqua Cinamomi.

5. Pudenda (cuiusque sexus) decocto aquilegiæ simplicis diligenter lauentur & dente demortui puluerisato super carbones fumigentur: In sterilitate per incantationem facta hoc valet. Vide etiam infra de sterilitate, & de impotentia.

GONORRHOEA.

In Gonorrhœa commendatur puluis sequens:

℞. fol.menthæ,

n umiæ,

Corallorum rubrorum,

Agni Casti,

*Carabes an.*ʒj.

M.& F. puluis de quo accipiat æger aliquid mane ieiuno ventriculo cum ouo tremulo.

Vehementius sistit profluuium seminis pulueris

ossis sepiæ ℈j. cum conserue rosarum ʒij, bis vel ter sumptus.

Excellentissimum est magisterium eiusdem cum conserua rosarum antiqua à gr. vj ad ℈ß, sumtum.

Gonorrhœam tam inueteratam quam recentem, itemque malignam sistit antimonium album fixum aliquoties cum aq. plantaginis sumptum.

Tinctura Corallorum mirabiliter prodest.

GONORRHOEA Virulenta.

De Gonorrhœa virulenta tractabimus infra de Lue Venerea, vbi imprimis de spiritu Mercurij rubro erit dicendum.

Euenit sæpe vt Gonorrhœa virulenta sine aliquo testimonio infectionis se prodat. h. e. vt nullæ aliæ corporis partes extrinsecus videantur affectæ: sed habitus integer & sine aliqua notabili indicatione hoc malum occultet.

Concubitus itaque solus cum scortis publicis hanc ipsam infectionem suspicione contagij auget. Itaque licet hac ratione Medici sæpe falli possunt, confessio tamen spontanea vel extorta ipsius patientis hic litem dirimere potest.

In hoc itaque casu, vbi infectionis nulla sunt signa externa (h. e. totius luis Ven.) si vniuersali cura haud procedendum fuerit, huius alexipharmacum petendum est ex gũmate Guaiaci, cuius Extractum cum spir. Vini Tartarisato factum dos. gr. iij vel iiij in aq. plantaginis, nymphęæ, Equiseti sæpius exhibitum iuuat. Vide Practicos.

Interdum in Gonorrhœa virulenta inflammantur testes cum maximo tumore. In eo casu præsentissimum est Cataplasma ex foliis rutæ & Ebu

Ebuli acet. coctum & applicatum.

VLCERA PENIS.

In vlceribus penis ratio eadem curandi, quæ Vesicæ exulceratæ.

CARVNCVLA PENIS.

De Caruncula Vide Paræum. In hoc casu laudabilis est puluis sequens:

℞. *Mercur. dulcis* ℥ß.
Antimon. Crudi ℥j,
tutiæ præparatæ ʒij.

M. F. puluis subtilissimus. Vsus huius pulueris est cum candelis cereis (*das gelbichte VVachs ist das beste*) Ex cera virginea factis, 6. vel 4. lineis filis cera obductis. Ceræ vero præparatæ tenuissimis obuoluendæ sunt fasciis ex lineo panno (*Cammertuch*) ne nempe fractæ candelæ relinquant ceram & vt commodius recipiant Vnguentum. Puluis itaque ille prius cum oleo amygdalarum distemperatus sit, eoque superiori parte illinatur candela cerea, & immittatur in ductum penis, eo vsque vbi caruncula viget. Si volet mingere æger, dematur & post mixtionem noua indatur, idque fiat integro quatriduo. Postea immittatur per siphunculum iniectio sequens:

℞. *seri lactis caprini* ℥vj,
aq. plantaginis & rosarum an. ℥iij,
Cerussæ ʒvj,
marmoris candidissimi,
spodij puluerisati,
Crystalli,
aluminis rochæ an. ʒß,
Camphoræ ℈ß.

puluerisata omnia ebulliant cum sero lactis & seruentur ad vsum.

DIABETES.

Diabetis specificum positum est in Marte; Essentia Croci Martis à Crollio descripta multum hic prodest. Felicius operatur Tinctura Smaragdi, de qua supra in Dysenteria.

Cæterum Mars non tantum intrinsecus, sed etiam foris prodest (purgantia hic non commoda neque diaphoretica.) Itaq; Balneum ex aqua ferrariorum præparatũ & fomẽtatio ex aqua plantaginis cum aqua chalybeata decocta & regionib. renum ac vesicæ à singulis balneis quotidie bis vel ter adhibita profluuium vrinæ Diabeticum multum iuuant.

Diæta porro ex cibis siccantibus & semper cum aqua chalybeata coctis, vnice laudatur.

Potus ne nimium ingeratur, prouidendum est; ad sitim tantũ explendam sufficit aqua Chalybeata vel decoctum CC. vsti (vehementius, sic nimirũ calide adstringit, nec sudores nisi forte paucissimi erumpunt) aut aqua plantaginis, tamen nec sola, nec semper, sed cum aliis miscenda fuerit.

Tinctura Corallorum. It. Sal Corallorum mirabiles in Diabetis habent potestates.

VRINÆ INCONTINENTIA.

Incontinentia vrinæ à Paralysi, curatur per ea, quibus alioquin paralyses particulares curantur, restitutis nempe tum principio neruorum, tum neruis è lumbis in musculos ceruicis vesicæ deriuatis, de quibus in superioribus egimus.

Pueri itemque adultiores sese in somno permeien-

meientes; vbi nempe laxitas & mollities est sphincteris, curantur diæta adstringente.

Specifica sunt: guttur galli crematum & in vino styptico exhibitum (repetita dos.) It. vesica Capræ (hac multos curaui, estque gutture galli fermè præstantior) in Clibano exsiccata & puluerisata pondere ℥j, in Vino Styptico exhibita, ac sæpius repetita dosi.

It. Piscis in ventre Lucij inuentus, & in Clibano exsiccatus ac eadem dosi sæpius exhibitus specifica proprietate ἐνούρησιν puerorum tollit.

His opitulantur etiam externa balnea & inunctiones ex adstringentibus parata.

Balneum potest esse tale:

℞. balaustiarum cort. granatorum, gallarum,
gran. myrti,
hypocistid.
acaciæ an. Mj.
spody ℥iij,
rosar. rubrarum,
Coriand. præparat. an. M ß.
capitis mortui ex Vitriol. ℔ß.

Ebulliant in s.q. aquæ ferrariorum vsque ad consumptionem tertiæ partis: balneet bis quotidie manè & vesperi.

Vnguentum potest esse tale vel simile:

℞. ol. myrtini,
Cydoniorum,
rosarum an. ℥j.
puluis santali rub. & albi an. ℥j.
succi semper vini maioris,
plantaginis an. ℥ß.

puluerisata cum exigua quantitate Ceræ coniun-

gantur cum reliquis ; & F. Vnguentum à balneô inungendum regionibus hepatis & renum.

Diuretica in initio ne exhibeantur.

ISCHVRIA.

In Iſchuria compendioſius curanda (ab initio Diuretica ne exhibeantur) nec nimis properè, nec nimis lentè vrinæ prouocatio inſtituenda eſt. Externa ergo ab inſeſſibus & fomentationibus præmittenda.

Inſeſſiones(aluo tamen ſemper libera vel ſponte ſua vel clyſteribus emollientibus prouocata) ſint è mollificantibus, qualia ſunt malua, parietaria, melilotus.

Fomentationes ſunt decoctum parietariæ vel galij in vino : præſtat decoctum cepatum in Vino extrinſecus ad peritonæum & regionem veſicæ ſæpius applicatum calide: hoc modo ſuppreſſio vrinæ ſoluitur.

Quod ſi vero nec hoc modo aliquid profeceris, etiam interna accerſenda ſunt. Sic nuclei perſicorum 4. vel 5. puluerifati & in aqua radicis vrticæ vel raphani exhibiti vrinam prouocant. Sal radicis lupinorum à ℈ß ad ℈j cum vino albo exhibitum potenter prouocat. It. ſuccus vnius Cancri fluuiatilis piſtati & per ſetaceum miſſi cum Vino albo propinatus, vrinam ſubito prouocat. Succi item limonum ℥ij, & ſacchari Candi ℥iiij vel cum aqua parietariæ & fœniculi ana q. ſ. pro potu identidem datæ vrinam cient.

Si omnia deſperata fuerint, Vrina hirci calide epota cum toto omento & inteſtinis ad ventrem applicato ſubito vrinam retētam propellit & calculū ſimul, ſi ille obſtructiones facit, foras mittit.

STRAN

STRANGVRIA.

Stranguriam facile tollit Axungia hirci in vmbilicum immissa: subito eam soluit oleum mastichis guttis aliquot in vmbilicum calide intromissis (à laudano hic abstine.) Sal glandium. It. stipitum fabarum & melonum mirabiliter stranguriam soluunt, dosis ℈ß, olei Ceræ gutt. iij vel iiij, in decocto cicerum rubrorum exhibitæ stranguriam soluunt.

VRINÆ ARDOR.

Vrinæ ardor in principio fit à sola caliditate vrinæ ob bilem cum ea permistam. Quare ei statim occurrendum: abstinendum principio ab omnibus acidis & acribus ac diureticis: Purgetur itaque statim Extracto Rhabarbari, aut Panchymagogo aut alio Cholagogo: Corpore purgato exhibeatur sequens mucilago per biduum:

℞. sem. altheæ,
maluæ,
Cydoniorum an. ℥j,
gum. Tragacanthi ʒj.

Macerentur in decocto radicis altheæ, seminis papaueris albi, Halicacabi. F. Mucilago, de qua capiat partem mediam cum ℥iij decocti. Hinc exhibeatur ℥j vel ʒvj, Cassiæ extractæ cũ saccharo in bolum formatæ, additis (si lubet) baccis Oxyacanthę, diapruni ʒij, post meridiem bibat emulsionem seminum 4. frigidorum, cum aqua oxalydis aut nymphęæ factam, mane aut sequente die degluriat Terebinthinam in oblata ad ʒjß, à meridie iterum bibat emulsionem, hinc iterum purgetur sequente bolo:

℞. Cassiæ recenter extractæ ʒvj,

Terebinthinæ in aq. parietariæ lotæ ℥ij.

Cum facch. F. Bolus, cui addi possunt, spec. Diaturbith cum Rhabarbaro, aut tantum pulueris Rhabarbari. Hinc fiat Iulapium.

℞. *aquæ portulacæ,*
oxalydis,
nymphææ an. ℥iiij,
Cichorij ℥v,
syr. violarum ℥ijß,
spir. Vitrioli ℈ß.

Sumat per 12. dies mane ieiunus, & 3. horas à prandio aut saltem assumat spir. Vitrioli in aqua fontana singulis vicibus gutt. v. Iterum purgetur Cassia & Terebinthina. Si tamen malum diuturnum sit, oportet nonnunquam purgare cum Rhabarbaro in substantia additis Myrobalanis citrinis: verbi gratia,

℞. *Mirobal. Citrin. ℥ij.*

macerentur in decocto passularum in aqua Cichorij destillata,

saluiæ,

& oxalydis facto horis 12. dein exprime adiect. Rhabarbari pulverisati ʒjß, syr. rof. sol. ℥j. F. Potio.

Ne adstringatur aluus opera diligenter danda quod si fiat, Clysteribus vtere emollientibus & refrigerantibus cum Electuarij Catholici ℥j, ol. violarum ℥iij.

Possunt etiam, si calor hepatis adsit exterius adhiberi Epithema & sacculus, Vnguenta & sequens decoctum: ℞. rasuræ Guaiac. ℥ij. Coq. in ign. simplicis f. q. ad ℥vj, præmissa infusione. Colaturę adde Trochiscor. alkekengi subtiliss. puluerisat. ʒß, capiat matutinis tribus, post meridiem vtatur sp. Vitrio-

terioli, vt dictum: Si dolor Vesicæ vrgeat, lac tepidum per Catheterem infundatur aut mucilago seminis psyllij cum aq. portulacæ & plantaginis an. ℥ij facta. Pudendo quoque in vas lacte tepido plenum immisso ardor & dolor magnus mitigabitur, vt &, si applicetur cataplasma ex parietaria & oleo scorpionum paratum; perinæum & venter inferior inungantur oleo nymphææ & rosarum, perseuerante dolore, fiat Cataplasma ex decocto maluæ, altheæ, meliloti.

Potest quoque interdum offerri spiritus Terebinthinæ, sed rarius, ne caliditate sua noceat, aut quod melius, fiant pilulæ ex puluere Rhabarbari cum sp. Terebinthinæ s. q. de quibus sumat ʒß pro dosi.

CRVENTA MICTIO.

Mictionem cruentam à venulis vel in renibus vel orificio Vesicæ ruptis & exesis productam curant illa, quę alias hæmorrhagiis internis destinata sunt; de quibus egimus supra.

Specificum in hoc casu, præsertim si cruenta mictio est à calculo, est arcanum agrimoniæ & quinque folij giiij, v. viij &c. His maxime adiungenda sunt illa, quæ si exulcerationes partium simul vigent; de exulcerationum curis hactenus dicta sunt, præsertim si tabulæ à Platero in istis casibus laudatæ in subsidum veniant.

Interdum ipsa Chirurgia aliquid opis confert, quæ tamen ita moderanda, ne plus obsit, quam prosit.

In mictione porro cruenta, manifesta causa præcedente (pręsertim in fœminis, quibus hic affe-

ctus familiaris) Tinctura Corallor. vnice prodest: qua etiam inueteratissimæ tandem curatæ sunt. Tinctura Smaragdi hic etiam multum prodest.

CAPILLAMENTORVM Excretio.

In Capillamentis Vrinarum excretis, vt vitium tollatur & renes purgentur, spir. Terebinthinæ recens facti g iiij. v. viij. in aqua vel syrupo de althea aliquando exhibitæ optime sanant.

SCROTI ET TESTIVM morbi.

INFLAMMATIO SCROTI & Testium.

Inflammationem Scroti & Testium tollunt ea, quæ aliis inflammationibus inseruiunt.

1. Peculiare est decoctum agrimoniæ cum Vino & acet. loco dolenti sæpius in forma cataplasmatis adhibitum. It. radix cucumeris asinini in acet. & Vino cocta.

2. Herba Paridis viridis contusa & applicata subito sistit.

3. ℞. Nymphææ, nasturtij aquatici an. Mij. Coque in acet. rosaceo cum Vino, in fine adde aliquid olei rosacei & applicetur tepidiuscule.

Huc pertinet illud Cataplasma, de quo paulo ante monuimus in Gonorrhœa Virulenta.

TVMOR SCROTI.

Similiter hæc (iam dicta) omnia tumores scroti discutiunt & feliciter curant, modo omnia tempestiue fiant.

Aluus sit aperta & perpetuo libera; si febris adest, eidem prospiciatur. Diæta sit tenuis, refrigerans, humectans, abstineat à vino.

Tumo-

Tumorem inueteratum, prædurum ex male curata inflammatione sæpe sustuli cum Cataplasmate radicis lactucæ ex mulso cocte, cui interdum adieci farinam hordei, fœnugræci, lini, &c. sæpe etiam cepas frustulatim incisas decoctis addidi (hoc modo curaui Timplerum Philosophū.) Post sepius iteratum hoc decoctum, locum affectum illiniui Balsamo Sulphuris, & tandem Emplastrum Diasulphuris per aliquot dies superaddidi.

Quod si de tumore aliquid residuum fuerit, hac iterata cura & continuata, tandem omnis tumor euanuit.

BVBONOCELE, ENTEROCELE & Epiplocele.

In Bubonocele, Enterocele & Epiplocele valet Balsamus Salis gemmæ, arcanum summum in rupturis, qui hoc modo fit: ℞. Salis gemmæ ℔ij, fluat in igne (in tigillo) & postea soluatur in aqua pluuiali destillata, filtretur & vicissim coaguletur. Has operationes liquefactionis, solutionis, filtrationis & coagulationis tantisper repete, donec Sal gemmæ ad summam subtilitatem fuerit perductum, quod inde cognoscitur, quando eius particula ad candelam admota statim liquescit. Serua in vitro bene clauso: Cura sic fit: *Balsamus Salis Gemmæ.*

1. Repositis, si opus est (vt in Enterocele & Epiplocele) partibus prominentibus, locus affectus lauetur cum acet. destillato acerrimo, vel cum spiritu Vini quotidie bis. Post fomentationes statim inungatur locus cum arcano Salis gemmæ.

2. Ad intra exhibe singulis diebus mane ieiuno ventriculo Essentiam consolidæ maioris cochl. j. cum gutt. ij. Balsami Salis gemmæ.

Ligaturam adhibebis ab initio decentem, aut imperabis patienti; vt primis diebus 8. quiescat omnino in lecto supra dorsum (intra 14. dies conualescet æger, aut ad summum 3. septimanis.)

Nota.

Si in rupturis intestina & reliqua prominentia difficulter reponi possint, etiamsi emollientia per insessiones & fomentationes fuerint adhibita, vt felicius absoluatur cura, cæteris non neglectis sic procede:

Post adhibitas fomentationes quotidianas patienti exhibe per 3. vel 4. dies cor Talpæ exsiccatum & puluerisatum (quotidie cor vnum) mense Maio collectum cum aqua Cinamomi, & felicem videbis operationem.

Aliud: ℞. molliusculam substantiam de fungis Nucum mense septembri collectis (fungi si iusto tempore collecti multos annos durant) eamque in puluerem tenuissimum redige: puluerem misce cum ana butyri maialis insalsi & media quantitate farinæ lupinorum, vt fiat Vnguentum (fungi nucis habent signaturam rupturæ; reperitur fungi illi in antiquis arboribus nucum.)

Nota.

Si posset haberi axungia Erinacei, hoc nihil felicius est (in defectu vtriusque præstat balsamus Sulphur.) Fiat primo repositio intestinorū, si opus est: postea formetur ligatura decens, supra tuberculum ligaturæ applicetur membranula; quæ circumdat omentum porci, ita vt membranula illa tantum

cum iſtud tuberculum, quo præciſe locus foraminatus alias in applicatione tangitur, contegatur. Locus ille calloſus cum membranula tectus deſuper inungatur quotidie vnguenti particula in quātitate 3. piſorum, & applicetur dextre ligatura.

Intrinſecus ſi velis iſtam curam abſoluere, quotidie vel alternis diebus mane propina farinæ viciorum Cochl. ß, cum aqua fumariæ, & cura citius abſoluetur. Interim patiens ambulet, & faciat quicquid velit, modo exercitia corporis ab omni violentia abſint.

EXOMPHALOS.

Exomphalos ſæpius in pueris, rarius in adultis eueniens facile curatur, ſi primum locus foueatur cum decocto vſneæ, prunellæ in Vino ſtyptico rubeo: poſtea Cataplaſma ex plantagine & lentibus ſeu potius earum farina aliquoties applicetur.

Si ruptura eſt vetus & in adultis poſt eiuſmodi fomentationes, ſi vnguentum ex fungis nucum cum decenti ligatura forinſecus, & Eſſentia conſolidæ maioris cum arcano Salis gemmæ intrinſecus adhibitum fuerit, perfecte ſanatur.

VTERI AFFECTVS.

INFLAMMATIO VTERI.

Inflammationem vteri innata quadam proprietate ſiſtit decoctum ſerpilli cum aqua chalybeata paratum & forinſecus vel ſaltem fomentis cum ſpongiis applicatum. Eadem aliis quoque ad inflammationes externas facientibus, tollitur, modo omnia tempeſtiue fiant, ſecus facile in abſceſſum & vlcus tandem deſinit.

ABSCESSVS VTERI.

Ad Abſceſſum Vteri repetantur ea, quæ hacte-

nus sæpius de abſceſſibus dicta ſunt.

APOSTEMA ET VLCVS Vteri.

In Apoſtemate & Vlcere Vteri ſordido eleganter curando (mora hic periculoſa) vide curationem vltimam Centuriæ 4. Rulandi, quam ſimilem pene curam abſolui aliquando in quadam mulierẽ Kirchamenſi, in qua tamen veſica afficiebatur.

Nota:

Exulcerationem Vteri nuſpiam ad exulcerationis Renum & Veſicæ modum cum Mercur. nempe dulci vel ſp. Mercur. dulci curari. Eius nimirum effectus ad vterum non pertingit; quemadmodum facit in exulcerationibus renum & veſicæ.

Itaque hic caute procedendum, & ea tantum adhibenda, quæ ad orificium vteri forinſecus pertingere poſſunt, mundificato (per aquam) primo vlcere, ſi turundæ vel peſſi cum balſamo tartari illiti, intromiſſi fuerint, & reliqua quoque dextre fiant, facilis conſolidatio ſubſequitur.

NOMÆ VTERI.

In Nomis Vteri nihil præſtantius decocto ſummitatum rubi idæi cum aqua plantaginis. Vide obſeruationes Plateri: cum Balſamo Sulphur. cura felicior erit.

SCIRRHVS VTERI.

Scirrhus Vteri rariſſimus eſt, aut ſi aliquando vſu venit, difficilime aut nunquam curatur.

Reſoluentia nimirum medicamenta tuto applicari non poſſunt, aut ſi applicantur, per totam tamen regionem vteri non pertingunt: poſſunt quidem nonnulla fieri, ſed qua felicitate & profectu, tandem res ipſa eloquitur.

MOLÆ

MOLÆ EXTERMINATIO ET fœtus expulſio.

In mola exterminanda,(It. expellendo fœtu)ſecretum non datur felicius,quam puluis ſecundinarum,de quo ſupra : de philtris doſes ſunt vniuſmodi (NB. puluis hic datur per ſe ſine theriaca) ſæpius tamen ſunt repetendæ, ſi ab initio non proceſſerit,exhibetur in aqua gentianæ,artemiſiæ,rubiæ tinctorum,radicis vrticæ,pulegij,&c.quandoque in vino præſertim Maluatico.

Semper tamen memineris, aliquid eſſe addendum de aqua Cinamomi.

Hanc curam in multis fœminis generoſis abſolui, vbi multi eruditi Medici deſperarunt.

VENTVS VTERI.

Ventoſitati Vteri ab allatis ex Fernelio ſignis recte dijudicatis, mirabiliter prodeſt Experimentum,quod eſt à Nuce Moſchata. ℞. Nucem Moſchatam integram,non vitioſam, ſeca in 4. partes, applica ad orificium Vteri tritorium vel infundibulum qualecunque aut per retortam vitream capitetenus detruncatam,& collo recta ad ceruicem vteri applicato & directo, imo quantum fieri poteſt, intromiſſo, mulierem ita colloca, ac ſi in ſella partui accommodaretur,diuaricatis nempe femoribus & inſtrumento recte applicato particulam nucis ſuper carbones projice ardentes, vt fumus recta per canalem in ipſum vteri fundum quodammodo ferri poſſit. Id ſemel atque iterum, imo tertia vice experire, ſi non proceſſerit ab initio, & tandem ventus intercluſus cum bombo & motu totius corporis penitus cum impetu proſilit & mulier ſanatur. (hoc modo) Bennæ

mulierem iuuenem curaui, aliis omnia frustra tentantibus.

HYDROPS MATRICIS.

Matricis Hydrops purgantibus aquam difficulter cedit, nisi vbi vitiũ est à Iecore & splene, imprimis autem pilul. antimoniales (per superiora hæ non purgant) Emeticæ hic locum habent; etiam in Ascite.

Ab iis ergo potest initium curæ fieri : si præsertim quoque vitiatorum viscerum signa in promptu fuerint. Quod si vero causa est à stillicidio seri ex vena caua, neque hoc auxilium satisfacit.

In priori causa vitiatorum viscerum puluis Cachecticus post præmissa Catapotia antimonialia scopum omnem absoluit, ita tamen, vt diligens cõsideratio nunquam non reliqua necessaria & perpendat & faciat.

Quod si ergo est à latente stillicidio seri ex vena caua, hoc imprimis age, vt specifico appropriato instructus esse possis (quo nemo medicorum carere potest & debet) quod solũ est vitriolus Martis (vitriol. hermaphroditi cum Basilij Valentini) alias summum secretum in omnibus vterinis affectibus (imprimis in fluxu mensium inordinato) si quotidie etiam per mensem integrum continuando, eius datur g j, cum g ij sacch. albiss. Assumuntur nimirum ad part. j. vitrioli part. ij. sacchari in aqua appropriata. V. gr. melissæ ante somnum, vel etiam fiant Rotulæ cum magisterio Corallorum. Hoc modo illustrem Comitissam curaui feliciter.

MARISCÆ VTERI.

Mariscæ vteri & reliquæ appendices similes ean-

eandem habent curam cum ani appendicibus, quæ itaque de illis ſupra dicta ſunt, accerſantur quoque hiſce affectibus.

MENSIVM SVPPRESSIO.

Menſtrua ſuppreſſa multorum malorum cauſæ, quemadmodum ipſorum excretio naturalis à multis morbis mulieres præſeruat, quare huic malo cito occurrendum, ne natura aſſueta deſueſcat ab excretione.

Suppreſſorum menſium cauſæ diligenter ſunt inueſtigandæ. Sic nimirum facilius per communia auxilia malum tollitur.

Plerumque totum corpus ſcatet prauis humoribus: ante omnia igitur illud ab eiuſmodi impuritatibus liberandum eſt.

Vtilia ſunt Mercur. dulcis, panchymagogon vegetabile, Extractum ſennæ, Mechoacannæ, Rhabarbari, imprimis vero ſpecificum purgans Paracelſi & Extractum Ellebori nigri multum quoque prodeſt præſertim agreſtioribus.

Quod ſi vero obſtructiones fuerint euidentes, tartarus vitriolatus. It. Cremor tartari præmittenda ſunt, & tandem ad purgationes deueniendum.

Hinc ſpecifica accerſenda ſunt, vt:

1. Eſſentia Croci Martis, de qua notas ad Crollium vide.

2. Maluaticum Martiale, de quo ſupra de imbecillitate hepatis.

3. Puluis Cachecticus ex Chalybe præparatus, de quo ſupra de obſtructione hepatis.

4. Extractum hepatis bouini, de quo infra decoctum splenis bouis, vide in Quercetani pharmacopæa restituta, cap. 6. de decoctis.

5. Aqua destillata ex allio. It. Ex sabina, quæ vel per se exhibetur dosi Cochl. j. vel alterius, vel possunt esse vehicula, quibus reliqua specifica intro sumi debent.

6. Olei sabinæ gutt. iiij. vel v. in vehiculo præallegato datum, menses mouet. Huc faciunt decocta alia vsitata. It. fomentationes, infusiones, pediluuia, phlebotomiæ, &c.

Nota:

Hæc omnia infeliciter successerint, nisi præstitutum tempus optime obseruetur: Hinc versiculus.

Luna vetus veteres; iuuenes noua Luna repurgat.

Quinimo natura ipsa sæpissime stato tempore nonnulla signa edit fluendorum mensiũ, quos tamen nisi adiuta promouere nequit: illa sunt dolor lumborum, ventris, pectinis. It. Crurum & pedum grauitates & lassitudo, difficultas anhelitus, hypochondriorum tensio, capitis dolor & grauedo; quæ omnia dextre obseruanda sunt, alioquin raro imo nunquam expectatum effectum adipiscemur.

Quod si omnia concurrant quidem, nec tamen obstructio soluitur, plerumque vitium in ipso vtero est, quod impedit. Id quod certissime deprehenditur, si posteaquam omnia facta sine affectu subsequente, vt tandem ad tale suffimigium perueniamus.

♃. Scorias Reguli Antim. pulueri satas, coque in lixiuio cinerum fagi, vt extrahatur rubedo, huius partibus iiij admisce Vini Maluatici part. j.

Huius

Huius mixturę cochl. j. atq; alterum vel plura funde super silices vel recrementa ferri candentia, & patiens excipiat fumum ad Lochia. Id quod tamen iusto tempore, vt cætera, faciendum fuerit, & menses prosiliunt prospero cum successu.

Plura menses mouentia vide supra de Cachexia.

Quod si vero etiam post reiteratam hanc suffumigationem menses nunquam fluent, & natura aliter atque aliter conformata, tandem suo tempore meliorabitur.

Suppressorum mensium cura non tentanda est in fœminis, quæ aut steriles, aut nullum inde incommodum sentiunt, aut in grauidis, & quibus nunquam fluxerunt, nec in iis, quæ Cachexia aliqua laborant, si quidem ob sanguinis inopiam morbo tentatæ sunt: aut quibus per nares, hæmorrhoidesve multum sanguinis euacuatum est: in quibus aut Cachexia emendanda, aut vires restaurandæ, aut fluxus dicti supprimēdi, nisi forte tales accidāt ob suppressos mēses: Quod si fiat, medicamentis Hęmagogis malū omnino tollendū: quod si vero ob vasorum obstructionem fiat, sanguinis suppressio in iis, quibus fluere conuenit, aut per naturam debet, cura aggredienda eo tempore, aut paulo ante, quo menses fluere consueuere.

Curatio autem à pharmaco materiam in primis viis existentem minuente statim inchoanda, & hinc quæ deobstruant, præscribenda.

℞. rad. fœniculi,
Petroselini,
asparagi an. ℥ß,

sarsaparillæ ℥ij;
herb. agrimoniæ,
linguæ ceruinæ,
Ceterach,
Cuscutæ an. M ß.
sem. anisi ʒij,
Coriandri præparati ʒj.
flor. buglossæ,
borraginis,
betonicæ an. p. j.
passularum minorum ℥j.
Coque in s. q. aquæ ad ℥xij,
Colaturæ adde syr. de 5. radicibus ℥ij,
de Cichorio cum Rhabarbaro ℥ij.
M.F. Apozema pro 4. dosibus.

In secunda dosi, si prima non satis deturbat aluum, exhibe specierum diaturb. cum Rhabarbaro à ℈ß ad ℈j. aut ℞. pil. aurearum ℈j, cum diagridij gr. iiij, F. pilulæ paruæ tres cum apozemate degluttiendæ.

In vltima dosi dissolue Oxymellitis Elleborati maioris ℥j. aut vtatur dicto apozemate loco digestiui tantum & purgetur diacarthamo, Extracto panchymagogo Mercur. Essentificato aut simil. medicamento. Aut fiat syrupus magistralis.

℞. rad. polypodij ℥ß,
Elleb. nigri præparat. ʒijß,
Mechoacannæ ʒij,
fol. sennæ ℥jß,
sem. anisi ʒj,
flor. buglossæ ʒiij,
calami aromatici ʒß.
Zinziberis ℈j.

Infun

infunde in s.q.decocti aperitiui in loco tepido per noctem. Mane coque ad ℥vj,exprimantur,colaturæ adde syr. de 5.radicibus Oxymellitis Elleborati maioris an.℥jß.

syr.de succo buglossæ ℥ij,
sacchari q.s.

F. syrupus liquidus pro 4. dosibus.

Hinc prodest per tres dies exhibere ʒß tartari vitriolati in syrupo artemisię cum aqua pulegij dissoluti apposito subinde & sæpius in die Cataplasmate ex hedera terrestri cum vino facto regioni lienis,& pedes lauentur decocto artemisiæ, origani, serpilli, asari. Vtatur hinc singulis matutinis Croco Martis ad ʒj,in Tab.v.g. ♃. Croci Martis aperitiui aut limaturæ Chalybis præparatæ sequẽte modo. ♃. Limaturæ Chalybis q.v. irrigetur aqua simplici pura,in qua parum salis absinthij dissolutum sit, relinquatur in loco frigido sicco: Vbi exsiccata fuerit teratur & denuo imbibatur, idque tamdiu, donec spõte sua postea leni attritu in puluerem subflauum fuerit redacta. Huius ♃. ℥j sacchari in aqua bugloss.soluti ℔ß.ol.Cinamomi aut Caryophyllorum aut succini ℈ß. F.Tabulæ, quarum singulę ponderent ʒvj,capiat singulo mane vnam & incipiat 8. diebus ante mensium egressionem solitam. Aut fiat Electuarium de scoria ferri, quod *Tabulæ Croci Martis.* *Electuariũ Martiale.*

♃.limaturæ Chalyb.præparatæ aut Croci Martis ℥ß
pulu.Cinamomi,
sabinæ an.ʒß,
Cort.Tamarıs.ʒj,
spec.arom.rosati ʒjß,
nuc.conditæ ℥ij,

mellis rosati aut anthosati ℥jß,
sacchari ℥ij.

M. super lentum ignem & F. Electuarium, de quo capiat ad magnitudinem nucis iuglandis mane 3. horis ante prandium.

Instante iam tempore fluxus Balneum fiat.

℞. *herbæ melissæ,*
origani,
*rorismarini an. M*ß;
*artemisiæ M*ij;
*sabinæ M*ß;
Maluæ,
althea,
*serpilli an. M*ij;
flor. Chamomillæ,
hyperici,
*Centaurij minoris an. p*iiij.

Coque in s.q.aq. pro stupha, quam matutino tempore ingrediatur & commoretur ad horam in ea. Herbæ duobus sacculis includantur, quorum vni supersedeat, altero foueatur venter inferior.

Aperiatur saphena pedis vtriusque die secundo post egressum è Balneo vna, & altera die sequente post egressum ex eodem.

Efficacissime quoque trahunt instante iam iam purgationis tempore pessi à Practicis hinc inde descripti, vt & fumus siue vapor dictarum herbarum per infundibulum in vuluam exceptus.

Prosunt & Cucurbitæ perinæo applicatæ.

Potus sit vinum, in quo Cinamomum & Chalybis limatura macerata, aut in quo flores borraginis, violarum, buglossæ & sabinæ herbæ macerati

Infusum Martiale. Prodest quoque sæpe infusio, quæ ℞. limaturæ Cha-

tæ Chalyb. acet. non destill. an. ℔j, coque in sartagine ferrea, donec acetum absumatur: postea teratur in marmore, & adde pulueris Caryophyllorũ ℥j. affunde desuper in matracio Vini Maluatici aut Falerni ℔iiij. pone ad solẽ vel fornacem dies 18. singulis noct. bis vel ter agitando. Vel fiat Hippocras ex infusione illa. Huius vini exhibe mensium defectu aut inordinato fluxu laborantibus ℥ß ad ℥ij ad libitum, obseruato, quod sæpius dictum, semper tempore, quo menses fluere consueuere, præscripta quoq; semper diæta exquisita.

Tandem & hic summopere prodest Extractum splenis bouis, de quo & eius exhibendi modo, vide in obstructione Lienis.

Extractum splenis Bouis.

℞. Splenem bouis castrati, scinde in laminas tenues, maceretur per aliquot dies in sp. V. cũ myrrha essentificato, postea exsicca in aëre: postea cum sp. V. essentiam extrahe, & sapidioris efficaciæ ergo adde aliquot gut. olei angelicæ, Dos. ℈j, in aqua appropriata eo tempore, quo menses in ægra fluere consueuerunt, tunc nimirum renum & lumborum dolores adesse solent. *Extractũ splenis Bouis.*

Cum menses apparere incipiunt, dari potest ℈ß borrac. Venet. cum gutt. 4. aut. 5. Essent. Croci in aq. puleg. aut Cinam. aut in vino Hippocratico, aut succo sabinæ ℥ß, aut solum sabina Vino cocta.

Si è conformationis vitio fiat suppressio, variant quidem medicamenta, sed hic præstat singulis annis 4. aut bis pro constitutione corporis aperire venam brachij & sæpius applicare cucurbitulas scarificatas.

Spiritus pulegij cum sale suo quoque valet.

FLVXVS MENSIVM NIMIVS.

Fluxum Mensium nimium à qualibet causa ortum, excepta Plethora (quæ non nisi conuenienti phlebotomia corrigitur, vt nimirum ex superioribus Venis brachij per reuulsionem sanguinis ad inferiora prorumpentis effluxus cohibeatur) illa tollunt & corrigunt; quæ alioquin sistendis hæmorrhagiis narium necessaria sunt & vtilia.

Sic laudanum opiatum, Essentia Croci Martis, Magisterium Corallorum & perlarum. It. sal Corallorum, sperniola composita Crollij, Ossa hominis fortiter calcinata & nonnulla alia intrinsecus.

Extrinsecus stipites Melanthij, bufo exsiccatus multum prodest.

Fluxus igitur hic licet multis à caussis oriri possit, nullus tamen frequentior, quam qui fit ob sanguinis pallidioris ad partem istam fluxum, aut osculorum venarum apertionem, qui per διάπηδησιν, raro autem accidit, qui per erosionem à medicamentis in vterum immissis erodentibus, aut ob vlcera in eodem existentia, curatur à Practicis ad hos affectus præscriptis medicamentis.

Quod vero fluxus priores attinet, ij quoniam vires valde dejiciunt, si vocetur Medicus, non incommode reuulsionis gratia venam brachij aperiet, indeque per interualla sanguinem extrahet aut si eam contra indicantia (scilicet venæ sectionem) prohibeant, cucurbitulas frequentes region hepatis & splenis imponat.

Interius detur syrupus de rosis vel papauer cum aqua plătaginis dilutus, aut fiat syrupus è succo bursæ pastoris aut syrupo Corallorum cum succo berberum. Bolus armenus præparatus sæpius

3j. cui

℥j, cũ aqua plantaginis aut bursę pastoris offeratur;
Aut fiat Opiatum:

℞. *Conf. rosarum veteris ℥ß,*
symphyti maioris aut rad. bistort. ℥j,
troch. de Carabe ʒij,
boli armen. praeparat. ʒiij,
sal. Corall. ʒß,

Cum syr. de rosis siccis. Sic fiat Opiat.

Ad sanguinem sistendum etiam fieri possunt decocta ex radice tormentillae, Coriandro, balaustiis, gall. & similibus.

Quae si nihil prosunt, fiat pessus è stercore suillo aut asinino cum succo plantaginis & mucilagine seminis Cydoniorum aut Tragacanthae aut è laudano opiato cum linteolo.

Interius offerantur, quae sanguinem incrassandi & refrigerandi potentiam habent.

Exterius inungatur peritonaeum Vnguento Comitissae vel sequente:

℞. *olei myrtillorum, Cydoniorum an. ℥j ß,*
succi bursae pastoris, aut plantaginis, semperuiui maioris an. ℥j.

Coque ad consumptionem succorum, hinc adde
pulueris boli armeni,
seminis berberorum,
myrtillorum an. ʒij,
rosarum ʒß,
Cerae q. s.

F. Vnguentum. Aut Cataplasma ex adstringentibus cum aqua communi & pauxillo aceti, coctis, vt de dysenteria dictum, aut fiat ex succis adstringentibus & refrigerantibus addito bolo aut farina Orobi aut lupinorum.

Renibus & Iecori refrigerantia medicamenta applicentur, vt Ceratum infrigidans santalinum, Vnguentum rosatum Camphoratum.

Si biliosus sanguis in corpore redundet & morbum foueat post impetum sanguinis retentũ, purgetur corpus leniter cum infuso Rhabarbari aut myrobalanis aut syrupo rosarum solutiuo, electuario ex succo rosarum, Extracto panchymagogo aut solo extracto Rhabarbari.

Idem fiat si adsit serosi humoris copia sanguini permisto, si vero adsit fluxus albus, tunc tempori totius imprimis habenda est ratio, vt habitus eius in melius emendetur, iis, quæ serosorum & pituitosorum copiam generantium partium vitium emendant, præmissis tamen vniuersalibus purgantibus. Hinc quæ vterum respiciunt tum confortando, tum adstringendo adhibenda, quale imprimis exterius adhibitum est Emplastrum pro matrice textoris.

Specifica tamen hoc loco nonnulla sunt, quæ quemlibet inordinatum fluxum mensium vtiliter sistunt. Sic vitellus oui crudus in vino rubello dissolutus, & per aliquot dies singulis diebus bis propinatus, fluores sistit. Tinctura Corallorum inter cætera vnice præstat. Puluis Turturis eum in modum paratus, quem docet Forestus obseruatione 10. lib. 28. mirabilis est in restringendis mensibus. Sal vero ex Turturis cineribus collectus & factus : ℈ij. ad vj. felicior est in aq. plantaginis vel alia composita Coch. j. etiam in dysenteria, aliisque aluí fluxibus. Sic cuticula pedum anseris exsiccata & dosi à ʒß ad ℈ij exhibita subito sistit.

Externe in hoc casu mirabiliter & singulariter

pro

prodest cingulum ex foliis Ellebori veri consutum ita præparatum vt folia Ellebori recentia assuantur fasciæ & circa lumbos nudo corpori applicentur.

A partu laborioso nimis profluentem sanguinem sistit idem sanguis, statim in cochleari ferreo exsiccatus (ad ignem) & v. vel vj. ℈ pondere cum vitello crudo oui j. mixtus, subito restinguit. In eodem casu sperniolæ compositum mirifice opitulatur.

VTERI STILLICIDIVM.

Stillicidium Vteri diuturnum sine vlcere puluis Cachecticus feliciter sanat. Idem præstat specificum Martis, de quo supra de hydrope Vteri, quod diuturniori fluxui, præsertim in Vetulis alioquin eiusmodi enormibus fluxionibus obnoxiis, vnice opitulatur, si quotidie euntibus cubitum ℈j. in aqua plantagin. aut vino rubello detur.

Vlceri si quod fuerit, prospici potest eo modo, quem ante in vlceribus Matricis innuimus.

Vteri fluorem qualemcunque tandem sanat, verumque restituit specificum Martis (vitr. Martis) simili modo semper exhibitum, vt antea de hydrope vteri dictum est.

Alias in quolibet fluore vterino, perpurgato prius corpore, imprimis cum specifico purgante. it. panchymagogo vegetabili, Extracto mechoacannæ, Rhabarbari, sennæ, semper cum bono successu vsus sum puluere & decocto sequente.

℞. magist. Corallorum alborum,
matris perlarum an. ʒij,
C C. vsti ʒjß,
Eboris vsti,

terræ sigillatæ,
sem.papaueris albi an.ʒj,
gummi arabici,
mastichis an.ʒß,
succini Citrini ℈ß,
laudani opiati ℥viij.

M.F.puluis tenuissimus,huius exhibeatur quotidie mane & vesperi tantum,quantum cultri mucrone capi potest in decocto sequente:

℞. plantaginis maioris,
Centumnodij,
tormentillæ an.ʒij,
rad.nymphææ ʒij.

F.cum s.q.vini decoctum.

GONORRHOEA muliebris.

In Gonorrhœa muliebri simplici eadem prosunt, quæ similiter in Virorum profuêre.

De Lue Venerea peracturi hæc omnia dilucidiora explicabuntur:hoc modo sanatæ sex mulierculæ rusticæ duabus septimanis.

VTERI STRANGVLATVS.

Strangulatus ab Vtero secundum gradus causarúmque euidentiam à Fernelio bene descriptus requirit quoque diligentem considerationem morbique cognitionem. Leuia nimirum isthæc difficulter cognoscuntur , & sæpe cum Melancholia Hypochondriaca aut cum passione iliaca , cardiaca confunduntur.

Cura omnium horum symptomatum consistit vel in omnimoda causarum ablatione vel etiam in paroxysmi remotione.

Quia igitur vapores venenati & perniciosi in vtero-

vtero à causis quasi antecedentibus generati solam proximam causam sustinent, vterus est corrigendus, impuritates excernendæ, & ne deinceps talibus offendatur, prouidendum.

Hoc itaque loco maxime prosunt purgationes Hystericæ, quæ sunt à fæcula bryoniæ vel eius extracto (vide Quercetanum in Pharmacopæa restituta) ℈j vel ℈ij, ad summum in aq. Cinamomi, artemisiæ, matricariæ. It. Extractum Mechoacannæ, specificum purgans, panchymagogon vegetabile:

Multum faciunt in eiusmodi mundificationibus infusiones, qualis hæc est:

℞. fol. sennæ ℥j,
rad. mechoacannæ non cariosæ ℥ß,
rad. bryoniæ ʒij,
fol. artemisiæ,
matricariæ,
Chamædryos an. Mß,
flor. Cordialium an. p j.

Hæc omnia incisa & mixta infunde in nodulum in Vini ℔ij, ita vt prius feruefactum Vinum superfundatur nodulo & relinquatur in loco frigido per diem. Huius infusi porrigitur cyathus vnus (℥vj) vel alter per aliquot dies mane ieiuno ventriculo & vesperi circa tertiam, donec assumptum sit totum. Deinde ne eiusmodi symptomata sæpius recurrant, exploratum plane & experientia confirmatum, istis omnibus certissime mederi specificum ex vitriol. Martis, quotidie tandem à præmissa purgatione Vesperi ante cibum in vino vel cum aq. artemis. matricar. &c. vel sine iisdem exhibitum per septimanas 2, 3, 4. vel 6. donec cesset *Specificũ ex vitriolo Martis.*

malum, vide supra de hydrope & stillicidio Vteri.

Paroxysmum multa sunt, quę tollunt, de quibus videantur Practici.

Sic suffumigia fœtida vel etiam odores rerum fœtidarum, quales sunt, fumus ex pennis perdicũ: capillorum humanorum, Vngulæ alcis, asini. It. Carbonum fossilium, asæ fœtidæ, ol. succini, tartari, Guaiaci naribus admotum. Sal Iouis à Crollio descriptus, vmbilico calide inunctum suffocationem subito sistit Zibethi ℈ß, cum ℈j ol. nucis Moschatę expressi temperatus & postea in linteolo intra pudenda intrusus, maxime prodest.

Fumus è callis equorum per tritorium vel retortam detruncatam immissus (mirũ est, Vterum hunc sustinere fœtorem, cum alias eius sit impatientissimus) subito sistit.

Interne cum fructu exhiberi possunt seqq.

1. Sal Iouis in aqua singulari hysterica.

2. Essentia granorum Chamæactes i.e. Ebuli, cuius cochl. ß. vsquę ad j. intro sumtum, paulatim erumpentibus sudoribus & quiescente corpore paroxysmum & sistit, & vapores ex ipso corpore per διαφόρησιν resolutos expellit. Præparatur autem hæc essentia sequente modo: ♃. magnam copiam granorum actes, exsiccentur in vmbra, ponantur in matracio colli longi vsq; ad medium, superinfunde aquam vitæ vt per quatuor digitos supernatet adde aliquot guttulas spiritus vitrioli & vase bene obturato fiat digestio in B. M. per 5. aut 6. dies quousque aqua vitæ acquirat tincturam rubini instar, separa illam per inclinationem, huius dabis semi cochlear in accessione & illico excitabitur.

His omnibus præfertur Laudanum suffocationum

um ſpecificum (poſteaquam coqui incipiunt in
terum intenta peſſaria trahentia, vt ſi ſemen cor-
uptum ſit, extrahatur, aut ſi vapor incluſus, abſu-
natur.)

Mulieri ſuffocatæ ſtatim præſtat adhibere ad
nares fumum è galbano, aſa fœtida, pennarũ per-
ticis: aut inungantur nares oleo Gagatis per re-
tortam in modum olei ſuccini, ſed igne paulum
vehementiori deſtillato, verbi gratia ℞. Gagatis
q.v. ſal. tantundem, & in cineribus ig. primum len-
to, poſtmodum fortiori in ſubiectum recipiẽs de-
ſtilla oleum, quod ſi lubet, addita aqua ſimplici re-
ctificari poteſt per alembicum. Aut ℞. loco olei
Gagatis oleum rutæ aut ſuccini. Quidam dicto o-
leo & oleo ſuccini vmbilicum & ventrem totum
quoque inungunt. *Oleum Gagatis.*

Vmbilicus inungatur Balſamo Apoplectico, aut
applicetur Emplaſtrum rotundum ex Emplaſtro
pro matrice, in cuius medio aliquot grana Zibethi
ponantur. Vmbilico imponendæ ligaturæ ſimul
dolorificæ & applicentur cucurbitæ inguinibus
circa pubem cum magna flamma.

Conficiatur peſſus ex linteo, qui vngatur bal-
ſamo apoplectico & genitalibus mulieris indatur,
quo tempore fœtida naribus adhibeantur.

Intra corpus exhiberi poteſt doſis Laudani ad
matricis ſuffocationes, quod fit ſequente modo:
℞. Laudani noſtri ſine opio ℥ij, adde Extracti li-
chenũ ſeu callorum equarum ʒij. M. diligenter, ili-
cò ſuffocationes matricis ſedat ad ℈ß exhibitum. *Laudanũ ad ſuffocationes matricis.*

Extractum Lichenum ſic fit:

℞. Aquæ meliſſæ cum Vini ℔vj deſtillatę ſuper
ſuccinũ & Gagatem an. ℥ij, per retortam ex cine- *Extractũ Lichenũ.*

ribus ig. in fine forti. Aqua destillata ab oleo, quod hac via simul elicitur, separetur. Cum hac aq. collectos lichenes ante exsiccatos in B. digere & extrahe ad Extracti formam. Idem extractum etiam solum exhiberi potest à ℥ v. ad viij. Aut aqua Theriacalis offeratur, in qua ℈ß, Extracti Castorei pulverisati aut pulveris ℈j, aut tantum exhibeatur Theriaca antiqua aut Castorei pulverisati ℈j, in aqua artemisiæ. Aut ℞. Extracti castorei cum spiritu vini facti,

Essentiæ Croci an. ℈ß,
Sal. perlarum ℥vj.
ol. succin. ℥ij.

M. & cum aqua artemisiæ & melissæ exhibe.

Commendatur quoq; vel maxime oleum Iouis, cuius præparationem vide in scholiis ad Crolliũ.

Liquor iste vmbilico Hystericæ immissus, statim suffocationem sistit. Interne à gutt. j, ad ij, ad summum iij, repetitis vicibus exhibeatur: in adultis aluum largiter ciet.

ASCENSVS VTERI.

Ascensus Vteri parum differt à leni strangulatione primi gradus. Fiunt nimirum præcordiorum compressiones, dolores & spirandi difficultates, interdum deliquia animi subsequuntur.

Huic symptomati tollendo eque necessaria & vtilia sunt, quę antea de suffocationibus sunt allata.

Imprimis Essentia granorum Chamęactes multum præstat, si causam velis auferre, vtere iisdem suffocationibus tollendis, quæ vtilia fuerunt.

PROLAPSVS VTERI.

Prolapsum Vteri eadem curant, quæ prolapsum ani. Huc itaque repetenda sunt. Curatio autem o-

peratione chirurgica potissimũ efficitur. Ægram nimirum super dorsum resupinam, coxis altioribus dilatatis & reflexis poplitibus, collocando: Hinc vterum prolapsum oleo tepido aut butyro insalso vel etiam decocto maluæ, chamomillæ & aliis emollientibus fomentatum, asperso post puluere astringente ex acacia, hypocystide, puluer. ossium dactylorum combustorũ aut mumia vel gallis subtilissime puluerisatis in proprium locum reponendo, intrudendo insuper lanam in se conuolutã forma & crassitudine muliebri sinui respondentem linteolóq; exceptã ac vino styptico imbutam, sicq; absque dolore & violentia in proprium locum deuoluendo. Quod si vterus prolapsus putredine afficiatur, quod corruptum putridúmque est rescindatur, ídque citra periculi formidinem, cum etiam vniuerso vtero ablato nonnullæ mulieres plures annos superuixerint.

CONVVLSIO VTERI.

Conuulsioni vteri alioquin medicamenta conuulsiua inseruiunt: Vide tamen easdem conuulsiones suffocationum modo curatas esse.

Specificum in hoc casu est Essentia granorum Chameactes h.e. Ebuli (Tinctura granorum actes) cum 4. vel 8. gutt. sp. vitrioli antepileptici. It. tinctura Corallorum. It. insessiones, fomentationes.

STERILITAS.

Sterilitas in viris ab occulta causa, sita nempe in partibus generationi dicatis, præsertim si fuerit morbus conformationis, pharmacia haud tollitur. Vide supra de extincta Virilitate.

Reliqua vitia quandoque partim legitima obseruata diæta, partim medicamentis auferuntur,

de quibus autores Medici in praxi. Vide Bayrum l. 15.

Si sterilitas ex veneficio est, raro illa remoueri potest, nisi simul remoueantur veneficiorum instrumenta, quorum nempe veneficio talia parata sunt.

Supra de impotentia tollenda nonnulla diximus, sæpe v. euenit, vt impressiones eiusmodi diabolicę tam validæ sint, vt neque bona neque mala arte tolli possint (i. e. repositione simili) Vidi tamen semel atque iterum haustum aquę frigidæ ex ore masculi (*eines Hengst der nicht geschnitten*) in preterfluente potātis elapsæ & subito vasculo collectæ multum profuisse in hoc casu.

Eadem potatio aquæ multum facit in ariduris particularibus membrorum, sæpius iterata ieiuno ventriculo per aliquot septimanas: alioquin in fœminis sterilibus insessus ex formicis & aceruo formicarū cum aqua fluuiatili paratus & aliquoties recens vel de nouo factus multum iuuat.

Conceptionem iuuantia petuntur ex Practicis. Sal Satyrionis imprimis vtilis est in fœminis (vt essentia eius in viris) vt cito concipiant, si eius, ℈ß, post menstruorum fluxum in vino maluatico vel aqua vitæ mulierum sæpius exhibeatur.

Curaui hoc secreto multas fœminas, breuissime, & essentia formicarum viros.

ABORTVS.

Abortum impediunt Magisterium Corallorum & perlarum si sæpius cum aqua vitæ mulierum vel aq. lil. conuall. detur. Tinctur. Corallor. rite recteq; parata abortum prohibet, si gestationis tempore prægnantes eius accipiant gutt. iij vel iiij. singulis mensibus bis.

A pro-

A proprietate ſuccus Aſtaci vnius contuſi,& expreſſi in vino bono datus ſingulis menſibus ſemel vel bis, fœtum nunquam abortiuum naſci ſinit, niſi externa vi impellatur. Sic ſal Aſtacorum fluuiatilium dextre paratus, & ſingulis ſeptimanis cum amygdalarum dulcium decocto in vino maluatico maceratus,ſumtus mirabiliter fœtum conſeruat.Doſ. ℥ iij.iiij.v.&c.(vinum ne bibant,pellit nimirum fœtum.)

PARTVS DIFFICILIS.

In partu difficili, It. ſecundinarũ eductione inter reliqua præſtat ſpecificum ex ſecundinis, de quo ſupra. It. oculi leporis in Martio capti (valet etiam in mola, modo de ea conſtet) qui ſtudioſe eximendi,ne comprimantur nimis, cumque pipere in orbe exſiccandi. Horum vnus Vertici cum pipere ita alligetur, vt vertex à pupilla tangatur & fœtum ſiue mortuum ſiue viuum educet, quo facto mox amoueatur,ne vterum plane propellat.

Sic oleum ſuccini & Carui an. gutt. iij.iiij.v.vj. vij.viij. in vino exhibitæ partum accelerant.

Apud pauperes vidi partum ſæpe difficilem ſolui hauſtu vrinæ mariti.

Sic ſtercus equinum in vino expreſſum & percolatum ſubito fœtum & ſecundinam expellit.

IMPOTENTIA.

In impotentibus nobilis eſt Eſſentia Satyrionis Croll.imprimis ſi illi addatur Ambra eſſentificata & aurum potabile Anglicum,verbi gratia liquoris ſatyrionis ʒj,

ambræ eſſentificatæ ʒij,

Auri potabil. ℈j.

Detur à ℈ß ad ℈j pro vna doſi. Hæc & ſimilia in-

terdum materiam tam fortem reddunt, vt simul anima cum vita expulsa fuerit, omne nimirum nimium naturæ inimicum.

Valet quoq; diatrion pipereon tabulatum, si illi admisceantur aliquot grana ambrę & olei Cinamomi. Vide supra de extincta Virilitate.

ARTHRITIS.

Arthritis seu articulorum dolor est instar matris plures ex se generans natas, in specie podagram, Chiragram & Ischiaticam.

In Arthritide interdum est vniuersalis omnium articulorum dolor cum summa inquietudine; in cæteris particulares dolores externarum partium, manuum in Chiragra, pedum in podagra, coxendicis in Ischiade.

Horum omnium vniuersalis cura consistit in consumptione vel etiam expulsione tartari in toto corpore humano stabulantis. Cuius curæ mentionem fecimus supra in ludi humani præparatione, cuius facultates mirabiles sunt in tartaro expellendo vel consumendo.

Hæc itaq; cura vnice instituenda est, nec tamen quouis tempore aut promiscue in singulis subiectis, nisi prius omnia probe fuerint considerata. Itaq; hæc cura vniuersalis paroxysmos non tollit, nec leuiter etiam affectos extra alia medicamenta curat: oportet igitur vt aut ante insultus, aut post eosdem (non in paroxysmo) quiescentibus scilicet & in suis matricibus quasi dormientibus ex allatis antea principiis cura instituatur & tartarus resoluatur. Sic nimirum felicius successerint omnia.

Eiusdem curæ prophylacticæ simili modo cum lapidi-

lapidibus Aſtacorum in eam formam medicamenti præparatis inſtituendæ: maximopere pro corroboratione naturæ ſuccẽturiari poteſt *Magiſterium perlarum à Riuerio Medico Regio* olim plurimo cum fructu præparatum & exhibitum hoc modo: Perlas reduc in puluerem impalpabilem, quemadmodum alias redigi ſolent, (vulgariter margaritæ præparatæ) his in vitro ſuperfunde de ſucco citri vel de pomis aurantiis recentibus q. ſ. vt fiat inſtar paſtæ. Relinque aliquandiu, poſtea ſolue cum aceto, & remoto acet. per inclinationem à fæcibus aliud affunde, donec nempe perlæ ex toto fuerint ſolutæ. Collectum acetum miſce cum tertia parte aquę fluuiatilis, deſtilla per retortã ex igne arenæ primum igne lento, poſt fortiori. Deſtillatum reaffunde capiti mortuo reſtitanti & viciſſim ſolue, poſtea cola per filtrum, euapora admodum lente, & reſtabit perlarum magiſterium. Huius ℈j ad ſummum aliquoties ieiuno ſtomacho in vino datus potenter naturam recreat, eamq; vt medicamenta antecedentia (arcanum ludi humani & Aſtacorum) felicius operentur, excitat. Multum ad præcautionem facit cruditates fugere, & ſi adſint caſtigare vomitionibus mane ſi facile, à prandio ſi ægre, vomat. *Magiſterium perlarum Riuerij.*

Quod ſi vero paroxyſmi podagrici vel arthritici ſoleant recurrere, id quod ſæpius fit, præſertim vbi vita non vſquequaq; conformis fuerit, requiſitis tales inſultus vel impedientibus vel prorſus rejicientibus, hoc vnice prouidendum fuerit, vt quotannis ſtato tempore Æquinoctiorum & ſolſtitiorum (circa eadem nimirum fluxiones podagricæ plerumque vigent) corpus bene mũdificetur

& imprimis ratio victus, quæ alioquin nuſpiam negligenda eſt, ſolers & recta inſtituatur, auferendo tum plethoram, ſi quæ adſit; tum Cacochymiam quamcunque ſuis idoneis medicamentis.

Hæc etiam euacuatio inſtitui debet in principio morbi, & vbi quædam ſigna imminentis præſenſerit æger.

Potus ſit vinum meliſſę cum rad. Caryophyllatæ infuſum in menſa pro hauſtu primo; aut vinum Antipodagricum Paracelſi.

Vinum Antipodagricum Paracelſ.

℞. radicis Caryophyllatæ,
acori ℔ß,
fol. maioranæ M iiij,
florum ſambuci p iiij,
infunde in Vini ℔ iij:

ſtent in infuſione per 8. dies, ſumatur ex hoc mane & veſperi hauſtus. Cum ſale humano miſceri poſſunt oſſa humana calcinata, in cibo Galreda ex iiſdem in modum galredæ Cranij facta.

Poſt mundificatum corpus corroborantia & diaphoretica vſurpentur, diaphoretica ſcilicet peculiaria Solis tranſparẽtis extractio, de qua in notis ad Crollium & pilulæ antipodagricæ meæ, quæ deſcriptæ à Rhenano in tractatu Solis è puteo emergentis cum arcano aſari aliquot diebus aſſumptæ. His omnis Podagra, modo non ſit nodoſa, curari poteſt. Hoc nimirum modo paroxyſmi raro vel nunquam recurrent: aut ſi inſultus à leui errore externo aliquando coincidunt, tam graues nunquam ſunt, nec dolores excitant continuos, aut inſolentes, quin externis balſamis facile cedant.

Ex numero mundificantium ſeu purgantiũ eſt puluis arthriticus Paracelſi à Crollio deſcriptus, vbi im-

vbi imprimis notandum, in eius descriptione pro rasura Cranij humani substituenda esse ossa hominis calcinata, iuuenis modo humati, manuum ad Chiragram, pedũ vero ad Podagram. Ex hoc puluere natus est puluis Caryocostinus, quem vocant, etiam vulgaribus Medicis vsitatus. Ille vero puluis secure & leniter omnes defluxiones podagricas purgat. Felicius id præstat Essentia radicis Ellebori nigri vulgari modo cum spir. Vini non ad summum correcto extracta. Cuius quotidie cochl. j. mane & vesperi sumatur, donec aluus sponte sua quater vel sexies tandem fuerit soluta quotidie. Hac nimirum facili lenique purgatione impuritates fluxionésque podagricæ satis commode repurgantur, fortificatur essentia Ellebori cum arcano filicis totius. (NB. arcana hæc nobilia) vel cum arcano asari debita proportione, nempe si admisceãtur alterutra cum Essentia Ellebori. Præstat alioquin hanc eandem essentiam ante cõsuetum tempus paroxysmorum podagricorũ assumere, quemadmodum & puluerem arthriticum, sic nimirum facilius ante inuasionem corpus integritate adhuc dum constans ab insequentibus influxionibus liberatur. Idque eo magis, si ad hanc euacuationem temperata victus ratio accesserit, & vinum maioranatum cum radice Caryophyllatæ & floribus sambuci infusum ad victum pro primo potu haustum fuerit.

Quidam conuenientius vtuntur decocto ligni sassafras, præmissis his purgationibus, impuritates crassiores, quę adhuc restare solent, finaliter exterminandæ cum Mercurio laxatiuo, aut cum sole aut puluere arthritico sequente:

Puluis Arthriticus.

℞. *Hermodactylorum, turbith,*
diagrydij,
fol. sennæ,
off. hominis iuuenis violenta morte perempti calcinatorum,
si Chiragra manuum, si podagra pedum,
sacch. candi ana ℥j.

M. F. puluis. Dos. à ℈ß ad ʒij, mane ex aqua iuæ arthriticæ per 3. aut 4. dies. Hinc demum ad confortantia, quod est magisterium perlarum Riuerij, & ad diaphoretica accedendum, quale est Extr. Solis transparens, cuius modum vide in notis Bezoardici mineralis.

Prosunt & maxime in his affectibus cauteria.

Nota.

Qui vomitus ferre possunt & statis temporibus Veris & Autumni ante imminentes paroxysmos podagricos, aqua benedicta vtuntur, dosi legitima, rarissime vel etiam nunquam, modo reliqua correspondeant, insultibus podagricis corripiuntur.

Hoc itaque modo, cuicunque sanitas curæ est, quilibet à podagricis insultibus tutissime se præseruare potest.

In Paroxysmis vigentibus & grauiter articulos occupantibus, sæpius mitigantibus opus est, ea sunt interna & externa.

Inter interna omnibus modis superat & excellit laudanum Opiatum suis proprietatibus maxime vigens (vide Quercetanum in responso ad Aubertum) dolores nimirum sistit, placidum somnum inducit, fluxionibus frenum injicit, feruores consumit & delassatos spiritus roborat.

In ali

In aliis qualibuſcunque vulgaribus medicinis haud iiſdem viribus pollentibus , fruſtra ſperandum eſt aliquid.

Externa ſunt 1. Balſamus podagricus primus & ſecundus apud Crollium; quibus ſuccenturiari poteſt Vnguentum anodynum; quod eſt apud eundem.

2. Eſt ſpiritus ſalis Ammon. qui fit h.m. ℞. Ammon. ſublim. miſce pulueriſatum cum 4. partibus cinerum & deſtilla per alembicum ex aren. prodit ſpir. Ammon. qui æqualibus partibus cum ſp. Vini mixtus & plumaccolo loco dolenti (aliquoties, bis terve) illitus confeſtim dolores reſtinguit. Nonnulli aliquid Camphoræ adiiciunt, vt prius ſoluatur in iiſdem, poſtea ad illinendum vtuntur. Huius mirabilem vſum ſæpe deprehendi. *Spiritus ſalis Ammon.*

3. Eſt aqua Antipodagrica Rulandi: *Aqua Antipodagrica Rulandi*

℞. florum Chamomillæ,
meliloti an. M j.

Merc. ſublimati ℈ij, coque in aqua ſimplici. Huius aquæ colatæ æqualem portionem M. cum ℔iiij. aq. mortuæ, quę eſt aquæ fortis qua vſi ſunt Aurifabri in ſeparationibus, Aq. fort. recentis ℥ij, ſucci ſeu decocti myrtillorum (℥ij) q.ſ. ad colorationē. Vtere ceu patet ex curationibus (durat aliquot annos aq. mortua; *iſt gebraucht Scheide VVaſſer.*)

4. Aqua Antipodagrica, quæ ℞. ſpermatis ranarum menſe Martio collecti circa nouilunium ℔iij, adde ſtercoris bubuli recentis ℔ totidem, M. diligenter & relinque per diem vnum, poſtea deſtilla & ſerua. Calidiuſcule membris affectis applica, confeſtim ſedat dolores: felicius operabitur, ſi addatur aliquid ſp. vitrioli aut ſtercus vaccæ cum

mellis ℥ij, Cataplasmatis loco imponatur, præsertim in podagra frigida.

5. Oleum petroleum, in quo radices Ellebori incoxerint, præsentissimum est in doloribus podagricis sine rubore & vehementi tumore (alij vocant podagram à causa frigida) subito sistendis. Vbi induciæ factæ sunt cum morbo, si ita necessitas exigit, purgantia tandem commodius (vomitus hic non est necessarius) locũ habere possunt, qualia fuerunt supra; præsertim si puluere specifico Arthritico vtendum sit; is per aliquot dies iusta dosi ℨß, in brodio vel etiam aqua iuæ sumptus impuritates tartareas mobiles, causantésque nempe paroxysmos è corpore educit. Sępe vidi in hoc casu pilulas Antimoniales per secessum solum purgantes, semel duntaxat sumptas multum profuisse. Eiusdem facultatis est Arcanum Corallinum per Crollium descriptum. Omnibus his præstat specificum purgans Paracelsi sæpius vrgente necessitate datum. His omnibus peractis, si quæ impuritates crassiores adhuc in corporis habitu residuæ fuerint; eæ deinceps mundificantibus; si vires & facultates patiuntur, expellendæ sunt. Insuper etiam ad diaphoretica descendendum. Diaphoretica supra proprio titulo proposuimus. Sunt nimirum in eo genere specifica, tum tinctura Antimonij, tum pilulæ Antimoniales podagricæ, descriptionem vide in libello Rhenani Solis è puteo emergentis tractatu postremo p. 18. & 19.

Tinctura Antimonij. Tincturæ præparatio hæc est: ♃. mineræ Antimonij ℔iij. iiij. v. (minera Vngarica præstat) in defectu mineræ Antim. crudum locum supplere potest, tere minutissime, superfunde aquam calcis

viuæ per simplicem infusionem (aq. ℔xv. Calcis ℔vj,)à calce viua colando (aliquoties aqua infundatur calci;donec subsidet)defæcatam relinque(in alembicum lati fundi) insolãdo & aliquoties quotidie mouendo donec nempe spondilia & superficies aq. rubere incipiat; quanquam rubedo nulla appatet; & tamen satis tincturæ extractum est, si per 6. vel 7. dies infusio fiat. Habebis autem signũ Extractionis (extractio tantisper fiat; donec nihil sit residuum) si in particulam istius infusi seorsim in vitrum peculiare transfusam guttas aliquot Aceti inieceris, repente nimirum immutabitur aq. (nihil aliud est quam Antimonij sulphur.) & tinctura Antimon. in colorem corticum mali aurantij præcipitabitur (in mixturam simplicem infusum præcipitabitur in colorem albicantem propter spiritum vitrioli) Extractionem traijce per filtrum & leniter ebulliendo in catillo reduc in puluerem rubeum; quem extrahe cum spirit. V. non vsquequaque forti (Alcohol non extrahit) ad flauedinem (instar Extracti Solis) & filtrando decanta. Ante vsum moue (puluisculus nimirum semper ad fundum præcipitabitur) Dos. gr. v. vj. viij. x. ad summum spirit. Vini hac tinctura Antimonij impraegnatus aliquoties (septies) per Cohobia ex alembico destillatur, deinde ex retorta vitrea in aren. datis ignis gradibus vel etiam ig. suppressionis pellitur, & prodibit in forma rubicundissima oleum Antimonij dulce cum striis splendidissimis & pulcerrimis. Postea vero spiritus Vini leni B. euocatur, remanet in fundo Tinctura Antimonij rubicundissima(cõfortatiuum summum) Dos. ℥ j. ij. iij. ad summum.

Vide Ragerium Bacchonium de oleo Antimonij dulci.

Tinctura porro Antimonij (apposita candela lucet noctu instar Carbunculi) vel dicto modo saltem leniter extracta, vel deinceps per multa cohobia cum sp. Vini in nobilissimam Essentiam exaltata, contracturam ex podagra in articulis externis causatam feliciter curat, si obseruandis ad legitimam nempe diętam pertinentibus & corpus mundificantibus (NB. In hoc casu pilulæ Antimon. per secessum tantum purgantes maxime cõmendabiles sunt) quotidie vel alternis dieb. gut. (5. vel 8. de tinctura simplici, sed gut. j. de tinctura exaltata in diaphoretico in peracutis vel mixtura seu in aurora exhibeantur, & sudor vel in lecto vel in laconico prouocetur (id quod in declinatione cõtracturæ cum spir. Vini tandem fecisse expedit) & contractura nulla resistit arthritica.

Ad externam curam Podagræ Tophaceæ, sed non admodum inueteratæ, præmissis præmittendis alioquin ad podagræ tum diæteticam tum therapeuticam pertinentibus, de quibus hactenus, externa auxilia accersenda sunt, quæ nempe duros istos nodos tanquam morbos compositionis ab internis medicamentis difficulter resolubiles penetratione sua resoluant, & quod in articulis heterogeneum est, eliminent. Vbi igitur nodositates admodum inueteratæ non fuerint, vnice hoc Emplastrum commendatur, quod præter sedationem dolorum etiam ex articulis tophaceam materiam seu sulphur coagulatum cute leniter aperta resoluendo extrahit. Emplastrum tale est:

℞. Vitrioli Romani

seu

seu Vngarici,
Aluminis rochæ an. ℔ß.
salis ℥iiij.

Hæc omnia coniunctim calcina in Catino terreo euaporando saltem, donec spirit. etiam exhalare inceperint, quibus odore perceptis statim subsiste à calcinatione & refrigescant omnia, puluerisentur. Huius & pulueris ex farina hordei ℞.an.q.pl. Misce cum fæcibus Vini adinstar pultis, quam super laciniam more solito ad spissitudinem cultri extensam applica ad locum affectum & relinque. Exsiccatum denuo cum fæcibus vini distempera & apponendo sic perge, donec primum dolor omnis cõsumtus, postea etiã ex articulis ipsis contortis omnes tophi absumti fuerint. Interim fit sæpe, vt simul cutis, præsertim vbi verrucæ & scrophulæ in articulis apparuerint, hoc modo aperiatur, id quod formidandum haud fuerit. Vel nimirum sponte sua postea vlcera coëunt, vel cera saltem Emplastri loco superimposita vicissim consolidantur, ipsis articulis denuo mobilibus & agilibus redditis.

Quod si denique nimis inueterata podagra seu prorsus nodosa & tophacea fuerit, ab illa quidem externa cura dolorum mitigatio speranda est, sed tamen ipsi tophi vix cedunt, nisi Chirurgia accedat potentior. Tunc igitur hoc modo procedendum fuerit, ℞. Merc.subl.Arsen.albi ana q.pl.M. cum aq.fort.& fiat in modum pultis, deinde apposito prius Emplastro Basiliconis maioris (vel alio defensiuo aut etiam sparadrappa) ad locum affectum foraminato, foramini de pulte præscripta instar lentis impone, & statim aliam particulam

Emplastri prædicti desuper, ac relinque aliquandiu, donec cutis bene aperta sit, ac nonnihil tumoris, ac exinde Eschara accesserit. Hanc cum butyro vel oleo rosaceo emolliendo remoue & attractiuum appone specificum, quod omnes tophos coagulatos in aquas resoluit & extrahit, etiam aliquando sponte casuras instar calcis ad parietes incrustatos; cessantibus postea fluxibus locus vicissim est consolidandus cum consolidantibus & epuloticis vulgaribus.

Attractiuum Emplastrum tale est.

℞. *Lithargyri,*
lapidis Calaminaris,
succini,
magnetis an. ℥ij,
puluerisata omnia tenuiter coque in olei lini ℔j ß,
Ceræ ℔j,
terebinthinæ ℔ ß.
Vernicis ℥iiij.

Coque inquam aliquandiu, donec inspissentur, adde postea gummata sequentia vulgari modo in acet. soluta & colata vicissimque opopanacis,
serapini,
Galbani,
Bdellij,
ammoniaci an. ℥j ß.

ebulliant leniter, in fine, adde de pulueribus mastichis,
thuris,
myrrhæ,
aloës hepaticæ an. ℥j.

diligenter moue spatula & tandem malaxando in Magdaleones redige, prædictoque vsui serua.

His

His modis infelix podagra prospere & facile curari potest, modo omnia prudenter & legitime fiant.

In externa cura Tophorum sæpius mundificantia doloresque mitigantia sunt vsurpanda, insuper sudores à superioribus diaphoreticis prouocandi. Et hæc est gemina illa cura, qua 24. ægros nobiles & ignobiles nullo alio remedio adhibito me curasse affirmare certo certius possum.

ARTICVLORVM DOLORVM species.

Articulorum dolor varias in se species includit, Podagram, Gonogram, Chiragram, Homoplatæ dolorem, & Ischiaticum, Arthritidem item proprie dictam, quæ omnes simplicem scopum habent, symptomatis scilicet mitigationem & causæ ablationem.

PODAGRA ET CHIRAGRA.

Vsitatissima sunt podagra & Chiragra, in quarum curatione vnice prouidendū, vt corpus semper mundum sit, & victus ratio obseruetur exacta, quotannis stato tempote Æquinoctiorum & solstitiorum vbi fluxiones arthriticæ plerumq; fiunt, corpus bene mundificetur auferendo tum plethoram, si quæ adsit, tum Cacochymiam quamcunque suis medicamentis idoneis. Imo hæc ipsa euacuatio institui potest & debet quoque in principio mali, & vbi signa quædam imminentis præsenserit æger.

Imprimis Extractū Asari & Essentia Ellebori nigri facta secundum artem atque ad consistentiam mellis seu pilularum redacta. Electuarium item caryocostinum apud Bauderonium, quæ semper

ante consuetum podagricorum tempus, ac imprimis circa dicta assumi debent aliquot vicibus, quater aut quinquies semper obseruata victus ratione.

Pro potu sit Vinum Melissæ cum rad. Caryopyllatæ infusum in mensa pro haustu primo parce tantum sumptum. Aut vinum Paracelsi Antipodagricum de quo supra de Arthritide.

Cum sale mensali misceri possunt ossa humana calcinata in cibis.

Hinc statim ad confortantia & diuretica accedendum.

Inter confortantia principale est Magisterium perlarum Riuerij Regis Galliæ Medici, de quo supra. Maxime quoq; in his affectibus prosunt Cauteria seu Fontanellæ.

Ad præcautionem prodest fugere cruditates, quæ si fiant castigandæ vomitionibus, mane, si facile vomat, sin minus longe à prandio.

Nodosa modo non fuerit Podagra, his medicamentis curari potest.

Nodosa vero præter hæc requirit etiam curam externam de qua postea.

Dolor seu Paroxysmus si adsit, dictis medicamentis non est fatigandus æger, sed quies imperanda, dolor mitigandus, & ne ad partem affectam affluat materia, præcauendum.

Dolor igitur intra corpus exhibito laudano sedetur, præmisso tamen clystere.

Si adsit magna Plethora, vena secetur:

Adstringentia paulo altius à loco affecto versus partem internam adhibeantur, vt puluis adstrictiuus aceto & albumine ouorum exceptus, vel aqua adstrin-

adſtringente, vt Myrtillorum, Centinodij, glandularum Quercus vel Cataplaſmatis ex fructibus acerbis, cotoneis, herbis, pyris, prunis, imprimis ſylueſtribus, ſorbis, quibus addi poteſt farina lentiũ, cum puluere balauſtiæ, Gallarum, roſarum, biſtortæ: aut tantum applicetur Bolus armenus cum lacte & puluere radicis biſtortæ ad formam Cataplaſmatis.

Supra partem affectam refrænantia & dolorem ſedantia imponenda. Communiter nec ſine fructu fit Cataplaſma è mica panis albi, verbi gratia ℔j, temperetur lacte ſuper ignem lentum, ne bulliat, contunditur & reducitur ad formam Cataplaſmatis addendo vitellorum ouorum ℔ij, Croci parũ, calide applicetur. Alij tantum in lacte tepido panem macerant pauliſper & applicant de 5. in 5. horam renouando.

Nos hactenus habuimus in vſu carnem bubulam, cuius fruſtum crudum ſine pinguedine parti dolenti ſuperligauimus, idq; mane & veſperi mutauimus, atque ita feliciter dolorem ſedauimus.

Balſamus Podagricus. *Balſam. Podagricus.*

℞. *Vitrioli ad flauedinem calcinati* ℔ij,
mellis ℔j,
ſilicum calcinatorum ℔ß.

deſtilletur ſpirit. igne ab initio lento per alembicum in cineribus (nam facile ebulliunt) poſtea fortiori. Ab hoc ſpiritu auferatur phlegma, eum deſtillando ad tertias vſque quæ in cucurbita reſtitant, miſce cum maſtiche,
Olibano,
myrrha,
axungia humana,

gum. ammoniaco, opopanace,
bdellio an. ℥ij.

destillentur adhuc semel per retortam, cum destillato misce æquales partes spiritus Vini atque ad vsus serua.

Non quoque inutile erit in hoc affectu vel totum spiritum salis cum aqua fontana temperatum, tepide adhibere, cum laciniis duplicatis, vt & oleum tartari per deliquium ex sale factum.

Tophaceam podagram præter ordinariam curam requirere externa, vide annotata mea in Crollium, quæ huc transfer.

LEPRA.

Lepra an curari queat? An lepra curari possit, subdubitatum est à multis; Elephantiasin quidem, hoc est, lepram incipientem vel aliquatenus progressam & à squammis, quas subinde in superficie corporis extantes habet, ita dictam, interdum curari posse & Dogmatici profitentur & exempla seu obseruationes id testantur.

Lepram autem proprie dictam omnibusq; partibus confirmatam & absolutam sanari posse, id est, quod pernegant iidem.

Neque vero vel ipsam naturam alicuius deficientiæ accusare licet, quæ nempe potestate diuina ordinata, dum fœta in sese & in mixtis corporibus occultet arcana, quibus dextre cognitis & in præparationem adductis, omnes morbos corpus humanum infestantes, quatenus tales sunt, nec aliquid extremi in sese continent, curabiles esse & credamus & ingenue profiteamur. (de examine Leprosorum vide Forestum obseruatione 7. *lib.* 4. *Chirurgiæ*, *de Curatione* vide Iul. Pulmarium in lapide

pide philosophico, capite vltimo. It. cap.6.de tinctura Basilij Valentini.) Sic ita lepra curari possit; quomodo v.curetur, vulgares præceptiones haud docent, neque & vulgaria auxilia, quantumuis in iisdem multum spei & potestatis scientibus positum, multum videntur præstare posse.

Aurum potabile Philosophorum, quod nempe vel in sola illa medicina vniuersali latet, vel ex ipso Sole philosophice per menstruum mundi soluto fit, hos & alios morbos simplicissimos perfecte tollit.

Tinctura Antimon. supra de Podagra descripta præsertim exaltata, & in summam spiritualitatem deducta auro potabili vix quicquam concedit. *Tinctura Antimonij vis.*

Tinctura Corallorum vera & genuina iisdem viribus pollet. Hæc itaque omnia & singula pro curanda lepra salutaria sunt.

Cognitis itaque omnibus signis & ex eorũ syndrome morbo perfecte cognito, cum iis medicamentis ita procedendum fuerit, vt quia quod vnice desideramus, in promtu non est, aurum nempe Philosophicum, ita progrediamur, ne extra oleam ipsius methodi extrauagari videamur.

1. Itaque resoluentia & mundificantia necessaria sunt.

Resoluentia sunt omnia illa, quæ alioquin interiores viscerum obstructiones soluunt, (tartarus vitriolatus) de quibus hactenus sæpius.

Mundificantia sunt specificum purgans, Arcanum Corallinum, Mercur. dulcis, pilulæ Antimoniales per secessum tantum purgantes.

2. Sunt specifica, inter quæ excellit Viridellus vulgaris (vitriol.) cuius quidem præparatio est *Viridellis vis, & vsus.*

nulla, ſed totum artificium conſiſtit in dextra exhibitione (valet in quauis ſcabie.)

Mundificatis itaque Corporibus ſic procede: ℞. Viridelli dicti ℥ij, diſſolue in ℔x. vini, poſtea cola, huius vini Cyathum ß. cum potu ordinario (ſæpius in die) qui ſit vel vinum vel cereuiſia (vinum præſtat, quia eſt morbus frigidus) vel decoctum ligni ſaſſafras, Chinæ (decoctum fragariæ aliquid poteſt) vel aquæ communis ſemper exhibe in potu (cura abſolui poteſt Viridelli ℔j.) ídque per ſeptimanas 3. aut 4. continua.

Interdum ſudores moueantur (ſi initio difficulter erumpunt, Ergo quacunque ratione prouocentur etiam per Laconicum ſp. Vini ſcabies ſponte decidit) à diaphoretico in peracutis vel potius cũ tinctura Antimonij videbis perfectam ſanationẽ (interdum purgantia repetantur pro ægri & morbi natura.)

Cæterum ſpecificum Viridelli crudi non ſeparati, nec in alia Eſſentia medica diuulſi hoc præſtat, neque tam adhuc manifeſtum eſt, an ex aliquo principio (vitriol. viride Vngaricum plurimum habet ſulphur) & ex quonam hæc proprietas dependeat. Veriſimile eſt à ſulphure id proficiſci, quod in vitriolo excellens eſt, proxime accedens ad naturam ſulphur. Antimonij, ex quo Tinctura illa hactenus ſæpe dicta paratur. Quod ſi vitr. ſulphur. volatile ſeu Embryonatum paratum fuerit (vide quæſt. 8. Theorem. tractatu de opio meo) id quod oſtenſum eſt in præparatione ſulph. vitr. narcotici (fixi) ídque per ſe ſine additamento ſublimatum (*in einem nidrigen kolben* paulatim injiciendo ſulph. alembico ablato, rurſusque appoſito,

Eſſentia ſulphuris vitrioli.

posito) vt relinquat omnes suas fæces & postea cum dimidia parte salis vitrioli puri mixtum, & per retortam igne suppressionis extremo loco dato, destillatum fuerit, in oleum rubrum transit, cui si admiscueris aliquid acet. destillati, descendit puluis spadicei coloris & spiritus salis tart. sese miscet cum aceto, puluis ille diligenter edulcoratur aqua frigida, postea cum spiritu Vini extrahitur in loco calido (vase clauso) & dulcissima essentia sulphuris vitrioli, tandem (si per 8. dies steterit) supernatat in forma olei, quam etiam à spiritu Vini separa & serua. Hæc dulcissima sulphuris vitrioli essentia æquipollet viribus suis Tincturæ Antimonij & mirabiles effectus vitriol. dulce facit. Dos. à g̃ j. vsque ad iiij, in aqua melissæ, noxios humores totius corporis expellit, Venerem stimulat, vterum rectificat, eiusque motus inordinatos sistit, & in vtroque sexu prolificam vim seminis ad liberorum generationem operatur. In aqua Petroselini idem pene præstat, sed insuper hydropem curat perfecte. Vsus autem istius essentiæ aliquandiu continuandus.

Vires insignes sulphuris vitrioli

Post absolutam curam solet quandoque scabrities cutis molesta remanere: Sic enim posteaquam ex centro ad peripheriam noxa per nobilia illa medicamenta insensibilibus transpirationibus fuerit extrusa (ex sale aluminoso styptico) sponte quidem sua tandem omnes squammulæ & scabies decidit.

Nihilominus tamen exterior cutis durior scabra remanet. Hanc deinceps insessiones ex mollificantibus paratę mitigant & emolliunt, perfectissimam autem & absolutissimam læuigationem

cutis à balneo præstat inunctio cum oleo viperino, vel colubrino (cutis viperæ vel colubri adjiciatur, habet signaturam morbi) confirmata est hæc curatio in tribus primariis personis.

ELEPHANTIASIS.

Elephantiasis in habitu si sit, quia partium substantia læsa, & quasi vniuersali cancro infecta, curari nullo modo potest, si vero incipiens sit, nec cum semine à parentibus propagata in filios, omnino curabilis est.

Quare instituta victus ratione humectante purgetur statim æger Cholagogis. Eccoproticis, cassia, Carthamo, diasebesten & aliis, & si indicantia permittant, vena secetur.

Deinde coquatur humor iis medicamentis, quæ ad melancholiam incidendam & iecoris lienisque obstructiones tollendas præscribuntur. Hinc ea quæ humores tales educere possunt, offerantur, cótinuatis semper per 3. dies purgantibus: vtatur per alios 3. Apozemate aperiente, præparante & iterum purgetur, idque toties, donec corpus optime purgatum sit, & ab omni Cacochymia liberum, sæpius oblato etiam Merc. laxatiuo, & Merc. cum sole, quo facto ad ea, quæ hepatis intemperiem emendant, accedendum, ad frigida scilicet hepatica & ad appropriata.

Hinc ad ea, quæ in superficie corporis existentem malorum humorum abundantiam, causam mali existentem expellunt, progrediendum.

Quibus omnibus palmam præripit præscripta sequens Viperarum præparatio, de qua etiam supra de Phthisi. ℞. tres vel quatuor viperas abiectis intestinis, reseruato corde, hepate & capite excoriatas

riatas, inde ollæ vitreæ, quam ſuperius cum ſuo operculo claude, relicto exiguo in medio foramine, adhibe ad ignem Carbonum lentum ollam, donec humiditas in ipſis excedens exhalet, & exſiccentur, vt in puluerem comminui poſſint: aut idem commodius fiet in furno vel arena. Huius pulueris

℞. ℥ij radicis angelicæ,
Valerianæ ana ℥ß.

ad ℈ij vel ʒj, additis gut. ij. ſp. vitrioli, quo aſſumto æger in lecto ſudet.

Huic ſuccedere poſſunt trochiſci de vipera à ℈ß ad ʒj. It. preparatio Viperina ſaccharina Quercetani in trochiſcos redacta, vel etiam Bezoardicum animale ...

Potus ſit emulſio ſeminum melonum, citrulli cum decocto ſarſæparillæ, ita vt in ℔xij, aquæ coquatur ℔ß, ſarſæparillæ.

Sæpius quoque in die aſſumat Alcohol ſerpentum cum ana ſacchari miſtum. Opiata ex illo cum conſerua roſarum, corticum citri & florum nymphææ cui addantur gut. aliquot auri potabilis Anglici, aut ſæpius exhibeatur Mithridatium cœleſte Quercetani.

Poſſunt quoque interfici Viperæ in Vino & illud vinum propinari, vt. aliquot viperæ in vitrum capax indantur & ſuperfundatur ſp. V. ſiue vinum ardens & in ipſo relinquantur dies 8. Hinc extrahantur. De hoc vino vel per ſe vel cum aliis miſto capiat ſæpe in die: imprimis mane & veſperi, toto curationis tempore æger à ſale abſtineat.

Aliqui curationem hoc modo promittunt: poſt euacuationem vniuerſalem & particularem totum corpus inungatur ſequente Vnguento:

℞. *Terebinthinæ claræ* ℥j ß,
vitellorum ouorum N° vj.
Misce: postea adde cerussæ subtilissime puluer. ℥j ß,
affunde acet. ℥ij ß.

M. & F. Vnguentum: Eo inungatur corpus, ne quid maneat cuti adhærens; cutis abluatur lacte. Hoc vnguento inungatur totũ corpus bis vel ter; postea ingrediatur Balneum siccum: post priorem inunctionem in Balneo apponendæ sunt Cucurbitulæ brachiis, humeris & supra genua. Et cum sequente Vnguento inungendum erit totum Corpus die vna, die sequente cum præcedenti, & sic progrediendum, donec omnis scabies & furfures sublati, & remanebit cutis humida & arida,& tũc plus olei laurini addendum sequenti vnguento, atque corpus vt antea iterum inungendum. Vnguentum tale est.

℞. *rad. Elenij* ℥ij,
althea ℥ij ß,
pinguedinis porcin. ℔j ß.
lithargyri auri,
mastichis,
olibani,
sarcocollæ,
myrrhæ,
aloes hepaticæ an. ℥ij:
ol. Chamomillæ,
anethi,
laurini an. ℥ij:
terebinthinæ ℥j.
styracis liquidæ,
butyri recentis an. ℥ij.
Mercur. sublim. ℥ij.

Cer

Ceræ q. ſ. F. ſ. a. Vnguentum. Poſtea

℞. huius Vnguenti,
& ol. laurini an. ℥iiij,
ſtyracis calamitæ ℥j.

M. & cum hoc inunge totum corpus, ſi minus forte, adde plus olei laurini ad libitum. Si adſit tinea, euellendi capilli.

Si morbus eſt diuturnus per duos annos ſequentes, Vere & Autumno ſemper optime purgandum corpus, & ſi aliquid renaſcitur in aliquo loco, inungendus eſt locus Vnguento dicto poſteriori.

LVES VENEREA.

Lues Venerea (frater Baſilius Valentinus qui vixit tempore Maximiliani, appellauit *die nevve Krieger Kranckheit*) niſi manifeſtiſſime tuberculis & puſtulis hinc inde toto corpore, præſertim vero circa frontem, obſcœnas partes & ad femora præſertim verſus genua prorumpentibus ſe prodit, ſæpius occulta eſt, facileque imponit, ne vel recens recte curetur, vel inueterata difficulter cedat.

Accurato itaque iudicio opus eſt, quod vnice dependet ex confeſſione ipſius patientis (medicus in interrogando ſit πολύτροπος, ne æger diffidat.) Præter enim illos manifeſtos gradus, quos Fernelius 4. diſtinxit, plures ſunt propter communia cũ aliis morbis ſymptomata, vix in cognitionem peruenientes. Eos omnes & ſingulos indicabit concubitus contagioſus, vel cum ſcorto infecto patratus. Eius itaq; ſi conſcius fuerit patiens, vtvt ſymptomata fuerint communia, nihilominus ſi omnia recte fieri debeant, non aliter quam à Lue Venerea infectus patiens tractandus fuerit.

Signa lue Venerea infecti.

Constante itaque hoc Canone 1. si quis dolores in coxis, humeris & mediis artubus habuerit, neutiquam aliis externis apparentibus signis, infectus tamen credendus est. 2. Si quis serpigine, Lichene infestatus insuper Mariscas ani, pustulosam scabiem in cute corporis, colli vel capitis haberet, nec tamen infestaretur doloribus artuum, si canonem generalem fatetur, eadem censura censendus. 3. Si condylomata, Mariscæ, & hæmorrhoïdes cæcæ anum vel partes obscœnas possiderent, doloribus artuum vel nullis vel aliquibus præsentibus, modo canonem generalem suppleat, ab infectorum numero non excludendus est. 4. In viuacissimo alioquin corpore, si Verrucæ informes & grandiores, præsertim in manibus, It. ad labia & in pedibus prominerent & Canon hic locum haberet, vtique ab infectione immunem haud iudicabis. 5. Si quis Cambuca laboraret, aut post coitum ductus virgæ tumoribus obstrueretur cum calore & inflammatione, aut si vlcus penis post priora pateretur siue doloribus artuum & capitis vexaretur siue secus, non poterit non numero Gallicanorum accenseri. 6. Si quis bubonibus diuexatus, prætereaque scabiosus circa pudenda esset, neque tamen dolores artuum pateretur, vel etiam iisdem infestaretur, & Canoni priori nomen dedisset suum, haud liber ab infectione pronunciari possit. 7. Quanquam hæc omnia locum non habent, & corpus absolute purum apparet: In interluniis vero aërísque & tempestatum vicissitudinibus, in extremitatibus corporis, manibus, pedibus, imo etiam in capite, doloribus impetitur, nihilominus vbi se semel confessionarium

fium præbuit, huius morbi primordiis initiatus habetur.

Ab his signis & certis indiciis aliqualis infectionis multum situm est in probe cognoscendo tempore durationis. Hinc igitur morbus recens aut nouiter contractus ab inueterato rite discernendus fuerit, ille breuiorem prætereaque facilioren: hic longiorem & artificiosiorem curam requirit. Vtraque fundamentum & basin collocat in Mercurio seu argento viuo rite recteq; parato, opus tamen est vehiculis, quæ suppeditabunt decocta ligni Guaiaci, radicis sarsæparillæ, (sarsæparillę capillamenta ne abjiciantur, sunt nimirum virtutis maxime) radicis Chinæ, ligni sassafras, decoctum scobis ligni querni in his locis pauperibus maxime profuit, interdum plus quam lignum sanctum.

Nota.

Aqua Persicariæ extremo Mense Septembri & Octobri collecta & destillata per alembicum ab innata quadam proprietate plurimum prodest) vide Platerum de defœdatione cutis. It. medullam destillatoriam de syrupis & spiritibus.)

Recentem infectionem vnius anni sic curabis: Exhibe 1. Mercur. dulcem à ℈xvj. ad xx. & xxx. idq; 2. vel 3. diebus continuo fac, ita tamen, ne ab initio dosis auctior sed remissior sit: postea in decoctis vsualibus hydrotica vsurpentur, si opus fuerit. 2. Mercur. dulcis impuritates corporis educet, ac tandem iterum ad hydrotica redeundum.

Hydrotica sunt sp. Guaiaci, mixtura simplex, aqua Theriacalis Crollij. It. Persicariæ arcanū, diæta, sal est conseruator Balsami nostri, male ergo in Lue Gallica infectis Medici vulgaris salis vsum

prohibent. Æſtate, horis meridianis ſcilicet poteſt ſe æger aëri committere.

Si morbus inueteratus plane fuerit, hæc leniora locum habere nequeunt, præſertim ſi ſymptomata vrgentiora valde moleſta ſint, ipſumque corpus vndiquaque à morbo ipſo, tamen non prorſus, deuictum.

Hic itaque purgationes Mercuriales maxime locum habent.

Quinimo ſudores nonniſi à Mercurialibus fixis vel in ſpiritum actis excitari debent.

Principem locum inter purgantia tenent Merc. Sublim. Crollij. It. Arcanum Corallinum, (purgantia ἄνω ϗ κάτω, Vomitus nimirum omnis neceſſarius eſt pro ſaliuatione faciliori.)

Nota.

In inueterata Lue, quemadmodum purgationes per Merc. tantum ſunt inſtituendæ, quæ nempe nó ſemel atque iterum, ſed interdum diebus 3. aut 4. continuis peragendæ (progrediendo quotidie à doſi minori ad maiorem) ita vt ab exhibitione eiuſdem ſaliuatio (in ſaliuationibus ægri nonnunquam ſe peſſime habent, ſed res in vado, ideoque Medicus bono ſit animo)(ſiue ſponte ſequatur, ſiue vlterius prouocetur, quæ inſtar certiſſimi ſigni (ideoque non inhibenda) eſt habenda futuræ ſanitatis(in ea nimirum curæ Cardo.) Ea igitur prudenter obſeruanda, promouetur illa, ſi fiat maſticatorium ex maſtichis pulu. ℈j & granis aliquot, puta à 3. vſque ad 8. Merc. Sublim. dulcis cum melle in paſtillos formatis & maſticatis (vix maſticetur vltra 8. horæ.)

Quo ſigno habito purgationes deinceps ſunt omit-

omittendæ (non tamen ante dies 4. licet primis diebus saliuationem promoueant) & solum excoriationi oris, gingiuarum & linguæ prospiciendũ (victus sit deglutitionis facilioris, verbi gratia, iuscula & nutritiua superdata, acria euitentur) cui sane Gargarismus ex solo sale & aqua communi factus inseruit, quo identidem & singulis horis os colluendum est calide atque ita pergendum.

Prouide tamen prospiciendum est, ne fluxus ille saliuationis cito restinguatur (NB. Gargarismi adstringentes in saliuatione medentur) quod verendũ haud fuerit, si Gargarismus prędictus continuo in vsum trahatur, qui tantũ abest, vt fluxum illum impediat, vt potius promoueat. (ne saliua in somno deuoretur, nodulus strophioli in muria tinctus dentibus interseratur, vt ita hiatu oris patente, colluuies liberius effluat) ad cuius spontaneam cessationem, si symptomata euidentiora etiã cessarint, probe quidem cura peracta est, sin minus, aut prędicta Mercurialis mundificatio repetenda, ac saliuatio instauranda, aut ad diaphoretica tantum sed Mercurialia progrediendum.

Diaphoretica Mercurialia sunt duo (spiritus Merc. rubeus, spiritus Merc. simplex) albus & rubeus vterq; fit ex Merc. Sublim. sed diuersis operationibus. Illud est huiusmodi, ℞. Merc. Subl. purissimi seu Crystallini part. j. terræ rubræ argillaceæ part. iij. pulueriseturMerc. tenuiter, deinceps misce illũ cũ prædicta terra, ita tamẽ, vt cũ aq. cõmuni fortiter inuicẽ agitata misceantur & in vnam massam transeant. Ex hac fac globulos, lusoriis non absimiles, & exsicca diligenter in vmbra, nõ in Sole. Hinc ex retorta vitrea (recipiente non admo-

Spiritus Mercurij albus seu oleum Mercurij album.

dum magno, spiritus nimirum paucus nec validus) per arenam & ignem suppressionis horis 2. (sed paulatim) pelle ig. fortiori, & prodit elegans spir. Mercur. in fine sublimabitur quidem nonnihil de Mercurio residuo, quod tandem operatione hac finita collige, & cum recenti terra rubea misce, in globulos forma & exsicca, exindéque destillatione consueta spiritus vrge, idque aliquoties repete, donec totus Mercurius sublim. in liquorem (saporis subacidi) abierit, quem in vase probe clauso mundo serua, nec vnquam vires perdit.

Spiritus Mercurij rubeus seu oleum Mercurij rubeum. Rubeus spiritus vel oleum rubrum Mercur. est eiusmodi. ℞. argenti viui purissimi sublim. q. v. tere super marmor in puluerem impalpabilem, quē cum limatura Martis ana pone in tabula vitrea (*Scluter Tafel*) in locum humidum & aliquot septimanarum spatio (in Maio, Iunio & Iulio) in cella frigida resoluetur in oleum flauum, quod diligenter collige. Ex residuo capite mortuo (ex fæcibus non calcinatis) sine igne (alias nimirum euaporet) sal extrahitur. Vt ex Mart. & Merc. extrahe sal. beneficio aquæ communis, illúdque vicissim coagulatum cum oleo iunge, & fiet id aurei vel Crocei coloris, coaguletur. Hoc oleum cum sale suo destilla ex cucurbita humili (*flaches Kolbichen*, vasa quo humiliora eo meliora) in arena donec aq. clara ascendat, qua protinus destillata ignem auge & ascendet rubedo in alemb. instar Croci, quæ partim per rostrum Alemb. (hoc non sit nimis longum) colligenda, partim hæret in alembico instar butyri. Vrge itaque destillationem igne fortiori, donec nihil amplius in alembicum ascenderit. Vasis refrigeratis alembicus aufertur

& in cucurbitam phlegma prius destillatum funditur, ita vt quicquid rubedinis ad spondilia eiusdem fuerit sublatum, possit cum aqua ista ablui & quod in fundo restiterit, iungi. Quo facto Alembicus denuo apponitur & repetitur seu restauratur destillatio prior. Vix incalescente Alembico à subtilissimis vaporibus, illud quod continebatur in alembico, paulatim liquescit & per rostrum rubicundissime exstillat, summo studio colligendum cum prius destillato oleo rubro. Quod si porro nihil amplius rubedinis exstillare poterit, remoue excipulum, & in alio phlegma veniens, veluti in prima destillatione factum, collige, quo identidem collecto rursus auctiori ig. gradu rubedo est colligenda, quæ partim rursum exstillat, partim in alẽbico detinetur, tot vicibus deinde prouocanda, quot opus fuerit.

Vtriusque Diaphoretiti magnus est vsus, imprimis vero rubei, cuius gj vel ij. in aqua theriacali mistura simplici in spiritu Guaiaci cum debitis vehiculis (decocto Chinæ) imprimis vero in aqua persicariæ (si placet, interdum addatur aq. Tabaci) exhibitæ per sudores omne expediunt quodcunq; in corpore noxium, haud cedit aliis medicamentis: pustulæ sponte cadunt, tubercula minuuntur, dolores sopiuntur, ac vlcera fœtida manantia exsiccantur & consolidantur.

Quod si autem contumacissima fuerint, leni illinitione ac plumaceolo forinsecus tacta, felicius curantur. Huius olei vsus est alius in putridis & fistulosis vlcerib. altis: It. in capite valde infecto. Vix nimirũ semel atq; iterum eodem oleo tacta, & aliquando sudoribus prouocatis per idem paulo post curantur felicissime.

Nulla Lues adeo firma, quin hiſce cedat, modo vires conſtent, quæ ſemper requiruntur, ſudori ſufficientes.

Spiritus albi vſus eſt idem, ſed effectus remiſſior, niſi ſubinde continuatione quadam malum ipſum ſuperetur, & tandem omnia miteſcant.

Ab hiſce igitur hactenus enumeratis Lues Venerea etiam inueteratiſſima facile curatur, modo omnia recte correſponderint, vt exinde Medicus de ſymptomatum moleſtiis haud anxius eſſe poſſit vel debeat.

Nonnunquam vero à morbo Gallico non bene curato relictæ reliquiæ, tanquam ſymptomatum ſoboles altius infixa etiam ſubſidiarias manus medicas & quidem non ſegnes, ſed curioſas poſtulát. Hic itaque vbi facto opus fuerit, aut prior methodus reuocanda, aut alia in auxilium accerſenda.

Ex multitudine nimirum & frequentia τῶν βοηθημάτων ſæpe Medicus partim vt recte faciat, partim vt patientem honeſte fallat, inſtructior ſit, nec poſteaquam vulgaria ceſpitare viſa fuerint, temere declinandum, ſed conſultius pergendum: quin imo ſæpiſſime intromiſſus inquilinus hoſtis inducias non fert, quin præſentes manus auxiliares natura deſiderat, præſertim vbi fluxiones malignæ frequenter methodum medendi inuertunt, aut noua ſymptomata pariunt: Sic dolores lancinantes: It. vlcera præſertim faucium & colli, tumores quoque & calli ſeu nodoſitates, tophi, adeo altas radices egerunt, vt à feliciſſimis Deorumque quaſi manibus expugnari non potuerint. Quod vbi vſu venerit præter iam ſemel atque iterum inſtitutam curam, imo interdum in curſu ipſius curæ

& alia

& alia ſunt accerſenda auxilia, de quibus egimus ordine.

Dolor capitis ſæpenumero in inueterata Lue à medicamentis haud euincitur. Sic artuum dolores ſæpiſſime recrudeſcunt.

Quamuis autem etiam aliud oleum Merc. in eiuſmodi caſibus maximopere proſit, fluxiones Venereas ex capite & aliis ſubiectis partibus tollat, nihilominus externa quoque ſunt accerſenda.

Oleum Merc. Diaphoreticum.

Oleum Merc. dictum ſic fit: ℞. Merc. Sublim. puriſſimi q. placet, pulueriſatus ſoluatur ſuper tabulas ſtanneas (*Zinnern Blech*) hoc eſt, ferreas ſtanno obductas per deliquium, ſolutio deſtilletur ſp. V. tantiſper (ſcilicet cohobando ſæpius) donec ſpiritus aceſcat, quem ſerua. Doſ. à g ij ad vj, in decoctis vel vehiculis appropriatis. *Oleum Mercurij Diaphoreticum.*

Externa ſunt Emplaſtra, quale eſt illud Magiſtrale Vigonis de Ranis: nobile eſt illud, cuius mẽtionem facit Platerus in Obſeruationum lib. 3. de Defœdatione pag. 679. Hoc Emplaſtrum ſupra alutam extenſum, capiti raſo applicandum eſt, & geſtandum, donec dolores remittant: ſæpius tamẽ renouandum, quandoquidem propter madorem, quem extrahit ex capite, nonnihil vitiatur. Similia Emplaſtra videantur apud Practicos. Hæc autem Emplaſtra etiam doloribus artuum ex Lue Venerea maxime conueniunt.

Balnea quidem apud Rulandum centuria 10. Curatione 2. parum iuuant.

Cauitates porro faucium cum excoriatione & Vuulæ amiſſione, quanquam vlcera inuadunt maligna, & ad narium vſque amplitudinem pertin-

gentia, ea non nisi è fluxionibus perpetuis & malignis redduntur fœtida cum ardore & magno cruciatu.

Horum Curas à medicamentis internis quandoque perfici deprehensum est; sæpe tamen post multa tentata remedia interna nihil perficitur.

Hic maxime commendantur Gargarismi & linimenta alia. Præstantissimus est Gargarismus ad affectus oris descriptus, qui mundificat, & exsiccat.

Quod si nec sic quidem aliquid perficitur, aqua viridis eodem loco tradita cum penicillis vel cum gossypio ad faucium cauitates eas madefaciendo & tangendo, exulcerationem funditus mundat & egregie sanat.

Interdum tam maligna sunt, vt hisce non cedant, præsertim si profunda sint, & ad ossa palati peruenerint.

Aurum solutum. Præstantissimum est Aurum solutũ hoc modo.

℞. *Salis fusi,*
Salis purificati,
Salis rochæ ana ℥j.

adde dimidium libellum Auri foliati, tere inuicẽ prudenter imbibendo cum guttis aliquot spir. vitr. & diutius in marmore tere: postea super hãc mixturam in cucurbita parua funde sp. Vini ad supereminentiam 2. digit. relinque aliquandiu in cineribus vase probe obturato, postea parumper ebulliat, vt salia soluantur, spir. vero flauescet. Postea euoca spiritum Vini per alembicum ad siccitatem, affunde recentem spiritum vini & vicissim digere in cineribus, atque ita spir. vini Aurum foliatum soluit, & salia relinquit in fundo. Hanc extractionem poteris secundo atque etiam tertio re-

petere

petere, donec nempe Aurum plane solutum & extractum sit. Extremo destillando euoca sp. Vini ad siccitatem Auri, cui affunde spiritum Terebinthinæ clarissimum ad superemin.j. vel alterius digiti & relinque per 8. dies in loco calido, donec nempe Aurum omne solutum sit. Hoc Auro soluto tange cum bombace quotidie bis locum affectum (initio rodere videtur, sed paulatim cessat.) ac insuper vtere Gargarismis,& videbis curationem speratam. Eadem solutio & Extractio solis valet in vlceribus externis nullam sanationem recipientibus(Merc.habet insignem vim incarnatiuam.) Idem præstat oleum commune, in quo Mercur. sublim. rubeus ebulliendo fuerit transsumptus, & ipsum oleum tandem nigerrimum euaserit.

In tumoribus Gallicanis,Tophis & nodositatibus ossium ingentibus & acerbis doloribus plerumque noctu vehementer affligentibus Emplastra quidem supra enumerata multum prosunt.It. Platerus parte 3. praxeos p. 505. nonnulla recenset elegantia. Est tamen præstantissimum quod sequitur:

℞. Vnguenti aurei officinalis ℥iij.
Merc. sublim. ℥j.

M. & cum panno lineo tumoribus superimposito per vnum atque alterum diem: locus tamen tophaceus prius cum Vino rubro lauandus est, sic feliciter cedunt. In valde tamen antiquis tumoribus diutius pergendum,sed tamen non cum applicatione in forma Emplastri, sed tantum inunctione quotidiana bis vel ter.

Absumptis doloribus & tumoribus locus affe-

ctus deinceps fouendus est linteo butyro non salso inuncto, & ex vino loto, sic non tumor tantum absumitur, sed omnes humiditates vitiosæ ex toto illo membro tuberoso extrahuntur, deinceps vix vnquam aut raro recrudescentibus eiusmodi tuberositatibus (si tumor hic non cedit, aperiatur ille, exprimatur, mundificetur) Exemplum habui in nobilissimæ fœminæ brachio.

Cutis defædatio externa est multiplex; sunt pustulæ, Vesiculæ, Verrucæ, ficus, scabies, serpigines, lichenes, & aliæ species variæ innumerabilésque, quæ hanc varietatem sortiuntur pro ratione subiectorum.

Extra nimirum controuersiam est Luis Venereæ in externo habitu corporis tot species reperiri, quot pene sunt indiuidua: veneno nempe sese humoribus corporis seu potius cum sanguine ita distemperante, vt quotquot varietates salium in sanguine dominentur, vel etiam lateant, tot etiam diuersitates extrinsecus appareant, efflorescentia nempe tanquam fructu dirigente sese ad naturam & suæ radicis mineram.

Isthæc omnia externa vitia cutis curis internis præsertim Mercurialibus plerumque cedunt & sanantur. Sæpenumero tamen contumacia morbi tā alte radices egit, vt internis medicamentis ad peripheriam corporis pertingentibus quidem, nihilominus ex toto mali mineram in habitum corporis transplantatam, ibíque radicatam auerruncare nequeant. Vt itaque in hisce casibus solertia Medici vbique præsens sit, sic procedendum.

1. Pustulæ & Exanthemata sic curantur:

℞. Argenti viui ℥iiij, Argenti ℥ij.

solue

solue vtrumq; seorsim in aqua fort. solutiones postea confunde, & ex solutis destilla in arena aquã igne valido per retortam vel cucurbitam. Liquorem prolectum destilla in balneo, donec nihil amplius progredi videatur, liquorem restitantem serua. Cum hoc liquore tange plumaceolo pústulas, verrucas, vesiculas seorsim quotidie vel semel tantum & protinus nigrescunt & emoriuntur salia: relinque ita (non vlterius inungendo) per quatriduum & sponte cadunt crustulæ, quandoque butyro recenti illinendæ, si sponte cadere nolint: Post casum ℞. sacchari Saturni in aqua rosarum dissoluti, locum relictum illine, (plumaceolo aliquo, vix nouies antequam sanentur) cum hac solutione & sanantur lituræ euanescentibus simul rubeis maculis.

2. Idem præstat Oleum ærug. per deliquium.

Oleum æruginis.

℞. *Æruginis part. j.*
Salis nitri part. ij.

M. & in catillo succẽde cum carbone vel papyro, donec deflagrarit, postea quod remansit, solue deliquio in cella, aut ingere in vesicam suillam, quam diligenter clausam merge in aq. & cito dissoluetur (mittatur per bombacem.) Huius vsus idem est cum superiore.

Scabies, serpigines, Lichenes. It. fissuræ in volis manuum & plantis pedum, præcedentibus vniuersalibus haud exterminabiles tandem sic curantur optime: ℞. Axungiæ porcinæ quantum placet, M. cum oleo tartari per deliquium facto, donec fiat Vnguentum acre, (quod gustu deprehendes) Hoc vnguento inunge partes dictas mane & vesperi.

Quod ſi autem hoc Vnguento parum profeceris; loco olei tart. cum axungia porcina miſce oleũ vitrioli & fiet acrius. Quod ſi ne ſic quidem profeceris, ℞. Merc. ſublim. ℥ß, Coque in aquæ perſicar. ℔jß, (aq. plantag. etiam prodeſt) in vaſe terreo vitreato, donec Merc. ſublim. ſit plane ſolutus, poſtea cola & ſerua. Cum hac ſolutione quotidie bis locum affectum inunge ſeu tange, ſanabitur. Vide etiam de hac aqua infra.

Aq. Mercurialis.

Eadem ſolutione Hæmorrhoides cæcæ, mariſcæ in ano & obſcænis illitæ exſiccantur & cadunt.

Nota:

Cautela. Merc. cum ſpir. Vini (quod à quibuſdam Chymicis fieri ſolet) ne inungatur. Hic nimirum Mercurius ſanguinem inflammat, & à locis diſtantiſſimis ad cor defert, vnde ſputationes cruentæ, aliaq; ſymptomata grauiſſima, tandemque ipſa patientis deſtructio.

Vlcera Gallica. Vlcera externa à Lue Venerea rectiſſime mundificantur cum ol. oliuarum. (vel oleo papaueris expreſſo, quod eſt par vel melius) ſpir. Mercur. ſublim. rubro imprægnato, vt ſupra: Vel mundificantur cum hoc Vnguento: ℞. Vitellum oui ad duritiem cocti, deinde in ſartagine mellis opt. ℥j, liquefac leniter, & miſce vitellum beneficio piſtilli cum melle diligenter, donec abeant in medicamentum ſpadiceum ſeu brunnum, quo vtere; quod ſi idem acrius reddendum fuerit, admiſce ʒj vel ℈ij Merc. ſublim. diligenter. Hoc Vnguentum in vlceribus putridis. It. in fiſtulis Gallicis maximopere vtile eſt & egregie mundificat: quo tamen ita vtendum fuerit, donec omnes partes putridæ fuerint remotæ.

Quod si vero opus sit vlteriori mundificatione, regrediendum est ad prius. Vulgo vtuntur Vnguento Ægyptiaco sed parum prospere (propter æruginem.) In his nimirum vlceribus potius corrodendo, quam separando operas suas absoluit. Præterea Ægyptiacum ossa nigredine (nota: vbi os cariosum, curatio irrita est, nisi caries auertatur vel Chirurgi opera vel aq. Mercuriali) inficit, quod omnino euitandum fuerit. Hæc vero vnguenta talia non patrant.

Postea quam vlcera probe fuerint mundificata, consolidatio sequenti Emplastro perficitur, quod elegans est & in aliis vlceribus putridis mundificatis valde vtile. Idem Emplastrum sanat vulnera non vsquequaque profunda. Est præterea sarcoticum & Epuloticum præstantissimum. Fit autem hoc modo:

℞. Lithargyri optime puluerisati ℥iiij,
olei oliuarum ℥viij.

Coque lento igne vsque ad brunnitatem. Quo facto liquefac Ceram in alio vasculo pondere ℥ij, & liquefactæ affunde Lithargyrum, cochleari agita & M. diligenter & forma Magdaleones.

Quod si vero vlcera fuerint admodum contumacia, ceu sæpe solet fieri, substituatur Emplastrum sequens:

℞. Lithargyri ℥ij,
ol. oliuarum,
lini an. ℥iij.

Coque denuo ad brunnitatem cum ceræ liquef. ℥ij. Admisce tandem
pulueris myrrhæ rubeæ ℥j,
lapid. Calaminaris,

Tutiæ pulueriſatæ an. ℥ij.

(non præparatæ extinctæ) M. extra ignem & ſerua. Hæc quidem ſunt vtilia & vlcerata valde ſiccant & ſanant. Fit tamen nihilominus vt vlcera Gallica neutiquam ab eiuſmodi penitus curari poſſint. In hoc caſu præſtantiſſimum eſt Vnguentum ſequens:

℞. *Aloës hepaticæ* ℥ij,
Croci Martis ℥ß,
thuris ʒij,
Mumiæ ʒjß,
mellis ℥j,
terebinthinæ ℥ß,
vitell.ovi j.

Miſce & contunde omnia donec F. Vnguentum, quod in petiis applicari. It. cum turundis in foramina intrudi poteſt, præcedente ſemper Vnguento mundificante alterutro.

Solent porro in Lue Venerea Bubones circa inguina apparere, præſertim quando eiuſmodi infecta corpora febribus malignis corripiuntur.

Licet vero eiuſmodi bubones ſæpius febrium peſtilentialium ſymptomata ſint, veneno nempe exonerante ſeſe ad locum ignobilem, emunctorij inferioris: nunquam tamen tales extra infectionis tempus & modum inter peſtilentialia ſymptomata & ſigna referendi ſunt; apparent vero crebrius in ſanguineis, alioquin raro vel nunquam grauiſſimæ Luis Venereæ morbo apparent quaſi obnoxiis occultante ſcil. eleganti habitu corporis hoſtem inquilinum ad inguina protrudentis.

Hoc itaque modo eiuſmodi Tumores Luis Venereæ à peſte diſtinguendi ſunt,

Simpli-

Simpliciſſimus curandi modus eſt huiuſmodi: 1. maturandus eſt bubo cum Emplaſtro diachyli (nam ſemper maturatione opus) vel bubo acet. madefactus & buboni impoſitus, quo intumeſcente remoto alius applicetur, quo Emplaſtro vel bubone quotidie bis appoſito, vt tandem emolleſcat: tandem ſcalpello aperiendus & ſanies cum pure & cruore exprimenda: poſtea Opodeldoch applicandum quod nunquam coaleſcere ſinit vlcus, priuſquam omnia fundamentaliter fuerint ſanata. *Oleum tartari nigrum diſcutiens eſt præſtantiſſimum.*

Cæterum in hac ipſa cura, quemadmodum in reliquis omnibus Luis Venereæ ſymptomatibus nihil remittendum eſt, de interiore cura. Quin imo deprehenſum eſt ſæpe eiuſmodi extuberantias inguinales ſolo repetito Mercur. (Mercur. ſublim. vel oleo Merc.) tandem diſparuiſſe: minera nempe mali per internam Mercurialem operationem funditus eliminata.

Recentiſſimum Luis Venereæ ſymptoma eſt, Cryſtallina, quam vocant, veſiculam nempe ad glandem membri virilis adnaſcentem tranſlucidam, indeque nominis ratio nata eſt.

Eſt alioquin lethalis, ſi remediis exquiſite factis non curetur. Ferrum non patitur, nec leuiter coaleſcit locus affectus, etiam remediis alioquin vlcerationibus Venereis præſentibus.

Solus ſpiritus Tabaci laudem hic inuenit, nihilominus interna cura ſubinde adminiſtrata, quæ tandem feliciſſime abſoluit omnia, vbi hæc ipſa veſicula prius fuerit mortificata (veſicula iã mortificata aliquoties hoc ſp. tacta ſponte euaneſcit) tangatur ergo cum ſpiritu Tabaci quinquies ad

ſummum & ſponte euaneſcit; idq; fiat iacente pa-
tiente, alioquin ad leuem tactum ſpiritus Tabaci
ſtans procumbit humi bos (hoc eſt ſyderatus ca-
dit & conuellitur.) Vide ſupra de Tabaci ſpiritu.
Hac Luem Veneream curandi methodo lucratum
eſſe confeſſus eſt aliquis mille aureos ducatos, i-
demque affirmare poſſum mihi in tota mea pra-
nullam curationem felicius ſucceſſiſſe hac ipſa,
quam perfecte & candide iam vobis trado &
communico.

Luis Venereæ curandæ modi à variis varij ex-
cogitati ſunt.

E vulgaribus ſequens eſt probatiſſimus. 1. Opti-
me purgetur corpus apozemate aliquo aut opiata;
vulgo ſolum vtuntur confectione Hamech cum e-
lectuario diacarthami aut è ſucco roſ. v. ℥ ʒiij in
decocto communi purgante. 2. Poſt purgationem
ſi adſit Plethora magna, poteſt aperiri Vena, aliter
nullo modo. 3. Hinc F. Vnguentum ex ℔j vel plu-
ribus axungiæ porci recentis ſi haberi poteſt aut
reſeruatæ, non rancidæ nec ſalitæ, & Merc. viui ℥ij
vel pluribus in ſucco limonum vel quod melius in
Terebinthina extincti.

Ex hoc vnguento inungantur ad fornacē genua
ac tibiæ, & ſi morbus vehemens eſt, etiam ſpina.

Quo facto quarto ſenſim ſudor provocetur, co-
operiendo ægrum inſtrumento ad hunc morbum
proprio, cui circa pedes carbones imponantur ar-
dētes, vt eo ſudet melius, oportet vt fiat in cubicu-
lo calefacto vel optime clauſo, vt impediatur per-
ſpiratio & euacuatio integra fiat. Vngatur ſemel
primis diebus tribus, tempore matutino. 4.
aut 5. matutina; deinde bis in die ſcilicet tempore

matu-

matutino & tertia hora post prandium. Deinde iterũ semel hæc inunctio continuetur, donec ptyalismus seu sputatio appareat; qua præsente cessandum ab inunctione. Potest tamen semel atque iterum inungi, donec videas copiose sputum ex ore effluere, hinc abstineat ab inunctione & in lecto semper, seu hypocausto calido conseruetur; donec ptyalismus cesset; qui tamen si vltra 8. aut 9. dies duret, fiat Gargarisma ex adstringentibus pilosella, myrto, centinodio, balaustiis, cui admiscetur aquæ mortuæ aliquid cum pauxillo melle rosaceo. Aut solum aqua mortua diluatur cum decocto Guaiaci & eo lauetur os.

Atque tum temporis gingiuę & os totum inflatur, vt nihil nisi panem in iure emollitum ęger comedere possit.

Vbi cessat Ptyalismus, dentes detergendi & gingiuæ, vt dictum.

Interim dum hæc fiunt, pro potu semper sit decoctio Guaiaci secunda.

Abstineat etiam toto curationis tempore à salsis omnibus, & si fieri potest à sale communi.

Cum fluxus cessauit, à liquidis abstineat, & elixis vtatur, & singulis diebus assumat bis decoctum Guaiaci aut simile.

℞. Rasuræ ligni sancti ℔j.

Cort. eiusdem ℥iij.

F. infusio in ℔xij aq. cõmunis per 12. aut 24. horas. Coque ad medietatẽ vel vt tertia pars restet, quod commodius Colaturæ sumat singulis vicibus ℥iij aut etiam ℥v. ex magmate siue residentia fiat decoctio seu Bochetum in aliis ℔xij aquæ communis, ita vt parum tantum ebulliat. Huic potes

addere aliquid Cinamomi, liquiritiæ, & passularum. Hoc decocto secundario vtatur loco potus. Hæc sudoris prouocatio fiat mane, & 3. horis post prandium semper in lecto aut stupha post assumptionem decoctionis.

Optimum autem est, vt quinto vel sexto die purgetur per totum curationis tempus cũ confectione Hamech vel de citro, Diacarthamo, aut de succo rosarum, si pauper sit, si vero diues, potest fieri syrupus Magistralis aut Apozema.

Poterit quoque ab initio pastus interdum assumere fructus laxantes, pruna, ficus, poma cocta.

Si dolor adsit alicuius partis, applicetur parti dolenti Emplastrum Vigonis cum Mercur. qui pro vehementia symptomatis duplicari aut triplicari aut quadruplicari potest.

Vlcera si adsint, ea leniter inungantur aqua forti aut quod commodius, oleo sulph. aut vitrioli. Quod si vero hac vti nõ placeat cura, nec æger ob negotia domi residere possit, fiat modo sequente:

℞. Radicis acori vulgaris,
Cichorij,
oxylapathi,
scabiosæ,
betonicæ,
sarsaparillæ an. ℥j.
passularum maiorum ℥x,
herbæ Cichorij,
scabiosæ,
betonicæ,
Chamæpityos,
pimpinellæ an. M j.
adianti M ß.

semi-

sem. anisi,
melonum an. ʒj ß,
flor. Cordialium p. iij,
F. in s.q. aq. decoctio, de Colatura, ℞. ℔ ij, *in quibus coque*
fol. sennæ orientalis,
sem. Carthami contusi ana ℥ ij,
hermodactylorum ℥ j ß,
agarici trochiscati,
Epithymi an. ℥ ß,
in Colatura solue syr.
rosarum solutiui ℥ iij,
violarum ex multipl. infusione ℥ iij,
mellis rosati colati ℥ ij.

F. Apozema pro 8. dosibus matutinis aut alternis pro operationis ratione. Aut fiat tantum decoctũ ex foliis sennę & hermodactylis ana cum parte dimidia radicis sarsaparillæ & pauco rorismarini. Tertio quoque die post & ante assumtionem apozematis deglutiat pilulam paruam cum Terebinthina factam ex ℈ vj. vel pluribus pro constitutione ægri Merc. Pręcip. (facti cum aq. forti & aq. salsa) aut Merc. Præcip. cum Sole à ℈ iij ad v. seu tantum Merc. Præcip. rubei communis ab acredine omni per iteratas ablutiones edulcorati.

Æger sumat Apozema 4. hora matutina & se contineat vsque ad 9. vel 10. horam, vel si fieri potest, vsque ad meridiem, cum sumserit Mercurium post dies octo, fiat sequens decoctio:

℞. *Radicis sarsaparillæ recentis* ℔ ß,
scobis ligni sancti ℥ iij,
Chinæ non rancidæ ℥ j.

infunde in aq. ℔ x. per horas 24. postea coque ad

consumtionem duarum partium. De hac Colatura assumat æger ℥iiij cum ol. sulph. gutt. vj. & sudet in laconico vel etiam in lecto tempore vel matutino, vel 3 aut 4. horas post prandium, per dies 10. Si non admodum inueteratus morbus sit, sin vero sit inueteratus per dies 15.

Interdum detur Bezoardicum Minerale ad sudorem liberius prouocandum, si Laconicum præsto sit, cum ingressus est, relicto, vt respirare possit, foramine, per quod emineant oculi & nares, fiat suffumigium ex Cinabari Antimonij, & in defectu eius ex communi ad ʒj & styrace rubr. Calamita ʒvj. (sulphur. ℥ß. ol. ligni sanct. ʒj.) aut cum pauca Terebinthina F. Trochisci: postquam per horam optime sudauerit, ingrediatur in lectum optime calefactum & adhuc per horam dimidiam inibi aut quantum vires permittunt, sudet. Hinc sudor optime linteis calidis detergatur, & ipse ad consueta redeat opera.

Vtile autem erit, vt portet Emplastrum magnum, imprimis, si morbus sit inueteratus, ex Emplastro Vigonis cum Mercur. ad formam scuti lati, quod homoplatas & sternum vsque ad lumbos integat.

Potus sit decoctum ex magmate decocti sudoriferi cum liquiritia, Cinamomo & passulis quocunque modo ad ipsius ægri palatum paratum.

Optimum est vt sudet 3. horas post meridiem, & sumat tempore matutino haustum dicti decocti cum ʒj. Alcoholis serpentum, de quo supra in Asthmate: & Elephantiasi, quinto quouis die purgetur cum Panchymagogo nostro, cui gr. iiij Merc. subl. addi possunt, aut etiã solo Merc. subl. dulci.

Si

Si vlcera habeat, aut tophos aut erosiones, coque Guaiacum, donec decoctio tota fiat instar lactis crassa & exprimatur. Cum expresso lauetur mane & vesperi & supponatur Emplastrum Vigonis cum Mercur. duplicato aut triplicato. It. ea de quibus supra.

Quod si hisce non tollantur, perfumentur omnia dictis Trochiscis bis in die, & curabuntur aut Mercur. præcip. ruber communis misceatur cum Vnguento Ægyptiaco ad purganda vlcera; aut aqua Mercuriali sequenti lauentur, de qua etiam supra.

Aqua Mercurialis.

℞. Merc. subl. ℥ß minutissime in mortario trito, affunde aquæ plantaginis ℔jß, soluatur in B. leniter, in fine ebulliendo, separa à fæcibus per filtrum traiiciendo: postea funde in patinam stanneam mundissimam ac relinque per tempus exiguum, & denigrabitur patina; quo facto eadem aqua in aliam patinam mundam infundatur, quoad prior patina à sua nigredine fuerit vicissim purgata: Dein vbi denigrabitur altera quoque patina, eandem quoque aquam alteri patinæ rursus iniice, idque per vices repete, donec nulla amplius nigrescat patina, sed maneant albæ, quod decima aut duodecima vice fiet. Serua postea ad vsum aquam, quæ albi coloris erit, hac vtere ad sananda vlcera, præsertim à lue Venerea orta, tam in ore quam in pene. It. ad mundificandum cancrum. Quod si fortiorem desideras, sex infusionis vices in patinas suffecerint, vsus eius est saltem cum penicillo, vlceribus leniter hinc inde contactis. *Aqua Mercurialis.*

Dictam hactenus curam instituere oportet aëre

existente calido, aut prouidendum, ne æger egrediatur in aërem frigidum.

Si incipiens morbus sit, vtatur apozemate dicto cum Merc. subl. vt diximus; dein dicto sudorifero singulis matutinis, sine tamen sudoris prouocatione, tandem post illud assumtum sese exerceat & vtatur decocto secundo in pastu loco potus.

Purgetur quoque quinto quouis die, vt dictum.

Si adest Gonorrhœa, vtile erit exhibere præcipitatum viridem aut Gummi Guaiaci, quibus exhibitis propinetur Terebinthina, quæ abluta aqua violarum cum vitello oui teratur, ac cum decocto sarsaparillæ potabilis fiat.

Si adest virium imbecillitas, perlæ soluantur in liquore acido Guaiaci, ea denique solutio sæpius à ℈ß ad ℈j offeratur. Quæ destillatio Guaiaci fit in retorta lutata in ig. patente ad modum sp. salis, primo scil. apposito recipiente amplo, fiat ignis lentus & destillat liquor clarus, ig. hoc modo continuetur per 6. aut 8. horas, hinc spiritus apparere incipiunt in forma nubis, quod vbi fit, ig. augeatur per gradus & continuetur, donec omnes spiritus egressi sunt, hoc est, cum non amplius nebulosum existit recipiens, sed clarescere incipit. Liquor hic destillatus affundatur rasuræ ligni recenti & impastetur destilleturque per cucurbitam in Balneo ad siccitatem. Liquorem hoc modo destillatum rectifica & exibit primo phlegma insipidum: cum guttæ acidæ stillare incipiunt, muta recipiens & liquorem acidum seorsim excipe. Hoc solue perlas puluerisatas, quemadmodum alias soluuntur aceto.

Præcipitatus viridis (Lacerta viridis quibusdam dictus)

lictus) fit hoc modo, solue Mercurij ℥iij, in aquæ fortis ℥vj, & seorsim solue ℥j, Veneris in aquæ fortis ℥ij, solutiones coniunge, deinde ex arena per retortam destilla aq. fortem vrgendo sub finem ign. vehementius, vt maxima pars sp. corrosiuorũ tollatur, quod in fundo restat, tere, & cum acet. in cineribus per dies vj, digere, vltimo ebulliẽdo, vt potissima pars Merc. in acet. soluatur, acet. impregnatum decanta, & leni igne destilla ad siccitatem & Merc. præcipitatus in fundo restabit viridis. Specificum est in Gonorrhœa virulenta, Lue Gallica à g̃ iiij ad viij, in conserua rosarum exhibitus. *Mercuri⁹ præcipitatus viridis.*

SCORBVTVS.

Quemadmodum Lues Venerea propriam sedem sibi hepar eligit, totámq; Oeconomiam sanguinis exinde inficit; Sic Scorbutus (vide Reusnerum, Horstium, Sennertum) pro habitaculo proprio occupat splenem.

Vterque morbus videtur veteribus incognitus haud fuisse, quantumvis gradibus seu accidentibus subinde vel acutiores vel magis eminentes extiterunt.

Familiaris est admodum maritimis & vltra pelagus vectis.

Causæ antecedentes sunt spiritus salini, vaporosi, & à sulphure suo destituti, iuxta mare ab astris eleuati, sed non percocti, quos maritimi & nauigantium turba ad se trahunt inspirando & exspirando.

Eiusmodi spiritus primum inficiunt pulmones, inde ipsum hepar & venam portæ, tãdem tartareæ fæces ad splenem & vicinas partes residentes, tales impuritates eo deriuatas homogenea quasi

salini principij conformitate gaudentes ad sese rapiunt,& non tantum substantiam splenis, sed omnes venulas & ductus in eadem obstruunt.

Hinc subsequitur Melancholia,tristitia, Virium imbecillitas, membrorum lassitudo, coloris viuidi in liuidum & luridum permutatio, cutis Elephanticam contrahit duritiem, erumpentibus squammulis tenuibus siccis & perduris. Vertigo infestat caput, somnus imminuitur, nec naturaliter procedit, quin & dormituriunt interdum, sed semper cum anxietate & terrore; Cor palpitat, & macies totum corpus consumit,sæpe in principio gingiuæ contabescunt, cum maculis & lituris cæruleis in ambitu instar aphtarum albescentibus, dentes vacillant & fauces male olent: Viris fit sperma aqueum & tenue, fœminis menses subsistunt, aut in fluorem album degenerant:musculi & carnes in se quasi absumtæ contrahunt cariem, intus subtili & mordaci humiditate pertentantur. Oeconomia ventriculi vel maxime imminuta vel prorsus læsa. Corpus exterius, præsertim vbi musculi sunt firmissimi, inficitur maculis cæruleis subinde euanescentibus paulo post alibi in cute apparentibus: pedes fiunt Oedematosi cum fœtidis vlceribus: fœminæ hunc morbum possunt ferre ad annos 15 vel 20. Masculi vltra septennium aut octennium diutius haud affliguntur.

Quandoquidem in hoc morbo obstructiones interiorum Viscerum hepatis & splenis maxime vigent, à quibus venæ mesaraicæ haud immunes sunt, ante omnia illæ sunt remouendæ.

Tartarus vitriolatus primo digestiui loco sumtus vel in iusculis aut in decocto, vias primas expedi-

pedit, secundarias non negligit, quas deinceps specificum purgans elegantissime liberat, si per aliquot dies continue in Extracto Ellebori propinetur.

NB. Mercur. hic plane exulat. Nam Mercur. 1. ad superiora ascendit, adeoque fluxiones auget, vnde symptomata inualescunt. 2. non expedit hîc obstructiones, quanquam in Lue Venerea.

Antimoniata hîc plurimum possunt.

Specifica sunt 1. Essentia Cochleariæ & beccabungæ. Arcana horum magnopere laudantur.

2. Est Elixir proprietatis Paracelsi.

3. Tinctura Corallorum vera.

His omnibus mira efficacia Tinctura Lunæ succenturiatur, præsertim vbi caput scotomia labefactatum fuerit:

Felicissime igitur curam scorbuti etiam inueterati absolueris, si præmissis mundificantibus tandem ad specifica progressus fueris.

Decoctum radicis Chinæ hic multum potest pro potu ordinario, & demum pro vehiculo, quo nempe specifica exhibeantur: Pauperibus ligni sancti decoctum cum cochlearia prosunt, quibus tamen non deneganda sunt specifica.

Nota:

Felicissime totum negotium expedieris, si deinceps post vniuersalia singulis diebus, vbi matutinis horis specifica fuerint exhibita, vesperi iturus cubitum per aliquot dies aqua Philosophica seu sulph. vel Tinctura tart. vtatur (ʒj vel ij ad summum) quæ est cum spirit. Vini extrahens tincturam tartari (h.e. spiritus Vini tartarisatus) Vide supra de

alui ſegnitie, & annotata ad Crollium.

Dentiũ prolapſus & Gingiuarũ exulceratio vel ab hac cura generaliter aut particulariter, quemadmodũ ſupra dictum eſt, tollitur. Vnice commendatur aqua illa viridis comperta, de qua ſupra de Ozænis deſcripta.

In vlceribus oris aqua radicis Enulæ. It. aqua poſt extremam ſpecifici purgantis extractionem incoagulata g x. pro vna doſi, de qua infra de Gangræna.

Maculę ſponte euaneſcunt poſt bene correctum corpus, ideoque peculiari auxilio non egent.

Vlcera hinc inde præſertim in tibiis manantia curantur eo modo, quem diximus iam antea.

Εὐπόριστον eſt ſummitates rubi idæi in Vino, quo vlcera eluuntur & poſtea cum decocto fouentur.

Hic morbus ſæpius recurrere ſolet, præſertim in diſpoſitis ſæpe latenter ſerpit & clanculum familiam ducit. Quod ſi vero corpus ſtatis temporibus mundificetur optimaque diæta cum legitima ſex rerum non naturalium obſeruatione inſtituatur, rariſſime truculentiam ſuam promit. Plerumque quos ſemel inuaſit, raro deſerit.

Eſt tamen ab euidenti hac cura ſperandum illud, & certe obtinendum, nullum ſcorbutum tam deformem extitiſſe vnquam (ſi cætera ſint paria) qui felici manu & dextre adhibitis ſpecificis curari non potuerit, modo ad ſolertiam Medici accedat quoque prudentia & recte faciendorum cupiditas.

Huius curationis experiẽtia nititur aliquot nobilium VVeſtphalorum teſtimonio, qui adhuc

quo

quotidie gratitudinis specimina mihi edunt. Tantũ de Scorbuto, sequuntur Febres cum curis suis.

FEBRES.

In omnibus febribus proprie ita dictis recte curandis maximopere respiciendum est eo, vt nec ἀμεθόδως, nec temere curam auspicemur.

Quantumvis nimirum specifica vtramque paginam absoluere dicuntur, in omnium morborum curatione, illa tamen vel sine ratione, hoc est, sine methodo & iudicio exhibita parum faciunt, stagnantibus nempe impuritatibus corporis contra specificorum innatas potestates mirabiliter diminuentibus. *Cautela de specificis.*

Quæ ratio itaque in cæteris morbis omnibus, ea etiam hic nullo modo negligenda fuerit.

Euacuantia hoc loco esse possunt omnia illa, de quibus supra diximus: ita tamen vt temperamenta, ætas, sexus & vires probe considerentur.

Specificum purgans omnium febrium est, excepta Hectica, Antimonium, cuius flores dextre parati & præparati febriles impuritates è corpore eliminant: flores autem illi redigendi sunt in oleum: per præcipitationem redigitur in puluerem emeticum, si basis præcipitationis fuerit aqua simplex: vel redigitur in puluerem purgantem tantum per inferiora, si basis præcipitationis fuerit oleum tartari.

NB. An ol. tartari post præcipitationem diu relinquendum cum Crollio, an vero mox auferendum. Affirmatur posterius, alias nimirum nimis figitur Antimonium.

Vterque puluis iusta sua dosi intermittentibus

& continuis febribus legitime exhibitus medetur, presertim si ab initio certissime administratus mali mineram ex corpore exturbandam ratio ista suaserit.

Interdum Obstructiones pertinacissimæ in hepate, venis Mesaraicis, splene, Mesenterio. It. in renibus fomitem mali propagando fouent, vbi sanè vna vel altera euacuatio sæpe irrita est.

Itaque Digestiua quæ sunt è tartaro vitriolato, cremore tartari, spiritu tartari, spiritu vitrioli, aperiente Penoti; spiritu salis maxime seligenda sunt; eaque administranda in vehiculis conuenientibus & obstructionibus expediendis nonnihil vtilibus.

Hoc modo obstructionibus resolutis & mobilibus mundificantia rectius operantur, febriúmque curam magis prosperam reddunt.

Sunt etiam necessarij Vomitus, presertim in febribus Vetriculi & quotidianis à phlegmate prouenientibus, vbi aqua Benedicta sæpius profuit.

Quinimo in Tertianis pilulæ Antimoniales Emeticæ dextre procurato vomitu, tandem subsequente secessu, rectius profuerunt.

EPHEMERA.

In Ephemera, vnde sæpe Hectica, post solutum paroxysmum est excellens mistura simplex, vt morbi reliquiæ ex habitu pellantur.

INTERMITTENS.

Specificum purgans in febribus intermittentibus initio morbi non in augmento, malo adhuc stabulante in ventriculo, ex vitro Antimonij est tale: ℞. Vitri Antimonij diligentissime & iusto si fieri possit, tempore facti, prætereaque cum spir

ſpirit. vitrioli albificati & pulueriſati ℥ß.
ſacchari Canari ℥iij,
farinæ triticeæ ℥jv,
Croci ℈j.

Coque cum aqua communi, lento igne ad ſpiſſitudinem pultis, cauendo tamen, ne in fine aduratur, ſed pene panis formam habeat, fac inde globulos ſeu glomulos & diligentiſſime reconde. Seruatur in integritate ſua quadriennium, poſtea contrahit ſcabritiem, datur ſub initium paroxyſmi (in intermittentibus) cum prima veſtigia horroris in artubus incipiunt. Datur in adultis ʒj, in fœminis ℈ij, in pueris ℈j vel ℈ß. Vide etiam infra de methodo curandi febres.

TERTIANA INTERMITTENS.

Specifica ad Febres tertianas intermittentes extant quam plurima tum ſimplicia, tum compoſita.

Simplicia ſunt. 1. Aqua Tabaci ſeu nicotianæ, quæ vno atque altero Cochleari exhibita 3. vel 4. horis ante paroxyſmum, præmiſſis præmittendis, tandem paroxyſmum tollit.

Nota: Hæc aqua in febribus plerumque mouet vomitus, quos nullos facit alias in aliis morbis data.

2. Radix Aſari ℈j vel ℈ij, in vino Maluatico (in quartana) 6. vel 7. horis ante paroxyſmum vehementer ſudores mouet, & ſæpius vomitum.

3. Alumen crudum, cuius ℈j vel ℈ß in aqua vel decocto Centaurij minoris 5. horis ante paroxyſmum, datur, ſudoribus, ſi fieri poteſt prouocatis: quod ſatis laudare in Quartana nequeo.

4. Sal abſinthij ſeu oſtrutij debito modo para-

tum, cuius ℈ß ad summum in aqua centaurij mi-
noris datur ante paroxysmum.

Oleum piperis. 5. Oleum piperis nigri per Vesicam destillatum (cordiale eximium & refrigerans & dulce cum grata humiditate) cuius gutt. iij vel v. in aqua tabaci vel Centaurij minoris horis aliquot ante paroxysmum datæ febrem tollunt.

6. Testæ cochlearum, docente Crollio, in specifico febrili.

7. Spir. Salis Ammon. cuius gut. iij vsque ad vij, in aq. Centaurij minoris vel Cichorij horis 5. vel 6. ante paroxysmum sudoribus inde profluentibus dantur.

Composita sunt: 1. Aqua radicis Imperatoriæ, quæ fit hoc modo:

℞. Radicis ostrutij & vini generosi ana, digerantur inuicem in B.M. sub alembico cæco, postea destilla ex alembico per arenam in fine cauendo, ne Empyreuma redoleat. Huius exhibe patienti in die quietis & postero 3. horis ante paroxysmum atque ita etiam tertia die ieiuno ventriculo cochl. j. vt sudores, si possit, moueat. Raro post specificum Paroxysmus redit.

2. Est compositum Crollij ex oleo vitrioli & sale absinthij seu spir. eius cum aqua Cichorij.

3. Est aqua formicarum composita, quæ fit hoc modo:

℞. *Aq. fragorum,*
Centaurij minoris an. ℔ij,
mellis ℔ij *vel iij.*

M. in cucurbita detruncata, eamque sine integumento in aceruo formicarum sepeli vsque ad summitatem, & formicæ confertim admodum irruent

in vasc

n vasculum dulcedine mellis scil.allectæ.Post collectam harum sufficientem quantitatem, exime vas, omnia inuicem probe mixta agitando, per alembicum ex cineribus eliciatur aq.quę diligenter seruanda, dosis eius est in paroxysmi principio Cochlear ß ad summum.

Nota.

Hæc aqua (scilicet in Febribus tantum, vt aqua Tabaci) interdum vehementius mouet vomitus, operæpretium itaque est, vt diligentius natura patientis consideretur, an nempe ad Vomitiones sufferendas habilis sit, necne: Et an causa morbifica febris per vomitum apte expurgari possit, prætera quoque an vires patientis constent.

Licet nimirum hoc specificum febres intermittentes tollat, quod si tamen ad vomendum minus sit dispositus ęger, hoc specificum potius intermittendum, quam temere periclitandum.

4. Sal Centaurij minoris in formam compositi hoc modo redactus:

℞. Sal. Centaurij minoris probe facti ʒj,
Conf. rosarum vitriolatæ,
violarum an. ℥j,

M. de hac mixtura exhibe bis ʒij quotidie, imprimis vero ante paroxysmum 2. vel 3. horis datur etiam vesperi atque ita perge, donec declinet Febris.

5. Mixtura simplex 4. vel 5. horis ante paroxysmum aliquando etiam intermediis.

QVARTANA.

Quartana eadem purgantia requirit, caute tamen fuerit progrediendum.

Quartana nimirum quasi ludibrium Medicorum, nisi conuenienter & molliter tractetur, siue

iam recens nata fuerit, siue iam adoleuerit, aut ad ætatem aliquam peruenerit, raro sui domitorem exactum relinquit.

Præterea multum situm est in naturis Quartanariorum,quę sæpe medicamenta etiam cum summa mollitie exhibita eludunt.

Extractum Ellebori pro purgante, vel etiam pilulæ Antimoniales (de quo supra de purgantibus) per secessum tantum mouentes, blandissime huius febris mineram extrudunt,præsertim si recens,aut si post aliquot menses sua sponte ad declinandum inclinata fuerit.

Sæpissime enormes obstructiones splenis & hypochondrij sinistri deriuato subinde malo ad venā cauam, vnde dolores dorsi,lumborum, Coccygis, plerumque dominantur: sæpe præcedit Icterus niger, aut sequitur, aliaque grauiora symptomata morbum vehementiorem faciunt. Vbi sane aperientia imprimis sunt necessaria, quæ hoc loco nulla sunt alia, quam quæ antea tradidimus.

Nota.

Vomitus in febre Quartana haud prodest. Etsi nimirum primam ventris regionem aliquantulum expurget, & circa loca vicina aliquid heterogenei depopuletur, nihil tamen attingit, quod proxime febrem continet.

A vomitu itaque sæpe repetito abstinendum (sufficit vna Vomitio.)

Specificum etiam Paracelsi purgans, etsi Quartanam non tollat,est tamen insigne aperitiuum, si eius aliquid misceatur cum cæteris digestiuis. Sæpius idem specificum purgans cum Extracto Ellebori (ana vel vltra) iusta dosi mixtum exhibitum-

que,

que, paulatim mineram febrilem consumit, aliquoties, sed admodum leniter aluum expediendo: quo sane nullum aliud purgans in Quartana dari potest felicius. Hoc nimirum obstructiones feliciter aperit, aluum subducit, febremque simul tollit. Extractum Lapidis Lazuli de quo supra de Purgantibus.

Etsi autem post repetitas hasce euacuationes quandocunque propter profundius impactas mineras febris haud desinat: nihilominus tamē pergendum & tandem ad specifica proueniendum, (vesperi ante exhibitionem specifici abstineat æger à cibo,) quæ sunt:

1. Oleum Myrrhæ, cuius guttæ 4. ad 8. in vehiculo conuenienti exhibeantur paulo ante paroxysmum.

2. Succus nasturtij aquatici cum ana aceti mixtus, & si ferre possint, cum oleo communi distemperatus, cuius cochlearia ij. vel iij. cum guttis vj. vel viij spiritus salis absinthij (in eius defectu salis absinthij aut spir. absinthij) paulo ante paroxismū exhibeatur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etsi emaneat ille.

3. Puluis serpentum seu Viperarum de quo supra de asthmate & elephantiasi (ex carne & spina dorsi, non solo corde) curatiuus, cuius ℈j ad ℈jß in conuenienti vehiculo ante paroxysmum datur ter vel quater continuando stato paroxysmi tempore, etiamsi emaneat ille.

Nota.

Quandoque in Febribus quartanis, tum in statu isto, tum etiam in declinatione vehementissi-

mi ſunt dolores dorſi, cauſam diximus ſupra.

Huic ſymptomati medetur ſacculus oblongus ex hordeo integro in aqua ſimplici vſque ad crepaturam coctο, calide ſpinæ dorſi toti ante paroxyſmum vel etiam poſt eundem doloribus nempe aliquandiu ſubſiſtentibus applicatus.

HECTICA.

In febre Hectica eadem ferme neceſſaria: quæ ſupra in exulcerationibus pulmonũ propoſita fuerunt. Hanc nimirum tanquam comes indiuiduus Hectica ſequitur, quæ ſæpius maiorem Medici operam requirere videtur, quam morbus ipſe.

Humectantia & refrigerantia non quidem accidentaliter, ſed eſſentialiter neceſſaria ſunt. Sales Corallorum & perlarum hic multum valent.

Quandoque balnea dulcia habitum corporis exſiccum & aridum plurimum iuuant.

Lac aſininum (calide) in hectica, præſertim à ſumto menſtruo corpus infeſtante, mirifice reſtaurat.

Sunt etiam alia quam plurima ab autoribus deſcripta, qui conſulendi ſunt.

FEBRIS COMPOSITA.

Febres compoſitæ curantur ad modum ſimplicium, ita tamen, vt purgantia ſint leuiora.

QVOTIDIANA.

Febres quotidianæ puræ maxime hoſpitantur in ventriculo, earum ergo cura ſola vomitione abſoluitur, quæ aqua benedicta vel aliis vomitoriis intenditur.

Deinde corroborantia ventriculum ſunt varia: imprimis autem confortat conſerua acetoſellæ, roſarum, menthæ, cum acidulis mineralibus (ſpi-

(ſpiritu vitrioli) diſtemperatæ.

Reliquum abſoluit diæta ; quandoque etiam interna ab impuritatibus viſcoſis & lentis liberanda ſunt, cui ſane negotio ſuppetias ferunt Panchymagogum vegetabile, ſpecificum purgans, & imprimis Antimonium per ſeceſſum purgans.

MALIGNA.

Per malignas Febres intelligimus quaſcunque affectiones Epidemicas, ab initio rigorem, deinde vero calorem intenſiſſimum incutientes non ſine malignitate vel aëris vel etiam ab eſculētis & poculentis aliquando cauſatas : tales ſunt Petechiales, Hungaricæ, catarrhales Febres. It. ardentes, quæ magnam partem Europæ hactenus inuaſerunt & ſubinde excutiunt.

In iſtis curandis feliciorem modum inuenire fas non eſt, quam qui à vomitione incipit, & per media neceſſaria tandem in confortantibus deſinit.

Vomitorium eſt aqua benedicta, cuius vſus merito laudatur.

De venæ ſectione aliquibus formidabili, à nobis diſputatum eſt ſæpius, neceſſaria an ſit, nec ne.

Plethora intermiſſionem non admittit, ſæpe in corporibus bilioſis venæ ſectio temeraria fuit.

Nos cum Rulando Phlebotomiam ita diſtemperamus, vt vrgente neceſſitate & indicationibus ſatis manifeſtis nuſpiam ab eadem tuto deflecti poſſe ſtatuamus. vide tractatum de Vngaris Martini Rulandi filij. Videatur item Balthaſar Conradinus de Febre Vngarica.

Aq. CC. recentium ſanguine adhuc rigidorum ad omnes Febres ardentes, malignas &

Epidemicas ſupra de Confortantibus.

METHODVS CVRANDI FEBRES.

In curandis febribus ſequens poteſt eſſe methodus: principio ſtatim, ſi ſit febris continua, præmiſſo clyſtere emolliente & refrigerante, vena aperiatur vel circa quartam veſpertinam vel tempore matutino, cum veſpere precedente clyſter iniectus.

Hinc ſingulis diebus offeratur Iulepus refrigeratiuus conſtans ex decocti refrigerantis ℥iiij.
ſyrupi violarum aut de Cichorio ℥ij.
M. & fiat Iulepus, de quo ſumat ad libitum pro potu. Aut
℞. Aquæ Endiuiæ,
Cichorij an. ℔ß,
roſarum ℥iij,
ſalis prunellæ ℈ij,
ſyr. nymphææ,
vel violarum aut de 5. radic. an. ℥jß.
M. vel
℞. Raſuræ CC. ℥ij.
Coq. in aquæ hordei vel papaueris ſ.q.
℞. Huius decocti ℔iij,
ſyr. de tuſſilagine,
de praſſio,
Capillorum Veneris an. ℥j.
ſpiritus ſcordij ſine additione g viij,
vitrioli g vj.
M. F. potio, qua aſſumta aliud præſcribatur, cui nonnũquam poſt purgationes vniuerſales ſacchari Saturni ℈ß vel g vj, admiſceri poſſunt.

Die ſequente poſt venæ ſectionem detur Apozema aliquod aperiens & laxans, aut quod non incommo-

commodum, purgetur infusione Rhabarbari aut Extracto panchymagogo. Aut fiat syrupus Magistralis ad naturam patientis & humoris peccantis accommodatus.

Hinc per duos dies vtatur mane & tribus horis à prandio aperiente & laxante Apozemate: quinto die iterum purgetur habito respectu ad dies Criticos: si febris non remittat, iterum aperiatur Vena die octauo, & ex indicantium ratione detrahatur sanguis, semper interim continuando Iulepum dictum, cui etiam nonnunquam guttæ aliquot spiritus vitrioli aut tartari admisceri poterunt, aut ℥j, succi limonum depurati.

Si vires labascant, interdum detur Confect. Alkermes aut de Hyacintho cum syrupo de limonibus & aqua Cordiali destillata.

Potest etiam fieri opiata, quæ

℞. *Conseruæ nymphææ,*
rosarum,
Cichorij an. ℥j.
Salis perlarum,
spir. vitrioli ℈ß.

de qua capiat ad lubitum. Item interdum vesperi cum dictis confectionibus & diebus Criticis præsertim offerri possunt g̃ vj. lapidis bezoardici aut ℥ß, aquæ è tiphis ceruorum: imo si dicto Iulapio abhorreat, ptisanæ incoquere licet rasuram CC. quam si rubeam instar vini desideres, adde radicis Oxalidis seu acetosæ ad libitum, sed tunc non oportet addere liquiritiam sed passulas iuiubas & radices intybi, relinquantur donec refrigescat.

Interdum magno cum commodo in talibus febribus excitatur sudor, aut cum lapide bezoar, aut

cum Antimonio fixo diaphoretico, aut cum bezoardico minerali. Datur post sudorem in copia, imo & in ipso sudore Iulepus cum sale prunellæ, aut spir. vitr. vel sulphur. cum aqua hordei ad aciditatem gratam.

Si linguæ ardor adsit, prodest extrahere mucilaginem è semine Cydoniorũ aut mali granati, aut sal prunellæ in aqua dissoluere, vt talia æger in ore teneat. It. sæpius comedat malum granatum.

Si adsit magna linguæ nigredo, conuenit aperire venas sublinguales.

Si Febris sit intermittens, eadem medicamenta quoque prodesse possunt, variata tamen pro constitutione materiæ, & morbi, modo obseruetur quotidiana si adsit, in qua plerumque de ventriculo conqueruntur, vt offeratur Vomitorium semel atque iterum ex infuso florum aut Vitri Antimonij aut vitriolo albo. Hinc sine omni coctione medicamentis paulo fortioribus purgetur, quæ vt in aliis semper eo modo offerenda, vt ante paroxysmi accessum operationem suam perficere possint, verbi gratia si accessus sit hora 9. matutina, dandũ purgans hora tertia, & sic consequenter.

In fine Paroxysmi sudor, qui plerumque prorumpere solet sponte, largiter vt fluat, permittatur, ægro bene cooperto, & tum largiter concedatur potus Iulepi superius præscripti. Si non purgetur, semper ante paroxysmum hor. j. assumat Iulepum dictum, cui dupla quantitas salis prunellæ addita sit, quantum voluerit, ad minus ℥vj, aut si abhorreat, fiat emulsio.

Post primam purgationem die sequenti, si vires constant, aut si non, subsequente, vena secetur.

Si his

Si his medicamentis per tempus aliquod continuatis non cedat febris, vtile eſt ſub initio paroxyſmi, cum prima veſtigia horroris in artubus gliſcunt, exhibere in adultis ℈ij, in fœminis ℈j vel ℈ß in pueris ℈ß vel ℈j ſequentium pilularum, quę mirifice morbos febriles expellunt, de quibus ſupra de intermittente febre.

℞. Vitri Antimon. per ſe facti & tenuiſſime pulveriſati ʒß,
ſacchari canarij ℥ij,
farinæ tritici ℥iij,
Croci ℈j.

Coque in aq. communi igne lento ad formam pultis, ad plenam ſpiſſitudinem, cauendo ne in fine aduratur, ſed fere panis formam habeat, fac inde globulos, &c. aut detur Cochlear ß aquæ febrifugæ ſequentis:

℞. Aq. Centaurij minoris,
fragorum an. ℔ij,
mellis ℔iij.

M. in Cucurbita &c. Huius deſcriptionem vide in annotationibus in Crollium & alibi.

Aqua in omnibus febribus. ℞ ſalis nitri ℔j. ſulphuris, ſal. Ammon. ana ʒß, ex ſale & ſulphure fiat lapis prunellæ, in fine addendo ſal. Ammon. huius lapidis ℞. ℥ij, aquæ Cardui benedicti ℔iiij, olei ſulph. ℈ij. M. & F. aqua Cardui benedicti ſecundũ artem. Huius aquæ ℥iiij, veſperi exhibeantur aliquoties in malignis Tertianis, &c.

Vidimus quoque alios curatos eſſe ſale abſinthij à ℈j ad ʒß cum ſpir. vitrioli guttis vj. aquæ Cichorij ℥j. ij. aut iij. ante paroxyſmũ tribus horis expectato ſudore in lecto. Aut detur doſis ex ſpiritu

tartari aut ſalis ammoniaci præparati velut diximus in imbecillitate ventriculi à ℥ vj ad viij, in aqua centaurij minoris vel decocto Cichorij ʒ. horis ante paroxyſmũ expectato in lecto ſudore largius profluente, febrim tollit. Eadem doſis eſt iteranda, ſi prima vel ſecunda vice non ſatisfecerit.

Multum quoque valet ſpecificum Febrile Crollij ex Conchis, cuius doſis ℈j ad ℈ij, in hauſtu vini.

In omnibus dictis febribus non intermittenda Epithemata, cordi, hepati, & teſtibus applicanda, de quibus vide apud Practicos.

Tandem notetur, quod in omnibus intermittẽtibus diuturnis ad Antimoniata & Mercurialia confugere liceat, eo quod fomes abſconditus ſit in parte aliqua interna, imprimis in Meſenterio, vnde niſi vno è dictis medicamentis omnia percurrentibus excitetur, vix fomitem vnquam recte expelles, niſi longo tempore.

In Quartana fiat principio ſyrupus Magiſtralis liquidior ex aperientibus & ſpleneticis & Melancholiam expurgantibus, de quo ſingulis diebus matutinis aſſumat doſin, excepto die, quo laborat Febri. Aut fiat Apozema aperiens & laxans, de quo capiat ſingulis diebus doſes duas mane & horis tribus ante cœnam: Emplaſtrum lieni applicetur ſemper ex ammoniaco gummate poſt vniuerſales euacuationes.

Sublatis obſtructionibus ad Antimonialia accedere licet, quibus ſi malum non cedat, conuenit offerre duobus diebus continuis bezoardicum minerale, cuius poſt aſſumptionem excitetur ſudor in lecto.

Ante Paroxyſmum cum ſigna præſentis inſtãt, dantur

lantur olei Caryophyllorum g vj vel viij, in conserua aliqua aut ſyrupo, aut detur ſucci expreſſi de ſemperuiuo minori Cochlear cum vino, aut offeratur infuſum Aſari, vel imo Vomitorium.

PESTIS.

Præſeruatiua Peſtis reperiuntur quam plurima hinc inde apud Medicos deſcripta: ſed quam certa extraque omne periculum poſita illa ſint, ſatis liquet, cum æque præſeruatos & ſecuros adoriri ſoleat.

Nonnunquam vbi præſertim nulla diſpoſitio eſt ipſius corporis, talia præſeruant, ſed vbicunq; ſcintilla aliqua deprauati in nobis ſulphur. microcoſmici Mercurio ſuccumbit, rariſſime ab anhelitu venenoſo tuti eſſe poſſumus.

Vſus Rhabarbari continuus, quemadmodum etiam Zedoariæ multos ab infectione peſtilentiali tutatus eſt, ſed non omnes.

Nec pretioſiſſima potuerunt defendere cũctos, quantumvis nonnullis ſubſidio fuerunt.

Sic de cæteris quoque idem iudicandum fuerit.

Sunt tamen nonnulla, in quibus multũ ſitum eſt operæ, defenſionis & præſeruationis, vide ideam Loimodeam Iohannis Hennemanni Reyſingkij.

1. Specificum Elixir peſtilentiale Crollij multarum eſt virium, de quo vide Crollium.

Huc pertinet Antimonium diaphoreticum ſolare. It. Sol tranſparens & Panacæa ex ſulphure Antim. ac Bezoardicum minerale in notis ad Crollium propoſita. Item puluis Ducis Saxoniæ, cuius præparatio in pharmacopœia Auguſtana, Bezoardicum animale.

Aq. Pestilentialis. 2. Est spir. Vini Camphoratus vel aqua pestilentialis meæ descriptionis, quæ sic est:

℞. *Spiritus Vini optimi* ℔j,
Camphoræ selectæ tempore æstiuo ℥vij ℈j,
hyeme v, ℥x. ℈ij.

Misce, incisa prius Camphora & statim soluetur sine igne, appende in nodulo Croci Orientalis ℈ß, & spiritus vini fiet aurei coloris. Hanc aquam serua in vitro capaci bene obturato nec pleno, sed quinta vel sexta parte vacuo, eaque necessitatis tẽpore vtere secundum præscriptum Germanicum Ann. 1623. peste grassante editum.

Eiusdem virtutis est oleum camphoræ compositum ex oleo caryophyllorum & sal. absinthij factum, quod adiunctum est à me ad finem Tyrocinij, quod cum reliquis requisitis huc transferri potest.

Elixir aliud.

℞. *Boli armeni,*
Terræ sigillatæ,
Sigilli Salomonis,
Helenij,
Tormentillæ,
Pimpinellæ,
Angelicæ,
Ostrutij,
sem. erucæ ana ʒß,
Caryophyllorum,
Ligni aloës,
Cinamomi ana ʒj,
Santali rubei ℈j,
Theriacæ optimæ ℥ß.

Pulucrisatis affundatur spiritus Vini quantitas
siu

ſiue menſura vna, deſtilletur per cucurbitam in Balneo. Doſis cochlear ſemis; ita tamen, vt cum aliis medicamentis fiat permutatio loco præſeruationis, ita vt ieiunent 2. horas, poſt aſſumptum medicamentum, ratione curationis datur cochlear & ſudor in lecto expectatur, qui continuandus pro virium robore & repetenda exhibitio dicta, de 8. in 8. horas donec nullam amplius anxietatem cordis ſentiat. Vnguentum cordiale.

℞. *Vini maluatici* ℥j,
ſucci citri ℥jß,
ſucci ſaluiæ expreſſi ℥ß,
aceti theriacalis,
olei amygdalarum dulcium ana ℥ij,
olei ſtillatitij Iuniperi ℥ß,
Mithridatij optimi,
Theriacæ Andromachi ana ℥j.

Contuſa imponantur in arenam calidam ſine ebullitione, in vaſe vitreo, donec ſucci in vino & aceto diſſoluantur, colaturæ adde
olei ſcorpionum ℥j,
Ceræ parum,
facta ſuper ignem lentum diligenter agitatione coniunge
olei amygdalarum dulcium ℥j, *citri* ℈j.
Extracti noſtri peſtilentialis ʒjß,
Zibethi ℈ß.
Deducantur omnia in formam linimenti.

Extractum peſtilentiale.

℞. *Radicis Angelicæ*,
Imperatoriæ,
Zedoariæ,
Enulæ,

Valerianæ,
Vincetoxici ana ℥ß,
Tormentillæ,
Diptamni Cretici,
Sentranæ,
petasitidis,
morsus Diaboli,
Pimpinellæ ana ℥j;
sem. leuistici ℥ij.
Seminis Angelicæ,
melissæ ana ʒij,
Citri ʒj.
Granorum Iuniperi Mij.
Summitatum veronicæ,
melissæ,
scordij,
scabiosæ,
Cardui benedicti ana Mjß,
Florum Hyperici,
verbasci ana Mj.

Mediocriter confracta in s.q. spiritus Vini infundantur in loco calido vase bene clauso fiatque lege artis extractum.

Spiritus salis dulcis. 3. Insigne præseruatiuum paratur ex saccharo Candi albissimo & sp. salis cum sp. vini dulcificato, quod fit hoc modo: ℞. sacchari candi albi puluerisati ℥iiij, imbibe cum prædicto spir. Salis (spiritus sal. dulcis sic fit: ℞. sp. vini & spirit. salis ana, destillentur ter vel quater, vnientur inseparabiliter & edulcescẽt) ad formam Electuarij, cuius dosis omnibus diebus mane ieiuno ventriculo ʒj, omnem putredinem abarcet, & ventriculum cum visceribus reliquis in optima conseruat dispositione.

Huc

Huc refer Diuretica illa, de quibus ab initio dictum est. Ea nimirum similiter ad curationem & præseruationem Pestis faciunt.

Sunt qui Amuletis & Periaptis multum tribuũt, neque forsan extra rem, de quibus vide notas in Crollium & Tractatum meum de Peste, vbi plurimas Receptularum formulas inuenies.

In Peste correptis commendant nonnulli sal ex sarmentis vitium paratum, vsitato more (comburantur illa, & postea per sulphur. &c.) nisi quod sæpius rectificandum (nouies vel decies) h.e. soluendum & coagulandum fuerit. Huius exhibent statim ab initio (non est ratum, est tamen commendatum ab aliis) si fieri potest, aut paulo post infectionem ℈j in vino vel alia aqua pestilentiali.

Alij post horas 3. aut 4. exhibent Antidoti Colubrini (Antidotum colubrinum sine sale nullam habet efficaciam) communis ʒß vel ℈j, ad sudores proliciendos.

Denique cætera necessaria curant & nullam Pestem formidabilem esse affirmant, quin hoc Antidoto expurgari, aut saltem ad Emunctoria extrudi possit, præsertim si post operationem debitam confortatiua accesserint.

Ad Apostemata porro seu vlcera pestilentialia sua sponte, vel etiam medicamentis intrinsecus sumtis ad peripheriam ex centro scil. proripientia adhibentur, partim dissipantia, seu extrahentia, partim resoluentia, quibus tandem subueniunt consolidantia.

Discutientia sunt multa & varia, quæ tamen nõ sine prudentia caute adhibenda sunt, ne propter venenum semel ad cutim foras protrusum, denuo

intro quaſi propellatur, atque poſteriora fiant deteriora prioribus. De iis vide Practicos.

Bufones exſiccati, ſed per caput ſaltem (ſi nimirum per corpus non attrahunt venenum) transfoſſi & tumoribus peſtilentialibus ſuperimpoſiti (vétri applicētur) manente cute integra venenum ad ſe attrahunt, ita, vt licet aridiſſimi ſint, malleo cōplanentur (ante complanationem ducantur per acetum vel relinquantur in loco nudo) tamen paulatim ita turgeſcunt, vt quaſi rumpi videantur (repete aliquoties) Vide Paracelſum de peſte ad Sterzingenſes.

Sic Elixir peſtilentiale Crollij tumoribus illitum inſenſibiliter venenum extrahit & diſſipat.

Idem facit Magma Theriacæ poſt factam extractionem relictum, ſi nempe tumoribus imponatur. It. extractum ſulphur. cum ſpiritu (oleo) iuniperino factum, externe illitum, ſed fœtet.

Reſoluentia ſeu maturantia quoque varia ſunt ſed notandum peſti maturandæ Cataplaſmata humidiora nihil prodeſſe, calida nimirum applicantur quidem, ſed quia ſubito refrigerantur, hoc ipſo venenum potius deſcendit & præcipitatur profundius: itaque ab iis abſtinendum.

Via conuenientior eſt hęc: Locum affectum illine cum oleo ſeu butyro Antimonij ad latitudinem nummi ſeu ternarij (*dreyer*) relinque, donec exſiccetur locus: poſtea (Vnguentum ruptorium.)

Vnguentum ruptorium.

℞. *Olei lini,*
Chamomillæ an. ℈ij,
Croci ʒj,
vitellorum ouorum N° ij.

M. Fiat Vnguentum. Huius vnguenti aliquid applic-

plica calide & sæpe reitera, donec breui temporis spatio rumpatur vlcus, quod mundificandum & cum vnguento mundificatiuo composito, de quo supra in Lue Venerea, & tandem cum Emplastro trictico seu Opodeldoch consolidandum.

Nota.

Vlcera Pestilentialia aperta cito consolidanda nunquam sunt, quandoquidem nisi venenum radicitus fuerit euulsum, maxima damna subsequi solent.

Itaque post mundificationem vtere sequente Emplastro:

Emplastrum mundificatiuum.

℞. *Ceræ* ℔j,
resinæ albæ ℥iij,
Terebinthinæ laricea ℥j,
ol. bufonum,
scorpionum ana ℥ij,
styracis liquidæ ʒvj,
succi Chelidoniæ expressi ℥iiij,
aristolochiæ rotundæ ℥ß,
Gummi ammoniaci in aceto dissoluti & inspissati ℥jß,
myrrhæ,
Sarcocollæ ana ℥j.

F. l. a. Emplastrum.

Oleum bufonum sic fit:

Oleum Bufonum.

℞. Olei oliuarum ℔ß, ebulliat in sartagine, postea ℞. bufones transfossos ligno & aliquantulum suspensos, donec nempe exsiccati fuerint N°8. vel 9. projice in oleum bulliens atque ita aliquandiu relinque, postea refrigeratum cola & serua.

Est etiam aliud Emplastrum rumpens Apostemata pestilentialia, quod fit hoc modo:

Emplastrum rumpens.

℞. Magnetis ℥ß,
Terebinthinæ,
ol. scorpionum an. ℥j,
mastichis,
succini,
myrrhæ rubræ,
sarcocollæ,
gummi ammoniaci,
Cantharidum præparatarum an. ʒij,
resinæ ℥iiij,
Ceræ ℔j.

M. F. l. a. Emplastrum quod super alutam extensum & vlceri applicatum primo emollit, tande rumpit illud, deinceps mundificandum cum ali vnguentis, & ad consolidationem deducendum.

Opodeldoch.

Opodeldoch facilimæ præparationis, nec tamē mi noris virtutis Crolliano aut V Vurtziano; sic fit:

℞. Galbani,
opopanacis an. ℥ij,
ammoniaci,
bdellij an. ℥j.

macerētur in aceto per 8. aut 14. dies, quo diutiu eo melius, postea cola & inspissa, ad mellis crassi tiem. Deinde

℞. Lithargyri puluerisati ℔j.
ebulliat in olei oliu. ℔ij.

lento igne non vehementi semper cum spatul mouendo, donec acquirat colorem brunneum v spadiceum. Remoue ab igne & paulo post add ceræ ℔j liquefactam, agita donec liquescat, quib adjice superiora gummata inspissata & diligent misce: quando omnia probe fuerint mista, add olei laurini ℥iij, & vicissim diligenter misce, tand

excen

exempto ab igne adde pulueres sequentes:

℞. *Croci Martis;*
mumiæ;
magnetis;
magistery Corallorum rubrorũ & albor: an. ʒß;
lap. Calaminaris;
myrrhæ rubræ;
thuris masculi;
mastichis;
aristolochiæ rotundæ an. ʒij;

F. omnium puluis subtilissimus, quem pedetentim admisce. Quibus diligenter factis, postremo adde balsami succini, hoc est, olei succini in destillatione postremo loco prodeuntis ʒj, & vicissim super ignem lentum misce, tandem vbi paulatim refrixerint omnia, forma Magdaleones cum oleo Hyperici.

Carbunculi seu Anthraces pestilentiales diligẽter tractandi sunt. Methodus exquisita est talis: 1. Circumrotetur halo ipsius Carbunculi sapphiro eleganti (sapphirus 24. horas à circumrotatione in terra sepultus vires recipit) donec circumferentia aliquoties à sapphiro ducta liuere videatur. 2. apicem illine cũ butyro Antimonij & applica Vnguentum ruptoriũ (inungendo, & paulo post Carbunculus totus cadet. Vtere deinceps Emplastro Attractiuo Magnetico vel etiam interdũ vnguento mundificatiuo composito & tandem opodeldoch, vt locus consolidetur.

Est & aliud Emplastrum magneticum in Peste, cuius potissimum ingrediens seu basis est magnes Arsenicalis artificiose paratus hoc modo: *Emplastrũ Magneticũ.*

℞. *Antim. Crudi;*

sulphuris flaui,
arsenici albi an.℥ij.

puluerisentur omnia subtilissime & in matracio seu phiola sepeliantur in arena vsq; ad aliqualem eminentiam, subministretur ig.donec omnia colliquescant,id quod stylo ferreo experiri licet;si nimirum eidem adhæserit , & instar terebinthinæ ductilis fuerit coloris rubei subobscuri. Vase refrigerato eximitur materia,quæ est dura instar picis. Hic magnes Arsenicalis Venenatus amplius non est : sine omni enim noxa animalibus dari potest. Præterea cauterium potentiale est insigne quod sine vlla inflammatione aut corrosione dolorifica operatur. Vsus eius est in Peste , in forma periapti de collo pensilis.

Ex hoc itaque construitur Emplastrum prædictum : quod

℞. *Terebinthinæ laricea & Ceræ an.℥ß,*
gummi serapini,
ammoniaci,
Galbani,
magnetis arsenicalis an.℥iij,
olei succini ℥ij,
terræ vitrioli opt.lotæ ℥j.

dissolue prius gummata in aceto scillitico,solutionem per pannum lineum cola,& exprime,eamque tamdiu bulliendo inspissa , donec acet. fuerit consumptum & gummata ad priorem consistentiam redierint. Deinde seorsim Ceram & Terebinthinam illiqua , & extra ign.aliquandiu agita, donec ad spissitudinem vnguenti redigantur. Porro adde gummata purificata & insuper puluerem arsenicalem cum vitrioli terra & oleo succini (Terra

Terra vitrioli.

vitrio-

itrioli sic fit: ℞. Vitriolum cum Sal. Ammonia-
o sublimatur, donec auferantur tria præcipua e-
us sal sulph. & Merc. eritque terra residua aliquo-
ies aqua dulci eluenda) postremo forma Magda-
eones cum oleo scorpionum & serua.

Hoc Emplastrum vlceribus aut Carbunculis pestilentialibus more consueto applicatum subito rumpit eadem, & venenum ex imo instar magnetis potenter attrahit, nec apertum vlcus coire patitur, ante perfectam extractionem omnis venenositatis.

Quod si mundificanda fuerint, vtere mundificantibus toties dictis & consolidantibus, si opus fuerit. Vide anatomiam vitrioli Angeli Salæ. It. VVurtzij Emplastrum.

Emplastrum quod alias domesticum mihi appellatur, hoc modo fit:

℞. Colophoniæ, Ceræ an. ℥jv,
Terebinthinæ laricea ℥j.

eliquatis super igne lento adde

Vnguenti populeonis ℥ij.

diligenter M. Hisce omnibus adde

pulueris succini,
Thuris,
masstichis,
myrrhæ,
aloës an. ʒj.
rad: diptamni,
gentianæ,
aristolochiæ rotundæ an. ʒij.
aluminis vsti ℥ß,
Sal. ʒvj,
Camphoræ ʒj.

M. f. a. perfecte & forma in magdaleones. Vsus eius est in Carbunculis & mammillis inflammatis & suppuratis calorem & tumorem extrahit, maturando ea, quæ suppurata sunt.

Conducit in omnibus vlceribus & scissuris quibuslibet: in vulneribus ambustis multum facit. Vulnera punctim & cæsim inflicta sine omni pure curat, excrescentiam carnis impedit, eius quantum saltem opus est producendo, vlcera etiam antiqua prius mundificata hoc emplastro curantur. Ideoque non alium ad finem idem nominis obtinuit, quia eius vsus intra priuatos parietes hactenus inualuit.

Si Febris maligna & pestilens adsit, conuenit in principio venæ sectio, licet in pestilenti nisi in principio vocetur Medicus, eam imperare non sit necessarium, sed ad ea statim, quæ malignitati resistunt, accedendum, inter quæ primas merito tenet Bezoardicum minerale, quo oblato in Peste statim ad externa venenum expellitur, apparente post primum aut secundum sudorem, qui de 6. in 6. horas repetendus, bubone, Anthrace aut Carbunculo.

Pręstat hic Iulepos conficere ex aqua cardui benedicti cum sale prunellæ, syrupo de limonibus, aut succo Citri.

In cæteris progrediatur Medicus secundum Practicantium normas.

Prosunt tum curationis tum pręseruationis caussa, rotulę ex Balsamo sulphuris. item fiunt opiata ex conserua Scordij, veteri aut cum Theriaca Germanorum (quæ fit cum coquuntur grana Iuniperi vsque ad mollitiem in aqua simplici, hinc contundun-

funduntur & exprimuntur, succus expressus ad formam extracti reducitur) cum liquore è typhis CC. Lapide Bezoardico, lachryma cerui, vnicornu, terra sigillata, CC. quæ & per se ad prouocandum sudorem offerri possunt cum auro potabili, sale aut solutione perlarum, ex quibus addita confectione alkermes fieri possunt morsuli.

EXTERNORVM CVRÆ.

SCABIES.

Scabiei cuilibet persanandæ mundificatio sanguinis necessaria est: Tale nimirum vitium subcutaneum proxime stabulatur in male affecto sanguine, impuritatibus salinis, vitriolatis, aluminosis, stypticis scatente.

Absoluitur cura mundificationibus, Mercurio dulci, Mercur. vitæ, arcano Corallino, extracto panchymagogo & similibus.

Quod si obstructiones superuenisse visæ fuerint, eædem antequam purgationes fiant, expediantur, sine quibus tamen Scabies inueterata vix dum cedit. Deinceps mundificato sanguine & obstructionibus demptis sanguinis correctiua feliciter introducuntur.

Magisterium Corallorum & tinctura maximopere laudantur. Flores Antimonij albi fixi ad sudandum per 20. dies in decocto vel Spiritu Guaiaci scabiem contumacem cum pruritu coniunctam feliciter tollunt. (Sic restitui studiosum Medicinæ. Item Bohemum quendam.)

Requiruntur interdum Laconica & Vnguenta: Item insessiones, de quibus vide Practicos.

Aqua mortua, quæ nempe post solutionem Lunæ in aqua forti factam, & vicissim præcipitatam

residua est viridiuscula; scabiem manuum & pedum simplici illinitione, præcedentibus tamen vniuersalibus perfecte curat Mercur. dulcis in aqua aurantiorum destillata per leuem ebullitionem solutus, ita, vt ad ℔j ℥ß Mercurij accedat. Idem facit aurum in aq. regis solutum, & vicissim in calcem redactum, si nempe destillatione reuocetur, & tandem cum spir. Terebinthinæ extrahatur vsque ad olei formam seu oleiformem massam, externe illitum scabiem tollit.

SCABIES VOLATICA.

Est species scabiei, quam Fallopius Volaticam appellat, propter subitam eius per vniuersam cutim distributionem. Sic sæpe per vnicam noctem malum hoc serpere visum est per vniuersum corpus, ita, vt volando quasi illud occuparet.

Dixerunt Medici sanguinis esse Efflorescentiam, alioquin in Erysipelate, sine tamen scabritie, vsitatam.

Cæterum hæc Volatica neutiquam curari potuit, eo modo, quo efflorescentia sanguinis alioquin curatur, & sæpe ad internecionem vsque malum inualuit respuendo omnes medicinas.

In hoc casu omnia quidem fieri debent, quæ necessaria sunt (purgando & sudando) sed cum malũ in Peripheriam detrusum externa alia respuat, hoc secretũ optatissimũ finem imponit. ℞. sanguinem (recentem) in partu ex vtero elapsum cum tota secundina, vel aliquota eius parte, & ablue vniuersum locum affectum. Raro semel atque iterum id repetendũ fuerit, & protinus Volatica quasi mortua cadet (inunctiones hic non prosunt.) Curaui hoc modo infinitas periculosa scabie infectas.

Cyno-

Cynones.

Ad Cynones ſulphuris & tartari ana. Coque in aqua qua locus affectus à frictione lauetur. Item Balſamus ſulphuris.

STRVMA.

Strumæ ſine omni inciſione curantur facile, ſi bibat patiens ex Cranio hominis ſepulti, non quidem ſemel ſed ſæpius.

Idem præſtat Cinis Spongiarum, qui ſic fit: Si ℥vj. verbi gratia Spongiarum cum ℥iiij, lapidum Spongiȩ calcinentur in olla operculata, donec pulueriſari poſſint. Cineris huius quotidie exhibetur ʒj in vino mane 2. horis ante paſtum. Sic Comitis filium 9. annorum curaui. Item aliquot Virgines huius ciuitatis, de quibus etiam Empirici alias in hoc genere excellentes deſperarunt, feliciter à me curatæ ſunt. *Cinis Spongiarum.*

SCROPHVLÆ.

Scrophulȩ latentes perfectiſſime curantur, (nondum exulcerata dicitur latens) ſi cineres Talpæ quotidie exhibeantur in vino vel decocto ſcrophulariæ.

Citius euaneſcunt illitæ oleo lactis (hoc fit per Veſicam ex lacte putrefacto) & ſi deinde caput mortuum poſt deſtillationem lactis reſiduum denuo cum oleo deſtillato miſtum & in formã Emplaſtri redactum (*laſz nicht zu viel Fettes darzu kommen*) ac Scrophulis impoſitum fuerit.

Quod ſi exulceratæ fuerint, feliciſſime curantur inſperſis cineribus Salamandræ in olla ign. circulari exuſtæ. In calcinatione caueas tibi à fumo Salamandræ (dicitur *Olm oder Molch*) Cineres Talpæ nihilominus intro ſumẽdi ſunt ℈ß, g̃ vj. viij & xij.

CONTRACTVRA MEMbrorum.

Contractura membrorum à variis causis fieri potest.

Proxima est constrictio Synouiæ ligamentorum & neruorum in sese quasi abruptorum, vnde artuum seu articulorum contractiones introducuntur.

Cura vulgaribus medicamentis difficulter absoluitur.

Extremum refugium quæritur in thermis, vi & potestate sua, quam obtinent à mineralibus spiritualiter in eiusmodi aquis vigentibus.

Hoc vero auxilij genus vsitatum quidem est in communi praxi, deficiente vero eodem, aut longius quam par est remotis thermis, possunt commodissime ea adhiberi, quæ felicius sæpenumero domi applicantur.

Mundificetur corpus blandis purgantibus, qualia sunt: Extractum Ellebori, Rhabarbari, Mechoacannæ, Item, panchymagogon vegetabile; Etiam ex mineralibus egregium est specificum purgans pilulę Antimoniales sursum deorsumque purgantes, vel tantum per inferiora.

Nota.

Mecurialia hic commode adhiberi nequeunt, quemadmodum nec Colocynthis nec Elaterium. Humiditatibus nimirum substantificis nonnihil insidiantur.

Quod si obstructiones in corpore viguerint, quæ alioquin contracturas & præcedere & sequi solent, eædem expediendæ sunt per deobstruentia tum vulgaria tum etiam Chymica.

Dein-

Deinde corpus vniuersum reducendum est ad temperaturam æquabilem necessariæ humiditatis. Sic insessiones seu cupæ parantur ex plantis mollificantibus & humectantibus.

Nota.

In extenuatis Laconica valde nocent potius quam prosunt.

Cæterum in omni insessione aliquid de tinctura Antimonij dandum est iusta dosi cum vehiculis conuenientibus, quale est aq. lilij conuallium, vt inter lauandum etiam aliquid sudoris ex habitu corporis emanare queat.

Hoc præterea modo Spiritus vitæ liberius ad extremitates membrorum fertur, istiusque causa absoluitur.

Posthac omnia tandem externa sunt accersenda. E multis aliis hoc imprimis omnem absoluit operam, quod sequitur: ℞. radicis angelic. ℔ v. Contusas coque in diplomate cum vino optimo vase diligenter clauso; donec radices in mucilaginem abeant, exprime & leniter ebulliendo ad casum mediæ partis coque, dein ℞. vini ardentis Rhenani vel Hispanici ℔ iiij.

Solue in eodem croci optimi puluerisati ℥iij.

Hoc vinum paulatim in vase conuenienti super cineres calefac, & impone Saponis Veneti optimi tenuiter secti ℔j. & continue moue cum spatula, donec sapo plane fuerit solutus. Quo facto adde olei Terebinthinæ & Iuniperi ana ℔jß. M. diligenter & cum mucilagine radicis Angelicæ coniunge, ebulliendo amplius, donec ad iustam consistentiá redactū fuerit. Hoc vnguento inunge vniuersum corpus, & præsertim in iis locis, vbi cótra-

ctura fortius inhæret,ſemper ab egreſſu balnei, idque fac nouies, ſemper alternis diebus tum inſeſſione tum inunctione repetendo. Hoc modo adſtricti nerui & ligamenta reſtituuntur, & patiens ad priſtinum vigorem redit. Si cum tinctura Ant. ante inſeſſum 3. vel 4. gutt. olei angelicæ ſtillatitij, vt dictum eſt, exhibeantur, facilior & breuior fit tota curatio.

Nota.

Galbanettum non adhibendum niſi firmiores fuerint vires, nec corpus emaciatum.

In Contractura ex Mercur.inunctionibus valet Laconicum cum Spir.Vini ſupra traditum, (balneum ex decocto piſorum) exhibito ſimul balſamo vitæ in aqua Theriacali, miſtura ſimplex vel tinctura Ant.pro ſudore eliciendo, adhibito poſtea Emplaſtro Magnetico.

Ex Veneno hauſto balſamus vitæ cum emplaſtro Magnetico,præſertim latente veneno in centro corporis,vide ſupra de philtris. Hoc modo curata Comitis filia.

ARIDVRA.

In Ariduris particularibus præmiſſis vniuerſalibus,ſi neceſſitas efflagitauerit,quædam ſunt interna, ſunt quædam externa ſpecifica; quantumvis haud negem, fomentationes (ex ſalicibus.) Item, inunctiones & Emplaſtra ab autoribus hinc inde deſcripta & vſu comprobata multum prodeſſe.

Interna ſunt: 1. ℞. mellis virginum hoc eſt ſincerum q.ſ. illine ollam interius, & eandem planta in aceruum formicarum,ita tamen,vt orificiū ollę tectum ſit particula aliqua cribri non plane anguſti; Hac nimirū ratione formicæ appetentes mel,

per

per foramina cadunt ſine recrementis, quando itaque ſufficiens earum quantitas collecta fuerit, affundatur bonus ſpiritus vini & digerantur omnia vaſe clauſo in B. M. per vnum atque alterum diem, poſtea deſtilla, primum lento igne, vt prodeat ſpiritus vini, tandem fortiori, vt aqua mellis & formicarum ſimul prodeant, quam ſerua. Huius aquæ exhibe cochl. j. ſingulis triduis mane ieiuno ſtomacho. Interdum etiam veſperi coclear ß cum pane toſto. Membrum vero exuccum & aridum cum Spirit. vini primo prolecto aliquoties fortiter frica. Vide ſupra de Atrophia.

2. Mirabili poteſtate valet in reſtituendis Ariduris aqua fluuiatilis, quæ inter aquandum ex ore equorum generoſorum, poſtquam biberint, profluere ſolet, ſi nempe diligenter colligatur & potanda mane & veſperi detur.

Extremum eſt arcanum Aluminis dulcis, cuius mentionem facit VVurtzius c.23.tr.3. quod explicatum ſic habet: Decoquatur (hoc eſt, calcinetur) alumen ad conſiſtentiam craſſam in olla, vt euaporet phlegma. Deinde tritum per retortam deſtilletur, vt habeatur ipſius ſpiritus inſtar aquæ fortis. Hoc caput mortuum exemptum, & tritum eſt terra mollis & lenta, de qua loquitur VVurtzius, ea ſoluetur in aqua tepida, reſidebit terra mortua inter ſoluendum in fundo tepidæ aquæ, filtratur & poſtea concoquitur: alumen vero mite ſimul per filtrum tranſit. Coagulatum hoc alumen coniunge cum ſale communi & procede vlterius, quemadmodum ipſe autor docet. Vſum vide apud ipſum loco dicto. *Arcanũ aluminis.*

Eſt & extremum aliud in Ariduris oleum vi-

trioli, ſuccini vel Terebinthinæ. It. axungia humana cum oleo vitr. ana; oleum rubicundum ſiue forte; quod ex vitriol. cæruleo fit, inuicem paulatim (propter metum aſtantium à diſpoſitione) ſeu guttatim cum oleo ſuccini aut reliquis ſupra dictis mixtum.

Vſus locus primum aſperioribus linteis fricetur: poſtea illinatur & quidem aliquoties.

Nota.

Membra aridiora ſemper calidioribus pannis vel etiam exuuiis vulpinis (*ein Fuchs* ; *balg vngearbeitet* ; *das ranhe nein gekehret*) foueantur.

LVXATIO.

In Luxatione 1. membrum reponatur.

2. Applicetur Decoctum florum Chamomillæ, Hyperici, verbaſci cum panno cæruleo.

3. Vnge locum oleo ceræ.

TVMOR.

In Tumoribus Oedematoſis ſtercus caprillum cum aqua fabrorum, vel quod præſtat vrina propria coctum applicetur.

In Tumoribus calidis, quos φλεγμόνας appellant, generaliter proſunt Epithemata, qualia ſunt:

1. Aqua ſpermatis Ranarum in qua aliquid myrrhæ ebullierit.

2. Lixiuium forte (vt quaſi lacteſcat) cum oleo lini mixtum (intra 2.3. vel 4. horas) ſiſtit Herpetas, quibus pueri inficiuntur.

3. Emplaſtrum ex naſturtio aquatico contuſo.

Nota.

Si eiuſmodi tumores ſæpius occurrunt ſanguinis mundificantia & minuentia ſtatis temporibus

poribus negligenda non ſunt.

PHYPELLÆ.

In Phypellis (*Ohrenzwang*) ol. tartari fœtidum. It. ol. Guaiaci valet. Panus alias dicitur hic tumor qui phlegmone eſt in adenum & inguinum locis exortus.

BVBONES.

De Bubonibus ſupra in Peſte. Hic commendatur Balſamus tartari, de quo Rulãdus Cent.1.Cur. gr. Emplaſtrum Diaſulphuris curatione ſequente apud eundem.

CARBVNCVLVS.

De Carbunculo vide ſupra de Peſte. Huc refer Emplaſtrum ex Magnete Arſenicali, de quo paulo ante.

EPINYCTIS ET FVRVNCVLVS.

In Epinyctide & Furunculo valent eadem, ſed caue ne ferro aperias (præſertim peſtis tempore) plerumque nimirum mors ſequitur, puſtularum peſſimæ ſubnigræ & ſubliuidæ,ita vocantur quod in nocte erumpant.

TERMINTHVS.

Terminthi (*die braunen Blattern*) interdum non abſimiles ſunt Herpeti vlcerato, inungantur oleo nucis expreſſo & inſpiſſato,de quo ſupra (*reiſz erſtlich das hautlein hinweg, das umbher wachſet.*) Item Balſamus Diaſulphuris. Tumores in quorum ſummitate puſtula nigra apparet.

OEDEMA.

De Oedemate egregie præcipientem vide Platerum.

HYDROCEPHALVM.

In Hydrocephalo limaces cum ſuis teſtis piſten-

tur & reducantur in formam Emplastri, quod capiti applicatum & relictum, donec sponte cadat, mirabiliter resoluit. Vide de his centuriam 3. Chirurgicarum obseruationum Fabricij Hildani.

TYMPANITIS, RAMEX Flatulentus.

De Tympanitide & Ramice flatulento supra.

CVTIS TVMOR FLATVlentus.

In tumoribus cutis flatulentis applicentur cucurbitulæ sine scarificatione: Item, Carminatiua semina: radix Ebuli recens contusa & Emplastri loco applicata valide omnes ventositates tollit.

SCIRRHVS.

De Scirrhis præsertim interiorum partium supra dictum.

Vbi extra apparent, Cataplasmata ex radice bryoniæ. It. stercore caprillo & vrina prosunt.

NB. Emplastrum ex Cicuta, de quo supra, non hîc vsque adeo commodum.

GANGRÆNA.

De Gangræna vide curationem vltimam Cent. 10. Rulandi. Balsamus sulphuris superimpositus Emplastrum diasulphuris (sic Ganglion penis in Consule Bremensi curaui.) Vide etiam infra de Gangræna & Sphacelo incipiente.

BRONCHOCELE.

Bronchocele est tumor neruorum in partibus ligamentosis, ex carnibus sponte facta, curatur Balsamo sulphuris & Emplastro diasulphuris.

CANCER.

De Cancro vide supra (Cancer latens tangatur) dicitur cancer mammillarum.

VLCE-

VLCERA PHAGEDÆNICA.

In Vlceribus Phagedænicis præstat oleum commune impraegnatum spiritu Merc. sublim. de quo supra.

Item Balsamus sulphuris; Emplastrum Diasulphur. sed vlceribus prius mundificatis (vide mundificantia supra de Lue Venerea.)

SARCOMATA.

Sarcomata curantur, vt Polypus, de quo supra.

VARIX.

In Varicibus (hæ puerperis familiares; vnde Germanis *Kindes Adern*,) ℞. Butyri Maialis vel in defectu olei rosatum part. j. succi ex contusis cancris expressi part. ij. M. & coque ad formam Vnguenti (vel ebulliant leniter, postea soli exponantur, sed tum fœtet maxime.)

Aneurisma.

Ad Aneurismata.

℞. *Cineris ficuum* ℥ß;
Ceræ ℥j;
Terebinthinæ ℥ij.

M. F. Emplastrum; extendatur & applicetur sæpius. Aliquando Balsamus sulphuris adjiciendus est; nonnunquam terra vitrioli purificata addenda.

ERYSIPELAS.

Erysipelas recens quamcunque partem inuaserit externa discutientia requirit moderata. Sanguis menstruus in aceto rosaceo dissolutus & calide applicatus subito soluit; præsertim si sudores quoque moueantur ex Bezoardico cum simplici tum composito, vel solari vel lunari in aqua senecionis. It. ex mistura simplici in eodem vehiculo.

Sic decoctum Myrrhæ & Olibani in Vino & aceto calideque applicatum cito dissoluit.

Folia raphani syluestris conquassatis fibris calidiuscule applicata feruorem sanguinis reprimũt.

Nonnullis aqua spermatis Ranarum, ad extinguendum ignem sacrum familiaris est, sed sæpe malo cum successu. Est nimirum nimis frigidum, hoc est, habet in sese Mercurium cum Saturnina quadam proprietate coniunctum. Itaque repercutiens quidem est, sed subsequentium grauium symptomatum causa manifesta. Mortificantur exinde tum partes neruosæ tum venosæ. Eius tamen particula cum decocto Myrrhę & Olibani mista laudabilior est ad institutum.

Tibialia linea imbibita aqua spermatis ranarum & vicissim exsiccata, subindeque eodem opere præparata, pedes & crura ab Erysipelate sæpius recurrente muniunt & præseruant.

Erysipelatis exulcerati curam vide apud Rulandum centuria 1. curatione 43. Hac cura feliciter vsus sum in mulierculis, (Nasturtium aquaticum singulare.) It. Erysipelatis phlegmonosi curat. 61. cent. 9.

PHLYCTÆNA.

In Phlyctenis vel Phlyctidibus (*das wilde Fewer oder Nachtbrand*) quando ad partes carnosas locum figunt, cito tum restinguendis tum curandis nihil potius est Epithemate ex lixiuio forti cinerum fagi & oleo lini ana calide confusis & mixtis facto, ac deinceps cum laciniis loco dolenti applicato, sæpius reiterando. Si aliquid olei nucis adieceris, perfectior subsequetur cura. Sunt vero pu-

stulæ

stulæ similes illis quæ ex aq. feruente enatæ liquorem flauum in se continent.

HERPES MILIARIS.

Herpetem miliarem *den fressen den VVolff, Ameysen*, veluti & veram, aqua calcis viuæ calide in petiis applicata, mitigat: fortius operatur si alumen dulce vel saccharum Saturni in eadem ante applicationem dissoluitur.

Optimum vero in his casibus præsertim respicere ad mundificationem corporis. Sępe nimirum cacochymia in viris, mensium obstructio in fœminis vtriusque causam suppeditare potest.

Vtrumq; igitur faciendum, quod res iubet.

Sudores præterea sunt necessarij, quibus omnibus præmissis rite, reliqua non erit inutilis cura.

Quod si cutis ipsius & carnis exulcerationes serpentes iam tũ malum pertinacius fecerint, mundificantia sunt necessaria, de quibus supra.

Commendatur hic maxime cremor calcis viuæ cum mundificantibus mistus & applicatus.

Decoctum persicariæ, sic folia rubi idæi in aqua & vino decocta Herpetes præsertim tibiarũ non tantum mundificant, sed insuper sanant.

Vnguentum Saturninum ex lithargyro Sol, & oleo oliuarum sine igne, tãtum in mortario plumbeo diuturnis tritionibus mistum maxime conducit.

Balsamus sulph. complementum absoluit.

IMPETIGO, LICHEN incipiens.

Impetiginem. Lichenem (*Zittermahl, Flechten im Angesicht*) incipiẽtes, præsertim in facie & collo saliua ieiuni superillita loco aliquantulum agi-

tato tollit *auſz gekratzt*) ſin horridior fuerit,& latius ſerpere perrexerit, præcedentibus corporis mundificationibus alia ſunt adſciſcenda.

Sic aqua quæ deſtillando prolicitur ex oleo tart. per deliquium ſoluto cum Mercur. crudo (proportione quadrupla, vt ſit olei tartari ℔j. Mercur. ℔ß. hoc eſt, ℥iiij, ex retorta, Merc. primum prodit, deinde aqua non corroſiua) impetiginem & lichenes omnes etiam contumaciſſimas curat.

Sic oleum tartari per deliquium factum cum ana olei ceræ diligenter miſtum impetigines & mundificat & curat.

PRVRITVS.

Ad Pruritum

℞. *Vnguenti infrigidantis Galeni* ℥j,
populeonis ℥ß,
opij ℈*ij vel iij.*

diſſoluatur opium in oleo amygdalarum dulcium poſtea miſce & illine.

PSORA.

Pſora quantumvis à ſcabie videatur diuerſa, vnas tamen & eaſdem ſuæ generationis habet cauſas, niſi quod ſemper coincidunt, aut vna alteram ſubſequatur: quicquid igitur diſcriminis ineſt, id ſaltem dependere videtur ex alterius parentis nimia, nec admodum ſana conſtitutione prouenienre.

Diſquirendum itaque fuerit ſedulo, quando generari vel etiam dominari in corpore cœperit.

Pſora fœda pene eſt pſora Græcorum; nec multum differt à lepra Græcorum.

Sed hæc poteſt curari, id quod ſupra vidimus deſumpta cura ex Viridello.

Qui

Qui autem Psoram curare potest, numquid & ille scabiem sanare poterit? Existimo, nec tamen experientia longe abest. Vide quę supra dicta sunt de Lepra.

FAVVS, ACHOR, CAPITIS Vlcera Manantia.

Fauum, Achores ac reliqua capitis Manantia vlcera, vel iam confirmata vel aliis medicamentis perperam adhibitis exasperata, mundificantia quidem interna nempe ad sanationes disponunt, sed nullum tam felix est mundificans, quin auerruncatis causis etiam malum ipsum externum tollas protinus. Nec semper prodest, præsertim in pueris eiusmodi Manantia Vlcera ad curationes protrahere, præsertim cum sæpissime vsu euenerit, multo plus periculi inde esse & noxæ, quam salutis & tranquillitatis.

Nonnulli per vittas picatas cum arsenico mixtas eradicare conantur ista mala, sed propterea cedendo plane fuerunt noxia.

In omnibus hisce præstantissima cura: præmissis præmittendis, petitur à duobus.

I. Est Vrina aprugna cum vesica sua exempta & inuersa addito cerebro aprugno, quæ diligenter munita aliquandiu fouenda in camino, vt fumo indurari queat, cuius medulla remanens illita exulcerato capiti, aliquoties repetendo solidissimum malum tollit.

II. Est Balsamus sulphuris qui hæc & similia vlcuscula cito tutoque tollit.

VERRVCA.

Verrucas cuiuscunque generis tollit aqua supernatans truncis quercuũ bipenne detruncatarũ.

CLAVVS INCISVS.

Claui incisi eluantur vrina canis, postea Emplastro ex cera rubea (melius operaberis si pauxillum Merc. dulcis adieceris) tandem vt sanetur, particula lardi saliti aliquandiu super locum affectum gestetur.

In Clauis eruendis valde laudatur tanquam secretum à Rulando:

℞. Ol. sulphur. per Campanam ℥ß,
lapid. corrosiv. vel sal. alkali ℥ij,
sem. hyoscyami ʒj,
opij ʒj.

tere & misce. F. M. Vel ℞. Sanguin. anguillæ & locum affectum laua.

CALLVM.

In callis præmissis lauacris frequentioribus optima est rasura cum cultro. (cauteria potentialia locum hîc non habent.)

MACVLA.

Maculas, de quibus Fernelius, si quis felicius curare cupiat corpus primum à prauis humoribus emundet, postea externa adhibeat: de quibus multi Practici sunt.

Pinguedo Thymali piscis (*Aschen*) & oleum cannæ maculis illita eas tollunt.

Sanguis humanus cum æquali parte lactis humani destillatus maculas tollit.

LENTIGO.

Lentigines (*Sommerflecken*) tollit aqua destillata ex foliis satyrionis maculosi collectis in nouilunio, qua cutis diligenter in Autumno lauetur ad præseruationem, ne in Vere redeant.

Sic sal ex cineribus caulium antiquorum in eadem

dem aqua solutus præsens remedium.

SVGILLATA.

Sugillata optime tollunt carnes crudæ impositæ.

GANGRÆNA, SPHACELVS incipiens.

Gangrænam seu Sphacelum incipientem prohibet.

1. Lixiuium forte, in quo scordium, radix scorzoneræ & vincetoxici ebulliendo coctæ sunt, locum affectum cum eodem lixiuio calide fouendo.

2. Prodest Spir. Vin. Camphoratus, hoc est, in cuius ℥iij Camph. ʒj, fuerit soluta: hoc pars affecta lauatur, vel cum petiis munitur. Hoc nihil videtur aptius ad syderationem partis impediendam. Vide Fabricij Hildani obseruationes & libellum *vom kalten vnd heissen Brand*.

3. Butyr. Ant. quo pars iam affecta & syderata, vt felicius à viua parte possit separari, nec hæ partes vlterius inquinari, illinenda est, vel notanda; discernendæ sunt istæ inuicem descripto circulo cum illo butyro, quem syderatio si cætera conuenienter fiant, non transgreditur: pars autem mortua separanda est, vel ope Chirurgi, si integre fuerit syderata: vel vnguentis mundificantibus, vt saltem partes mortuæ à viuis separentur.

Huic inseruit oleum oliuarum, vel quod melius est oleum papaueris per expressionem factum, si in eius ℥iij, Mercur. sublim. seu turpethi mineralis ʒß, vsque ad brunnitatem olei dissoluta fuerit, (Balsamus Merc. non propositus.) Hoc oleum perfecte mundificat & omnes exulcerationes fœtidas & Gangrænas à partibus viuis eleganter separat,

putrida absumit, sana non tangit.

VLCERA.

De Vlceribus vide quæ supra dicta sunt. In his omnibus qualibuscunque primo mundificantia si opus est, postea detergentia, tandem consolidantia requiruntur.

De mundificantibus dictum est antea, consolidantia vtilissima peti possunt ex balsamo & Emplastro Diasulphuris, de quibus supra.

FISTVLA.

Fistulæ curantur partim externis, partim internis Medicamentis.

Interna sunt potiones vulnerariæ, de quibus consulantur autores, imprimis VVurtzius cap. proprio tractatu 4.

Nota.

Fistula nunquam curatur, si in os aliquod desinit, illud nigredine aliqua vel carie infectum fuerit. Os itaque aut radendum, aut conuenientibus medicamentis purgandum. Sic Mercur. dulcis in aqua plantaginis solutus & illitus nigredinem aufert.

Consolidantia petenda sunt ex magno illo consolidantium cumulo.

Sal solis ex capite mortuo extractum & mundificatum insigne est, si post fistularum elutiones tandem supponatur, præsertim si in succo Cancrorum fluuiatilium fuerit solutum, & turundis vel aliis instrumentis foraminatis fuerit in fistulam ingestum.

Ad consolidandas præterea fistulas præsertim gingiuarum, posteaquã dentes erosi exempti fuerint, citra quam exemptionem nulla fit sanatio: alioquin

alioquin præſentiſſimum eſt liquor, qui poſt ſpecificum purgans Paracelſi iam terna vel quaterna vice extractum tandem incoagulabilis manet. Huius guttæ aliquot ſæpius in fiſtulas immiſſæ vel cum turundis applicatę breui omnem operam abſoluunt.

VVLNERA.

Curationes Vulnerum ad Chirurgiam rectę pertinent, adminiſtrationem nimirum manualem requirunt, quemadmodum & vlcera.

In horum autem curatione egregiam operam præſtitit Felix VVurtzius Chirurgus, cuius opera extant, quæ commendatione eleganti digniſſima ſunt.

Paracelſus Chirurgus eminens videtur operam abſoluiſſe, quæ in tota Chirurgia neceſſaria & euidens eſt. Ipſius itaque Chirurgica ſcripta magno vſui ſunt, imprimis vero illa Chirurgia parua olim Baſileæ ſuccincte à Vito Amerbachio excerpta & hactenus non excuſa.

Iidem autores quoque eleganter præcipiunt de omnibus ſymptomatibus & accidentibus vnicuique vulneri ſæpius euenientibus, quibus imprimis Felix VVurtzius felici manu quomodo ſuccurrendum, docet tractat. 3. ſuæ Chirurgiæ.

Circumferuntur alias Balſama Vulneraria, itemque potiones conſolidandis vulneribus maxime vtiles, de quibus conſulantur etiam autores.

Elegās eſt Balſamus Vulnerarius Felicis VVurtzij, qui vbivis commendatur, multarumque eſt virium: alioquin vſitatiores deſcriptiones paſſim habentur, ſequentes duæ tantarum ſunt virium, vt ſi omnia cætera legitime fiant, ab iis vulnerum cu-

rationes solerter perfici possint; & intra perbreue temporis spatium.

Balsam⁹ Vulnerarius.

Balsamus Vulnerarius.

℞. *Galbani,*
ammoniaci,
bdelij ana ℥ß.

macerentur in aceto per triduum, tandem colentur & more vsitato inspissentur ad consistentiam mellis. Postea

℞. *Myrrhæ rubeæ finæ,*
mastichis electi ana ℥ß,
olibani ℥j.

puluerisentur tenuissime, adde
Terebinthinæ laricea,
olei oliuarum ana ℥ij.

Coque inuicem igne lentissimo perpetuo agitando, donec gummata illa posteriora probe fuerint eliquata, adde vicissim olei oliuarum recentis ℥j, & lento calore denuo coque, atque ita perge, semper ℥j olei oliuarum recentis adjiciendo, donec ℔j integra absumpta fuerit, semper tamen probe agitando. Tandem gummata in acetum soluta, colata & inspissata admisce simili modo agitando, & deinceps recens oleum oliuarum denuo per vices adjiciendo, donec & altera quoque ℔ eiusdem olei adiecta fuerit, & Balsamus aliquid flauedinis contraxerit.

Quod si eundem balsamum viridem fieri desideras, adde ℥j æruginis puluerisatæ, & insolando relinque per 1. mensem vel plures, fæcibus paulatim ad fundum se præcipitantibus, à quibus quod sincerum supereminet, decanta & vasis mundis reserua.

VSVS.

VSVS.

Vulnera recens punctim & cæſim facta citiſſime curat, ſi modo eius particula moderate calida, vt ſcilicet ſufferre poſſit patiẽs, in vulnus immittatur, ita tamen vt totam cauitatẽ vulneris recte adimpleat. Secus nimirum ſuperiores partes conſolidantur, relictis inferioribus adhuc crudis & alia Symptomata tum inferentibus. Quod ſi vena ſimul fuerit læſa, illa liganda eſt & balſamo deinceps infuſo ſpatio quatridui ad minimum, ligatura nempe etiam debite adhibita perfecte vulnus conſolidatur.

Nonnulli vſurpant in hiſce caſibus etiam interdum non adhibito Balſamo puluerem conglutinatorium, qui fit ex cancro fluuiatili. ℞. Cancros integros adhuc viuos & recentes ex aquis aſſumptos menſe Iunio, quando Luna commoratur in cancro (Cancri ſint molliuſculi, qui iam pridem exuuias poſuerunt) exſicca in clibano in vaſe terreo, ne tamen comburantur, aut igne tãgantur, donec pulueriſari poſſint tenuiter. Hunc puluerem immittunt in vulnera etiam profunda, ſed hac cautione, vt omnes cauitates expleantur; alioquin vbi puluis iſte fundum nõ attigerit, conſolidatio quidem vulneris ſuperius fit, ſed ad fundum generatio puris impediri nequit. Itaque hoc ſemper prouidendum fuerit, alioquin vulnera recenter conſolidata ſunt ſecanda. *Puluis glutinatorius.*

Alter Balſamus talis eſt: ℞. mucum ex auribus, quantum eius haberi poteſt adde olei nucum iuglandium expreſſi & coq; inuicem, donec lento calore oleum aliquantulum inſpiſſetur in formam Balſami. *Balſam⁹ Vulnerarius alius*

Huius vſus eſt ſtupendus in omnibus vulneribus citiſſime curandis, maximopere nimirum conſolidat, & omnes partes abſoluit.

Huc refer Balſamum ſulphuris & Emplaſtrum Diaſulphuris Rulandi, quorum euidentia laudabilis eſt.

FRACTVRA, LVXATIO ET diſlocatio Oſſium.

Fracturis Oſſium; Item luxationibus & diſlocationibus rite recteque curandis & reſtituendis poſſunt conſulere Chirurgi Practici.

Oſteocolla mirabiles effectus in adultis introſumpta præſtat, ſed in iuuenibus non item. Vide Obſeruationes Fabricij Hildani.

Hoc ab arcano vel magiſterio (philoſophice calcinato) ipſius lapidis dextre parato euitari poſſe, vt æque ſcilicet ſenibus ac iuuenibus poſſit, experientia docet.

De vniuerſo autem circa oſſa magiſterio hactenus obſeruationes perpaucę, aut fere nullæ fuerunt, quo minus de iiſdem aliquid veri adhuc dum referre licet.

TRA-

TRACTATVS

IOANNIS ERNESTI DOCTORIS MEDICI

DE OLEIS VARIIS ARTE Chymica destillatis.

OLEA destillata eandem habent vim & efficaciam cum aromatibus, seminibus & herbis, ex quibus destillantur. Quia vero in ipsa destillatione omnis immundities & excrementa, quæ ipsorum operationem impediunt, separantur. Et solum substantia illa sustentans, & ad vsum quasi viuificans, remanet facile coniectandum, illorum guttulam etiam vnicam destillatam plus posse, & maiori etiam facilitate & fructu operationem suam perficere, quam integer manipulus seminum, aromatum & herbarum. Operatio vero eorum præcipua est, naturam confortare ac immutare, caloremque natiuum fouere, vt ęgritudinibus eo magis resistere, ac spiritus corporis & quicquid in eo purum vtileque reperitur, reficere possit. Quocirca diligenter aduertendum, vt debito tempore & in conuenienti pondere vsurpentur.

Cur olea destillata maiorem habeant efficaciã, quã simplicia, ex quibus destillantur.

DE MODO DESTILLATIONIS Oleorum ex seminibus, radicibus, herbis, aromatibus, &c.

Semina, ex quibus Oleum destillare cupis, prius in minutissimum puluerem sunt redigenda, & per cribrum transmittenda, quo facto, cuilibet libræ seminis adde manipulum tartari, mixta sibi inuicem vasi ex cupro, injice tantum aquæ fontanæ, vt palmum integrum supernatet, affunde, linteisq; ac charta madefacta & compacta ita, ne quid exhalet, occlude, & quinq; horis continuis, primo quidem igne vehementiori, postea cum ascendere videris, leniori destilla. Diligenter vero receptaculum posterius erit obseruandum, vt destillatio sine intermissione procedat, seu guttula guttulam eo vsque sequatur, donec nihil amplius de oleo destillet; quo viso ignis remouendus & oleum refrigeratum more solito separandum.

In destillatione Oleorũ macis, nucistæ, & quidquid huiusmodi destillare desideras, tartarus & sal contritus admiscentur, itaque sicca igni admouentur, quæ vasi iniecta, manu tam diu, quovsque sudare incipiant, nec manum præ calore admittant, agitantur, tunc aquæ calidæ quantum satis est, affunditur, vas diligenter occluditur & Oleum, vt dictum est, extrahitur.

Caryophylli, Zinziber, Piper, Cardamomi, Cubebæ, mala aurea siue aurantia, maiorana, rosmarinus, cæteraque simplicia & aromata prius minutissime sunt contundenda, vasi destillatorio satis magno cum additione tartari & salis injicienda tantum aquæ, vt quinque transuersos digitos superemineat, affundenda, alembicus communis ve-

cæcus

cæcus, sicut tibi notum, imponendus, optime cooperta fornaci aut arenæ calidæ accommodanda & per decem vel plures dies materia indita digerenda, postea vasi ex cupro immittenda, quantum aquæ opus fuerit, vlterius affundenda, & vt de oleo anisi & fœniculi dictum est, destillatio perficienda.

DE OLEO ANISI, FOENICVLI, & Cumini.

Horum seminum ℔ 1. parum contunditur, cum mensuris duabus aquę vasi destillatorio ita, vt impleatur, injicitur, sub alembico cæco per octo dies putrescere permittitur. Semen anisi facile ascendit, itaq; eius oleum lento igne erit extrahendum, quia præcipitationem non admittit.

Eo modo etiam Caryopylli. Ad eorum vero ℔ j. saltem lib. 1. ß, aquæ requiritur. Obseruandum autem hic est, quæ olea facile ascendant, qualia sunt oleum caryophyllorum & anisi; ideo lento igne erunt destillanda, cætera vero vehementiore.

In his destillationibus summa diligentia requiritur; siquidem ignis vehementior non conuenit, nimis vero lentus oleum coctione paulatim consumit.

Oleum Anisi separari non potest, itaque alio modo, cochleari nempe vel aliter erit abstrahendum, fit enim axungiæ simile, abstractum vero cũ suo vitro arenæ impositum iterum clarescit.

Oleum cinnamomi eodem modo, quo & oleum caryophyllorum destillatur, & quanto magis post destillationem refrigerantur, tanto clariora fiunt: aqua autem feruida est superfundenda. Oleum

nucistæ cum vino debet destillari: vini ad quam-
libet lib. nucistæ mensura vna cum dimidia sumi
& feruidum affundi.

Oleum nucistæ & aliorum aromatum sip ost
separationem non coeunt; secundo debent destil-
lari; hoc enim facto oleum nucistæ inspissatur, in-
star olei radicum & præsertim angelicæ.

DE OLEO CINNAMOMI.

Cinnamomo subtiliter puluerisato adde tarta-
rum & sal, injice ampullæ vitreæ, optime perlute-
tur, alembico cæco adaptetur, per dies decem & o-
cto in fornacem vel arenam calidam collocetur:
deinde in alio vase luto circumcirca obducto in
capella tam alte in arenam dimittatur quousque
vas luto obductum est; alembicus superponatur,
recipiens applicetur; rimæ charta madida bene-
que compacta occludantur; ignis ita regatur, vt
gutta guttam immediate sequatur; & ita per tres
dies integros vrgeatur: interim tamen ignis noctu
potest intermitti. Et (quod diligenter est obser-
uandum) si cinnamomi sumis ℔ j. erit addenda a-
qua & vinum, eorum scilicet partes æquales. Si e-
nim vinum plane omiseris; bonam aquam nun-
quam expectabis: Oleum autem sequitur; siue a-
qua sola, vel etiam vinum fuerit affusum. Et si in
destillatione ita per triduum persticeris; ab igne
remoue, & cinnamomum cum aqua in vase reli-
ctum asserua: Eius enim libra in vase ex cupro po-
test denuo destillari.

Ex cinnamomi autem libra j. non vltra quar-
tam mensuræ partem bonæ aquæ expectabis. Si
vero mensurã integram vini affundis, mensura di-
midia aquæ non contemnendæ extillabit. Aqua

tame

tamen vltimo extillans in peculiari recipiente est colligenda. Licet quinetiam aquam & oleum simul commixta in vitrum excipere & postea separare.

Quidam etiam spiritum terebinthinæ aromatibus subtiliter puluerisatis addunt, inuicemque contundunt; cinnamomi nempe libre spiritus terebinthinæ ℥j, caryophyllorum vero ℥ij vel iij: ta & herbis, iis tamen recentibus, minutissime contusis & quantitati earum mediocri ℥ij addunt, hoc enim facto, quælibet planta suum colorem acquirit & coseruat.

Pari modo olea etiam tinguntur, si radix rubiæ Tinctorum imponitur.

DE OLEO ROSATO RITE destillato.

℞. *Flor. ros. albar. odorif. lib. x.* conspergantur puluere sacch. cand. alb. ita mixta in mortario cōtundantur, aqua rosacea superfundatur, per tres septimanas integras insoletur, & postea in modum olei cinnamomi destilletur: acquiris oleum excellens & fragrantissimum, eius tamen exiguam quantitatem.

DE OLEO SPICÆ DOmesticæ.

Flores huius spicæ in cucurbitam iniecti comprimantur, eaq; luto optime occlusa in fimum equinum per 14. dies noctesq; sepeliatur; postea lente primum; non tamen ad fundum vsque; abhinc fortius destilletur: Hoc facto flores vna cum foliis & stipitibus concidantur; ollæ vitreatæ indantur, aqua huc vsque extillata iterum affundatur, & digestio, vt supra, repetatur: Postea in B. M.

ita destilletur, vt aqua in lebete ebulliat, hoc enim modo maior olei quantitas extillabit: hoc, vt nosti, separa, aquam in B. secundo destilla, habebis aquam & oleum præstantissimum.

DE OLEO RESINÆ CVM Chamomillis.

Ahenum scobe ligni de pino prope radicem abscissi gummosi & tenuissimi ad medium vsq; impleatur, aquæ quantum satis est, affundatur, florum chamomillæ Manipul. 6. vel 8. adjiciantur, & per vesicam destillentur. Exibit nudum oleum cum phlegmate.

OLEVM EX PANE triticeo.

Micas panum triticeorum duorum vel trium minutim conscinde, panno inclusas per 6. vel 10. dies in fimum equinum calidum dimitte, quousq; formam hepatis vel pulmonis acquirant: fœtor enim, qui ex putrefactione exoritur, nihil refert: tunc in retortâ injice & in arena destilla: hoc facto, adde sal & aquam, & in B. destilla, tandemq; vt artis est, separa. Habebis oleum pellucidum ab omni fœtore alienum & sapore gratum, quod maxime commendatur ad combusta, omnis generis inflammationes & gangrænam ipsam.

Quomodo Empyreuma in sapore oleorum corrigatur.

Huiusmodi olea cum 8. vel 10. partibus vini, & pauca aqua commisceantur & per alembicum destillentur, exibit cum oleo etiam vitium ipsum.

De destillatione oleorum ex radicibus acutis & pinguioribus seminibus, herbis, lignis & resinis.

Si

Si quis aquam præstantem, quæ sui simplicis saporem & odorem vna cum facultatibus ipsis conseruet, destillare cupit, is herbæ illius cum iam semẽ ferre inceperit, quantitatem sufficientem minutissime conscindat, succum per prelũ exprimat, illum vesicæ ex cupro, ita vt ad medium vsq; compleatur, injiciat, herbæ conscisæ huic succo tantum vlterius addat, vt vasis capacitas superior ad quatuor digitos trãsuersos relinquatur vacua; & tamdiu, quousque guttæ destillantes saporem sui simplicis amittant, igne mediocri destillet. Alembicus vero continuò erit refrigerandus. Si ergo herba fuerit acuta & pinguis, quales sunt *saluia, lauendula, ruta, fœniculus, hyssopus, absinthium, pulegium, abrotanum*, &c. vna cum aq. extillat etiam oleum, quod separari debet. Est enim optima & vtilissima substantia in toto simplici, in qua omnes illius virtutes consistunt, & eodem modo, quo etiam aqua vsurpatur.

DE SPIRITV EX ROSIS ET omnibus aliis simplicibus extrahendo.

Rosarum flores quantum eorum habere potes, cum sale, vt notum tibi est, contunde, contusosque reserua, aquam ex iis destillatam in lagenam collige, manipulum integrum fermenti in aq. calida dissolue, super rosas infunde, cum baculo diligenter ad formam pulmenti commisce, vasis vero siue dolij quarta pars relinquenda est vacua, foramen dolij non adeo strictè occlude, sed saltem eiusdem operculo contege; in loco calido dolium colloca, & rosas inditas cum baculo per foramen quotidie subagita, hoc enim facto incipit fer-

mentare & vſq; ad foramen dolij aſcendere, poſt quam vero deferbuit & materia in ſuũ locum cõſedit, tum doliũ diligenter occlude & ita per quatuor hebdomadas dimitte: hoc tempore elapſo deſtilla, ſpiritum in quantum vis rectifica: hic cum exſtillauerit, phlegma, quouſq; Empyreuma conceperit, extrahe. Sic enim vna cum ſpiritu præcellentem etiam habebis aquam.

DE SVMMA ET OPTIMA præparatione herbarum.

Quamcunq; herbam volueris minutiſſime conciſam ponderatã ollæ iniectam & aqua perfuſam igni admoue, cum aqua abſumpta & herba contuſa priorem formã adepta fuerit, per linteũ exprime, ſuccum expreſſum per arenam deſtilla: Hoc enim facto, primo omnium phlegma, deinde ſpiritus & vltimo oleum rubrum extillabit: hæc per infundibulum ſepara, & per retortam aliquoties rectifica: ita enim perfectiſſime purgabitur: ſpiritum cum phlegmate in B. M. colloca, phlegma per illud abſtrahe, tãdemque ſpiritum per alembicum rectifica.

Fæces, quæ in deſtillatione de oleo in fundo vaſis remanſerunt, herbæ, ex qua ſuccus fuit expreſſus, commiſce, ad ignem in cineremredige, & ex eo cũ ſuo phlegmate ſalem extrahe: hic ſal ita extractus, poſtmodum ſoluatur, filtretur: coaguletur, & ita ad albedinem vſq; à fæcibus ſuis omnino purgetur, quo facto pulueriſetur & primo cum ſpiritu, deinde cum oleo aliquoties paulatim imbuatur ſemperque in cinere coaguletur. Et cum ſpir. in ſalẽ coagulatus fuerit, in phialã injiciatur & ad ignem lampadis per quatuor hebdomadas figa-

igatur: hoc enim modo ad summã perfectionem exaltatur.

DE AQVA ROSARVM FRAgrantissima & optimi saporis.

℞. Flor. rosarum quantũ vis, parum exicca, minutim conscinde, ollę vitreatę injice, diligẽter misce, cum linteo cera obducto & operculo suo contege, per septimanas quinq; vel sex in cellã vinariam colloca, tandemque per B.M. destilla. Quod si liquor non prorsus extillauerit, rosas contusas ex olla exime, sub lapide contere, cucurbitæ rursus injice, aquam prius destillatam affunde & iterum destilla.

Ego autem flores rosarum sale & sp. vini prius humecto, deinde destillo: ita enim suum saporem & odorem optime retinet.

DE AQVA ROSARVM regia.

℞. *Flor. ros. rec. lib. ij. santal. alb. odoriferi, styr. calamit. benzoin. cinnam. an.* ℥ij; *caryophyllor. ladani an.* ℥j. *mosc.* ℈ *x. M. F.* puluis quo rosæ vndiquaq; cõspergantur, vitro indantur, vitrũ diligẽtissime obturetur per mẽsem integrum in fimum equinum sepeliatur, tandem aqua destilletur & aliquandiu insoletur, habebis aquam maxime præstantem valde odoriferam, & ad defectiones animi vtilissimam.

De extractione spirituum ex omnis generis aromatibus, radicibus, gummatibus & huiusmodi simplicibus.

℞. *Zedoar. select. mastic. vel alterius huiusmodi* ℔j. infunde in sp. vin. optimè rectificato, putrefiãt per octiduũ: hoc elapso superfunde tantundem aquæ,

in B. M. lente destilla, spiritum primo, deinde aquam excipe, aquam, quæ inutilis, abjice, spiritum vero per B. rectifica; hoc enim modo optimum saporem & summam perfectionem acquirit: Mastichem in vase relictum, igne fortiore per arenam destilla; Ei, quod nõ transcendit, aquam fontanam recentem affunde, & in B. destilla: Habebis oleum flaui coloris pulcherrimum, & pellucidum, quod est verum & genuinum oleũ mastichis, intra corpus vsurpandum. Quod vero in B. remanserit, cum vitriolo calcinato rectifica, fiet hoc modo oleum rufum, non minus quidem pulchrum; maximi tamen caloris, nec intra corpus sumendum.

DE VIRTVTIBVS SPIRITVS Mastiches.

Spiritus Mastiches datur in doloribus colicis & omnibus affectibus stomachi & intestinorum; constantis ætatis hominibus cochleare integrum, junioribus dimidium, infantibus vero cochlearis quarta pars: & vmbilicus oleo pellucido inungitur; dolores illico sedat, & multoties est probatum: restaurat præterea appetitum, stomachumque & intestina ab omni pituita & immunditie liberat.

Oleum ipsum robustioribus datur ad guttulas 10, vel 12. debilioribus vero ad 6. vel 7. in aqua appropriata.

DE OLEO ABSINTHII.

Oleum ex semine Absinthij paratum amissum auditum restituit, cum bombace exceptũ & auribus immissum. Contra febres quartanas sumitur illius quarta pars vnius drachmæ vel ʒ ß provt

Medico

Medico commodum videbitur, & secundum patientis ætatem, cum iam paroxysmus instat, æger vero optime contegitur, idque sæpius repetitur. Est medicina promptissima & sine omni dubio proficua.

Quod si vero oleum haberi nequit, sumatur succus ex absinthio recenti, eiusq; cochlear integrum cum haustu vini porrigatur: Expellit febrem.

DE OLEO RORISMARINI.

Flores Rorismarini per 10. dies digere, per cineres destilla, terram calcina & resolue, & aquam cohoba: fiet oleum ad memoriam valde vtile.

DE OLEO CROCI.

℞. Croci ℥v, Essentiæ vini q.s. olei Terebinth. ℥ß. duodecim vicibus de fæcibus destilla. Not. spiritus vitrioli vel terebinthinæ tribus vicibus super salem calcinatum rectificatur: & in hoc oleo omnia aromata & odorifera digeruntur.

DE OLEO CINNAMOMI.

Phlegma à vitriolo separatum cinnamomo confuso affunditur, per octiduum digeritur & per cineres destillatur.

Hoc Oleum menstrua promouet partumque expellit, parum eius in vino potum & pudendis illitum: modico tamen myrrhæ debet misceri: oculorum angulis immissum visum acuit. Lentigines & maculas quascunque in facie & manibus hoc oleum abstergit, pectus calefacit, catarrhos frigidos à capite ad pectus delabentes inhibet, cardiacam & alios omnes affectus pectoris corrigit; capitique, fronti, naribus & temporibus illitum somnum conciliat.

DE OLEO CARYOPHYL-lorum.

Super lib. j. caryophyllorum vinum & aquam affunde, Manip. j. ſalis admiſce, per diem noctemque vnicam digere, tandemque deſtilla. Exibit aqua & oleum.

Oleum caryophyllorum ad inſtar balſami naturalis vſurpatur, cor, cerebrum & omnes ſpiritus vitales roborat, omnibus in genere affectibus conuenit, imbecillem frigidumque ventriculum calefacit & confortat, concoctionem iuuat, omnes immundities abſumit: emplaſtris ſtomachalibus vtiliſſime admiſcetur: eius guttula vnica ori immiſſa eius fœtorem corrigit, obſtructiones hepatis aperit, viſum acuit, & ad dyſenteriam & alios morbos inteſtinorum mirifice confert.

DE OLEO NVCIS Moſchatæ.

Oleum Nuciſtæ eſt acre & calidum concoctionem hepatis promouet, exterius in latere dextro ſub finem coſtarum illitum: ad guttulas duas vel tres aſſumtum colicos dolores compeſcit vt & intumeſcentiam lienis lateri ſiniſtro illitum, & vt antea interius vſurpatum. Eius guttulę 2. vel 3. cum oleo fœniculi mixtę & temporibus illitæ ſomnum conciliant: Totidem guttulæ cum aqua maioranę potæ, grauitatem capitis corrigunt; vmbilico illitum Venerem ſtimulat: Et omnes virtutes olei caryophyllorum repræſentat.

DE ALIO OLEO NVCIS Moſchatæ præcellenti.

Nucum Moſchatæ ponderoſarum ℥iij in 4. partes conſcindantur, vino maluatico infundantur, in

vaſę

vase duplici optime occluso octiduum ita relinquantur, postea per horam coquantur, & hoc facto refrigescere sinantur: inuenies oleum supernatare, quod, vt decet, separa & diligenter reserua. Quicquid hoc oleo illinitur, fit valde odoriferum. Fragmenta nucum iterum exiccentur & ad vsum culinarum reseruentur. Vinum vero maluaticum, in quo fuerunt infusæ diligenter reseruetur, eiusque mane quolibet cochlear vnum ieiuno stomacho ebibatur.

DE BALSAMO MAIORANÆ.

Maioran. viridis quantum vis in cera alba & adipe porcino albissimo coquatur, deinde exprimatur & quinquies vel sexies repetatur. Acquiret odorem maioranæ & colorem etiam viridem, inde adde olei maioranæ ex herba per vesicam destillati quantum opus fuerit; vt saporem sufficientem acquirat.

De facultatibus & virtutibus nobilium oleorum, & quomodo ea ipsa vsurpentur.

DE CINNAMOMO.

Facultas cinnamomi est valde subtilis & vsque ad tertium gradum calida, tempore hyemali vtilior, quam æstate: stomachum enim confortat, omnes noxios humores exiccat, putredines ventriculi præcauet, visum acuit, obstructiones venarum reserat, cor vero presertim roborat. Potest autem oleum & aqua simul destillari. Oleum vero naturali Balsamo non est absimile ad omnes putredines internas præcauendas, exterius vero ad sanationes vulnerum absque putredine maturandas.

Aqua Cinnamomi ad omnes affectus frigidos vtriusque sexus admodum est proficua, præsertim si appetitus & spiritus naturales sunt imbecilles: eius nempe cochlear integrum cum haustulo vini maluatici vel succo citri epotum.

DE OLEO MACIS.

Macis facultas est calida & astrictoria, eaque propter in colica ex frigiditate & destillationibus capitis vtiliter vsurpatur; & cor, ventriculum ac vterum confortat. In mace singulares virtutes ipsemet reperi, quando videlicet palpitatio cordis, obstructio vesicę aut vteri, stranguria vel alij affectus frigidi occurrunt: eius etiam guttulæ 3. vel 4. in primo cochleari ientaculi vel primo haustu vini vsurpari debent.

DE VIRTVTIBVS OLEI Caryophyllorum.

De Caryophyllis Arabes præ cæteris omnibus plurimum scripserunt: Sunt autem natura calidi & sicci in tertio gradu, conueniunt stomacho, hepati & cordi, medentur profluuio ventris ex frigore exorto, indigestionem corrigunt, vomitum compescunt, concoctionem promouent, & omnes superfluas humiditates oris exiccant. Ad hæc autem omnia oleum multo est efficacius. Nam vt in veritate sum expertus, omnes illud habet effectus, quos balsamus naturalis habere debet. Exterius omnia recentia vulnera, punctim vel cæsim inflicta, sanat, humiditates neruorum in iis & hæmorrhagias compescit. Interius autem omnes partes naturales, ventriculum & hepar confortat, sanguinem à melancholia mundificat, cor & cerebrum roborat; præsertim vero vertigini & affectibus oculo-

oculorum conuenit, eius mane ieiuno stomacho guttulæ 2. vel 3. in primo cochleari iusculi, vel primo haustu vini epotæ.

DE VIRTVTIBVS VEL FACVLtatibus Olei Anisi.

Anisi Oleum virtutes suas multo exerit præstantius, quam semen ipsum: siquidem calor hominis virtutes anisi non ita extrahere potest, quantum externus artificialis calor ignis in destillatione solet. Et quemadmodum omnia esculenta, si quidem in nostram naturam debent conuerti, necessario prius sunt concoquenda, & igne externo ac opera humana preparanda, ita etiam se res habet in medicamentis.

Oleo Anisi ego vti soleo in vertigine, catarrhis ad pectus delabentibus, indigestionibus & flatibus ventriculi, hydrope, & aliis ægritudinibus ex frigiditate & flatibus prouenientibus, prodest etiam omnibus membris exanguibus & neruosis, qualia sunt ventriculus, intestina, vesica, vterus, &c. Exiccat etiam fluxum vteri album, & in summa omnia ea præstat, quæ de aniso ipso scripta inueniuntur. Vsurpantur autem eius guttulę aliquot in iusculis aut vino, mane aut quando & quoties cunque vsus & necessitas efflagitat.

DE VSV ET VTILITATE Olei Piperis.

Oleum Piperis admirandam habet efficaciam, qualis etiam in Pipere ipso inuenitur. Piper autẽ, ex quo hoc oleum destillatur acrem suum calorem, qui in gustantis lingua persentitur, retinet. Est vero oleum nihil aliud, quam aër ab igne separatus multoq; efficacius suam vim & effectus exerit, *Oleum destillatum quid sit.*

quam piper ipſum: habet vim valde penetrantem. Quorum venter flatibus vel abundanti phlegmate eſt repletus, huius olei ſumant guttulas duas vel tres, quemadmodum ſuperius de aliis eſt prolatum.

Experiẽtia ipſemet ſum edoctus huius olei guttulas tres cum ℈j, myrrhæ rubræ electæ mixtas, nebula obuolutas duasque horas ante paroxyſmum febris tertianæ intermittentis ſumptas, eam feliciſſime curare: præcauet enim horrorem ita, vt nec calor vllus ſequatur. Si vero prima vice hoc non fiat, febrisq; nihilominus ſequatur, fiet tamen poſt ſumptionem ſecundam. Oportet tamen corpus prius eſſe ſufficienter purgatum. Quicunq; ergo hoc oleo cũ vtilitate vti cupit, leni purgatione corpus prius mundificet: vbi enim hoc non fit, olea iſtiusmodi nõ ſolùm non ſunt proficua, ſed magis nociua, quia nẽpe materiam commouent, nec tamen alterant, multo minus ex corpore educunt.

DE VSV OLEI CINNAMOMI.

Sumitur hoc oleum ad guttulas duas vel tres cũ ouo ſorbili vel iuſculo gallinæ contra lipothymiã febrilem, parturientibus hoc modo propinatum partum vna cum ſecundinis ſine omni detrimento expellit & vterum confortat. In hydropis principio quotidie cum iuſc. gall. vſurpatum valde commendatur: prouocat præterea etiam obſtructos menſes: itaque à mulieribus grauidis omnino æque ac oleum è baccis iuniperi eſt vitandum, quia non minus nocet. Olei cinnamomi guttulæ duæ vel tres mithridatio immixtæ aduerſantur veneno, & promouent ſudorem, ſi nempe cor eo nondum obſeſſum eſt.

DE

DE VSV OLEI CARYO-pyllorum.

Vsus & vtilitas huius olei pro suo merito non potest describi. Balsamum præstantissimum mea opinione æquat. Exterius ad conseruationem cordis & ventriculi vsurpatur, eius guttulæ 5. vel sex oleo amygdalarum dulcium permiscentur, & regioni cordis & oris ventriculi illinuntur, quibus partes illæ sunt refrigeratæ vel alias grauatæ. Capiti illitum, siue homo fuerit senex siue iuuenis, hoc oleum præcauet canitiem, caloremque naturalem restituit, ventri inũctum dolores colicos sedat; artuumque durities & vlcera eorundem diuturna ex frigore prouenientia hoc ipso oleo feliciter curantur. Huius item olei guttulæ aliquot cum iusculo caponis sumptæ confortant omnia interiora, imprimis autem ipsum cor, hepar & ventriculum; lienis inflationes & intumescentiam corrigit, fœtorem anhelitus emendat, & cruciatus colicos sedat: vterum mirifice corroborat, icterumq; album cum iusculo, vt antea exhibitum eradicat, in suffocatione vteri mulier ipsa interiora pudendorum aqua & oleo caryophyllorum inuicem mixtis digitoque exceptis sedulo fricet, videbit auxilium obseruatione dignum: vt ego ipse sæpissime sum expertus. Vt autem cura illa eo sit certior & constantior, sumatur castorij ℥j. cum vino fiant pilulæ septem, earumque vna post primum somnum degluriatur & per hebdomadam integram ita continuetur.

DE VSV ET FACVLTATE Olei nucistæ.

Contra Catarrhos, & si quis frigidum humi-

dumque habet cerebrum, duæ guttulæ huius olei vertici capitis fortiter illinantur, cerebrum enim confortat, & omnes destillationes frigidas sistit: obseruandum tamen est, ne nimium vsurpetur, hoc enim modo cerebrum inflammat. Non sine vtilitate etiam antiquis vlceribus inungitur cum oleo chamomillæ commixtum: vmbilico inunctum colicos dolores mitigat, & cor etiam confortat cum oleo rosaceo mixtum & pericardio illinitum: In aphonia vero & lipothymia guttula vnica lingua exceptum maxime opitulatur.

DE VIRIBVS ET EFFICACIA Olei Anisi.

Olei Anisi guttula vnica cum oleo Amygdalarum amararum mixtum & auribus immissum, auditum amissum restituit, si vitium non vltra triennium durauit: Si vero est antiquius, pro incurabili habendum. Si quis ex morbo capitis vel stomachi inquietus fuerit, nec concoquere & dormire potest, ex penna dependentem guttulam vnam atque alteram huius olei cubitum iturus paulatim deglutiat, manè vero cum iusculo gallinæ epotet, est enim suaue & cuilibet pergratum. Hoc modo vsurpatum omnibus catarrhis opitulatur, præsertim vero iis, qui ad pectus delabuntur & anhelitum impediunt, tussimque exuscitant: aperit præterea obstructiones hepatis, resoluit inflationes, confortat omnia interiora, corrigit vertiginem & quascunque ægritud. capitis, sæpe vsurpatum, præseruat ab apoplexia, paralysi & aliis huiuscemodi morbis. Infantulis huius olei gutt. 2. cum aq. caponis vel ol. amygdal. dulc. exhibitæ, præseruant & simul etiam liberant ab epilepsia; quod ipse sæpius

sum

ſum expertus. Maxime vero conducit mulieribus, quibus menſtrua inordinate non ſtatuto tempore procedunt & quibus vterus inflatur. Confortat enim matricem, partumque promouet, ea propter mulieres grauidæ eius vltra vnam guttulam non debent vſurpare. Compeſcit quinetiam ſingultum & ructus. Tempore Peſtis eius guttulæ duæ vel tres mane cum maximo fructu ſumuntur, timorem enim & anxietatem expellit & venenum aneuertit, vtile præterea eſt iis, qui inquietum habent ſomnum, corrigit difficultatem vrinæ, diſſoluit inflationes ventris, & qui propter imbecillitatem hepatis hydropem verentur, quotidie cum iuſculo gallinæ vel carnis interius aſſumant.

DE VSV ET VTILITATE Olei Fœniculi.

Hoc, vt ſupra dictum, cum & ſine iuſculis vſurpatur, cerebrum, ſtomachumque confortat & inde imbecillitatem oculorum emendat: memoriam corroborat, nutricibus lac adauget, ſuperfluitates phlegmaticas abſumit, renum calculum expellit & omnibus venenis reſiſtit, ea propter tempore peſtis vno die ol. cinnam. ſecundo ol. aniſi, tertio ol. fœniculi, quarto ol. citri aut cortices citri conditi mane debent vſurpari, & ſi in locis periculoſis erit obuerſandum, in ore retineri. Qui morbo epileptico ſunt correpti huius olei quantum cortex auellanæ capere poteſt, vſurpare debent purgato prius corpore, & illud per decem dies ita continuare.

DE VSV ET VTILITATE Olei Cumini.

Contra colicam injiciatur prius enema com-

mune, vt aliâs etiam docui, cui enemati incoquantur radices, irid. florentinæ, & si enema effectum suum satis pręstitit, vmbilicus hoc oleo calide inungatur, dolores quamprimum sistit. Hoc autem imprimis hoc loco est obseruandum olea huiusmodi sine noxa non posse vsurpari, si corpus antea non fuerit purgatum: nec grauidis etiam mulieribus vltra granum est exhibendum.

DE VSV ET EFFICACIA OLEI seminis Pæoniæ.

Oleum pæoniæ ex semine eius, vt & oleum anisi conficitur, conducitque non minus adultis, quā iunioribus contra epilepsiam, purgato prius corpore, eius guttulæ aliquot mane stomacho ieiuno assumptæ & per dies quadraginta continuatæ.

DE EFFICACIA ET VSV Olei Rosarum.

Huius Olei guttula vnica temporibus illita est pręualens medicamentum contra dolores capitis, vt & contra pestilentiales febres, temporibus, arteriis & pericardio illitum, eiusque guttæ tres in iusculo gallinæ assumptæ, quia cum vtilitate purgat: & si vis, vt commodius purget, immisce oleo aliquot folia auri, & vt melius misceatur, aliquandiu ita dimitte, postea guttulam vnam vel duas exhibe, sanguinem perbelle purificat: Et si etiam principium Elephantiasis præsto esset, hoc oleo ita parato & aliquoties vsurpato, extirpatur.

DE VTILITATE OLEI Rorismarini.

Hoc oleum inseruit præcipue contra vertiginem, & tremorem artuum, si ex frigiditate cerebri prouenerint, febres pestilētiales expellit, in iis, qui

venenum

venenum forte hauserunt, sudorem prouocat, si post eius vsum optime contegantur. Icterum etiam oppugnat, mensesq; albos mulieribus in iusculo caponis vel gallinæ epotum, sistit.

DE VSV ET COMMODITATE Olei Maioranæ.

Apoplecticis, Epilepticis & qui loquelá amiserunt hoc oleum maxime opitulatur, guttula nempe vna atq; altera linguæ imposita: cōprimit interius vsurpatum intumescentiam lienis: febri quartanæ resistit, ante paroxysmum propinatum & spinæ dorsi inunctum. Omnia illa olea ego ipse sum expertus & lectori eo libentius communicaui: Faxit Deus Ter Opt. Max. vt & Lectorum quilibet cum summa sua vtilitate iisdem vti possit.

Licet etiam prędicta olea, vtpote Cinnamomi, caryophyllorum, nucistę, anisi, fœniculi, seminis pæoniæ, &c. cum saccharo commiscere & infantibus exhibere, sunt enim calida & idcirco teneræ huic ætatulæ non admodum tuta, nisi solum in Epilepsia.

DE VSV ET VTILITATE Olei Zedoariæ.

Oleum Zedoariæ peculiarem habet vim contra aërem contagiosum & vapores malos ex terra exhalātes, & spiritus viresq; naturales cum hominum, tum brutorum animalium inficientes: Sanat quin etiam morsus & ictus venenatos quorūcunque animalium, vlcera & vulnera, siue ictu, siue bombardis inflicta: tumores externos & internos resoluit, præsertim vero in matrice natos, penetrat & purificat pulmones, sedat propterea tussim, ventris fluxum, colicam & asthma, corrigit

fœtorem oris, præſtat corpori nutrimentum, promouet concoctionem, curat vulnera antiquata, corroborat cor & viſum, interficit lūbricos & reliqua animalcula, quæ in humano corpore ex putredine naſci poſſunt, & continet partum in matrice conceptum.

DE VIRIBVS OLEI CALAMI aromatici.

Oleum calami aromatici confortat memoriam, amouet dolores capitis & catarrhos ex frigore enatos, emendat debilitatem viſus & vētriculi, opitulatur lipothymiis, compeſcit vomitum, accelerat menſes, tollit ſuffocationem matricis, calefacit ſtomachum, mundificat & aperit obſtructiones renum, calculumq; frangit. Et quia inter cætera etiam aſtringit, inde fluorem involuntarium ſeminis & vrinæ compeſcit: reſtituit capillos, & præcauet melancholiam, delirium & maniam.

DE FACVLTATIBVS OLEI radicis Gentianæ.

Radix Gentianæ omnes fere habet virtutes, quæ dè calamo aromatico ſunt recenſitæ. Præ cæteris vero omnibus præſeruat à doloribus colicis, emendat febres ephemeras & alias malignitate non carentes, abigit fœtorem oris, & vermes dentium interimit.

DE VSV ET VTILITATE Olei Croci.

Hoc Oleum eſt admodum vtile ad febres magnas peſtilentiales & æſtum capitis, ſtuporem & dormitationem, vertiginem & maniam melancholicā, & alios eiuſcemodi morbos phreneticos; item ſpaſmum, torturam oris, lethargū, catarrhos,

rau-

raucedinē, anginam, & dolores dentium, promouet expuitionem; calefacit & astringit, interim tamen aliquantulum deobstruit; cor corroborat, eiusq; palpitationem emendat, sine manifesta causa tristes & suspirantes exhilarat; lasciuiam adauget, sterilitatem emendat; hæmorrhoides fluentes recludit; condylomata vel ficus ani malignas & ardentes sanat, partum vteri conseruat, præmaturum exitum eiusdem pręcauet, scissuras ventriculi sanat & lienis; duritiē & dolores colicos auertit; flatus expellit; icteritiā, dolores Ischiadicos, erysipelas, neruos, ligamenta, musculosq; lęsos percommode curat; hepar inflammatum refrigerat, ichores artuum sistit, ab elephantiasi præseruat; somnumque amissum restituit.

DE OLEO CASSIÆ.

Ol. Cassię est valde confortatiuū, pręsertim vento cordis, & idcirco ad lipothymias vtilissimum.

DE VIRIBVS OLEI ALOES.

Purgat hoc oleum cum vini spiritu destillatum vmbilico inunctum. Vel,

℞. Aloës lib. 1. *myrrhæ elect.* ℥iij, affunde vini sublimati mensur. ß, per retortam igne forti destilla, recipies oleum, quo vmbilicum inunge & purgabis corpus.

DE CONFORTATIONE CApitis & cerebri.

℞. Ol. anisi & fœnicul. an. ℈ij, *ol. coriandr. cardamom. cubebar. & cinnam. an.* ℈j, *ol. nucist. macis an.* ℈ß *ol. caryophyll.* ℈ij ß. *Misc.* Ex huius mixturę gutt. viij & lib. ß sacch. candi formentur rotulæ vel trochisci, quorum vnus post & ante pastum sumatur.

DE FACVLTATIBVS OLEI florum Chamomillæ.

Habet hoc oleum facultates tumores emolliendi, intumeſcentias reſoluendi & dolores mitigandi; Enematibus etiam vna cum aqua immiſcetur, tollit dolores internos inteſtinorum, matricis, renum & veſicæ, commendatur ad conuulſiones; quicquid eſt extenſum, & induratum, emollit & reſerat obſtructa.

Infantulorum eiulatus ex doloribus colicis cauſatos omnium optime reconciliat: Omentum nēpe ouillum in fruſta conſciſum ſuper igne liquatum, vel aliquod emplaſtrum ſtomachale cum hoc oleo commixtum & ventri calide applicitum.

Oleum Chamomillæ cum ſpiritu vini mixtum, & partibus corporis paralyſi ex frigore obſeſſis, illitum & linteo calido contectum, ſine mora auxiliatur. Ex floribus Chamomillæ à Chymicis etiam oleum cœruleum elicitur, cuius in multis affectibus internis & præcipue contra colicam guttulæ aliquot in iuſculo calido vſurpantur.

DE OLEO CHAMOMILlæ cæruleo.

Manipulus integer florum Chamomillæ cum ℥j terebinthinæ Venetę pellucidæ in aqua calida diſſoluatur, inuicem miſceatur, per veſicam deſtilletur, & oleum ab aqua per infundibulum ſeparetur; habebis oleum pulcherrimum.

Relictas fæces exprime, ad ſpiſſitudinem mellis concoque & fiat cum cera vnguentum: hoc ad maturationem & apertionem vlcerum valde commendatur.

Aqua ab oleo ſeparata ad infuſionem florum

poteſt

poteſt reſeruari. Notandũ, an ex roſis & aliis huiusmodi floribus, talia etiam olea confici poſſint.

DE OLEO EX BACCIS IVNIperi deſtillato.

Baccarum Iuniperi quantum vis contundantur, in ollam immittantur, aqua in debita menſura affundatur, in locum calidum collocetur, fermenti aliquid injiciatur, quotidie vſque dum baccæ ad fundum deſcendant & aqua ſupernatet, quod in diebus quatuordecim vel tribus hebdomadibus fieri ſolet, agitentur, poſtea in vaſis in ſpiritu vini vſitatis deſtillentur, oleum ab aqua ſeparetur, & aqua ſecunda vice per alembicum in vapore ſicco deſtilletur: habebis ſpiritum vini vel aquam vitæ præſtantem. Vel

Grana contuſa in lebetem, ita vt tertia pars permaneat vacua, immitte, & cum aqua eſt affuſa, vt neque nimium liquida, nec admodum ſpiſſa ſint, velut ex fæcibus vini fieri ſolet, deſtilla, oleum ab aqua ſepara, lebetem in vas apertum ligneum euacua, cum tepefactum, fermentum adde, vſque dum ferbuerit, dimitte, iterum in ahenum mitte & deſtilla; dabit tibi ſpiritum vini, qui poteſt circulari & rectificari. Si vero nimis igne nimio deſtillaueris, concipiet empyreuma. Quod ſi fiat, teſſellam panis toſtam vel nuces iuglandes injice, vt empyreuma euaneſat. Hic autem panis toſtus nulli bruto debet projici, ſi enim fiat, ſine mora moriuntur. Hic ſpiritus inſeruit paralyſi membrorum, vlceribus pulmonum, doloribus colicis, peſti & ſi quis equus ex nimio motu & curſu ad extremum vſque eſt defatigatus.

De vtilitate olei ex granis vel baccis Iuniperi deſtillati.

Oleum ex baccis Iuniperi deſtillatum, & ab omni ſua ſeroſitate & ſordibus ſeparatum ac rectificatum omnibus aliis oleis facile antecellit, & capropter ob imméſas ſuas facultates & varias virtutes pro balſamo naturali merito haberi debet, omnes enim carnoſitates, venas, neruos, & oſſa penetrat, quæcunque vulnera & vlcera ad ſanationem diſponit, cum vino calido aut iuſculo calido mane & veſperi ſumptum, à natura ipſa ad omnibus corporis partibus opitulandum ordinatur, hominemque in omnibus aduerſitatibus ſanum & incolumem conſeruat.

Primo vero omnium ex paralyſi vel obſtructione affluxionum incuruata, contracta, emortuaque membra reſtituit, immunditiem & fœditatem cutis emendat, vlcera & maculas nigras tibiarum eradicat, cancros, fiſtulas, ſpaſmum, intumeſcentias, vlcera inueterata, tremores artuum, doloresque laterum & lumborum ſanat, in loco calido locis affectis optime illitum, & cum vino, iuſculo vel aq. aliqua appropriata aſſumptum.

Secundo omnibus etiam venenis & peſtilentiæ ipſi reſiſtit, apoſtemata maligna & vlcera hepatis, lienis & pulmonum ſanat, eaque ſine vllo detrimento hominis emollit & conſumit, modo antea dicto vſurpatum.

Tertio, huius olei ℈j in vino & aceto calido per triduum continuum mane ſumptus ſudorem anglicum ſiſtit, vel ſemper poſt doſin quamlibet tribus vel quatuor horis in lecto calido eſt ſudandũ,

hoc

hoc ego in personis innumeris probaui, qui omnes tertio die sunt sanitati restituti.

Quarto, quibus ventriculus ex immunditie pituitosa, quæ non potest digeri, sed sursum in caput euaporat, debilitatur, indeque catarrhi, ex catarrhis angustia pectoris, lassitudo crurum, intumescentia & dolor pedum manuumque incidunt, eaque ipsa membra tandem contrahuntur vel nimiũ remittuntur, ij maximopere hoc ol. iuuantur, assumptis nimirum huius olei gutt. 6. in vino calido mane & vesperi, ad dies quinque continuando & exterius ventriculũm hoc oleo prope ig. inungendo. Intus & extra etiam admotum phlegmata adhærentia emollit, appetitum ciborum & potus amissum restituit & concoctionem restaurat.

Quinto. Si quis contracta habet membra, huius ol. gutt. sumat 6. vel 8. in vin. cal. & partes affectas eodem calido inungat, refrigeratam enim & tabescentem medullam, calorem natiuum eiusdem & motum naturalem membris ipsis restituit.

Sexto. Hoc oleum cum aq. vel vino iuxta differentiam morbi sumptum omnes febres radicitus expellit, renes & vesicam mundificat, calculum cõfringit & ad exitum præparat, dysenteriam quoq; & ventris intumescentiam mirifice corrigit.

Septimo. Quisquis in ventre habet lumbricos, mane stomacho ieiuno de hoc oleo bibat, moriũtur illico. Cum aqua artemisiæ vel cichorij sumptum dolores colicos & matricis sedat.

Octauo. Huius olei ℈j, cum vino calido stomacho ieiuno sumptus commendatur contra podagram, si adhuc sit recens, & non nodosa. Omnes enim superfluitates cholericas, phlegmaticas & me-

lancholicas, ex quibus hi dolores exoriri solent consumit, oportet autem sumpto oleo tres vel quatuor horas ieiunare.

Nono. Contra dolores colicos, spongiam ad magnitudinem nucis iuglandis in hoc oleo intinge, calide vmbilico applica & desuper cucurbitulam vel corticem nucis satis capacem impone. Expellit enim dolores, qui ex frigida & lenta pituita exorti sunt.

Decimo. Si cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 6. vel 8. cum vino calido, idque per dies quatuor vel quinque mane & vesperi, promouetur vrina absque vllo dolore.

Vndecimo. Hoc ipso modo vsurpatum immodicum menstruorum fluxum felicius, quam vllum aliud medicamentum restringit.

Duodecimo. Aliquoties taliter ebibitum sedat dolores stranguriæ & confert etiam ad alios affectus vesicæ, & calculum præcipue.

De miris facultatibus & virtutibus olei ex ligno Iuniperi destillato.

Primo, commendatur ad dolores dentium, denti eroso & dolenti appositum & gingiuis illitum.

II. Maribus colico dolore laborantibus & mulieribus contra suffocationem vteri dantur eius guttulæ 6. 8. vel 10. in vino calido vel iusculo carnis, iuuat sine vlla mora.

III. Bruta, quæ in artubus male habent, prope ignem hoc oleo vnguntur & fricantur.

IV. Si quis homo vel brutum animal cibos mali-

malignos vel venenum aliquod ingurgitauit, ei hoc oleum infundatur, expellit illud ſine dubio: & omnes humiditates noxias conſumit.

V. Medetur epilepſiæ & paralyſi, toti ſpinæ dorſi in loco calido inunctum: & ſanat etiam ſcabiem cuti adhærentem.

VI. Amiſſum etiam auditum reſtituit, ad guttulas tres vel quatuor cum bombace auribus impoſitum & ſæpius repetitum.

VII. Si quis ex ſexu maſculo ſtranguria eſt affectus, huius olei guttulas aliquot ſumat cum vino calido vel iuſculo, & teſticulos ſimul eo inungat. Quo modo etiam fœminæ illud poſſunt vſurpare & muliebria inungere.

VIII. Quibus manus vel pedes vel alia corporis membra frigore ſunt correpta, hoc oleo in loco calido multoties inungantur, reſtituuntur illico quod eodem modo etiam fiat in brutis.

IX. Qui doloribus colicis ex frigore vel calore nimio aut podagra ſunt affecti, huius olei quantum cortex nucis capere poteſt, quinque diebus continuis mane ſumant cum duplici pondere vini calidi.

X. Si quod brutum vel homo lumbricis eſt obſeſſus, huic tribus vicibus tantundem, vt modo dictũ eſt, cum duplici menſura vini infundatur, vermes enim occidit. Hoc modo etiam vſurpatur contra ſtranguriam.

XI. Si quibus caput ſcabie eſt infectum, eis totum caput per integrum triduum cum lixiuio forti abluatur, vt cruſtę ſcabiei eo melius emolliantur & abſtergantur, deinde radices capillorum euellantur, tandemque loca affecta hoc oleo diligenter

in loco calido inungantur, ita enim ſcabies huiuſmodi radicitus curatur.

XII. Manibus pedibusque contracti quinque diebus continuis huius olei quantum cortex nucis iuglandis capere poteſt, ſtomacho cum duplici vini pondere hauriant. Commendatur etiam quam maxime contra febrem quartanam & elephantiaſin ipſam.

XIII. Confert non minus ad dolores capitis ex frigiditate vel frigidis catarrhis obortos; capiti, temporibus & nuchæ inunctum, & per nouem dies quotidie ad guttulas ſex vel octo epotum. Ante omnia vero ad icteritiam & hydropem mirifice commendatur.

XIV. Epilepticis caput, vtraque tempora, nucha, ſpatium inter axillas, cor & brachia hoc ipſo oleo diligenter inungantur, & guttulę octo vel decem per nouem dies continuos infundantur: abigit omnes ægritudines, quæ ex frigore proueniunt.

DE ALIA OLEI ET SPIRITVS Iunniperi præparatione.

Baccarum Iuniperi quantum vis, contundatur, vaſi injiciatur, aqua frigida ſuperfundatur, quatuor vel quinque ſeptimanas ita relinquatur, & quouſq; non amplius fermentet, quotidie miſceatur, tandemque vt ſupra deſtilletur.

Aqua, cum baccæ iam contuſæ ſunt, ita frigida affunditur, per biduum & triduum dimittitur, deinde exprimitur, filtratur, in electuarij formam concoquitur, & cum fæcibus, vt dictum fuit, proceditur, habebis oleum vel ſpiritum.

DI

DE AQVA BACCARVM Iuniperi.

Optima harum Baccarum destillatio fit in principio mensis Septembris,& ad eam eliguntur baccæ nigræ & maturæ, quæ contunduntur & destillantur. Huius aquæ ℥j mane,ante prandium, & vesperi epota dolores renum & vesicæ mitigat, purificat item renes & vesicam,promouet vrinam & retardantes menses, expellit partum mortuum & quæcunque venena, ad ℥jß hausta.

Conducit etiam hæc aqua ad omnes morbos articulares, quando membra & articuli quotidis mane,meridie & vesperi ea confricantur.

DE OLEO LIGNI Corylorum.

Ex ligno Corylorum, cum probe est exiccatum, vt sæpius dixi,oleum destillatur. Extergit & mundificat vlcera antiqua & vulnera sordida ex fundamento, eaque perbelle sanat, cum linamentis impositum.

Huius olei D.Eucharius dabat guttulas quatuor cum iusculo lentium vel vino infantulis contra lumbricos. Estque experimentum certissimum, adultioribus vero in maiori pondere exhibetur.

DE OLEO HERACLIO ET eiusdem spiritu.

Baculorum siue virgultorum ligni Corylorum quantum vis in loco calido exiccentur,cum arefacti fuerint,in tessellas scindantur,in alembico fictili destillentur, spiritus primo igne lento abstrahatur, ad quem sequitur oleum, quod à spiritu est separandum; commendatur ad dolores dentium & epilepsiam.

DE VIRTVTIBVS OLEI baccarum Lauri.

Conducit hoc oleum ad dolores hepatis, hemicraniam, nimiam frigiditatem stomachi & colicam intestini ieiuni. Item contra dolores vteri neruorum & omnium interiorum ex frigiditate prouenientes; contra arthritim frigidam & alios huius generis affectus: contra passionem iliacam & colicam, lethargiam, frigiditatem capitis, quotidianas & tertianas intermittentes febres, toti spinæ dorsi ante paroxysmum inunctum: habet enim vim recalefaciendi & emolliendi: & si cui ligamenta sunt exiccata & consumpta, præstantissimi erit medicamentum, si loca affecta eo inungantur.

DE OLEO HYOSCYAMI.

Gangrænæ hoc oleum mirifice opitulatur, panni nimirum ex lana in eo intincti & loco affecto applicati. Confert etiam omnibus locis inflammatis, ad ichorem articulorum & erysipelas.

OLEA EX GVMMIS FERE omnia sequenti modo præparantur.

Masticha, Myrrha & quodquod gummi aliud destillare cupis, primo subtilissime puluerisetur, in spiritu vini rectificato per triduum in balneo, ita, vt spiritus transuersos duos digitos supernatet, infundatur, cum vinum colorem ipsius gummi extraxerit, separetur, aliusque spiritus affundatur, iterum in infusione per triduum, vsque dum coloratum videris, relinquatur, idque quoad spir. absque colore remanserit, repetatur: Tunc spiritum colore tinctum & per interualla effusum per B. destilla: liquori extillato silices injice, ex arena destilla, seque-

sequetur oleum, quod rectificatum pulchrum colorem & saporem acquirit. Aut

Gummi alicuius & sacchari candi partes æquales cum silicibus puluerisatis in arena primum igne lento, postea fortiori, gradus scilicet tertij, destilla, ne empyreuma acquirat, & phlegma immixtum abstrahe, remanebit oleum, quod emplastris ad puncturas vtilissime admiscetur.

Quidam gummi in spiritu vini infundunt, cum vase bene obturato in cineres collocant, & in vesica destillant: olea odorifera, vt *benzoin, styrax &c.* in spiritu vini per fęces semel destillato debent infundi.

DE ALIO OLEO SVCCINI vel Mastiches.

Horum gummi, quodcunque vis ♃. ℔j. *arenæ albissimæ & puræ* ℔ß, *salis puluerisati M.* inuicem bene mixta, exiccata & retortæ indita cum capella in arenam collocentur & destillentur: recipienti vero mensuram vnam aquæ frigidæ infunde, vt oleum destillans ei innatet, & vsque dum spiritus, qui est quasi fumus albus, incipiat egredi, conuenienti igne regatur, quem per tres, quatuor vel quinque horas continuo calore conserua: quo facto aquam & oleum in aliud destillatorium infunde, bene obturatum in balneum tam profunde colloca, ne materiæ inditæ exterius conspiciantur, & ita destilla, & cum aqua incipit ebullire, extillabit oleum clarum & pellucidum, quod reserua.

Residuum cum arena misce, & in retorta destilla, sequetur oleum rubrum, rubini instar & pellucidum, quod separatim reserua: Hoc excepto

ignem vrge, habebis oleum craſſum balſamicum, extra corpus vſurpandum.

Hoc eodem modo etiam oleum maſtiches poteſt deſtillari: in quo opere deſtillatoria fictilia ſubtus & ſupra arena debent eſſe cooperta, & aqua ſemper recipienti infuſa, vt ſpiritus in illam incidant & ei innatent.

DE OLEO SVCCINI ALBI.

Succinum album oportet prius vino veteri infundere, & in cella vinaria ad altitudinem viri ſepelire, arena circumcirca & ſuperius cooperire, ibique ad ſex menſes vſque relinquere; quo enim diutius, eo melius. Quo tempore elapſo in retorta deſtilletur, vſurpatur hoc oleum intra & extra corpus ad morbum caducum, Apoplexiam & ad dolores colicos, vmbilico illitum.

DE OLEO CAMPHORÆ.

Camphoræ tantum olei Amygdalarum, vt tres digitos tranſuerſos ſupernatet, affunde, per octo dies in eo ita reſolue, quo facto ad altitudinem trium digitorum tranſuerſorum alium ſpiritum vini rectificatum affunde, per aliud octiduum ita relinque, deinde à Camphora abſtrahe & deſtilla. Vel

Ouorum quotquot vis ad duritiem coquantur, vitella eximantur, ęqualis portio camphoræ addatur, hæc mixta contundantur, deinde in mortario agitentur, deſtillatorio vitreo cum alembico cæco injiciantur, in B. collocentur, coquantur, poſtea inde exempta ſacculo ex panno è lana injiciantur, dum adhuc calent, exprimantur: extillabit oleum, cui affundatur ſpiritus vini, vt oleum ſupernatet. Vel

℞. Cam-

℞. Camphoræ q.v. puluerisetur, vitro injiciatur, pani calido è furno modo extracto imponatur, panisque ita calidus obstruatur, & habebis oleum.

DE OPTIMO MODO OLEVM Camphoræ ad vsum Medicum destillandi.

℞. Camphoræ subtilissime puluer. ℥jß. huic spiritus Terebinthinę vel oleum Amygdalarum dulc. ℥iij lente affunde, ad spissitudinem pultis commisce, tandem sal. absinth. ℥ijß adjice, iterum diligenter misce: hoc probe facto, in retorta, primum igne lento, deinde fortiori vsq; dũ egrediatur spiritus, & Camphora instar butyri cum multis albis spiritibus compareat, destilla. In fine autem recipiens, quem oportet esse paruum, amoueatur, ne destillata empyreuma concipiant. Hoc peracto ignis ita regatur, vt sal Absynthij in retorta à fœtore sufficienter repurgetur & simul calcinetur. Huic sali oleum primo destillatum affunde, diligenter commisce, & in alia retorta oleum per destillationem abstrahe; sal vero iterum calcinetur, & ita à fœtore repurgetur, & hæc omnia etiam tertia vice repetantur. Tandem in hoc adhuc butyroso oleo fragmenta tegulæ ignitæ ollæ apertæ injecta extinguantur, olla vero statim post infusum super tegulas oleum optime cooperiatur: & vltimo omnium ita per retortam igne lento destilletur: sequetur oleum clarum, cui si phlegmatis aliquid adhuc fuerit admixtum, debito modo separetur.

DE OLEIS EX GVMMIS.

Gummi, vt *mastiche*, *succinum*, vel alia primum

ſubtiliſſime puluerifata in retorta ita,vt tertia pars repleatur, igne lento deſtilla, recipientis appoſiti tertiam capacitatis partem aqua adimple, vſque dum ſpiritus tranſierint, lente deſtilla, hoc facto ignem vrge, omnibus per deſtillationem extractis oleum ab aqua ſepara, & aqua frigida affuſa rectifica.

Si lubet, aqua lauendulæ lauetur, vel in rectificatione aqua pulegij vel maioranę affundatur,pergratum enim hoc modo ſaporem acquirit.

DE VIRTVTIBVS OLEI Succini flaui.

Hoc oleum admodum eſt proficuum contra Apoplexiam, quam maxime præcauet,qualibet ſeptimana ſemel ad tres vel quatuor guttulas vſurpatum. Ioannis Hutteri coniunx Apoplexia corripiebatur, eratque quaſi in agone ſine omni ſenſu & motu, maritus hoc oleo fricabat linguam, infundebatq; eius guttulas aliquot, & eodem inungebat pulſus: vnde illico reſtituebatur.

Lipſiæ huius olei ℥ß venditur integro floreno, & ex ℔j. ſuccini ℥ij vel ℥ijß olei eliciuntur.

Eius olei guttulæ tres cum aqua aniſi vel iuſculo carnis ſumptæ menſtrua alba cohibent, partum confortant,ſputum ſanguinis ſiſtunt,tuſſimq; mitigant & phthiſi ſimul etiam conueniunt aliquoties nempe vſurpatæ.

Olei ſuccini flaui & caryophyllorum an. guttulæ 4. mixtæ,cum bombace exceptę & in orbiculo geſtæ ſæpiusque odoratæ catarrhos capitis ſiſtunt, aëremque malignum, præſertim Peſtis tempore emendant.

Olei ſuccini & cumini ana. guttulæ ſex cum aqua

aqua fœniculi potæ; promouent partum; siue sit viuus; siue mortuus; auertunt strangulatum vteri interius sumptæ & vmbilico inunctæ.

Quicunq; dolores artuum vel alibi persenserit, hoc oleo inungat, sanabitur.

Oleum hoc, quod per refrigerationem vel descensum destillatur, ad omnes calidas intumescentias commendatur, eas enim citissime absumit, omnium vero optimum est; quod turbidum & nondum rectificatum. Resistit etiam Apoplexiæ & Epilepsiæ, spasmo, & vteri suffocationi.

DE VSV ET VTILITATE Olei Masticis.

Conducit hoc oleum non solum ad calorem capitis, sed etiam ad eiusdem frigiditatem, item ad commotionem cerebri & delirium, in quo casu sæpissime est comprobatũ, superfluam & præternaturalem rubedinẽ faciei & reliquæ vniuersæ cutis emendat; surditatem visúsque debilitatem corrigit, amissum olfactum, & simul etiam memoriam restituit: meatus nariũ ad cerebrum vsq; reserat: scorbutum, putredinem oris, lapsum vuulæ, hæmorrhagiam gingiuarum; exulcerationem linguæ, ranulam & catarrhos suffocantes curat; nimiam magnitudinem mammillarum muliebrium præcauet, doloribusq; spinæ dorsi, tuberculis ani, intestini recti & matricis prolapsui conuenit, & hepatis Apostemata; fissuras & alia eiusdem incommoda sanat.

DE FACVLTATIBVS OLEI Myrrhæ.

Oleum Myrrhæ peculiarem habet vim cerebrum & ventriculum frigidum roborandi, & cõ-

coctionem iuuandi: itaque in omnibus huiusmodi morbis commode datur. Promouet quinetiam secessum & occlusos ventris flatus, corrigit tenesmum, & angustiam pectoris, iuuat expectorationem, & conciliat bonum anhelitum: inde conuenit pulmoni & hepati; resistit omni putredini, prodest lethargicis, colicæ puerorum, pellit vermes, sistitque menses nimium fluentes.

DE OLEO TEREBINTHINÆ & Resinarum.

Terebinthinam pellucidam in retorta lente igne destilla, habebis primo oleum albũ, ad quod sequitur flauum vltimo rubrum, quod fortiori igne erit extrahendum, hæc olea, vnumquodque separatim reserua: rubrum oleum est balsamus, qui in arena vel alio modo potest rectificari. Vt autem subtilissimum reddatur ego ad terebinthinæ libram quamlibet sumo spiritus vini octauam partem. Aut,

Terebinthinæ quantum libuerit affusa aqua fontana in retortam injicio & in balneo destillo: exit spiritus siue oleum album vna cũ aqua: si nihil amplius de oleo albo sequitur & simul etiam omnis aq. exiit, in cin. quod residuum est, lente destilla; & quando oleum flauum sufficienter exierit, ignem vrge, sequetur balsamus spissus emplastris ad puncturas valde proficuus.

DE HVIVS OLEI VSV & virtute.

Cui vrina est obstructa, sumat huius olei guttulas 4. vel 5. in aqua petroselini vel cichorij, iuuabitur illico. Conducit etiam ad dolores dorsi & lumborũ ex frigiditate vel obstructione prouenientes

nientes, vt & ad calculum ipsum, sæpissime nempe vsurpatum.

Contra mictionem sanguinis & omnes catarrhos frigidos multoties est probatum; mortificat etiam omnes dolores ex frigore prouenientes, membris affectis inunctum.

DE ALTERO OLEO.

Hoc oleum est valde calidum, & propterea cum summa cautela vsurpandum: omnibus contabescentibus membris mirabiliter conuenit. Vt & ad dolores vagos articulorum, si eo inungantur: omnibus idcirco vnguentis contra contabescentiam vtilissime immiscetur.

Bistorta, flores hypericon. chelidonia & flores centaurij in hoc oleo infusa & aliquandiu in sole relicta faciunt oleum rubrum, quod saluberrimus est balsamus vulnerarius ad vlcera frigida tumefacta; ea enim citissime ex fundamento sanat.

Nota: Balsamus lucidus Terebinthinæ in vino haustus mirum in modum confert lithiasi.

AD CANCRVM ET Fistulas.

℞. Ol. antimony guttul. 10. olei succini guttul. 6. cum cera & oleo oliuar. fiat vnguentum.

AD DEBILITATEM NERVOrum & Paralysin.

℞. ol. succin. ℥j, *ol. mastich.* ℥j, *ol. ex granis Iuniperi* ℥ß. *M.* & partes affectas in balneo inunge.

AD SPASMVM.

℞. ol. succin. ℥ij, *ol. lupi pisc.* ℥j, *ol. CC.* ℥ß. *M.* & vtere, vt dictum.

AD PARTVM MORTVVM EXpellendum, vterum mundificandum, & sterilitatem corrigendam.

℞. *Ol. succin. & mac. an. guttul. iij. ol. sem. verben. Misce* & cum aqua lilior. exhibe.

AD DOLORES MATRICIS.

℞. *Ol. succin gutt. v. ol. castor. & aneth. an. gutt. ij. Misce* & cum aqua Melissæ exhibe.

AD PVRGANDVM CAPVT.

℞. *Ol. succin. & maior. an. gutt. iij. ol. fœnic. gutt. v. Misce* & cum aqua Endiuiæ mane vtere.

OLEA EX LIGNIS OMNIA sequenti modo destillantur.

℞. *Lign. iuniper. subtiliter incis. part. 4. salis calcin. part. 1. diligenter misceatur*, in retorta vitrea igne libero primum lento, deinde fortissimo destilletur, & postea in B. rectificetur: exibit cum aqua oleum pulchrum, quod per infundibulum separa. Oleum pellucidum est, oleum genuinum ex ligno Iuniperino: quod residuum est, cum arena commisce & deinde destilla, habebis oleum balsamicum extra corpus vsurpandum. Et ita proceditur cum omnibus lignis; vt ligno Guaiaco, sassafras, tamaricis & chinæ.

BALSAMVS ARTIFICIALIS.

℞. *Terebinth. communis* ℔ iij, *terebinth. Venetæ* ℔ j. *styrac. liquidæ* ℔ ij, *benzoin, styrac. calamit. caryophyllor. cinnamom. nuc. mosch. an.* ℈ ij, *myrrh. elect. pro 4. bacen. lign. aloës* ℈ j, *spicæ indic. pro 3. bacen. pyrethri, mastic. thuris, calami arom. an.* ℈ j, *vini sublimati Mens. j. Zedoa. succin. citrin. galban. serapini an.* ℥ ij, *fol. menth. M. iij, ol. laurini* ℔ ß. *Misc.* & destilla sicut scis.

DE

DE VIRTVTIBVS HVIVS Balsami.

Conducit hic balsamus ad calculũ, obstructiones mensium, contractiones artuum & ad omnia vulnera sananda. Balsamus fuscus crura refrigerata restituit, iis nempe inunctus. Thomasius multos impotentia & contractura artuum laborantes hoc ipso balsamo restituit.

DE ALIO BALSAMO.

℞. *Myrrh. Elect.* ℥vij, *mastic.* ℥viij, *aloës hepat.* ℥xviij, *sal. commun.* ℔j. Mixta & contusa per retortam lento igne diligentissime destilla. Huius guttula vna gemmis est pretiosior, præsertim infantibus, contra lumbricos ventri inunctus; sanat etiam recentia vulnera, in quibus ossa non sunt læsa, idque spatio 24. horarum.

DE OLEO AD CONVVLsiones.

℞. *Terebinth. pelluc.* ℔.1. *ol. comm.* ℥x. *thur. myrrh. sarcocoll. mastic. croci, cyclam. equiset. rub. tinctor. an.* ℥j. *lumbr. terrestr.* ℥ij. hæc omnia super igne lento in sartagine ex orichalco optime misceantur, deinde per retortam destillentur, & cum nihil amplius extillat, oleum ab aqua separetur.

Est hoc oleum mirabile ad spasmum & paralysin, tam in vulneribus, quam contusionibus & huiuscemodi affectus alios.

DE BALSAMO HYPERICONIS & eius vtilitate.

Hic Balsamus est præsentaneum remedium & optimum auxilium ad omnia vulnera, puncturas siue ictus, tubercula, intumescentias, apostemata, doloresque dentium & oculorum, & sine nausea

contra omnes dolores internos, interius etiam vſurpari poteſt, ideo pro ſingulari Dei dono merito habendus.

In menſe Iunio, Iulio & Auguſto, quando nempe hæc planta floret, eius florum, antequam exierint, totum triduum ánte nouilunium, & præſertim luna exiſtente in capricorno, ariete & virgine, ante ſolis ortum duas vel tres libras collige, ab omnibus filámentis mundifica, tantum vini boni Rhenani, vt manum tranſuerſam ſupernatet, in olla affunde, olla vero ſit intus & extra vitreata, nec floribus & vino vſque ad ſummum plena, operculo ſimiliter vitreato tege, cum albumine oui, calce viua & farina triticea æquis partibus mixtis diligenter occlude: hoc facto olla ita cum operculo occluſa per octiduum vſque dum exiccata fuerit, ſeponatur, poſtea in lebetem aqua plenum collocetur, vt poſſit per horas ſeptem vel octo ebullire: quo facto inde exime, poſtquam refrigerata fuerit, operculum amoue, flores iniectos cum vino in ſacculum infunde, quantum potes exprime, expreſſum vitro infunde, & tamdiu, vſque dú balſamus nobilis ſupernatet, dimitte; hunc diligenter ſepara & collige: quouſque nihil amplius innatare videris. Quidquid autem non oleum, ſed fœculentum & immundum fuerit, ad antiqua & putrida vlcera poteſt vſurpari. Antequam vero ollam, vt dictum eſt, occludas, addere oportet *Terebinthinæ ℔ß, olei oliuarum ℔j, & croci ad pondus vnius oboli, & tantum vniuscuiusque ad Menſ.j. vini*: ſi vero plus vini & florum ſumpſeris, etiam reliquorum pondus erit augendum. In obſtructione vero ollę lintea vetuſta conſcindantur, eiuſque fragmentis

cum

cum massa prius dicta oblinitis superior pars ollæ cum operculo vniatur & etiam exterius iisdem obducatur.

HVIVS VSVS.

Cum vti hoc Balsamo volueris cochleare paruum in promptu habeas, cui parum huius balsami cum bombace infunde, & super candela cerea calefactum vulneribus, punctim vel cæsim factis, applica, & per octiduum, vt bombax vulneri adhæreat, ibidem relinque: hoc facto in posterum quotidie mane & vesperi huius balsami calide vulneribus aliquid admoue: si vero Gossypium maturius à vulnere abstergatur, de nouo in cochleari calefacito & vt antea procedito, quousq; gossypiũ adhæreat: vulnus autem nullo modo madefacias, si sanationem absq; vlceratione promouere cupis.

Applicandus etiam est calide hic balsamus erosis dentibus & intumescentibus gingiuis.

Quomodo ex omnibus rebus adiposis & pinguibus oleum destillari possit.

DE OLEO CERÆ.

Ceræ quantum vis ad ignem liquescat, cum farina laterum quantum necesse fuerit, admisceatur: cum aliquantulum inspissatum fuerit, cum spatula ferrea diligenter commoueatur, hoc facto tabulam ligneam farina laterum consperge, ceram secundum longitudinem super eam ducito, cum frigefactum fuerit, in frustula vt in retortam ingredi possint, conscindito; capellæ arenæ injicito, capellæ etiam partem superiorem arena cooperito, operculum adaptato, illud vero prope rostrum

retortę abſcindito, vt aqua effluere poſſit, recipiẽtem cum ſpiraculo applicato & igne lẽto deſtilla. Cum omne oleum iam tranſiuit, & refrigeratum fuerit, tum aliam retortam elige; farinam lateris conuenienter injice, oleum prius calefactũ affunde, diligenter miſce, & vt antea modo tertio deſtilla. Oleũ, quod ita deſtillat, ad omnis generis vulnera & vlcera ſananda vix habet ſimile. Quod ſi clarius & omnis fœtoris expers habere cupis, primo aqua rectifica & in cinere deſtilla, habebis oleum pulcherrimum & lucidiſſimum vna cum aqua, quod cum vino purificetur & rectificetur: erit hoc modo multo præſtantius, & ad magnatum vſum aſſeruandum. Memini cuiuſdam, cui globo bombardico manus erat perforata & ſeptem diebus curabatur, ardorem enim pulueris hujusmodi mirifice corrigit.

Alia præparatio.

℞. *Ceræ flauæ part.* j. *oſſis vſti vel arenæ part.* 3. hæc groſſo modo inciſa & pulueriſata in veſica per arenam deſtilla, & poſtea cum aq. rectifica, ſequetur oleum pulchrum aurei coloris. Vel

℞. *Alumin. plumoſi, & ceræ partes æquales*, oleum, quod per deſtillationem ex illis ſequitur, cum duplici pondere aquæ affuſæ rectifica; extillabunt ſimul, tandemque ſepara.

DE VIRIBVS OLEI Ceræ.

Præſtantiſſimum eſt hoc oleum ad emollienda vlcera, ſiquidem celerrime penetrat, emollit & reſoluit, & in correctione cicatricum & macularum omnia alia antecedit, ſi modo poſtquam vulnera & vlcera iam ſanata fuerint, vſurpetur. Miti-

gat

gat quin etiam dolores podagricos & arthriticos cum summa omnium admiratione, & omnis generis vulnera & vlcera sanat.

Hoc oleum ex cera recenti per alembicum destillatum sanat fissuras labiorum & papillarum muliebrium, illis illinitum, nec infantulos à suctione impedit, illico enim illas sanat, doloremque mitigat.

Intumescentiæ hoc oleo inunctæ sine mora euanescent. Contra dolores colicos vmbilicus hoc oleo inungitur & calide contegitur.

Huius olei guttę 6. cum aqua card. ben. sumptæ doloribus laterum medentur. Membra ex podagra incuruata & contracta hoc oleo restituuntur. Si cui ventriculus intumuerit, huius olei guttas tres vel quatuor in iusculo sumat, & ventriculum eodem inungat: hoc modo inunctum membra frigefacta calefacit. Mulieres, quibus mammillæ intumescunt aut exulcerantur, hoc oleum cum oleo amygdalarum dulc. mixtũ mammillis applicent, ad vlcera vero ad modum balsami vsurpent, vltimo etiam ipsas hernias pudendorum perbelle sanat, mane & vesperi inunctum & ligatura applicata.

DE OLEO CASTOREI.

Castorei subtilissime incisi quantum vis in spiritum vini rectificatum infunde, per duos vel tres dies (quanto enim diutius, tanto melius) digere: & vinum in B. euaporetur, hoc enim facto oleum remanet, si vero castoreum in copia haberi potest, post dictam destillationem relictum oleum lateribus ignitis potest affundi, & per retortam vndique coopertam lente destillari.

DE OLEO AXVNGIÆ VEL seui Ceruini.

Eſt mitigatiuum Theophraſti cõtra Podagram. Axungia ſiue ſeuum ceruinum quantum calidum haberi poteſt (quanto enim calidius; tanto melius) per retortam in cinere igne lento, vſque dum phlegma exierit, deſtilletur, cum extillare ceſſat, ignis augeatur, alius recipiens adaptetur, alteraque aqua excipiatur, cum colorem mutare incipit, ab opera deſiſte, vt poſſit refrigerari, recipientem cum arena obducito, & igni fortiori deſtilla, cum nihil amplius extillat, recipientẽ amoue, & fortiſſimo igne vrge, ita enim proprium eius ſal in quãtitate non mediocri ſurſum reuerberat, hoc refrigeratum collige, & in vitro mundo optime obturato ad neceſſitatem reſerua: membra enim prodagrica ſemel vel bis poſt balneum hoc oleo inuncta, emolliuntur, dolores reſoluuntur & materia per ſeceſſum euacuatur.

DE OLEO EX SANguine Ceruino.

Hoc oleum Podagram ipſam per aluum expellit.

Sanguinẽ vero cerui ita per ſe per retortam deſtilla, cum phlegma extillauit, & guttulæ incipiunt fieri fuſcæ, & oleum effluere, alium recipientem adapta: & quouſque nihil amplius de oleo ſequitur, deſtilla: durante deſtillatione grumi ſalis retortæ adhærent, hoc igitur cum oleo abſterge, rectifica & vtrumque ad vſum reſerua.

DE OLEO CONTRA Podagram.

℞ mell. lib. ij. vitriol. calcin. libr. j. ſpirit. vini rectif. ℔ß.

℔ß. *fragmentor. later.* ℔ j. in alembico destilletur, primo lente, quousque phlegma veniat, deinde, vt spiritus sequatur, igni fortiore: alembicus autem debet habere rostrum breue; siquidem spiritus ad 20. vsque horas cum hoc oleo extillant, quo membra podagrica cum penna columbina alba debent inungi.

Maximum etiam præstat auxilium aqua fungorum esculentorum ad podagram & atrophiam membrorum, si eadem confricentur.

DE OLEO CAVSTICO, QVOD omnia tubercula, scrophulas, verrucas & alia huiusmodi sine dolore aperit.

℞. *Ol. philosophor. opt.* ℔ß, *thur. alb. opt. mastic. gumm. arabic. terebinth. an.* ℥ij, omnia simul contundantur & misceantur, per alembicum destillentur, cum ℔ v. cineris quercini misceantur, iterum per alembicum destillentur, ad vsum reseruentur, & locis affectis sæpissime inungatur.

DE OLEO FISTVLAS MORTIFICANTE & verrucas eradicante.

℞. *Calc. viu.* ℥ij, *Euphorb.* ℥j, *optime contusa cum* ℔ß *ol. philosophor. vel ol. benedicti commisce & per alembicum destilla: habebis oleum præstantissimum, quo admiranda efficere potes.*

DE OLEO, SPIRITV ET SALE vngulæ alcis.

Vngulas alcis optime mundatas & pulchras in taleolas subtiles cōscinde, & in retorta VValdburgica optima igne aperto destilla: prima hora exibit parum aquæ flauę vel phlegma: cum vero ignē fortificaueris, oleum subsequetur flauum; quo

viso ignem adhuc magis vrge, quo vsque retorta plane ignita fuerit, tunc enim effluet balsamus fuscus, qui in recipiente aquæ innatat, vt & sal volatilis, qui vitri parietibus interioribus adhæret. Destillatione finita, omnia ex recipiente exime, in minori alembico vitreo injice & per arenam destilla, exibit primo spiritus, postea oleum, tandem vero sal in superiori parte alembici sublimatur: spiritum per tritorium ab oleo separa: habebis oleum ad epilepsiam accommodatissimum: cuius sal & spiritus ad multa vtilissime possunt vsurpari.

DE EXPERIMENTO EX CRAnio humano contra morbum caducum.

Caluariam hominis è patibulo suspensi, aut rotæ impositi contritam destilla, & aquam emanantem bis rectifica, hoc peracto ℞. *Essent. perlar.* ʒß *rad. pæon. castor. an.* ʒj, *musci, meliss. anacard. an.* ℈j. *aq prædict.* ℥j, *hæc inuicem misce.* & ægro in principio paroxysmi cochlear j huius mixturæ exhibe, effectum admirandum videbis. Vel,

Caluariam hominis non sepulti, sed violenta morte deleti contere, in arena per retortam destilla, aquam rursus super fæces affunde, & secunda vice destilla, & aquam per B. rectifica.

℞. *huius aquæ* ℥iij; *castor.* ʒj; *spec. diamosch. dulc.* ʒij; *mell. anacardin.* ʒß. *hæc inuicem mixta iterum destilla, aq. huic succi perlar.* ℈ij, *ol. vitriol. gutt. v. & ol. anisi. gutt. x. adde* & de hac mixtura epilepsia laboranti cochlear j. per nouem dies continuos ieiuno exhibe.

D

DE OLEO SANGVINIS humani contra morbum caducum.

Sanguinis humani per venæ sectionem emissi sufficienti quantitati spiritum vini affunde, ita simul per mẽsem integrum fimo equino ad putrificandum committe, postea per cineres destilla: trãscendet oleum cũ aqua: spiritum vini cum phlegmate per balneum abstrahe, quod reliquum est, in retorta per cineres nouem vicibus rectifica, habebis balsamum vel oleum perpulchrum coloris aurei: de quo epileptico quotidie ℈j cum aq. pæoniæ dies triginta continuos exhibe, idque præcipue in nouilunio faciendum & per totum annum continuandum.

DE BALSAMO SANGVINIS humani.

℞. *Sang. humani sani* ℥vj, *alcool. vini* ℥j: post digestionem bis destilla, iterum pone in digestionẽ vent. eq. per medium mensem, donec aqua genuina appareat, superior alba, inferior aurea, quæ separata ab altera ad morbum caducum optima est. Auxiliatur etiam omnibus affectibus ex calore vel frigore exortis, quamcunque complexionem debilem restituit, morbos cerebri, memoriæ & spirituum emendat, venenum à corde propellit, pectus amplificat, morbos pulmonum abigit, omnes grossos humores absque vllo nocumento extrahit, sanguinem purificat, omnia alia medicamenta in hoc ipso superat; fluxus ventris quoscunque & dolores renum sistit, bilem venenatam corrigit, sperma & sanguinem auget, venas neruosque aperit, eorumque affectus sanat. Conducit etiã ad Apo-

plexiam, Epilepſiam, Vertiginem, & continuum dolorem capitis in electuario appropriato ſumptus; amiſſam loquelam reſtituit, & ſi quis eſſet ſemimortuus & abſque omni ſermone, eum ocyſſime reuocat, in ſpiritu vini nempe ſumptus: redit quamprimum ad ſeipſum & loquitur ſine vlla hæſitatione & delirio, vt ipſemet in illuſtri quodam Comite ſum expertus, qui cum eſſet quaſi in agone, hoc balſamo fuit reſtitutus, loquelam amiſſam recepit & teſtamentum conſtituit.

Senes ſi de hoc quotidie paululum ſumpſerint, cum admiratione quaſi reiuueneſcunt: cor enim eorundem ita exhilarat, vt ſibiipſis iuuenes eſſe videantur, omnes vires reſtaurat, hominemque vſque ad mortem in ſanitate conſeruat. Qui morbum hunc vel illum timet, per integrum triduum de hac aqua bibat, morbum ſine dubio auertet.

Si cui ligamenta cum duritie intenduntur & retro trahuntur, ſanguinem humanum ſepties deſtillet & neruos vel ligamenta hac aq. confricet.

Vel ſanguis humanus in vitro optime obturato in terram vel fimum equinum per dies nouem vel diutius ſepeliatur, ac poſtea per alembicum deſtilletur, extillabit primum aqua, deinde oleum, quo neruos in loco calido inunge.

DE SPIRITV SANGVINIS humani.

Sanguinem hominis ſani in veſica vitrea per arenam primum ig. lento, quouſq; ſeroſitas exierit; deinde vſq; quo nihil amplius de fumo conſpiciatur fortiori deſtilla, quicquid effluxerit per chartā griſeam filtretur, vt ol. nigrum ac fœtidum ſeparari poſſit; aq. flaua duplicem materiam, aquoſam

nempe vel phlegmaticam & spirituosam cum sale volatilissimo in se continet, quę per B. à se inuicem sunt separandæ: nam sicut spir. vini, ita pars spirituosa in alembico ascendit & portio phlegmatica relinquitur, spir. vero à phlegmate miro modo cognoscitur: si namque guttul. aliquot spir. vitr. salis vel aq. fortis huic sp. addideris, statim cum fragore bullulæ aliquot ascendunt, quæ in phlegmate non inueniuntur. Qui hoc spir. recte vti didicit, gloriari potest, se arcanum magnum contra Epilepsiam, Apoplexiam, Asthma & alios huiusmodi affectus habere.

DE AQVA SANITATIS.

℞. *Sanguinis pueri sani à serositate repurgati* ℔ j. *succor. fl. chelid. anthos, bugloss. borrag. mellis albi opt. an.* ℔ ß, *iis cōmixtis* adde *Zinzib. nuc. moscat. caryoph. cub. mast. galang. card. gran. parad. baccar. iuniper. cinnam. an.* ℥ j. *xyloal.* ℥ ß. *mosc.* ʒ j, *ambr.* ʒ ß, *hæc subtilissime puluerisentur & reliquis commisceantur, per octiduum in olla cooperta sub terram fodiantur, deinde destillentur, & elementum quodlibet, nempe aq. aër, ig. separatim excipiantur.* Aq. hæc confortat hominem, & ab omnibus morbis liberat, cuius virtutes non satis possunt commendari.

DE CVRA EPILEPSIÆ REGI Ferdinando à Theophrasto præstita.

Cæsarea Sua Maiestas sumat sphæram microcosmi, eam ad carbones ardentes in retorta vsque ad separationem serositatis destillet; hanc iterum affundat & per destillationem abstrahat, idq; tertia vice repetat, aquam vero, quę auro ipso pretiosior, asseruet. Præterea ex radice & foliis Pæoniæ

aquam destillet, terram eius residuam in cinere comburat, & salem ipsius per aquam eius propriā extrahat, habet hic sal virtutes maxime admirandas. Hoc facto, & si Sua Maiestas homini, qui viginti, vel plures annos epilepsia laborauit, subuenire cupit, *prædictæ aquæ vnciis sex; castor. rec. spec: diamosc: dulc. an. ℥j. mell. ʒij; & anacard. ʒ. ß. immisceat*, iterum per B. destillet, huic destillato adhuc *margarit. præp.* g̃ *xx. ol. vitr: gutt: v. ol: anisi gutt. x: adiiciat*, & huius mixturæ homini iam epilepsia correpto cochlear vnum infundat, idque ad nouem dies continuet, semper ieiuno stomacho & tres horas hoc sumpto à cibo abstineat: curabitur ex fundamento. Suam vero Maiestatem submisse rogo, ne cuiquam reuelet.

DE GENVINA ET OPTIMA præparatione olei ex spiritu vini.

Spir. vini veteris fortissimi in cinere, vti scis, quousque pannum vel linteum incendat; destilla, deinde destillationem in B. quinquies repete, ab omnibus destillationibus quartam partem in vitro relinque, illa enim ad hoc opus est inutilis: & hoc modo spiritus vini ad summam perfectionem est paratus. Hunc igitur in pellicano in Balneum tamdiu, vsque dum oleum cæruleum in vitro compareat, & se ab alio separet, quod 8. vel 9. hebdomadis circiter fieri cōsueuit, dimitte, hoc facto phlegma ab oleo lente effunde, oleum in cineribus per alembicum destilla; & ita erit rite paratum, habebitque iucundissimum saporem, qui in mundo reperiri potest.

DE

DE AQVA VITÆ SEV Auro potabili.

Si quis cupit præparare aquam vitæ; quâ sanitatem hominis ad multos annos conseruare morbosque expellere possit, quod sane est arcanum diuinum arcanorum philosophorum omnium præstantissimum, cui nulla medicina, quantacunque fuerit, comparari potest: Ille hanc aquam vitæ rectificet; & à lapide rubro, qui perfectissimus est, separet: in hac etiam aqua lapidem igne lento soluat. Et sane dico tibi, quod eũ in aquam soluere potens sit, quæ aqua colore erit auro similis, pellucida & clara; & ita habebis pulchram & nũquam satis laudatam aquam vitę, quam mastice obturatam diligenter reserua; & hęc aqua nominatur Aurum potabile, quod chymici quærunt. Hoc aurum potabile Hermes, omnium Chymicorum primus inuenit: conseruat sanitatem, expellit omnes morbos, & etiã ipsam lepram; retardat senectutẽ & sperma augmentat. Cætetæ eius virtutes, quæ sunt innumeræ, non possunt describi; eas ipsemet pro tua prudentia inquirere poteris.

Nota. Ex spiritu vini optimi destillati quintam essentiam, vt nosti, extrahe, mediam videlicet primo partem, quod relictum fuerit, adde; quod vero transiit, secundo per alembicum abstrahe, vt tertia pars relinquatur. Essentia vero extillata in cinere calido per 24. horas continuo ascendet, hoc enim modo figitur, vt cœlum. Si vero plures dies ita ascenderit, & cognoscere cupis, an rite sit paratum, foramen, quod albumine oui & charta fuit obstructum, aperi, per quod si odor nobilis & valde gratus iuxta eius nępe herbas & simplicia,

exierit, tunc præparatio erit perfecta. Si vero talem odorem non habuerit, ſcias, eſſentiam illam adhuc continere empyreuma, itaque diutius etiā circulanda quouſque nullam acredinem in ore exuſcitet, omnem amaritudinem ad ignem amiſerit eiuſque terra in fundo remanſerit & ſe à ſubtilitate ſeparauerit, hoc enim modo erit perfecte pręparata. Multa tibi arcana hic reuelaui ad Gloriam Domini noſtri Ieſu Chriſti.

DE MODO OPTIMVM VINI Spiritum præparandi.

Flores Spicæ nardi in fæcibus digerantur, deinde fæces deſtillentur: habebis ſpiritum præſtantiſſimum, iucundiſſimi ſaporis: His etiam lauendulam ſiccam immiſcere potes.

DE AQVA, QVÆ OMNIVM herbarum & radicum vires extrahit.

Rorem maialem deſtilla, hic ſubtilius & iucundius aquam extrahit, quam aqua vitæ ipſa, & ſanguinem etiam purgat.

DE OPTIMA AQVA Roſarum.

℞. Galang. ℥j, caryophyllor. ℥ij, cinnam. ℥ß, mediocriter incidantur aquæ roſar. optimæ, quartæ vnι infundantur & in Sole circulentur. Aqua hæc confortat cor, abigit lipothymiam, acuit intellectum, & ideo quouis pretio maior eſt habenda.

De modo ex omnibus herbis efficaciſſimas aquas deſtillandi: & quomodo ex qualibet ſine omni additamento fortiſſimum acetum comparari poſſit.

Herba

Herba vel flores, vtpote rosæ primum conscindantur; deinde in mortario contundantur; succus exprimatur, filtretur: & ad medium vsque destilletur; quod extillauerit, bona erit & valde efficax aqua: quod in vase remansit, in vitrum peculiare filtretur, & bene obturatum per hebdomadas aliquot insoletur: conuertitur enim hoc modo in optimum acetum.

DE SPIRITV EPILEPTICO.

℞. *Summitat. hypericon. anagallid. rutæ, rad. pæon. visc. querc. theriac. an. ℥ij, vel ij ß. quart. vel ℔ij ß vini affunde, per dies aliquot in locum calidum colloca; per pannum colato, essentiæ vitriol. ℔ j. caluar. human. optime pulueri satæ ℥ij, opij optime præpar. ʒß, camphor. ʒß, adde* & cum per mensem integrum sub fimo equino steterit; spiritum per destillationem abstrahe. Habebis ad Epilepsiam spiritum accommodatissimum ad guttulas 20. 30. 40. 50. vel 60. cum *aqua cerasorum nigrorum, florum tiliæ* vel alia huiusmodi vsurpandum.

AQVA EPILEPTICA LANGII.

℞. *Flor. lil. conuall. M. viij. superinfundatur Mens. vini Cretici vel muscatell. aut alias generosi, in eo stent per dies 8. deinde organis vitreis in B. repente destillentur. Mox ℞. Cinnam. ʒvj. nuc. mosc. ℥ß. piper. long. ʒij, flor. lauend. ℥j. fl. rorismar. flor. Stœchad. an. ℥ß, cubebar. ʒij, visc. querc. rad. pæoniæ, rad. dictam. nostrat. an. ℥ß. omnia crassiuscule contrita rursus in vino superiori per octo dies loco aprico macerentur & postea vt supra destillentur.*

DE AQVA CONTRA VENENA Lethalia & Pestem.

℞. *Antid. Matthiol. contra venena lethalia syrup.*

de corticib. citri an. ℔ j. *aq. vitæ optima in vitreis organis destillatæ* ℔ß, Misce in vitro optime clauso per mensem, donec totum dissoluatur; bis tamen in hebdomade agitãdo. Exacto deniq; mense clarã aquam aureo colore nitentẽ electuario supernatare inuenies, & quæ iam omnem illius vim in se contraxerit. Tanta hæc aqua virtute pollet, quod millies expertus sum, vt à quatuor drachmarum pondere pota vel per se vel cum pari odorati vini quantitate, vel cuiusque aquæ cordialis, vbi quis ictus vel demorsus à quocunque venenato animali in tanto mortis discrimine versaretur, vt loquelã visum & reliquos fere sensus omnes amisisset, ægrum ingenti astantium admiratione à profundo veluti somno excitet, quin & vomitione plurimã infectorum humorum copiam exhaurit. Valet etiam contra venena per os assumpta & pestem ipsam. Matthiolus.

DE AQVA VITÆ CONTRA Colicam, si cui ventriculus premitur vel ascendit.

℞. *Passular.* ℥j. *cinnam.* ℥ß. *caryophyllor.* ℥ij. *Galang.* ʒj. *rhabarb.* ℈j. misce quartam partem mensuræ spiritus vini semel à fæcibus destillati, affunde & in loco aprico vel hypocausto calido per tres vel quatuor septimanas relinque, huius aquæ cochleare vnum vel alterum vsurpetur & stomachus puluinari calido contegatur.

DE SPIRITV CONTRA Colicam.

℞. *Sem. anis. fœnic. cumin. carui. an.* ℥iiij. *flor. chamom. Man. ij. per aliquot dies in spiritu vini infundantur,*

ur, postea per B.M. destillentur, destillato Man.j. petroselini concisi injiciatur, mixtura cum iulepo rosato dulcoretur & per chartam griseam filtretur: habebis aquam admodum iucundam contra flatus, colicam & ascensum stomachi.

DE AQVA VITÆ MVLIERVM admodum præstanti & efficaci.

℞. Cinnam. nuc. mosc. mac. zinzib. granor. parad. cubebar. card. ℥ij, pip. long. ℥j, galang. ℥ß, omnia tenuissime incisa injiciantur in vitrum trib. mensuris optimi vini, per tres septimanas infundantur, quotidie agitentur, quo tempore elapso, vinum effundatur, aromata subtilissime contundantur, vinum rursus affundatur; saluiæ, menthæ crispæ & fœniculi tenuissime incisorum an. Mj. & totidem salis tosti adjiciatur, ita vlterius per diem infundantur, tandémque destilletur. Et si vinum hoc modo fuerit extillatum, tunc vtere, vt sequitur. Si mulier habet vterum refrigeratum, vel in eo colluuiem sanguinis vel massæ corruptæ, vel molem in dies crescentem, per aliquot menses quotidie mane & vesperi de eo bibat, vterum enim egregie recalefacit & corroborat: qui vterus hoc modo corroboratus omnem immunditiem ex seipso expellit, sterilitatem corrigit & robur conciliat.

DE SPIRITV SEV AQVA vitæ stomachali.

℞. Zinzib. alb. ℥iij, nuc. mosc. mac. zedoar. gal. caryoph. an. ℥j, omnia mediocriter incisa tribus quartis spiritus vini aliquot diebus infundantur, deinde in B. M. destillētur, spiritus destillatus cum ℥x. syr. cydon. & ℥ij santal. subtilissime incisi misceatur, & per chartam

grif filtretur. Habebis ſp. ſtomachalem egregium.

DE AQVA STOMACHALI.

℞. *Fol. card. ben. meliſſ. roriſmar. menth. ſaluiæ, bugloſſ. & borag. putrefiant in vino albo, deinde deſtillentur, & cinnam. galang. caryophyll. nuc. moſc. ac mac. an. ℨj. adjiciatur.*

DE ALIA AQVA STOMACHALI.

Vini menſuris ſex ad remanentiam menſuræ vnius & dimidiæ deſtillati adde *ſaluiæ* ℥ß, *caryophyl. cinnam. mac. & granor. paradiſ. an.* ℨj, per dies 14. infundantur, & poſtea hujus vini mane & veſperi cochleare j ſumatur: ſtomacho enim valde eſt proficua hæc aqua & per omnia membra penetrat.

DE AQVIS DESTILLATIS, ET primo de aqua Fragorum.

Fraga matura in vitrum injice, cum ibidem putruerint, deſtilla. Hæc aq. habet vim peculiarem & abditam etiam lepram ipſam ſanandi cum eſſentia vini temperata, ventriculum corroborat, omnia venena à corpore expellit, obſtructionem menſtruorum reſerat, humores vrentes corrigit, & maculas oculorum abſtergit. Melancholici hac aqua ſe ſæpius debent abluere.

DE AQVA PANIS.

Micas panis ſiliginei è fornace modo extracti & adhuc calidi in patinam injice, nuces moſcatas 8. vel 9. minut. inciſas ſtatim antequam mica fiat tepida, adde, 4. menſuras vini rubri affunde, cum alia patina optime contege, & poſtquam per 24. hor. ita ſteterit, per alemb. deſtilla, & vt aliam aq. in vitro reſerua. Huius aquæ cochlearia duo contra dyſenteriā cruentā & albam cū ſumma vtilitate ante paſtū exhibentur vt & contra euomitionē

fre-

frequentem ætate constantium & puerorum; his vero nō vltra cochlear vnum; in ea etiam linteum licet imbuere & naribus admouere. Si cui mulieri menses nimium & longius fluunt, huius aquæ mane & vesperi cochleare vnum vsurpet.

Aliqui huic aq. iam destillatæ ℥ß *sal. recentis;* colij vltra hanc etiam *rutæ, bacc. lauri an.* ℥j *castor.* ʒj, *pomique citrini ad magnitudinem nucis adijciunt.*

DE FLORE COELI.

Hic flos mense Maio circa Pentecosten temporeque nocturno instar muçoris narium in prata incidit: idque trepidanter & quasi in circulo, hæc aqua lente destillata, (aliàs enim nimis cito ascendit) est corrosiuum dulce: omnes dolores cum admiratione sedat, vlcera quotcunque rebellia curat & sanationi obedientia reddit, cum emplastris ad puncturas mixta in cancro & fistulis est valde admirabilis cum pannis laneis applicata, vermemque interficit.

Heluetius quidam ex eo fecit puluerem album & cum eius granis 2. vel. 3. sistebat omnes dolores internos intensissimos, eoque vt exterius in vlceribus, ita etiam intra corpus summa felicitate vtebatur.

AD PVTREFACTIONEM HEPATIS & Pulmonum.

Anisum & pulmo vitulinus destilletur, huiusque aquæ per nouem dies continuos quotidie bis, qualibet vice ℥j bibatur.

DE AQVA PVRGANTE.

℞. *Flor. persicor. scammon. turbeth. an. in B. destillentur* & aqua in vase vitreo asseruetur: hęc modice admodum soluit.

DE AQVA VALDE CELEBRI AD omnis generis lumbricos expellendos.

℞. Sem. sanct. ℨviij, *scob. CC.* ℨij *persic. exiccator.* ℥j, *aloës hepatic.* ℥ß, *his omnibus mixtis grosso modo contusis: & vasi vitreo iniectis affundatur aquar. tenacet. rutæ, fol. persic. & absinth. an. quart. j. ß vel* ℥2 4. *per triduum in B. putrefiant, deinde tribus vicibus destillentur, semperque aqua fæcibus iterum affundatur*, habebis aquam ad vermes enecandos & exturbãdos valde proficuam & sæpissime probatam. Dosis eius in homine adulto est ad ℥ij vel ℥ijß, in iunioribus ad ℥jß, in infantibus vero ad ℥j. vel ʒvj vel ℥ß iuxta eorum ætatem.

DE AQVA CONTRA SVFFOcationem vteri.

℞. Fol. meliss. ℔ij, *rutæ, saluiæ nobilis an.* ℥iij, *fl. anthos* ℥jß, *caryophyll. cinnam. an.* ʒij, *nuc. mosc.* ℥ß, *mac.* ʒj, *ol. lauendul.* ℥ß, *hæc omnia grosso modo incisa in cãtharo vino albo optimo pleno per* 14. *dies tempore æstiuo insolentur, deinde destillentur.*

Si quis de hac aqua vti cupit, prius fragmentum camphoræ ad magnitudinem pisi cum candela cerea incendat, in haustulum huius aquæ immergat, & deinde ebibat, lentisque instar *Zibethi* vmbilico inungat.

DE AQVA CONTRA phthisin.

Limaces, Nicotiana vinumq; bonum, vti notum est, destillentur: huius aquæ cochleare j menses pellit.

DE ALIA AQVA CONTRA Phthisin.

Cordis vitelli nigri quantum vis minutissime conscin-

conſcindantur, & deſtilletur, de aqua hac phthiſicus frequentiſſime bibat, reſtituetur ſine dubio.

DE AQVA CONTRA CONTRActuras & impotentiam artuum.

Si quis ex colica in cruribus brachiisque paralyticus factus fuerit, hac aqua auxilio diuino poteſt reſtitui.

℞. Saluiæ hortenſ. & ſylueſtr. diptamn. alb. bryon. fol. & flor. lauend. an. M j. caſtor. recent. ℥iij, hæc omnia in menſur. j ß vini boni in olla vitreata beneque occluſa ebulliant, & deinde deſtillentur.

Qui doloribus colicis ſunt affecti huius aq. mane cochlearia duo, duabus hor. ante paſtum, & totidem veſperi duabus horis poſt cœnam vſurpent; ſine omni dubio reſtituentur.

Si vero dolores fuerint immenſi, doſin prædictam augeant, prout dolor requiret. Perutilis eſt etiam ad catarrhos & apoplexiam.

DE OLEO EXCRETIONEM alui promouente.

Mirabile hoc oleum, ſine omni periculo purgat. *℞. Aloës hepat. ℔ j. myrrh. ℥v, vtraque cribrata in alembico lento igne deſtillentur, & oleum reſeruetur.* Quo ſi vti voles, ventriculum eo inungas eumque linteis calefactis contegas: vel ſi perfectiorem operationem deſideras, loco linteorum ſpongiam in oleo intingas & applices. Eſt ſane medicamentum principe dignum.

EXPERIMENTVM AD CONfortandum coitum.

Hoc medicamentum illuſtris Iulius Comes Solmẽſis Ioanni Schenckio communicauit tanquam certiſſimum. *℞. Fol. ſabin. quantum vis, per alemb.*

destillentur, aq. fæcibus reaffundatur & altera vice destilletur, vesperi cubitum iturus bibe. *Cast. tritum & testes vulpinos sume, fiantque inde cum ol. cinnam. & sacchar. tabulæ*, de quibus sumat vesperi: etiam emortua genitalia reuocare dicitur.

DE AQVA CONTRA Pestem.

Nuces iuglandes circa festum Ioannis collectas centum cum corticibus & omnibus contunde, fol. scabiof. verb. solani & semperuiui an. M j. adde, acetum affunde, ita commixta concoque, non tamen diutius, per noctem ita stare permitte & postea per alemb. destilla, de hac aqua æger cochleare vnum ebibat & sudori se accommodet.

DE SPIRITV VRINÆ.

Vrina pueri sani bibentisque vinum in recipiẽte optime obturato per 2. menses putrificetur, deinde per chartam triplicem, quæ ol. sit imbuta, destilletur, postea rectificetur, fiet sp. ig. omnis fœtoris expers. Inseruit hic sp. ad omnes obstructiones internorum membrorum, vtpote hepatis, lienis, hypochondriorum, venularum, flauam & nigram icteritiam, & cachexiam.

DE OLEO EX LVTO Theophrasti.

Calculorum hominis & salis nitri æquale pondus igne aperto per 8. dies, quousque flauitiem acquirat, calcinetur, spir. vini vsque dum tincturam nullam amplius receperit, affundatur, spir. hoc pacto rursus abstrahatur, & puluis in vase restans in vase puro in loco humido collocetur: ibi enim in oleum seu liquorem liquescit, quod maximum est

secre-

ſecretum ad calculum & ſabulum renibus & vreteribus impactum.

DE POTV CONTRA CALculum Renum & Veſicæ.

Oleum cantharidum in cochleari j ſucci petroſelini vel vini prunorum ſylueſtrium ſumptum ad hunc affectum maxime conducit.

DE SPERNIOLA ET EIVS efficacia.

Sperniola trib. dieb. ante nouilunium vel menſe Martio in ſigno aliquo balſamico colligi & primo exiccari, vel tamdiu ſuſpendi debet, vt aqua eius omnis de ea fluat: hoc facto in cinere deſtilletur. Sanguinem egregie ſiſtit ardoremque febrium & aliorum morborum mitigat, & crura œdematoſa ſanat.

Hæc aqua cum phlegmate vitrioli mixta multum confert ad ambuſta, inflammationes arcet, doloresque compeſcit.

De modo ex aromatibus herbis, floribus, ſeminibus, radicibus & aliis huiusmodi ſimplicibus eſſentiam extrahendi.

Primo ſal tartari in crucibulo ad ignem tamdiu incandeſcat, vt prope colorem ceruleum acquirat: huius ſalis ℞. part. j. ſpiritus vini part. 4. impone balneo Mar. quouſque ſpiritus vini ruborem acquirat, hoc facto materiam, cujus eſſentiam extrahere cupis, in fragmenta inſtar piſorum contunde, ſpirit. vini tartariſatum prius dictum affunde, & in cinere per octiduum relinque, hoc enim modo quod optimum in ea eſt, extrahitur,

hoc lente ſeparatum filtretur, ſpiritus vini per deſtillationem abſtrahatur, quouſque materia in fundo relinquatur. Ita etiam ex omnibus ſeminibus, lignis, croco, & reliquis rebus ſimilibus eſſentia extrahi poteſt: & ad hunc modum etiam gũmi reſina & alia, vt *maſtiche, thus, pinguia* & arida cum ſpiritu vini tartariſato ſoluuntur, pene ad olea reſoluuntur, extrahuntur & acuuntur vel extracta ex iiſdem perficiuntur ad commodiorem nempe vſum, quam omnia alia medicamenta.

Herbæ autem, flores, radices, ſemina & quęcunque alia, ex quibus eſſentiam extrahere cupis, prius in aëre ſunt exiccanda, antequam ſpiritus vini tartariſatus affundatur, vbi ſpiritus vini etiam ſuam vim non amittit, ſed etiam in poſterum poteſt vſurpari.

Licet etiam aquam ex illis herbis vel floribus per balneum abſtrahere, poſtea ſpiritum vini affundere & eſſentiam, vt dictum fuit, extrahere.

Quod ſi ex iiſdem rebus, ex quibus eſſentia iam fuit extracta, etiam ſalem extrahere deſideras, quod reliquũm eſt, in cineres comburatur, & aqua affundatur, tunc enim ſal extrahitur; quod prope ignem bene concoquatur, iterum ſoluatur, filtretur, & coaguletur, habebis ſalem pulcherrimum & candidiſſimum.

DE LIQVORE EX HERBIS.

Abſinthium tenuiſſime inciſum in vino vel aq. per 8. vel 14. dies infunde, hoc vino vel aqua effuſa aliam affunde, iterum per 14. dies ita relinque; extractiones collige, & aquam in cinere deſtilla; ita enim liquor in fundo remanet; quem diligenter reſerua.

DE

DE EXTRACTIONE Aloes.

Fit hæc extractio cum spiritu vini, vti scis, vsque ad spissitudinem mellis, ex qua formantur pilulæ, quarum ℈ j vsq; ad ℈iiij vel ʒiß cum nebula madida obuolutarum singulis sept. sumptæ stomachum & intestina ab omni pituita & bile abstergunt. Earundem scrupuli vnius quarta pars vel ℈ß immediate ante cœnam sumptus, blande operantur, idq; sine omni detrimento, ab earum vsu frequentiore homines raræ texturæ & macilentiores debent abstinere.

DE LIQVORE ELLEBORI nigri extracto.

Radices Ellebori nigri optime exiccatę ita integræ vel incisæ in vesica cuprea vino albo repleta infundantur; igne lento coquantur & extrahantur; cum frigefactæ fuerint, vsque ad liquorem tenuem vel spissum euaporentur.

Liquor hic catarrhos capitis mirabiliter euacuat, ad x vel xij guttulas cũ vino vel iusculo prunorum dulcium sumptus, vtilissimus autem est in febribus, hydrope, phthisi hepatica & constipationibus quibuscunque, si quis per 8. vel etiam quatuordecim dies constipatus fuerit, hoc liquore vtatur, & spe sua non frustrabitur. *Vsus.*

DE ALIA EXTRACTIONE Ellebori nigri.

Rad. Elleb. nigri ab immunditie probe purgentur, vino abluantur, contundantur, in alembico vitreo luto optime obducto & occluso, & lebeti aq. pleno impositæ cum duabus mensuris vini rubri per totum diem coquantur; deinde per linteum

& præsertim postrema fortiter exprimantur: hoc peracto iterum man. rad. infusarum cum manip. rof. rubr. & ℥j caryoph. in colatura materiarum affunde, diligenter misce; in alembico per 24. horas digere, quartam mensuræ partem vini rubri & tantundem spiritus vini affunde; iterum per octiduum digere, succum fortiter exprime & reserua: huius tandem fæces calcinentur; & sal, vt nosti, extrahatur.

Ex hac aqua destillata igne lento essentiam, vt cum vino fieri solet, per B. extrahe, vt quinta essentia odorem & acrimoniam acquirat, phlegma vero, quod primo egreditur, amoue.

Hæc extractio omnes phlegmaticos in temperaturā restituit, sanguinem & vires naturales corroborat. Hæc enim herba & eius radix omnia alia simplicia antecellit, hominisque sanitatem optime conseruat. Huius extracti vel salis ʒj cum ℥ß quintæ essentiæ antea extractæ dissoluta & mane post primum somnum, aut vesperi ante cubitum vsque ad annum sexagesimum ætatis, postea vero in quatuordecim diebus semel iterum vsque ad 120. annum; iisque elapsis vsque ad finem vitæ quauis hebdomade vsurpata, vitam mirum in modum producit. Senibus vigorem adeo restituit, vt iuuenescere videantur: dentes ab erosione præseruat; humorum destillantium abundantiam consumit. In summa eius vis & efficacia non satis potest commendari nec describi.

DE CVRA HYDROPIS IN Iunioribus & Adultioribus.

Cum spiritu vini ex radice Ellebori albi fiat extractum, eiusq; ægro mane & vesperi ℈j porrigatur,

tur, colocynthidem & sophiam Theophrasti (sunt radices colchici) simul extrahe, vt & Sabinam: habebis curam certissimam hydropis personarum iuniorum: si vero fuerint adulti, & vltra 50. annos, Elleborus niger pro albo eligatur.

DE EXTRACTO RHABARBARI.

℞ *Rhabarb. elect.* ℥iiij. *spiritus tartari lib.* j. quatriduum in B. infundantur, postea igni vehementi, quousque fere nihil de Rhabarbaro sequatur, concoquatur, hoc facto ab igne amoueatur, refrigeretur & exiccetur, huic expresso adde *syr. è florib. persicor.* ℥ij, iterum ad conuenientem spissitudinem ebulliant, & reseruentur.

Spiritus autem tartari, antequam Rhabarbarum infunditur ita admiscetur: ℞. *cinnam. elect. & leuiter contusi* ʒviij, *rosar. odoratiss.* ʒß macerentur in cucurbita, per diem & noctem in B. postea destillentur refrigerato subinde alembico.

Syrupus vero ex floribus persic. fiat ex 7. vel 9. infusionibus, vt syrupus rosarum solutiuus.

Inter cętera vero obstructiones hepatis & lienis hoc extractum imprimis aperit, bilemque flauam euacuat: datur infantibus ad ʒijß, seniorib. ℥j, ætatis mediæ ʒvj.

DE EXTRACTO CATHOlico purgante.

℞. *Troc. alhand.* ℥j, *turbeth. alb. & gumm. scammon. opt. rad. Elleb. nigr. spec. diarrhod. abbat. an.* ℥ß, *aloes hepat.* ℥j. *Misce, F. extractum*, vt artis est. Dosis per se à ℈j. ad ℈ij.

In extrahendo vero hoc in primis est obseruandum, vt simplicia inuicem & simul extrahantur: vtpote in hac extractione trocisci alhandal, scam-

monea & aloë; turbethum vero, Elleborus & ſpeci. diarrhod. abbat. quælibet per ſe.

DE CATHOLICO Paracelſi.

℞. *Troc. alhand.* ℥vj, *agar. diagrid. Elleb. nigr. ſpec. diarrh. abbat, an.* ℥ß, *aloës Elect.* ℥j *Miſc. F. extractio ſec. art.* Doſis robuſtiſſimis ℈j, robuſtis gr. xvj. mediocribus g̃ xij: infirmioribus g̃ viij. pueris g̃ vj. infantibus g̃ ij vel ijß.

DE EXTRACTIONE NEPENTHES ſiue laudani opiati vera & perfecta deſcriptio.

Primo omnium bona quantitas radicis hyoſcyami albi ſole & luna in ſigno libræ concurrentibus, quod fit in Septemb. in ipſa hora plenilunij colligatur, à ſabulo adhærente mundetur, in aëre à ſuperflua humiditate in loco vmbroſo exiccetur, cum radix flaccida fuerit, mediocriter incidatur vel contundatur, cucurbitæ ſpatioſæ immittatur, ad altitudinem manus tranſuerſæ aqua fontana affundatur, alembicus cæcus ſuperponatur, rimæ cum farina & charta madida occludantur, in B. vel lebete per diem integrum ebulliant, cum refrigefacta fuerint, aqua effundatur, & ſi aliquid adhuc in radice perſentis, iterum, vt antea, cum aqua coquatur, idque toties repetatur, vſque dum radix omnibus viribus priuetur, & aqua affuſa non amplius coloretur: Aquas per vices effuſas in vitrum vnum collige, in B. ebulliente vſque ad remanentiam ſucci ſpiſſi inſtar gummi extrahe. Et huius ſucci ℥j cum ſpiritu vini de nouo extrahe. Spiritus autem vini, quod notandum, ſuccum primo non libenter admittit; ea propter in principio

cum

cum cochleari ligneo diligenter sunt commiscenda, quousque succus dissoluatur.

Hoc facto per aliquot dies optime, quousque succus fiat rubicundus, cooperta in loco calido relinquantur: vitrum tamen quotidie commoueatur: hoc peracto spir. vini in aliud vas lente effundatur, bene occlusus asseruetur. Materiæ relictæ spiritus vini, vt duos vel tres transuersos digitos superemineat, affundatur, similiter vt antea extrahatur, & quoad spiritus colore rubro vel flauo tingitur, repetatur: sp. huc vsque effusus in vitrum vnum colligatur, & ad necessitatem reseruetur, relictæ autē fæces abjiciantur, porro ℞ opij optimi thebaici ℥j. hoc tenuissime confringe & incide, spiritum vini in vitro affunde, & vt cum succo hyoscyami fecisti, extrahe, extractionem priori affunde, separatim coopertam: hoc facto muniæ veræ ℥ß eodem modo extrahe, & extractum priori affunde. Etiā hoc peracto croci orientalis optimi ʒiij in spiritu vini infunde, colorem eius omnem hoc ipso spiritu extrahe, & reliquis tribus extractis affunde. Item cum ℥j specierum diambr. similiter procede, spiritū abstractum diligenter reserua, ne odorem amittat. ℞ *mosch. g. x. ambræ gr. iij.* cum spiritu vini extrahe, & extractum bene coopertum reserua. Ego vero moschum & ambram non semper extraxi, sed saltem in puluerem redegi.

Iam vero margaritar. oriētal. grosso modo contus. ʒj, acetum destillatum ad eminentiam duorum vel trium digit. transuersorum affunde, margaritas enim instar aquæ fortis in argento dissoluit, cum solutio nulla amplius conspicitur, acetū

in aliud vas mundum effundatur, & aliud acetum recens super margaritas fundatur; vt perfectius soluantur, & hoc eo vsque repetatur, quousque acetum in fundo nihil magis dissoluit, & solummodo cortices perlarum relinquantur: acetum hoc vero per chartam, vt omnis immundities relinquatur, filtretur, & in puluerem album coaguletur: huic pulueri aqua pluuialis calida affundatur; hac enim puluis ipse statim dissoluitur, & cum aliquandiu ita steterit, fæces turbidas in fundum dimittit, quæ interdum etiam solent innatare tandem priori modo filtretur, vt fæces separentur in puluerem album coaguletur, in aqua pluuiali destillata iterum soluatur, filtretur & quarta vice coaguletur, hoc finito pulueri albo perlarum spiritus vini rectificatus affundatur, & quia hoc modo non tam facile soluitur, vt in aqua optime cõmisceantur, postquam per diem integrum ita quieuerit, spiritus vini per destillationem rursus abstrahatur, & hoc bis vel ter ita repetatur: habebis magisterium perfectum.

Similiter cum ℥j corallor. pulcherrimorum rubrorum procede, vt & cum margaritis, habebis magisterium corallorum, quod separatim reserua.

Præterea fit etiam in promptu oleum aureum vel aurum potabile, vel tinctura auri optima, quæ vario quidem modo potest præparari, ego autem cum aqua mellis præparo; Huius tincturæ sumatur ʒß, præterea ℞ Boni *olei macis, & cinnamomi ana* ℈j, *ol. caryophyllor. anis. & fœnic. an.* ℈ß. *ol. pellucid. succin.* ℥j, *corn. vnic. veri* ℈ß. *off. de cord. cerui* ℈j. *hæc tria postrema medic. cum margarit. & corall. redigantur in pulu. & optime misceantur.*

Cum omnia huc vsque dicta in parato fuerint, sume extractiones de radic. hyoscyami, opij, de munia & croco: hæc omnia in cucurbitam vitream infunde, spiritum vini in B. vsque ad remanentiam materiæ in spissitudine mellis abstrahe; hanc materiam phialæ impone, aut phiala paulatim amota fornaci accommoda, charta nempe coopertam, ne quid incidat; & cum bene exiccata & iam pene arefacta fuerit, lapidi porphyrio impone; cum bona parte extractionis humecta, cum speciebus diambræ optime contere, iterum, vt antea, exicca, humecta, idque toties repete, quo omnis extractio specierum diambræ introierit. Quo autem id citius perficiatur, mediam partem harum specierum prius poteris abstrahere, si scilicet pondus earum forte foret nimium.

Cum vero (quod imprimis est obseruandum) materiam primo vis humectare, adde porro puluerem *margaritarum, corallorum, succini flaui, vnicornu & ossis de corde cerui.* Cum autem vltimo madefeceris, tunc tandem oleum aureum vel aurum potabile & reliqua olea affunde: & cum mediocriter spissum factum fuerit, & tamen cum spatula lignea vel sub lapide commoueri potest, postremo etiam extractiones moschi & ambræ optime commixtas adde, & in vitro vel vase argenteo, optime obturato ne quid expiret, reserua.

Si hæc extrahis, ad suffocationem vteri vel alios huiuscemodi affectus muliebres debet vsurpari, *moschus & ambra* omittantur, & dosis eius quælibet cum ℨ 4. castorij, vt odor moschi obtundatur, commisceatur. *Nota.*

Vt autem præparatio laudani citius perficia-

tur, ego hunc in modum procedo. Quamprimum extractiones hyoſcyami, opij, croci & mumiæ commiſcui & abſtraxi, ac mediocriter exiccaui, extractionem ſpecierum diambræ vna vice omnem affundo, inuicem commiſceo, iterum, non tamen nimium, abſtraho, vt nihilominus materia mediocriter ſpiſſa in fundo permaneat, tunc pulu. bene inuicem mixtos immiſceo, iterum ad ſpiſſitudinem abſtraho, tandem olea, poſtremoque omnium extractionem moſchi & ambræ, aut ſaltem puluerem eorundem adjicio: hoc enim modo odor moſchi & ambræ vel pulueris eorundem euaneſcit, & ſimul etiam extractionis ſpecierum diambræ.

Nota. Pro mulieribus hyſtericis & odorem moſchi & ambræ non ferentibus omittenda ſunt hæc aromata: itaque pars dimidia poterit præparari cum moſcho & ambra, & altera ſine his. Doſis à g̃. ij ad vj, in omnibus doloribus vehementibus, vbi vires ita proſternuntur, vt periculum ſit de vita: exhibetur autem vel in forma pilularum, vel in aquis morbo appropriatis diſſolutum. In colicis & matricis doloribus ſæpe ſum vſus feliciſſime; ſequente autem die purgans plerumque exhibui. Eſt contra dyſenteriam experimentum efficaciſſimum.

De alia deſcriptione laudani, opiati, ſolis & lunæ.

℞ *Opij opt.* ℥vj. extrahatur cum ſp. vini, habebis extracti ℥iiij. Item ℞ *Succi rad. hyoſc. ſole exiſtente in libra vel tauro collecti, exiccati, in vitro inſpiſſati & cum ſpir. vini extr.* ℥iiij, *ſpeç. diambr. & diamoſc. etiam*

cum spir. vini quousq; coloratur extract. an. ℥j ß, hæ extractiones inuicem commixtæ per mens. integr. digerantur, spir. vini in B. vsque ad spissitudinem abstrahatur: hoc facto ℞ Mumiæ electæ, salis perlar. & corallor. Essent. croci per spi. vini extractæ an. ʒvj, terr. sigill. corn. cerui calcinati & ossis de corde cerui subtilissime pulu. an. ʒij, mosch. & ambr. an. ℈j. (quæ duo tamẽ, & præsertim moschus pro mulieribus possunt omitti) *ol. cinn. caryoph. sem. anis. succin. maior. & nuc. moscat. an. g̃ xij. Cum cætera omnia in phiala vitrea bene & ad spissitudinem conuenientem sunt commixta, tunc tandem olea antea vera cum spir. vini agnata adduntur, alias* enim solent innatare.

Huius extracti dantur g̃ ij in omnibus grauibus affectibus ad febres pestiferas ardentes, ad colicã & dolores, ad menstruos & alios alui fluxus sistẽdos, ad cohibendum sanguinem, ad somnum suauem & mitem inducendum, & ad epilep. cum spir. vitr. & tart. ad manias omnes.

DE EXTRACTIONE Ligni Aloës.

℞ Ligni Aloës opt. minutim incisi ac bene combust. ℥ij, infunde in spir. vin. rectific. quant. sufficit; adde flor. rosar. rubr. ʒij, iuncta in vase stent in infusione per aliquot dies, destilla, fortiter exprime & in vase vitreo reserua: deinde iterum *℞ Lign. Aloës ℥ij, fac, vt supra dictum,* & ita fiet tertia vice, in vase vitreo super arenam exicca, & fiat extractio sec. art. Huius extractionis quantum vis cum saccharo albissimo in aqua dissolue & fiant rotulæ.

DE SVCCO RHABARBARI.

℞ Pulp. colocynth. diagrid. an. ℥ij, agar. albiss. & leuiss. ℥j, rhabarb. cortic. elleb. nigr. fol. sen. an. ℥ß,

cinnam. ℥ij, *rof. rubr. maftic. lign. aloës, myrrh. rubr. cortic. rad. afar. fpicæ nard. ftyrac. liquid. an.* ʒj, ℈ij, *puluerifanda puluerifentur, in cucurbita capaci fpiritu vini infundantur, alembico cæco contegantur in calore æquali per 14. dies conferuentur, deinde fortiter exprimantur & effentia maxima extrahatur*: reliquum in peluim vel fartaginem ex aurichalco funde, cum ℥iij aloës præparatæ ad fpiffitudinem coque, in vitro facchari referua, & cum nimis fpiffum fuerit, aliquid de abftracta effentia affunde. Erit Catholicum fiue medicamentum vniuerfale, cuius dofis ʒß vel ℈ij ad fummum.

SVCCVS RHABARBARI, SEV maffa pilularum de fucco Rhabarbari.

℞ *Pulp. colocynth. agaric. albiff. an.* ℥j, *rhabarb. fol. fen. turb. alb. & gumm. ftœch. arab. cinnam. an.* ℥ß. *diagrid.* ʒvj, *rof. rubr. lign. aloes, myrrh. rubr. maftic. rad. afari, fpicæ nard. ftyrac. liquid. an.* ʒij, *terenda terantur, omnia in cucurbita ampla cum aqua vitæ rectificata alembico cæco tecta in calore per 14. dies digerantur.* Rhabarbari etiam plus potes fumere fecundũ tuum arbitrium, vt & aquæ vitæ: hoc facto optime exprimantur, effentia maxima abftrahatur, quod reliquum eft, in pelui vel fartagine cum ʒvj aloës præparatæ ad iuftam fpiffitudinem coquatur, in vitro afferuetur, & fi nimiam fpiffitudinem acquifierit cum aliquantulo effentiæ abftractę mifceatur.

DE EXTRACTIONE RHAbarbari.

℞ *Pulp. colocynth.* ʒvj, ℈ij, *turbeth. ftœchad. an.* ʒx. *diagrid.* ʒv. *agaric.* ℥ß. *rhabarb.* ʒij, *cinnam. el. ftyrac.*

rac. liquid. an. ℈iiij, aſar. ſpicæ nard. roſ. rubr. maſtic, lign. al. an. ʒj, aloes ſuccotrin. ℥jß ʒij, cortic. Elleb, nigr. ℥j, vini maluatici Menſ. j. miſc. F. infuſio, digeratur, exprimatur & deſtilletur ſicut quinta eſſentia. Huius ſucci ʒß vel ℈j pro ratione ætatis cum nebula poteſt vſurpari.

DE PRÆPARATIONE Aloes.

Vt Aloe de impuriore & groſſa ſua ſubſtãtia repurgetur, eius lib. j. ollæ vitreatæ injice: tantum aceti roſati & aquæ roſatæ, vt aloe per duos tranſuerſos digitos contegatur, affunde, (plus tamen aceti debet eſſe quam aquæ) igne lento ex carbonibus coque, cum ſpatula continuo vſque dum aloe ſpiſſitudinem diacydonij acquirat, commoue & agita, cum refrigerata fuerit, ollæ rurſus immitte, acetum roſatũ & aquam roſatam recentem affunde, vt ſupra factum, procede, & cum formam electuarij pene acquiſierit, patinæ infunde, calore mediocri exicca, & vt ad multa vſurpandam reſerua.

Et ſi infuſio iam fere ſatis, & vt dictum fuit, eſt cocta; & adhuc humida, tunc ℥iij aloes præparatæ adjice, cum ſpatula diligenter miſce, & cum incipit ingroſſari, vt in maſſam redigi poſſit, tunc inde exime: licet etiam ita humidam eximere in patina ad ignem exiccare, in maſſam redigere, in pyxide ſtannea in loco frigido reſeruare, ex eius ʒjß pilulas, quotquot volueris, efformare, eiuſque mane hora quarta vſurpare: habent admirandam efficaciam ad omnia phlegmata, choleram & melancholiam euacuanda, & ad omnes fere morbos conducunt.

DE VSV ET VTILITATE
Salis Abſinthij.

1. Si quis peſte aut febre maligna corripitur, ei ſalis huius, ſi fuerit adultus ʒj, ſi vero puer vel infans, ʒß cum vino vel aceto porrigatur & ſudor in lecto vrgeatur.

2. Cum iiſdem liquoribus ſumptum certiſſimū eſt experimentum ad morbum gallicum: quo in morbo poteſt etiam vſurpari cum ſyrupis & pilulis appropriatis.

3. Corrigit & mundificat etiam corruptum & inflammatum ſanguinem & in multis eſt probatum.

4. Hydropicis & Ictericis ad grana tria cum eius ſucco vel aqua porrectum omnes malos humores expellit.

5. Eſt indubitata medicina, ſi quis veretur, ſe vel in potu, vel cibo hauſiſſe venenum: adulto ʒj, iuniori ʒß exhibita: omne enim venenum per ſudorem, vomitum vel ſeceſſum feliciſſime educit.

6. Hoc eodem modo cum vino, aceto vel aquis deſtillatis vt centaurij &c. epotum certiſſimum eſt medicamentum contra febres tertianas & quartanas, tribus horis ante paroxyſmum ſumptum & tertia vice repetitum.

7. Si quis ſemel vel bis in menſe intret balneum & huius medicinæ ante ingreſſum ʒß, cum vino vel aceto vtitur, ei humores malos magnopere educit, exhilarat, & ab omni infectione tutum reddit.

8. Cui hepar, lien vel pulmo eſt corruptus vel obſtructus, vtatur hoc ſale, cum admiratione libe-

rabi-

rabitur, idque sine omni grauamine & læsione.

9. Contra acutas & repentinas lipothymias est præstantissimum medicamentum cum aqua liliorum conuallium sumptum, vt & contra colicam cum vino.

10. Vltimo maximum etiam auxilium præstitit multis grauidis, angustiam & dolores hypochondriorum sentientibus; his enim dolores non modo sistit, sed etiam partum facilitat. Et hæc de vtilitate salis dicta sunto.

Aquæ conuenientes.

- *Hepati sunt Aquæ*
  - *acetosæ,*
  - *cichorij,*
  - *polygoni,*
  - *fragorum.*
- *Doloribus colicis Aquæ*
  - *rutæ,*
  - *maluæ,*
  - *fungorum.*
- *Dysenteriæ Aqua*
  - *plantaginis,*
  - *fol. quercus,*
  - *graminis mannæ,*
  - *verbenæ.*
- *Affectibus oculorum Aqua*
  - *consolidæ regalis,*
  - *rosarum,*
  - *fœniculi,*
  - *rutæ,*
  - *Euphrasiæ,*
  - *Chelidoniæ.*
- *Faciei Aqua*
  - *Lilior. conuallium,*
  - *Florum fabarum,*
  - *Stercoris bubuli,*
  - *vel omnium florum*
  - *rosarum cum camphora.*

Lieni Aqua { *primulæ veris,* *Linguæ ceruinæ,* *Tamaricis.*

Contra pestem Aqua { *diptamni,* *valerianæ,* *prunellæ,* *polygonati.*

Ad strangulatus vteri Aqua { *pulegij,* *liliorum alborum,* *chamomillæ,* *sabinæ.*

Ad tumores præternaturales Aqua { *Leuistici,* *solani,* *hyoscyami,* *semperuiui.*

Ad hydropem Aqua { *Calendulæ,* *Ebuli,* *Scordij.*

Ad sabulum & arenulas Renum Aqua { *raphani,* *anethi,* *plantaginis acuti,* *petroselini,* *saxifragiæ,* *Euonymi,* *valerianæ.*

DE MEDICAMENTO CONTRA vlcera corrupta & præsertim in collo.

℞ Fol. polygon. chelidon. scrophular. veronic. an. M. j. in aceto forti digerantur, postea exprimantur, & percolentur: ℞ Colatur. ℥iij, mell. colat. ℥vij, colchotaris dulcorati & insipidi ℥ij, tantundem de phlegmate vitr.

vitr. flor. æris cum aceto destillat. extractor. & præparator. ℥ij ʒij, *hæc ita mixta contemperentur & ad iustam spissitudinem coquantur:* quod si angusta & profunda adhuc foramina habuerit, ad maiorem duritiẽ coaguletur, ex eaque magdaleones formentur, qui si in vmbra calefiunt, paulatim sese ipsos resoluunt, & effectum suum præstant.

DE PRÆPARATIONE Florum Æris.

℞ Flor. æris ℥jß, *subtilissime puluerisatis* ℥vijß *aceti destillati superinfunde, per tres dies, vsque dum acetum colorem viridem acquisiuerit, ita relinque, acetum hoc modo coloratum fæcibus relictis in alembicum vitreum effunde,* hoc enim facto viride æris in fundo remanet, coloremque viridem multo pulchriorem, quam antea, habebit.

DE CONFECTIONE SALIS Crystallini ex omnis generis herbis.

Cineres herbæ combustæ & sulphur æquali pondere in fornace reuerberationis, fornaci figuli imposita, non tamen cooperta, comburantur, hoc facto sal cum aqua destillata extrahatur, filtretur & euaporet siue abstrahatur, non tamen omnino, sed tantum phlegmatis remaneat, quod granulationem impediat, vt vitriolo & sali nitri simile fiat, tum cellæ vinariæ impone, vt in radios quasi abeat.

Sal Absinthij (quod notandum) cum sulphure ita præparatum & ad ʒß cum ℥iij aquæ absinthij epotum per vomitum purgat: sal vero imperatoriæ ad g̃ iiij vel v. cum rob. baccarum Iuniperi vsurpatum omnes febres curat.

DE PRÆPARATIONE Spiritus Vrinæ.

Vrina pueri sani vinumq; bibentis in recipiente luto, vt scis, optime occluso per duos mẽses putrefacta priùs per chartam triplicem oleo inunctam destilletur & deinde rectificetur, euadit spiritus ignitus.

Lumbi & alia loca quæcũque dolentia hoc spiritu inuncta illico curãtur, vt & circa vmbilicum. Conducit etiam ad membra refrigerata. Quicunque ergo mẽbra refrigerata habuerit, ea oleo vrinæ perfricet, & vsque ad perfectam sanationem emplastro ad puncturas obuoluat. Quod si vero frigus ad cor penetrauerit, theriacam cum spiritu vini epotet.

DE OLEO CAMPHORÆ.

A quo ego hanc descriptionem habeo, is Norибergæ eius olei ℥ß pro 30. florenis pestis tempore vendidit, quotidie in multis probauit, sanctéq; iurabat, se catenis vinci vitamque ipsam amittere velle, si quis peste correptus huius olei gutt. 4. vel 5. vsurpans non liberetur. Est etiam præseruatiuũ contra hunc ipsum morbum mane ad guttam vnicã in quocunque liquore sumptum, inseruit etiam contra lipothymias, dolores cordis, colicam, vertig. Epilepsiam puerorũ. Et commendatur etiam contra inflammationes membr. membro illitum & eius 4. gutt. epotæ & vltimo etiã vuln. insanab. & pustul. liuidas feliciter curat, præparatur autem hoc modo.

℞ Sal. ex cinere absinth. ℥ijß, camphoræ ℥jß, ol. amygdal. dulc. ℥ij. hæc inuicem diligenter misceantur, per biduum in calore mediocri relinquantur, optime

me occlusa per retortam destillentur; iterum ℥jß sal. absinth. admisceatur, vt quantum de pondere amissum fuit, restituatur, oleum rursus affundatur, per triduum, vt antea, digeratur, & per retortam luto optime occlusam vt antea destilletur: habebis oleum perfectum & multum efficax.

DE SOLE.

DE OLEO SOLIS.

Aurum per antimonium funde, regulum contere, in sale circulato solue, & vsque ad spissitudinem per spiritum vini extrahe & cohoba: tandem cum aqua destillata, vim corrodentem indulcorando separa, & spiritũ vini sæpe sæpius abstrahe.

DE AVRO VITÆ.

Hoc medicamentum & vomitiuum omnia alia superat, inseruit enim ad quosuis fere casus desperatos, cõtra pestem & omnia venena vt & philtra à mulieribus exhibita, ex quibus philtris homo ad mortem solet extabescere & ad coitum omnino impotens redditur.

℞ Mercurij purgati ℥iiij ß vel ℥v, fol. auri Hũgarici subtilissimorũ & auri in tenuissimum puluerem limat. ℥ß, formetur ex his amalgama, in cucurbitam separatoriam injice, aquam fortem affunde, Mercurius inde in loco calido omnino soluatur, vt aurum coloris fusci in fundo remaneat, hoc cum aqua aliqua regis ex tartaro facta solue, solutionẽ Mercurij affunde, aquam fortẽ per destillationem abstrahe, vsque dum spiritus omnino expellantur; hoc facto desine, & vas refrigerari permitte, inuenies puluerem rubicundum in fundo vitri residentem & instar massæ collectum, hanc cõfringe, in lapide porphyrio contere, testæ candenti hu-

ius pulueris ℥jß vel ℥ij cũ cochleari ferreo insperge, & cum spatula ferrea diligenter misce; varios videbis colores, quousque tandem nigrescat: hoc viso non cessa; sed quousque colorem rubrum acquirat, perge, in quo colore imposuisti, cum spatula exagita: & ita etiam cum reliquo pulueris procede, quousque omnes colores euanuerunt, & color ruffus redierit: tunc enim omnes spiritus aquæ fortis per calcinationem sunt expulsi, & mixtura sine detrimento hominis vsurpari potest. Huius pulueris datur constantis ætatis hominibus ad pondus vnius nummi; iunioribus vero 12. vel 13. annorum medietas in nebula madefacta, vt ea inuolutus stomachum ingrediatur; nullo enim alio modo ad effectum reduci potest.

DE ALIO SOLE VITÆ VEL Balsamo artificiali.

Ex nummo Hungarico aureo & ℥iij Mercurij fiat amalgama, injiciatur in vitrum angustum, in Athanore igni lento admoueatur, & cum Mercurius iam ascendit vel ascẽdere incipit, cum spatula lignea moueatur, & à vitro in fundum abstergatur, & per septimanas sex ita relinquatur. Et cum vndique colorem cineritium acquisiuit, vitrum effringe, & materiam carbonibus impone, vt Mercurius euaporet: quicquid vero cum auro est vnitum, permanet & fit fuscum: hoc ceu maximum thesaurum & secretum infallibile asserua.

Vsus. Hic sal vitæ inseruit contra Pestem & malignas Febres; omnem malignitatem per vomitum & secessum expellit; nullos malignos humores in corpore immorari vel cumulari permittit, sed eos radicitus euellit: sumitur autẽ in magnitudine

pisi

pisi : in iunioribus huius pôderis medietas. Conuenientius autē est iunioribus 10. vel 12. annorum, quam infantulis; vtpote qui præ imbecillitate virium vomitum non facile possunt tolerare.

DE OLEO AVREO ET Auro potabili.

Sp. vel aq. salis est, quæ aurum in ol. soluit, & rursus ab eo extrahit: hoc ad summum preparatum fit aurum potabile omnium præstantissimum.

DE ALIO OLEO AVREO.

In vitriolo per alembicum destillato & oleo salis aurum solue, tunc oleo vitr. infunde, per alembicum duodecies, & ita tamen destilla, vt in fundo maneat humidū, vel madidū: hoc facto sp. vin. affunde, in cellam vinariam pone ibidemq; relinque, concrescent pulcherrimi crystalli, hos exime, aq. per destillationem abstrahe, quousque nulli amplius crystalli compareant & nulla aqua sequatur: calculos seu lapillos in loco calido exicca, in puluerem redige, cum aqua calida ablue, in spiritu vini coagula & solue, iterum digere & per B. destilla, habebis oleum & tincturam auri.

DE ALIO MODO HOC idem præparandi.

I. Aqua regis solue, postea aquam per B. rursum ita abstrahe, vt in fundo aliquid humiditatis permaneat, hoc facto refrigerari permitte, spiritum vini rectificatum superfunde & in B. lentissime abinuicem destilla, donec additamentum nullum amplius habeat saporem, inuenies butyrum auri in fundo, quo viso iterum spiritū vini affunde, per 14. dies putrifica, tandemq; destilla, habebis oleum aureum genuinū & omniū optimum.

De Aquila præcipitata Theoph.

℞ *Auri ℥j, soluatur in aqua Regis : ℞ iterum reguli Antimonij ℥j, separatim in aqua regis solue : ℞ Tertio Mercurij purgati ℔ß, soluatur itidem* : has tres solutiones inuicem misce : non tamen plus aquæ regis est sumendum quã ad solutiones requiritur : hoc peracto aquam abstrahe vt materia in massam rubrã præcipitetur : hanc tenuissime contere, in aceto dissolue, iterũ coagula, in testula ignitam reddito : & aliquoties rectificatam aquam de ea extrahe : habebis præcipitatum perfectum.

Vt aurum sonitum vel fragorem edat instar pulueris bombardici.

Aurum per Antim. transfusum laminetur & à salis Ammoniaci æquali pondere in aq. regis soluatur: hæc aq. vocatur aq. Cæsaris. Cum aurum est solutũ, phlegma vsque ad sp. abstrahatur & ol. tart. guttatim affundatur, incipiet statim fragorem edere, quo audito plus olei tamdiu affunde, quousque fragor ille & sonitus cessat, etiamsi plus olei affuderis, nihil peccabis: aqua enim hoc modo recipit colorem sanguineum, aurum vero in fundum descendit : itaque per integrũ diem ita quiescat, & quando omne in fundo resedit, tunc aquam lente de eo effunde & cum aqua destillata, donec omnem acrimoniam deposuerit, indulcora, quo perfecto in hypocausto calido & non in capella arena per seipsum exiccetur : nam nisi hoc ita fiat, omnia instar pulueris bombardici conquassabit. Huius auri parum lapidi impositum & incensum, deorsum ceu tonitru & nunquam sursum verberat : In hoc auro volatili maximum late-

secretum: & qui hoc nouit, nemini facile communicat.

DE TINCTVRA AVRI.

℞ Olei Antimonij part. iiij, olei vitrioli, argenti viui an. part. ij, stent per mensem in arena; postea per retortam in arena destillentur, idque tamdiu, quousque omnia transcendant, hoc facto adde calcis auri ℥ß, iterum quousque perfecte soluatur; stent in arena; iterum in eadem per retortam destillentur; donec transcendat; postea rursus in arena coaguletur; & porro, vt nosti, procedatur.

DE ALIA TINCTVRA AVRI.

Auri pars j. & argenti partes ij, simul liquefiant, fundantur & laminentur, per aquam fortem separentur, & igne lento excandescant; tunc aurum erit paratum: hoc facto *℞ aq. fortis & salis liquefacti an. ℥viij*, ab his aquam regiam destilla: hanc rursus super salem fusum seu liquatum funde & rectifica.

℞ Auri prædict. ʒij, superfunde ℥ß aquæ regis, ponatur in retorta in arenam, vsque dum resoluatur; remanebit corpus album, donec nihil flauum extillat, phlegma ab aqua flaua destilla; hac à corpore albo edulcorata remanebit liquor rubeus; hunc adde primum sulphuri auri; quod nondum per alembicum transcendit, vel aquam regis superfunde & per alembicum destilla.

Solutionis flauæ aliquid in vitro primum lento igne destilla; exibit aqua alba; deinde flaua cum guttulis rubris, quæ est sulphur auri, hanc donec alembicus incipit clarescere, vrge, alembicum cum candela diligenter obserua, quando enim bullę flauæ apparent, operi est satisfactum; quamprimum

itaque aqua erit refrigeranda, vitrum exime ac aperi, & aquam puram infunde; quæ aqua cum in totum eſt rubefacta, illico effundatur, alembicum diligenter abſterge, aquam in B. per deſtillationem abſtrahe, remanebit liquor rubeus, quem ei, qui in alembico tranſcendit additum, in B. vſque ad conſumptionem aquæ coagula. Hoc peracto liquoris partem vnam in vitrum ſuum injice, & partem vnam aquæ regis recentis affunde; ita enim aurum citius tranſcendit, quam antea: hoc deſtillando quinquies repete, gradabitur ſulphur. auri in colorem ſanguineum, & fit pinguedine butyro ſimile.

Notandum. Aurum autem ſale naturæ erit deſtruendum, cum aqua indulcorandum, & ei auro ſalis Ammoniaci prius per ſalem; tart. & ſal fuſum ſublimati ℥jß adde: hoc enim ſalem ammoniacum ab immundo corpore repurgat; quo facto ſal hic armoniacus per aurum deſtructum ſublimetur ita, vt vitr. per 2. vel 3. tranſuerſos dig. in arena ſupra materiam ſit dimiſſum, in vitris nempe ſatis altis cum alembico contectis: hoc aliquoties repetatur, deinde per 8. hebdomadas in fimum equinum ſepeliatur: hoc enim modo & tempore aurum & ſal ammoniacum in ol. vel aq. reſoluuntur, huic ſp. vini in eſſentiam tranſuectus affundatur, in fimo equino per menſem circuletur, deinde in B. abſtrahatur: ita enim ſal ammoniacum erit ſolutum, vt tranſcendere poſſit, aurum vero relinquitur, vt dulce & rubicundum oleum.

DE CALCINATIONE AVRI.

♃ *Arg. viu. part. ij, auri part. j, aurum tenuiſſime incidatur*; crucibulo nouo feruefacto aurum & ar-

gent;

gent. viuum infunde & aliquandiu diligenter cõmoue: hoc enim modo arg. viuum aurum in ſe recipit: itaque in aq. puram injice, deinde exprime, crucibulo feruefacto impone; & tamdiu agita, quouſque omne argentum viuum per fumum euanuerit, ita enim fit pulcherrimus & ſubtilis puluis, qui eſt calx auri.

DE AVRO POTABILI.

Tartarus calcinatus in cella vinaria ſoluatur, poſtea filtretur, & coaguletur; iterum ſoluatur, & hoc quouſque clarus & pellucidus fiat, quinquies vel ſexies repetatur, hoc facto vin. opt. in aliquot phial. vitr. infunde. Duas earum ſibi inuicem cum orificiis coniunge, infimam vſque ad medium imple, cum ſuperiore per liquationem diligentiſſime occlude, & per menſes 3. 4. vel 5. ita in fimum equinum dimitte, ita enim elementa ſeparantur, & ol. in ſublime eleuatur: hoc per infundibulum ſepara & rectifica, reliquum vero deſtilla, inuenies ſalem in fundo, quem per ſolutionem & coagulationem clarifica & aſſerua. Hoc facto de ol. rectificato aliquid prædicto tart. affunde, digerere permitte, & in B. iterum abſtrahe: transſcendet aq. itaque plus ol. affunde, iterum digere, abſtrahe, & toties repete, donec tart. vel eius ſal diſſoluatur: quo viſo ig. fortifica, vt ſal tart. aut per ſe totus vel cum ol. transſcendat: & hoc eſt menſtruum cœleſte.

His omnibus ita abſolutis aurum in aq. regis ſolue, cum ſale in aq. ſoluto deprime, calcem edulcora, exicca, eiq; calcis auri part. j. flor. ſulph. part. ij adde, per 12. hor. fornaci reuerberatorio impone, deinde refrigera, iterum 2. part. ſulph. adde, vt ante reuerbera, hoc 20. vicib. vel pluries repete, quouſq;

calx auri fiat mollis & tumida: huic menstruum prædictum affunde, & digere: hoc enim plane & ita digeritur, vt & corpus velut flocci vel filam. goss. in eo innatare videantur, & est med. celebratissima in maximis morbis vsurpanda. Et hoc menstr. omnia corpora metallica calcinata, vt & margar. & corallos dissoluit. Estque arcanum D. Tobiæ *Hessen.*

DE ARGENTO.

De Argento potabili ad confortandum Cerebrum.

℞ *Argenti partem* j, *aquæ salis nitri part. ij, ad dulcedinem vsque soluatur*, & cum spiritu vini abstrahatur: vel cum amalgamate lunæ ita procedatur.

DE OLEO ARGENTI, Thesauro magno.

Si quis in delirium vel amentiam inciderit, olei argenti ℥ iij cum aqua fœniculi sumat; Idem oleum per nares attrahat, & in sudatorio cerebrum eo inungat. Auxilium incredibile persentiet.

DE PRÆPARATIONE ARGENTI, vt prosit debilitati Cerebri, Splenis & Hepatis.

℞ *Argent. limat.* ʒ iij, *sal. gemm.* ʒ vj, *soluantur, per 24. horas reuerberentur, suum alkali hoc facto extrahatur*: de hoc spiritui vini infundatur, per dies aliquot digeratur, & tandem euaporetur: remanebit alcali, quod in vitro soluatur. Huius dosis est à granis v. ad vj & 12, vsque.

DE DEPRESSIONE AD Argentum.

Oleum sulphuris ex *sulphure, sale armoniaco &*

calce

calce viua factum dissolue, huius guttulas tres vel quatuor in aquam fortem, in qua argentum solutum fuit, dimitte; hoc enim modo argentum coloris fusci deprimetur.

DE MERCVRIO.

De quinta essentia Mercurij & Vitrioli.

Mercurium cum Vitriolo & sale aliquoties sublima, quousq; nullæ amplius fæces compareant, huic ita defæcato acetum destillatum affunde & iterum extrahe: remanebit Mercurius in fundo, & essentia vitrioli in aceto.

DE SEPARATIONE.

Ex ferro vel chalybe extrahatur essentia hoc modo; ferrum in igne ad summum candefiat, extinguatur in aceto destillato, hocque aliquoties repetatur, cum hac essentia filtrata ferri essentiam extractam vitrioli ad fundum supprime, si ponatur per diem in B. inuenies essentiam vitrioli pulcherrimam in fundo, quæ ad fistulas, cancrum & alia recentia & antiqua vlcera imprimis est vtilis.

DE ESSENTIA MERCVRII.

Mercurij ad summum, vti scis, sublimati & salis ammoniaci an. partes æquales sub lapide contere, & in oleum resolue: Quæcunque enim metalla in hoc oleum projiciuntur, vt margaritæ soluuntur, quod oleum vlceribus antiquis illitum, ea ex fundamento curat.

DE OLEO ARGENTI VIVI Theophrasti.

Ex argento viuo purgato & stanno fiat amalgama, quod sale & aceto tam diu purgetur, quousq;

nulla nigredo in eo conſpiciatur: hoc facto exiccatur, in phiala argentea in acetum vini acerrimum ponatur, ſpir. vini à phlegmate ſuo purgatus infundatur, attamen prius ℥ß camphoræ per 6. dies in eo ſoluatur: ſpiritus vini ad tres tranſuerſos digitos amalgama ſuperemineat, incendatur poſtea, vt ſpiritus abſumatur: & quicquid hoc modo non fuerit ſolutum, de nouo cum ſpir. vini incendatur, quouſque totum fuerit ſolutum: huius medicinæ detur ℈j cum ʒj theriacæ & cochl. iij aquæ fumariæ, mane & veſperi: in morbis deſperatis maxima miracula præſtat.

DE ESSENTIA EX ARGENTO Viuo.

Olei ſulphuris per campanam rectificati, vti ſcis, & ſalis nitri an. partes æquales iterum deſtillentur, & in hoc oleo argentum viuum purgatum reſoluatur: remanebit pulu. coloris ſanguinei, ſolutionem ſtatim effunde & ſulphur argenti viui edulcora: hoc etiam per ſe per alembicum poteſt ſublimari.

DE MEDICAMENTO CORRODENTE ſiue cauſtico.

℞ *Argenti viui quantum vis; auripigmenti, alum. & olei oliuarum an. quart. j, omnia in olla fictili per quadrantem horæ coquantur, deinde per retortam lento igne deſtillentur,* habebis ol. cauſticum, cui nullum in vniuerſo mundo comparandum, & paucis huc uſque notum: quod in omnis generis vlceribus incredibilia præſtat, idque ſine omni detrimento: ſi nempe cum cautela vſurpetur.

DE

DE VIRTVTIBVS PRÆcipitati.

Hic puluis vlceribus venenatis inſperſus ea cum miraculo mundificat, malignas & feruidas puſtulas pudendorum virilium ſanat, variisque vnguentis immiſcetur.

DE TVRPETHO MINERALI vel auro vitæ ex manuali Theophraſti.

Auri per Ammoniacum finiti ℥ß in aqua regis, quæ non cum ſale ammoniaco, (vtpote qui Mercurium fugitiuum reddit) factę, ſoluatur, hoc facto etiam vitri antimonij hyacinthini coloris & pulchri ℥ß in aqua regis ſolue, vt & ℥ijß vel ℥iij Mercur. in aqua forti optime purgati: has tres ſolutiones confunde, & aquam regis aliquoties, (quo enim ſæpius, eo melius) abſtrahe, recentem affunde, iterum abſtrahe, hocque, vt figatur, repete, poſtremo omnes ſpir. expelle: & quouſque omnem ſaporem & acrimoniam aquæ regis & ſpirituum depoſuerit, cum aqua calida edulcora, hoc facto, ſpiritum vini affunde, hunc iterum abſtrahe & alium affunde, hoc ſexies vel ſæpius repete & ſemper cum aqua edulcora, donec ſaporem & colorem tibi gratum & acceptum acquiſiuerit, vel donec candefieri poſſit, & non effumet: habebis aureum præcipitatum, arcanum maximum, quod etiam poteſt calcinari.

Eius vſus ad morbum gallicum, hydropem, epilepſiam, maniam, colicam, febrẽ quartanam, ictericiam, cancrum, fiſtulas, vlcera eſthiomena & multa alia huiuſmodi, eſt vtiliſſimum preſeruans. Qui inſcius venena hauſit, aut incantamenta perpeſſus

eft, vel pefte correptus fuerit, fumat ℥ iij.iiij vel v. iuniores ad fummum ℥ iij. infantes vero ℥ j. aut tertiam grani partem. Sanguinem in venis medullamq; offium, & quicquid intra cutim & carnem & circa neruos inhæferit, mundificat. Et vt quidã mihi reuelauit plus 80. hominum pefte correptorum hoc ipfo præcipitato ex vitro Antimonij & Mercurio abfque additamento auri, liberati funt.

DE OLEO MERCVRII cum Ioue.

Hoc cum fpiritu vini vfque dum alembicum tranfcendat, debet deftillari, ita enim effentiam acidam acquirit: huius guttula vna datur in morbo gallico; catarrhos capitis auertit, mundificat & repente fanat.

DE OLEO VEL AQVA MERCVrij per fe in triplici retorta rectificati.

Eft hoc oleum maxima cura ad amiffam loquelam linguæ illitum, & præterea etiam morbum gallicum expellit.

DE OLEO MERCVRII PER SE, ficut fcis, in Balneo digefto, deftillato & rectificato.

Hoc oleum ad Apoplexiam, Epilepfiam & alios morbos ex deftillationibus prouenientes, eft omnium præftantiffimum ad guttulas 10. fumptum, laudani oleum & argenti viui candidi ad 10. guttulas bibitum, commendatur etiam ad epilepfiam.

DE OLEO MERCVRII.

Mercuriũ ter tere fublim. mifceatur ad extrem. an. falis ammoniaci & rurfus tere fublim. fimul ter & quater & totum illud tere fublim. in oleo refol-

uitur,

uitur, ex quo ſpiritus ſalis Ammoniaci eximendus eſt, omnia circulando cum ſpiritu vini, itaque tamdiu deſtillando, donec oleum feruorem & acrimoniã amittat & ſal armoniacum ſeparetur.

Reducitur etiam per ſe in oleo lentiſſimo calore Athanoris longoque temporis interuallo.

DE TVRPETHO MIMERALI Theophraſti.

1. ℞ *Mercurij quantum vis, in aqua forti ſolue, à Mercurio extrahe, & in aqua per fixam ſolue.*

2. ℞ *Colchotaris part. ij, ſal. nitri part. j. deſtilletur, ſtet in alembico cæco, per tres dies digeratur, & phlegma lento igne abſtrahatur.*

3. ℞ *Præcipitati prædict. & aq. fixa an.* aquam bis de iis abſtrahe.

4. Salem nitrum alium affunde, & iterum abſtrahe.

5. Ex albuminibus ouorum ad duritiem coctorum lentiſſimo calore aquam deſtilla, iterum affunde, & rurſus abſtrahe.

Vltimo ſpiritum vini affunde, eum rurſus abſtrahe, & illud toties repete, donec nulla amplius acrimonia perſentiatur; tunc enim perfecte erit præparatum, & medicamentum nobiliſſimum: pilula enim vnica ex eo formata & ſumpta totum corpus mundificat.

Omnia vlcera & vulnera cum vnguento roſaceo ſecundum qualitatem morbi mixtum confeſtim ſanat, præſertim ex Lue Venerea. Curat quinetiam peſtem, ſi 2. 3. aut 4. ℥ pro ratione perſonæ cum ℈j vel ℈ß theriacæ aut mithridatij exhibentur, quod ter eſt repetendum. Ad Luem Venereã, in quartana ℞ *turpethi* ℥ *iij. theriacæ* ℈ß, *conſeru.*

bugloss. ℥ß.*specier.diaser.*ʒij. Ad colicam misce cum oleo diaphœn. Et philonij an.ad omnia venena, si ignoratur, quale illud sit.

GARGARISMVS POST vsum Turpethi.

℞ *Flor.altheæ,beton.prunell.sanicul.an. Mß,rad. pimpinel.sem.staphisagr.an.* ℈j,*coquantur in* ℔ *ij aq. colentur; adde mell.scillit.rosat.an.*℥jß,vtere pro gargarismate; si in os attrahatur.

DE BALSAMO MERCVRII.

℞ Mercurium toties cum calce ouorum opt. præparat.donec omnino sit extinctus, huic mixturæ affunde acetum destillatum alcolisatum, vt 4. digitis supernatet, abstrahe acetum à fæcibus ter, quater vel pluries. Donec Mercurius in rubicundissimum puluerem euadat, quem in vini alcoli in pellicano circulabis per octo dies, separato spiritu vini per alembicum in fundo remanebit balsamus Mercurij dulcissim.

DE LAVDANO MERCVRII Paracelsi.

℞ *Mercurij purgati* ℔ j, *vitriol.rubr. & sal.nitr. an.*℔ *ij, M. & cum aceto acerrimo, agita cum pistillo ligneo, vt bene omnia incorporentur, & si mortificatus fuerit Mercurius, sublima, vt moris est, tertia vice, hunc sublima, misce cum alumine rochæ calcin.& sale nitri æquali pondere, sublima aliquoties; hoc facto hunc Mercurium in arenam pone, ignem fortem per mensem integrum aut diutius conserua,* fiet pulcherrimus, rubicundus & subtilis.

Hunc Merc.subl. imbibe cũ spiritu vini ad summum rectificato; stet in infusione per 14.dies vase bene obturato iu loco calido, postea cola vinum subti-

ſubtiliter à Merc. ſubl. & igne léto in Baln. deſtilla: inuenies in fundo oleum liquidum albiſſimi coloris & dulcis ſaporis, coagula lento igne, tere, lapidi porphyrio in loco humido impone & per ſe ſolue, iterum in ſole coagula, hocque tribus vicibus repete, tunc coagulatum in vitro bene clauſo ſerua, & vt natura docet, vtere.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ *Ol. vitriol. part. ij, argent. viui part. j, Miſce, in retortam immitte, & oleum extrahe: hoc iterum bis vel ter affunde & vltimo fortiter, vt plane incandeſcat, hoc enim fit lapis candidus, qui pulueriſetur in phiala ter vel quater aqua calida affundatur, & hoc facto exiccetur*; habebis turpethum minerale flauum & aurei coloris pulcherrimum: hoc ſpiritu vini imbibatur, incendatur & exuratur: decies vel vigeſies coquatur, quo enim hoc fit ſæpius, eo erit melius: hoc turpethum minerale cum conſerua roſarum vel alio modo, vtcunque fieri poteſt, vſurpatum & aliquandiu continuatum, morbum gallicum in vnico octiduo ex fundaméto curat, quando nimirum exterius nihil apparet, ſed morbus adhuc latet interius.

Si quis vero hoc turpethum præſcribere cupit, ægrum diligenter obſeruet, eiuſque curam habeat; morbum enim vehementer aggreditur, & ægrum valde debilitat, qui ea propter ſingulis binis vel tribus horis ſemel eſt cibandus, tribus nempe vel quatuor horis bono iuſculo, vt eius cor confortetur, & vires conſeruentur, hoc enim modo morbum gallicum & omnes alios affectus ex deſtillationibus prouenientes perfecte curat.

DE TVRPETHO ARGENTI VIVI ad morbum gallicum, & alios antiquatos affectus

℞ Argenti viui lib. j. aq. fortis lib. ij. abstrahatur quinquies vel septies, edulcoretur decies vel duodecies, & in crucibulo candefiat: Huius ℞ ℥ß, olei sulph. ℥ß in alemb. coaguletur, & tandē sexies vel septies edulcoretur.

VSVS.

Ex hoc turpetho Merc. cum theriaca vel mithridatio & puluere corallorum mixto formentur pilulæ, quarum 4.5.6.7. vel 8. per tres vel quatuor dies continuos iuxta conditionem personarum vsurpatæ, per vomitum & secessum euacuant: potest etiam in forma pulueris cum iusculo calido vel spir. vini vsurpari, hoc enim modo operatur citius: si vero dolor in ore exoritur, gargarismate corrigi potest.

Cum hoc Turpetho etiam sarsaparilla potest vsurpari, quemadmodum aqua cocta Guaiaci ordinari solet.

Hac cura vltra 100. homines à morbo gallico & aliis huiuscemodi affectibus sunt liberati, qui antea per suffumigia fuerunt in pessimum statum deducti: imo etiam tineā capitis, malamq; scabiē, icteritiam, paralysin & contracturas varias hoc medicamento feliciter curaui. Cum oleo sulphuris vel oleo vitrioli præparatum acquirit colorem album: illud cum aqua dulci edulcora; est maxime proficuum ad morbum gallicum, paralysin, condylomata, ficus ani, & alios huius generis affectus.

DE

DE CVRA CONDYLOMATVM seu ficuum ani, Luis Venereæ & Paralyseos.

His morbis affecti sumant *turpeth. gr. iij cum ʒj mithr. opt.* tribus diebus continuis, mane stomacho ieiuno: si quis imbecillioris naturę fuerit, sumat eius g̃iij, robusti vero g̃v. postea bibat aquam ligni per dies 14. semperq; ad sudorem se componat. Si cui os intumuerit, gargarisetur decocto prunellæ in vino & aqua præparato & cum melle rosato, vel oleo vitrioli aut oleo sulphuris mixto. Scabiosi vtantur argento viuo vel aqua. Contra bubones inungantur vnguentis cum turpetho præparatis.

Gargarismus.

Ad vlcera vel intumescentiam oris vsurpet aquam edulcoratam de oleo sulphur. vel præcipitatum edulcoratum pro gargarismate.

DE TVRPETHO ARGENTI viui.

℞ Aq. alumin. aq. vitriol. destillatar. an. lib. ß. album. ouor. ad duritiem coctorum lib. iiij, misceantur, bis destillentur, phialæ infusis, lib. iij turp. arg. viu. adde, ad siccitatem vsque destilla, idque toties repete, donec turp. colorem florum liliorum conuallium acquirat, hoc viso tantum spiritus vini affunde, sexies abstrahe, & ignẽ, quousq; color florum calendulæ appareat, adauge.

VSVS.

Ægro itaque, qui per suffumigia vel inunctiones ad malum statum est deductus huius turpethi præparati cum ℈j. El. de succo rosar. vesperi ante cœnam exhibe, sequenti mane totidem: pro ratione vero ætatis granum vnum vel alterum addere

licet. Ad sanationem ℞ *vnguent. ouor. quart. j, turp.* ℥ij, M. & ægrum in locis affectis inunge. Iterum ℞ *Aloës hepatic.* ℥ij, *croc. ferr. thuris an.* ℥ß, *mumiæ* ʒß, *mellis terebinth. & vitell. ouor. an. quantum suffic.* Misce & pro vnguento vtere.

DE OLEO FIXO DVLCI MERCVrij sublimati Crystallini.

℞ *Aq. sal. nitri part. ij, sal. ammon. puriss. part. j. destilla, aquam extillatam, Mercurio sublimato, qui ad crystallum, sine tamen arsenico, sit sublimatus, affunde, aliquoties abstrahe, idque semper cum aqua recenti, donec in fundo omnia maneant fixa: hoc sublimatum fixum incende, alcool vini rectificatum affunde, multoties abstrahe, donec in oleum vertatur, quod erit fixum & dulce.* Semper autem spiritus vini recens est sumendus, & destillatio, de oleo tamdiu continuanda, donec omnem acrimoniam & saporem amiserit. Hoc oleum intus & extra corpus potest vsurpari.

DE OLEO MERCVRII SVBlimati cum antimonio ad passionem Colicam.

℞ *Mercurij sublimati & antimon. an. inuicem conterantur, & in retorta vitrea destillentur,* transibit ol. siue pinguedo, huic aqua recens affundatur, acquirit saporem acidum veluti ol. vitr. vt ad passionem colicā ex calore gustui tuo gratum fiat, præpara, & cochlearia tria eius ebibe; vino immixtum reddit ipsum subtile: fæces albas in aqua ad fundum descendentes, vt scis, vsurpa: huius aq. ℈ ij, ebibita Epilepsiam sine mora curant.

DE MERCVRIO PRÆCIPITATO per oleum Vitrioli.

Oleo

Oleo Vitrioli rectificato adde flores sulphur. per tres hor. in arena ebulliant, vt cum aliquid de sulph. resolutum fuerit, ol. quod à sulph. rubed. extraxit, de eo effunde, & Mercurium purificatum adde, hoc facto ebulliant & Merc. resoluetur, petitque fundum, & dat præcipitatum album, hoc sæpius abstrahe, deinde candefiat, spiritus vini affundatur, & idem per destillationem aliquoties abstrahatur.

DE MERCVRIO PER SPIRItum salis nitri in oleum resoluto.

Hoc oleum, cuicunque volueris, vnguento mixtum, impetiginem perbelle curat, nisi species elephantiasis fuerit. In paralysi & vlceribus hoc oleum admodum est proficuum: & quod omnibus aliis vnguentis deest, hoc habet oleum hoc abunde, & quo plus morbus gallicus foraminibus inhæret, eo citius hoc oleo curatur.

DE PANACÆA ANvvaldina.

Cinnabaris, æs, quod pulchrum & nobile est, testæ vel conchæ sub carbonibus calcinatæ & crocus orientalis, vt libuerit, misceantur, eiusque mixturæ pro dosi granum vnum vsurpetur.

DE AQVA MERCVRII.

Mercurium crudum in retorta triplici in aq. destilla: quod ita fit: retorta collocetur in fornacem exhalationis, recipiens luto adaptetur, linteis madidis sæpius refrigeretur, cum retorta vndique candefacta fuerit, ℥ß argẽti viui cũ cochleari ferreo injiciatur, & foramẽ statim obstruatur, hoc facto argentum viuum maximum strepitum edet &

effumabit, tunc aliam vnciam femis argenti viui injice, idque toties repete, donec libra integra iniecta fuerit; hoc enim peracto, pars vna Mercurij viui crudi, pars vero aquæ & aliquid de nigro tranfierit, hęc inuicē mixta in alēb. Baln. impone, exibit aq. Merc. pellucida, terra autem nigra cum Mercurio viuo remanebit in fundo, hanc per corium exprime, hoc enim modo Mercurius tranfit, terra autem nigra quæ inutilis, in corio remanet: & Merc. opt. purgatur: aq. autem decies in Baln. rectifica.

DE TVRPETHO MINERALI.

Mercurij purgati ℥ß ita calefiat: ne multum de eo exhalet, & pondus ducati vnius fol. auri fuperponatur; hæc enim Mercurius in fe trahit, itaque cum fpatula lignea pura mifceatur, vt fiat amalgama, hoc in phialá, vfquequo fiat puluis ruber, vti crocus, pręcipitetur. Hoc enim optimum erit turpethum.

Qui grana duo vel tria facchari rofati cum gran. j vel duobus falis vtitur; ab omnibus morbis venenofis, à pefte ipfa, morbo gallico, febr. malignis, elephantiafi, paralyfi & epilepfia liberatur, purgant enim vniuerfam naturam & totam maffam fanguinis, & qui cum iudicio vfurpat, infallibilem habebit curam.

Merc. pulu. per aquam ouorum, quoufque coaguletur, abftracti gr. 8. cum confectione conuenienti fumpta fiftunt deftillationes: fæpius autem debet vfurpari, & cum aqua recenti abftrahi, vt è venenato realgare purgetur, & præcipitatum indulcoretur.

DE

DE MERCVRIO SVBLImato, vt ſcis.

Vitrioli ℔ ij, & ſal nitri in aqua forti deſtilla; & argentum in ea diſſolue: ℞ argenti viui ſoluti & libræ illius cuilibet ſalis calcinati ℔ij adde, aquam de eo abſtrahe, & Mercurium viuum omnem ſublima, ita enim Mercurius erit ſublimatus & prima vice perfect⁹. Notandum.

Huius aquæ, vt dictum, ℞ part. ij, ſalis puri calcinati part. j. ex his deſtilla aquam regis: huius aquæ ℞ part. ij. prædicti Mercurij ſublimati part. j. Antequam autem Mercurius ſublimatus immittatur, ſalis tartari pars dimidia, aquæ lente & ſucceſſiue injiciatur, deinde aqua extrahatur, & Merc. per tartarum omnino ſublimetur: hoc enim modo eleuabitur, mirabiles acquiret colores, & omnem acrimoniam ei adhærentem deponet, nullamque immunditiem & acrimoniam retinebit.

DE AQVA ACVTA.

Si ignem ſuper omnia vehementer vrentem & omnibus operationibus ignis viſibilis in modum inferni reſiſtentem habere deſideras, hoc modo procede.

℞ Mercurij ſublimati & ſal ammon. octo vel nouem vicibus ſublimati an. vel eſſent. Mercur. diligenter in lucem contere, lapidi vel laminæ ferreæ inſperge, in cellam vinariam colloca vel aëri expone, reſoluetur hoc modo in aquam: Si huius aquæ minimum ſuper cutem inciderit, ſtatim tranſibit: quod etiam facit in ferro vel cupro. Si autem aurum, ſtannum vel plumbum immiſeris, acquirunt formam perlarũ.

Hæc aqua omnes affectus calidos; eryſipelas, inflammationes & alios morbos corrodentes extinguit. Multi vocant illud ſalem ammoniacum,

id est, salem amarum: in hoc autem valde errant.

DE MERCVRIO FIXO.

℞ Mercurij quantum vis impone in reuerberatorium, vitrum in arenam colloca, oleum destillabit in vitrum & sublimatur: hoc facto vitrum inuerte, & hoc toties repete, donec non amplius ascendat, in colore sanguineum euadat & non amplius effumet: hoc facto ℞ *huius Merc. fixi sublimati & boracis* ℥j: pone in alembicum, affunde tantum spiritus vini, vt transuersos duos digitos supereminent & hunc quater abstrahe: hoc enim modo Mercurius sublimatus fixus erit, & omnia metalla, quibus iungitur, facile intrabit.

AD PVSTVLAS GALLICAS.

℞ *Mercurij part. j. vitriol. part. ij, hæc inuicem comburantur, in cella vin. soluantur* & vsurpetur.

DE OLEO CAPITANEI Pischij.

Notandum. ℞ *Ol. Mercurij* ℥ij, *ol. vitr.* ℥ß, *croc. Mart* ℥ß. *M.*

DE AQVA MERCVRII.

℞ *Arg. viui & stanni an.* ℔ *M. F. amalg. cum sale & aceto opt. lauetur, postea exiccetur, in mortario cum Merc. subl.* ℔ ß *diligenter misceatur vt fiat pasta*, interim aliquoties parum aq. salis ammon. affundatur, immisceatur, & massa lapidi imponatur, ibi enim in æq. resoluetur, hoc facto per alembic. destilletur, fæces, vt antea terantur, & hoc tamdiu continuetur, donec omnia in aq. soluantur: hæc enim aq. miracula præstat.

DE CALCIONATO.

Oleum Mercurij, aqua Mercurij & oleum Saturni

turni certissima sunt medicamenta, quę nullō modo Medicum fallunt.

DE CVRA FISTVLARVM.

℞ *Ol. Merc.* ℥ß, *ol. Martis & ol. Saturn. an.* ℥j. His permistis fistulæ circuitus inungatur, mane & vesperi per nouem dies & curabitur.

ARCANVM CONTRA MORbum Gallicum.

Sunt oleum Mercurij dulce, & oleum ex ligno Guaiaco.

CORROSIVVM ANHALDINVM.

℞ *Antim. calc.* ℥i ij, *Mercurij sublimat.* ℥ij. *salis ammon.* ℥jß, *tartar. calc.* ℥j, *destilletur & rectificetur.*

QVINTA ESSENTIA Mercurij.

℞ Mercurium septies cum vitriol. & sale, postremo autem per se sublimatum, affunde aq. salis ammon. cum calce fixi & soluti, destilla & s. a. procede, phlegma abstrahe, essentiam restifica, Mercurium, qui ascendit, iterum ter sublimatum, essentię commisce, circula, destilla & vsque ad perfectionem rectifica.

DVLCEDO MERCVRII.

Mercurio ad puritatem sublimato aquam fortem affunde & sublima, quod in fundo remansit, in cella vinaria solue: hoc est dulcedo Mercurij, quæ cum sp. vini potest circulari.

DE OLEO MERCVRII.

Mercurius sublimatus tenuissime conteratur, cū oleō vitrioli correcto sexies vel sæpius imbuatur, semper rursus exiccetur & teratur, cū sextuplo ol. vitr. in vase luto opt. occluso secundum gradus g. destilletur: hoc facto tertia pars Mercurij subli-

mati cum oleo transcendit, reliqua vero pars manet in sublimatorio pulcherrima & instar margaritæ orientalis splendens, pulchriorem enim Mercurium sublimatum nũquam vidisti: hoc modo ad libitũ semper procede, habebis oleum Mercurij super omnes aquas, hoc cum anima solis fermenta, coagula, solue & fige, ea, si Deus voluerit, tinget.

DE TVRPETHO MERCVRII.

℞ Oleum sulphuris per campanam vel vitreum alembicum destillatum; ac cum colchotare ter vel quater rectificatum ac Mercurium crudum optime purgatum, & oleum aliquoties ab iis abstrahe; dabit hoc modo præstantissimum turpethum, quod in peste, pleurisi & aliis morbis periculosis cum summo fructu potest vsurpari; estque secretum D. Tobiæ *Hessen.*

DE AQVILA COELESTI.

℞ Mercur. sublim. ℥viij, argent. viu. misce bene in mortario, donec Merc. viuus non appareat amplius, deinde subl. durum, album & dulcem sine omni corrosiuo Quod si aliqua pars adhuc restet non satis edulcorata; vel cum noua aq. vel cum eadem, quæ vna ascendit, misce & tertio semper subl. medicamentum est purgãs vniuersaliter & electiue; summum secretum in medic. Dosis à 20. ad 30. gr. siue ℈ß cum conserua ros. viol. aut pomo cocto.

DE CVPRO.

De acetositate esurina ex cupro absque corrosiuo.

Scoriæ cupri calcinatæ affunde acetum ter destillatum, & cineribus calidis impone, hoc enim modo

modo viriditas eius extrahitur, ita quousq; fiat aliquantulum spissum, dimitte, acetum lente effunde, aliudque affunde, donec nullus sapor vel color alicuius vitr. persentiatur, & omnia mixta in aleb. loco frigido expone; dabit de se pulcherrimum vitr. coloris viridis & cærulei, quod in retorta eodem modo destilla, quo vitr. alias destillare soles; primo nempe phlegma, deinde spiritus & tertio oleum abstrahendo; hoc à spiritu separa, habebis oleum valde præstans.

Hoc ad debilitatem stomachi est commodissimum, & si multum phlegmatis adhuc habuerit, vomitum excitat: omnem immunditiem expellit; & ita etiam in calculo renum. Ita quoque ex scoria ferri quæ à fabris abjicitur vitr. coloris cærulei & rubicundi præparare potes.

De Croco Veneris.

Lamina cupri cum vitriolo calcinato s. a. stratifica, & vt oleum vitrioli destilla: deinde laminas ablue, contere, contunde & reuerbera. Erit crocus nobilis.

DE MARTE.

De Essentia Martis.

Limaturæ Martis acetum destillatum affunde, & per aliquot dies ita dimitte: extrahet dulcedinem, quę partim erit pulchra & rubicunda, partim pallida, pro ratione chalybis. Tunc acetum abstrahe, aliud affunde, idque tamdiu repete, donec nihil amplius extrahitur, quod duobus vel tribus mensibus fieri solet: hoc tempore elapso omnes effusiones commisce & per B. destilla: remanenti æ spiritum vini affunde, & continuę digere: ita

enim tincturam extrahit; tunc spiritum vini abstrahe, & alium affunde & s.a. ita procede: habebis tincturam verissimam Martis.

Hæc tinctura vel essentia ad obstructiones pertinacissimas hepatis, lienis, venarum mesaraicarum & matricis, icteritiam etiam & hydropem incipientem est efficacissima pondere vnius drachmæ cum conuenienti liquore in potu sumpta.

De Croco Martis.

Ferrum illud contunde, per cribrum mitte, sub sartag. vel lebete salis, quod clarum est, cum aqua feruente ablue, habebis crocum Martis: in aqua hunc residere permitte, aquam effunde, aliam affunde, idque aliquoties repete; hoc facto idem per duas horas reuerberetur & erit perfectus; quod remansit, est nigrum & merum ferrum; cui si aquam salsam affuderis, & 6. vel 8. hebdomadas post fornacem vel alium locum calidum collocaueris, iterum potest ablui, & sicut cum primo procedi.

DE CVRA HYDROPIS.

Hydrops reuera curatur per ferrum in ol. redactum & suo ordine interius vsurpatum: vel vt sub aheno salis relinquitur in cibo & potu sumptum; purgato interim corpore aliquoties cum Elleboro nigro extracto: non vero solum radicitus expellit hydropem, sed etiam alios morbos. Vsurpatur etiam bolus armenus ad sistendas destillationes & sanandas puncturas.

De Croco Martis.

Stricturæ ferri phialæ vitreæ indite acetum destillatum acerrimum affunde, locoque aprico expone,

pone, vt per se exiccentur: hoc octies per integrũ mensem repete, deinde per biduum reuerbera, deinde tabulæ humidæ ad crassitudinem vnius digiti insperge, inde enim grossitiem trium digitorum acquirit, fitque subtile, veluti lana, & in colore purpureum.

Huius sex vel septem ℥ sumpta omnem hemorrhagiam & etiam dysenteriam compescunt.

De Oleo Martis.

Sal armoniac. de croco Martis septies, octies vel pluries debet sublimari; hoc enim si fit, transibit in oleum; huic alcool vini superinfunde, in cineribus per 24. horas, vel diutius digere, & alcool sæpius abstrahe, & soluetur in ol. Id vero quod in fundo remanet, vsurpatur in chirurgia.

ALIVD OLEVM.

Sal ammon. quinquies vel sexies de croco Martis debet sublimari, deinde in aceto destillato solui: quod non solutum fuerit, vt antea subl. donec omnia in acetum soluantur, tandem per alembicum destillari: exibit oleum Martis.

ALIVD OLEVM MARTIS AD Vlcera vetusta.

Ferri calx pulueriscetur, &, vti scis, preparetur: ex hoc cum vitellis ouorum massa formetur, iterum exiccetur, in mortario contundatur, quarto malaxetur, contundatur & in cella vinaria super vitrum soluatur. Hoc oleum vitellorum per se suum habet vsum.

De purgatione Croci Martis & fixatione.

℞ *Croci Martis* ℥v. *aq. Regis* ℥xx. diligenter mi-

ſceantur, aq. tamen regis primo non vna vice, ſed lente affundendo, & ad ignem feruefcendo: hoc peracto, iterum affundatur, & alia recens affundatur, donec nihil amplius diſſolui videris, tunc vero filtretur, candefiat, & aliquoties edulcoretur, poſtea vſque dum ſpongioſum fiat, & colorem purpureum acquirat, reuerberetur.

Crocus Martis interius ſumptus conducit ad vlcera vetuſta & hydropem. Cum oleo ſulph. calcin. efferuefactus, aliquoties edulcoratus, & quousque fiat ſpongioſus & purpureus, reuerberatus, acquirit ſuam perfectionem.

De Oleo Martis.

℞ *Antimon. lib. ij, fac vt fluat, adde laminar. chalybis candefactarum lib. j*, cum ſolutæ fuerint, cum ſpatula ferrea diligẽter miſce, lapidi infunde, contunde, contere & calcina, donec non amplius fumet, & puluis fixus & fuſcus fiat: hæc calcinatio conducit ad omnia metalla.

Hanc calcinationem vitro injice, cum aq. regis ſolue, & ſicuti ſcis, filtra, tunc aquam regis lente abſtrahe, ignem aliquantulum fortifica. Cum guttullæ rubræ incipiunt extillare, alium recipientem appone, & ignem adhuc magis vrge, ſequetur oleum coloris ſanguinei, quod verum & genuinum oleum Martis eſt.

Vſus. Conducit ad diarrhœam, lienteriam, dyſenteriam, fluxum hepaticum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas & externas eſt medicamentum præſtantiſſimum, ſi cum conſerua roſarum aut rad. ſymphyti miſceatur.

DE

DE STRICTVRA FERRI.

℞ Stricturæ ferri, pulcherrimorum nempe fragmentorum prius lotorum Man. j, quartam j mensur. ß vini per noctem affunde & vtere.

V S V S.

Inseruit ad oppilationes hepatis, lienis, venularum matricis, menstruorum, paralysin & impotentiam membrorum; dolores ischiadicos, icteritiam, & hydropem, eius nempe principium, cum hepar nondum plane est corruptum.

De tinctura Martis pulcherrima & instar rubini.

℞ Croci Mart. nobilissimi, subtilissimi & opt. præparati part. j. huic adde sal ammon. subl. part. dimid. hæc inuicem contere, & cum ad colorem sanguineum subl. fuerit, hanc eius rubedinem cum spir. vini extrahe. Hæc tinctura præ cæteris medicamentis omnibus hydropem & dysenteriam curat.

De præparatione Martis in virtute styptica.

℞ limat. Mart. lib. j, salis lib. ß; aq. fontan. q. s. per integrum mensem ita infundantur, deinde, vt didicisti, reuerberentur.

Huius croci ℞ ℥j; boli adusti ℥iij, terræ sigillat. ʒß Misc. & in puluerem redige. Inseruit hic puluis ad omnia vulnera & vlcera; quæ siccationem aut incarnationem requirunt. Sumitur etiam eius ʒj in potu.

DE SECRETO AD FLVxum ventris.

Si quis insanabilem fluxum ventris habuerit, sumat *Croci Martis cum aqua regis præparati; ℥ iiij;*

conseru.ros. ℥j; *suc.c.viol.* ℥ß: hæc diligenter mixta per 24. horas ad minimum ita stent, & deinde ieiuno stomacho vsurpentur: & si hac prima vice nihil effecerit, biduum post rursus ita vsurpa, iuuabit sine omni dubio.

DE VITRIOLO MARTIS.

Chalybem cum sulphure calcina; eo nempe modo, vt sulphur chalybi ad summum candefacto super aqua admoueas, hoc enim facto chalybs statim liquescit, & in aquam destillat: hunc itaque ex aqua exemptum exicca, tenuissime contere, oleum sulphuris acidum rectificatum affunde, aliquandiu digere & postremo in aquam destillatam infunde: considet hoc peracto vitriolum non contemnendum, à D. Tobia Hessio inuentum.

DE MAGNETE.

De descensu vel exitu Matricis.

℞ *Lapid. magnet. opt.* ℔ j. *calc. viuæ* ℔ ij, *cum aceto optime conterantur & misceantur, deinde spiritus vini affundatur, vt fiat rubicundus; hoc ordine tādiu procedatur, donec non amplius tingatur, quo vise spiritus vini exhalet*, & remanebit liquor, qui exsiccetur: ex materia relicta & axungia vrsi emplastrum formetur, quod dorso mulieris & lumbis applicetur: vterus enim hoc facto, statim retrahetur: oportet autem per aliquot dies continuari, vt vterus eo melius firmetur.

DE PRÆPARATIONE Magnetis.

℞ *Succ. Aristol. rotund. & sabinæ an.* ℥iiij, *serpētar.*

℥ij, spiritus vini libr. j. hæc prius per 24. horas circulentur & deinde destillentur.

℞ Huius aquæ lib. j, Magnetis elect. in pulverem redacti ℥iij, circulentur simul, & à facibus aqua destilletur: idque ter reiteretur, atque hoc pacto Magnetis præparationem assequeris.

DE IOVE.

De Oleo Stanni.

Hoc oleum morbum gallicum, paralysin, vulnera, ylcera antiquata, fistulas, cancrum & omnes affectus venenatos, vt & maculas & impetigines citissime curat. Eius guttæ tres cum vino sumptæ purgant ventrem: pannum etiam oculorum abstergit.

DE OLEO SALIS AMmoniaci.

Huius olei aliquot guttæ vino albo immixtæ & cum linteis oculorum ylcerib. ex lachrymis involuntariis rubedinique applicatæ, ea perbelle curant & compescũt. In aqua vitę vsurpatum emendat puncturas laterum, cor, hepar & pulmones refrigerat, anginamque & ranulam sub lingua sanat: vrinam obstructam promouet, vesicam mundificat & carnem immundam & superfluam in vulneribus absumit.

OE OLEO SALIS AMmoniaci.

℞ Sal. ammon. part. j, aq. salis tartari. part. ij, bene aliquot dies in solutione, vel cineribus calidis bene cooperta, ne spiritus salis exhalet, quia admodum est subtilis, imponantur; deinde per retortam destillentur, rectificentur, collo tamen retortæ fragmentum chartæ griseæ intrudatur, vt spiritus per eum transeat,

ita enim aqua sal. tartari subtus remanebit: Cum nihil amplius destillat, tunc chartam exime, ignemque vrge, sequetur enim oleum non modice acre & corrodens, quod separatim reserua.

DE SATVRNO.

De Balsamo Saturni.

Minium cum aceto soluatur, dulcedo destilletur, acetum effundatur & aliud affundatur, donec nihil amplius solui potest; solutiones omnes confusę filtrentur & ad liquorem coagulentur: hoc peracto in loco frigido in crystallum concrescant, cum nihil amplius in crystallum verti videris, iterum euaporent & vt antea procedatur: crystallus autem hoc modo clarificetur: soluatur nempe iterum cum aceto destillato; & in omnibus, vt antea, procedatur. Crystallus pulchrior primo concrescit, candidus ad modum salis nitri: cum residuo fac, vt prius, donec crystallorũ alborum satis habeas, hi primo exiccentur, deinde in spiritu vini soluantur, iterum filtrentur & in liquorem coagulentur.

Hic balsamus ad gangrænam est probatissimus, vt & ad omnia vulnera & vlcera insanabilia, ad rubedinem vero & alios affectus oculorum non habet simile.

Quomodo oleum & sal Saturni indulcorentur & ad summam perfectionem deducantur.

Crystallis Saturni aqua pluuialis destillata affundatur, & donec spuma alba supernatet, ebulliant, hanc spumam sepone in vasculũ proprium, ebul-

ebullire sic finito, donec nulla amplius materia alba appareat, maneantque fęces purpureæ in fundo: hanc aqua forti purificata solue, eam rursus per B. separa, hocque ter repete, semper nouam aquam fortem superfundendo; remanentiæ siccæ aquam pluuialem destillatam affunde, per B. abstrahe, hoc sexies noua aq. destillata repete, donec omnis acrimonia sit ablata: & habebis sal Saturni pellucidum & verum dulce.

VVLNERVM ET VLCERVM Incarnatiuum.

℞ Cerussæ vel minij q.v. extrahe oleum, sicut scis, est incarnatiuum optimum promouens carnes sanas atque recentes. Hoc oleũ Saturni valet etiam ad omnem scabiem & lentiginem, verrucas, inflammationes & omnem combustionem.

DE SVLPHVRE.

Oleum & fixatio sulphuris.

Sulphuris lib. j. in lixiuio ex cinere salicis & fagi subtilissimo coquatur, huius excocti sulphur. & vitrio. ana lib. j cum aceto teratur, & quater cum recenti aq. vitrioli sublimetur: hoc enim facto sulphur subtilius & purius coloris flaui & aliquantulum ruffi superius adheret, quod exime, tantumque olei terebinthinæ, vt quatuor dig. emineat affunde, & vas apertum in locum modicè calidum colloca; ita enim sulphur rubrum soluitur, quod in cinere destilla, vsque dum sulphur rubrum rubini instar transeat: hoc in digestione coaguletur, vt fiat fixum, pulchrum ac rubicundum,

DE OLEO TEREBINTHINÆ.

Terebinthinæ lib. iij cum camphoræ tenuis-

ſime tritæ ℥vjß, commiſce, menſuram j vini affunde, igne lentiſſimo deſtilla, & oleum per Balneum ſepara.

Oleum Sulphuris admodum fragrans & odoriferum.

Hoc Oleum potum omnis generis affectus, etiam grauiſſimos euellit.

℞ Sp. ſulphur. per campanam deſtill. recipienti impone aliquid moſchi cum aqua roſarum mixti.

VSVS ET VTILITAS.

Præpara Iulepum ſ.a. illumq; cum oleo ſulphuris miſce, promouet ſudorem & vrinam, ſuperfluas humiditates ſtomachi expellit, eradicat febres, quę cum frigore incipiunt, ejicit calculum renum, ſanat omnis generis affectus externos. Qui hoc oleo abluuntur, breui temporis ſpatio, & quaſi in momento liberantur: habet enim efficaciam recalefaciendi & exiccandi.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ Sulph. calc. viu. an. partes æquales, inuicē mixta ſubtiliſſime terantur, alembico injiciantur, tantumque aceti fortis, vt duos tranſuerſos digitos ſupernatet, affundatur, digerantur & ſ.a. extrahantur, extractio effundatur, cum farina laterum imbuatur, & per arenam in recipientem deſtilletur; ſequetur ol. ſulphur. rubri & pulcherrimi coloris, quod omnis generis affectus ſanat.

Nota. Hoc oleum ſulphuris cum oleo lini deſtillat. curat paralyſin omnium membrorum, & contractas venas & neruos.

ALIVD OLEVM SVLPH.

℞ Sulph. ℥iiij, calc. viuæ ℥ij. ceruſſ. ℥j. Miſ. & per alem-

alembicum destilla, exibit oleum rubeum.

FLORES SVLPH. ALBI.

Samuel *Schlegel* hos pro secreto habet, quod Comiti ab Hohenloe 200. florenis vendidit.

℞ *Fl. sulph. comm. præpar. ℥iij, sal. ammon. ℥ij, calc. viuæ ℥vj. Misc. f. puluis, hunc in retortam fictilem fortem, quæ igni resistere possit, inijce: sitque hæc retorta* admodum vitrorum exusta & non porosa, ne spiritus expirent, qualia VValdenburgensia vasa esse solent: inuoluatur insuper optimo luto: hanc ita paratam cum puluere iniecto in fornacem destillatorium colloca, recipientem capacem luto etiam occlusum adapta, primo igne lento destillationem incipe, postea vero eo modo ignem adauge, qualiter in destillatione aquæ fortis fieri solet: ita enim extillabit liquor, siue oleum rubrum, huius cochleari vnico affunde vinum acerbum siue acidum, vt quando commisces, vinum fiat album & quasi lacteũ: hoc lac vitro sacchari infunde; deinde cum hoc oleo & vino iterum tantum lactis præpara, priori affunde, & hoc toties repete, donec de oleo nihil amplius superfit: hoc acto omne lac in vnũ vel plura vitra saccharo destinata infusum vel distributum coopertum in cum locum expone, qui neque in frigore, nec in calore excedat: per dies quinque vel tandiu ibidem relinque, donec alba materia cretæ similis in fundo resideat; & vinum innatans clarificatum fuerit; vinum hoc lente effunde, vel cũ spongia exime, ne materia subsidẽs moueatur, ei aquam recentem affunde, eamque diligenter cum materia commisce, fiet enim hoc modo iterũ instar lactis; igitur quousq; materia consederit, dimitte, aquam per spon-

giam abstrahe, aliam aquam recentem materię affunde, & tertio residere permitte; ita enim per aquas affusas omnis acrimonia & fœtor extrahitur, quo facto, in loco à frigore & calore temperato exiccetur: habebis flores sulph. albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum ℈j, diluatur cum cochleari vini; aquæ cinnamomi destillatæ aut alterius appropriatæ, & exhibeatur mane ieiuno stomacho: præseruat corpus ab omni putredine. In asthmate & phthisi cum aquis pectoralibus potest permisceri.

CRYSTALLI SVLPH. RVBRI.

℞ *Flor. sulph.* ℔ j. *spir. terebinth.* ℔. j ß. *in vase vitreo igne lento inuicem ebulliant, & ne empyreuma concipiant, diligenter misceantur: Cum iam sunt probe mixta & ab igne remota, fæces spiritus vini adjiciantur, & tamdiu destillentur, donec spiritus vini rubedinem ex sulphure extraxerit, hunc spiritum vini in B. vsque ad tertiam partem circiter abstrahe; & reliquum in cellam vinariam pone* : inuenies in diebus quatuordecim crystallos perpulchros rubicundos (eorum tamen non adeo multum,) & ad affectus pectoris vtilissimos.

DE OLEO SVLPHVRIS.

℞ *Sal. tartari vel tart. calcinat. part. j. sulph. pulchri & flaui part. ij. vtrumq; per se subtilissime teratur; sulphur in crucibulo vitreato, non nimis feruide sed lente, ne incendatur; dissolue; quo facto tartarum super ignem tamdiu immisce; donec spissum & lentum fiat instar picis* : ita enim erit præparatus: *tunc in orbem prius madefactum effunde, vbi refrigeratum fuerit, sub lapide porphyrio in puluerem contere, vitro imposito spiritus vini tantum, vt tres digitos transuerso.*

superemineat, affunde, acquirit hoc facto quasi in momento colorē flauum instar croci: cum resederit, crassescit veluti rubinus, quo viso in retortam vitream injice, vt minus, quam ad medium repleatur, capellæ cineribus vel calce impletæ imponatur, recipiens capax luto obuolutus adaptetur, destillatio primo igne lento vrgeatur, cum calorem nimium esse perspexeris, aliquid de carbonibus extrahatur; & quando inceperit turbida rubedo extillari, non vltro vrgeatur, fornax refrigeretur, & recipiens amoueatur.

Hoc Oleum exterius illitum omnia vlcera corrodentia, seu exedentia, vt fistulas, herpetes, scabiē, vermem, condylomata & alia huiusmodi vbicunque in corpore fuerint, tutissime sanat: tineæ vero cum penna vel spongiola quotidie bis applicatum, & cum emplastro ex cera vel lamina plumbea contectum eam radicitus euellit. Eius guttę 2. vel 3. in vino vel aliquo liquore epotę, omnia venena, lumbricos & alias bestiolas è corpore expellunt, hoc ipso modo vsurpatæ: etiam febres exterminant, ante nempe paroxysmum vsurpatæ; ictericiam insuper emendat & pulmonibus præstantissimum est auxilium. *Vsus.*

ESSENTIA SVLPH. QVA THEOphrastus vsus esse dicitur in externis incurabilibus corrodentibus vlceribus & fistulis, vel morbi gallici cicatricibus: & dicitur esse secretum Theophrasti.

℞ Sal.tart.part.j.sul.pulchr. & flaui par.ij. subtilissime trita in testa dissoluantur, fusis sal tart. adjiciatur, cum spatula lignea optime agitentur, acquirit

colorem sanguineum; *hoc facto lento igne per horam dimidiam, quousque fiat crassum & fuscum, instar hepatis, & bullas emittat, misceantur, & ne quid adurat, continuo agitentur.* Cum enim ita fuerit densum & fuscum, erit perfecte paratum: tunc itaque ex testa in orbem ligneum madefactum effundatur, ne adhæreat, & cum cœruleum colorem contraxerit, subtilissime tritum in alēbicum vel poculum vitreum projice, spiritū vini optime rectificatum affunde, vt puluerem supereminеat, ita enim confestim colorem flauum, croceum & sanguineum acquirit: Spiritus autem vini colores & virtutes sulphuris sine mora extrahit, absque vllo alio auxilio & igne. Quando hoc factum, vitrum optime obturatum hypocausto impone: Et cum ibidem subsederit, extractio vero pellucida, rubra & rubino similis facta fuerit, tunc per inclinationem vasis in aliud speciale vitrū effunde, bene obtura & tanquam thesaurum incomparabilem reserua, quia est medicina excellentissima, trium primorum elementorum in sulphure extractorum calor, cura, per quam honorem & gratiam adipisci poteris: Et est balsamus pulmonum.

Virtutes. Virtutes huius essentiæ seu balsami sunt: primo, hęc extractio sulphur. est veluti ignis in microcosmo, quemadmodū ignis exterius in maiori mūdo. Sicuti enim tineæ & vermes in vestimētis latitantes nihil ęque timent & fugiunt, quam ignem: Et sicuti affectus erodentes in homine vt microcosmo ceu vermes in cute & carne; ita etiā nihil est, quod tantopere fugiunt, quam ignis spiritualis occultus, qui est essentia sulph. Quę si omnes fistulas, vlcera exedentia, impetigines, morbum

bum gallicum, pustulas, vulnera vlceráque sordida cum penna illita, sanat, si videlicet cum hac ipsa essentia humectantur & abluuntur, & postea cum emplastro vulgari conteguntur: abigit enim & interimit malã illorum & erodentẽ qualitatem, ne vlterius serpant, siue sint fistulæ, siue corrodens cancer, in quocumq; loco corporis, eaq; cum quouis vnguento vel emplastro deinde facile curari possunt. Optimum autem & accommodatissimũ ad huiusmodi vlcera est emplastrum Theophrasti ad puncturas. Corrigit etiã hæc ipsa essentia morphæam, & guttam rosaceam curat, sanatque vlcera quæuis cum admiratione, & in breuissimo temporis spatio super omnia alia medicamenta. Ad interna Apostemata sumuntur eius gutt. j. 2. vel 3. cum spiritu vini. Est balsamus pulmonum Theophrasti, de quo ipse *in lib. de vita longa circa finem,* inquit: *in omnibus rebus tanta virtus non inuenitur, quam in sulphure ad pulmonem, sicut eius extractæ essentiæ virtus est:* valet etiam in febr. tertiana & quartana, & in icteritia. Dosis gr. 4. in vino ante paroxysmum.

ALIVS MODVS ESSENTIÆ QVINtæ sulphuris ad medicinam, est Balsamus Sulphuris.

Sulphur ter per vitriol. sublimetur, tunc vitro injiciatur & spiritus terebinthinæ non tamen nimium, vt possit soluere affundatur, itaq; per decem noctes seponatur, vt sulphur lente possit dissolui: conuertetur ita in liquorem sanguineum: vel oleum terebinthinæ separa, & remanebit oleum rubicundum, quod cum alcool spiritus vini circuletur: ita enim balsamum ex sulphure extrahet: Et

quando loco moderate calido exposueris, omnes colores ex sulphure emigrabunt in spir.vini, & ab oleo terebinthinæ separantur: Spiritum vini sanguineum effunde & spir.vini per Bal.forte per destillationem abstrahe: hoc enim modo subsequetur quinta Essentia coloris sanguinei, effectu præstantissima & omnis saporis expers.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Essentiæ guttulæ 3. vel 4, cum aqua hyssopi epotæ, phthisicis sunt mirum in modum proficuæ.

SVLPHVR ALBVM ET FIXVM:

Medicamentum expertissimum & saluberrimum contra Pestem & alios morbos infinitos.

Sulphur flauum & electum in puluerem redactum in alembicum luto obductum projice, tantum olei vitrioli optimi, vt 4. vel 5. digitos supernatet, affunde, diligenter misce, capellæ arenæ ad sufficientem profunditatem impone, capitellum accommoda, & lente primo cum destillatione, vsque dum oleum transcendat, procede, deinde ignẽ in tantum adauge, vt vitrum incandescat, tunc enim sulphur sublimabitur, hoc permitte refrigerari, alembicum confringe, sulphur ex illo in aliud vitrum recens projice; oleum & aquam extillatam cum modico olei vitrioli recentis rursus affunde, vt antea destilla, & hoc toties repete, donec sulphur non amplius in altum sublimatur, sed in fundo album & fixum remanet, quod cito fit, tunc enim sufficienter erit paratum & purgatum.

℞ Huius sulph.℥ij, conseru. rosar. ℥iiij. ol.vitriol.℥j, hæc optime misceantur, & habebis egregium medicamen-

dicamentum, cuius instar nucis auellanæ mane quotidie sumptum hominem à peste toto die præseruat: dolores etiam lateris punctorios cõpescit, putredines internas præcauet: Et omnes immunditics in humano corpore etiam cum miraculo abstergit.

OLEVM SVLPH. VITRIOLATVM.

℞ Sulp. viui q. v. admisce ei tantundem vitrioli lento igne liquefacti, vt vna inde fiat massa, hæc per descensum depellatur, & descendet oleum rubicandum in receptaculum.

OLEVM SVLPH. AD IMPETIGINES & maligna Vlcera.

℞ *Sulph. citrin.* ℥vj. *sal. ammon. calc. viuæ ana* ℔j ß. *optime cribrentur, alembico luto occluso immittãtur & igne aperto destillentur*, egredietur oleum pellucidum, quod est probatum.

FLORES SVLPHVRIS.

Sulphur primo sublimetur sicut scis: Deinde ℞ *Flor.* ℥x. *myrrh.* ℥j, *aloes hepatic.* ℥ij, *croci* ℥ß, *puluerisata misceantur, & vt antea ter sublimentur.*

VSVS ET VTILITAS.

Hi flores secundum qualitatem morborum & ægrotantium vsurpantur, ad ℈ß. ℈j. ℈ij. vel ʒj. circiter in vino, aquis destillatis, pomo asso vel ouis ad promouendum sudorem. Ab omnibus febribus præseruant, vt & à morbo caduco, asthmati & omnibus affectibus pulmonum & pestilentiæ ipsi succurrunt, tussim recentem & antiquam mitigãt, sudorem in Lue Venerea propellunt, impetiginẽque abstergunt. Omnes præterea immundos humores & destillationes in toto corpore exhauriũt, & præ cæteris omnibus Luem Veneream curãt, si

vero flores à sale nitri, sale gemmę & alumine plumoso aliquoties eleuantur, tunc ita subtiles redduntur, vt impetigines & vitiligines ex fundamento possint eradicare, quod maximum est secretum. Effumatio ab hoc sublimato sulphure præseruat ab omni putredine membrorum internorum.

ALIVD OLEVM SVLPHVRIS.

℞ Flor. sulph. & vitr. calc. an. spir. vini affunde ter vel quater lente per destillationem abstrahe, hoc facto ol. baccarum Iunip. affunde. Et fiet oleum rubeum.

OLEVM SVLPHVRIS ACIDVM per Campanam.

Sulphur Polonicum vel aliud pulchrum in fragmenta mediocria confringe de hoc vna vice aliquid, (quo vero minus, eo melius) in vas fictilę angustũ quod prius sit candefactum impone, hoc enim modo sulph. incenditur, & nunquam, quandiu aliquid in vase remanet, extinguitur, quod tamẽ haud fieret, si vas prius non esset candefactum: hoc ita in med. phial. vitr. amplæ, angustæ tabellæ lig. quę per obliquũ sit accõmodata, imponitur, ne fundũ phialæ attingat, nec oleũ lateribus campanæ effluens ei adhæreat. Huic altum & campanæ in modum efformatum vitrum superponitur, coopercilũ & receptaculũ accommodantur, & omnia luto optime occluduntur: vbi receptaculũ debet esse amplum, vt spiritus satis habeant spatij, & possint adhærere.

Cum his omnibus ita cõstitutis Sulphur pene est exustum, cum forcipe paruo semper de reliquis fragmentis plus impone, & tam diu ita perge, donec olei satis habueris, habebis oleũ flauum pulcherrimum, & ad varios affectus vtilissimum

quod

quod rectius ſpiritus, quam oleum poſſet nominari, quia de meris ſpiritibus aſcendit.

Primò autem opus incēdij, vt antea dictum, diligenter eſt notandum; ſiquidem pene maximum artificium in eo eſt ſitum, vt nimirũ ſulphur continuo ardeat, alias enim non recte procedit, quia ſemper extinguitur.

Secundò, antequam vitra ſuper ſulphur incenſum ponas, ad excipiendum ſpiritum, ea prius ſunt aqua optime eluenda, vt plurimum madefiant: ita n. ſpiritus lateribus humidis adhærent, & in momento in oleum vel ſulphur reſoluuntur, ac in laterib. defluunt: quod ſane non minimũ eſt artificium, per quod tanto magis olei acquiritur, quam alias: ſiquidem non tantũ de ſpiritibus abit, quam ſi vitra eſſent ſicca, & à ſpiritibus tandem humectantur: ad quod multum temporis requiritur: Et non opus eſt, vt in cellam vinariam ponantur, vt ibi in oleum fluāt, quemadmodum alias eſt opus.

Putant aliqui, ex Sulphure Polonico hoc oleum non poſſe præparari: ſiquidem non poſſit incenſum conſeruari; quod tamen falſum eſt. Si enim prædicto modo proceſſeris, omnia feliciſſime perficientur, & nulla differentia Sulphuris eſt aduertenda.

Sulphur Iſlandicum, quod anguſtas habet cannulas, eſtq; craſſius & pollicis inſtar latum, colore ſanguineum oleum de ſe dat, ſi dicto modo præparatur, quod centuplo eſt in virtutibus ſuis pretioſius, quam vulgare, quod in colore flauum: quemadmodum Theophraſtus in ſuis ſcriptis teſtatur, & hoc ſit tibi communicatum pro ſecreto.

Prope Saliſburgum in Bauaria præparatur Sul-

phur cum longis & anguſtis cannulis pollice paulo craſſius,& de quo etiam oleum ſanguinei coloris per campanam poteſt deſtillari.

Lintea in hoc oleo intincta & vermi in manibus applicata,eum quam primum enecant.

Huius olei granum vnicum ſumptum dolores colicos mitigat , vt & dolores punctorios calide applicatum & eius grana duo in vino ſumpta.

Contra contabeſcentiam ℞ *Axung. carnis human. ol. Iuniperin. & ol. Sulph. omnia miſceantur, & in vnguenti formam redigantur*, hoc fiſtulas corrodentes & depaſcentes , ac vlcera interna oris ſanat omnemque putredinem ſuperfluam eorundem abſumit , recentem a. & ſanam carnem non attingit, goſſypio nempe exceptum & locis affectis illitum.

Hoc inſuper ita vſurpatum & dentibus affrictum , ac cum forcipe chirurgorum raſum dentes facit albos,poſt quod tamen totum os vino erit eluendum.

Ad extirpandas verrucas , eæ prius euellantur, & foueæ hoc oleo impleantur , radicitus hoc modo extirpantur.

CVRA FEBRIS TERTIANÆ & Quart.

℞. *Fl. Sulph.* ℈ vj. in vino vel aqua aliqua ſudorifera mane ante paroxyſmum ebibe, idque bis ita reitera & curabis febrem.

ADDITIO IN MAGNIS Apoſtematibus.

℞. *Fl. Sulph.* ℥j, *ol. nuciſtæ* ℨj, *aq. veronic. rectificatæ pondus omnium. Miſc. F. potus.*

LIQVOR SVLPHVRIS.

Huius proceſſus & operatio eſt magnũ myſterium,

rium, quod ego ex singulari Dei gratia &beneficio ex scriptis Theophrasti dare vere & recte didici.

℞ *Fl. Sulph.* ℔ ß, *subtilissime triti injiciantur alembico luto obducto, infundatur optimus spiritus vini, in cineribus per octiduu digerantur, spiritus vini duos digitos transuersos superemineat, qui alembico contecto lenta destillatione vsque ad siccitatem abstrahatur, remissa tamen aliquantula humiditate hoc absoluto refrigeretur, quater cohobetur, vltimo ad siccitatem abstrahatur, deinde ol. Iuniperin.* ℥jß *affundatur: Et quia hoc statim imbibitur, itaque plus olei affundatur, donec materia eo humectatur, tunc quinquies lente abstrahatur, & secundum gradus procedatur,* hoc enim facto Sulphur omne in alembicum sublimatur, quicquid vero in alembicum extillauit, acquirit colorem album instar lactis, quod signum est perfectionis: recipientem itaque amoue, & materiam exime, quæ est adeo fortis, vt eius odor tolerari non possit, caput vero mortuum erit admodum leue, quod abjice: sulphur a. in alembico sublimatum prorsus est inutile. Cum isthæc omnia prædicto modo sunt absoluta; necessum erit ea dulcorare. Itaq; ℞ *Theriac. opt.* ℥jß, *aloes hepatic.* ℥j, *croci* ʒij, *mixta subtilissime conterantur,* licet etiam spiritum vini superfundere, & ita humectare, vt eo melius possint commisceri, ita parata in vitro mundo seruentur: de prędicta medicina affunde, & in B. ita ebulliant, ne Empyreuma concipiant. Et quater alembicum transcendant, & quando hoc factum, non omnino extrahatur, sed humiditas aliqua relinquatur, quá ad inunctionem corporis reseruare potes. Succus est medicina nobilissima ad Epilepsiam & omnes morbos pestilentiales.

DE VSV ET VIRTVTIBVS HVIVS liquoris, qualiter à Theophrasto sunt descriptæ.

Primò hic liquor præseruat à peste, estque vtilissimus in pleuridite, & ad omnes exulcerationes & putrefactiones corporis.

Mane sumptus,toto eo die omnes morbos malignos,quales sunt pestis,pleuritis pestilentialis, & huiusmodi exulcerationes alias tutissime præcauet, vt & quascunque febres. Tussim recentem & antiquatam, plus quam dici vel propalari potest, curat. Est etiam præseruatiuum Epilepsiæ; & si quotidie vsurpatur,custos sanitatis non immerito dici potest. Est & rectificator vini, quia impossibile, noxam aliquam in vino remanere posse, cui hic liquor fuerit admixtus, omne enim malum ab eo separat, calculum etiam & sabulum, Apoplexiam, omnis generis vlcera, catarrhos, tussim, febres,putredines & quæcunque alia tale vinum facillime præcauet: Et in his omnibus non habet, quod ei comparari possit. Contra colicam est non minus medicina præstantissima, imo plura in eo inuenies, quam ego hic enarrare potui.

DE LACTE SVLPHVRIS, QVO Princeps Vraniæ vsus fuit, quod pro secreto reserua.

℞ Sulph. opt. tenuissime triti, vel fl. Sulph. qui Sulphure sunt præstantiores, ℥j, Sal. tart. ℥iij, his vitro saccharo destinato, luto obducto iniectis, tantum aquæ destillatæ affunde, vt sex digitos transuersos supernatet, &

tet, & vitri quatuor partes remaneant vacuæ, in capella arenæ optime ebulliant, sæpius cum baculo ligneo agitando, & cum incipit exiccari, plus aquæ destillatæ, attamen feruidæ affunde, idque tamdiu repete, donec per spatulā sentis sulphur in fūdo vasis pene esse dissolutum, hoc percepto, ad tres digitos transuersos ebulliendo consumantur, vt rubedinem acquirat, tunc ita calida patinæ fictili vitreatæ injice, vinum acerbum sufficienter calefactum, vel pauculum de solutione calida subito affunde, hoc enim facto, incipit ebullire, & fit album, hoc in aliud vitrum debitæ altitudinis injice, de solutione calida in patinam infunde, & vinum calidum superfunde, hoc enim peracto Sulphur desuper resoluitur & transit in liquorem lacteum; quem priori affunde & ita procedendo perge, donec totus liquor huiusmodi colorem acquirat & in vnum vitrum collectus fuerit. Necessum vero est, vt solutio Sulphuris in tartaro in continuo calore conseruetur, cum scilicet vinum infunditur, quia nisi hoc fiat, se inuicem non aggrediuntur.

Cum huc vsque in labore tuo perueneris, vas cum materia sepone, vt Sulph. solutum in crassitudine lactis coagulati descendat in fundum: vinum a. quod in colore fuscum euasit, tamdiu effundatur, donec materia in fundo in vnum sit collecta: quo viso sufficientem quantitatem aquæ destillatę affunde, cum resederit, aquam rursus effunde, aliam recentem infunde, cum resederit, effunde, idque toties repete, donec aqua effusa non amplius fusca appareat, nullumq; odorem habeat, Sulphur vero album fundum omnino petierit: hoc ab humiditatib. separatū in hypocausto exicca & in puluerē contere: vel si mauis, antequā exiccetur, aquæ

Cinnam. destillatæ tantũ, vt lacti simile fiat, affunde, & quoties de eo sumere cupis, diligenter commoue.

VSVS ET VTILITAS.

Balsamus hic ad humidum radicale est accommodatus, confortat vires naturales, mundificat sanguinem ab omni impuritate, ex qua vlcera vetusta & alij huiusmodi affectus exoriri possent. Et apoplexiam, paralysin, Epilepsiam, Elephantiasin & Luem Veneream anteuertit.

Pulmonibus vero est maxime specificum, præcauet & curat phthisin, mitigat recentem & antiquam tussim, destillationes capitis exiccat & cõsumit, cerebrum corroborat, inflationi ventris, & doloribus colicis resistit, consumptis & extenuatis est amicissimus cum aqua cinnamomi, in lacteum colorem mixtus & epotus. Dosis eius est cochleare vnum mane & vesperi, semper ante vsum diligenter commixtus.

Si in forma pulueris vsurpari debet, ad conditionem ægrotantis est dirigenda, vt vinum vel aquam in albedinem lactis transmutet. Potest autem in omnis generis aquis, vt in aqua Cinnamomi, Melissę, Lauendulæ, aqua aliqua apoplectica, vel spiritu vini, vsurpari.

In atrophia iuuat visibiliter, operatur enim in humidum radicale. In doloribus articulorũ, podagra, Ischiadica & aliis huiusmodi morbis externis maximum præstat auxilium. Est ignis consumens, qui omnes ægritudines imperceptibiter, velut ignis lignum absumit.

DE

DE OLEO SVLPHVRIS ET TARTARI, quod monetas quascunque parum adhuc argenti habentes, in aurum tingit, quæ tamen tinctura non est fixa.

De tartaro crudo aquam & oleum coniunctim destilla, tartarum calci ita immisce, vt tartari sit pars dimidia respectu calcis, ita mixta iterum destilla; sequetur primo oleum album & postea rubrum: ℞ *Olei rubri* ℥j, *Sulph.* ℥ß, *misce*, fiet fuscũ instar iecoris: hoc in Bal. per dies 16. vel plures, putrificetur. Deinde per retortam destilletur: habebis oleum flauum, in quo monetas vel lamellas argenteas ignitas extingue, acquirent colorem aureum intus & extra.

DE VITRIOLO.

Trochisci purgãtes ex Sale vitrioli, si quis veneno infectus est.

℞ *Sal. vitriol. part.* j. *Sacchari part.* ij. *hæc inuicem subtilissime conterantur & cum melle ad massam albam commisceantur: ex massa trochisci parui ponderis granorum* 15. *formentur*: horum vnus cum cochleari aquæ veronicæ sumptus per superiora & inferiora purgat, & totum inde corpus ab omni immunditie & suspectis humoribus liberat, oportet autem post illorum vsum tres horas ieiunare; & per totos tres dies proxime sequentes de dieta consueta in potu & cibo aliquid detrahere, proque potu solam aquam veronicæ vel sequentem mixturam vsurpare.

℞ *Sal. vitriol. gr.* iij, *vel* 5. *Misc. cum Syr. aquilegiæ restituetur sine dubio.*

DE VIRTVTIBVS OLEI VITRIOLI.

Membro alicui cute integra obtecto illitum maxime penetrantem calorem excitat, qui tamen non excoriat. Serpigines omnemque malam scabiem illitum felicissime abstergit: vt & verrucas & excrescentias ex morbo gallico exortas. Et vt ego ipse expertus sum, hoc oleum suo interno igne & aëre intus & extra corpus, absq; omni detrimento cum incredibili vtilitate potest vsurpari. Interius quidem ad guttulas aliquot cum aqua vel vino mixtum iis saporem acidulatum inducit, ita potum Ventriculum corroborat, sitim extinguit & appetitum restituit.

Omnem insuper pituitam lentam & indigestibilem incidit & extenuat, malos humores expellit, & hec omnia penetrante sua facultate perficit.

DE OLEO VITRIOLI DVLCI.

℞ Calc. vitriol. libr. iij: huic acetum destillatum affunde, in locum calidum sepone, deinde abstrahe, aliud adde & hoc quinta vice per duos dies semper oleum in retorta cum Manipul. 2. arenæ grossæ destilla.

DE COLCOTHARE Vitrioli.

Vitriolum fac colliquescere, in tartaro per tres horas optime exure, cum aceto destillato contere, posteaque iterum calcina.

SECRETVM ALICVIVS Vratislaniensis.

℞ Vitriol. prius vsurpati, & inde flaui & rubicundi facti q. v. ex hoc per alembicum igni forti oleum extrahe, illud diligenter reserua: corpus mortuum relictum minutissime contere, aquam fontanam destillatam affunde, sal eius extrahe: huic

huic extracto sali aquam rursus infunde, solue, filtra & coagula, hocq; quater repete: hoc modo fit album instar niuis & est pretiosius auro.

His peractis ℞ Salis part. ij, olei part. j. misce, ad ignem exicca, hocque tamdiu repete, donec sal duplex pondus acquirat, quā antea habuit: hoc sal ita præparatum cum tanto pondere olei vitr. in vitrum injice, illud optime sigillatū per octiduum ad putrefactionem sepone, deinde capellæ arenæ accommoda, hoc enim facto intra dies 14. coagulabitur, & puluis perficitur. Hic sal vel puluis est præstantissima medicina ad omnes generis morbos eradicandos; eius dosis est, quantum nummo vnico imponi potest. Serua pro secreto & vtere feliciter.

De modo Oleum Vitrioli & Antimonij, simul extrahendi ad medicinam optatissimam.

℞ Vitr. rubr. opt. lib. ij: antim. select. op. alcolati lib. j. destilla, aq. extillatam semper in vase VValdburgēsi reaffunde, hocque toties reitera, donec antimoniū & vitriol. omne phlegma in se imbiberunt & absumpserunt; hoc facto semper & continue nocte dièque fortissime vsque ad quartū diem destilla, tunc phlegma in Baln. separa, remanebit oleum coloris sanguinei, quod per retortam rectifica, & per spiritū vini nouem vicibus abstractum circula: habebis oleum dulce, gustu gratum & maxime efficax.

FLORES ANTIMONII OMNIVM optimi purgantes.

Oleum Salis destilla, in eo Antimon. quantum fieri potest, solue, in alembico primo igne lento,

in fine vero fortiore destilla: transcendet oleum spissum. Huius olei aliquid alteri alembico impone, in cineribus iterum destilla; sequetur oleum rubrum, pulchrum & pellucidum, quod est oleum rubrum Antimonij & ex recipiente eximendum.

Vitro aquæ pleno huius olei, quantum vis, infunde; oleum in modum farinæ albæ statim petit fundum: hoc viso aq. effunde, & aliam affunde, hocque tamdiu repete, donec nullam acrimoniam in lingua persenseris, itaque dimitte vt exiccetur, habebis enim flor. pulchros & albos.

VSVS ET VTILITAS.

Horum ℈ iij hydropicis per aliquot dies porrecta omnes serositates educunt; & leniter purgant. Licet etiam eorum gr. tria sumere in vino vel aliquo iusculo calido; & pondus pro re nata grano vno aut altero vsque ad octo augere vel dosin diminuere, prout vires ægrotantis requirunt. Possunt non minus in febribus vsurpari, purgant enim non solum per aluum, sed etiam per sudorem.

DE OLEO ANTIMONII Aurificato.

Ab oleo vitr. processu suo præparato phlegma in arena vel cineribus abstrahe: essentiam vini rectificatam optimam superfunde, per dies 14 ita stare permitte, tunc essentiam de ol. rursus abstrahe, & laminas auri candefactas in oleo extingue: ita enim de auro aliquid resoluitur & in oleo remanet.

DE OLEO VITRIOLI THEOphrasti secreto.

℞ ol. vitriol. per se rectificati ℥j, sui proprij salis

capu

apite mortuo extracti & rectificati ℥ß, ponantur per lies 14. inuicem mixta sub alembicum ad digestionem: ta enim sal resoluitur & fit oleum admodū pulchrum, uod reserua, hoc facto ℞ *folia auri, quibus pictores ti solent, cum gummi Arabico calcina, vt fiat subtilis uluis, huius part. j, & olei part. ij, per dies 4. Balneo mpone: hoc enim tempore aurū in oleum soluitur & fit edicina celeberrima* ad omnis generis affectus.

Hoc oleum vel aurum potabile conseruat hominem sanum, penetrat omnia eius membra, & bigit omnes morbos, bis nempe quolibet mense vsurpatum.

Theophrastus Senatorem quendam calculo laborantem quolibet mane posuit in sudatorium vel stupham, eique inde exeunti huius olei dedit, gr. xv. cum vino, ita multos lapillos per vrinam expulit, hominemque intra dies 14. sanitati integrè restituit.

Eradicat etiam omnes febres, presertim vero quotidianam, tertianā & ipsam pestem. Sistit dolores colicos exterius illitum: curat paralysin, illitum & intus sumptum: vt & Ischiadicam, & liberat hydropicos à serositate, idque per sudorem.

DE PRÆPARATIONE Olei Vitrioli.

℞ Vitriol. calcin. lib. iij, in puluerem tenuissimum terantur, cum spiritu vini aspergatur, & per retortam vitream sicut tibi notum, fortiter destilletur; rectificetur & ad vsum asseruetur.

VSVS ET VTILITAS.

Huius Olei tres vel quatuor gutt. mane ieiuno stomacho cum vino maluat vel aq. pimp. bibitæ cor corroborāt & exhilarant, sanguinem mundifi- *Vsus.*

cant,elephantiasin præcauent,caloremq; natiuum nutriunt & conseruant. Cum aqua sonchi potum caniciem capillorum corrigit, capillos restituit. Cum aq. melissæ vel buglossæ doloribus capitis à vertigine prouenientibus, & delirio vel maniæ ipsi resistit: cum aq. lilior.alb. apostematibus, vbi tamen corpus prius est purgandum. Cum aqua flor.vel rad.pæoniæ epilepsiæ: cum aq. altheæ,fœniculi vel anethi deperditæ memoriæ: cum aqua lactucæ vel papaueris albi insomniis: cum borraginis vel buglossæ, melancholiæ;cum flor.vel rad nenupharis maniæ & feruidissimis vlceribus pia matris. Cum menthæ aquaticæ paralysi; cum basiliconis potum & illitum tremori artuum: cum saluiæ spasmo,potum & illitum,cum violarum vel saniculæ montanæ vel euphrasiæ debilitati visus cum gladioli immunditiei & humiditati cerebri caputq; purgat:cum salu. & hyssopi inuicem mixtis apoplexiæ,cum morsus diaboli doloribus punctoriis spinæ dorsi & malignitati sanguinis: cum hyssopi & scabios. mixtis tussi vetustæ: cum plantag.pust.linguę:cum maioranę & basiliconis mixtis palpitationi cordis: cum rosacea inflammationi corporis: cum menthę refrigerationi ventriculi: cum absinthij morsibus venenatis animalium: cum spinę infectorię, doloribus matr. & cum mororum syluest.anginę.

DE COLCHOTARE DVLCIFICATO & creta vitrioli.

Colchotar si soluatur in calida, & rubor per ipsam diffusus separetur, post exhaletur, remanebit colchotar subdulce, quod remanet abstractum omni rubedine, creta vitrioli dicitur.

ARCANVM CONTRA scorbutum.

℞ Ol. vitr. ess. sulph. & mag. thlaspios viol. an. ℥ß M.

Contra difficultatem anhelitus.

℞ Olei vitrioli dulcis & olei anisi ana.

Ad debilitatem stomachi.

Oleum vitrioli in vino potetur.

Ad anginam.

Olei vitr. guttę quinque cum cochleari mellis rosacei vel succi rosar. mixtæ potentur, eleuatur cum aq. prunellę, in qua guttulę 7. spiritus vitrioli infusę sunt. Vtere quandiu opus fuerit.

DE SVLPHVRE VITR.

Vitriolum soluatur & filtretur, vt artis est, huic oleum tartari affundatur, tunc enim sulph. ad fundum retruditur, hoc cum aq. edulcoretur.

QVOMODO SVLPHVR VITRIOLI vt butyrum deprimatur.

Vitriolo soluto & filtrato ol. salis ammon. fixi affunde; ita enim deprimitur, hoc edulcora & cum croco Martis ad quęuis vlcera vetusta vsurpa.

DE PROCESSV OLEI SVLPH. in Epilepsia.

Vitr. cum sp. vini imbibatur, deinde s. a. destilletur. Hoc enim si ita fit, expertus sum hāc additionē res magnas & admirandas pręstare. Si nēpe sp. tart. correcti tertia pars respectu vitr. & quinta pars spir. aq. theriacalis cāphoratę respectu spir. vitr. adiungitur, & epileptico ante paroxysmum exhibetur. Sciendum enim est, hoc medicamentum tantam habere vim contra hunc morbum, vt maior neq; excogitari neque optari possit: hoc enim

medicamine naturæ quasi cor attingitur: eius vires mirum in modum eriguntur. Medetur autem non solum epilepsiæ, sed etiam aliis huius generis affectibus, quales sunt syncope, exstasis, &c. vt & omnibus oppillationibus, internis apostematibus, suffocationi matricis, præcipitationi matricis & huius generis aliis.

De præparatione vitr. contra species morbi caduci, scilicet analepsiam, catalepsiam & epilepsiam.

℞ *Vitr. cuperosi lib. iij, phlegma per destillationem abstrahe, idem corpori reaffunde, iterum vt antea abstrahe, hoc quinquies vel sexies repete, & vsque ad quartũ gradũ vrge.* Dosis eius ℈ß vsq; ad ʒß, ante & post paroxysmũ. Si enim morbus ex vitr. gignitur per eundem etiam debet extirpari. In sale autem vitr. est caducus, ideo de eo dandum, vt dixi in eo, quod habet operationem morbi.

Deinde ℞ *Vitr. sic præpar.* ʒj *liquor. visc. querc. orizontis an. gr. xiiij*, sedes autem caduci est in principio nuchæ, itaque nucha erit inungenda: quæ si in infantibus inungitur pinguedine castorei, iuuabit multum.

DE SPIRITV ET OLEO Vitrioli.

A Vitriolo communi sp. & ol. destilla & s.a. rectifica. ℞ *syr. viol. & aq. vitæ opt. an. lib.* j. *aq. ros. cui gr. iij. moschi &* ʒj *prædicti ol. sunt admixta,* ℥ij. *diligenter misce.*

Vsus. Huius mixturæ operatio non potest satis commendari. Eius enim cochlear vnicum in febribus ardentibus exhibitum mirifice refrigerat. Non parum

um etiam præstat in sputo sanguinis, ex rupturis venarum, præsertim vero thoracis, quod ego in multis sum expertus.

DE OLEO VITRIOLI corrodente.

℞ Vitriol. comm. lib. vj. sal. comm. lib. j ß, vitr. s. a. alc. deinde vtraque commixta in retortā inijce, vel per latus destilla.

VIRTVS ET FACVLTAS.

Cum hoc oleo omnis generis apostemata & putrida vlcera possunt aperiri. Quæ enim saltem superficialiter eo lauantur, statim cum miraculo aperit, carnem putridam absumit, & multa alia administrat.

QVOMODO VITRIOLO suum extrahatur sulphur.

Vitr. lib. ij coquantur in aqua vsque dum soluatur, hoc facto filtretur, lebeti seu vitro injiciatur, ℥ij ol. tart. guttatim tamen affundantur, & cum spatula lignea misceantur; tunc enim edet fragorem & sulphur ad fundū retunditur: hoc si subsederit, aq. per inclinationem vasis effunde, sulphurque exicca, ita enim erit flauum; candefactum vero rubrum colorem acquirit.

DE LIQVORE ET TINctura Corallorum.

Primo Coralli grosso modo contundantur, deinde in aceto destillato dissoluantur, cum satis soluti fuerint, acet. effundatur & aliud recēs affundatur & iterum abstrahatur, hocq; donec coralli omnes soluti fuerint, repetatur: tunc coralli ita soluti per vesicā in arena integros dies 10. digerantur, donec color coral. appareat veluti vin. rub.

hoc viso acet. prius tamen filtratum, abstrahe, donec coralli in fundo permaneant sicci, aq. hoc facto destillatæ tantum affunde, vt in ea omnino possint solui: hac aq. effumata aliam affunde, & quando etiam hæc euaporauerit & coralli sicci remanserint, ij in cella vinaria sub marmore plenissime soluantur: effluet enim hoc modo oleum rubrum pulcherrimum, quod in medicina ad multos affectus cum summa vtilitate potest vsurpari. Cum itaque coralli sunt edulcorati & sicci facti tantum sp. vini, vt 4. digitos transuersos superemineat, affunde, hic enim sp. corallos adhuc magis soluet & colorem perfecte extrahet: hoc extractum effunde, & alium spiritum vini affunde, vt magis extrahat, & hoc tamdiu repete, donec spiritus vini non amplius tingitur: tunc extractum in arena destilletur, vsque dum omnis sp. vini sit abstractus, & materia in fundo remaneat sicca; huic rursus sp. vini affunde, & videbis in fundo terram albam: solutum ergo rursus abstrahe vsq; ad summum, & hoc quinquies; ita enim essentia corallorum remanebit in fundo coloris plane sanguinei, instar ol. spissi & à suo corpore perfectissime separatum.

ALIA EXTRACTIO CORAL.

Sp. vitr. corallos tenuissime puluerisatos injice optime perlutatum in circulatorio arenæ seu cineribus calidis impone: hoc enim modo rubor & tinctura in spir. vitr. extrahitur; quæ in morbo caduco cum sua additione & ordine secundum prudentiam Medici potest vsurpari.

ALIVS MODVS.

Corallis subtilissime puluerisf. ol. salis affundatur;

ur, cum in eo soluti fuerint, ol. abstrahatur, aq. pluuia. destillata affundatur, & ita coralli edulcorentur, vt salsedo amoueatur: hoc peracto color per spirit. vini extrahatur, extractio effundatur, & spiritus vini toties per destillationẽ abstrahatur.

ALIVS MODVS.

℞ *Corall. puluer. lib.j. sal.comm. Man. igni vehementi destillẽtur:* Exibit ol.corallor.tinctura autem corallorum vsurpatur cum aqua theriacali. *Notandum.*

DE ANTIMONIO.

Oleum Antimonij Theophrasti.

Nemo hucusque fuit, nec erit etiam in posterum, qui vires & virtutes antimonij satis potuerit collaudare, in eo enim summum latet arcanum: & nihil etiam nobilius & præstantius contra elephantiasin reperiri potest: antimonio inest balsamus, quem per salem tartari s.a. extrahe, cum sale armoniaco exalta, cum aqua pluuiali destillata edulcora, exicca, super marmore iterum solue & hoc tamdiu reitera, vsque dum clarum & lucidum cum omni rubedine appareat: hæc rubedo omnes fistulas, cancrum & morbum gallicum perfecte curat.

Antim. præparatum ad omnes morbos est vtile: in primis vero ad Podagram, luem Veneream & omnes inflationes totius corporis: inhibet etiam destillationes: omne malũ, quicquid illud sit, per purgationem expellit, & si nihil mali inuenit, nihil etiam amplius aggreditur.

OLEVM ANTIMONII, PROcessus probatus.

℞ Antim. subtilissime triti, & salis soluti an. lib.iij, vitr.calc.lib.j, sulph.minutissime triti lib.jß,

hæc omnia inuicem optime conterantur, cũ acetõ destillato ita humectentur, vt manibus subigi possint, hoc facto in retorta luto obducta primo igni lento destillentur: cum omnis aquositas extillauit sp. candidissimi subsequentes, colore lento de gradu ad gradum vrgeantur, quousque receptaculum incipit albescere, hoc viso refrigeretur: Habes enim oleum pulcherrimum omni pretio pretiosius æstimandum.

SVBLIMATIO ANTIM.

℞ Antim. ℥iiij, *sal. ammon.* ℥j, *puluerisentur & 5. vel 6. horis sublimentur*; habebis flores rubros.

FLORVM ANTIMONII præparatio.

Antimonium subtilissime & in farinæ modum tritum in retorta vitrea luto obducta veluti vitriol. igne lento destilla, in receptaculum vitreum excipe, extillabit lento gressu album, flauum & rubrum; itaq; die nocteque vrge, donec nulli amplius spirit. sequantur; hoc viso vas refrigeretur, quicquid adhæret, deradatur, spiritui vini rectificato injiciatur, & in B. aliquoties abstrahatur; ita enim fiet pulcherrime rubrum.

EIVS VSVS.

Est præstantissimus puluis purgans ad omnes morbos, cuius dosis grana 4. cum aceto vel aqua melissæ vsurpanda.

FLORES ET TINCTVRA ANT.

Ant. sulph. & sal. nitri partes æquales minutissime terantur, inuicem mixta ollæ fictili indantur, carbone candente adiecto optime exurantur, ollæ exempta iterum subtilissime terantur, cum aq. fontana coquantur, postea coagulentur, tertio

tio terantur, iterum tantum sulph. & salis nitri, vt antea, addatur, vt prius coquātur & siccētur, hocque tertia etiā vice repetatur, post hæc denuo tritis ol. terebinth. affundatur, in arena digeratur, effundatur, & in B. de mēstruo separetur: ita enim in fundo perfectam & genuinam habebis Antim. tincturam.

Antimonium puluerisatum in olla fictili lente liquescat, & postquā eius humiditas exhalauit, alia olla super prædictam aptissime accōmodetur, & opus ign. vehementi vrgeatur. Prospiciendum vero, vt duæ aliæ ollæ superiori in magnitudine omnino pares sint in promptu, vt si ex vna flores colliguntur, alia interim adaptetur. Dosis horum florum est ad 3. 4. vel 5. grana intra corpus sumenda.

TVRBITH ANTIMONII VEL Mercurius vitæ.

Ant. soluti lib. iiij injiciatur ferri igniti vel stricturæ chalybis lib. j, sufficienter liquefiant, & cum fluit clarum & lucidum, tunc adde salis nitri Man. ij, alium tamen Manip. post alium immitte, cum iterum clarum effluit, effunde in infundibulum, facq; regulum, vti scis, huius prius tamen clarificati & sal. tēr fusilis facti ℞ an. lib. j, inuicem subtilissime conterantur & in retorta destillentur. Quidquid de hoc in receptaculum descendit, in eo veluti glacies concrescit: in locum vero calidum repositum, in ol. mutatur.

℞ Huius olei & vitrioli Vngarici vel Romani ad rubedinē calcinati ana partes æquales, prim o oleum, deinde vitriol. desuper alembico vel re tortæ impone, destilla, destillatum aquæ fontanæ destillatæ infunde: in hac enim veluti nix vel lac

descendit: & hoc est turbith antimonij, vel eius Mercurius vitæ; aquam supernatantem, quæ est acris & acida, effunde, & peculiariter reserua: turbethum autem album exsicca, spiritum vini ter de eo abstrahe, ita erit rite & perfecte præparatum.

EIVS VSVS.

Huius turpethi 2. 3. vel 4. gran. cum theriaca aut quocunq; libuerit, vsurpata aut per aliquot dies vino infusa, vinumq; epotũ, hydropicos sine vlla mora restituũt, febres & morbum gallicũ perfecte expellunt & epilepsiam certissime eradicant.

Cohob. antimon. Aquam vero acidam, quæ cohob antimonij nuncupatur, per B. abstrahe, & cum incipit acida effluere, recipientem amoue, aquam sequentem separatim excipe; vltimo igné fortifica: hoc enim facto subsequetur aqua flaua, quam peculiariter asserua: vocatur hæc cohob Antimonij & ad Balsamum sulphuris vsurpatur.

ESSENTIA ANTIMONII.

Antimonium subtilissime puluerisatum, vsquequo fiat puluis cineritius, calcinetur, ita tamen, ne fluat, quod diligenter est prouidendum. Cum ergo cineritium factum fuerit, igne vehementiori per 8. vel 10. dies reuerberetur; hoc facto in gressu vltimo igne continuo & vehemẽti procedatur, vsque dum puluis fuscus fiat.

Huius pulueris reuerberati ℥ij tantum aquæ vitæ, vt sex digitos transuersos superemineat, affunde, in B. per 12 dies destilla, & spiritum vini per destillationem abstrahe, inuenies colorem in fundo, quem exicca & reserua.

EIVS VSVS.

Huius pulueris in aqua soluti quatuor guttę sumptæ

ptæ omnes febres, præsertim vero quartanam; hydropem quoque, luem Veneream & multos alios affectus curant.

VITRVM ANTIMONII.

Antimonio calcinato in testa liquato sal nitri ad magnitudinem auellanę injiciatur, cū fluidum factúm fuerit, iterum tantum injiciatur, ita tamen, vt quod primo injicitur, prius fluat, antequam posterius injicitur. Et cum iam lucidū factum fuerit, vt rubinus; tunc taleolam radicis bryoniæ magnitudinis thaleri imperialis & crassitudinis medij digiti stylo ferreo affixam super testam pone, hæc enim ita accommodata omnem venenositatem antimonii in se trahit, hoc facto effunde, & cum fusum fuerit, cum aqua rosarum & corallis rubris in puluerem redige.

EIVS VSVS ET VIRTVTES.

Huius pulueris gr. vj, cum theriaca ad magnitudinem mediæ auellanæ & modico vini mane & vesperi sumpta, & aliquid de vino desuper epotum, per superna & inferna purgat; oportet autem hoc sumpto in loco calido manere & tres horas ieiunare.

Quando Antimonium prima vice est fusum, sed in colore non satis pulchrum, secundo & tertio potest fundi, donec tibi placuerit.

Hoc vitrum subtiliter contritum & affuso vino veteri in loco calido vsque dum vinum coloret, relinquatur, vino enim euaporato rubedo ceu oleum spissum in fundo remanet: huic spiritum vini affunde, vt antea, donec spiritus coloretur, relinque, spiritum euaporare permitte, donec iterum oleum remaneat. Huius olei quinque vel

ſex guttæ; pro ratione patientis & ægritudinis aſſumptæ omnem putridum ſanguinem per aluum educunt, & deſtillationes corporis podagricas & crurum emendant, vitri tenuiſſime pulueriſati communiter dantur gr. ij vel iij in theriaca vel cõſerua roſ. in quãtitate fabæ vel paruę auellanæ mane ieiuno ſtomacho, & ſtatim ſuperbibitur hauſtus iuſculi piſorum aut alterius, & 3. vel 4. hor. à cibo potuq; abſtinetur. Licet etiam gr. 3 tranſcendere pro ratione perſonæ & morbi; & aliis etiam rebus, quam theriacæ & conſeruæ roſ immiſcere.

Quicunque hoc medicamine vtitur, per 8. vel 14. dies, bonam diætam obſeruet. Inſeruit præcipue ad inflammationes pulmonis & ventriculi, peſtilentiam, melancholiam, febres chronicas passionem colicam, icteritiam & hydropem: prodeſt etiam iunioribus ad contracturas, & iis, qu forte venenum hauſerunt, ad morbum gallicum & alios innumeros affectus.

TABVLÆ STIBIATÆ.

℞ *Vitri antimon. bene purgati* ℥ij, *gumm. tragac.* ʒj, *ſacchari albiſſ. in aq. roſ. diſſol.* ℥iij, *& in fine add oleum aniſ. Miſc. f. tabell.* quarum doſis ʒj pro robuſtioribus: imbecillioribus vero ℈ij vel ʒß.

AMTIMONIVM SALIS NITRI & Sulphuris.

℞ *Antim. lib.* ij, *chalyb. vel clauor. longor. anguſt. lib.* j. *Sal nitri lib.* jß; *chalybs vel claui candefiant, vt in crucibulo fere fluant; hoc facto ſalem nitri in fragmentis vna vice inijce, crucibulum contege, it in fluxu per mediam horam ſtare permitte; Et ho peracto Sal. nitri* ℥iij *vna vice adijce, iterum per ſemi ho*

mi horam ita relinque, vbi crucibulum operculo & carbonibus sit obtectum, tunc in patinam vel lauatorium effunde, superiorem scoriam abijce, vt regulus fiat veluti marcasita, hoc viso iterum in crucibulo fluat: Et cum aliquandiu in fluxu steterit, rursus Sal nitri ℥ viij adde, crucibulum; operculo & carbonibus claudendo, denuo vt antea euaporent; & caue, ne carbo incidat in crucibulum, ita per horam dimidiam, seu tres quadrantes in fluxu permaneant, ignem circa crucibulum vehementer vrge, iterum ℥ß Sal. nitri adde; & in omnibus, vt antea, procede, fortiore tamen igne: Cum iam satis diu in fluxione permansit, rursus in lauatorium effunde, scorias si pulchræ & flauæ non fuerint, abijce; vltimo huius regulum denuo immitte, vt fluat, vt ante, Sal. nitri ℥iij adijce & ignem adhuc magis fortifica; & lauatorio infunde, scorias pulchras & flauas excipe & reserua, hoc enim facto super regulo stellam signatam videbis, & eius non mediocriter miraberis. Quod si vero Sal & Sulphur antimonij habere desideras, cum regulo perge, donec nil nisi scoriæ flauæ & pulchræ sequantur, & nullus amplius regulus appareat, sed totus in scorias sit transmutatus: Tunc omnes istas scorias flauas in mortario calido contunde, aquam calidam affunde, & salem tam diu extrahe, donec aqua non amplius acuta fuerit, tunc donec cuticulam acquirat, coagula, & gutt. j. vel ij. olei vitrioli affunde.

Materiam vero citrinam exiccatam residuam habebis, Sulph. antimonij præstantissimu mr e medium ad febres, pestes & alios morbos.

OLEVM ANTIMONII, QVOD mirabiliter sanat.

℞ *Spir. vini ℥iij. antim. mastic. thur. alb. myrrh rubræ. an. ℥j. omnia subtilissime puluerisentur, in spiritu vini vase sigillato putrefiant, postea primo igni lento, postremo vero fortiori destillentur*, hoc omnes affectus, alias insanabiles curari possunt.

ESSENTIA ANTIMONII.

℞ *Tart. part. ij. antim. part. j. lente vsque ad consumptionem humiditatis cæmententur, postea per horas, 10. vel 12. fortius procedatur; hoc facto rubedo extrahatur, hæc rubedo effundatur, & aquâ calida affundatur; tartarus de eo soluatur, donec nullam acrimoniam persentias, tunc spiritus vini affundatur, colore extrahatur, & vsque ad oleum euaporetur.* Ita enim erit perfecta; & præter quod refrigerat, etiam omnes affectus feliciter curat.

DE VSV FLORVM Antimonij.

℞ *Flor. antim. ℥ß. sacch. cand. ℥j. camphor. ℈j his vitro iniectis spiritum vini affunde, & ita coagula*, inuenies subtilem puluerem, cuius hydropico, & ad alios morbos primo die dare poteris gran. j. secundo duo, & ita in dosi ascendere, quousque satis esse putabis, & sudor sufficienter fuerit commotus; videbis miracula: morbo gallico infectis non opus est, vt pluries quam ter huiusmodi remedium exhibeas, tunc enim suscipe curam, quæcunque tibi placuerit.

VSVS FLORVM RVBEORVM Antimonij.

Huius Antimonij detur parum contra pleuritin, obstructionem pectoris & morbum gallicum cum aquis appropriatis: Modo enim sequenti æger in tribus vel quatuor diebus potest restitui. Ægrum

grum taliter in ſtupham, vt nil niſi caput exterius emineat, colloca, laminam ferream ſatis craſſam & mediocriter candefactam ſub ſcabellum, cui inſidet, pone, prædictum puluerem ita laminæ inſperge, vt euaporatio totum corpus pertingat, & ſudorem ita per tres horas continuo vrge: hoc enim modo in breui tempore curabitur.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMOnii Sulph. vitrioli, abſque omni corroſione.

℞ *Antimon. ſulphur. vel vitriol. quodquod vis, part.* j. *ſacchar. albiſſ. part.* ij. *puluериſata optime miſceantur, in retorta (* eius tamen non nimium *) primo igne lento, deinde paulo fortiori deſtillentur*; habebis ad vſum internum mirabilem mundificationem & ſanationem, tribus nempe eius olei guttulis in aquam dimiſſis & ita ſumptis.

ALIVD OLEVM Antimonij.

℞ *Antim. præp. lib.* j. *Sacch. cand.* ℥ *xij. Mixta pulueriſentur & per retortam in arena deſtillentur:* ita habebis oleum.

Vel,

℞ *Antimon. calcinat. lib.* ij. ¼ *Sacch. lib.* j. *mixta deſtillentur:* exibit primo phlegma, deinde pulchrum & fuſcum oleum, quod ad ſequentes morbos, & apoſtemata maxime inſeruit.

VSVS ET VTILITAS.

Quicquid in humano corpore eſt immundum, ſiue ſit calculus, ſiue aliud quidpiam, hoc oleum educit: Eriſypelas; dolores iſchiadicos, condylomata: anguſtiam, peſtem, elephantiaſin, quæ in ſecundo vel tertio gradu adhuc fuerit,) vlceroſa

enim est omnino incurabilis) recentia & inueterata vlcera & vulnera; Epilepsiam & hydropem certissime bis in die datum eodem modo curat. Ad passionem colicam, febrem quartanam & omne genus febrium dantur eius guttæ quatuor in vino. Epilepsiam & hydropem etiam extra corpus vsurpatum sanat: & vlcera valde exiccat.

Nonnulli illud ita præparant. *℞ antim. lib. j. Sacchar. alb. & cand. lib. ß. destillentur per retortam; extillabit album*, rubrum & flauum simul; *in Balneo phlegma abstrahe, spiritum vini infunde, illudque quarta & quinta vice iterum abstrahe*; fiet hoc modo dulce & perfectum.

QVOMODO CVM ANTIMONIO præparetur Vinum.

Dolio viginti mensuris musti impleto infunde olei antimonij ℥ß, diligenter prius commista fermentent, doliumque semper maneat apertum. De hoc vino quotidie bis, ante prandium nempe & cœnam bibatur.

DE VITRO FLAVO ET RVBRO

Antimonij rubri subtilissime triti lib. j. igni lento per horas quinque, donec colore fiat cineritium, calcinetur, postea in crucibulo soluatur, cum fluit, carbones candentes injiciantur, crucibulum obtegatur, per horam integram in igne vehementi relinquatur, postea inde eximatur, refrigeretur, & crucibulum confringatur: hoc enim facto mel in fundo reperies, quod iterum in puluerem redige, & vt antea, donec sufficienter albescat, calcina, cum sale liquido sumendo scilicet ad ℥xij. antimonij, ℥ß salis, dissolue, in fluxu per semi horam vel diutius relinque, hoc spatio elapso

in pe

n peluim ex aurichalco effunde; ita enim recte & pulchre cadet. Si vero nõ fuerit omnino mundum & purum; tunc iterum dissoluatur, vt pulchrius euadat. Quod si vero vitrum flauum adhuc rubicundius habere cupis; adde cuilibet libræ dimidiæ vitri vnciam dimidiam sulphur. flaui. & electi; fiet hoc modo rubino simile vel aliquantulũ lucidius: vitrum autem fusum tantum prima vice est sumendum; secunda autem vice fundatur per se. Quidam pro sale fuso sumunt sal gemmæ & cum eo bis dissoluunt, tertio autem per se.

PVRGATIO EX ANTIMONIO, quæ solum per aluum, idq; leniter, & non per vomitum, purgat.

℞ *Vitr. Antimon. ad modum hyacynth. præparati & in puluerẽ impalbabilem redacti ℥iiij. Boracis Venet. etiam subtilissime pulueris. ℥ß. hæc inuicem mixta fusa reddantur & fiet vitrum viride: hoc tenuissime teratur, & spiritus vini mensura dimidia circiter affundatur; in vase bene obturato extrahatur.* Huius extractionis quando purgare libet; sume quantum cortex nucis iuglandis capere potest: purgabit, vt dictum, leniter per aluum & neutiquam per vomitum. Residuo materię iterum spiritum vini affunde, donec nihil amplius extrahat. Ad purgandum autem vinum est sumendum, siquidem cum spiritu vini nil nisi sudorem mouere solet. *Notandum.*

ARCANVM EX Antimonio.

Cum aceto aliquoties à sale extracto salem ex Antimonio calcinato extrahe: hoc enim floribus

Antimonij est præstantius; & in multis casibus vsurpari potest. Salem per acetum & argentum viuum inuicem vnita & per sublimationem, coagulationem & solutionem in oleum reducta, in oleum reducito, & hoc ipso modo, vt dictum, edulcora. Vocatur hoc Mercurius vitæ, expellitque elephantiasin & Luem Veneream, & sumitur intra corpus ad guttulas duas cum aqua Cichorij.

Mercurius vitæ.

PVRGATIO ET FIXATIO Antimonij.

Antimonij ℥x. & Sal.nitri ℥v. minutissime inuicem conterantur, in crucibulo magno vel fictili fortissimo carbonibus ignitis imponantur, primo lente, postea vero fortiter, vt materiæ fiant ruffæ incendantur: hoc enim modo fragmenta metallica apparebunt: Sal vero nitri interim successiue effumat: Et si hoc modo semel calcinaueris, tunc salem nitri cum aqua calida ablue, alium recentem in eius locum vt antea injice, & prædicto modo præpara: hoc etiam tertia vice repete. Et fiet Antimonium album & fixum, eritque vti diaphoreticum vsurpandum: graues expellit morbos per sudorem, valetque in febribus & peste. Dosis eius est ℈ j. ad ℈ ij. Ego febricitanti tertiana administraui ℈ ij. Et egregie fuit curatus per sudorem.

OLEVM ANTIMONII AD Callum & Fistulas.

℞ *Antim.* ℥iij. *Mercur. sublimat.* ℥ß, *mellis* ℥vj *mixta omnia, vt artis est, per retortam vitream mediocri igne destilla:* Et exibit oleum ad callosa & omnia maligna vlcera præstantissimum.

ALIVD

ALIVD OLEVM Antimonij.

℞ *Antim. & Sal. gemm. in calcem vsti an. lib. iij, trita simul & permixta in modum olei vitrioli destilla:* emanabit oleum validissimum ad vlcera quæuis atque putridam carnem & emortuam à viua separandam absque omni dolore: Estque ad vlcera summum remedium.

ALIVD EIVSDEM Oleum.

℞ *Antim. & tartari calcin. an. ℔ j. mixta simul per alembicum tamdiu destilla, donec resoluta fuerint. Huius destillationis ℨj. Et alcoolis vini ℨß paulatim exiccari sinantur, & postmodum super marmore in loco humido in oleum resoluantur.* Maior & præstantior cura ad vulnera vix vnquam reperiri potest; exceptis vulneribus in capite.

DVLCEDO, BALSAMVS ET Mumia Antimonij.

Antimonium cum sale armoniaco resolue, tunc demum pluuiali aqua dulcorato, ac postea exiccatum super marmore toties resoluatur, donec colorem rubicundissimum, limpidissimum & perspicuum acquirat. Hoc medicamento fistulæ, cancrosaque vlcera à morbo Venereo orta peruncta sanantur.

THEOPHRASTI LAVDANVM verum.

℞ *Ol. Antim. aloes hepatic. præpar. ana ℨj. aq. rosar. ℨß, croco ℨiij. ambræ ℨij. Misc. formentur Magdaleones.*

ALIVD LAVDANVM Theophrasti.

℞ Ol. antim. aloes hepat. citr. ana ℥j. pone massam hanc in vitrum ad cineres calidos, sine parum stillare, & concrescet in modum massæ, ex qua formentur pilulæ magnitudine grani hordei: Hæ valent pro roborando capite & pulmone: in febribus item, tremore cordis, Symptomatibus epilepticis & similibus. Dosis pilulæ 2. vel 3. ad summum 4.

OLEVM ANTIMONII PVRGANS.

Antimonium crudum tenuissime teratur, cum oleo vitrioli calcinetur, postea per retortã destilletur, & aliquoties rectificetur: quo enim sæpius, eo melius. Hoc oleum rectificatum tabulæ vitreæ infusum in cella vinaria soluatur, & per alembicum destilletur: exibit primo oleum vitrioli, quod obserua & separatim excipe: secũdum quod sequitur, erit oleum antimonij rubrum & valde pulchrum, quod in vitro mundo diligenter reserua.

VSVS.

Huius olei gutta vnica in vino sumpta omnes affectus ex destillationibus ortos & oriundos per vehementem sudorem & vias vrinæ mirabiliter expellit. Et est valde bonum.

ANTIMONII SVBLIMATIO.

℞ Antim. part. ij. Sal. ammon. part. j. subtilissime puluerisata in sublimatorium injiciantur, & ignis secundum gradus regatur, ascendet Sal a moniacum, & colores antimonij secum rapit, quod visu est admodum mirabile: hæc materia per reuerberatorium graduetur, vt perfectam summamque rubedinem acquirat, vel ad rubedinem sublime-

tur:

ur : hoc facto aliquoties ita mixta ſublimentur, lonec fiat materia ſubtilis , quæ in cella vinaria oluatur, & tandem oleum à Sulphure ſeparetur; qua , cui ineſt Sal ammoniacus , coaguletur : ita nim Salem ammoniacum recipies , qui denuo oteſt vſurpari. *Notandum.*

DE SVLPHVRE ANTIMOnij pulcherrimo.

℞ *Sal.tart. part.*j.*antimon.part.*ij, *ſubtiliſſime terantur.* (Si vero regulum antimonij acceperis, erit nelius) hæc diligenter mixta fluant , donec non mplius effument , hoc facto effunde , & videbis alem tartari antimonio vel eius regulo rubedi-iem extraxiſſe, in qua verum Sulphur antimonij atet, hoc tenuiſſime pulueriſa , & ſequenti modo rocede.

Prędicto antimonio in vitrum injecto ſpiritum ini rectificatum & tartariſatum , vel acetum de-illatum tartariſatum affunde , vitrum optime bturatum, vt rubedo extrahatur, digeſtioni com-nitte : & cum ſpiritus vini vel acetum rubicun-lum factum fuerit , illud effunde, aliudque affun-le, & id tamdiu repete, donec non amplius tinga-ur. Hanc rubedinem pellicano infuſam ad dige-endum per octo ſeptimanas fimo equino vel ci-ieribus calidis committe, & cum iam ſufficienter utruerit , in cineribus per retortam vel alembi-um deſtilla , habebis oleum antimon. dulce pul-herrimum perfectæ rubedinis , hoc in Balneo amdiu ſepara , donec fuerit purum & nulli rei a-ienæ permixtum : Quod ſi vero vim corroden-em non omnino depoſuit , per ſpiritum vini opt. ffuſum iterum vſque ad oleoſitatem abſtrahe : ita

n. verum habebis Antimonij oleum, quod erit dulce & omnis corrosionis expers, hoc lente admodum in lapidem coagula, cui lapidi rubedinem suam per spiritum vini extrahe, & spiritum rursus abstrahe, videbis eius essentiam in fundo residere, quam aqua dulci ablue & iterum exicca, ita enim essentia quinta Antimon. perfectissime erit parata, qua vtere, vt didicisti.

DE OLEO RVBRO ANTIMONII.

♃ Reguli Antimonij part. j. Mercur. subl. part. iij. minutissime mixta conterantur & per triduum in loco humido exponantur, tandemque per retortam igne lento destillentur, exibit primo aqua alba. Cum nihil amplius extillat, refrigeretur, aqua materiæ in retorta rursus affundatur, destilletur, aqua successiue fortificetur, tandemque fortissime vrgeatur, ita enim oleum coloris omnino sanguinei extillare videbis.

SVLPH. ANTIM. PVLCHERRIMVM.

Fl. Antim. rubri cum sale tartari pręparati s.a. edulcorentur: horum sulph. part. ij. & Sal. Ammon. part. j. inuicem mixta bis vel ter sublimentur, & edulcorentur, ita enim erit paratum: Hoc Sulphur leniter per aluum purgat, ita vt etiam infantes eo possint vti, eiusque dosis à granis tribus vsque ad sex.

QVOMODO TVRPETHVM dulce minerale Theophrasti præparari possit.

Cum tartaro & sale regulum Antimonij præpara: hunc per fluxum ex selecto Sale & tartaro bis clarifica, hoc enim modo fit candidius ipso argento, hunc subtilissime contere in alembico

paruo,

paruo, sed oblongo & luto obducto interdum ad profunditatem trium digitorum in arenam dispone, tantum olei vitrioli rectificati, vt tres digitos emineat affunde, alembicum conuenienti operculo contege, in tantum ignem vrge, vt manu adhuc arenam contingere possis: hoc enim modo in oleo videbis venulas, & spiritum album in imum & altum migrare, hoc calore continuo per diem integrum procede, tandem destillatorium refrigerare permitte, vitrùm cum annulo ad id parato quatuor digitos supra materiam abscinde, operculum conueniens cum breui & amplo rostro adapta, & ita destilla, vt omnino nihil de oleo & spiritibus relinquatur. Residuum ex destillatorio exime, in lapide subtiliter contere, ponderatum & phiolæ iniectum arenæ impone: ita enim primo fiet flauum, & vltimo sanguineum. Et hoc erit turpethum minerale dulce Anabaptistæ.

PRÆPARATIO OLEI ANTIMONII contra Morphæam, Lepram, Elephantiasin, Vlcera & Vulnera.

Antimonij ℔ j. cum tartaro albo & crudo ac aceto destillato digeratur, destilletur & rectificetur.

FIXATIO ANTIMONII, QVA CONuertitur quasi in lapidem vel rubinum, perdurans in igne, sub lingua dulcis vti saccharum, tingens vinũ veluti in sanguinẽ: Et est ad conseruandam sanitatem hominis summũ Arcanũ.

Antimonij & Tartari partes æquales in testa per horam integram cum vehementia fundantur, & fusa in lauatorium projiciantur. Hoc facto ♃. Reguli tenuissime triti part. ij. Mercurij loti &

purgati quart. j. ol. vitriol. part. ij; hæc inuicem mixta & contrita in alembico calori lento accommodentur, extillabit mixtura flaua; quæ cum exiccata omnino fuerit, iterum subtilissime pulverisetur, spiritus vini affundatur, vsque dum rubedinem acquirat, tunc spiritus hic effundatur & alius recens affundatur, hocque toties repetatur, donec non amplius tingitur. Hanc extractionem per destillationem abstrahe, videbis materiam in fundo in modum ceræ fluere. Hæc tabellę infusa conuertitur in lapidem, instar rubini. Hoc antimonium curat omnes morbos & mitigat dolores cum spiritu scil. vini præparatum. Eius nempe ℈j libræ integræ spiritus vini commixtus, per hanc medicinam Fernelius in Gallia multa miracula præstitit. Spiritus vini, cum quo oleum antimonij cum Mercurio sublimato pręparatur apoplexiam, paralysin & luem Veneream pulcherrime emendat.

OLEVM ANTIMONII laudabile.

℞ Antimonij & Salis Hallensis ana lib. iij. Sal tamen prius debet esse fusum, tenuissime trita & mixta per latus tribus diebus destillentur: hoc enim modo ℥iiij, ℥iiijß vel ℥v. extillabunt. Hac enim ratione ex vitriolo calcinato oleum rubrum potest pręparari.

FLORES RVBRI Antimonij.

Antimonium & Sal tartari inuicem conterantur: in fornace venti fundantur, cum sufficienter fluit, guttatim aquæ frigidę infundatur, huic tamen fornaci non adeo approximabis, ne à guttulis saltantibus lędaris: hoc facto acetum infunde, vt flo-

vt flores eo commodius descendant: hos exiccatos sacculo infunde, ita enim aqua effluit & flores remanent, quibus cum aqua calida optime edulcoratis, plus aceti aquę affunde, vt flores descendant, quos edulcora & reserua.

DE SALE NITRI.

Salis nitri clarificatio.

Salis nitri quantum vis in cochleari fusorio soluto cochleare Sulphuris citrini non vna vice, sed paulatim affunde, ita enim fiet clarum & durum veluti lapis.

EIVS VIRTVTES.

Huius ad magnitudinem trium pisorum cum aqua fontana sumptum omnem calorem nimium in corpore extinguit: sanat etiam anginam, gingiuarum putredinem, & fœtorem anhelitus emendat.

OLEVM SALIS NITRI

Huius olei gr. iij, omni mane sumpta mundifican tventriculum & vesicam & partes eas in sanitate conseruant: cum vino in ore retentum putredinem oris corrigit & ipsam anginam curat.

SPIRITVS SALIS NITRI.

Spiritus hic aurum resoluit; vt fiat potabile ad elephantiasin & alios morbos expellendum: purificat etiam sanguinem, in vtroque sexu multa miracula præstat, & ad guttulas tres vel quatuor in vini cochleari vsurpatur.

LIQVOR SALIS NITRI ad confortandum cerebrum.

Sal nitri in ęquali mensura aquę vitę destilletur, hoc facto tamdiu, donec fundum non amplius

tangant, inuicem destillentur: huius ℈ß cum oleo nucis moschatæ ebibitus cerebrũ peroptime corroborat & quoscunque illius morbos expellit.

Fit eo modo, quo oleum Salis virid. & est ventriculi summa medicina: dosis guttæ iij. vesicam à superfluitate liberat & putrilaginem eius aufert: linguam nigram & calidam mitificat, & vlceribus carnis conuenit.

PRÆPARATIO SALIS NITRI in Pleuritide.

℞ *Salis nitri* ℔ ß. *tartari crudi* ℔ j. *destilla sexies per alembicum*: dosis ℈ß vsque ad ℈j. in aqua fontana, mane, meridie, vesperi & media nocte: operatur autem per vrinam, & non per secessum: quia apostemata non egent euacuatione per aluum, sed per vrinam expelli.

OLEVM SALIS NITRI.

Salem nitri optime clarificatum cum puluere laterum vel Silicum permisce & vt vitriolum destilla, acquiris spiritum & oleum.

DE SALE.

Oleum Salis non sane est labor frustraneus: primo enim peroptime extinguit sitim: secundo resistit putredini, & tertio appetitum restituit: quicquid etiam in vulneribus & vlceribus est putridum, hoc sale asperso in vnica quasi hora absque omni dolore abstergitur. Nonnulli hydropici hũc salem vsurparunt, & in decem diebus nulla siti sunt molestati: non autem est acre, vt cætera Salia, sed dulce & in sapore succo ex pomis syluestribus expresso simile.

OLEVM SALIS.

Salis vulgaris & Salis nitri partes æquales commiscean-

nisceantur luto figulorum, ex hac massa formen-
ur orbiculi: hi postquã exiccati fuerint per retor-
am primò lente, deinde fortissimo igne destil-
entur: liquoris inde destillati lib. j. cum ℥iiij Sa-
is fusi mixta per 24. horas dimittatur, deinde et-
am per retortam destilletur: ita enim maiorem
crimoniam acquirit, & simul etiam augmenta-
ur; hoc autem repete aliquoties, donec spirituum
atis acquisiueris, ab his phlegma per B. abstrahe,
c in arena adhuc semel rectifica, fiet clarum &
perfectum.

HVIVS OLEI VSVS.

Huius olei gutt. 6. vel. 8. cum aqua fontana vel
ino mixtæ & icterico mane & vesperi exhibi-
æ, morbum euellunt: purificat præter hoc etiam
mmundum sanguinem & omnia interna mem-
ra, eius in septimana bis ad guttas 4. vel 5. sum-
tæ præseruant hominem ab omnibus morbis,
c Symptomatibus: conducit etiam ad hydro-
em, pleurisin & ventriculi immunditiem.

SECRETVM CONTRA Hydropem.

Oleum modo optimo ex Sale per retortam de-
tilletur. Cum hoc Sulphur subtilissime sublima-
um immisce, vt fiat instar pultis, tunc iterum
er retortam destilla. Extillabit liquor instar la-
tis, qui maximum est secretum aduersus hydro-
en, quo præstantius vix reperiri potest, vt non
ninus contra omnia venena, & omnem immun-
litiem scabiei à cute abstergit.

OLEVM SALIS.

Olei Salis & aluminis æquales partes calore

conuenienti ſoluantur; Hoc oleum Salis per aliquot dies exhalatum aquam omnem hydropicorum breuiſſimo temporis ſpatio educit. Epileptico dedi cum aqua vitæ, eumq; auxilio Diuino reſtitui: Febres ad tres guttas potum eradicat: Contra icteritiã vſurpantur eius tres vel quatuor guttę cum aqua vitæ: omnia quin & decurtata membra extendit, & paralyſin, ſiue apoſtemata, illitum emendat, quia nempe vehementer penetrat. Omnes fere eius virtutes eſt impoſſibile enarrare.

℞ Succ. viol. elect. Iuniper. an. q. ſ. ol. Sal. ℥ij. Miſce, & de hac mixtura quouis mane ieiuno ſtomacho grana tria ſumantur; pręſeruat toto eo die ab Apoplexia & ab omni aëre contagioſo: corroborat cor & totum corpus, reſtituit amiſſam loquelam: & à puerperis & grauidis decumbentibus tuto poteſt vſurpari: partum enim facilitat, eique colorem naturalem conſeruat, hydropem etiam educit, quotidie vſurpatum omnes febres eradicat. Elephantiaſin, peſtem, apoplexiam, & icteritiam cum oleo Salis & ſaccharo candi in formam Electuarij redactum mane ſumptum curat.

ARCANVM SALIS.

Ol. Salis cum ℥j ol. Abſinthij mixta, eiuſque omni mane grana tria ſumpta in hydrope ſunt probata. ℞ Ol. Terebinth. albiſſ. huic ʒj aq. ſcabioſ. admiſce & eius cum pondere vnius nummi de arcano Salis peſti affecto exhibe, eumque vt ſudet, contege.

DE TARTARO.

SAL TARTARI VITRIOlatum.

Oleum tartari guttatim in quartam partem ſpiritus

ritus vitrioli rectificati infunde, descendet in fundum Sal album, quod est dulce & ad vsum nobilissimum.

EIVS VSVS.

Hydropem, calculum & varios alios morbos emendat, & sudorem prouocat. Miscetur autem cum melle rosato vel alio Syrupo. Estque eius dosis à ℈ß ad ℈j cum vino albo.

SPIRITVS TARTARI Rectificatus.

Dosis huius grana 7.9.15.in vino, aqua melissæ vel perforatæ. Sumpto vero hoc spiritu æger maneat in lecto, vt sudet: tollit omnes oppilationes membrorum.

QVOMODO OLEVM TARTARI reddatur dulce, vt interius & ad vulnera possit vsurpari.

Oleum tartari in cella vinaria solutum in arena ortiter destilla, iterum solue, fortiterque coagula: uic pulueri spiritum vini affunde, in Baln. extrae, effunde & alium spiritum affunde, vt tres transersos digitos emineat, hocque tamdiu repete, onec spiritus non amplius fiat rubicundus, tunc piritum vini ter vel quater destillando abstrahe. Quando vero tartarus in spiritu vini soluitur, ab ifu. & effusione erit abstinendum, sed solummo- o spiritus vini sæpius affundendus, ita in locum lidum aliquandiu collocandus & per destillaonem fortissimam abstrahendus, & hæc affusio destillatio tamdiu repetenda; quousque fiat a- o dulce, vt in vulneribus non amplius mordeat, oc peracto spiritum vini ad siccitatem vsque ab- ahe, puluerem lapidi solutionis impone, ibi-

demque solue. Et hoc est oleum tartari dulce vel aqua tartari: cuius dosis est ℈j, ad pulmones nempe & vesicam exulceratam atq; alios internos affectus.

SPIRITVS TARTARI.

Tartarum igne libero & aperto destilla: exibit hoc modo spiritus vna cum liquore fœtente; crasso & nigro; hunc in destillatorio cum suo alembico per Baln. destilla, ita exibit spiritus lucidus & clarus cum oleo aurei coloris, quod per separatorium à spiritu erit seiungendũ. Spiritum cum tartaro recenti per Balneũ rectifica, hoc n. modo fiet adhuc elegantior & lucidior, quanto n. pluries eum rectificaueris, tanto subtiliorem, præstantiorem & penetrantiorem reddideris. Et ita erit ad vsum optime paratus.

MODVS CONFICIENDI liquorem Tartari.

Fæcibus nigris in retorta relictis aquam feruidam affunde, eius salem extrahe, hoc facto coagula, reuerbera & per duas vel tres horas calcina ne tamen fluat, tunc iterum aqua destillata solue & per chartam filtra: sic enim fæces multæ & nigræ materiæ in charta remanent, his abiectis colatum iterum coagula, reuerbera & solue, hocque soluendo, filtrando, coagulando & reuerberando, donec nullæ fæces conspiciantur, quater vel quinquies repete & erit perfecte absolutum.

Huius Salis tartari reuerberati vnciis octo spiritum vini optimum affunde, & in pellicano vel circulatorio Hermetis luto sigillato per 14 dies vel diutius in ventre equi digere, ita n. essentia colore rubra translucida instar rubini extrahi-

tur

tur: hoc viso vitrum confringe, essentiam in alembicum effunde, & spiritum vini abstrahe, remanebit liquor rubicundus colore rubinum referens, odoris optimi & operationis validissimæ, qui vera & genuina essentia tartari nominari potest & debet: Spiritus vini fæcibus reaffundi & denuo abstrahi potest, donec extrahere aliquid valet, quod penes quemlibet esto.

VIRTVTES SPIRITVS TARTARI.

Hic sexies debet rectificari, & deinde cum spiritu vini circulari. Huius guttæ x. cum aqua menthæ sumptæ præ cæteris omnibus conducunt paralysi, & totum corpus virtute sua penetrant.

VSVS LIQVORIS TARTARI.

Ex hoc prædicto liquore circulato & fermentato cum saccharo candi fac amalgama: & si in corpore malum persentis aliquod, huius amalgamatis instar pisi cum haustu vini ebibe: auertit omne malum & dolores, qualescunque illi fuerint, & te vsque ad finem vitæ sanum conseruat.

VIRTVTES OLEI TARTARI.

Hoc oleum omnes maculas ex pannis laneis abstergit; vt & ex manibus, si hoc ipso oleo lauantur, carnem putridam ex vlceribus eradicat. Huius ℈j cum ℥ij conseruæ rosarum, & ℥iij aq. rosarum haustus ventriculum ab omnibus morbis liberat; maculas quinetiam faciei abstergit, si eius parum sumatur & cum aquis conuenientibus misceatur.

Huius olei tartari ℈j cum vino optimo ante ingressum stuffæ haustus calculum renum & vesicæ infringit, sabulumque expellit, & stranguriam

corrigit. Oleum tartari, in quo cerussa & camphora dissolutæ sunt, omnes serpigines amouet; cutem mundificat & vlcera putrida, si ea lauantur, persanat. Contra pustulas oculorum ex lepra enatas, æger prius balneum debet intrare, sequenti vespera iturus cubitum loca pustulis infecta hoc oleo inungere; ea postea linteo diligenter contegere, ne ab aëre, antequam oleum exiccetur, contingantur. Hoc mane & vespere reitera: videbis eas euanescere. Hoc oleum etiam verrucas manuum & aliorum membrorum felicissime eradicat.

REMEDIVM AD VVLNERA.

Ad huiuscemodi medicamentum præparandum, quod vulnerum quorumcunque labra hiantia contrahit, & ea veluti scriniarius cum suis tabulis ligneis facere solet, conglutinat, magna requiritur exiccatio & stypticitas; quæ carni solummodo conueniat. Ad talem itaque præparandam tartaro ad summam albedinem calcinato affunde spiritum vini circulatum; & vsque ad caput mortuum vel extremam siccitatem, quantum potes, & vt vitrum intus & extra excandescat, destilla, hoc viso aliud infunde, & tamdiu, vt antea, procede, donec spiritus vini circulatus fiat omnino dulcis, qualis per se ipsum solet esse: hunc ergo per se resolue, & quicquid resolutum fuerit, est remedium ad vulnera & Balsamus vulnerum specificus potest nominari.

QVOMODO SAL TARTARI ALbum per spiritum vini possit Crystallinum reddi.

Sal tartari album quater solutum, filtratum & coa-

coagulatum in amplo vase cæmentationis, vsque dum fiat cœruleum, reuerbera: huius Salis tartari cœrulei part. j. & spiritus vini part. iij. Balneo impone, acquirit spatio 40. dierum pulcherrimā rubedinem: hoc viso effunde, alium spiritum affunde & vt antea procede, donec spiritus vini nullum amplius colorem extrahit, & Sal tartari perpulchrum, lucidum & in duritie auri in fundo residet. Spiritum vini per interualla effusum in phialam collige, & Balneo impone: rubedo enim hoc modo in phiala coagulatur, & in spiritu vini instar butyri flaui innatabit: Spiritum igitur vini de ea effunde, materiam vero flauam in cineres projice, vertetur enim ibi in pulcherrimum lucidumque oleum. Cum hoc oleo crocum Martis in oleum ipsemet solui. Salis tartari Crystallini part. j, & ol. vitriol. part. iij in cineribus per integrum mensem digerantur; acquiret formam pultis: Huius ego accepi partem vnam, sequentis olei partes tres, his addidi partem vnā præcipitati, ita mixta per mensem cineribus imposui, & cum hoc tempore elapso patinæ argenteæ candefactæ infunderem, fluebat vt argentum candidissimum, parumque de eo fuit amissum: oleum vero ita præparatur. ℞ *Vitriol. crudi part. ij. vitriol. calcinat. part. j. antimon. part. j, destilla*, vt fiat oleum.

SOLVTIO TARTARI.

Ex Sale tartari cœruleo per spiritum vini rubedinem extrahe, vt in præteritis fuit dictum, & remanebit rubedo in fundo, instar olei.

SAL TARTARI COEruleum.

Sal Tartari vulgaris in crucibulo tamdiu cande-

fiat; donec colorem cæruleum contraxerit.

SAL TARTARI Rubrum.

Sal tartari albũ igne vehementi tam diu fac fluere vel colliquescere, donec fiat rubrum: tunc funde.

Nota.

Sciendum sane, Deum rerum omnium conditorem maximum, naturæ tot & tanta dedisse miracula, vt nulla sapientia id possit capere, nec lingua hominis satis celebrare.

Tartaro calcinato & rectificato vasi vitreati indito spiritum vini, non tamen fortissimum affunde, tartarum tamen inuenies satis robustum: priori spiritu effuso, alium affunde, vt antea destilla, & hoc adhuc bis reitera: post quamlibet enim imbibitionem euadit efficacissimus. Si vero eius vires ad centuplum augere cupis, tartarum solue, aquam cum sale ammoniaco in vitrum conjice, vitrumque, ne vires eius exhalent, optime occlude. Cum hac aqua omnia vulnera & quamcunque scabiem curare potes. Si adhuc fortiorem cupis, adde aquam vim igniferam habentem, & cum qua supra dictum, adde: plus & fortius hoc modo operabitur, quam ignis infernalis. Mercurius sublimatus huic aquæ iniectus, in ea reuiuiscit: ac omnibus etiam corporibus calcem hæc aqua reducit.

MEDICAMENTVM Exiccans.

Oleum tartari sulphuri vsque dum fiat rubrum adjice; hoc oleo omnem scabiem & vlcerationes quascunque illitum sanat. Est etiam ad multa alia exiccationem requirentia, vt serpiginem impe-

mpetiginem & cætera huiusmodi remedium optimum.

CONTRA DOLORES IMMENSOS Capitis.

Oleum Tartari cum magisterio radicis correcti st temperatissimum mixtumque medicamentum ε præstantissimum arcanum: Danturque eius robustis & constantis ætatis hominibus grana 15. nediæ ætatis 40. iunioribus & sexui fœmineo intra viginti annos 12. vel circiter.

Si dolor fuerit ex causa calida, sumatur cum aqua florum Sambuci, vel sua aqua propria, vel cum q. rosarum, liliorum conuallium vel acetosæ. Si frigore, cum vino, aqua vitæ, aqua plantag. Quo l tempus, nihil interest, quandocunque vsuretur.

RCANVM CONTRA DOLORES Arthriticos.

℞ Spiritum tartari & spiritum salis.

AD HYDROPEM.

℞ *Spiritus tart. spir. vitriol. an. ℥ß. aq. theriacal. ℥j. culetur & destilletur.* Eius dosis est ʒj.

LEVM TARTARI EX TARTARO crudo destillatum.

Tartarum crudum pelle per retortam vitream, ore stygiæ producit magnam copiam spirituum porum, qui tandem in aquam & oleum crassissium & fœtidum conuertuntur: separatur autn oleum illud spissum ab aqua per infundibum, quod vlceribus exiccandis & curandis conrt. Aqua autem si cum colchotare bis vel ter stilletur, ita purificatur, vt fœtorem prorsus aittat: ad pellendas autem omnium viscerum ob-

structiones, lienis præsertim & hepatis atque ad omnes morbos tartareos valde conducit. Cui medicamento si vim & facultatem adaugere velis, illud circulabis cum vini spiritu in B. per 4. dies, deinde separato per Balneum menstruo, remanebit tibi spiritus tartari ad prædicta optimus.

BALSAMVS TARTARI.

℞ Tart. crud. lib. ij. sal. nitri, salis fuliginis & salis fæcum aceti ana ℥iiij. calc. viuæ lib. ß. omnia minutissime contusa injiciantur in vas non vitreatum ac rite obturatum; calcinentur 12. horarum spatio: calcinata soluantur in aqua calida per filtrum destillentur, post coagulentur & deinceps calcinentur ter denique calcinationes, solutiones & coagulationes repetantur: tum injiciantur omnia in alembicum, simulque acetum destillatum infundatur, vt digitos quatuor supernatet. Destilletur acetum in Baln. ac liquor dulcis emanabit; tum infunde iterum acetum, vt destilletur, idque tam diu, dum non amplius sit dulce, sed acidum fiat, & quale prius infudisti, per alembicum efferat, tunc omnia valido igne per retortam destillato & prodibit oleum feruidissimum, cuius vtilitas vix satis prædicari potest. Hoc eodem modo, si volueris totum salem tartari per alembicum pelles, ex quo præstantissimum ac saluberrimum oleum efficies.

PRÆPARATIO TARTARI contra Phthisin.

Tartarum optime circulatum cum aqua vitæ rectificata primo igne lento, deinde fortiori destilla: aquam primo egredientem separatim reserua, postea etiam sequens oleum: olei istius dabi guttam

guttam vnam in iure ranarũ optime cocto phthico aut aliis, qui fere omnino ſunt arefacti & exccati, & Deo exitum committe.

SAL TARTARI VITRIOLATVM.

Spiritum Vitrioli optime confectum guttatim cum ſale tartari cryſtallino permiſceto (hunc autem ſalem expurgatum oportet eſſe diuerſis ſolutionibus, & coagulationibus cum aqua agrimoniæ factis) mixtio tam diu continuanda, donec ℥j. ſp. vitrioli ſuper ℥ß. ſalis prædicti ſuperfuderis. Hæc in Baln. ponito per aliquot dies, & facies coagulatum, quod diligenter aſſeruabis.

OLEVM TARTARI
Vulgare.

Tartarum calcina, in cella vinaria ſolue, & ſolutionem reſerua, cũ illo ad emaculandas & ornãdas facies mulierum volueris vti, eius parum cum aliis aquis appropriatis, vt flor. fabarum, roſ. polygonati &c. miſce, & cum hac mixtura faciem lauent: omnem enim immunditiem ſua corroſione aufert, cutemque puram & lucentem reddit. Euellit quinetiam maculas ex pannis, & manibus: vlceribus omnem carnem putridam exedit. Si ea lauentur & ad multos alios affectus conducit, eius nempe ℈j. cum ℥ij. mellis roſati & ℥iij. aq. roſar. vſurpatus.

CVRA HYDROPIS.

Spiritus Vitrioli cum ſpiritu tartari ita miſceatur, vt tertia pars ſit ſpiritus vitrioli bene ab oleo ſeparati. Detur quotidie mane & poſt meridiem ʒj. in aqua appropriata, curat. Eſt ſecretum D. Eucharij *Stuck*, cui multum confidebat: vt & electuario de limatura chalybis.

AQVA TARTARI AD PESTEM.

A Tartari crudi ℔ ij. spiritus destillando per retortam, vsque ad siccitatem extrahantur. Deinde aquam, quantum eius fuerit & tantum spiritus vini inuicem mixta iterum per phialam vitream destilla, tandemque per arenam rectifica, habebis liquorem tartari. Hæc autem destillatio in principio commodius fieret cum spiritu vini; quarta autem vice addere potes *rad. dictamni, Enulæ, Valerianæ, angelic. theriacæ an. destillentur per vesicam vel Baln.* Et peste infecto cum aqua scabiosæ vel dictamni exhibeatur.

Nota.

Si tartarus ille, à quo spiritus & oleum per destillationem sunt abstracta, cum sulphure calcinatur, fit crystallinus & pulcherrimus.

SPECIFICVM PVRGATIVVM.

Magisterium tartari & magisterium vitrioli in vnum simul commisce, æquales partes croci adde & ad digestionem in pellicano in arenam per mensis spatium mitte, deinde serua. Hoc purgat etiam excrescentias. Si plura de huius medicamenti viribus scire desideras, vide Theophrastum *in sua archidoxa.*

SPIRITVS MASTICIS.

Libræ vni Masticis subtiliter puluerisati spiritum vini affunde, aquam extillatam per dies aliquot digere, deinde spiritum è Balneo abstrahe, in cineribus extrahe post hoc fortius vrge, sequetur oleum rubrum. Spiritus ad passionem colicam est efficacissimus, illam enim quamprimum sistit, saporem admodum iucundum habet & vltro etiam stomacho conducit.

SPI-

SPIRITVS ANISI.

Semini anisi contuso vinum generosum affun-e, per aliquot dies digere; spiritum abstrahe; pręedenti paucum fermenti injice, fermentare per-nitte, tandemque per vesicam destilla: accipies leum.

CRYSTALLI CALCINATIO.

℞ Cryst al.℥j, sal. ammon. ℥iiij. optim: pulverisata iblimentur, hæc sublimatio sexies repetatur & Cry-alli semper amoueantur: ℞ Cryst alli eleuati ℥ß. aq. estillat. ℥iij. reducantur in alcool. Eius dosis ℈ß. Hęc ræparatio peculiarem habet vim & efficaciam ugendi lac, vbi illud in lactantibus deficit, & surpatur ad ℈ß. in oleo amygdalarum dulcium ecenti.

Nota.

Essentia cryst all. cum aqua cardui ben. vel alia ppropriata pota calculũ vesicæ confringit & ex-ellit. Cum vino vero rubro vsurpata dysenteriam fluxum album mulierum inhibere dicitur.

ALIA PRÆPARATIO.

Crystalli ex mõtibus subtiliter pulu. per 6. horas ta reuerberentur, vt flãmæ exeant, tantũ aquæ vr-icę, vt sex digitos supernatet, affundatur, per decẽ ies ita dimittantur, & postea destill. transcendet ona pars crystallorũ, plus ergo aquę vrticę affun-le, vt ante dimitte, hocq; tertio repete, transcendẽt rystalli omnes: tunc parum salis fluidi injice, hoc facto oleũ ad fundũ separabitur, aqua vero ma-ebit superius: hãc ergo effunde & aliam recentẽ ffunde; & tam diu soluetur sal, donec fiat dulce; ol. ℈ß. vel ℈j. data, est expertissimum & proba-

tissimum medicamentum ad renum calculum & vesicæ.

AQVA DE CALCE VIVA.

Hæc aq. secundum artem præparata ad vlcera est admodum proficua: linteis nempe excepta & veluti emplastrum vlcerib. applicata; exiccat n. omnem purulentiam, mitigat dolores, carne replet: & inflammationes cum admiratione per quã breuiter extinguit, & ad feruidas, & putridas pustulas & ipsam Luem Veneream plurimum confert.

OLEVM DE CALCE VIVA.

Calcem viuam cum duplo salis ammoniaci in porphyrio triti sublima; fœtet vt stercus, & liquefit armoniacus. Et si sublimatur, recedit & remanet calx, & durescit: posita vero in patellam æream, liquescit in humorem, quem oleum calcis viuæ nominant.

MAGISTERIVM ET EXTRACTIO Gemmarum.

Gemmas puluerisatas & ad modum reuerberationis calcinatas libræque vini vulgarium nitrialium commixtas ad calcem sufficienter combure; calcem hanc cum spiritu vini tam diu ablue, donec materia reliqua inueniatur, hanc vlterius adure, & vt prius procede, hoc enim modo cuncta intrabunt in spiritum vini: hunc ergo abstrahe & incoque, dabit tibi alcali, quod in aquam resolue & asserua.

VSVS.

Ab huius vsu, propter eius aliquantulam acrimoniam & immixtam calcem non est abstinendũ: suam enim acrimoniam in id solummodo exerit, quod ei resistit; & ita est subtile, vt eius vnica gut-

tula

ula totum corpus peculiari virtute tingat.

ARCANVM PERLARVM.

Perlarum orientalium cum aqua Cinnamomi in narmore subtilissime puluerisatarum ℥vj. *alembico ventris spatiosi injice, spiritum ligni Guaiaci affunde, lembicum cera vndique occlude & in Baln.digere:* ita enim menstruum quotidie essentiam rubicundam le perlis extrahet: ita ergo procede, donec tota essentia extrahatur: perlas deinde calcina, salem ex illis extrahe, & illum essentiæ admisce: habebis præstantissimum remedium ad omnes cordis affectus.

PROCESSVS PERLARVM.

Perlæ contusæ & minutissimè contritæ in aceto correcto per mensem digerantur: acetum ab aqua inde effluente per Balneum separetur, perlæ denuo cum aqua destillata soluantur & coquantur: deinde filtrentur, tandemque quarta vel quinta vice in Balneo coagulentur, hoc facto spiritu vini rectificato affuso putrificentur & soluantur, spiritus vini tinctus effundatur, coaguletur, cum spiritu vini recenti iterum soluantur & in Baln. ad liquorem destillentur. Inuenies in fundo margaritas resolutas, quæ magisterium perlarum vera sunt.

NOTANDVM.

Acetum cum expresso succo limonum corallos & margaritas peroptime dicitur soluere posse.

PROCESSVS CORALLORVM.

Coralli autẽ primo cum nitralibus debent puluerisari & calcinari, deinde vt vulgares præparari & resolui. Ita enim habebis magisterium corallorum. Quorum virtutes præ cæteris admiror: quod

ſcilicet tam mirabiliter creſcunt & tam admirandis virtutibus à Deo ſunt dotati.

EXTRACTIO ESSENTIARVM ex lapidibus, Gemmis & Margaritis.

Gemmas vel Margaritas groſſo modo contuſas & non pulueriſatas in vitrum injice, tantum aceti radicis, vt quinque digitos ſupernatet, affunde, per menſem in ventre equino digere: hoc enim tẽpore materia fit omnino liquida, hanc denuo cum aceto radicis miſce & ablue, ita enim acetum colore gemmæ tingetur, huius in aliud vitrum plus affunde. Et hoc tam diu repete, donec nullus amplius color extrahitur: tunc enim Eſſentia eſt in colore, & corpus relinquitur: colores lente ad ſiccitatem vſque coquantur, deinde cum aqua deſtillata vt antea diximus, edulcorentur, quouſque perfectam dulcedinem aquirãt: hoc facto puluis ſuper marmore reſoluatur & habebis quintam eſſentiam gemmarum & perlarum. Obſeruandæ autem ſunt margaritæ cum colore, dant enim lac ſpiſſum: corpus vero eſt arenoſum & viſcoſum; & ex his præcipue ſunt dignoſcenda: ita etiam ſe res habet in cryſtallis: Omnis enim eorum Eſſentia per lotionem tranſit, & nil niſi viſcoſitas aliqua remanet, ex quo ſufficientia extractionis cognoſci poteſt. Quidam acetum deſtillatum baccis berberũ affundunt, hoc per deſtillationem iterum abſtrahunt, corallosque & margaritas cum eo ſoluunt.

Alij vero ex prunis ſylueſtribus acetum conficiunt, & corallos perlasque cum eo extrahunt: Et hæc extractio acquirit colorem omnino ſanguineum. Alij ſpiritum vini ab oleo ſalis aliquoties ab-

abstrahunt, & cum hoc corallos soluunt: aliqui vero vsque ad oleum abstrahunt.

EXTRACTIO CORALLORVM.

Hæc est purgatio sanguinis: vbi nec venæ sectio, nec scarificatio est necessaria, sistit fluxũ sanguinis in viris vt & sputum eiusdem, & superflua mulierum menstrua, atque omnes alias hæmorrhagias. Contra epilepsiã vero imprimis maxime commendatur.

Cum succo berberum coralli in vnico triduo soluuntur: Et cum hac solutione lingua in angina mundificatur, cum aqua nempe prunellæ cõmixta & pro gargarismate vsurpata: imo nihil refert, etiamsi etiam bibatur: anginæ peroptime medetur & omnem calorem ac inflammationes internas extinguit.

LIQVOR ET SPIRITVS PERLARVM.

Huius guttæ sex cum aqua borraginis potæ cor & vniuersum corpus confortant: cũ aqua cinnamomi ad guttulas octo non modo confortant, sed etiam ab apoplexia præseruant: contra palpitationem cordis eius guttæ 8. cum vino maluatico bibuntur, sericumq; rubrum in eo intinctum regioni cordis applicatur in lipothymiis est valde conueniens, ac dicto modo applicatus, pulsibusque & naribus affrictus.

Corroborat etiam & præseruat infantes à frigore cum succo vel aqua semperuiui ad tres guttas exhibitus.

Cum infantes plane sunt consumpti & arefacti; detur iis cum lacte muliebri, conualescunt illico. Ego ipse phthisim cum totius corporis consumptione cum oleo margaritarum curaui.

DE ARSENICO.

Oleum Arſenici.

Hoc oleum inſeruit ad fiſtulas & omnia antiqua vlcera & eſthiomena; Luẽ Veneream, & cancrum, vt & ad vermem equorum; exterius applicatum. Ad hunc affectum ol. Arſen. cum melle & albumine oui commiſce & in forma emplaſtri appone; vermem enim enecat & affectum curat.

QVOMODO ARSENICO SVVM extrahatur Venenum.

Arſenicum per ſalem vrinæ fixum effice, hoc enim facto tranſit in oleum, quod ad omina vlcera eſt efficaciſſimum.

BVTYRVM ARSENICI FIXVM.

Arſenicum Cryſtallinum prius cum ſolo colchotare ſublimatum (quód venenum ipſius retinet) cum æquali pondere ſalis tartari & ſalis nitri commiſce, omnia inter duos vrceolos impoſita fixentur, ſubjiciendo ignem 24. horarum ſpatio primo lentiſſimũ, tũ ſummi gradus. Et inuenies materiam albiſſimam, quæ perlarum referat colorem, quam in aqua calida ſolues, vt inde alcali extrahas; puluis, qui ſubſederit, imbibatur oleo tartari, vel, quod melius eſt, oleo talci, & ad ignẽ exicca, idq; ter facies, rurſus materiam in calida diſſolue & ſal exime, & remanebit puluis candidiſſimus & fixus, qui in loco humido reſoluitur in oleum pingue, butyri inſtar, anodynum.

VSVS BALSAMI ARSENICI.

Hunc balſamum linteo obductum regioni cordis applica & emplaſtro ex reſina contege: arſenicum enim deſtillationes partium extrahit, humores fluidos reddit: ergo ab emplaſtris ad punčturas ſumme eſt cauendum.

OLEVM

OLEVM BOLI ARMENI.

Boli Armeni quarta vna in aqua salis nitri soluatur, per destillationẽ rursus abstrahatur, idque toties repetatur, donec bolus formam olei acquirat; tunc enim eum rursus in oleum redige, & huic *thuris* ℥j. *corneol.* ℥ß. *& mumiæ* ʒij. *admisce*: Erit puluis glutinans loco suturarum vsurpandus.

OLEVM, QVOD VVLNERA IN 24. horis sanat, & est expertum.

℞ *ol. hypericon. lumbricor. terebinth. mastic. an.* ℥j. *misce* & calide cum pauco gossypio applica.

SAL EX VRINA SVBLIMATVS.

Vrinam hominis sani, ieiuni & vinum bibẽtis per 24. dies sepone, postea pure & lente effunde; postea tantum vitrioli in fornace ad albedinem vsque torrefacti, quantum per vrinam solui potest, adde, hoc facto in alembicum arenæ impositum effunde, ad siccitatem vsque destilla (hæc est optima aqua ophthalmica ad omnes dolores calidos oculorum, visumque conseruat clarum & acutum, eius aliquantum cum penna quotidie immissum & vsque ad sanitatem continuatum) receptaculum cum aqua instillata amoue, aliud accõmoda & ignẽ, ac si Mercurium sublimare velis, fortius vrge, hoc n. modo sal album & pulcherrimum ascendit, cum quo spiritus vini acutior & fortior reddi potest, ad aurũ & alia metalla calcinata resoluenda.

Nota.

Ex tartaro vrinæ cum duplo pondere sulphuris mixto & sublimato fiunt flores sulphuris acidi; & in peste multo sunt præstantiores floribus sulphuris vulgaribus: inseruiunt etiam in pulmonia. Bathodius.

LAPIS MEDICINALIS AD omnia Vulnera.

℞ Vitrioli ℥iiij: sal. nitri, ceruss. alum. bol. armen an. ℥j, sal. armonia. ℥ß. singula subtiliter pulverisentur: cerussa & bolus in porphyrio in formam farinæ conterantur, tunc omnia misceantur, ollæ vitreatæ satis magnæ, quia intumescit, injiciantur, aceti acris tantum, vt digitos duos emineat; superfundatur, & ad siccitatem lapidis lente coquantur.

Notandum. Debet autem igne fortiori, vsq; dum nullus amplius fumus ab eo ascendat, calcinari. Ad vlcera intumescentia & calida huius lapidis ℥j cum mensura dimidia aq. semel ebulliat, filtretur, linteum in hac immergatur, & loco affecto, quam calide tolerari potest, applicetur. Si vlcus fuerit apertum, sumatur residuus pulvis, exiccetur & vlceri inspergatur, & hoc facto vlcus linteis obuoluatur. In vulneribus vlceribusq; vetustis & recentibus hujus pulueris instar pisi vnguento ad magnitudinē nucis immisceatur. Preter hæc omnia aqua isthęc etiam destillationes seu catarrhos contrahit, exiccat & maturat. Scabiem, icteritiā, maculas, impetigines, vitiligines, pustulas exedentes sanat, si prius aperiantur, & ter in die hac aq. abluantur: omnia mala & immunditiem intra cutē & carnem latentem corpore humano extrahit. Anginam & quævis vitia oris emendat, putridam carnem vel fœtidas gingiuas corrigit: superfluum sanguinem ex quo dolores dentium exoriri possunt, absumit, si cum ea abluantur, ne quid tamen in collum incidat. Omnes externos affectus corporis vel cancrum, vermem, & omnia vlc. phagedenica mirifice mortificat, lintei in ea intincti, & quotidie ter ap-

applicati. Lumbr. omnes enecat & expellit. Omnibus affectibus oculorum succurrit, & visum acuit, eius gutta j vel duæ mane & vesperi oculis cum penna immissæ. Calorem præter naturalem rurum mitigat, lintei nępe in ea madefacti & applicati, calorẽ enim & superfluos humores quam primum extrahit, malumque inde exortum emendat. Conducit mulieribus, quibus mammillæ sunt tumefactæ & exulceratæ. Omnia vlcera humida & destillantia, quæ alias nullis emplastris, vnguentis & oleis quicquam cedunt, ex fundamento sanat, ter in die cum linteis applicata.

LAPIS CONTRA ERYSIPELAS.

℞ Ceruss. alum. vitr. alb. ana ℥iiij, bol. armen. ℥ß, croci. ʒj. Misce, coquantur in mensura dimidia aquæ vsque ad siccitatem: huius materię parum in aq. rosſ. soluatur & loco inflammato applicetur. Iuuabit illico.

LAPIS CAVSTICVS SEV CORROS.

℞ Lixiuij saponis, vel matris lib. ij. calc. viu. lt. j. affunde aquam feruentem, bis inuicem misceantur, cum clarescit, infunde sartagini, adde sal. armon. ℥ß, & in aqua tamdiu coque, quousque fiat lapis: aperit omnes excrescentias & tumores.

CALCIS TESTARVM OVOrum calcinatio.

Testę ouorum in fornace figuli optime, quousque fiant albissimæ, calcinẽtur: hæc maxime conueniunt scribis, pictoribus & aurifabris; miscentur etiam cum glutine, & rediguntur in massam, ex qua imagines, lapides & manubria cultrorũ efformari & cũ variis coloribus, prout cuiq; placet, tingi

possunt, quo facto in hypocausto, vel alio loco calido exiccantur, sic enim non solum colorem suum retinent, sed etiam in lapidem concrescunt.

Vel

Albumina oui conquassata & cum spongia in aquam redacta in massam cũ calce exagita: Quantum autem harum testarum calcinantur, tantum etiam concharum addere, & eodem modo, quo & cum calcinatis testis, procedendum.

AD SCABIEM ET PRVRITVM.

℞ Sulphur. viu. optime puluerif. ℥j. Zinzib. ʒij misceantur cum butyr. recenti vel axungia recenti adde Mercurij præcipitati ʒj. *M. & f. vngu.* quo inungantur iuncturæ manuum & genuum. Pe-hotus.

CREMOR TARTARI.

Tartarum vini albi lotum minutim contere, in aquam purã injice, fac vt in lebete bulliat, fiet bulliendo crusta seu pellicula, hanc exime & serua. Huius accipe ʒj. diagridij præp. gr. viiij. Misce, & in iusculo porrige; leuiter purgat. Arcanum est ad lienis affectus.

Dicto cremori spiritum vini affunde, tincturam rubrã extrahe, spiritũ vini abstrahe, & terram relictã per retortam pelle, habebis oleũ, & manebit terra in retorta; hanc calcina, & spiritum vini iterum affunde, digere & abstrahe, tandem terra hæc sublimetur, quam serua, est enim terra foliata.

OPTIMVS MODVS PRÆPARANdi cremorem tartari, vel Tartarum præparandi.

Tartari quantum vis, conteratur, & subtilissimu

ime pulueriſetur; aquæ fontanæ ſufficiens quan-
itas calide affundatur, cum baculo ligneo optime
noueatur; ad refrigerandum ſeponatur (niſi e-
ıim hoc fiat; aciditas eius facile euaneſcit) aqua
:um materia viſcoſa lente effundatur: hæc lo-
ura ter, quater vel pluries, donec tartarus arenæ
ubtili fiat ſimilis, repetatur; hæc arena in vaſcu-
um ligneum effundatur; ſufficiens quantitas a-
quæ fontanæ feruidæ affundatur; & cum ſpatu-
a lignea agitetur; hoc enim facto aliquid de tarta-
o colliqueſcit, & aquam acidam reddit. Itaq; pan-
ıi duo; tres vel plures; prout tartari plus vel mi-
ıus preparari debet, ex lino & lana duplici filo pa-
ati in promptu eſſe & ſuper ollas nouas vitreatas
uſpendi debēt, per quos aqua feruēs & acida abſ-
que vlla mora percolari poſſit: & ſi hæc in princi-
pio aliquantulum flaua tranſit; ſtatim denuo per-
oletur, & hoc tamdiu repetatur; donec clara; in
nodum Cryſtalli; tranſeat; & transfuſio conti-
ıuetur. Et ſi vna ex ollis fuerit repleta; ſepona-
ur ad refrigerandum, & alia ſupponatur. Et cũ o-
nnis aqua acida fuerit affuſa; alia aqua feruida
cuius in lebete ſemper aliquid in prõptu eſſe de-
bet) affundatur; diligenter moueatur; paululum
quieſcere permittatur, poſt vnum ex ſacculis in
aliam aquam prius percolatam transfundatur:
Et labor hic tam diu continuatur; donec tartarus
per aquam feruidam omnino eſt ſolutus & in vaſ-
ulo ligneo nil præter arenam omnis aciditatis
expertem nullamque vlteriorem vel in frigida,
vel feruida aqua diſſolutionem admittentem, &
propterea tartarum arenoſum dictam, remaneat:
Hoc enim facto omnis tartarus acidus & genui-

nus rite erit solutus & transfusus. Cum igitur a-quæ illæ tartareæ in ollis sufficienter sunt frigefa-ctæ, non solum pulcherrimum cremorem in illi innatare, sed etiam bonam partem materiæ pellu-cidæ instar niuis congelatæ in fundo residere vi-debis: Tunc itaque cremor innatans primo eri separandus, si videlicet eundem separatim haber cupis; sin minus, cum spatula lente potest amoue-ri, vt fundum petat & cum materia ibidem copu-letur: hoc facto aqua clara per inclinationem va-sis effundatur, materia alba sacculo paruo linte injiciatur, vt aqua in ea relicta effluere possit: in-uenies tartarum peroptime purgatum: cuius ho modo in 14. horis plus quam alij in 40. horis præ-parare poteris, nec minorem habebit efficaciam quam alius, multo maiori labore paratus.

DE ANTIMONIO.

℞ *Auri calcin.* ℥ß. *antimon. crudi bene triti* ℔ ß. *sublima vnà forti igne per totum diem, deinde quod sublimatum fuerit, accipe & cum auro, quod in fund mansit, bene tere, ac iterum sublima, hoc sæpius repe te, tandem inuicem bene tere & serua.* Hujus ℈j in vinum maluaticum vel aq. vitæ infunde, eiusque infusionis cochleare vnum exhibe: Est vomiti-uum & purgatiuum, arcanum Dornæi, pro quo Muffetus ipsi 500. coronatos voluit numerare, sed non obtinuit.

Vomitiuum & purgatiuum.

AD FICVM ANI SEV Mariscam.

℞ *Ol. laurin. lini, rosat. nucum, ana* ℥ß. *cum vitell oui fiat vnguentum*: hoc cum gossypio applicatum ficus sanat, quæ tamen prius hoc ipso vnguento debent inungi. Est Tobiæ Hess.

PRÆ-

PRÆPARATIO CRYSTALLI AD Gemmas factitias.

Salis tartari ℥ij. *in aqua soluantur; hoc* ℔ j. *cineris fagi; vt cineri Capellæ fiat similis, humectetur: inde globuli in magnitudine pomorum formentur, exiccentur, & in olla operculo contecta in fornace figuli exurantur:* ita enim globi aliquantulum colliquescent, ibique inuicem adhærebunt: *hi itaque subtilissimè conterantur, & lixiuium ex iis paretur: hoc in salem vsque coaguletur: Et in hoc lixiuio Crystalli toties & tamdiu extinguantur, donec intra digitos conterere possis: hoc peracto de Sale in vase relicto aliquid per solutionem, coagulationem & calcinationem toties repurgetur, donec nullæ amplius fæces in solutione compareant.*

Eodem modo etiam Salem tartari ex tartaro albo præparatum toties per solutionem, coagulationem & fusionem debes purgare, donec ab omnibus fæcibus fiat mundus, & in igne non amplius strepet. ℞ *Huius Sal. tartari part.* ij. *Salis præcedentis præpar. part.* j. *hæc inuicem fiant fluida*: habebis materiam, quæ omnes colores totius mundi recipit, & gemmis orientalibus similis apparet.

PRÆPARATIO SMARAGDI.

℞ *Animæ lunæ, animæ Solis, Crystalli reuerberati, adde parum Salis ammoniac. per calcem viuam fixi:* fluet enim in cucurbita arenæ imposita.

RVBINI.

℞ *Animæ Solis, animæ Martis extractæ, Crystalli reuerberati, fluet cum parua parte Salis ammoniaci fixi.*

HYACINTHI.

℞ *Parum animæ Solis per Crystall. plures, Sal.*

ammonia. fixi & antea ratione coloris fumitæ animas, effluant cum Sale armoniaco fixo per calcem viuam.

SAPPHIRVS.

℞ *Sal. alcali ℥viij. Crystalli præpar. ℥iiij, Zafor vel magnesiæ plumbi ʒß: hæc omnia misceantur, & in fornace euaporationis fundantur*, habebis Sapphiros pulcherrimos.

TOPASIVS.

℞ *Ceruss. ℥ij. Crystall. præpar. ʒß, Misce, in crucibulo luto occluso fundantur.*

SMARAGDVS.

℞ *Minij ℥iij. Cryst all. præpar. ℥j. Solis ℥ij, mixta fundantur.*

HYACINTHVS.

℞ *Ceruss. & Crystall. præpar. ana ℥j. mixta fundantur.*

SAPPHIRVS COERVLEVS.

℞ *Vitr. Venet. color. crocini an. ℥ij, liquid. De tartaro & Sale nitri calcinata mixta per 4. horas fundantur*; exibit vitrum cœruleum obscurum: huius ℞ *Part. 8. minij part. ij. mixta per duas horas diffluant*, ita enim lucidum perficietur.

RVBEDO.

℞ *Minij ℥iij. vitri Veneti ℥ij vel Silicum ℥iij, cum tartaro liquato per horas sex fluant*, transeunt in vitrum fuluum.

VITRVM RVBRVM.

℞ *Æris vsti & vitri contriti an. inuicem tres horas colliquescant.*

VITRORVM RVBEDO.

℞ *Cineris plumbi ℥jß, silicum ℥ij, scoriæ ferri ℥ij, mixta colliquescant.*

VI-

VITRORVM ALBEDO.

℞ Stanni ℔ j. *plumbi* ℔ *iij. inuicem calcinentur: hoc facto, ℞ Plumbi calcinati* ℔ *iij. cineris plumb. & stan.an.* ℔ *iij. Sal.* ℔ j. *mixta sibi inuicem liquentur, ita fluida in aquam fundantur, posteaque contundantur & puluerisentur.*

VITRVM ALBVM.

℞ Plumbi ℔ vj. *Silicum* ℔ *iij, Sal.* ℔ *ij. Stanni* ℔ j. *alumin. quart.* j. *imponantur fornaci figuli ad dissolutionem, postea contundantur, & subtilissime pulueri sentur:* ita enim vasis infusa colorem cœruleum, flauum, cineritium & quemcunque volueris, recipit.

COLOR CROCEVS.

℞ Color. saffrani part. iij. vitr. cœrul. fus. part. j. *tartari calcinati part. iij. Misce,* madida tenuissime terantur.

ADAMAS.

Crystallum per noctem in fornacem figuli dimitte, exemptum in aqua extingue, tenuissime contere, cum Sale tartari misce, inde cum aqua pilulas efforma, hæ per noctem in igne forti ita candefiant, vt non diffluant, inde exemptas in vasi satis forti per biduum in igne permaneant: hoc enim modo optime præparantur.

SMARAGDVS.

Æs optimum per triduum in igne permaneat, inde exemptum optimeque tritum in alio vase iterum in fornacem immittatur ibidemque per quatriduum cum duplici pondere arenę, ex qua conficiuntur vitra in igne vehementiori permaneat, dehinc in vase satis duro per mediũ diem igni adhuc fortiori imponantur, inuenies lapidem viridem,

SAPPHIRVS.

Vitrum puluerisatum cum dimidia parte Zaphari commisce, & per triduum fornaci impone.

RVBINVS.

Auripigmentum contusum in vase rotundo igni admoue, inuenies materiam in collo vasis.

Vel,

℞ *Sal. alcoli* ℥iiij. *Crystall. pulerisat.* ℥iij. *battituræ æris* ℥ß. *fol. auri* ℥vj. mixta colliquescant in crucibulo.

QVOMODO CONFICIATVR MARmor vel Gypsum.

℞ *Gypsi calcinati part.* ij. *silicum alborum non calcinator. part.* j. *misceantur: hoc facto parum ossis sæpiæ iniice in aquam, & cum hac materiam in massam redige.* Ita enim in modum Marmoris vel Iaspidis, vt tibi non ignotum, tingere potes.

FORMÆ QVIBVS MATERIÆ infunduntur.

℞ Luti madefacti, cineris cribrati & madefacti ana partes æquales, per horam dimidiam cum bombace optime agitentur, & quodquod vis, in has formas fundatur.

MODVS OMNIS GENERIS GEMMAS ex silicibus conficiendi ex Osvvaldo Crollio.

Silices selecti & splendentes, vel Crystalli optimi in fornace figulino per biduum vel octiduum vrantur, inde exêpti iterum candefiant, & in aqua frigida extinguantur, ita n. quasi terentur & dilabuntur, quanto sæpius a. hæc candefactio & extinctio repetitur, tanto erit melius: hoc absoluto exiccêtur, & in marmore subtilissime in formâ pollinis

inis terantur; huius pulueris parti vni adde minij, part. iij. mixta in marmore terantur: quanto autem subtilius teruntur, tanto lapides fiũt pulchriores & lucidiores: alias enim concipiunt vesiculas. Et hæc est materia, ex qua gemmæ conficiuntur.

SEQVVNTVR NVNC COLORES.

Tinctura auri dat rubinos, carbunculos & granatos: hos autẽ ego non curaui: argentum dat cæruleum & colorem Sapphiri, huius loco ego ipse sumpsi lapidem cœruleum vel Zapharum.

Mars dat hyacinthũ & topasium, ad quem conficiendum crocus Martis est sumendus. Venus dat Smaragdum & Chrysolitum; sumitur autem crocus Veneris, vel lamina cupri sæpius candefit, & semper in aqua extinguitur, hoc n. modo squamæ cineritiæ à cupro decidunt, quæ sunt abluendæ, exiccandæ & puluerisandæ.

SI ITAQVE SMARAGDVM CONficere volueris.

Sume prædictæ mixturæ ex silicibus, cryſtallis & minio optime inuicem contritæ, parum pulueris cupri admisce, ita in ollam luto obturatam & operculo conclusam injice, vt media pars ollę maneat vacua, per quatuor vel 5. horas fornaci euaporationis impone, propeq; ignem fortẽ dissolue, hoc facto ignem amoue & ollam confringe: inuenies materiam spuma plumbi contectam, & cum regulum confregi, apparebat Smaragdus pulcherrimus, quem curaui in fragmenta frangere, & prout volebam conscindere. Non semper autem res bene cedit, sed requiritur serenitas cœli: Itaque consultum mihi visum fuit: materiam hanc in quadruplo præparare, in quatuor ollas

distribuere & ita vno labore quatuor destinctos colores acquirere, vnum semper altiorem altero ad primum sumebam pulueris cupri ℈j, ad secundum ℈ij, ad tertium ʒj & ad quartum ʒj ß, & nihil amplius, alias enim fiunt grossi & non pellucidi. Idem est iudiciũ de Hyacinthis & Topasiis, cum croco Martis, & sic de Sapphiro cum cœruleo.

MODVS ARGENTVM Albificandi.

℞ Sal. ammon. alum. rochæ, alum. plumos. Sal gemm. tartar. & rom. an. q. s. misceantur & coquantur

MIXTVRA AD PRÆPARANDAS Formas seu Matrices.

℞ Gumm. tragac. ʒvj, infundatur per triduum in aceto, contuso adde gypsum optime contritum vel quoscumque colores volueris, redige in duram massam injice matricibus excauatis antea inunctis, & permitte, vt *siccetur*; hoc enim modo quodcunque vis efformare potes.

INDVRATIO FERRI.

Ferrum succo raphani, & succo vel aqua expressorum lumbricorum terræ intinge: hoc enim modo ita induratur, vt etiam lapides & saxa et incidi possint.

MODVS FERRVM deaurandi.

Ferrum ab omni ærugine politum cum vitriolo in vino trito tamdiu oblinito, donec colorem cupri acquirat; hoc facto etiam amalgamate de Sole & Merurio eodem modo optime obducito, quantumque poteris infrica: itaque obductum & frictum in ignem ponito, vt Mercurius exhalet, qualiter etiam cum argento fieri solet.

MO-

MODVS OMNIS GENERIS METALLA ARGENTO OBDVCENDI.

℞ *Aq. fortis* ℥ß, *Mercurij* ℈j, *tartari alb.* ℥j. *Salis an. parum, in aliquo vase cineribus calidis impone, diligenter misce*, & cuicunque metallo volueris, affrica; apparebit argento simile.

GLVTEN AD LIGNA ET LAPIDES.

℞ *Calc. viuæ* ℥iij, *tart.* ℥j. *contrita cum vernice misceantur.*

LVTVM AD CRYSTALLVM, VITRA & LAPIDES.

℞ *Solis, minij & vernicis optimi an. q. s. contere & misce, cumque resiccatum fuerit, ad commodum tuum vtere.*

Item ℞ *Calcem viuam & albumina ouorum optime conquassata. Misce* & pro glutine ollarum & vitrorum fractorum vtere. Talia etiam præstat cinis cum albumine ouorum mixtus.

MODVS CONFICIENDI CRVCIBVLOS VEL TESTAS AD TARTARVM.

Ad lutum pro Testis cum aluminis plumosi & cretæ an. partibus æqualibus commisce, cum albumine ouorum in puluerem redige, testasque vel crucibulos intus cum hac mixtura sæpius oblinito, ita tamen, vt, quoties oblinita fuerint, exiccentur: ita enim non modo durabilia fiunt, sed etiam nihil eis interius adhærescit.

LVTVM AD FRACTA VITRA.

℞ *Partes ij, calc. viuæ, part. j. spumæ argenti part. dimid.: hæc inuicem terantur, tantum vernicis calidi, vt in formam pultis tenuis redigi possit, addatur; sub porphyrio tenuissime teratur, vt fiat subtile*, linteo obdu-

catur, & rimis fractorum vitrorum applicetur quamprimo enim exiccatum fuerit, omnia infus[a] ita continet, vt nec aqua fortis etiam penetrar[e] possit.

ALIVD LVTVM VEL GLVTEN ad confracta Vitra.

Spumam argenti & vitrum Venetum contunde & in subtilissimum puluerem redige, hoc facto iterum cum vernice & pauculo olei lini, qualiter pictores cum coloribus in porphyrio procedere solent, contere, & cum hac mixtura rimas fractorum vitrorum obline, & in Sole vel ad fornacem exicca, resistit igni & aquæ.

QVOMODO RIMÆ RECEPTAculorum perlutentur; ne spiritus transeant.

℞ *Stricturæ ferri subtilissimæ & minij ana part. æqual. inuicem coterantur, cum glutine optime misceantur, vt pulti fiat simile*, & rimæ receptaculorum eo obducantur.

MODVS CVM VITRO VEneto vitriandi.

Cum vas vel olla iam ad vrendum satis fuit exiccata, cum fæce vini vndiquaque obliniatur, hoc facto vitrum Venetum subtilissime puluerisatum cum spuma argenti misceatur: (vbi tamen vitri Veneti maior portio esse debet) & in modum figulorum procedatur.

LVTVM AD CONFRACTA Vitra.

Vitrum Venetum, minium, oleum lini, farina volatilis & albumina ouorum subtilissime conterantur, & aliquantulum crasse rimis obliniatur.

SI-

SIGILLVM HERMETIS.

℞ Vitri Veneti contriti aliquoties candefacti, & rursus extincti part. 5. succini puluerisati part. ij. borac. part. j. mixta omnia & subtilissime trita, cum spiritu vini in massam agitentur, operculo, ad crassitudinem medij digiti illinantur, & per fusionem sigilletur, vt sequitur.

Vel,

℞ Vitri puluerisati & borac. Venet. an. partes æquales cum modico succini, aqua & spiritu vini redigantur in massam, circa vitrum illinatur, hoc facto candelam accensam vnam vel duas luto applica; canalem, qui in superiori parte sit amplior, in inferiore vero angustus cum paruo foramine ad crassitudinem acus, hoc lente in candelam accensam dimisso lutum deorsum liquescit & occludit. Oportet autem cum candelis circumire, vel alteri cuidam vt vitrum lente in gyrum vertat, commendare.

LVTVM OPTIMVM AD Circulandum.

℞ Colophon. ℥ij, ceræ flauæ ℥j, his in crucibulo colliquatis, cinnam. puluerisf. ℥iij vel tantundem farin. laterum subtilissimæ adde, diligenter misce, cum spatula lignea vitris vbique applica, & cum ferro ignito adapta & æqua, vtque refrigeretur, sepone. Necesse autem est, vt quotidie odoretur, an forte transpiret, hoc enim si fiat, cum ferro candente iterum erit adaptandum & vlterius glutinandum.

DE CVRATIONE ET DIÆTA PESTILENTIA infectorum.

QVam primum quis se Peste infectum putauerit aut aliquid huiusmodi senserit, statim cochlearia quatuor vel quinque *aceti bezoardici* sumat plus vel minus, ratione virium & personæ, cum ℥iij *aquæ Cardui bened.* vel *Pimpinellæ* & quantum potest, in lecto sudet.

Hoc facto iusculo aliquo conuenienti rursus erigatur & confortetur, hora post hæc elapsa vena secetur, si scil. vltra octo horas patiens morbum non senserit, alias enim venæ sectio erit intermittenda. Vbi circa venæ sectionem præterea hoc etiam est notandum, ne in personis infra 15. & vltra 50. annos instituatur.

Venæ sectio. Item si characteres, bubones seu anthraces supra regionem cordis appareant, etiam in partibus superioribus corporis & in eo ipso latere vena erit secanda: si vero infra cor, in inferioribus lateris eiusdem.

Potus quotidianus. Postquam vena est aperta & sanguis emissus pro potu loco vini potus sequens ordinetur, quem si egeni persoluere nequeant, decoctum aliud, cuius titulus, Aqua potabilis, pro pauperioribus, eligant.

POTIO QVOTIDIANA PRO ÆGRIS.

℞ *Sem. lactuc.* ℥ß,
papau. alb. ℥iij,
Sem. 4. frig. maior. ana ℥ß,
Sacchar. alb. ℥iij. *Misce.*

fiat omnium decoctio in lib. viij aq. font anæ ad duorum digitorum transuersorum consumptionem; poste

ad

Adde *Syr. de cotoneis Ferdinandi ℥ij ß. Misce.*

Potio quotidiana potabilis pro pauperioribus.

℞ Rad. tormentill.
petasit. minut. concisar. ana ℥j,
pimpinell. ℥iij.
hord. mund. excort. Mij,
passular. ℥ij,
coton. concisor. & conquass. Mj. Mis.
Fiat omnium decoctio in mensuris tribus aquæ fontanæ ad trium digitorum transuersorum consumptionem, percoletur, colatura parum sacchàro dulcoretur pauxillo aceto de fructibus rubi idæi acetosetur.

Die sequenti acetum Bezoardicum in prædicta posi aut cochleare vnicum minus vsurpet & sudet, quod fieri debet, siue bene siue male habeat æger, quo facto potus quotidianus adhuc erit continuandus.

Et quia interdum accidit, vt æger constipetur, ... antes id non debent reticere, sed Medico in... care.

Pro promouenda itaque euacuatione

℞ Rad. tormentill.
petasit. an. ℥ij,
cichor. ℥j,
polyp. querc. ℨvj.
fl. cordial. p. ij ß,
prunor. damasc. n. xij,
passul. ℥j,
Sem. coriandr. præp. ℨij. coquantur leniter in ℔ j. aq. fontan. Colaturæ calidæ infunde per noctem
fol. sen. Elect. ℥j.
Rhab. Elect. ℨiij.
... laturæ adde Syr. ros. Sol. simpl. ℥iij, f. potio pro duab.

dosib. Si, vt sæpe contingere solet, æger fuerit vald
debilis, & lipothymiis frequentibus afficiatur, d
Electuario Bezoardico sequenti, quod alias vene
num in corpore adhuc superstes expellere solet, ca
staneæ instar quotidie quinquies vel sexies assu
mat. Et quia hæc lues etiam nostra opinione cura
ta sæpius fomitem suum in corpore retinet, & it
cum summo hominis periculo reuertitur, ab h
Bezoardicis etiam in posterum per aliquod tem
pus non erit abstinendum, etiamsi quis putet se o
mne malum euasisse, & hostem profligasse; itaqu
de aceto imprimis Bezoardico quotidie ter, man
scilicet, ieiuno stomacho, post meridiem, hora an
te cœnam & immediate ante decubitum cochlea
re dimidium sumendum.

Electuarium Bezoardicum restaurans.

℞ *Conseru. rosar.*
borrag. ana ℥iij,
cortic. citr. condit. ℈ij,
spec. diarrhod. abbat. ʒj,
diamarg. frig. ʒiij,
bol. arm. orient.
terr. sigill. ana ʒij,
Ther. Androm. ʒj, *misce cum Syr. de limon.*
f. Electuarium, acetosetur modico olei vitrioli.

De hoc ægrotantes in sudore debilitati, eo a
soluto aliquid assumant, inseruit enim ad præse
uationem & curationem simul.

Nota.

Hoc Electuario & mulieres grauidæ & pueri
sine noxa possunt vti.

Admonendi vero sunt imprimis omnes in g
nere his ægris cohabitantes & etiã ipsi ægri vt f

tor

orem linteolorum, in quib. sudarunt, vel induti uerũt, summa cura euitent. Siquidem scitum, hoc ipso fœtore non raro totas domos cum omnibus inhabitantib. fuisse infectas, & maximam stragem absecutam, quia tale venenum ex huiusmodi linteis in corpore fuit per poros retractum.

Quantum ad curationem externorum characterum, quiuis prudens & expertus Chirurgus nouerit illos maturare, veneno liberare, aperire, tandemque debite consolidare. Cui hoc opus remittimus.

Si quæ forte mulier grauida hoc morbo inficiatur, statim hanc potionem sudoriferam vsurpet, applicato tamen prius balsamo puerorum cum pane vel mica panis triticei, & modico aquæ rosaceæ, vel cum pane marcio ad vmbilicum, quod etiam in sudore ipso non erit amouendum. Sudore absoluto cum iusculo aliquo reficiatur, horaque dehinc elapsa vena iuxta processum prędictum aperiatur, nisi mulier fuerit admodum debilis, & non valde sanguinea: in talibus enim venæ sectio est potius intermittenda. Die sequenti potionem sudoriferam denuo sumat & sudet, & se in omnibus iuxta præscriptum ordinem gubernet, hoc vno excepto, vt loco aceti rucei pro præseruatione restauratiuo bezoardico vtatur.

POTIO SVDORIFERA PRO Prægnantibus.

℞ *Syr. de limon.* ℥j ß.
acet. bezoar. nostri ʒ ß.
aq. fœnic.
pimpinel.

card.ben.ana ℥ j.
*ſpec.diamarg.frig.*ʒj.
*man.Criſt.perlat.*ʒij. *Miſce & f.potio.*

Infantes quod attinet,detur illis ad promouendum ſudorem de ſequenti aqua cochleare vnum pro duabus vicibus ; vel quantum fieri poteſt & vires eorum ferunt.

Qui vero ad annum ſeptimum vel octauum progreſſi ſunt,illis vna vice erit dandum:

℞ *Aq.veronic.*
pimpinell.
card.ben.
fumar.
fœnic.ana ℥vj.
margar.præpar.℈j.
corn.ceru.præpar.℈ß.
tabell.man.Chriſt.perlatar.℥iij.*miſceantur*

exacte,fiat potio, cuius,vt diximus,detur cochleare vnum in duas portiunculas diuiſum.

Ad refrigerandum autem ſanguinem & pro potione ordinaria, præparari debet Iulepus ex æquis partibus *Syrup.viol.& cydonior.* & cum modico *aceti rubi idæi* acetoſari.

ACETVM BEZOARDICVM noſtrum.

℞ *Rad. Angel.*
imperator.
pimpinell.
Valerian.
vincetox.
dictamn.
petaſit.
zedoar.

tormet.

tormentill.
gentian.ana ℥j,
*baccar.Iuniper.M*ij,
*fol.rutæ M*iij,
sem.citr.
acetos.
cortic.citri ana ʒvj,
Theriac.Androm.℥jß,
Antid.Matthiol.℥ß,
*fl.sulphur.*ʒij,
*myrrh.*ʒij.
*oss. de cord.ceru.*ʒj,
Syr.de limonib.℥vj.

incisa aut contusa mixtaque omnia infundantur in vino cum ℔ ij, *spiritus vini ab omni phlegmate correcti* ℔ vj, *aceti destillati ac spiritus vitrioli* ʒj. *digerantur in loco calido* & ad vsum asseruentur.

ELECTVARIVM BEZOARDICVM Vulgare.

℞ *Electuar.ex nucib.& ruta* ℥vj,
bol.armen.
terr. sigillat.ana ℥ij,
Syr. acetosæ ℥ij.*M.fiat Electuarium.*

Est præseruatiuum pro vulgo, ministrantibus & iunioribus, castaneæ instar mane vsurpandum.

ELECTVARIVM EX NVCIBVS.

℞ *Fol.rutæ M.*viij.
ficuum,
*nuc.iugland.ana M*iij.
*baccar.Iunip.M*ij.

Vnum quodque per se pistillo ligneo fortiter contundatur minutissime in mortario & misceantur exactissime, addendo aceti & salis parum, vt in antidoti formam rediatur.

CERTISSIMVM EXPERIMENTVM contra Pestem.

℞ *Fol. absinth.*
salu. acut. ana ℥jß;
rutæ ℥vj ß.

Herbæ in aqua fontana recenti lauentur, deinde in cidantur, in mortario contundantur; vt succus exeat, ol. læ nouæ mundæ injiciantur, mensura dimidia aceti for tissimi affundatur, diligenter copertæ per 24. horas, it stare permittantur; hoc tempore elapso, percolentur, a ceto colato turpethi in mortario puluerisati ℥j. *admis ceatur; iterum ita coopertum per 24. horas dimittatur Deinde percoletur, & ad vsum reseruetur.* Huius a ceti per quatriduum continuum quotidie cochle are vnicum theriacæ instar pisi mixtum ex vas non ligneo, sed argenteo, vel stanneo sumito. Ho enim si feceris, Deo summo auxiliante per annun integrum à peste tutus eris. Si quis vero peste ian infectus fuerit, huius aceti cochlearia quatuo cum theriaca ad pisorum quatuor magnitudinen sumere & quatuor horas agitando ieiunare debet ita enim sine dubio saluabitur. Certum enim est, & in permultis sæpissime probatum.

FINIS.

BASI-

BASILICA ANTIMONII,

IN QVA

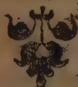
ANTIMONII

NATVRA EXPONITVR

& Nobilissimę remediorum formulæ, quę Pyrotechnica arte ex eo elaborantur, quàm accuratè traduntur:

MANVALI EXPERIENTIA comprobata & conscripta

A HAMERO POPPIO THALLINO, Philochymico.

BASILICA ANTIMONII

CAP. I.

De Natura Antimonij.

ITISSIMA rerum procreatri Terra, cum plurima mineralia gremio suo foueat, haud infimu inter ea dignitatis locum Stibiu obtinet, quod licet Veteribus m nus cognitum steriliorque apu eos eius vsus fuerit: hodie tamen pyrotechnica a te præstantissima entia Medica ex eo elabora tur. Vt autem ipsius Antimonij naturam recte e plicemus, ab eius definitione exordiemur.

Antimonium autem dicimus esse corpus min rale, plumbei coloris, partim ex impuro bitun noso & arsenicali, partim purissimo sulphure, s interna rubedine, Mercurio metallico indiges & exiguo sale concertum, Spagyrica præparati ne in nobilissima medicamenta cedens.

A nominis itaque definiti impositione fili n stri principium trahimus: vbi statim grauissim disceptationum quæstio oboritur, quinam hom num primo hanc mineruam inuenerint, eique si nomin

omina indiderint. Theologis absolutiorem deci-
onem relinquo: Num primus hominum Paradi-
incola Adam *Genes. c.2.* Antimonio & reliquis
ineralibus & metallis certa nomina imposuerit:
uius negatiuam sententiam maxima pars tuetur.
errae enim mole mineralia obruta & occlusa, hu-
ano oculo imperscrutabilia extiterunt. Scripta
iam sacra, praeterquam quod longe post Auri &
etallorum reliquorum mentio fiat, alio silentio
nc quaestionem transgrediuntur. Arabiae autem
emium primo eam in lucem protulisse ex Ge-
ro, Arabum Rege manifestissime datur, qui pri-
us huius minerae mentionem sub Magnesiae no-
ine facit, eiusque eleuationis modum omnibus
umeris absolutissimum docet: qui etiam in ho-
ernum vsq; diem in Chymicorum officinis ex-
litur, dum cacabis inuicem superimpositis albi
ntimonij flores elaborantur. Arabia autem in
cinas sibiq; confines regiones eam dispersit, vn-
Graecia, artibus jam pridem exculta, sibi quoq;
ius minerae notitiam comparauit, eamque tan-
m in totum terrarum orbem disseminauit.

Hebraeis Zadadah. Chaldeis Zedidah.

Graecis *στίμμι, στίβι, πλατυοφθαλμόν*, quia mulie-
s eo oculis decorem sibi conciliare solitae fue-
nt, vnde apud *Ezec. c.23. v.40.* *ἐστιβίζω τοὺς ὀφθαλ-
ούς σου* legitur, quo etiam sensu *γυναικεῖον*, quod
ulieres eo maxime vterentur, nominarunt, *λάρ-
σον* & *χαλκηδόνιον* etiam appellant.

Latinis Alabastrum, Lapis candide nitentisque
umae, Magnesia, Stimmi, Stibi: In officinis ex
uicennae interprete indigitant nomine Antimo-
j: cuius originem rerum Chymicarum osores

ἀπὸ τοῦ ἀντιμάχειν πρὸς τὸν βίον vel ab ἀνθ᾽ ἡμῶν conjecturaliter deriuant: quod alij ex Gallorũ lingua desumtum & Latinitate donatum esse volunt: alij ab Arabũ atzmet deducunt, alij ad primitiuorum classem, quorum sententiæ plerique astipulantur, reponunt.

Germanis est *Spieszglasz* seu *Spieszigglasz* vel *Spieszglantz* quod cuspidum hastarũ more scintillet; quo nomine Basilius Valentinus Monachus Benedictinus Cœnobij Erfurtensis bellicoso Marti sua natura id subiectum esse dicit.

Italis dicitur Stibio, Antimonio.

Hispanicis mulierculis ejus vsus in ciliorum pulchritudine concilianda fuit vsitatissimus: puluerem autẽ vocabant alcohol (quæ vox etiam adhuc in Hermeticorũ laboratoriis sonat) vnde Antimonium crudum & nondum contusum Piedra de alcohol nominarunt.

Variis insuper Naturę scrutatores hoc minerale nominum ac characterum notis occultare solent: quorum nonnulla plane sunt barbara, vt quando Antistini, Othi, Alkofol, Alcosol &c. appellatur: pleraque metaphorica sunt, quibus quadam similitudine vis & facultas eius adũbratur, vt quando *Lupus* vocatur; quia ferocia sua omnia metalla, præter Leonem, h.e. aurum absumit. *Arietis* quoque nomen & character ei attribuitur, quod sicut Sol cælestis in Ariete cõstitutus fulgentissimis radiis nostrum clima ferit, ita etiã aurum, quod Solem terrestrem nuncupant, ab Antimonio purgatum fulgentissimo colore, & ab omni sorditie purgatũ splendet. Basilius Valentinus *circulo* comparat, quod eius natura sit inperscrutabilis, sicut

in cir-

in circulo principium & finis.

Paracelsus in medicamento Antimoniato *Tyro* comparat.

Proteus quod omnes colores Vulcani beneficio induat, dicitur: & quod Chymiastri totis viribus ex eo aurum sibi pollicentur, *Chymicorũ Idolũ* nominatur. *Radix metallorum* dicitur non quod ex eo metalla generentur, sed quod omnibus metallis quasi adiaceat & adhæreat. Ex veteribus & recentioribus nonnulli magna affinitate hoc minerale Saturno coniunctum esse putarunt, vnde id *Saturnum Philosophorum, Magnesiã Saturni, Filium atque nothum Saturni* appellarunt; quo vero sensu & rationibus, ingenij nostri captum superat. Diosc. lib. 5. c. 49. docet si carbonibus paulo magis crematur, in plumbum abire: sed forte oculorum testimonio nimium credulus, Regulum qui post calcinationem Antimonij forti igne ab eo secernitur plumbum esse sibi persuasit. In plumbum enim sola hac crematura & absq; Saturni anima siue pinguedine nunquam trãsibit: neque à Saturno Antimonium generari quisquam affirmabit. Hæc tamẽ sententia, vtpote quæ vetustior, ei quoque signorum ac characterum formas imposuit, ex quorum numero magis in vsu viget, quæ ceu inuersum Veneris signum circulo cruce superimposita pingitur, quæ ex falcato Saturni circulo, falce eius solummodo clausa promanauit: quæ plumbi cum Antimonio conuenientiam aperiet. Antimonium autem mineram, corpusque minerale esse in propatulo est: ex terra enim eruitur & malleo nisi in metallum exaltetur, extensibile non est, quam naturam metalla sibi solum reser-

uarunt. Contrariam ſententiam hic aliquis ſtatuere poſſet, Antimonium eſſe Metallum, quia in metalla tranſmutatur, quod metallis proprium eſt: in metalla vero poſſe tranſmutari experientia docet: metalla autem ſolum inter ſe in perfectiorem gradum exaltari poſſunt, cui reſponſionis loco ſubiungimus Antimonium eſſe Hermaphroditicæ naturæ, h. e. partim metallicum, partim minerale. Habet enim in ſe mercurium metallicum, qui ſolum tincturam metallicam admittit & poſtea communia cum reliquis metallis munia obit. Neque quicquid metallicum mercurium habet erit metallum: requiruntur etiam adhuc ſal & Sulphur metallica eaq; cum mercurio perfecte digeſta, quod vtrumq; in Antimonio deſideratur: cum autem metallicam diſpoſitionem habeat, metallum imperfectum vel ſemimetallum quidam nominant: atque ita hac ſolutione reliquæ proprietates metallicæ quæ in Antimonio reperiuntur facile dilui poſſunt.

Plumbeus, niger & ferreus Antimonij color à principiorum Salis, ſulphuris & mercurij imperfecta mixtione ortus, in trito potiſſimum apparet Rubens quidem Antimonium præſertim in minera adhuc contentum ex Tranſyluaniæ finibus aliquando adfertur: in puluerem tamen redactum, omnino à nigro colore rubedo occultatur. Impurum, bituminoſum & Arſenicale Sulphur ipſa Chymia diſcernit. Sulphur impurum crudum inflammabile ſiue φλογιστὸν, oculis, naribus & pulmonibus, infenſiſſimũ eſt, præſertim in eius calcinatione & florũ alborum eleuatione percipitur, dum Sulphuratorum more cærulea

ea flamma cum arsenicali nidore (qui quodámodo dulcis non tamen diu tolerabilis) consumitur.

Bituminosum esse ipsa flamma & odor indicat: proptereaque Ceram Hispanicam, vt nigro colore eam inficiat, præ reliquis coloribus nigris, minori conglutinandi facultate præditis, ingreditur.

Vitriolatam eius portiunculam liquor antimonii acidus præ cæteris signis maxime demonstrat, qui spiritus vitrioli saporem & vires quam proxime imitatur.

Internum & fixum eius Sulphur maxime in lilio eiusque tinctura effulget.

Alterum principium est Mercurius, quem metallicum atque copiosum sed crudum & indigestum in Antimonio reperiri supra docuimus: ad recipiendum metallicas tincturas idoneus. Mercurius enim solum metallorum tincturas assumit: sal vero & sulphur tincturas transmutantes constituunt. Mercurium autem copiosiorem præ sale ei inesse saltem eius sublimatio siue volatilitas (vt de eius Regulo & salis & sulphuris separatione taceam) clare demonstrat. Paucitatem salis, præsertim metallici, ipsa extractio & friabilitas Antimonij docet. Fidem autem his omnibus dabit ipsa manualis elaboratio & experientia, quam vt propriis laboribus & sumptibus nactus, ita sincere me hic traditurum polliceor. Multis autem vsibus Antimonium hodierna luce inseruit, vt ad typorum literarum, campanarum & tormentorum fusionem, ad auri purgationem, & medicamentorũ tam internorum, quam externorum præparationem. Variis in regionibus eruitur. Matth. in comment. suis in Dios. c. 49. Agrum Senensem & Co- *Vsus.*

miratum S. Floræ eius fodinis abundaſſe tradit: præſtantiſſimum autem erui ex ſolo Maſſano ac Suacenſi docet. Noſtra Germania mineralium & metallorum fertiliſſima eius quoque vbertatem præbet: quod tam propriis venis, quam metallorum permiſtum, ad Hercinias in Miſnia, VVeſtphalia aliisque Germaniç locis effoditur. Maxime tamen laudatur Vngaricum: præſertim in Tranſyluania natum, vtpote, quod ſulphure puriori, aurique minera conterraneo quaſi iure imbutum, ſtriis ſplendidioribus & longioribus, obſcuraque rubedine (quæ bonitatem eius inprimis arguit ob ſulphuris abundantiam) reperitur: cujus Paracelſus ſubrubentis Antimonij, & Baſilius Valentinus Monachus Benedictini ordinis in curru Triũphali ſub orientalis nomine meminit: & hoc maxime ad medicamentorum elaborationes eligimus & commendamus: Artifices experti hoc variis modis explorant, cum oculorum teſtimonio non ſemper fides ſit adhibenda & ſola inſpectio in clarioribus etiam expertiſſimis alias poſſit imponere. Quidam chartæ luteo colore in pharmacopoliis tinctæ & bene dente apri læuigatæ iſtud affricando explorant eiuſque certitudinis notam, rubram lituram, quam in ductione poſt ſe relinquit, ſtatuunt: alij fortiſſimo aceti Hiſpanici ſpiritu, drachmas aliquot, bene pulueriſati imbibunt, & in lamella ferrea vel figulina ad lentum ignem, ne Antimonium fluat, euaporare ſinunt: quod ſi poſt euaporationem puluis Antimonij rubeus relinquatur, vlterius de eius certitudine non dubitant.

Sed cum nobis animus non ſit inani verborum ſonitu

ſonitu longam orationem de huius ſubiecti nominibus, ſpeciebus, eiuſque commendatione pertexere in quo Paracelſum, Suchtenium (qui interdum myſticum Antimonium intelligit) & alios, ſua arcana quæſiuiſſe, idque paſſim in ſuis ſcriptis ſummis laudibus proſecutos eſſe conſtat, ad ea aditum apparemus, quæ magis neceſſaria ad ægrotantium morbos profligandos ex eo parantur. Veteribus quidem huius mineræ notitia (vt ex Gebero dictum) non fuit adeo ignota, vires tamen plurimæ & excellentiſſimæ, quas ſucceſſu temporis vſus & experientia detexit, ipſos latuerunt, vtpote quod in venenatorum claſſem relatum, ad externa potius quam interna vſurpabatur (niſi quod Nicol. Myrepſus in Antidoti ſui quod Diacaſtorium vocat, crudum admittat: in cuius locum pyrethrum hodierni Medici ſubſtituerunt) vi aſtringendi, exiccandi, meatus corporis obſtruendi, refrigerandi, excreſcentias carnis abſumendi, cicatrices obducendi, oculorum vlcera & ſordes mundificandi, ſanguinem è cerebri membrana fluentem ſiſtendi præditum eſſe dicebant: quibus etiam deiectoriam facultatem Dioſc. l.4.c.155. adiungit. Præparationes etiam quaſdam, leuiuſculas tamen, ſcriptis ediderunt, quas videre licet apud Dioſ.l.5.c.49. Oribaſium collect.med.l. 14.15.& de virib. ejuſdẽ apud Galen.de ſimpl. medic.facult.9. vbi inprimis ad collyria cõmendatur. Paulum Æginetã lib.7.de re Medica & alios multos, quos omnes ſi longa ſerie recẽſerem plus forte tædij quam gratiæ afferrent. Triplici autem vſu Antimonium inſeruire diximus, nempe ad fuſionem metallorum, ad tormenta bellica maiora,

vt & campanas, quę magis concinunt, auribusque suauiorem sonum ex Antimonij permixtione nancisci dicuntur. Stannariis etiam expetitur & iis qui specula metallica poliunt & literarios characteres & typos effingunt, & ad auri purgationem.

Ad duplicem autem scopum elaborationes Antimonij, quæ in sacrario Vulcani perficiuntur, collimant: Quædam enim spectant ad transmutationem, eamque vel sui ipsius, vel aliorum mediante Antimonio in præstantiora & perfectiora metalla: Quædam hominis sanitatem sartam conseruant: afflictam vero in salubriorem statum reponunt. Nos missa transmutatoria (non quod egregiam tingendi vim in Antimonio latitare plane negemus: plus enim transmutatoriæ studio deditI in hoc minerali laboris consumunt, quam in perfectissimo metallo, sed quod omnes semper labore suo frustrati, nunquam exoptatam tincturam inde elicere potuerint: tum quod nimium volatile etiam sulphure & sale metallico, quorum proprium est metalla exaltare, destituatur.) vtpote cuius nulla dum nobis sit manualis experientia, ad medicamentorum apparatum nos conferimus: & hæc de Antimonij definitione, quæ eius essentiam & naturam explicare debebat, quam breuissime dicta sufficiant.

CAP. II.

De Minera Antimonij, eiusque fusione & purgatione, siue Regulis.

Tri-

TRipliciter porro Antimonium ad Pyrotechnicos labores recipitur : nempe qua minera cruda, qua minera fusa, & qua Regulus.

Minera rudis siue cruda est ipsa vena, qualis ex terræ visceribus eruitur. Minera fusa est ipsum Antimonium peculiariter sic dictum: idq, paratur fusione mineræ per descensum : Catinus in fundo pertusus & minera repletus, alteri terra obruto imponitur & ignis administratur : Sic enim vi caloris Antimonium eliquatum ac à terrestri & sabulosa impuritate secretum, per foramen catini superioris in subiectum excipulum delabitur : idque remittente calore in massam coagulatur.

Regulus Antimonij est Antimonium à superflua sua nigredine & spurcitie magis depuratum, quam per simplicem illam eliquationem fieri potest. Peculiari enim artificio impuritas firmius Antimonio admixta, in scorias est propellenda, vt subsideat syncerior & splendidior Antimonij portio, quæ Regulus appellatur. Eius conficiendi modi plures reperiuntur, is tamen maxime laudatur, qui melius scorias secernit, adeoque ponderosiorem regulum exhibet, qualis est sequens. Capiatur Stibij ℔ß pulueris carbonum ℥j. nitri puri, Tartari crudi an. ℥iij. singula seorsim puluerisata & deinde omnia commista in crucibulum inter carbones viuos locatum, per vices injiciantur, vt inflammentur : semper autem operculum crucibulo post iniectionem imponatur, & toties iniectiones repetantur, donec omnis materia iniecta sit: quo peracto fusionis ignis administretur, vt Regulus inferiora crucibuli occupet, (vel in *Regulus.*

conum pyramidalem effundatur) qui post refrigerationem à scoriis superastantibus separetur: scoriæ vero (quas vocant) asseruentur, quarum vsum c. 7. & vlt. docebit.

Huic simplici Regulo affinis est compositus cum Marte, quem vulgo Regulum Martis, itemque stellati (à corona siue stella artificiosa; quam in fusione sub scoriis nancisci solet) nomine indigitant. Duo eius elaboratio potissimum requirit: tempus nimirum fusionis & materialia. Tempus fusionis commendatur Luna crescente præsertim in Leone cōstituto Sole atq; insuper sereno cœlo. Experientia enim docuit tum maiorē felicitatem in stellæ fusione vigere, quam aliis temporibus. Materialia autem sint pura, nullis heterogeneis mista, sintque tria, Mars, Stibium & Nitrum, seu Sal petræ. Operatio sic instituitur. Tempore, inprimis prędicto ℞ Ferri (nempe clauorum vel limaturæ puræ) ℥jß. in crucibulo in igne fusionis teneatur; donec intēse candeat & quasi liquescere incipiat, tū cochleari ferreo imponatur Antimonij puluerisati, ℥v. quibus optime liquefactis & inuicem mistis per vices injiciantur salis petræ pugilli aliquot, quo facto affundatur in conū pyramidalem calefactum & inunctum seuo vel cera labris eius nonnihil concussis, vt Regulus à scoriis separatus ad fundum bene secedat. Regulus remotis scoriis puluerisatus igni rursus in crucibulo committatur nitrique vt supra pugilli aliquot per vices injiciantur & in conum fundatur: hunc laborem si ter vel quater repetiueris, nec stella sese manifestet, certo statuas non ad amussim obseruatum esse legitimum processum: magis tamen in pros-

Regulus Martis.

pera

pera fortuna, quàm in artis præscripto stella locata videtur, vt etiam expertissimus quisque artifex labore suo quandoque in eo proferendo frustrari possit. Interim tamen etiam Reguli istius cum Marte parati nec coronati, suus est vsus, isque varius, tam ad Medicinalia, quam ad Alchymiam. Scoriæ quoque suo loco ad Sulphuris aurati Diaphoretici confectionem proderunt. Sufficiat illas duas Reguli simplicis & cũ Marte compositi præparationes attulisse: longũ enim foret omnes procedendi formulas persequi. Singuli enim fere artifices hic sua nituntur experientia & peculiare aliquod encheirema adhibere solent. Postquam igitur triplex Antimonium ita in Laboratorio præ manibus fuerit, duplex consequenter scopus in hoc medicinali campo, quo ab Antimonio auferatur sulphur immaturum, fœtidum seu venenum, objicitur. Medicamenta enim ex Antimonio parata fiunt vel per modum fixionis: vt ipsum Antimonium ablata cruditate, magis fixum euadat: vel per separationem (vocabulo strictiori significatione sumpto) qua in fundo relicta terrena impuritate, portio Medicamentosa propellendo vel extrahendo separatur. Fixionis autem quidam modi sunt Calcinatio & Vitrificatio. Calcinatio per quam mistum in calcem redigitur, instituitur vel per se vel cum aliis.

Calcinatio Antimonij per se fit ministerio ignis vel cælestis vel Elementaris siue culinarij, carbonum, lignorumve fomite structi.

Calcinatio Antimonij cum aliis, fit siccarum vel humidarum rerum adminiculo, ceu elaborationum series demonstrabit.

Cap. III.

De Calcinatione Antimonij per ignem cælestem, seu Radios solares.

INquieta hominum cogitatio, curiositate sua semper noua indagando eo peruenit, vt etiam calore quidem, absque tamen prunarum flammarúmque vi multa sanitatis præsidia præparare didicerit. Calorem illum è cœlo mutuatum & à Sole petitum ob ineffabilem suam potentiā Magicum sapientes dixerunt, per eum sequentibus encheirematibus Antimonium in præstantissimam calcem redigitur.

Calx per Solem. Sit ad manus speculum incensorium siue lenticulare, siue metallicum concauum, quod nempe radios Solares refringendo vel reflectendo concentret, vt obiecta combustibilia inflammet: id Soli opponatur, ita vt pyramidis luminosæ apex ante Antimonij puluerisati & iuxta in marmore in modum metæ vel coni in acumen fastigiati summitatem feriat; & breui fastigium metæ Antimonij, cum multi fumi profusione ad niuis albedinem calcinabitur, qua parte calcinata à corpore nigro cultello remota, vlterius relinquatur donec ita per vices totus Antimonij conus ad albedinē sit redactus: & (quod mirabile) licet copiosus fumus multum de Antimonio dissipari arguat, tamen Antimonij pondus post calcinationem auctū potius quam diminutum deprehenditur. Hæc est elegans & secreta calcinatio Antimonij, cuius vis est Diaphoretica, vsus amplissimus in Hydrope, Lue pestifera & Gallica: in obstructionibus hepatis & lienis, ictero, lepra, eiusque speciebus omni

omnibus: in podagra. Exhibetur in infuso ℥vj, viij, x. & vt mirabilis hæc est calcinatio, ita non inferiores eius virtutes & effectus. Illud tamen monendum, Antimonium prius in flores redactum facilius isto modo calcinari, quam crudum; cum eo longe tenuius sit redditum.

Cap. IV.

De Calcinatione & Reuerberatione Antimonij.

PEr domesticum siue culinarium ignem variis modis hoc minerale tractatur: quem aliæ preparationes breuiorem, aliæ diuturniorem requirunt.

Apertum & vnius diei ignem requirit Calcis Antimonij per se præparatio, cuius processus sic est. Antimonium pulverisatur & super tegulam prunis impositam ferrea spatula continenter mouendo agitatur, donec post repetitas conglobationes & pulverisationes in griseam calcem redactum sit: ferroque ignito impositum, nullum amplius volatilitatis signum edat: nimirum neque ferrum inde inficiendo, neq; fumum vel odorem e se spirando. Hisce notis apparentibus Calx Antimonij simplex habetur: quæ in crucibulo imposita, vlterius est ignienda, vt ex albescente colore fit puluis ad flauedinem inclinans. Laudabile ea est Calx Diaphoreticum & singulare Pestis præseruatiuum; cuius viij ℈ in vino generoso veteri infusa vel cum succi calendulæ ℥ij propinantur. *Calx per Ignem.*

Pręstantiorum virium esse compositam cum au-

ro calcem Antimonij ipſa experientia & ratio di-
ctitat : qui modus cum parum diſcrepet à ſimpli-
cis calcis preparatione, eum annecto. ℞ Auri Vn-
garici p.j. Antimonij, vel (quod melius) eius Re-
guli ſimplicis p.ij. ea duo in crucibulo ante follem
funde : colliquata miſtura effundatur in canalicu-
lum, vel in mortarium æneum aut ferreum, vt re-
frigeſcat, ex ea maſſa paretur puluis, quem in ſcu-
tella figulina bacillo ferreo continuo mouendo
calcina, donec in griſeam flaueſcentem calcem
abſq; vlla fuſione abeat. Calcem alcooliſatam poſt
ignitionem aſſerua & in eosdem vſus in quos ſim-
plex Antimonij calx conuertitur : inprimis autem
præ ſimplici calcinato Antimonio, ad Articulo-
rum grauitatem à Podagra vel Lue Gallica reli-
ctam commendatur.

Cæterum ambæ calces in vitrum conflari poſ-
ſunt, ſicut cap. 9. oſtenditur.

Atque hæ Antimonij calcinationes celerius, v-
no nempe die abſolui poſſunt. Diuturnior igni
Reuerberatione Antimonij adhibetur, quæ ele-
Lilium. gantiſſima in Lilio Antimonij demonſtratur. ℞
Antimonium, vel quod melius eius flores albos
include globo fictili, cuius medium itidem argilla-
ceus axis pertranſeat & in clauſo vulcani domici-
lio foue, donec quinquies vel ſexies aurora tran-
ſierit, quotidie paulatim reuoluto aliquoties glo-
bo, tandem poſt æſtatem circa axem rubicundum
fixum & durum Antimonium reperies, quod Li-
lium Paracelſus nominauit. Præſtans eſt hoc Li-
lium ad Tincturam Antimonij inde extrahen-
dam : maxime tamen etiam ipſius Lilij vſus in vi-
tioſa ſanguificatione, in cachexia & lepra lauda-
tur

dr. Eius grana 5. in Maluatico vino per noctem macerata & absumta, Diaphoretici saluberrimi officio funguntur.

Cap. V.

De Croci & fixi Antimonij præparatione.

Calcinatio Antimonij accessu aliarum (præter ignem) rerum, fit cum siccis vel humidis. Calcinationis siccarum accessu duæ sunt species, Detonatio & Cementatio. Detonatio est calcinatio rei cum Nitro permistæ & postea inflammatę. Huiusmodi autem Antimonij detonatio est leuis vel vehemens.

Leuis detonatio est, quando Nitrum, Antimonium calcinandum, pondere nequaquam vel non multum superat, eaque potissimum semel instituitur. Tali Antimonij detonatione paratur crocus Metallorum, cuius talis est processus. ℞ Antimonij & Nitri p. æ. puluerisa seorsim, commisceantur optime & in ferreo mortario, ferreo bacillo ignito, vel etiam pruna sub dio vel sub camino accendatur, & cum tumultuoso fragore multam flammam fumumque & fœtorem sulphureum eructabit materia: restante finita detonatione massa hepatis colorem referens, vnde quoque Hepar Antimonij dicitur: post puluerisationem, elotionem & exiccationem croci colorem, vnde Metallorum (quod Antimonium vt quidam putarunt sit prima omnium metallorum radix) crocum nominant. Hepar igitur vel crocum hunc optime pul-

uerisatum, elotum & edulcoratum pro vomitiuo seruabis. Vsus est, vt pro personæ ratione vj. vel vij. granorum infusum, homini ad vomitum composito, exhibeatur. Martinum Rulandum in Centuris curationum Empiricarum Aquam suam benedictam ex hoc croco præparasse multi pro certo statuunt. Quidam infusum huius croci cum aqua Limonum pro vera aqua benedicta Rulandi propinant, & certe si non vera est, viribus tamen illam, si non superat, tamen æquat. Felicioris tamen operationis est hic Syrupus ex eius infuso paratus. ℞ Infusi croci metallorum ℥vj. Cinnamomi cóquassati ʒij, relinquãtur in loco calido, cœloq; semel reuoluto coletur, colaturę addantur Sacchari albissimi ℥viij. fiatq; coctione Syrupus, qui dosi ʒj. vel etiam ʒij. in aqua centaurij minoris, vel alio conuenientiore liquore assumtus, cum summo successu catarrhos cor & pulmones ferientes (seruatis tamen methodi legibus) exhaurit, omnibusque morbis vomitum requirentibus salubriter offertur.

Vsus.

Ex hoc croco bene edulcorato celeberrima aqua ophthalmica paratur: infundendo eius ʒj vel ʒij. cum appropriatis oculorum aquis: cuius infusi guttulę aliquot subinde in oculum affectum instillatæ, in primis ad nubeculas & suffusiones commendatur.

Infusum etiam vel decoctum huius croci ʒß vel ʒj, ad purgantia Enemata recipitur, cum bono & felici successu.

Et hæc fuit leuior detonatio Antimonij, fortiori ex Croco metallorum iam præparato fit Antimonium fixum siue Diaphoreticum hoc modo.

℞ Cro-

℞ Croci metallorum, siue Antimonij semel detonati p. j. Nitri puri p. ij. puluerisata & commista per vices in crucibulum ignitum injiciendo sinantur detonare, vt nitrum totum bene conflagret, quo facto griseum euasit Antimonium, ciq; edulcorato & exiccato commisce triplum nitri, & procede vt prius detonando, nisi quod cum ægrius flammam concipiat in hac tertia elaboratione paruula pruna iniecta detonatio iuuari possit. Tālem hunc puluerem probe edulcoratum intenso igne candefac, vt regulus, quem secum retinuit ad fundum secedat & remoueri possit, quo peracto puluerem ex albo flauescentem serua. Eius g̃ vj ad x. vel ʒß. (præsertim si cum succi calendulæ ℥ij, Bezoardici mineralis simplicis g̃ iij. exhibeantur) per Diaphoresin curant, omnes obstructiones viscerum expediunt: à Quartana & Tertiana liberant, in qua in principio exhibitum etiam vomitum ciere solet: aperiunt Apostemata & simul suauem somnum inducunt. In primis autem eius vsus in Anasarca commendabilis existit.

Cap. VI.

De Cæmentatione Antimonij.

CÆmentatio quædam est sequens secreta Antimonij cum cinere fruticis super caluariam crescentis calcinatio. Sumantur Antimonij crudi puluerisati & cinerum fruticis super caluariam crescentis partes æquales, vel horum plus quam illius ad placitum: optime permista per vices injiciantur in crucibulum ignitum, quandoque bac

cillo ferreo commiſcendo & Antimonium ſine fuſione & detonatione, cum exhalatione tamen nidoris ſulphurei, admodum cito nigredinem, rubedinem & flauedinem percurret & in puluerem candidiſſimum calcinabitur, qui vt magis figatur, per horam vlterius igne vehementi vrgeri poteſt.
Vſus. Vſus eius idem eſt, qui Antimonij laborioſe per detonationem cum nitro fixati, præ quo tamen maiorem habet vim bezoardicam.

Cap. VII.

De Præcipitatione Antimonij.

Calcinatio quæ interuentu humoris perficitur, vulgo Præcipitatio vocatur. Eſt enim Præcipitatio rei ſolutæ per ſeparationem humoris in calcem reductio. Ad omnem igitur præcipitationem requiritur primo corporis ſolutio & poſtea præcipitandi modus.

Antimonium vero præcipitandum in liquorem ſoluitur, vel per certum menſtruum liquando, vel aliarum rerum admixtione deſtillando. Poſt ſolutionem autem vel menſtrui ſoluentis abſtractione, vel tertij admixtione Antimonij calx ad fundum præcipitatur.

Præcipitatio Antimonij per abſtractionem menſtrui ſoluentis ita inſtituitur. Sit in promptu Regulus Antimonij ſimplex, quem ſupra cap. 2. deſcripſimus, cui affunde paulatim aſpergendo aquam ſtygiam, aquila alte volante exacuatam quam quod Regem deuoret Regiam appellant, ſolutionem puram à terreſtri fæculenta, quæ in fun-

ando vasis subsidet per inclinationem transfusam, in cineribus aquam abstrahendo præcipita, præcipitatum in fundo relictum, aqua pluuiali tepida elue & edulcora, edulcoratum in reuerberio lege Artis per aliquot horas calcina, tunc inuenies Antimonij puluerem rubrum fixum, qui pro diuersitate corporum, diuersos effectus solet prodere, in aliis enim per superiora & inferiora, in aliis per Diaphoresin morborum radices iij. vel iiij granorum dosi, expellit.

Præcipitatio per tertij adiectionem in Gelatina Lupi, ex proprio eius sanguine, in Olympio menstruo soluto hac via paratur: Duos minerales Hungariæ Lupos cum summi vegetabilis calculo intus extraque consperfos lapideo carcere, exigua relicta fenestra inclusos in locum Ætnæ vicinum ablega, bene combustos in thermas præcipita, ibique coctione ipsorum sanguinem extrahe quem à sordibus transfusum per noctem in frigido relinque, manc lautum ferculum, Gelatinam luporum, habebis, quam summi vegetabilis melancholico succo inspergendo præcipitabis & post colationem & diuturnam insolationem tandem exiccatam triturabis. Ex signaturæ iudicio sanguinis est depuratiuum, Lepræ & Podagræ vnicum præseruatiuum. Ne vero cruditate sua ventriculum subuertat, in spiritu vini macerando vlterius maturetur & cum purgantium quodam extracto in pilulis vel oblatis iiij vel v. gr. porrigantur, superbibendo brodio appropriato.

Simili præcipitationis modo insignis Diapho-

reticus puluis ex Reguli Antimonij simplicis scoriis paratur, qui Sulphur Auratum Diaphoreticũ dici consueuit. ♃ Scorias Reguli Antimonij simplicis, quas c.2. præparare docuimus & in lixiuio ex cineribus fagi & calce viua concinnato per ebullitionẽ solue, donec lixiuium illud aureum colorem acquirat & argentum immissum sua flauedine inficiat, eoque à sedimento transfuso roratim affunde aceti destillati pauxillum & videbis sulphur auratum paulatim ad fundum dejici. Lixiuium per filtrationem à Sulphure aufer, idq; multis ablutionibus, elotum & exiccatum pro singulari Diaphoretico asserua. Per sudorem omnem morborum mineram ad ℈ x. exhibitum expellit. Similiter sulphur ex compositi siue stellati Reguli Antimonij scoriis extrahitur.

CAP. VIII.

De Præcipitatis ex liquore Antimonij per destillationem parato, tam simplicibus quam compositis.

ENumeratis Præcipitatis Resoluti Antimonij in alio menstruo nunc ad ea quæ ex destillato eius liquore fiunt pergimus. In primis autẽ commendabile Butyrũ mediante Mercurio sublimato ad præcipitatos excellentissimos ex eo paratur. ♃ Anti. Vng. Merc. absq; Arsenico sublimati ana ℔j. seorsim trita misceantur in cõcha vitrea & statim per Retortã vitream ampli colli ex arena igne per gradus aucto liquor instar Butyri destillatur, qui collo Retortę adhærẽs caute cum forcipe admota pruna in cucurbitulã excipuli loco appositam eli-

quan-

quandus est: qui postquam prodire desiit, reposita alia cucurbitula infra supraq; Retortã in copella arena tectam ignem (quẽ suppressionis vocant) subministra per aliquot horas & aliquantulum Mercurij currentis (qui per calcem viuam est rectificandus) in præfixo receptaculo inuenietur. Infarctam vero reperies in collo Retortæ Cinnabarim, cuius vsum cap. 10. docebimus. Butyraceus vero liquor prius per se vel à proprio suæ radicis Regulo rectificetur destillando & ad vlterius ex eo elaborãda medicamenta seruetur: quanquam per se etiam vsum in Chirurgicis habeat: eo labra gangrænæ & Sphalcali illiniũtur, ne vlterius malum proserpat & vt cõmodius sectio necessaria absolui possit. Carbunculus etiã pestilentialis hoc oleo circumscriptus paulatim excutitur, cuius cauerna postea sarcoticis & consolidantibus medicamentis expleri & persanari potest.

Cæterum hoc Butyrum Antimonij præcipitatur vel per se vel per tertij adiectionẽ descendẽdo in puluerem, qui Mercurius vitæ & Mercurius Emeticus vocatur: vel per affusi cuiusdam acuti spiritus figentis abstractionem, vnde existit Antimoniũ diaphoreticum, quod quidam Bezoardici Mineralis nomine indigitant.

Mercurij vitæ præparatio talis est. ℞ Butyrum Antimonij præparatum & rectificatum, affunde ei aquam pluuialem tepidam, & corrosiua Salis & Vitrioli substantia, quam Mercurius secum in sublimatione arripuerat in aqua soluetur & veluti niuei flores in imum vasis præcipitabuntur, qui optime eloti & exiccati sunt Mercurius ille vitæ, siue puluis Emeticus. Eius grana tria vel quatuor

in Peſte & Febribus ſurſum & deorſum mouendo purgant. In Hydrope vero tantum per alui deiectionem Sal reſolutum educunt. Optime autem notandum triduanum eius vſum ſæpe incurabilem fere ani procidentiam infligere, quare nimius eius vſus vitandus.

Iam eſt vt ad Præcipitatos, qui per abſtractionem humoris figuntur & Diaphoretica euadunt accingamur: quæ Bezoardica mineralia nominari paulo ante diximus. Suntq; ſimplicia vel cõpoſita. Simplicia, quæ præter Antimonium & Mercurium ſublimatum nihil ingreditur, ſunt vel album vel rubrum.

Antimonium præcipitatum fixum Diaphoreticum ſiue Bezoardicum ſimplex albi coloris fit quando à Butyro Antimonij ſolus ſpiritus ſalis Balſamici terna cohobatione, ſubinde pauxilli recentis additione fortificatus abſtrahitur, vt in puluerem album fixum abeat, qui iiij, vel v. granorum Doſi exhibitus ſudorem ſufficienter pellit.

Rubicundo colore vt Bezoardicum minerale effingas, extrahenda eſt cum aceto deſtillato tinctura ex ſcoriis Reguli Antimonij ſimplicis, eaque butyro Antimonij affundenda, id poſtea cum ſpiritu Salis centralis vſitato more in præcipitatũ rubrum, propriæ ſuæ radicis tinctura impregnatum figatur & non paulo præſtantiorum erit virtutum quam prius.

Compoſita Bezoardica fiunt cum ſingulis metallis, cum quibus poſt ſolutionem butyrum Antimonij vnitur & per ſpiritum ſalis nitri figitur, eorumque ſeptem numerabuntur, quorum primas ſibi vendicat Antimonium præcipitatum

auri-

aurificatum, quod Bezoardicum Solare in Chymicorum officinis nominare solent. Modus hic haud inutilis futurus, si aurum per Antimonium purgatũ cũ aqua ex nitro & Sale armoniaco (quam aquã pugilum & Philosophicã ex Basilij Valentini Monachi clauibus nominant) concinnata, aliquoties cohobando per alembicũ pellatur & postea cum Mercurio mundificato ad fundum præcipitetur, iterumq; ab auro præcipitato Mercurius eleuetur. Precipitatus vero auri puluis in martialis salis spiritu solutus cũ decupla Butyri Antimonialis proportione figendo vniatur, vt tandem purpurascẽtẽ colorem puluis induat. Huius Medicinæ dosis à ℥ v. ad vj vel vij. Diaphoreticum est vtilissimum, quod vires cõseruando sudores mouet; mascule articulorũ dolores artuumque morbos, cum Hydrope & Lepra omnibusque eius speciebus in appropriatis vehiculis expellit.

Simili modo ex Luna in aqua forti soluta & ad oleaginositatem per abstractionem aquæ soluentis redacta, cum essentia Falerni tinctura elicitur, quæ priori artificio cum spiritu sulphurei salis in Bezoardicum Lunare cohobando redigitur ad capitis affectus sulphureos singulare, priori dosi exhibitum.

Ex Croco Martis per se facto cum butyraceo stibij liquore extrahitur tinctura, quæ tinctura postea cum priori spiritu fulminantis salis figitur in solatium eorum, qui fluxionibus, presertim hepaticis affliguntur: priore exhibendi modo l. in. seruato.

Ex batitura Veneris cum oleo Antimonij dicto,

tinctura elicitur, quod fixatum ad Venereos affectus commendatur.

Similiter ex Vitro Saturni, ex minio cum Silicibus parato, cum oleo Antimonij extrahitur tinctura, quod postea ad Splenis affectus cum trinuni salis spiritu figitur.

Paulo aliter ex Ioue Bezoardicum paratur. ℞ Reguli Antimonij simplicis ℥ iij. Iouis puri in Anglia nati ℥ ij. seorsim fusa misceatur & postea puluerisentur, pulueri adde Mercurij sublimati purissimi, sine arsenico exaltati & prius subtiliter in marmore leuigati ℥ v. omniaque commista subito in Retortam parum excalefactam ingere, & vltro butyraceum oleum videbis egredi, gradatim tamen ignem subministra, vt etiam post duas horas suppressorium ignem adhibeas: hoc butyrum cum spiritu salis fusilis ter cohobando in album præcipitatũ fige, & postea ignitum in S.V. extingue. Dosis à g̃j. ad iij. vel iiij. potenter sudores pellit, propterea; icterum, Hydropem, lepram, luis Venereæ & Podagræ reliquias cum tota radice funditus per Diaphoresin euellit.

Bezoardicum Mercurij ita paratur. Ex Mercurio cum tinctura Smiridis vel Granatorum præcipitato & silicibus: vel ex Mercurio vitæ, seu Emetico supra descripto solo fundunt vitrum Mercurij, ex quo cum butyro Antimonij eliciunt tincturam ipsius vitri, quod postea more solito per spiritum salis Martialis in excellens Bezoardicum figunt: præsertim ad Luem Gallicam, siue Veneream commendabile. Dosis à gr. iiij. ad vj.

Quidam ex omnibus metallis coniunctis & Regulo Antimonij absque metallis parato cum Mer-

curio

Mercurio exaltato seu meteorisato oleum butyraceum Heptastrum parant, idque postea operosiori labore figunt & in Bezoardicum Heptastrum redigunt, cuius tamen laudes & sumptus virtute eius maiores esse videntur, sciens itaque eius præparationem omitto.

Cap. IX.

De fusione vitri Antimonij.

Sic fuit calcinatio Antimonij, nunc ad fixionis alteram speciem, vitrificationem transimus. Vitrum Antimonij proprie paratur ex eius calce per fusionem. Calx Antimonij simplex supra c.4. parata præsertim Sole & Luna in Aquario vel Piscibus existente in crucibulum ignitum per vices injiciantur & coram folle igne intenso fundantur, donec bene sit eliquatum & maturum (quod paulatim immisso bacillo ferreo extrahendo explorari potest) tandem in peluim parum excalefactam effundatur & erit vitrum pellucidum Hyacinthinum. Eius iij. iiij. vel v. granorum infusum vehementer vomitus ciere solet: robustissimis itaque hominibus hæc fercula bilem ex corpore humano sursum ejicientia propinentur. Insaluberrimum vero porrecti in substantia huius (vel etiam cujusuis alij) vitri vsum, vt qui grauissima symptomata violentiâ suâ inducat, plane agro medico exterminamus. Hoc vitrum alias ad salubriores vsus transferri potest, quos cap.12.docebimus.

Simplici vitro Antimonij palmam præripit cō-

positum seu aurificatum. Calx Antimonij cum auro supra cap.4. parata, vt in simplici vitro Antimonij fit, quod ferreo bacillo immisso exploratur: quod si color placuerit in peluim modice excalefactam effundatur & boni auri portio iterum recruduisse & à vitro separata inuenietur: Materiam omnem pulerisatam, vt prius funde & liquatam in peluim effunde, vitrum ab auro separatum serua. Aurum vero relictum cum recente Antimonij Regulo calcinatum & secundum normam prioris elaborationis processum, tandem totam Auri substantiam cum Antimonio in transparens vitrum redigere poteris. Huic vitro puluerisato affunde spiritum vini dephlegmatum, quem vitro bene clauso tene in Balnei modico calore, aut retro fornacem vel ad radios Solis, quoad rubicundissimum colorem extraxerit. S. V. tinctum à sedimento separatum serua: residuo v. pulueri nouo S.V. affuso extractionem repete, donec omnis tinctura extracta sit. Tincturas collectas tanquam pretiosissimum thesaurum repone. Hæc enim naturam confortando, sudores mouendo, sanguinemque depurando, tantum inimicissimis humanæ vitæ hostibus indixit, vt neque Hydrops, neque Podagra, Arthritis, Gallica Lues, Lepra & hisce affines morbi contra talem Medicinam, quæ Auri potabilis veri efficaciam & vires quam proxime æmulatur, quicquid moliri ausint. Quidam vero artifex Regis mortem deplorans eum Saturni filij cineribus immersum, puluere lapillorum ex pretiosissimo latice collectorum, conspersit, & tam diu sub alis

Vul-

Vulcani fouit, donec ille rursus tam grato balsamo resuscitatus auream rutilantemque suam coronam cuiuis ostenderet.

Vitrificationi Antimonij accenseri potest illud enchirema, quo leui opera ignium, vitri formam, absque tamen perspicuitate induit. Antimonio in crucibulo liquato intinguntur ferrei bacilli bene politi & post eductionem quicquid eis adhæserit decutitur: sic per vices omne Antimonium extrahitur. Antimonium ita extractum & contusum denuo eliquatur, atque bacillis ferreis toties extractio repetitur, donec vitrum optime puluerisatum, rubicundo-purpureum colorem obtineat. Eius Dosis & vsus fere cum simplici vitro Antimonij communis esse videtur: rectius tamen spiritu Sulphuris, Vitrioli vel proprio Aceto prius aliquoties cohobatũ, vt euanescente purpureo colore, albicantem prodat, exhibetur: valde enim eius vis Emetica hac correctione emẽdatur, vt solam per aluum deturbandi vim postea obtineat. Verum Febrium curatiuum Dosis à gr. iij. ad v. in aqua Centaurij minoris vel alio liquore conuenientiore.

Ad vitrificationem etiam referri potest crocus ille metallorum, de quo supra in detonatione, qua Antimonium in vitrum, licet non pellucidum, redigitur.

Croci illius præparatio paulo alia ita habet. ♃ Antimonij, Salis petræ & Salis communis ana q. p. seorsim puluerisata commisceantur & in tigillum indantur, super lutato operculo in medio perspirabili & tigillum ponatur in ignem rotæ siue circularem, paulatim propius admouendo:

postea (si nullum amplius sulphureum & arsenicalem nidorem senseris) tigillo refrigerato & aperto, inuenies sub salibus superstantibus cinnabrinum vitrum, quod crucibuli fundum instar Reguli occupauit; hoc leuigatum ejusdem cum superiori croco metallorum est vsus, eodem exhibendi modo & dosi seruato: nisi quod deorsum colluuiem vitiosorum humorum deturbare solet.

Cap. X.

De florum Antimonÿ præparatione.

HActenus in igne quasi perseuerantia Antimoniata descripsimus, nunc quæ per separationem (vocabulo strictiore significatione sumpto) parantur, subiungemus. Separatio autem fit vel propellendo, vel extrahendo. Propulsione separantur vel sicca vel humida: quorum illa sublimatio; hæc destillatio dicitur. Propulsio autem instituitur vel recta sursum, vel obliqua ad latus. Sursum propelluntur ex Antimonio flores tam albi quam lutei.

Alborum præparatio hæc est. Antimonium puluerisatum in ignitam à tergo tubulatam bociã injice & ferro per tubulum immisso continue mouendo flores in septimum vsque crystallinum cælum eleuabuntur & melancholia Lupi exudabit, simul crystallinum cælum petens, indeque in insulam Thulen depluens. Flores autem collectos pro Vomitiuo iiij. vel v. granorum dosi ægro robusto & ad Vomitum composito exhibe.

Lutei flores parantur ex Antimonio vulgari, vel etiam

etiam ex Regulo Antimonij siue simplici, siue stellato, vt & ex puluerisata Luporum Gelatina admisto contrito solari sale, ex arena in vitreum capitellum sublimando, qui flores postea aqua calida à salsedine eloti & exiccati duorum granorum pondere assumti per vomitum venenum recenter assumptum citissime ejiciunt. In Febribus & Capitis doloribus à ventriculi impuritate ortis, vtiliter exhibentur.

Huc referri potest Cinnabrium Antimonij c. 8. descriptum, quod puluerisatum ex pyxide cæmentatoria fictili lamella bene tecta sublimando in arena aliquoties rectificare poteris. Hoc cinabrium mirifice ad sequentis Antepileptici confectionem commendatur. ♃ Cinabaris Antim. rectificati & puluerisati ℥ß, Mumiæ nõ humatæ pueri viuentis primogeniti ℈iiij, Salis vel Magisterij perlarum & Corall. an. ℈ij, Croci Orientalis ℈j, Cranij humani subtilisati ℈ß, misceâtur. Præmissa purgatione bis in septimana adultioribus exhibetur, per diaphoresin omnẽ istius mali fomitem excernit (in infantibus & pueris sola mumia iã dicta horribilẽ istũ affectũ & hostem, vitæque humanæ tortorem omnino expellit & eradicat) cõmendatur etiam hęc confectio in paralysi & capitis erisypelate. Exhibetur à gr. vj. ad x. vel xII. in appropriatis morbo & parti affectæ vehiculis.

Rubri & purpurei Antimonij flores sursum eleuando etiam elaborari possunt, aptiore tamen & meliori via per cucurbitam lateraliter locatam: parantur hoc modo. ♃ Antimonium vel eius mineram tritam & inlateraliter, in furnum nudi ignis, locatam figulinam bociam, densitate anseri-

næ pennæ (quidam Antimonio arenæ duas partes admiſcent,qua tamen minera non opus habet) impone, appoſito poſtea bipedali eoque ſatis patente & apto figulino tubulo, cui luto annexus ſit alius vitreus & inſuper huic excipuli loco, cucurbita vitrea, vel alembicus cum roſtro terram ſpectante, aptetur:tum per diem & noctem gradatim aucto igne vrge & cum floribus rubris & purpureis(qui tamen nonnunquã etiam albi hac laboris methodo prodeunt) in tubulos pulſis, in præfixa cucurbita vel receptaculo(ſi alembico vſus fueris) acidum Antimonij liquorem collige. Flores ſpiritu aceti, ſulphuris, vel vitrioli prius cohobando, vel etiam abſolute leni calore à ſulphure venenoſo ſeparando rectificati,omnem vitioſam colluuiem per vomitum & aluum expellunt. Doſis à granis iij,ad v. vel vj.

Cap. XI.

De Liquoribus ex Antimonio per deſtillationem prolectis.

PRopulſio partium ſubtiliorum nempe aquæ & olei ex Antimonio fit deſtillando. Aqua Antimonij vitriolata, quæ acetum, ſpiritus, melancholia Antimonij aliâs vocatur, eadem opera colligitur in ſublimatione florum Antimonij albórum per alembicos,quam rubrorum (vbi tamé copioſius colligitur, præſertim ſi vaſa ſint de bono luto confecta & quaſi vitrea) per tubulos lateraliter locatos. Ea aqua cum propria minera digeſta per alembicũ, rectificari poteſt, jucundam aci-

dita-

ditatē nanciſcitur,nec multū habet diuerſum vſum à ſpiritu vitrioli. Nā febres curat,à putredine præſeruat, ciborum appetentiam excitat,ventriculum conſtringendo confortat , omnemque calorem præter naturam in corpore humano ortum extinguit, Epilepſiam curat, calculum frangit ; lumbricos enecat;menſes & vrinam mouet : dolores etiā podagricos extrinſecus adhibita; mulcet,& multa alia tam in medicina quam in Chymia pręſtat. Ad ſuauem aciditatem temperatur cum appropriatis aquis , quæ poſtea in ore contentæ dentium dolorem citiſſime ſiſtunt.

Olea Antimonij varia parantur,ex quorum numero eſt Butyrum Antimonij (rectius Butyrum Mercurij nominaretur:cum vero ita vſu receptum ſit, vt antimonij butyrum dicatur ; iſtud etiam hic retinere volui) ex eodem cum additione Mercurij ſublimati deſtillatum, de quo cap. 8. ſatis dictum.

Sequens oleum Antimonij dulce, rubrum multum in Medicina cōmendatur. ♃ quicquid de radice metallorum cum aquila alba in meteoron ſupra fuit redactum, cuius cruore ſalſas thermas per coctionem inficias , ſuper quas ſi poſtea ſpiritum vitriolatum ſummi vegetabilis deſtillatum irroraueris,cruorem grumoſum fundum petere videbis; quo exiccato , ſulphur Antimonij rubrum flammam concipiens paratum habebis : quod ſi in ſulphurea Falerni aqua ſolutum , benigno fimi equini calore per menſem foueas,& deinde per cornutam vitream propellas,primo ſoluens menſtruum, dehinc ſanguinem oleaginoſum dulciſſimū prolicies, qui ceu vēdibile vinū ſuſpēſa hedera nō opus habet. Hoc oleum à guttis ij. ad v. in vino vel alio

conueniente vehiculo exhibitum Balſamum vitæ inſtaurat, ſanguinem purificat, obſtructiones reſerat & ſaluberrimi diaphoretici officio fungitur.

Rubicundum Antimonij oleum etiam ſequenti via paratur. ♃ Antimonij & glaciei paradiſi an. ℔ j. contritis & commiſtis affunde olei dulciſſimi ſalis vegetabilis ℔ ij. ſtent in putrefactione per 10. auroras: poſtea ex arena pellantur per Retortam, primo exibit inutile phlegma, dehinc rubicundiſſimum oleum, cuius vſus eſt tam internus quam externus in fiſtulis, vulneribus & vlceribus. Oleum hoc cũ Eſſentia Falerni aliquoties in Balneo cohobatum, prioris dulcis olei vices ſupplere poteſt.

Oleum autem illud ex ſale dulci vegetabili paratur per igneam aquam primæ eiuſdem regni radicis, aliquoties à ſale per deflagrationem abſtrahendo, donec ſatis olei glutinoſi collegeris: quod pro ſua natura nunquam anheloſos & aſthmaticos deſerit.

CAP. XII.

De tinctura, Sale & Liquoribus Antimonij per deliquium.

ENumeratis Medicamentis, quæ per propulſionem ex Antimonio ſeparantur, ea quæ extrahendo, ſiue diſſoluendo à terreſtri ſua mole elibrantur nunc annectemus. Extractio autem eſt vel Sulphuris vel Salis.

Extractio Sulphuris ſiue Tincturæ Antimonij pro cuiuſuis artificis opinione & experiẽtia inſti-

tui-

tuitur: sequens tamen modus multum commendatur. ℞ Lilij Antimonij supra cap. 4. descripti q. p. ex eo trito cum V. S. dephlegm. rubentem colorem in leni calore extrahes, quam à sedimento transfusam ad iustam olei formam destillando redige & tincturam remanentem pro summo sanguinis mundificatiuo asserua. Inprimis autem Lepræ, Morpheæ & omnibus cutaneis ab impuro sanguine manantibus morbis opitulatur.

Quidam Lilio Antimonij acetũ destillatum vel propriũ spiritũ radicatum affundunt, & menstruũ tinctum in M. B. separant, vt tinctura in fundo relinquatur, quam denuo in S.V. dissoluunt, atque à subsidentia depuratam ad remanentiam tincturæ intensè rubentis abstrahunt. Huiusmodi tincturæ potissimum corrigendo, non purgando sanguinem mundificant. Dosis à guttis iiij, ad vj. exhibentur in vino & hepati appropriatis vehiculis.

Salis Antimonij, cuius exiguam portionem habet, hæc est præparatio. ℞ Calcem Antimonij simplicem, vel relictam à floribus Antimonij terram puluerisatam & affusa propria acetositate vel aceto radicato extrahe salsedinẽ. Limpidum à sedimento decantatum, in leni calore fac vt exhalet & in fundo relinquetur Sal Antimonij, quod per aquam nubium (per solutionem & coagulationem) aliquoties rectificatum, tandem clarum & splendens euadet. Commedatur in Podagra, Peste, calculo renum & vesicæ. Dosis à gr. iij. ad vij. vrinam & sudores mouet. Maiorum virium Sal vitri Antimonij esse creditur: præparationis processus talis est. ℞ Vitrum Antimonij simplex, per se ex calce præparatum, affunde fortem aceti destillati

ſpiritum, & in calido digere, vt elegans fiat extractio intenſæ flauedinis : menſtruum tinctum caute à reliquiis depletum ad conſiſtentiam blande abſtrahe & reſtantem puluerem aqua cæleſti ſæpius per deſtillationem elue, donec ab acrimonia aceti bene vacuatum, edulcoratum & liberum ſit redditum; quod ad ſuperioris ſalis vſus etiam reſerua.

Ad Salis extractionem pertinet diſſolutio per deliquium in aere frigido humido,cum ea non niſi ſolis ſalibus & ſalium naturam habentibus competat.

Sic igitur ex Scoriis Reguli Antimonij tam ſimplicis quam compoſiti ſiue ſtellati, quippe,quibus admiſta ſunt ſalia nitri & tartari, per deliquium fit liquor, cuius vſus potiſſimum in Chirurgia locum habet; præſertim in fiſtulis & vlceribus fœtidis.

Præterea liquor ex Sale vitri Antimonij præſtantiſſimus per deliquium paratur, ſi id in albuminibus quorum ad duritiem coctorum, raphano velBryonia excauata in cella reſoluatur,qui liquor à ℈ß ad ℈j intro ſumtus podagricas defluxiones & paroxyſmos efficaciter cōpeſcit & auertit : abſque mordacitate quoque vlcera, fiſtulas & vulnera à putredine conſeruat & ſanat. Et hæc potiſſima ſunt medicamēta quæ ex Antimonio, mineralium omnium celeberrimo, Pyrotechnica arte parantur, ad præſentem hominis ſanitatem conſeruandam, labilem confirmandam & morbos expellendos & eradicandos. Innumeræ quidem deſcriptiones Antimoniatorum tam à veterib.quam recentioribus luce donatæ circumferuntur, quas

tamen

tamen omnes ad operationem ipſam reuocare laborioſum ſatis eſt & ſumtuoſum: partim etiam quod ſatis intricate conſcriptæ & inſida hominum turba deprauatæ non ad veritatis ſcopum collimant. Præſtat igitur paucis expertis fidem adhibere, quam incertos proceſſus, quorum plena ſunt omnia, oleum & operam impendere. Hæc itaque de medicamentis ex Antimonio propria manu elaboratis conſignaſſe ſufficiat.

LAVS DEO.

INDEX
RERVM ET VERBORVM IN HOC OPVSCVLO contentorum.

Aqua O-

Bezoar-

de foliis

Febr

N.

Opodel-

Pul-

Q.

Salis Tar-

V.

FINIS.

MARCI CORNACCHINI
Practicæ Medicinæ in Gymnaſio Piſano Profeſſoris ordinarij

METHODVS;
QVA OMNES

HVMANI CORPORIS AFFECTIONES AB HVMORIBVS copia, vel qualitate peccantibus genitæ,

TVTO, CITO, ET IVCVNDE,
Chymicè & Galenicè curantur.

Appoſitus eidem Rerum & Verborum memorabilium Index copioſus.

ILLVSTRISSIMO

D. ROBERTO

DVDLEO COMITI

De VVarvich, &c.

M. CORNACCHINVS S. D.

ERBA quidem mihi desint, Comes Illustrißime; si te Virum summo genere ortum, totque virtutibus ornatum iis, quas meres, laudibus velim extollere. Tu enim ille es, à quo discant omnes eam vnam esse nobilitatem, quam ob rerum gestarum gloriam cuncti admirentur. Rem certe difficilem, meisque viribus imparem aggredior: attamen & tua fretus humanitate, & re ipsa impulsus, quam te omnibus gratum, quam omnes iuuandi cupidum ostendas, quibus potero verbis enarrabo. Hinc fit, vt te omnes venerentur, vt Serenißimo Tuscorum Magno Duci charus viuas, atque iucundus, vt quacunque gesseris, omnes tibi prospere cupiant euenire.

Nam quid aliud petant actuariæ, quæ summo tuo iudicio, ac singulari opere nouoque artificio fiunt naues, & quinqueremes, quæ piratas perter-

ter-

terreant, barbarorum oras aggrediantur, capiant, atque euertant, & non Italiæ solum, sed totius Europæ tueantur? Vnde quidem oritur, vt plurimi tranquilla libertate fruantur, qui miserrimam in seruitutem traherentur. Sed quanto maius est ab immatura morte liberari? Id te authore fit in dies, egoque sum expertus, experior, & dum viuam, sum experturus. Nam quid est aliud, quem tuo summo iudicio composuisti, puluis, nisi mirus ab interitu recessus, cum multi ad vitæ desperationem ducti, eo mirifice conualescant? cum ipsum, quæ tua est humanitas, atque omnium salutis cupiditas, mihi vtendum tradideris, hæc pauca scribenda putaui, atque vtinam cumulate; Quæ tibi vni dicanda censui cum tibi imprimis omnibus de caussis debeantur. Vale igitur, diuque viuas, meque vt facis, in tuis habeas.

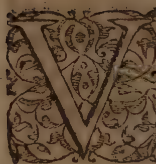
Pisis Id. Aprilis M.DC.XX.

PRÆLECTIVNCVLA

IN ITERATAM METHODI IN PVLVEREM EDITIONEM.

VBI primum hoc præſenti Anno M. D C. X I X. in Piſano Gymnaſio magnæ ſtudiorum omnium vacationes datæ fuerunt, & à publico legendi munere feriatum eſt; ſtatim Piſis ceſſimus, & Florentiam nos contulimus, vt METHODVM hanc in puluerem, quam typis ibi cudendam publicæ vtilitatis gratia iam curauimus, exciperemus, exceptamque traderemus Sereniſſimis Principibus, Illuſtriſſimo Comiti, cęterisque ſtudia hæc non aſpernantibus; ſed precipuè iis, qui artem exercent, ac profitentur; ad hoc, vt citius, tutius, & iucundius, quam ad hanc vſque diem fieri ſolebat, ægritudines humorales curare poſſent. Et profecto quam tranquilla, quam ſerena fronte Sereniſſimi Domini Illuſtriſſimus Comes, & alij quamplures optimi viri has noſtras commentationes receperint, non ſolum ex oratione, ſed etiam (vt aiunt) ex vultu, & oculis perſpicere vnuſquiſque potuit. Quid plura? quotquot exemplaria in lucem data fuerunt (fuerunt autem non pauca)

pauca) tot vnius hebdomadæ ſpatio, Florentiæ, ac Piſis diſtributa fuerunt. Iam vero, quia innumeri ſalutis humanæ percupidi, qui non ſolum Florentiam, vel Piſas, ſed alias quoque Italiæ, & extra Italiam, Vrbes incolunt, iſtius lucubrationis (qualiſcumque ſit) cupiditate flagrant, & partim à nobis eam quotidie efflagitant, partim propriis manibus eandem exarare contendant; cumque non paucos fore animaduerterim; qui quidem qua ægritudinis ſpecie præciſe ij laborauerint, qui pulueris huius beneficio ſanati ſunt, tenere velint; & alij, qui nouis quibuſdã probabilibus rationibus permoti, pulueris iſtius vſum adhuc recipere negligant, immo potius extra medicinæ campum prorſus rejiciendum, & vento projiciendum; his omnibus de cauſis equidem coactus temperare mihi nõ potui, quin METHODVM iſtam iterum in lucem prodire paterer; tribus tamen auctam appendicibus: Prima (quę ad ſecundi capitis calcem adiecta erit) varias, atque diuerſas variorum, ac diuerſorum ægrotantium Hiſtorias continebit tali potiſſimum puluere ſanatorum: in Altera, (quam poſt Sextum caput apponemus) nouæ difficultates à præſtantiſſimis quibuſdam Medicis Florentinis propoſitæ in medium afferentur: In Tertia autem (quam ad operis finem contexebimus) difficultates iam propoſitas ſuperare pro viribus conabimur.

Iterata huius Methodi editionis cauſa.

Appendices Tres.

Prima.

Altera.

Tertia.

Cœptis faueat Deus, ac vota noſtra ſecundet.

CANDIDO LECTORI

OCCASIO SCRIBENDI, ET AVTHORIS INTENtio aperitur.

OMPLVRES anni sunt, ex quo Illustriss. Viro Comiti Roberto de VVarvich, Viro quidem omni laudum, ac virtutum genere ornatissimo, non minori (opinor) curæ fuit Mare nostrum à Barbaris piratis, nefariisque prædonibus, Nomini Christiano infestissimis hostibus, diligenter vindicare; quam corpus humanum à molestis ægritudinibus, ac periculosis morbis frequenter ipsum oppugnantibus, & opprimentibus, studiose liberare. Itaque cum optime videret, viros, ac mulieres omnium generum, ætatum, habituum, ordinum, omnis denique fortunæ, atque loci quolibet, 3. aphoris. 19. anni tempore, variis corporis affectionibus corripi, ac nonnunquam etiam perdi, & extingui; iis potissimum, quæ ab humoribus ortum ducunt, vel copia, vel qualitate peccantibus: ad quos depellendos Medici accersiti, modo sanguinem mittere, non semel tantum.

Rationes, quibus Comes permotus puluerē composuerit,

tum.

tum, & bis, verum etiam pluries: modo pharmaca subductoria nuncupata, infirmis exhibere coguntur, quæ male se habentem illorum gustum, propter insuauitatem magis, magisque afficiunt, stomachum euertunt, vomitũ cient, torsiones pariunt, aluũ præterea sæpenumero restrictam, corpusq; non parũ debile reddunt, & neque pluries possunt (si occasio vrgeat) continuata serie exhiberi: alia non pauca symptomata inferunt: in vnũ hoc opus, & dies, & noctes incũbere cœpit, vt ægri cuiuscunq; sortis ab humoralibus vocatis, ægritudinibus, tuto, cito, & iucunde *omni tẽpore sanari possent absque sanguinis missione, quam ipsi vel propter ætatem, vel propter anni tempus, vel propter alias contra-indicationes (de quibus* infra suo loco) *persæpe admittere non possunt; nec non absque medicamenti vel lenientis vocati, vel soluentis potione, quæ ob insuauitatem, ac tetrum odorem, oculi fugiunt, aures horrent, os respuit, & animus reformidat, & nuper dicta incommoda solent afferre.*

Morbi humorales, quibus curentur.

Medicamentorũ subductoriorũ effectus.

Sanguinis missionis cõtraindicationes,

Medicamentorum subductoriorum insuauitas, & incommoda.

Tandem optimus iste Vir post longam considerationem, contemplationemque in eam sententiam deuenit; vt, si puluis aliquis insipidus, inodorus, & mole quidem paruus, sed virtute maximus adinueniretur, quippe qui commode hæc præstare posset, illum toto corpore libenter amplexari, & in manibus habere debe-

remus. Non paucos igitur secum commentari, multos conficere, eos denique experiri, ac tentare cœpit. Postremo Deus Optimus Maximus ei occurrit, & in optatis & in votis; pulverem enim quendam excogitauit; qui (dummodo, veluti decet, paratus sit) non sapore, non odore præditus est; dum deglutitur, dumque in ventriculo moratur, nauseam non infert, vix vllum excitat tristem sensum, perquam raro vomitum mouet, aluum non adstringit, neque corpus admodum debilitat; sed (seruatis, quæ in illius vsu seruari debent) blande, placide, sedateque peccantes humores per aluum educendo, ægritudines quoque ab eis factas simul tollit, & extirpat. Hoc igitur puluere vti cœpit, & semel, atque iterum, ac sæpius, quolibet anni tempore, qualibet ætate, habitu, temperatione: nec fere vnquam frustrata est eum hæc sua spes. nam quatuor ab hinc annis rem, quomodo se habebat, mihi narrare cœpit, pulueremque ex quibus, & qua ratione pararetur, indicauit, iuratusque dicebat sexcentos (adhuc sunt inter viuos) istius pulueris vsu sanitati se restituisse. Ego vero inter alia omnia; immo audacter, libere, & aperte respondebam, hoc suum commentum esse purum, ac verum figmentum, veterum dicta, & scripta penitus euertens, humano generi perniciosum, neque vllam pestem in medicina reperiri maio-

Puluerē hunc in multis alia medicamēta vacuātia superare.

Puluere cur Author antea vsus non fuerit.

maiorem; quemadmodum rationes, & authoritates inferius afferendæ, quas ipsi obiiciebam, luce clarius demonstrabunt: proinde, vt à sententia desisteret, ipsum hortari, ac rogare etiam, atque etiam non desti. Quæ quidem ipse omnia non ingrato animo, sed obstinatione quadam sententiæ repudiabat.

Cum ecce Illustrissimus Vir, in fine Veris proxime præteriti, dum Liburnio Pisas se conferret, in itinere animi gratia vehementissime in venando, & aucupando corpus exercuit; vnde fluxio ad membranam succingentem circa mammam sinistram oborta, dolorem in ea, veluti 1. de cri. 3. & 5. pungeretur, ac 5. de loc. aff. 3. tenderetur, cum febre 4. de causis pulf. 8. acuta, spiratione exigua, & frequenti, tussi cum 4. de causis pulf. 8. sputo colorato, & cæteris 1. acut. 44. 2. acut. 15. 16. 17. pleuritidem comitantibus symptomatis, excitauit. Quod vbi sensit, statim Pisas aduolauit; palatiumque ingressus, decubuit; & mutata victus ratione, 2. acut. 1. aph. 31. 9. de dec. Hip. & Plat. 6. & fotibus loco dolenti adhibitis, puluerem semel, bis, ac tertio assumpsit; cuius ope, & auxilio sine sanguinis detractione, sine alterius medicamenti lenientis, vel purgantis potione ex morbo euasit. Interim Illustrissima illius Coniux (quæ iam per duodecim dies conceperat, sed ignorabat) de totius cor-

Comitis pleuritide laborantis historia.

Curatio.

Comitissæ grauidæ affectus.

poris grauitate, capitis, stomachi, ac renum (quemadmodum facere solent prægnantes in primis grauidationis mensibus) dolore conqueri cœpit.

Curatio. Sed puluere deuorato, corporeque multis vitiosis humoribus exonerato, melius se habere aperte indicauit, & post Idus Ianuarij marem in lucem edidit cæteris rite consequutis, 3. in primũ Epid. hist. 4. Dum hæc aguntur, Mariam filiolam simplex febris, Philippum vero obsonatorem vna cum epinyctidibus per vniuersum corpus inuasit; vtrisque puluerem vna vice tantum exhibuit, & vtrosque ad pristinam suam valetudinem reuocauit. Quæ quidem omnia ego præsens contemplatus; quin admirarer maxime, facere non potui; ac tot, tantisque exemplis doctus, & ductus; ad morbos pariter à materia excitatos, siue cum febre forent, siue minus, profligandos, eundem puluerem adhibere institui. Cumque rem prospere semper euenire animaduertissem; illius vires non solum admodum efficaces, sed etiam tutas, admirabiles, incredibilesque palam vera cum gloria prædicare non dubitaui. Hæc cum non pauci quoque oculati, & cordati non solum Medici, verum etiam alij salutis humanæ studiosi conspexissent, admirati; multa ex me petierunt, quæ & commoditatis, & breuitatis gratia reduci posse videntur.

Maria filia & Philippus obsonator pulueris vsu curantur.

Occasio scribẽdi.

Intentio.

Ad se-

ad se- tem æc apita

- **Primum** — Qualisnam sit iste puluis, ex quibus, & quomodo paretur.
- **Alterum** — Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccãte excitentur) generatim profligare; experimentis demonstratur.
- **Tertiũ** — Eundem puluerem easdem ægritudines generatim depellere, rationibus comprobatur: simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quę vel per venæ sectionem, vel per cætera medicamenta subductoria pręstatur.
- **Quartũ** — Febres putridas pulueris istius beneficio *speciatim* tolli non solum non experimentis, verum etiam nec rationi, nec Galeni, nec aliorum veterùm placitis repugnare demonstratur.
- **Quintũ** — Quę sint obseruanda pro recto pulueris vsu.
- **Sextum** — Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vsum improbandum vtantur.
- **Septimũ** — Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

Quibus pro virili, & quantum per aßiduum publicè legendi, disputandi, ac medendi munus licet, explicatis; & iusta petentibus me satisfecisse; & de tuta, cita, & iucunda morborum humoralium curatione bene meruisse arbitrabor. Vobis igitur aspiret Deus Optimus Maximus, & à capite ad calcem vsque bene cœpta secundet.

QVALISNAM SIT ISTE PVLVIS, EX QVIBVS ET quomodo paretur.

CAP. I.

Puluis iste cur Cerberus dici possit.

QVEMADMODVM fabulosi Poëtæ Cerberum tricipitem fingebant, inferorum custodem, Cerberumque appellabant quasi κρεοβόρον, id est, carnem vorantem: ita nos puluerem nostrum Cerberum quoquo pacto nuncupare poterimus; quandoquidem ex tribus constat, & humana corpora custodit, humoralesque illorum morbos depascitur, ac depopulatur. Constat igitur (sed quæso, ne ceu pueri voces, quæ ad timorem proponuntur, timent, ita viriles animi nominibus res, quibus puluis conficitur; significantibus auditis, terreantur) *Scammonio*, seu *Scammonia*, ab omnibus sic dicta; nec non *Antimonio* sic à nostris, Στίμμι *Dioscor. lib.* 5. *cap.* 58. 9. *simplic.* 6. *de val. tuen.* 12. à Græcis, Stibium à Latinis appellato; & denique *vini face*, Italice (*Gromma di botte*) præparata, quæ postmodum *cremor*, seu *sal Tartari* vocatur. Et quamuis tria hæc ad huius pulueris compositionem concurrant;

Ex quibus constet.

Ingredientibus auditis viriles animi terreri nō debent.

currant;

currant; basis tamen in *Scammonio*, & *Antimonio* posita est; Tartarum vero additur propter rationes, quas paulo infra, ex Hippocrate, 2. *acut.* & Galeno 11. *de iis, quos, quando, purgare oportet, in fine.* afferemus. Iam vero quid sit Scammonia, quid Antimonium, quid Vini fæx, lippis, atque Tonsoribus notissimum est; ea propter in re tam clara, atque aperta diutius immorari non est necesse: verum enim si dicere volumus, *Scammonia* iam inde ab Hippocratis 4. *acut.* 64. tempore vsque ad hęc nostra semper in frequentissimo fuit vsu. *Antimonium* pariter Veteres non latuit: si quidem non modo à Dioscoride, & Galeno, & ab iis, qui post ipsos floruerunt, illius mentio fit, verum etiam à Spiritu Sancto in sacra pagina; .. *Regum c.9. Hierem.4. Ezech.* 23.eo enim potissimum mulieres vtebantur ad venustatem sibi cõciliandam, præcipue secundum oculos, aufert enim ex eis sordes, & supercilia denigrat. *Tartarũ* similiter notissimum existit, præcipue mulieribus, quæ ad rutilandum capillum eo vtuntur; & ad maculas delendas, gutta olei ex ipso extracti diluta ex aqua; efficacissime enim abstergit faciem, Fullonibus quoque in aperto, & in propatulo existit, vt pote quòd ad præparandas varias colorum infectiones *Tartarum* hoc adhibeant.

Basis pulueris.

Scammoniũ, Antimoniũ ac Tartarum quid sint, vt notum nõ explicatur; fuerunt enim & sunt in continuo vsu.

Tartari vsus.

At dicet quispiam, si hæc medicamenta vsurpatissima semper fuerunt, ad quid igitur, puluerem hunc ex ipsis conflatum, tanquam nouum aliquod pharmacum, tot tantisque laudibus, ac plausu ad sydera vsque celebrare, ac tollere? Certe negare non possumus, quæ pulueris compositionem ingrediuntur, vnicuique nota non

Obiectio vtrum pulueis medicamentum nouum dici possit.

Solutio.

Pulueri, quæ nobilitatem, & præstãtiam afferant. esse, & in Medicinæ vsu iam diu posita; at diuersus præparandi, & vsurpandi modus est, qui non solum nouitatem, præstantiam, ac nobilitatem; verum etiam mutationem secundum substantiam huic remedio affert.

Scammonij communis, & antiqua præparatio. Nam quod ad Scammoniam pertinet; ipsa ad hæc vsque nostra tempora parata est per decoctionem in furno; ex cydonio, vel permixta cum eiusdem cydonij succo; & sic parata, non quidem substantiam, vel qualitatem calidam, sed duntaxat nomen mutat; dicitur enim à Græcis διακρύδιον, à Latinis vero, modo Diacrydium, modo Diagrydium, modo vero Diadagrydium. Iam vero Scammonia, ex qua puluis noster conficitur, sulphuris fumo accommodatur hunc in modum.

Scammonij nostra præparatio, & eius vires. *Accipitur Scãmonij electissimi certa quædam quantitas, eaq; crassiuscule trita, super chartam exugentem appellatam, extenditur: mox sulphure super ignitas prunas iniecto, super fumum, qui ex sulphure attollitur, charta iam dicta eo vsque detinetur, quousq; Scammonium liquari, & chartæ adhærere incipiat*; nam tunc statim à fumo charta remouenda est; alias, si diutius ibi permaneret, vim ex toto amitteret.

At, si vt dictum est paretur, medicamentum redditur sine odore, ac sapore efficacissimum quidem ad bilem, cæterosque calidos, ac tenues humores blande, placide & absque caliditate ac molestia (contra ac faciat Scammonium communiter paratum) educendos, quemadmodum in fine Veris proxime præteriti, tota hac Æstate, per Autumnum, & per Hyemem fœlicissime in sexcentis fere ægrotantibus sum expertus.

An

Antimonium vero alia arte, & aliis ingeniis paratur, quam huc vſque paratum fuerit; nam Accipiuntur *Antimony optimi pars una;* verbi gratia, *uncia una; ſalis vero nitri ſic nuncupati partes duæ,* verbi gratia, *unciæ duæ; ſimul negligenter triturantur: mox in vaſe teſtaceo* (crucibulum vocant) *ſupra carbones ignitos collocato, ponuntur ad comburendum, ſeu vt dicunt, ad calcinandum. Sed notandum, ne talis calcinatio fiat igne admodum vehementi. Hoc facto, iterum tantundem ſalis nitri, ſcilicet ad uncias duas ponitur; & denuo comburuntur. Tertio demique rurſus tantundem ſalis nitri ſuperadditur, videlicet ad uncias duas, & cōburuntur. Quoniã vero ſecunda, ac tertia vice difficulter admodũ combuſtio, ſeu calcinatio ſequitur; ea propter, vt vis ignis quoquo verſus penetrare poſſit, ferro, ſeu carbone ignito continuo res dictæ ſunt verſandæ, donec ex æquo vndequaque penitus combuſtæ ſint*; id, quod ex colore cognoſcitur, nam vel ſubalbæ, vel ſubflauæ redduntur; *& quod ſi ſuper ignitos carbones iterum ponantur, non amplius crepitum, vel fumum emittunt. Inſuper idem Antimonij pondus, vel parum excedens quod ante calcinationem acceptum fuerat, poſt calcinationem remanere debet.*

Antimonij noſtra præparatio & eius vires.

Antimonij bene præparati ſigna.

Hoc pacto Antimonium paratum mutatur ſecundum ſubſtantiam; quia quæ vruntur, Galeno authore 5. *ſimpli.* 15. 3. *de temperamentis.* ſecundum ſubſtantiam (quicquid nonnulli dicant, vt poſtea videbimus) mutantur, & (quemadmodum *infra ſuo loco* demonſtrabimus) nullam adipiſcitur caliditatem; & *coptoſe* quidem, ſed *iucunde*; non enim moleſtiam infert; *ſuauiter,* non enim prauo odore, non ſapore præditum

est, corpus nostrum à frigidis, & crassis humoribus (veluti decem mensiũ spatio sum expertus) purgat sine vlla fere virium iactura, non aliter, ac aurum omni admixtione liberum, ac purum absq; propriæ substantiæ imminutione eiusdem Antimonij beneficio redditur: id, quod metallici, aurifices, & alij omnes, qui aurum tractant, in eo defæcando, mundando, & depurando bene norunt. Antimonium vero quomodocunque aliter paratum, efficacius quidem (negari non potest) vacuat; at quanta cũ molestia, & quãto cum periculo, miseri illi, qui tale medicamentum sumpserunt; quique hos miseros viderunt, referre possunt.

Aurum Antimonij ope sine sui diminutione defæcatur.

Antimonij aliter parati vires.

Quod vero ad Vini fæcem spectat; hæc vt fiat cremor, seu sal, cum puluere nostro permiscendus, hac arte vti debemus. *Accipiantur ex Tartaro albo crasso modo pulueri zato, & multiplici aquarũ ablutione repurgato, donec clarissimũ euadat; libræ quinque vel sex: indantur in patinam terream vitreatam; inde aquam affunde claram fontanam, vt quinque aut sex digitos materiam supernatet, & bulliant in vase per spatium duarum horarum: posito dein vase in loco frigido in superficie cõcrescet cremor crystallinus, quem separabis cum cochleare perforato: reiterata sæpius eadem ebullitione; post materiæ refrigerationem semper cremor adimatur, qui in frigido coagulabitur, & fac, vt exiccetur in aëre, & vtere.*

Vini fæx quomodo fiat cremor, seu sal Tartari.

Caret hoc quoque omni odore, ac fere omni sapore, ita, vt medicamentum nulla ratione ingratum reddere valeat. Et quamuis eximia huius celeberrimi pulueris vis, & potestas in duobus duntaxat primis medicamentis versetur; nihilo tamen minus, quia ex præcepto 2.

Cremoris, seu salis Tartari vires.

acut. 11. *viij. catatop.* Hippocratis, & Galeni 3. *de iis qu is, quando purgare oportet in fine. non solum non malũ, sed maxime vtile est, permiscere cum medicamentis purgantibus, aliquid eorum, quæ aut boni odoris sunt, ne sola sinceraque ipsorum virtus os ventris tangat, quod maxime tum neruosum, tum sensile existit, sed aliqua ex parte retundatur; vel vt attenuare, & incidere valeant, vel vt crassos humores secare; vel vt vias per quas educi debent, aperire, & patefacere possint*, hoc tertium medicamentum si non propter primam rationem, saltem propter alias huic pulueri addendum, ac permiscendum est. Et recentiores omnes, qui de huiusmodi cremoris, seu salis Tartari viribus pertractant, tales illi præcise tribuunt virtutes, nimirum incidendi humores crassos, & tartareos, meatusque obstructos aperiendi.

Cur Purgantibus alia medicamenta sint peradmiscendã.

Puluerem hunc omnes humani corporis ægritudines (dummodo à materia, copia, vel qualitate peccante excitentur) generatim profligare experimentis demonstratur.

CAP. II.

DVo sunt potissimum organa, seu instrumenta iudicandi; vel duo sunt ea, ex quibus iudicandi materiam (vt ita dicam) petimus; vel duo sunt argumenta κριτήρια à Græcis dicta, ad quæ respicientes iudicamus. Alterum est *sensus*, seu *experientia*; cui tantum tribuebat Epicurus,

Κριτήρια duo sunt, Experiẽtia, & Ratio.

Epicur⁹, & Empirici experientia vtebãtur. vt rationem omnem contemneret; & illa Medicorum secta, *de sectis* 2. 3. *de loc. aff.* 2. qui Empirice medicinam faciebant, istius Viri vestigia sequebantur; quia sola experientia nitebantur, & caussas, & rationes, ac naturas rerum contemnebant.

Plato, & Methodici potius rationem admittebant. Alterum est *ratio*; cui tantum Academicorum Princeps tribuebat, vt sensum, & experientiam parui faceret; quam opinionem Medici Methodici *de sectis* 6. appellati tenuisse videntur, qui solum communitatibus quibusdam vtebantur, & reliqua omnia negligebant.

Aristoteles, & Galenus vtrumque. At vero nunquam satis laudati Aristoteles, & Galenus; vt neque rationem despiciendam, sic neque sensum vnquam dimittendum esse, existimarunt; immo Peripateticorum Princeps *Aristot. 8. Phys. partic.* 22. 26. & 3. *de generat. animal. cap.* 10. *pri. poster.* 134. eo deuenit, vt scriptum reliquerit; relinquere sensum, & quærere rationem, imbecillitatem esse mentis. Quare vtrumq; accipiendum ac retinendum esse fatentur; *Veritatẽ tunc nos habere, tenendũ est, quando experientia ratio consentit.* 1. *Method.* 3. & sensum ac rationem simul conferenda, comparandaque sic esse; vt quando alter alteri in iudicanda alicuius rei veritate ad amussim, ad regulam, & examinate respondeat, & alter cum altera exæquetur; tunc veritatem, quæ, vt Democrito aliquando placuit, in profundissimas tenebras demersa est, ex vmbris longe quam Cimmeriæ vnquam fuerit densioribus, erutam, & in hanc splendidissimam lucem elatam; pro certo habendum sit. *Veritas in tenebris demersa iacet, ex Democr.* Quamobrem (vt ad pensum redeamus) puluerem de quo loquimur; sine venæ incisione, vel alterius medicamenti, siue lenientis, siue

fiue soluentis vsu, humorales, vocatas ægritudines, humores, qui illas excitant, blande per aluum educendo, & lenire, & finire; innumera, ac propemodū infinitā testātur experimenta; partim ab Illustrissimo Comite; partim ab aliis præstantissimis Medicis Florentiæ, ac Pisis publice medicinam profitentibus; partim quoque à nobis ipsis experta, atque perspecta. *Puluerē auferre ægritudines humorales absque venæ sectione, & absq; vacuatione per medicamenta experimētis probatur.*

Qui vero tali medicamento conualuerunt, adhuc sunt inter viuos; poterit vnusquisque ex proprio ipsorum ore, vera ne, an falsa sint, quæ diximus, accipere; vel ex eorundem chirographis, quæ tum apud Comitem ipsum, tum apud me fideliter seruantur; manifeste, ac certo deprehendere. Præter modum enim, ne dicam, in infinitum cresceret opus, si vnumquemque singillatim attingere vellem, qui cum aliqua ex humoralibus affectionibus prius laborasset, mox sine venæ sectione, aut alterius medicamenti subductorij ingestione; istius pulueris auxilio *cito, suauiter, ac tuto* voti compos factus est. Illi vero, quibus alicuius artificij suspicio dictorum testimoniorum fidem abrogat; accedant, & Perillustrem, atque admodum Reuerendum Paulum Troncium Canonicum Pisanum. I.V.D. Protonotarium Apostolicum, Virum integerrimum interrogent, & quodnam præsidij genus hac proxime præterita æstate ipsum à febre acuta prauis comitata symptomatis integrum, & omnino libetum bidui spatio seruauerit? *Experimenta particularia.* 1.

2. Rursus; & quodnam Elisabeth matrem, Matronam honestissimam per ęstatem, & autumnum ter in febres delapsam, totidem ab iisdem sa-

nauerit? Item, & quod confratres Clauorum Do-
3. mini Nostri IESV CHRISTI congregationis (cuius idem Canonicus clauum tenet) toties à variis, & diuersis ægritudinibus vindicauerit? &
4. quod Venerabilem, & egregium Iacobum Borrium humanarum Ecclesiæ Metropolitanæ litterarum professorem? Et quod non paucos eiusdem
5. Ecclesiæ Sacerdotes? Ingrediantur isti minus cre-
6. duli. D. Frigdiani Collegium, religiosissimos illos regulares congregationis D. Pauli Clericos sciscitentur, quot ex eis liberauerit, aut alios viderint in domibus priuatis huius eiusdem auxilij auxilio liberatos? Adeant sacras D. Ioannis, D. Pauli, D.
7. Laurentij, D. Bernardi, & D. Dominici Abbatissas; ab eis petant, vtrumne hoc ipso anno per venæ sectionem, vel per medicamenta subductoria, an potius per vacuationem tali puluere molitam, ægritudines humorales, & ipsæ, & cætere, sorores, ac virgunculæ, cum ipsis institutæ, & educatæ à se-
8. se propulsauerint? In Almum Pisanum se conferant Gymnasium; Perillustres, & Excellentissimos Iulium Cæsarem Bulengerium artium humanarum, Petrum Accoltum Ordinarium Iuris Pontificij, Thomam Dempsterum Ordinarium Pandectarum, Franciscum de Schipsis Institutionum Iuris Ciuilis Professores alloquantur, nec non Clarissimos Angelum Michaëlem Saccum, & Fabritium Bartoletum Anatomicos Bononienses, qui hoc anno in Amphitheatro Pisano summa cum ipsorum gloria, tum Audientium vtilitate viuam Anatomen Serenissimi Principis nostri nutu administrarunt; hi enim de pulueris præstantia certiores facti, admirati, puluerem vna cum præparationis,

tionis, & vſus methodo ſecum; quaſi theſaurum quoddam aureum Bononiam perferre voluerunt; illos vero vno, eoque pleno ore reſpondentes audient; iſtius admirandi præſidij vim, & efficaciam, & in ſemetipſis, & in domeſticis ſuis eſſe pluries expertos, idque nunquam ſatis ſuſpicere. Conſulant vigilantiſſimos Collegij, & Ducalis, & Ferdinandi Moderatores, eos queſo rogent; & quo Medicamenti genere CORNACCHINVS Ordinarius vtriuſque Collegij Medicus in alumnis ſuis ea fœlicitate, qua ipſi viderunt, vacuandis paſſim vtatur? vnanimes proculdubio reſpondentes percipient, nullo alio, quam ſuo puluere. 9.

Non dico, vt Illuſtriſſimum Comitem interrogent, quonam medicamento in fine Veris præteriti (quemadmodum ab initio monuimus) ad morbum lateralem depellendum vſus fuerit; neque vt ab eodem petant, quodnam pariter auxilium hac Hyeme adhibuerit, vt ſe à fluxu dyſenterico, & à febribus, quæ talem fluxum ſecutæ ſunt, liberaret; nam certo ſcio bonos hoſce viros reſpōſuros, Comitem ita fateri, quod res agitur ſua, & honor eius in diſcrimen adducitur; Quare tranſeat hoc. At quæſo Viros Illuſtriſſimos D. Stephani Equites, ac ſtrenuos Duces, Octauium Barbolanium ex Montis Acuti Comitibus, Petrum Capponium Equeſtris militiæ Piſanæ Præfectum, & Marcum Barbauarium Generalem Naualis Piſani Prouiſorem audiant; ipſi enim viui, ac præſentes teſtes adfuerunt, & verane, an falſa hæc, quæ dicuntur, ſint, renunciare poſſunt. Immo idem Prouiſor, cum Æſtate præterita tertiana febre grauiter laboraret, hoc puluere ſemel accepto; ſuo, Adſtantium, ac

Nobilium turbæ ſtupore, ſanus factus eſt; & Comitem etiam, atque etiam rogauit, vt pulueris propria manu præparati ſibi copiam faceret; & ſimul efflagitauit me, vt Methodum præſciberem pro recto illius vſu: & hæc omnia Mediolanum tranſmiſit ad Ludouicum Fratrem Ordinarium Metropolitanæ Mediolanenſis Eccleſiæ Canonicum, nec non Cancellarium Archiepiſcopalem quartana laborantem curandum; & Deus Optimus Maximus (quæ ſua eſt benignitas, & clementia) ſuis votis, atque optatis, vt ſpero occurret. Sed miſſa iſthæc faciamus, & cauſas potius perquiramus, propter quas puluerem exhibitum ſuo munere interdum fungi non videamus.

Puluis cur ſemel exhibitus non ſemper munere ſuo fungatur.

Si igitur quandoque contingat, vt ſemel exhibitus puluis non ea præſtet, quæ dicta ſunt; is ad memoriam reuocare debet, quæ Galenus 2. *de rat. vict. in morb. acut. comment.* 11. obſignauerit, & nos paulo infra ſubiungemus. Neque ob id Medicus cordatus animo cadere debet; propterea quod, vel puluis plene, & perfecte ſuo munere functus eſt (& tunc nil aliud ſollicite tentandum erit; nam *quæ iudicantur, & iudicata ſunt integre, neque mouere, neque nouare aliquid, ſed ſinere,*) Hippocrat. 1. *aphoriſm.* 20. vel diminute, & ſimul cum dolore, atque torminibus; & tunc vel clyſtere aliquo defectui ſupplendum eſt; vel iterum in maiori Doſi eundem nobis exhibendum: quemadmodum cuidam acuta febre laboranti contigit, cui cum, neſcio, quis Medicus puluerem in minori quantitate dediſſet, quam natura illius exquireret, humores in illius corpore non ſine moleſtia fuerunt agitati: vnde febres adauctæ, ſitis, inquietudo, vigiliæ, & huiuſmodi alia ſym-

ſymptomata: ſed clyſtere iniecto, & cum confe-rentia, ac tolerantia reddito, puluereque iterum noſtro conſilio in maiori quantitate aſſumpto; cũ-cta (Deo fauente Maximo) ſedata fuerunt; vel quia cũ in maiori quantitate puluis exhibitus fue-rit, quam patientis natura expoſtulet, vacuatio ſu-pra modũ ſequitur: ex quo, & laſſitudo, ſitis, diar-rhœa, dyſenteria, & febricula excitatur. Tũc Aui-cenna Authore *l.4.f.1. tr.1.cap.16.* confert refectio per ea, quę multum nutriunt, ac facile concoquun-tur, quę etiam refrigerent, adſtringantque, ſomnus quoque iniungendus, & quies; cor inſuper, hepar, & ventriculus roborandus; & denique fluxus ſi-ſtendus. Vtcunque tamen ſit; ſi *experientiæ* ſtan-dum eſt, 1.*aphoriſmor.2.& 23.* veluti *procul omni du-bio ſtandum*, præſertim vero in purgatione, quem-admodum Hippocrates 4.*aphoriſm.2.* innuit, & po-tiſſimum in ea, quæ per medicamenta purgantia præſtatur; hæc enim Galeno authore, *Secundo a-cutorum* 11.*& in libris de ſimplic. medic. facult.* per ex-perientiam inuenta ſunt, non demonſtratione ali-qua; poſtea igitur quam, qui puluere ſeruatis om-nibus ſeruandis vſi fuerunt, omnes beneficium re-ceperunt, nullus fere noxam; conſtat medicamen-tum hoc ad quaſlibet ægritudines à copia, vel ma-la qualitate humorum factas profli-gandas ſaluberrimum eſſe.

Vacuationis ſuperflua ex medicamento ſymptomata. Curatio.

Purgatio bene, vel male ſit adminiſtrata, ex experientia coniiciendum.

Purgãtia medicamẽta per experientiã ſunt inuenta.

APPENDIX AD CAPVT ANTECEDENS:

VBI PARTICVLARIBVS NONnullis Historiis, quasi exemplis demonstratur, quas præcise ægritudines humorales, & qua fœlicitate puluis propositus assumptus, sanauerit.

VANDO superioribus diebus Florentiæ morabar, nonnulli, ad quorum manus hæ nostræ lucubrationes peruenerant, cum antecedens caput perlegissent; in quo experimentis demonstratur, puluerem, de quo est sermo, omnes humani corporis ægritudines humorales generatim profligare; me conuenerunt, simulque cupiditatem, quam mente, ac sensu conceperant, eam voce pura, & integra mihi aperte significarunt; præter generalia illa experimenta, peculiaria aliquot sese libenter visuros, in quibus tota ægritudinis, & curationis series singillatim explicaretur; ad hoc, vt non mo-

Particulares ægrotantiũ hoc puluere sanatorum historias cur Author addiderit.

do

do quanta in huiusmodi præsidio vis insit, & potestas, ipsis innotescat; verum etiam vtendi modus, tempus, & alia id genus.

Horum igitur authoritate, nutu, atque consilio varios ægritudinum humoralium casus subiungere non grauabor: qui vero propositas perpessi sunt affectiones, adhuc viuunt, & spirant; poterit vnusquisque de iis quærere, vera ne, an falsa sint, quæ conscribemus. Si cui vero tempus; & spatium datum non est, quominus hæc perlegere possit: historiis prætermissis, ad caput Tertium pertranseat; quandoquidem experimenta generatim iam *supra* allata, satis certum (vt opinor) integritatis, & fidei testimonium dederunt.

Opus absque historiis legi potest.

Aegrotus primus.

AVgustini Gymnasij Pisani Apparitoris filiæ virgini, annorum circiter decem septem, habitus mollis, & candidi, coloris ruffi; iam per decem menses purgationes ab vtero defecerant: in ipso autem circuitus tempore sanguis è naribus fluebat: & ab vtero fluxio muliebris assidue manabat. Ex quo roseum amisit colorem; facies subtumida facta est; aluus intumuit cum duritie; scalas ascendere non poterat; ac demum ex cachexia in hydropem præceps ruebat. A duobus Medicis à principio variis, & diuersis tam pharmaceuticis, quam chirurgicis præsidiis tractata fuit, at vani semper fuerunt ipsorum conatus. Quapropter sub præteriti Mensis Augusti finem parentis precibus permotus illius curationem suscepi: & conuenienti victus ratione imperata; leuiter præpa-

Mẽstruorum suppressio, Alui tumor, ac tensio, & inchoata hydrops tali puluere tolluntur.

rantia, occasione bidui spatio arrepta; nonnulla illi exhibui; mox vero Comitis Puluerem. Certe dici non potest, quanta cum conferentia, ac tolerantia per superiora, & inferiora vitiosorum excrementorum omnis generis copia excreta fuerit. Inde aptis, & accommodatis syrupis humores parare, & vias paulatim aperire cœpimus. Vix primum assumpserat Syrupum, cum de alui dolore conquesta est: demisso autem altero syrupo (quis crederet?) menstrua, sed varij coloris copiose, ac diu fluere cœperunt. Aluus interea paulatim detumescere, ac mollescere læti videbamus: vetus præterea forma, solita venustas, elegans gratia, & floridus, ac roseus faciei color, ad pristinum statum rediere. Aluus sponte large fluere cœpit, & sana Deo dante ex toto facta est.

Aegrotus secundus, ac tertius.

DOmina Margarita Iachinia, quæ Puellam iam decimestrem oblactabat, annorum supra triginta, habitus gracilis, temperationis ad Melancholicam, simplici tertiana ab initio correpta fuit: cumque nullum sibi præsidij genus adhibendum curaret, post tertiam accessionem, quinta scilicet ipsa die, ex vnica tertiana duæ factæ fuerunt; filiolam vero simplex inuasit tertiana. Mater de capitis conquerebatur dolore, sitiebat, lingua sicca, subnigra, aspera; anxiosa, nauseabunda; parum dormiebat; vrinæ coloratæ. Septima ego vocatus in febris declinatione clysterem communem. (Aluus enim styptica erat) inieci; conuenientem victus rationem institui, iuscula alte-

Tertiana duæ, & vna tolluntur hoc puluere.

alterata. Octaua in febris accessione puluerem dedi, qui contulit, & facile tulit; febris namque, & cætera omnia mitiora reddita fuerunt. Nona, & Decima eadem præstabantur. Vrinæ bonæ, & ipsa celebrata tertia per puluerem purgatione, filiola vero secunda, iudicatæ fuerunt.

Aegrotus quartus.

ADmodum Reuerenda Mater Soror Victoria Monialium Diui Ioannis Hierosolymitani Abbatissa, annorum quinquaginta septem, habitus boni, temperationis ad Sanguineam; iam elapso Septembri mense, acutissima (sic enim ab Alexandro *l.7. cap.16.*vocatur) illa fuit affectione correpta, quam Græci, Gal. *2.meth. 2.* & Latini elegantiores Choleram dicunt, Barbari *vt Gradius & aly.*vero cum Hippocrate, *7.epid.81.* Cholericam, siue Choliricam passionem, non quidem arida, seu sicca, *4. acut. 103.* sed humida. postea quam per os, & per aluum acrem excernebat materiam, *4. acut.103.in introduct. seu medico.13.3. apho. 30.3.de sympt. causis c.2.3. de nat. fac.13.* cum cardialgia, nausea, inappetentia, immo potius cuiuslibet cibi abominatione; non dormiebat, erat anxia, sitibunda. Sexta die, (non prius, propterea quod sacræ illæ Virgines huius Reuerendæ morem optime tenentes, quod nullum medicamenti genus assumere posset) me accersiri iubent. Ego statim illud curationis adhibui genus, quod Galenus, *6.6. epid. commento 5. 12. meth. in fine.* non semel perscripsit, & simul puluerem hunc exhibui, qui magnam humo-

Cholera, cardialgia, nausea, inappetentia, vigilia, sitis, & anxietas hoc puluere sedantur.

sum crudorum (hos enim in Cholera partem quoque habere, Aetius, non ignobilis Auctor, testis est locupletissimus) & acidorum; qui proinde mordendi vi præditi sunt, copiam per vomitum eduxit; Sed multo maiorem, & pituitosorum, ac biliosorum valde fœtidorum per inferiora. Ex quo septima die circa stomachum meliuscule se habere; aliquid assumere, ac retinere, & modicè, placidéque dormire cœpit. Interim octaua, nona, ac decima, illa præsidia intrinsecus, & extrinsecus adhibebantur, quæ ab Auctoribus præscribuntur, eaque nunc memorare non est necesse. Vndecima eundem puluerem iterum exhibuimus, qui contulit, facile tulit. Iudicata est.

Aegrotus quintus, ac sextus.

DOmina Camilla, Bartholomæi, quæ in Charitatis Domo degit, annorũ circiter vigintiseptem, habitus gracilis, temperationis ad biliosam; continuo sine febre delirio correpta fuit, modo cum furore, modo cum timore, ac tristitia; nunquam dormiebat, verba multa, risus, fletus, cantus; Puluis iste à principio datus, munere suo functus est, venam secauimus, sed quia sanguinem flauum, tenuem fluere vidimus, statim suppressus fuit. Capiti extrinsecus Oxirrhodinum, & Embrocationes Soporiferæ; Intrinsecus vero soporifera itidem instituta fuerunt.

Delirij sine febre.

Cumque fieri nullo modo posset, vt aliquod assumeret Pharmacum; iterum puluerem in ferculo (quemadmodum Galenus 13. *meth. c.* 11. 14. 15. 16.

15. 16. *Hippocrat. l. de alimento.* sua quoque medicamenta exhibebat) dedimus: mox è vena frontis recta sanguinem hausimus, & post aures, hyrudines applicauimus. Ipsa paulatim resipiscere cœpit.

Hanc eandem curationis normam præscripsimus cuidam iuueni Butensi, Sebastiano nomine. Et curatio eundem optabilem habuit exitum.

Aegrotus septimus, octauus, ac nonus.

Excellentissimi I. C. Pisani D. Francisci de Schipsis Sorores Virgines, habitus boni, temperationis sanguineæ, altera annos nata erat decem septem, altera vero decem octo; vtraque eadem die decubuit ob febrem, cum capitis, ventriculi, ac renum dolore, inappetentia. Vrinæ erant crassæ, & coloratæ. In diei quintæ fine vocatus Clysterem communem injiciendum curaui, conuenientem victus rationem institui, puluеremque septima die in ipsomet paroxysmo dedi: Qui adeo belle munere suo functus est, vt sub illius diei vesperum, ambas consueto cultu ac vestitu exornatas rectas obambulantes domi conuenerim. 7. 8.

Tertianarum curatio per pulverem hunc.

Nuperrime vero Domina Alexandra earum mater, fœmina lectissima, cum simplici laboraret tertiana, quinta irruente, & inuadente accessione, puluere deuorato, corporeque blande exonerato, febrem non amplius vidit. 9.

Aegrotus decimus.

RODulpho Rodulphio Aurifici, annorum viginti duo, habitus boni, tēperationis ad sanguineam, post itinera, & alios in sex rebus non naturalibus appellatis, errores, dexter testis intumuit cum dolore, & abscessus post aures apparuerunt; Ad summam decumbere coactus est, quotidie enim cum febris inuadebat cum frigore, & horrore, erat sitibundus, cum capitis dolore, nares merum stillabant, Hypochondrij dextri tensio, ab aluo stercoracea multa sponte prodibant, vrinæ coloratæ. Quinta die puluerem assumpsit, qui contulit, facile tulit, dormiuit, sudauit, vrinæ meliores, cætera omnia mitiora facta fuerunt. Sexta sudor, diarrhœaque biliosa sequebatur; bene se ad somnum, & ad oblata habebat; vrinæ quoque meliores, at depositæ conturbabantur. Septima dictis deiectionibus iudicatus est.

Aegrotus vndecimus, & duodecimus.

GEneua, & Raphael Baptistinius, hic annorum decem & octo; illa vero circiter quinquaginta, habitus boni, temperationis sanguineæ; ab Ischiadico dolore misere diuexabantur; & vix se mouere poterant; sed puluere accepto, aliis non neglectis præsidiis, breui ad consueta munera obeunda rediere.

Ischiadici dolores puluere hoc mitigantur.

Aegrotus decimustertius.

ILlustris Annibal Primius Patritius Pisanus, annorum supra sexaginta, habitus pinguis, tempe-

rationis

rationis pituitosæ ad sanguineam, doloribus arthriticis pluries præsenti anno excruciatus est; Sed mense Decembri in lecto iacebat, & vix se mouere poterat; post multum autem temporis quadam die in Aurora puluerem nostrum assumpsit, & ea ipsa die è lecto surgere, & recta baculo innixus obambulare cœpit. *Arthritici dolores leuantur.*

Hic idem nobilis, & optimus vir testari potest, quam grauiter, & acute filiola ipsius vnica, amores, & deliciæ eius, quæ vix biennium excesserat, æstate præterita ruri ægrotaret, nil assumebat, non dormiebat, fastidiosa febris erat continua, vires omnes ferè deperditæ; ad summam adducta erat in maximum periculum, & extremum pene discrimen. Quis vnquam venam illi secasset? Quis vnquam Pharmacum oblatum, vt deglutiret, ei persuadere posset? At bis clanculum puluere deuorato, suoque munere placide perfuncto, iudicata est. *Febris acuta extinguitur hoc puluere.*

Aegrotus decimusquartus, decimus quintus, decimussextus, & decimusseptimus.

PVluerem hunc tum aliis humoralibus febribus, tum potissimum quartanis (quæ quo magis medicamentis tractantur, eo magis exacerbari compertum est, *lib. de præcognitione ad Posthum. c.* 2. & 3. 1. *ad Glauc.* 11.) finem imponere, quatuor sequentes historiæ testes, nuntiæ ac luces, sempiternæ veritatis erunt. *Quartanæ multæ finiūtur.*

Frater Paulus de Franchis Pistoriensis Capuccinus Concionator non ignobilis, annorum 14.

circiter quadraginta quinque, habitus mediocris, temperationis sanguineæ ad Melancholicam; iam per tredecim Menses Quartanam pertulerat: vbi autem ad ipsius aures peruenit istius pulueris fama, me statim conuenit; vtque talis medicamenti schedulam, atque ordinem illi præscriberem, me vehementer etiam, atque etiam rogare cœpit; quibus acceptis; puluerem in prima sequentis febris accessione deuorauit: qui cum in minori, quam illius natura exigeret, quantitate exhibitus fuisset; ab aluo nihil quidem eduxit; non tamen vllam ipsi molestiam intulit. Verum cum in alterius sequentis febris accessione eundem puluerem ea dosi, qua decebat, accepisset, aluus cum conferentia; ac tolerantia mota est; neque amplius Quartanam expertus est.

15. Ioannes Baptista Accoltus, annorum decemnouem, habitus mediocris, temperationis ad melancholicam; in eandem incidit febrem: & parum habita victus, & medicamentorum ratione, seu cura, ex vnica, duæ factæ sunt. Quapropter Excellentissimus illius patruus consilio quidem proprio, maxime (vires enim istius pulueris optime tenebat,) sed me auctore puluerem nepoti in maioris febris accessione exhibuit. Ea die multa per aluum absq; molestia, cum conferentia educta fuerunt. Sequenti die (qua minoris quartanæ accessio futura erat) puluerem iterato dare decreueramus; at quia præcedentis diei vacuatio adhuc perseuerabat; à pulueris exhibitione abstinendum duximus, in futuram, quam expectabamus, maiorem exacerbationem reseruantes. Sed nunquam postea febris comparuit; & ipse conualuit, Pisisque

que cessit, Florentiamque se contulit; vbi cum non paucos committeret errores; quas iam per mensem amiserat febres, iterum adinuenit. Quod vbi præstantissimus illius Patruus sensisset; pulueris præsidio denuo pluries vsurpato, febrem exturbauit, & expulit.

Magistrum Sebastianum Xenodochij Pisani Chirurgum, annorum circiter vigintiduo, habitus gracilis temperationis ad biliosam, eadem febris inuasit, ac integro mense cum dimidio ipsum deturbauit. Cumque quodam die id mihi significasset; petij ab eo, cur puluere nostro non vteretur? Respondit, se ignorare dosim, tempus, modum, & cætera in illius vsu seruanda; Hæc illi cum aperuissem; semel tantum illo hausto, sanus, Immortales Deo Optimo Maximo gratias egit. 16.

Postremo circa hyemis proximè præteritæ finem, Reuerendus Dominus Andreas Ringherius Sacerdotalis Diui Stephani Eques, nec non Sancti Ægidij Parochus, annorum supra quinquaginta, habitus gracilis temperationis Melancholicæ, hac eadem febre affectus, post quartam accessionem puluere nostro vti cœpit: ex cuius vsu singula quaque febre, febres ipsas minui manifesto deprehendebat; quandoquidem minus perdurabant, & minus eum affligebant. Vix quinquies puluerem sumpsit, & ex toto febres discesserunt. 17.

Aegrotus decimusoctauus, decimusnonus, vigesimus, vigesimusprimus, vigesimussecundus, & vigesimus tertius.

HOc ipſo anno Piſis per totam vrbem Variolæ longe atque late paſſim vagatæ ſunt, & adhuc vagantur. Et profecto non pauci iugulati ſunt, multi ſua ſponte ſanati, plures auxiliis ab Auctoribus pro tali affectu propulſando propoſitis, (quibus & nos nonnullos etiam ſeruauimus) liberati. Verum enimuero cum quinque præ cæteris in maximum periculum, & in extremum pene vitæ diſcrimen adductos conſpexiſſemus, quibus neque ſolita præſidia magnum quiddam afferebant, neque remediis magnis (nimirum ſanguinis miſſioni, & propter ætatem, 11. *method.* 14. 15. *de curand. ration. per ſang.* 13. 4. *de valet. tu.* 4. 2. *catatop.* 1. *Auic. l.* 1. *tr.* 4 *c.* 20. & vomitum, 1. *ad Glauc.* 14. diarrhœam, & vermium copiam, & humores crudos, & vitiatos in primis viis, 4. *de valet. tu.* 5. *de curand. ra. ion. per ſang.* locus daretur; neque pharmaci potione, quod propter ætatem, cum rationis ſenſu carerent, ad ſumendum perſuaderi non poſſunt; tum propter vomitum, vel alui fluxum, & alia huius generis: nos puluere dato, voti compotes facti ſumus, quemadmodum inter cætera exempla, quæ ſequuntur perſpicue demonſtrant.

Variolæ hoc puluere curatæ.

18. Vrſulam Magiſtri Nicolai Aurificis filiolam quinquennem febris cum alui fluxu, inappetentia, vomitu, ſiti, & aliis ſymptomatis inuaſit. Tertia puluerem aſſumpſit, qui cum conferentia, ac tolerantia multa, eaque praua eduxit excrementa cum lumbricis pluribus. Ex quo Aluus ad ſtatum naturalem redacta eſt, ſymptomata mitigata, & Variolæ poſtea feliciter, ac placide apparuerunt, & ad exitum ſalubrem deductæ.

19. Domini Pompilij Tripallij Pharmacopolę puellus

lus,biennis,febri cum delirio correptus est, inscius in lecto minxit, sitibundus; pessime ad oblata; clysterulus eluens,ac dulcis inditus,contulit.Secunda puluerem accepit, ex cuius vsu corpus à multis vitiatis humoribus non sine vermibus expurgatum fuit. Tertia variolæ erumpere cœperunt; cæteris ritè subsecutis.

Dominici Frumentarij filiolus quinquennis in febrem cum vomitu assiduo incidit; ita, vt deuorata omnia statim rejiceret vnà cum excrementis quibusdam subnigris. Tertia puluere sumpto, paulatim per inferiora tot vermes excreuit, cum aliis vitiatis excrementis,vt matulæ dimidium caperent. Variolæ postea secutæ sunt cũ salubritate. 20.

Domini Francisci Cannauoti Vallorum; & Fossarum (sic enim dicunt)Cancellatij filij tres febricitantes,ante quam variolæ efflorescerent,puluerem sumpserunt; cuius ope vermes non pauci cum conferentia, ac tolerantia simul cum vitiatis humoribus excreti fuerunt. Cosmo vero natu minori, quod pessime omnium tractaretur, puluis iterum datus alius insuper eduxit vermes,eumque fera superuenissent symptomata, & peticulæ etiam simul cum variolis apparerent, oleo Magni Ducis aduersus venena deuorato, noui vermes educti fuerunt; Ex quo symptomata mitiora, ipse vero meliuscule ita se habere cœpit, vt tandem præter spem conualuerit. 21.22.23.

Aegrotus vigesimusquartus.

IAcobus Iuliani Castancoli viri optimi filiolus, annorum sex,habitus mollis, & candidi; in la-

Pleuritides puluere hoc terminatur.

teralem incidit morbum, vix respirare poterat, de continuo, eoq; pungenti circa sinistrum latus dolore conquerebatur; tussis erat assidua, sic febris; pulsus paruus, debilis, durus, & inæqualis; vrinæ crudæ. Secunda clysterculum inieci; fotum loco dolenti adhibui; & conuenientem victus rationē institui. Tertia lateris dolor circa iugulum erat ingens, maxima erat spirandi difficultas, febris etiam valde acuta: at cum tussi sputum facile reddidit coloratum, & vrinæ non malę; sudauit per totum, dormiuit. Quarta puluis datus, pauca eduxit: at clysterculi ope multa, fœtidaque reddita fuerunt. Sputum copiose cum facili tussi rejiciebat. Quinta parum dormiuit, clyster fœtidissima eduxit. Sexta omnia mitiora, & ab aluo sponte stercoracea prodibant. Septima copiose sudauit per totum. Iudicatus est.

Aegrotus vigesimus quintus.

Tertianæ nothæ duplicis curatio per puluerē.

GInum Buonamicum Pratensem almi Collegij Ferdinandi Alumnum, annorum viginti, habitus gracilis, temperationis biliosæ ad sanguineam; duplex inuasit Tertiana notha; vrinæ erant admodum coloratæ, & crassæ. In tertia accessione puluerem accepit, qui quanta cum conferentia, ac tolerantia suo munere functus fuerit, æger ipse ore proprio confitebatur, & familiares omnes, quotidianique illius conuictores vna mecum viderūt; vrinæ non adeo crassæ, neque adeo coloratæ, dormiuit. Quarta vix febrem percepit. Puluerem iterum assumpsit; qui pariter contulit, facile tulit. Quinta friguit, incaluit; puluis tertio datus, eum perfectè iudicauit.

Possem

Possem & innumeras alias referre historias; sed iis; qui oculis rectis res intuentur, quas in medium adduximus, satis esse poterunt: ij vero, qui oculis præditi sunt peruersissimis, non modo his contenti erunt, sed neque eas videre, aut audire apertis, atque integris & oculis, & auribus poterunt. At eos mittamus; ad memoriam reuocantes illud Aristotelis dictum, 2.*periermen.cap.6.circa medium, non propter nostrum affirmare, vel negare rem esse, vel non esse*: iam vero rem (quemadmodum dicimus) ita se habere, historiæ nuper allatæ palam prædicant.

Eundem puluerem easdem ægritudines generatim depellere, rationibus comprobatur, simulque ostenditur, vacuationem per ipsum factam, illam non parum superare, quæ, vel per venæ sectionem, vel per cætera medicamenta subductoria præstatur.

CAP. III.

Precedētis capitis cum præsenti nexus.

ÆGritudines à copia, vel mala humorum qualitate factas, puluerem hunc sua tuta, cita, & iucunda vacuatione tollere, satis superque (nisi ego fallor) experimentis demonstrauimus in precedenti capite. Age nunc videamus, vtrum rationes quoque hoc idem confirment, necne. Sit igitur prima ratio.

Puluerē facere ad ægritudines humorales pellēdas, rationib⁹ probatur. Prima ratio.

Omnibus malis (hoc est, rebus, quæ nobis preter naturam insunt) obiectu contrariorum occurrendum esse, apud omnes (etiam si primis, vt di-

citur labiis, medicinam gustauerint) est in confesso; & Medicorum omnium parens Hippocrates 2. *aphoris.* 22. non modo id Ionice, verum etiam in *vestibulo secundi de natura humana* Attice testatus est; & Galenus vtrobique in Commentariis suis *præsertim secundo de natura human. in princ.* sententiam hanc pro axiomate recepit: ita, vt in re tam clara diutius morari turpe sit. Iam vero, quia mala, quæ nobis accidunt, vel sunt caussæ, vel morbi, vel symptomata; 10. *de differ. sympt. c.* 2. & 7. 3. *meth.* 1. 10. *meth.* 1. 11. *meth.* 11. & 13. 12. *meth.* 1. & 2. *de constit. art. med.* 12. 1. *ad Glau.* 14. caussis primum, deinde ipsis 3. *meth.* 1. 4. *meth.* 1. & 3. morbis per se, & primo, nonnunquam etiam 3. *meth.* 1. 3. *de art. medic.* 99. 1. *ad Glau.* 1. *sect.* 2. symptomatis contraria sunt adhibenda. Verum curatio legitima à sublatione caussæ incipere debet; nam Hippocrates 4. *epidemion* scriptum reliquit; *ad caussam deuenire oportet, caussæque principium.* Et Galen. *in allegatis* inquit commentariis, *sæpenumero vna cum ipsis & morbi, qui ab ipsis fiunt, destruuntur.* Cum igitur duæ sint ex toto internæ morborum caussæ, repletio nimirum, & vacuatio teste Hippoc. & Galen. *locis citatis,* & etiam *alibi,* vt quando in aphorismis scripsit; *si menstrua* 5. *aph.* 57. *plura fiãt, morbi accidunt, & si non fiant, morbi ex vtero cõtingunt;* & rursus, *cõuulsio fit,* 9. *aph.* 39. 3. *de loc. affect. c.* 6. *vel à repletione, vel ab inanitione:* cui etiã videtur assentiri, quod *libro de arte,* medicinam definiens dixit Hippocrates; *medicinam esse adiectionẽ, & ablationem.* Nos dimissa vacuatione, vtpote quę à puluere nostro auxilium non expectet; dicimus pro curandis morbis à repletione obortis, nullum posse nos salubrius, præstantius, & efficacius præsidium

Cõtraria contrariis curari.

Præter naturam tria sunt in nobis.

Cõtraria quo ordine caussis, morbis, & symptomatis adhibenda sint.

Caussæ internæ morborũ duæ.

Medicina est adiectio & ablatio.

Puluis in morbis ab euacuatione factis locũ nõ habet. Sed bene in iis, qui à repletio-

ſidium adhibere, & quod tuto,cito, & iucunde id præſtet, quod optamus, quam ſit puluis noſter; etenim ſi aliquis venæ ſectionem extollere velit, quòd cito vacuationem præſtet; vere quidem, ſed ſtatim illi objiciciam innumeras illas contra-indicationes, quas *in Præfatione* generatim innuimus; & in *fine quinti capitis* ſpeciatim afferemus: quæ quidem ſunt in cauſſa, vt, vel hoc præſidium multoties adhiberi nequeat, vel non ita tuto, vt mirandum non ſit, ſi Galenus 4. *de valet, tuend. cap.* 4. propter timiditatem, vel ætatem, vel propter alias cauſſas permittat, vt à venæ ſectione abſtineamus,& eius loco purgatione vtamur,tanquam præſidium ſalubre, quodve illius vſum ſupplere poſſit. Neque ſit, qui dicat Hippocratem *locis citatis nempe* 2. *aphoriſm.* 22. per repletionem intelligere plethoram, quæ (nullo non conſentiente Authore) per venæ ſectionem per ſe, & immediate tollitur; nam Græcè habetur πλησμονὴ, & Galenus in commento interpretatur, tali voce Hippocratem voluiſſe non ſolum plethoram; verum etiam cacochymiam. Et, ſi quis rurſus inſtet, venæ ſectionem magis è directo plethoram demere, quã purgationem per puluerem. Ego ſtatim huic objiciam ex Galeno 9. *Meth.* 11. 2. *aph.* 17. ſanguinem bifariam peccare, & vitiari; vel ſcilicet,quia multitudine creuit;vel, quia propriam qualitatem ad vnguem non ſeruet: & Galenus quidem affirmat, neque nos id negamus, pro tollendo primo ſanguinis vitio venæ ſectionem è directo, primo, & per ſe conuenire. Neque tamen quis ob id inferre debet; ergo in tali ſanguinis vitio purgationem nullum habere poſſe locum: ſi quidem cum (Galeno authore *de plenitudine, cap.* 10.)

ne,& quomodo.

Pulueris vacuatio ſuperat vacuationem per venæ ſectionem.

Pulueris vacuatio venæ ſectionis vicem ſupplere poteſt.

Plethora venæ ſectione tollitur.

πλυσμονὴ quid ſit apud Hippocratem.

Sanguis bifariam vitiatur.

Eius vitia quomodo curentur.

Sanguis in venis nunquã sincerus.

fieri nequaquã possit, vt adeo sincerus in venis reperiatur sanguis, quin illi aliquid, aut bilis, aut pituitæ, aut serosi humoris permixtum sit; consequẽter quoq; fatendum est, in huiusmodi etiam vitio dari locum iis medicamentis (in quorum censu puluis noster existit,) quæ tales humores educendi vim habent.

Puluerẽ habere locũ in plethora, demonstratur.

Sed redeat illuc, vnde nostra deflexit, & aberrauit oratio. Verum in altero sanguinis vitio (cacochymia nimirum dicto) venę sectio non conuenit è directo, nec primo, nec per se; sed) vt idem Galenus inquit 9. *method.* 11. *de curandi ratione per sanguinis mission.* 11.) reuulsionis, vel deriuationis gratia: quandoquidem teste Hippocrat. 2. *aphor.* 8. 6. *aphoris.*31.47. ad tale sanguinis vitium è directo, primo, & per se remouendum, purgatio requiritur, & per puluerem pręsertim nostrum, quẽadmodum inferius (Deo dante) demonstrabimus.

In Cacochymia quomodo venæ sectio, & quomodo purgatio cõueniat.

Neque, si sanguis putredinem, veluti fit in synochis putridis, cõcipiat, in quibus Galenus, 11. *meth.* 14. 15. & alij omnes (vno excepto Medicorum malleo Auerrhoe 7. *collig. c.*8.) sanguinem detrahunt, & vsque ad animi deliquium, 1. *aphor.* 23. 11. *Meth.c.* 4. & cum fructu, & nos etiam non raro experti sumus: nihilo tamen minus non ob id pulueris vsus improbandus, rejiciendus, detestandus: propterea quod, si vera est sententia Galen. quam pluribus in locis, vt 2. *de differ. feb. cap.* 2. & 9. 2. *de crisib. c.* 6. 9. 12. scriptum reliquit *quando sanguis putrescit, pars eius subtilior, ac pinguior omnino in flauam conuertitur bilem, crassior vero in atram*; vnde Medicus ex necessitate cogitur medicamentum exhibere humores illos educendi vim habẽs, in quos ipse sanguis putrescens, conuersus est; tale

In synochis putridis omnes (Auerroe excepto) sanguinem mittunt vsque ad animi deliquiũ.

Sanguis quando putrescit, in quos humores conuertatur.

autem

autem nôſter puluis exiſtit, vtpote qui beneficio Scãmonij humorẽ bilioſum, Antimonij vero atribilariũ educat. Huc accedit, quod quando ſanguinem detrahimus, illius vncias decem plus minus exire permittimus. Hoc ſtante; dico ego, in iſtis decem ſanguinis extracti vnciis, quotnam erunt humorum prauorum vnciæ? certe quatuor, aut quinque, vel ſeptem; nam reliquæ ſunt boni ſanguinis. At vero, ſi puluerem exhibeamus, multas humorum duntaxat peccantium libras exhauriemus. Sed iam ſatis ſuperque circa primam rationem digreſſi ſumus.

Puluis quos educat humores.

Purgatio per puluerẽ ſuperare euacuationẽ per venã ſectionẽ.

Altera, quam mox ſubjiciemus, nos vocat. Habet Galenus 4. de valet. tuen. *cap.* 4. *conſimile* 2. *aphor.* 17. hæc verba. *Id, quod omnino alienum eſt, nulla fieri ratione poteſt, vt naturæ ſuæ gratiam recipiat, ſed educere id quam primum eſt tentandum.* At vitiati humores ſunt alieni, quippe quia morbos in corpore noſtro producunt, ſiue ſint calidi, ac tenues, ſiue frigidi, craſſi, & viſcidi, pulueris autem ope, *tuto, cito, & incũde* foras trahũtur. Ergo rationi quam maxime conſentaneum eſt, hoc puluere vti.

Secunda ratio.

Vitiati humores, cum ſint alieni, quã primum vacuandi.

Non negamus, quin alia quoque medicamenta ab Hippocrate, Galeno, cæteris Græcis, Arabibus, & Latinis excogitata, & in vſu poſita id præſtent: at vel multis indigent, ad hoc, vt ipſis tuto poſſimus vti; vel ex eorum vſu aluus adeo ſtyptica perſæpe redditur, vt non niſi poſt multos dies ad naturalem reuertatur mollitiem; id quod iis, qui puluerem aſſumunt, non contingere videmus; vel vſque adeo inſuauia exiſtunt, vt multi ſint, qui nulla ratione adduci poſſint, vt ea deglutiant, vel non qualibet ætate, non quolibet anni tempore,

Puluis cur alia medicamẽta vacuantia ſuperet.

neq; in multis aliis casibus, de quibus *infra suo loco.* Quapropter possumus (venia mihi danda est) nos puluerẽ hũc super omnia alia pharmaca extollere.

Tertia ratio. Vacuandum cur in principio. In exitialibus nihil mouendum. Coctiones fiunt in vigoribus.

Tertiam rationem colligimus ex iis, quæ Hippocrates, & Galen. obsignarunt 2. *aphorismorum* 29. *Cum morbi* (scilicet salutares, nam in exitialibus nunquam mouere oportet, Galeno authore *in commentario*; & etiam nos circa *finem quinti capitis* narrabimus) *inchoant* (non in vigoribus, coctiones enim morborum tunc maxime fiunt) *si quid mouendum videtur, moue; cum vero consistunt, ac vigent, melius est quiescere:* & ratio est, quia (vt subiungit in *sequenti aphorismo*) *circa initia, & fines omnia,* (*id est, symptomata, accessiones nimirũ febrium, & vigiliæ, & dolores, & fastidium, & sitis interpretatur* Galenus *in commentario*) *imbecilliora; circa vigorem vero fortiora.* Huic progressui tanquam maiori propositioni, ego subinfero minorem; *At in morbis à materia* (copia, vel qualitate peccante) *adest id, quod mouendum est,* nempe materia humoralis peccans: *Igitur in morbis à materia excitatis; ea, quæ mouent, adhibenda sunt.* Quærens autem in *commentario* Galenus; *quæ sint ista instrumenta medicinalia, quæ mouendi vim habent, dicit esse debere remedia maiora, quæ habentur in arte, venæ nimirum sectionem, & purgationem.*

Venæ sectio, & purgatio maiora sunt artis remedia. Cui prima laus tribuẽda.

Vtrum vero huic, vel illi primus locus sit tribuendus; *in commentario huius aphorismi* videtur Galenus primas tribuere sanguinis missioni, nam inquit, *sunt autem hæc* (supple maiora remedia) *maxime quidem venæ sectio; nonnunquam vero, & purgatio:* vbi per particulam (*maxime*) venæ sectionem magis extollere videtur, per particulam vero (*nonnunquam*) purgationi detra-

trahere videtur. Verum enim vero Galenus alio in loco nempe 2. *acutor.* 11. aliud agens, cum eadem de re disputationem instituisset, quæstionem hanc dirimit hunc in modum; *venæ sectionem minus quidem auxilium esse, quam purgationem, securius tamen; contra vero purgationem maius quidem auxilium esse, sed minus securum.* Quærens autem postmodum Galenus rationes, cur periculosa sit purgatio, vnam duntaxat *eo in loco* affert, & est, *quod laborantis naturam expertus quis non est, vtrum facilis, vel difficilis ad purgationem sit:* alibi vero alias; videlicet, 1. *aphor.* 24. *quod medicamenta omnia purgantia potestate sint calida, febris vero*) ad quas depellendas Medici potissimum accersuntur, & in quibus profligandis, veluti *sequenti capite* copiose demonstrabimus, puluis iste plurimum valet) *quatenus febris est, & sui ratione, non calefacientibus, neque exiccantibus, sed maxime contrariis, hoc est, humectantibus, & refrigerantibus egeat. insuper quod ægrotus non erit ante purgationem præparatus. Ad hoc enim, vt æger ad purgationem idonee se habeat, hæ requiruntur.* *Purgatio cur periculosa.* *Febris quibus egeat.*

Multa cruditate non laboret;
Tenaces, & crassos cibos non sumpserit;
Extenta, atque inflata hypochondria non habeat;
Neque supra modum calida, atque ignea,
Nec inflammata.

Ad purgationem qui sint idonei.

Hæ igitur sunt rationes, vel saltem ad has reduci possunt, quæ purgationẽ periculosam reddunt. Ita vt, si aliqua arte, vel ingenio ab huiusmodi periculis purgationem liberaremus, vel aliquod medicamentum purgans reperiremus, quippe quod à dictis periculis immune foret; præsidium in *Purgationem per hunc puluerẽ esse immunẽ*

à periculis, quæ cætera pharmaca afferunt.

manibus haberemus, non solum venæ sectione efficacius (hoc enim Galenus iam vltro admittit,) verum etiam, vel ex æquo tutum, immo (liceat mihi dicere) tutius: quandoquidem multo plura sunt illa, quæ sanguinis detractionem contra-indicant, de quibus *infra*, quæ nullum purgationi per puluerem impedimentum afferunt. Iam vero existimamus nos purgationem per puluerem nostrum (si seruentur ea, quæ in *quinto capite*, seruanda proponemus) esse tale præsidium, quod quæritur. Et prima ratio non officit, neque pulueris nostri purgationem impedire potest, quemadmodum in primo scopo, seu animaduersione *capite quinto* ostendetur. Et Galenus ipse 2. *acut.* 11. demonstrat, quomodo effugere possimus iis verbis.

Purgantis medicamenti quantum exhibendum.

Quibus igitur dare quadrabit, his medicamẽti tantum propina, quantum in plurimis mediocriter vacuari tum nouisti, tum sis expertus. Altera ratio nullam habet in puluere nostro partem; quòd (vt in disputationibus circularibus probare conati sumus, & *inferius* demonstrabimus) non est potestate calidus; & tantum abest, vt febres putridas augeat, quod potius illas (veluti vsu, & ratione *inferius* indicabimus) suffocet, cum frigidi, & sicci sit temperamenti, est enim, *teste Galen.* 4. *simpl.* 3. 8. *simplic. de cinere*, veluti cinis quidam, à quo vi ignis fomes omnis igneus ablatus est: putredo vero in calido, & humido consistit, *teste Arist.* 4. *Meteoror.* Omitto quod per Galenum 2. *acut.* 11. *in de simplic. medicamentorum facult. medicamenta purgantia, non quia calida, vel frigida sint, purgant, sed quia per experientiã huius naturæ existere inuẽta sint.*

Puluerẽ istum nõ esse calidi temperamenti sed frigidi & sicci.

Febres nõ augere, sed finire.

Purgantia cur purgent.

Obiectio.

At quispiam posset hoc in loco Galenum reprehen-

- **Materias, &**
  - **Venenatas**
    - Hæ profecto celerrime corrumpere, & homines interficere possunt; ac proinde statim à principio, licet sint crudæ, purgandæ sunt; nam si coctionem expectaremus, mors interim interponeretur: propterea quod concoqui non possunt, neque alterantibus cedunt.
      - Hinc est, quod Galenus 1. *de diff. febr. cap.* 8. *meth.* in pestilentia superstites reman[...] se dicit, qui per vomitum, vel alui flux[...] purgati fuerunt.
  - **Ruentes actu, & euidenter ad partem**
    - **Principem.**
      - Hæ similiter magis vrgent, quam materia ipsa turgens; quia de hac imminet duntaxat, non actu [...] periculum, ne impetum faciat in partem principem. At materiæ, quæ actu iam, & euidenter [...] partem principem ruunt, non minantur, sed iam actu afferunt periculum, nisi purgentur. Quam obrem, si in illa procrastinatio est periculosa; in his erit periculosissima. Vnde in Apoplexia ne[...]mo est, qui statim pilulas, & illas quidem validas non exhibeat. Et Galenus *de curandi ratione p[er] sang. c.* 8. & sanguinem mittit, & purgat, vbi suspicio est de aliqua magna inflammatione; nam præparantia illam prohibere non possent; & facta iam inflammatione, non amplius tutum est purgare; quod materia collecta, & impacta non cedit medicamento purganti.
    - **Principi consentientem.**
      - Expedit etiam materiam ad partem talem ruentem statim purgare, quemadmodum facit
        - Hippocrates 2. *acut.* 11.
          - Qui dolore in pleuritide vergente ad hypochondria, purgatio[...]ne vtitur.
        - Galenus 6. *meth.* 2.
          - Qui in nerui punctura vitiosam purgat materiam, non expectata coctione; nam prius, quam absolueretur coctio, cerebrum traheretur in consensum, & mors sequeretur. Ita pariter i[...] sanguinis sputo ex catarrho salso pilulas vehementissimas [...]dem Galenus 5. *meth.* 14. exhibet à principio materia existen[...]te cruda, & ante coctionem; quia nisi illa vacuaretur, [san]guinis sputum excitaret, quod est vitium necessario mor[...]tale.
  - **Quæ coctionem admittere non possunt vt,**
    - Lapis, vermis, aqua in ascite, materia venenata, & huiusmodi.
      - Hæc enim cum præter *de differ. morb.* 6. 3. *de causis sympt.* 4. naturam sint, neque à natura 4. *de valet. tu.* 4. gratiam amplius recipere valeant, euacuare quamprimum tentandum est. E[t] quamuis puluis in lapide locum non habeat; nisi eatenus, quatenus causam euacuat antecedentem, materiam nimirum, ex qua lapis conficitur; habet in ferme, & in ascite, & in materia venenata, vt in febre pestilentiali.
  - **Quando sunt multæ.**
    - In præsenti casu præcipit Galenus, 2. *aphor.* 29. vt vacuationem adhibeamus à principio, etiam si cruda sit materia, „ quia cum coctio fiat maxime in statu, [& in statu facultas animalis sit maxime fatigata, ægre coquere potest.] I„gitur nos consulit, [ad hoc, vt crises citius eueniant, melius esse, vt in principiis vacuemus; quo minorem iam fa„ctam materiam, facilius natura possit concoquere.] Huc accedit, quod natura onere Æthna grauiori grauata, nisi à sarcina aliqua ex parte leuaretur, procul dubio opprimeretur.

[*Tabulam hanc ad verba*: & bene, esse: post paginam 45. Lit. Ccc. *refer.*]

hendere, quod sibi non cõstet: quandoquidem modo, vt 2. *aphor.* 19. purgationem à venæ sectione superari statuit; modo vero vt 2. *acut.* 11. è contra venę sectionem à purgatione. At repugnantia tollitur, si dicamus, Galenum, quando venæ sectionem extollit; tunc pericula, quæ purgationem sequi solent, respicere: quod si vice versa quandoque purgationem magis laudare videatur, id esse intelligendum, dummodo pericula, quæ à purgatione impendent, vitentur. *Purgatione an venæ sectio sit præstãtius auxilium. Solutio.*

Rationibus huc vsque allatis possumus & aliam ex Galeni officina *de totius morbi temporib. cap.* 2. *in fine.* depromptam subiungere. Concedit ipse cum Hippocrate 1. *aphor.* 22. 24. cruda esse purganda in principio, quando turgent; id, quod vno etiam ore fatentur omnes: at addit insuper Galenus, esse quoque illa eadem cruda purganda, non modo quando turgent, verumetiam quando vrgent, inquit enim (*interim si res vrgeat, etiã purgare* (supple tu) *oportet à principio.* Quærũt Interpretes, quãdo res vrgeat, quid scilicet sit Vrgentia? Genitor meus cũ doctissimis Capiuaccio, Mercuriali, & aliis respondet, Vrgentiã, seu materiã vrgentem esse illam, quippe quæ maius portendit periculum, quam materia turgens, seu furiosa, vel stimulans ab aliis vocata; & quæ proinde purgationem magis exigit, quam illa. Et, si quis quærat quænam sit speciatim, & in particulari, ac præcise ista materia vrgens, quæ purgationem magis, quam materia turgens indicet; respondent, & bene, esse *Quarta ratio. Purgãda quando sint cruda. Vrgentia quid sit. Quotuplex.*

Vrgentiæ & virtutis, cur nō meminerit Hippocrates, quæ tamē in purgatione sūt considerandæ.

Neque valet Hippocratem 1. *aphor.* 22. 24. nullam de huiusmodi Vrgentia mentionem fecisse; propterea quod, neque 11. *meth.* 10. de Virtute vllum verbum facit; quæ tamen in qualibet vacuatione consideranda est; quia, si debilis fuerit, nullam feret vacuationem. Si igitur non meminit Vrgentię; non meminit; quia communiter in administratione cuiuslibet vacuationis, hæc simul cum virtute consideranda est.

Quinta ratio. Purgatio adhibenda quando maior expectatur vtilitas, quam noxa.

Rationibus iam allatis hanc pro coronide addimus, quamve à Galen. 1. *aph.* 24. accepimus, & est; quod *quando maiorem expectamus ex noxiorum humorum euacuatione fieri vtilitatem, quam id, quod necessario consequitur ex purgantib. medicamentis detrimentum (est autem vtilitas maior, si absque molestia omnis humor noxius, & infestans sit euacuatus) tunc adhibendam esse purgationem.* At vero per puluerem nostrum, pluries (si opus fuerit) exhibitum, & seruatis seruandis, absque molestia (quemadmodum innumerata iam experimenta nos docuerunt) omnis humor noxius, & infestans euacuatur. Vtcunq; igitur à noxiis, & vitiosis humoribus corpus humanum infestetur; dummodo (vt dictum supra ex Galeno est) 1. *aph.* 8. 2. *aph.* 29. 11. *meth.* 9. 9. *meth.* 10. *de opt. secta.* 22. desperatus non sit casus, & vires non omnino prostratæ; ad purgationem cum puluere nostro, tanquam ad sacram quandam anchoram cōfugere licebit; præsertim cum (vt retro diximus) insuauitate, qua cætera medicamenta sunt prædita, careat; neque (vt illa) corpus stypticum, vel debilitatum, vel excalfactum reddat; & contra-indicationes, quæ alia medicamentorum genera præpediunt, huic

Pulueris exhibitionem quæ cōtra-indicent, & quæ minus.

pulueri nihil officiunt, veluti qui in *quinti capitis calce* copiose ostenditur.

Febres putridas pulueris istius beneficio speciatim tolli, non solum non experimentis, verum etiam, nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis repugnare demonstratur.

CAP. IV.

QVoniam vero inter medendum quotidie passim videmus, ex conuenienti huius pulueris vsu, non aliter ac ignis ex superinfusa extinguitur aqua, sic febres ipsas putridas finiri: ea propter magnum operæ pretium me facturum existimaui, si demonstrauero, non modo non experientię (hoc enim sensu iam patet,) verum nec rationi, nec Galeni, nec aliorum Veterum placitis id repugnare; immo potius iis per quam maxime consentaneum existere. Vtque reliqua prætermittam; accipio, tam resolutiuam, quam compositiuam curandi febres omnes putridas methodum à Galeno, 11. *meth.* diligenter; & caute excogitatam, & posteris obsignatam in libro 11. *suæ methodi med. c.* 2. 8. 9. 10. 13. 15. Docet ibi longo progressu Galenus, debere eum, qui febres putridas radicitus euellere in animo habet,

A puluere febres vt ignis ab aqua extingui.

Febrium putridarũ curatio iuxta Galeni methodũ.

Auferre
- Multitudinem — 11. meth. cap. 13.
- Crassitudinem — ibidem.
- Tenacitatẽ, seu viscositatem, — ibid. cap. 2.
- Obstructionem — ibid. cap. 13. In qua est
  - Faciendum, vel id, quod futurum est. — 11. meth. 2. 10. 14.
  - Factum. — 11. meth. 10.
- Prohibitam transpirationem, — ibid. c. 8. 10. In qua inhibita transpiratione est
  - retinendum.
  - retentum.
  - 11. meth. cap. 10.
- Putredinem, in qua est
  - fiens
  - factum
  - 11. meth. 8.

Hæ nam-

- Hęc præsidia
  - Sanguinis miſſionem
    - 11.meth.13.15. & 14. eiuſdem 7.
    - 2.aphoriſm.22.& 4.aphoriſm.2.
  - Medicamenta ſubductoria, qualia ſunt
    - lenientia ſeu minorantia 2.aphor.29.
    - ſoluentia 1.aphoriſm.22.
    - clyſteres 2.aphoriſm.29.
  - Inediam 2.aphoriſm.17.27. 4.aphoriſm.2. 14.meth.7.
  - Exercitationem, frictiones, & balnea relaxantia. { locis nuper citatis.

Craſſitudo quib⁹. Pro craſſitudine, attenuationem, & diſſectionem per alimenta, & medicamenta. 11.meth.13.

Tenacitas quibus. Pro tenacitate, vel viſcoſitate, inciſionem, ac deterſionem, per alimenta ſimiliter, & medicamenta incidentia. 11.meth.2.

Obſtructio quibus.

- Pro obſtructione penes id, quod
  - Faciendum, vel futurum eſt
    - Inhibitionem, ne fiat. (11.meth.2. & 10.) nimirum, ſi compeſcatur affluxus humorum obſtruentium per vacuationem adhibitam per venæ ſectionem, medicamenta, & inediam. 11.meth.14.
  - Factum
    - Apertionem, vel recluſionem per incidentia non valde calida vſurpanda, dempta prius multitudine. 11.meth.10.

Prohibita Tranſpiratio quibus.

- Pro prohibita tranſpiratione penes id, Quod eſt
  - Retinendum
    - Inhibitionem, ne retineatur 11.meth.10. quod pręſtabitur amota
      - Obſtructione, vt dictum eſt
        - vacuatione.
        - attenuatione.
        - inciſione.
      - Stipatione facta à cutis
        - aſtrictione
          - indicatur relaxatio per balneum aquæ dulcis calidæ, & moram in ambiente calidiore.
        - denſitate
          - ab hac indicatur rarefactio per relaxantia, vt ſunt frictiones ex ol. cam. & balneum aquæ dulcis.
        - non eſt vtendum fundentibus, nec relaxantibus ante totius corporis vacuationem 11.meth.cap.8.
  - Retentum
    - Vacuationem tum per
      - Venæ ſectionem
      - Medicamenta ducentia per
        - Deiectiones,
        - vrinas,
        - ſudores,
        - & inſenſibilem tranſpirationem
        - 11.meth.8.9.10.11.

Putredo quibus.

- Pro putredine, in qua eſt
  - Fiens, id eſt, quod putreſcit 11.meth.8. à quo indicatur inhibitio, ne putreſcat per
    - Confirmationem, & refectionem virium. 11.meth.cap.10.
    - Spiritum refrigerantem per
      - pulſum, &
      - reſpirationem
      - 11.meth. cap.13.
    - Ventilationem per
      - Deiectiones, vacuationes per
        - vrinas, &
        - aliter
      - Pulſum & reſpirationem.
      - 11.meth.8.9.13.
  - Factum, id eſt, quod iam putruit. 11.meth.8. à quo, cum ſit omnino alienum, indicat. vac. per
    - Sanguinis miſſionem
    - medicamenta non valde calida ducentia, quo natura vergit, per loca conferentia. Vergit autem natura per
      - Vomitum,
      - dejectiones,
      - vrinas,
      - ſudores.
      - 11.meth.8.9

[*Subiiciatur Tabula hæc verbis*, Latinis aſſentiuntur. *folio* 49. *Lit.* D d d.]

Hæ namque ſunt ex toto cauſæ, quæ ad febrem putridam excitandam concurrunt, partim mediate, partim immediate; partim remote, partim proxime, & partim ſunt antecedentes; partim continentes, ſeu coniunctæ.

Febrium putridarum cauſæ omnes.

Poſtea igitur quam hæ omnes cauſę reſcindendæ, & auferendæ ſunt (auferuntur autem per ſua contraria; (ergo à multitudine indicatur paucitas; à craſſitudine attenuatio; à tenacitate deterſio; ab obſtructione apertio; à prohibita tranſpiratione, inhibitio, ne retineatur, à putredine inhibitio, ne fiat, & vt facta vacuetur.

Scopi, ſeu Intentiones per indicationẽ elicitæ ad tollendãs febrium putridarum cauſas.

Hi ergo ſunt ſcopi, hæ ſunt intentiones, hæc denique ſunt opera præſtanda per indicationem à cauſa febris putridæ à Galeno locis allegatis vt 2. *meth.*7. elicita. Nunc eodem *de marcore*.6.6. *de valed.tuend.* præcipiente, materias, ſeu inſtrumenta reperire debemus, quæ iam dicta opera præſtare valeant. Pro paucitate igitur præſtanda; proponit Galenus 11.*meth.*13.15.2.*aphor.*17.22.29. 4.*aphoriſ.*2. 1.*aph.*22.14.*meth.*7.(& optime ſane quidem) cui omnes Arabes, & Latini aſſentiuntur,

Multitudo quibus inſtrumẽtis tollatur.

Puluis vtrum ſuperet, vel ſuperetur à medicamentis febris putridæ cauſas tollẽtibus.

Hæc ſunt ex toto præſidia à Galeno, & cæteris Medicis hucuſq; excogitata pro reſcindendis ſingillatim cauſis excitantibus febrem putridã. Modo ad lancem, ac trutinam, quæſo, pedetentim ipſa cũ puluere noſtro examinare incipiamus; ad hoc, vt perſpicere valeamus, vtrum puluis iſte hæc eadem præſtet, necne, & an efficacius. Igitur quod ad Venæ ſectionem pertinet, negare non poſſumus, quod iuxta 2.*aphor.*17.22. 4.*aphor.*2.14.*meth.*7.

Vtrũ ſuperet, quæ multitudinẽ tollunt Venæ ſectio ex-

quisite, ac statim euacuat. tale præsidium non sit exquisite vacuatiuum, & statim etiam.

Verum ex altera parte, quod habet contra-indicationes illius vsum impedientes? Illas nunc omitto, quod proprio loco afferentur. Præterea quando sanguinem euacuamus, secta vena ad libram vnam vsque, vel minus permittimus exire. Quæro ego, cum ista sanguinis extracti libra, quot vnciæ vitiatorum humorum detrahũtur? certe quinque, vel sex, vel septem; nam reliquæ sunt sanguinis boni. Ad hæc, sanguinis missio per Galenum ipsum 11.*method.* 14, non euacuat absolute id, quod putrefactum est, neque etiam obstructionem curat; non refrigerat, nisi per accidens, teste Galen. 11.*meth.* vacuando scilicet succos excalfactos. At vero si ad puluerem propositum animum & oculos conjiciamus; proculdubio perspiciemus, illas contra-indicationes (quemadmodum *suo loco* demonstratur) pulueri nihil officere. Preterea (si iusta dosi exhibeatur) non vncię, sed librę prauorum educuntur humorum. Ad hęc puluis absolute vacuat, quod putrefactum est. Obstructionem insuper, & jam factam (quia beneficio *Tartari*, quod aperit, & recludit sua incisione) tollit; & faciendam (quia vacuando humores illorum affluxum compescit) inhibet, & refrigerat per se, cum sit cinis quidam, ex quo fomites ignei ex toto ablati sunt, quemadmodum suo loco, ac tempore ostenditur.

A puluere tamẽ multis nominibus superatur.

Puluis medicamẽta subductoria in purgãda febris

Quod vero ad medicamenta subductoria pertinet, vltro concedimus cum Galeno 2.*aphorism.*29. 1.*aphoris.*22. conuenire, sed habent & ipsa suas contra-indicationes, sunt ingrata, insuauia; & si de soluen-

gentibus sit sermo, sunt calida eodem Galeno authore, 1. *aphorism.* 24. non possunt quotidie exhiberi; aluum adstrictam relinquunt; magnam corpori molestiam inferunt, ex quo debile admodum reddunt; ita, vt antequam pristinas recuperet vires, longum tempus requiratur. Contra vero puluis ab illis cõtra-indicationibus est immunis, quemadmodum *suo loco* demonstratur; non est ingratus, non insuauis, non est calidus, potest pluries (si necesse sit) assumi, aluũ adstrictam nõ relinquit; corpus non debilitat; ita, vt vires cito reassumat. Quod vero ad inediam spectat; hæc per Galenum; 1. *aphoris.* 17. 22. 4. *aphoris.* 2. 14. *meth.* 7. cui omnes assentiunt, euacuat per accidens, hic autem puluis per se: iam vero efficacius, & præstantius esse agens, quod aliquẽ producit effectum per se, & primo, quã id, quod per accidens, & secundario, nemo est, qui nesciat. Mitto exercitationes: non enim cũ puluere isto comparandæ sunt, propterea quod sua excalefactione maius afferunt febricitantibus nocumentum, quam sua vacuatione iuuamentum: ac proinde auhores omnes vno ore fatentur, febre putrida laborantes in lecto decumbere debere; contra vero euacuationem in ea omnes (vt *supra* dictum est) extollunt.

putrida causa superat.

Superat & inediam.

Inedia vacuat per accidens, Puluis per se.

Puluis superat exercitationes in curandis febr. putr.

Quod vero ad balnea, & frictiones attinet; iã Galenus, 11. *meth.* 9. & alij præcipiũt, & iure quidẽ optimo, ante totius corporis vacuationẽ non esse adhibẽdas; puluis autẽ statim ab initio vsurpandus est.

Superat & bal. & frictiones.

Ecce igitur, quod iam patet, puluerem in paucitate (quæ erat primus scopus) præstanda, non solum æquare, verum etiam non parũ alia superare præsidia huc vsque administrari solita: vt minime

mirandum sit, si (¶) Galenus 2. *acut.* 11. (vt alias diximus) purgationem venæ sectioni præposuerit. Hactenus de multitudine demenda, quæ remotissima erat febris putridæ causa. Accedamus ad alteram nimirum ad crassitudinem. Ad hanc remouendam Galenus 11. *method.* 13. proponit attenuationem per ea, quæ dissecant, tum alimenta, tum medicamenta: & optime quidem: at puluerem nostrum maximam habere & dissecandi, & attenuandi vim, tam certum est, vt demonstratione haudquaquam indigeat.

Puluis vtrum superet, quæ crassitudinē auferunt.

Quod spectat ad tertiam febris putridæ causam, quæ erat tenacitas, seu viscositas. Pro hac tollenda incisionem, atque detersionem laudabat Galenus, 11. *meth.* 13. per alimenta & medicamenta. Hanc Galeni cogitationem non possumus & nos non libenter amplecti; & ob id Tartari vsum recipimus, vtpote quod mirifice detergat, quemadmodum non solum qui de eo pertractant, verum etiam Fullones, ac Mulieres nos certissimos reddunt.

Puluis visciditatem perbelle tollit.

Post viscositatē sequitur obstructio, in qua (veluti *supra* diximus) Galenus 11. *meth.* 10. considerabat, & faciendum, & factum. Pro remotione illius faciendi, 11. *meth.* commendabat (& summa quidem cum ratione) inhibitionem, ne fieret, id, quod 11. *meth.* proprie ad prophilacticem, id est, prouisionem pertinet. Inhibetur autem inquit 11. *meth.* 14. istud faciendum, si humorum obstruentium affluxus compescatur: compescitur autē per euacuationem adhibitam per sanguinis missionem, medicamenta & inediam. Iam vero puluerem nostrum in vacuatione præstanda primas

Puluis in obstructione tollenda quantum valeat. Inhibitionem ad prophilacticem spectare.

mas obtinere, *supra* demonstrauimus. Pro illius vero facti ablatione Galenus 11.*meth.* 10. apertionem, & merito, proponit, vel reclusionem per incidentia, non valde calida vsurpanda, multitudine prius dempta. Verum puluis iste ratione Tartari, & Antimonij incidit, ac detergit, & ex consequẽti aperit; idque (vt sæpius inculcatum est) sine calore, & simul quoque multitudinem demit.

Post obstructionem, est prohibita transpiratio, in qua dicit Galenus *loco proxime citato*, ad esse & retinendum, & retentum. A retinendo inhibitionem inquit *ibidem* indicari, ne retineatur; id, quod præstatur obstructione amota per vacuationem, attenuationem, & apertionem: quæ quidem omnia pulueris auxilio perbelle simul præstantur. Remedia hucusque in vsu posita, nonnulla solam moliuntur vacuationem, vt venæ sectio, medicamenta subductoria, clysteres, inedia, & similia; alia solam attenuationem; cuiusmodi sunt dissecantia; quædam apertionem, vt incidentia. *Puluis opt. facit in auferẽda prohibita trãspirat.*

A retento autem, indicari dicit Galenus ibidem vacuationem per iam dicta instrumenta; quæ ab euacuatione per puluerem nostrum facta, longe superari, demonstratum est.

Post prohibitam denique transpirationem, sequitur putredo, quæ quidem vltima existit, & immediata, & re vera continens ipsius febris putridæ causa; quamuis à Galeno 11.*meth.*9. antecedens nominetur. Sed vtcunque sit, in putredine dicebat idem Galenus 11.*meth.*8. ad esse & fiens, id est, quod putrescit; & factum, id est, quod iam putruit. Ab eo quod putrescit, indicari monet 11.*meth.* 10. inhibitionem, ne putrescat. *Putredo qualisnã sit febriũ putridarũ causa. Quid indicet, & indicata à putredine à pul. præstari ostẽditur.*

Puluis veluti sal carnes, & pisces, ita succos à putred. tuetur.

Per hæc tria nimirum per

Confirmationem, & refectionẽ virium, vt ipsæ superantes putredinem succos concoquant.

Pro his duobus scopis obtinendis, faciunt; pro primo quidem alimenta boni succi; pro altero vero mora in aëre frigidiore, siue sit talis natura, siue arte. Puluis autem iste, quoniam frigidus existit, refrigerare profecto & ipse poterit; cumque rursus sit etiam siccus, putredinem absumere, & prohibere, non aliter ac sal, carnes, & pisces à putredine, per multum tempus præseruat. Quo fit, vt multoties videamus puluerem hunc absque vlla vacuatione sensibili febres sustulisse putridas. Id, quod nulla alia ratione factum putamus, nisi, quod sua siccitate putredinem, vel absumpserit, vel succos à putredine immunes reddiderit.

Per spiritũ refrigerantẽ, per pulsum, & respirationẽ.

Vẽtilationem.

Hanc præstant inquit Galenus, 11. *meth.* 8. & 13. frictiones mediocres rarefacientes; ita ol. camom. aneth. vel amygd. relaxantia. Confert quoque vinum album, & cætera per vrinas, aut aliter vacuantia; sic pulsus & respiratio. Quamobrem cum puluis etiam vacuandi, & refrigerandi simul vim obtineat, ventilationem quoque satis abunde afferre valebit.

Puluerẽ vacuare quod iam putruit.

Postremo ab eo, quod iam putruit, cum *iuxta Galen.* 4. *de val. tuen.* 4. 2. *aphorism.* 17. sit omnino alien[illegible] :odem Galeno 11. *meth.* 8.

vacua-

vacuatio & per venæ sectionem, & per deiectiones, & per vomitum, & per vrinas, & per sudores, teste Galen. 11.*meth.* 8. 9. Nos autem *supra* indicauimus, quantum vacuatio per hunc puluerem dictas superet vacuationes, hac tamen consideratione habita, quod (si eo modo paretur, quo à principio diximus) sudores, & vrinas eliciendi vim proprie non obtineat. Quare si forte natura per has vias critice semetipsam exonerare tentet, à pulueris exhibitione desistendum erit, Hippocrate præsertim præcipiente, 1. *aphorism.* 40. *quod quæ indicantur, & iudicata sunt integre, &c.* At si sudoris, vel vrinæ beneficio succi duntaxat tenues, ac serosi educerentur, crassi vero, ac viscidi intus remanerent, qui vel morbum præsentem producere, vel alium excitare, vel recidiuam efficere possent; his omnibus malis puluis iste sua vacuatione occurret.

Animaduersiones pro recto Pulueris vsu.

Cap. V.

QVemadmodum instrumenta, 11.*meth.*5.*de sanit.tu.x.de marc.*6. vel materiæ, *de art. medicin. ca.* 95. quibus Medici vtuntur ad quamcunque ægritudinem, siue leniendam, siue depellendam; si in tempore, 6. *epidem.*1.*de medic.art.const. ca.*14. 11.*meth.cap.*14. & veluti decet vsurpentur; 2. *meth.*1. dicuntur auxilia, præsidia, remedia, & causę salubres; si vero malè, vocantur causæ insalubres: *Instrumēta Medici bene, vel male vsurpata quomodo dicātur.*

ita pari ratione, si puluis propositus, veluti decet, & seruatis, vt dicitur, seruandis exhibeatur, auxilium, præsidium, remedium, & causa salubris vere dici poterit; & illa procul ab omni metu præstabit, quæ in proxime precedentibus capitibus indicauimus, atque innuimus. Has igitur obseruationes, seu animaduersiones, quas Galenus 11.*meth*.14. tum scopos, tum capita vocat, reperire, ac perscrutari breuiter, & quantum res, de qua agitur, expostulat, est operepretium. Et quamuis authores multa proponant, videlicet, *An* agendum, *Quid*, *Quale*, *Quantum*, *Vbi*, *Quomodo*, *Qua materia*, *Quo ordine*, & similia; nos tamen in præsenti contenti erimus his

Animaduersiones seu scopi quales. & Quot.

Quinque:
- In quibus ægritudinibus conueniat puluis, de quo est sermo.
- Quo tempore tum ęgritudinis, tum anni, & qua diei vel noctis hora.
- Qua quantitate, & quoties,
- Quomodo, & qua ratione; &
- An aliquid ex iis, quæ contra-indicare solent aliorum medicamentorum, tã Chirurgicorum, quam pharmaceuticorum vsum, quo minus ipse accipiatur, sit impedimento.

Animaduersio Prima, scilicet, in quibus affectibus coueniat.

Quantum pertinet ad primum. Diximus *supra*; idem quoque nunc repetimus, verisimile esse, puluerem hunc, quia corpora humana ab humoribus copia, vel qualitate peccantibus, tanquam à fæce purgandi facultatem habet, tuto, & cum certa (quantum tamen res humanę patiuntur) spe vsurpandum.

Et

Et in
- Intemperiebus omnibus, dummodo cum materia illæ sint, siue
  - Simplices existant, siue compositæ; æquales, vel inæquales. Vnde non mirum, si efficacissimum quotidie experiamur in omnibus febribus humoralibus vocatis finiendis; quemadmodum in præcedenti capite demonstrabimus.
- Morbis in mala compositione penes
  - conformationem.
    - meatuum, seu canalium & cauitatum
      - repletarum, vel obstructarum ab humoribus
        - tam cũ flatu, & vermibus, quam sine.
      - In inanitione vero, vel coalescentia, & similibus puluis non valet.
  - Magnitudinem, non quidem imminutam, sed adauctam, vt in tumoribus præter naturam
    - cum inflammatione, vt sunt calidi tumores
      - vel per se, vt
        - inflammatio,
        - erysipelas.
      - vel per accidens, scilicet ratione putredinis, vt
        - scirrhus phlegmonodes.
        - œdema phlegmonodes, & similia.
    - vel sine, vt
      - scirrhus,
      - œdema,
      - cancer,
      - hydrops, & similes.
  - Numerum, & situm
    - In his puluis partem non habet.
- Solutione continui, tam à causa externa, quam interna; Quæ solutio est
  - Sensibilis, vt est vulnus in corpore plethorico, vel cacochymo, & vlcus, non quidem cuiuscumque sortis, sed quod fluxione tentatur.
  - Insensibilis, vt quando partes
    - grauantur,
    - tenduntur,
    - densantur,
    - rarefiunt
      - Ex humorum, tam simplicium, quam compositorum fluxione.

Tabulam hanc refer ad pag. 56. lit. D d d. post verba *spe vsurpandum*.

Ad summam, in omnibus iis humani corporis morbis, in quibus humores peccant, vel simplices, vel cõpositi, calidi, vel frigidi, tenues, vel crassi, vel soli, vel cum flatibus, ac vermibus, vel cum tumoribus præter naturam, vel sine; hunc puluerem vtilem esse, quotidie sæpius videmus.

Symptomata sequi morbos, velut vmbræ corpora.

Symptomatum tres differentiæ.

Quoniam vero quemadmodũ autore Galeno *de differ. sympt. c.*1. corpora sine vmbris reperiri non possunt; ita nec morbi sine symptomatis: eà propter non erit à ratione alienum, existimare, quod ablatis pulueris huius ope, & auxilio morbis, symptomata quoque ab ipsis nata finiri debere, siue talia symptomata *de differ. sympt. cap.* 2. 1. *de causis sympt. c.* 1. 12. *meth. cap.* 1. pertineant ad actiones læsas; siue ad excreta mutata, siue ad affectus, seu qualitates corporis mutatas.

Intemperies cum humoribus esse duorum generum.

Humores morbos excitantes esse duorum generum.

Puluis quas intẽperies, & quos humores respiciat.

Illud tamen haudquaquam silentio prætereundum est, quod cum ex intemperiebus, quæ cum humoribus coniunctæ sunt, aliæ ab illis ex toto pendeant, & foueantur; aliæ vero è contra non ab humoribus, sed potius, vt humores generẽtur, in causa sunt, cumque ex humoribus, qui morbos excitant, alij teste eõdem 4. *acut.* 76. 1. *aphorism.* 24. sint firmati, alij in fluxu, hoc est, alij se habeant vt causa antecedens, alij vero vt causa continens, & coniuncta: puluis hic noster intẽperies quidem illas tollet, quæ ab humoribus pendent, quod ablata causa, 2. *aphorism.* 22. *& in libris de locis affectibus* sæpenumero & affectus ab illa genitus aufertur; reliquas vero minime, nisi forte humida foret intemperies, hanc enim siccitatis beneficio puluis remouere posset.

Quod si has quoque cordatus, & diligens Me-

dicus auferre in animo habeat ex Galeni præcepto, 2.*aph*.22.*de art.medicin.c*.89. humoribus primo pulueris auxilio eductis; contrariis postmodum alimentis, & medicamentis tum extrinsecus, tum intrinsecus adhibitis, aduersus intemperiem pugnabit. Ita pariter de affectibus, qui ab humoribus nascuntur, vsu venire credendum est.

Hum. firmati, qui sunt veluti causa coniūcta, fouētur ab iis, qui sunt in fluxu, veluti à causa antecedēte.

Puluis hic noster, non quidem firmatos, neque eos, qui se habent vt causa continens, & coniuncta, sed qui sunt in fluxu, seu in motu, quive se habent, vt causa antecedens potissimũ purgat. Quoniam vero sæpe, ac sæpius fit, vt humores firmati; & qui se habent, tanquam causa continens, & coniuncta, foueantur, & conseruentur ab iis, qui sunt in fluxu, & sunt veluti causa antecedens, istis igitur pulueris vi extractis; ij, qui in parte relinquũtur, vel à natura, sarcina iam leuata, vincuntur; vel arte per retrocessũ, vel autore Gal.13.*meth*. 9.21.*de art.medic*.95.3.3.*epid*.76. reprimendo, vel auertẽdo, ac deriuãdo, & per extractionẽ consumũtur. Et hæc de primo scopo, seu animaduersione.

II. de Tēpore vniuersali.

Quod spectat ad alterum de tempore. Istud varie considerari potest; vel penes anni tempus, & vniuersale, scilicet, an Vere, vel Æstate, vel Autumno, vel Hyeme: & particulare, nempe qua diei, vel noctis, vel Lunæ motus hora: vel penes ægritudinis tempora vniuersalia pariter, & particularia. Igitur si de vniuersali anni tempore sermo sit; quemadmodum teste Hipp. 6.*aph*.47. 7.*aph*.13.1. *aph*.15. Veris tempus ad alia medicamẽta exhibenda accommodatissimum existit, propter rationes, quas Galenus, *in comment*. & alij præstantissimi Hippocratis Interpretes excogitarũt, quasve nunc memo-

memorare non est necesse, ita & ad hunc puluerem. Vnde, si preseruationis gratia exhibendus est, eo præcipuè tempore dandus: Sin præseruationis, & curationis ratione; Æstiuo etiam tempore eo vti licebit: etenim præterquam quod humores satis fluxiles tunc existunt, viæ sunt adapertæ; ac proinde suo munere fungi perbelle poterit. Neque obstat, & quod vires Æstiuo tempore cæteris partibus sint debiles, & quod in *aphor.* 5. *Sect.* 4. Hippocrates scriptum reliquit; *sub Cane, & ante Canem difficiles sunt medicationes*; propterea quod medicamentum istud nō est ex iis, quæ vires prosternunt; quandoquidem & lactentes, & mulieres grauidas absque noxa pluries eo vti vidimus; neque caliditate præditus est, quod odore, (4.*simpl.*) ac fere sapore careat, quemadmodū *alibi* demonstrauimus. Antumnali, & Hyberno etiam tempore exhiberi potest, non aliter ac alia medicamenta, vbi necessitas vrgeat. *Obiectio.* *Solutio.*

De tempore particulari certa regula assignari non potest; cum tamen certum, ratum ac firmum sit apud omnes, 1. *aphor.* 22. *de totius morb. temp.* 2. 1. *de cris.* 9. 8. *catatop.* 3. humores facilius, ac proprius educi, quando sunt in motu, quam quando sunt firmati; cumque qualibet diei, vel noctis hora sui motus principium habere possint; hac de causa qualibet diei, vel noctis hora poterit assumi, ea scilicet ipsa hora, qua humores moueri incipiunt; veluti, *de tumor. præter natur. c.* 2. 10. *meth. c.* 6. 13. *method.* 1. 2. 3. 4. 14. *method.* 2. *de inæquali int.* 6. *de art. medic.* 90. fit in fluxionum, & 2. *aphorism.* 1. 2. *de differ. febr.* 11. accessionum ipsarum febrium initiis, cæteris autem paribus hora matutina seligenda, tū *Particulari.* *Humores facilius educūtur quando sunt in motu.* *Qua diei vel noctis hora puluis exhibendus.* *Humores esse in motu in fluctionū, & accessionū initiis.*

quia ventriculus à cibo vacuus eſt, tum quia longe etiam diſtat à noua cibi oblatione, & habemus Hippocratem 2. *acut*.12. 23. monentem, *vel protinus ab accepto pharmaco ſorbendum, non in media purgatione; at vbi purgatio deſierit, tunc ſorbitio detur.*

Pharmaco aſſumpto quando ſorbitio danda.

Propter eandem quoque rationem fit, vt facilius munus ſuum puluis abſoluat, ſi in pleniluniis, vel nouilunis, vel quartis porrigatur, quam ſi in interluniis; quia in iſtis humores potius quieſcunt, in illis contra potius cientur.

In pulueris vſu quomodo Luna ſit ſpectãda.

Idem quoque ſentiendum eſſe videtur de ægritudinis tẽpore, tam vniuerſali, quam particulari; melius enim eſt circa initia puluere vti, quã aliter Hippocrate præſertim authore 2. *aphoriſm*. 29. & 30. vbi Galenus *in commentariis* pulcherrime digrediens hęc habet: *Circa initia morborũ, in quibus ſperamus ægrotũ conualiturũ, tentandũ eſt maiora afferre remedia, ſunt autẽ hæc, maxime vero venæ ſectio, nonnunquam vero & purgatio, quorum neutrum oportet in vigoribus adhibere, coctiones enim morborum tunc maxime fiunt. Vt igitur hæc citius eueniant, melius eſt in principiis euacuare, quo minorem iam factam materiam, facilius natura poſſit concoquere.* Quæ ſi vera ſunt, quemadmodum veriſſima; tunc erit ad puluerem dandum tempus opportuniſſimum, quando morbus humoralis incipit, principij nomine accepto, non ſolum de principio vniuerſali verum etiam particulari.

Puluis quo morbi tempore danda.

Remedia maiora eſſe venæ ſectionem & purgationem.

Hæc, cur nõ in vigore, ſed in principio exhibenda.

Neq; obſtant aphoriſticæ Hippocratis ſentẽtię, 1. *aphoriſm*.11. & 19. quibus præcipitur, *In acceſſionibus abſtinere oportet.* Non obſtant, inquam, huiuſmodi ſententiæ; propterea quod (vt in explicando quarti argumenti exitu *inferius* fuſe lateque demon-

In acceſſionibus abſtinendum à cibo.

demonſtrabimus) de alimento, non autem de pharmaco enunciatæ ſunt. Accedit, quod ſi quando materia turget, vel vrget, tunc eſt (quemadmodum *ſupra pag.* 46. oſtendimus) purganda. Iam vero in febrium acceſſionibus id fit: Eo igitur potiſſimum tempore puluerem exhibere debemus.

Quod autem in acceſſionum principiis materia turgeat, & vrgeat, vel ſe habeat ad modum turgentis, vel vrgentis, illinc facile quis colligere poterit, quod (vt mox dictum eſt) materia tunc mouetur; & in iſto motu periculum imminet, ne in partem aliquam principem, vel principi conſentientem, ruat; immo non raro ruit; vt quando vel in cerebrum rapitur, ex quo delirium, cataphora, vel aliquid ſimile gignitur: vel in cor, vnde prauę pulſuum differentiæ, animi defectus, & ſimilia: vel ad pectus, vnde aliqua ſpirandi difficultas, tuſſis: vel ad ventriculum, vnde cardialgia, ſingultus, ſitis, inappetentia, vomitus, & id genus, vel ad inteſtina, vnde tormina, & aliquis prauus alui fluxus: Quod ſi acceſſiones iſtæ fuerint febrium intermittentium, præter turgentiam, & vrgentiam, aderit & altera conditio ex iis, quæ purgationem ſtatim exigere ſupra *ſuo loco* demonſtrauimus, nimirum *materia, quæ concoqui nequit.*) Etenim cum in talibus febribus putreſcant humores in toto corporis habitu, & carnibus, ibi concoqui non poſſunt, ſed vacuantur vel per ſudorem, vel per vomitum, vel per deiectiones, vel per vrinas, id, quod præter Galeni teſtimonia, Parens meus luculenter ſane definiuit in *Tabulis de febribus* iam prælo commiſſis, & ob publicam vtililitatem in lucem editis; & vſus etiam, & experientia

In acceſſionibus materiã turgere, & vrgere.

In febribus intermittentibus humores nõ concoqui, ſed expelli.

Tab. 31.

In accessionibus materiā esse multam.

quotidiana demonstrant. Mitto, quod materia, quæ facit accessiones, est etiam multa; quo in casu habemus Galeni præceptum *superius ex 2. aphor. 29.* etiam insinuatum, vacuationem in principio, cruda quantumuis existente materia, esse adhibendam. Quamobrem si salutis humanæ studiosi è certo sensu, & vero, non maleuolentia, & liuore impediti, his de rebus rectum ferre voluerint iudicium; certo scio, ipsos pro rato habituros, pulucrem eo potissimum tempore ægrotantibus porrigendum esse. Rationes autem, propter quas vacuatio, non per alia medicamenta, quibus ad aluum subducendā passim vtimur, eo tempore mouēda sit, sed tali duntaxat puluere inferius suis locis afferuntur *in principio capitis* nimirum *sexti*, vbi *tuto, cito, & iucunde* puluerem hunc suo munere fungi, declarabitur; nec non in *cap.* 7. quando quartum argumentum etiam, atque etiam prometur.

Puluis in accessionibus dādus.

III. de quantitate, & quoties. Dosin præsidiorū artificiosā indigere cōiecturā, & qualis hæc sit

De quantitate, in qua puluis exhibendus est, & quoties (quibus de rebus tertio loco disputandum ab initio proposuimus) illud in primis animaduersione dignum existimamus, quod Galenus quoq; 2. *acut.* 37. & Hippoc. adnotarunt, nimirū *singulorum præsidiorum quantitatē artificiosa egere coniectura: artificiose autem conicere Viri esse, qui vires omnium, quæ in arte sunt, didicerit, memoriæ mandauerit, atque diligentia omni adhibita sese in operibus Artis exercuerit; paucos tamen tales existere inquiunt.* Vnde non mirum, si religiosi admodum sint Medici in præscribenda potissimum medicamentorum purgantium quantitate; & ratio est, *quia vacuatio humorum peccantium, neque vltra, neque 1. aph 3. infra nio-*

In purgātiū Dosi, cur Medici sint religiosi.

Humores peccantes

modum facienda est; quia, si ultra modum fiat, periculosa est, cum omnis immodica vacuatio non minus immoderata repletione sit periculosa: si infra, agitantur magis, magisque humores, & magnæ in morbis, præsertim acutis, nascuntur offensæ. Quamobrem præcipit Galenus, 2. *acut.* 11 *vt respiciamus humorem superabundantem, & naturam, hoc est, & vires hominis, qui debet euacuari, & rursus an sit homo ex iis, qui difficulter purgantur, an ex iis, qui modico sumpto medicamento purgantur copiose? Deniq; vt quam minimum errare contingat, consuluit, ibidem, vt quibus medicamentum dare quadrabit; iis tantum propinetur, quantum in plurimis mediocriter tum vacuari nouimus, tum experti sumus.* Vnde, vt ad puluerem nostra se referat oratio, nouimus, & experti sumus, Scammonij modo, quo dictum est, parati, & quod tenues, calidosque humores educere diximus, dosim esse à granis sex ad sexdecim vsque, vel decem & octo, & viginti in iis, qui difficulter purgantur.

Qua mensura vacuandi.

In purgat. molienda, quæ sint spectanda.

Scammonij Dosis.

Antimonij vero similiter, vt dictum est, parati, à granis quatuor ad duodecim vsque vel quatuordecim, & sexdecim in iis, qui difficulter purgantur. Vbi vero ex æquo vterque abundet humor, tunc dimidia dicti Scammonij dosis, scilicet grana octo, vel decem, & dimidia pariter Antimonij, scilicet grana sex, vel octo simul accipienda est. Tandem vbi alter alterũ superat humorem, tunc pro ratione humoris superabundantis, medicamenti quoque ipsum respicientis quantitas augenda est; vt exempli gratia. Si bilis pituitam, vel succum melancholicum superet; dentur Scammonij grana duodecim, Antimonij vero grana quatuor, vel quinque.

Antimonij Dosis.

Illud tamen, quod vnius anni ſpatio iam obſeruauimus, haudquaquam ſilentio inuoluemus; & eſt; poſſe nos, ac debere præſcriptam Antimonij, & Scammonij doſim ad tria vſq; grana excedere; vt verbi gratia exhibere ipſius Antimonij ad grana vſque viginti; Scammonij vero ad grana vſque viginti duo; id, quod ea ratione fortaſſe factum eſt; quod Pharmacopolæ maiori cum diligentia, & magis exacte nunc, quam prius puluerem hunc parent.

Tartari Doſis. Quod vero ad Tartari doſim pertinet; hęc proportione reſpondere debet iam dictis, ſcilicet, à granis duobus, ad quatuor, vel quinque, vel ſex.

Lactentibus qua Doſi Puluis dandus. Quoniam vero lactentibus etiam dari poteſt; qua doſi ipſis iſte puluis exhibendus ſit, referre nō grauabor. Illuſtriſſimus Comes puerulis trium menſium febre acuta correptis, Scammonij grana tria, & Antimonij duo ſimul dedit. Nos vero grandioribus, qui annum iam acceſſerunt, Scammonij grana quatuor; Antimonij tria, ac Tartari duo exhibuimus, & purgatio optime ceſſit. *Grandioribus.*

Puluis quoties dandus. Erat alterum circa quantitatem explicandum; Quoties vſurpari puluis poſſit, an vna vice tantum, vel pluribus. Sed breuiter diximus, ſi affectus (ſit verbi gratia febris aliqua ex humoralibus) ſumpto ſemel puluere non ceſſet, quando iterum affectus repetet, & nos rurſus puluerem ſecundo dabimus: ſi tertio adhuc affectus reuertatur, & quarto, & quinto; puluerem exhibebimus pariter, tertio, quarto, & quinto, doſim ſemper ſingula quaque vice minuēdo: propterea quod in primis diebus humores beneficio pulueris mouentur, & agitantur, quo fit, vt à qualibet poſtea vel exigua eiuſ-

dem

dem pulueris quantitate facile foras trahantur.

Quod si forte puluis prima vice exhibitus parum, vel nihil effatu dignum eduxerit, quãdo puluerem secundo exhibebimus; dosim tantum augere debemus, quantum necessarium sit ad aluum soluendam. Verum enim vero licet (si casus expostulet) toties tuto repeti possit; nos tamen ex eo tempore, quo puluere vti cœpimus, nunquam contigit, vt vltra tertiam exhibitionem ad quartam, vel quintam, deuenire coacti fuerimus; nam plurimi semel tantum accepto puluere, alij bis, perpauci tertio conualuerunt.

IV. de Modo.

Quo ad modum. Si vera sunt, quemadmodum verissima, quæ Magnus Hippocrates *in aphorism.9. Sect.2.* scripsit; *corpora nimirum, cum quispiam purgare voluerit, oportet fluida facere*; & quæ Galenus *in penultimo comment. aphorism. quod quando purgantibus medicamentis vsuri sumus, occasionem arripiamus parandi humores ad fluxum; & aperire foramina, per quæ debet purgatio fieri*; & quis est, qui non videat, vtile fore ante pulueris exhibitionem, hæc omnia respicere? & sumpto vna vice puluere, si affectus adhuc perseuerauerit, interquiescere expedit, & interim humores maiori studio, ac diligentia præparare, & victus ratione, & medicamentis appropriatis, syrupis nimirum) dummodo nauseam non afferant,) vel aquis, seu decoctis, apozematis, iuribus alteratis vocatis, & antidotis.

Præparatio ante Pulueris exhibitionem.

Pulueris exhibendi varij modi.

Quibus pro occasione peractis ad pulueris exhibitionem tali forma deueniendum est; puerulis trium mensium cum lacte propinetur, iis, qui pane in aqua decocto vtuntur, in primo panatellæ, vt dicunt, cochleari; adultis cum iure; febricitan-

tibus in acceſſione quidem cum aquę hordeaceæ modico, extra acceſſionem vero cum ptiſana (quẽadmodum Veteres & præſertim Galen. 13. *method.* 15. *Hippocrat. li. de alimento Elleborum , epithymum, polypodium*, & ſimilia exhibebant;) ſunt, qui cum aquis affectui deſtinatis; alij cum vino; iis, qui conſeruis vocatis delectantur, dari poterit cum *conſerua ex acido citri*, vel *violarum*; iis, qui aliquo laborant alui fluxu, cum ſacc. roſ. iis, quibus à capite vel artubus trahere in animo eſt, cum pil. affectui deſtinatis media portione, & dimidia iſtius pulueris; iis denique, quibus à renibus, iecore, vtero, cum *caſſiæ pulpa*; aliis, aliter vtcunque.

Puluerẽ iſtum ſuperare omnia alia medicamẽta.

Qua in re cætera omnia pharmaca ſuperare videtur, quæ vſque adeo inſuauia ſunt, vt nec pueri, nec grandiores, præſertim qui delicati ſunt, ea nedum deglutire, verum neque cernere poſſint, neque recordari patiantur: contra vero puluerem noſtrum abſque vlla difficultate ſorbent.

Poſt pulueris aſſumptionem quid agẽdum.

Pharmaco autem aſſumpto per horam quieſcendum, in qua ſi ſomnus obrepat, dormiendum, inde vigilandum: & ſi quis optet medicamentum facilius, & fœlicius munere ſuo fungi, corpus iuxta Hippocratis decreta 4. *aphor.* 14. 15. moueat. Cibum vero non niſi celebrata purgatione capiat, quod eodem authore 2. *acut.* 12. 13. ab aſſumpto pharmaco, vt *ſupra* monuimus, & in media etiam purgatione, neque potandum, neque ſorbendum. Quod ſi puluis non eam excrementorum copiam eduxerit, quæ opus eſſet, altera die clyſter aliquis injici poterit, veluti fit de aliis medicinis, vel iterum puluis accipi in maiori doſi.

§ De contra indicationib.

De contra-indicationibus, quæ pulueris noſtri

vſum

Contraind. remedior. vacuantiũ vſum quæ ſint; eaque non impedire pulu. exhibitio. demonſtr. — Nam:

- (r) Ætas, quę non admittit — Sanguinis miſſionem à 14. anno infra neque vltra ſeptuageſimum. Nec (ſ) medicamenta ſoluentia dum lac (ſ) ſugitur. — Pulueri noſtro locũ dat. Neq; obſtat locus Hip. (s) & Gal. quia loquũtur de elaterio, (s) tithymalo, (s) Scãmonio veterum, quæ ſunt validiſſima; puluis autẽ noſter mitis.
- Anni tempus, quod prohibet — Sanguinis (t.v.x.) miſſionem tum æſtiuum, tum (v) hyemale. Et pharmaci (y) aſſumptionem — Puluerem admittit; quia non excalfacit, & vias ex ſe aperit, quemadmodum ex parte demonſtratum iam eſt, & etiam demonſtrabitur.
- (z.A.) Grauiditas, quæ non fert — (z) ſanguinis miſſionem neque (A) pharmacum — Puluerem vero primis menſibus facile tolerare vidimus.
- Alui (v) fluxus, & vomitus in febribus vtranque vacuationem prohibent — Puluis hic noſter vacuans humores, vomitum, & fluxum concitantes, vtrunque affectum ſupprimit: nec mirum, poſtea quam vomitus (x) vomitum, & fluxus (x) fluxum curat, quemadmodum rhabarbarum toſtum, & aquæ thermales ſalſæ.
- Cruditas, (a) quæ vtranque vacuationem reſpuit, non puluerem ob Antimonium, quod humores crudos fœliciter educit.
- Morbus (b) frigidus, qui neutram pariter ferre poteſt vacuationem — Puluis autem noſter ex Antimonio cum Tartaro (dummodo talis morbus ab humoribus pendeat) ipſum profligat.
- Vitiati (c) humores in primis viis venę ſectioni repugnant. At commode per puluerem educuntur.
- Timiditas, (d) quę non raro eſt in cauſſa, quo minus vena tundatur, pulueris aſſumptionem non formidat.

r *11. meth. 14. 15. de curand. ratio. per ſang. 13. 4. de val. tu. 4. 2. catatop. 1. pag. 136. lit. D. Auic. l. 1. t. 4. c. 20.*
s *5. 6. epid. 35.*
t *4. acut. 19.*
v *1. ad Glauc. 14.*
x *1. aphoriſm. 15. 6. aphor. 47.*
y *6. aphoriſ. 47. 4 aph. 5.*
z *5. aph. 31.*
A *4 aph. 1.*
a *de curand. ration. per ſan. miſſ. 12. meth. 1. Aph. 22. 29.*
b *3. de loc. aff. c. 4.*
c *4. de val. tu. 5. de cur. ration. per ſanguinis miſſ.*
d *4. de val. tu. 4.*

Referenda eſt tabula hæc ad verba, repugnant. *pag. 67. lit.* E e c.

vſum remorantur; nulla alia præter virium proſtrationem, mihi ſeſe offert; hæc enim Galeno teſte. 9.*meth.* 10. *de opt. ſecta.* 22. cui omnes conſentiunt, neutram fert vacuationem. Nec mirum; quandoquidem quibus vires deperditæ ſunt; iam deſperati ſunt; & vbi ſalus deſperata eſt; 11.*meth.* 9. 1.*aphor.* 8. 2.*aph.* 29. agendum non eſt, ne infamentur præſidia, quæ multis fuerunt, & futura ſunt ſaluti. Cætera vero, quæ aliorum remediorum vacuantium, tam Chirurgicorum, quam Pharmaceuticorum prohibent vſum; huic puluери haudquaquam repugnant;

Vires proſtratæ tātū ſunt, quæ contra indicant pulueris vſū. Salute deſperata nil agendum. Cōtra-indic. aliorū remedium vacantium vſū, pul. non eſſe impedimento.

Quibus quidem hunc in modum ſe habentibus, non mirum ſi Galenus 2.*acut.* 11. purgationem per medicamentum ſanguinis miſſioni comparans, illam dixerit maiorem certe vtilitatem afferre, hanc vero ſecuriorem eſſe. & rurſus ſi loco ſanguinis miſſionis ſubſtituerit largam alui ſubductionem. Quamobrem ſi pericula, quæ à pharmaci ſumptione impendent, auferantur, quæ auferuntur, ſi puluis paretur eo modo, quo dictum eſt; & ſi ſeruatis ſeruandis exhibeatur; medicamentum per quam maxime vtile; tutum, nec inſuaue in manibus habebimus.

Purgatio an venæ ſectionem ſuperet. concl. Pulu. eſſe medica. max. vtile, tutū, nec inſuaue.

Quibus argumentis nonnulli ad pulueris vſum improbandum vtantur.

CAP. VI.

Puluis, cur tuto, cito & iucunde suo munere fungi dicatur.

QVanquam non solum experimentis, verum etiam rationibus satis superque (nisi me fallit animus) demonstrauerimus *superiori capite secundo, tertio, & quarto* puluerem hunc nostrum omnes humani corporis humorales ęgritudines profligare; *tuto*, quia nullam vel per quam maxime exiguã infert molestiam, neque debilitat, neq; aluum stypticam reddit, si seruanda seruentur; *cito*, quia si non vnica vice assumptus, saltem secunda, vel tertia, vel quarta, ad summum quinta voti compotes nos reddit; *iucunde*, quia non deformis colore, non fœtidus odore, non insuauis sapore existit: ac proinde inter præsidia saluberrima, præstantissima, & efficacissima, quæve *attestante Gal. 1. de semine* 11. 9. *cata*; *op*. 2. Pæoniorum, ac manuum Dei nomen iure, & illo quidem optimo, sibi vendicare possit: 6. *catatop*. 3. nihilo tamen minus non defuerunt; non desunt, neque deerunt (non me latet) ingenia, quæ puluerem hunc parui facere, contemnere, irridere, damnare, & non modo (vt ita dicam) sibilis; sed etiam conuicio è Medicina explodere nunquam desinent.

Puluerẽ esse medicamentũ vere pæonium, & (vt dicũt) manum Dei.

Detractorum excusatio.

Et equidem (vt libere fatear) horum cogitationes non accuso, sed libenti animo excuso; quod in hac fouea, in quam isti inciderunt, incidunt, & incisuri sunt, ego quoque obrutus eo vsq; iacui, quousque experientia, & vsu quotidiano certior sum factus, puluerem hunc, ea, quæ dicta sunt, extra ludum, & iocum vere præstare. Sed, quod illis vitio dandum crediderim, est, quod postea quam nullus præterit dies, in quo varios, & diuersos ægrotantes à variis, & diuersis ægritudinibus, humoralibus tamen,

Accusatio.

men, pulueris istius auxilio amissam valetudinem recuperare vident, litigiosiores tamen ipsa lite, & pertinaciores ipsa pertinacia, nullo pacto adduci possunt, vt assentiri velint, & experimentis, & rationibus jam supra allatis; quinimo tenebras, & caligin͂e rebus clarissimis omni ope, & studio obducere nituntur, vt eos etiam, qui in hac re operã consumunt, quasi inutilia tentantes, reprehendãt. Sed age ipsos iam loquentes audiamus.

Dicunt nonnulli, se puluerem exhibuisse, nec tamen vidisse profligatos morbos. *Alij* dicunt, in nonnullis ægrotantibus iuuamentum quidem attulisse, in aliis vero tormina excitasse. *Alij* morbos hoc anno suapte natura salubres fuisse, & qui sua sponte, quolibet etiam minimo auxilio soluti fuissent. *Alij* se hucusque sine puluere medicinam fecisse, sic etiam in posterum facturos. *Alij* pulueris vsu veterum præcepta, & vniuersam medicinam huc vsque rite, legitime, & sancte vsurpatam funditus euerti; vt mirandum non sit, si in Xenodochio Florentino, in quo ex Serenissimi Magni DVCIS mandato pulueris vsus intromissus fuerat, nunc dimissus iam sit. Ad hoc autem, vt demonstrent puluerem hunc medicinam destruere, pluribus vtuntur argumentis; longum esset singula persequi; quare nos, quæ maioris momenti esse videbuntur, vel saltem ad quæ cætera quoquo pacto reduci posse videntur, duntaxat afferemus.

Detractorum obiectiones. 1. 2. 3. 4.

Eorundẽ Argum.

Primum Arg.

Primum igitur argumentum, quod ab ipsis pro Achille habetur, vt in sequenti tabella pingitur, formari potest.

Purgatio in quib. morbis, & quãdo conueniat.

Morbi vel sunt
- Acuti, qui vel sunt
  - sine inflãmatione
    - In istorum (h) principiis non esse purgatione (h) vtendum) nisi materia (h) turgeat, raro autem turget) quia materia (h) est cruda, quo tempore aliquid bene (i) euacuare est (i) impossibile; probant & Hipp. (h) & Gal vt vniuersus fere Medicorum chorus: si quidem oportet (i) coctionem præire, subsequi (i) vero discretionem, & postea (i) euacuationem, vt bona (i) sit crisis.
  - cum inflãmatione
    - (k) Viscerum generatim
      - In his etiam haudquaquam (k) à principio purgationem esse adhibendam aperte docent Hippocrates, (k) & Galenus, & vniuersa Medicorum schola, tum propter rationes, quas (k) Hippocrate in littera adduxit; tum vel maxime, quia materia collecta, & in pacta in inflammatione non cedit medicamento.
    - Iecoris speciatim
      - In hac etiam (l) Gal. & alij omnes Græci, Arabes, & Latini monent in principio nullo pacto pharmacum exhibendum, tum, propter iam dictas rationes; tum, quia magis, magisque irritaretur inflammatio.
- Longi
  - In his vero coctionem semper expectandam esse, (m) Galenus 1. *aphorism.* 24. expresse præcepit.

h 1 *aphor.* 22. 24. 4. *aphor.* 10. 1. *de crisib.* 6. *de toti.* *morbi têp.* 2. 2. *in pri.* *preti.* 37. 2. *acut.* 11. 4. *acut.* 21. 22. 38. i 4. *aph.* 22. k 4. *acut.* 21. 22. l 13. *meth.* 11.

Quæ

Quæ quidem omnia, si vera sunt, provt verissima esse, nemo inficias ire potest, quando & rationibus, & authoritatibus confirmata sunt. Ergo necessario fatendum erit, in morborum principiis nunquam pulverem hunc habere posse locum, nisi quando materia turgeat, quod raro admodum fit.

Alterum argumentum est. Si purgatio per talem pulverem in omnibus morbis humoralibus adhibenda esset: ergo nunquam Hippocratis & Galeni sentẽtię locus in Medicina exercenda dabitur, quandoquidem in dictis morbis fere semper materia vel turget, vel vrget, & consequenter receptissimum illud oraculum vanum, & superfluum erit. *2. Argu.*

Tertium argumentum. Medicus est naturæ minister, & æmulus, teste Galeno 2. 1. *epid.* 45. 51. *in præception.* 28. *de art. medici.* 87. ipsamque bene operantem semper imitari debet, 1. *aph.* 21. At vero per Galenum, 4. *aph.* 22. *quo in tempore à caussis quidẽ morbum facientibus natura grauatur, adest autem cruditas humorum; tunc aliquid bene euacuare est impossibile: si quidem oportet coctionem præire, subsequi vero discretionem, & postea euacuationem, vt bona sit crisis.* Ergo neque Medicus, dum non est cocta materia, nec discreta, quicquam moliri debet, quia non habet naturam adminiculantem, febres adaugeret, ęgrotantis vires magis magisque debilitatas redderet, aliaque praua symptomata induceret. *3. Argu. Medicus est Naturæ minister, æmulus, imitator. Natura quando vtiliter vacuet.*

Quartum argumentum est; *In accessionibus abstinere oportet*, Hipp. 1. *aph.* 11. & 19. Galeno, & aliis authoribus consentientibus; At per vos, puluis iste in accessionibus exhibendus est; Ergo receptissimum illud præceptum haudquaquam seruabitur. *4. Argu. In accessionibus esse abstinendum.*

Quintum arg. Plethoræ, & febriū putridarū remedium saluberrimum

Quintum. *Præsidium respiciens è directo primo, & per se plethoram est sanguinis missio* per Galenum 2. *aph.* 8. 6. *aph.* 31. & 47. & sexcentis in locis: immo 11. *meth. cap.* 15. dixit; *Saluberrimum est in febribus venam incidere, non continentibus modo, verum etiam a iis omnibus, quas putrescens humor concitat.* Addo etiam eundē Galenum 2. *acut.* 11. cōparando (quemadmodum retro dictum est) sanguinis missionem cum purgatione per pharmacum; illam extulisse tanquam securius præsidium, hanc vero depressisse, tanquam minus tutum. Igitur purgatio dimittenda, & eius loco venæ sectio substituenda.

Purgatione, an venæ sectio sit præstātior.

Sextum arg. Lactentibus, & prægnantib⁹ purgationem non conuenire.

Sextum: Quia purgationē per huiusmodi pulverem diximus conuenire etiam pueris lactentibus. Contra est Hippocrates; 5. *in 6. epid. text.* 35. quippe qui expressissimis verbis *elaterium* interdicit pueris: & Galenus *in commentario* non solum *elaterium*, verum etiam *scammonium*, *tithymallum*, & *Elleborum.* Quamobrem infantulis non erit vllo pacto iste puluis exhibendus. Huc accedit, quod iidem Authores 4. *aphor.* 1. 5. *aph.* 29. 3. *in* 1. *epid.* 30. prohibent, vtero gerentibus purgationē per pharmacum infra quartum mensem, & vltra septimum: &, si eam admittunt, id faciunt duntaxat, si materia turgeat: nos autem diximus indiscriminatim, & indifferenter quolibet grauiditatis mense pulverem posse tuto exhiberi.

Septimū arg. Purgātia esse calida Puluerē calidum.

Septimum nonnulli addunt. Medicamenta omnia purgantia esse calida, id, quod Galenus apertissimis verbis indicauit, vt vel alibi, ita vel potissimum *primo aphorismorum, Commentario* 24. 2. *de alimen. fac.* 11. & etiam acria. Quapropter si puluis iste purgādi vi præditus sit, calidus, vt sit, necesse est. Et si ca-

ſi calidus, qua fronte in morbis acutis vſurpandus, qui calidi ſunt, & à quibus febres 1.*aph.*7.7.*aph.*19. 5.*aph.*30. inſeparabiles exiſtunt, quæ ſimiliter quatenus febres, 1.*aph.*24. & ſui ratione nõ calefaciẽtibus, neq; exiccantibus, ſed maxime contrariis, hoc eſt, humectantibus, & refrigerantibus egent? *Febres à morbis acutis inſeparabiles.*

Ad octaui argumenti conſtructionem, nonnullis anſa data eſt ex eo, quod viderint nos deiectum erigere animum eorum, qui puluerem noſtrũ formidantes, tanquam medicamentũ nimis igneum, ipſis demonſtrando puluerem hunc, ne dum calidum, ſed potius frigidum eſſe his rationibus; etenim ſi calida ſunt illa per Galenum, 4. *de ſimplic. medicamentorum facult.* quippe quæ, vel valde odorata ſunt, vel dulcia, vel ſalſa, vel amara, vel acria. Profecto cum puluis iſte & odore careat, neque ſit dulcis, non ſalſus, non amarus, non acer; ex neceſſitate ſequitur, non calidum, ſed frigidum eſſe. Huc accedit, quòd puluis iſte nihil aliud eſt, quam cinis quidam ex vſtione Antimonij, Scammonij, & fæcis vini. Iam vero cineres omnes Galeno authore 4. *ſimpl.* 3.8. *ſimpl. cap. de cinere* 9. *ſimplic.* 1.) *dummodo ab eis, aliquid veluti fomes quidam igneus, ἐμπύρευμα Græci vocant, per exiguas partes diſperſum, auferatur) terreni ſunt, ac frigidi.* *Octauum arg.* *Puluerẽ frigidum eſſe demõſtratur.* *Pulueris deſcriptio.* *Cinis calidus ne, an frigidus exiſtat.*

Docens poſtmodum Galenus, quomodo fomes ille auferatur, dicit, *ſi cineres aqua macerentur, ſi enim aqua per quædam corpora modice rara coletur, fit, vt calidæ acreſque partes vna auferantur, reliquumque quod eſt, non amplius calidum ſit, nempe quod igneas ſuas particulas in aquam (lixiuium poſtea dicitur) depoſuerit.* At vero præter hunc modum auferendi ex cineribus calidas, acresque partes Chymici ſuis *Lixiuiũ quomodo fiat.* *Acrimonia quo-*

modo à medicamētis auferatur.

amolitionibus & alium machinati ſunt, nimirum per vſtionem cum ſale nitro, vel fumo ſulphuris.

Etenim quando à medicamento aliquo acrimoniam demere in animo habent, modo, quo dictum eſt, eo vſque ipſum igne comburunt, quo vſque acrimoniam deponat. Voti autem compotes reddi docet rerum magiſtra experientia: ſi quidem guſtu percipiũt, medicamentum ex toto acrimoniam perdidiſſe: quod ſi acrimoniã adhuc retinuerit, ſignum eſt, medicamentum non recte paratum eſſe. Vnde (quod obiter dictum ſit) Gerardus Tanius Florentinus, Sereniſſimi noſtri Pharmacopola, qui de illius mandato iudicium ferre debebat, vtrum pharmacopolæ, qui puluerem parauerant, bene, an male id præſtitiſſent, præter guſtum ad hanc rem determinandam nulla alia regula vſus eſt; in quo enim puluere acrimoniam percipiebat, ipſum rejiciendum; in quo vero nullam, retinendum. Hæc tamen nihil officere, nihil obſtare dicunt Aduerſarij, qui puluerem calidum eſſe putant. Vtuntur autem ad hoc demonſtrandum his Galeni verbis; *9. ſimp. 1. ſane combuſtorum omnium nullum plane eſt frigidum: relinquitur enim in illis veluti* ἐμπύρευμα, *hoc eſt, ignitio quædam, nam ita vocabat Ariſtoteles*, hæc Galenus.

Puluerē calidum eſſe, quid oſtendere videatur.

Sed poſſent hoc idem confirmare ex ſententia Ariſtotelis; quippe *ſecundo de part. anim. cap. 2. in fine*, ita ſcriptum reliquit. Aduſta fere omnia aliquid habent caliditatis, vt calx, cinis, ſedimenta animalium, &c.

Nonum arg.

Nonum. Sunt etiam nonnulli, qui puluerem hunc

hunc contemnunt, ac despiciunt, hac ducti ratione. Syluam, inquiunt, habemus medicamentorum, tam flauam, quam atram bilem, & pituitam, tam tenues, quam crassos, tam calidos, quam frigidos humores electiue ducentium. Igitur si istis *Tartarum* quoque insuper addamus, siue pro correctiuo (vt dicunt,) siue pro adiuuatiuo, non deerunt medicamenta, quibus passim vti poterimus ad ægritudines humorales pariter tollendas, non aliter ac fit de puluere proposito: etenim si *senæ* verbi gratia, vel *epithymo Tartarum* coniungamus, nonne medicamentum in manibus habebimus ad humorem melancholicum educendum? ita si *rhabarbaro*, vel *agarico* idem *Tartarum* addamus, nonne medicamentum effingemus ad bilem, & pituitam contrahendam?

Pulueres alij vtriq affingi possint.

His nouem argumentis ego decimum adnecto, quod ex pulcherrimo Aristotelis loco, 1. *sect. Problem.* 43. quasi thesauro depromsi. Disputans longo progressu summus ille Philosophus (quem tanquam naturam ipsam loquentem admirari, & audire tenemur) de medicamentorum purgantium natura, & facultate; summa cum ratione demonstrat, ad hoc, vt medicamentum aliquod purgare dicatur, duas in ipso, vt simul conspirent, conditiones, operæ prætium esse: *altera* est, vt illud à calore nostro nulla ex parte concoquatur; *altera* vero, vt facile diffundi, ac dispergi per venas possit: ea enim, quæ nullo pacto à calore natiuo vinci possunt, vbi à ventribus effunduntur, & per venas, & per semitas easdē feruntur; quibus permeat cibus; mox vero (inquit Aristoteles) cum nihilo cōcoqui potuerint, sed victrice perstiterint poten-

Decimū arg.

Purgantium natura ex Aristot.

tia, relabuntur, & quæ sibi obsistunt (oh pulcherrimum dictum, & tanto Philosopho dignum,) secum detrahunt: quæ res purgatio vocitatur. Hoc posito infert Philosophus, *æs vero, & argentum, & cætera generis eiusdem*, hoc est (ex communi omnium sententia) metallica omnia medicamenta, quale est, nemine refragante, nostrum Antimonium, & *si concoqui à calore animalium non possint, & cõsequenter altera ex duabus conditionibus prædita sint: tamen quòd resolui à ventribus, & venas permeare nequeant*) & erat altera in chatarcticis necessario requisita conditio) *purgandi vim non obtinent.* Cum itaque *Antimonium* nostrum in metallicorum Medicamentorum censum irrepserit, de Aristotelis sententia, forti ratione firmata, è purgantium numero merito erit funditus delendum.

Metallica vtrum purgandi vi prædita sint.

Vndecimũ arg.

Postremo, antequam propositorum argumentorum exitum explicare aggrediamur; scrupulum quendam tenuissimum, qui adhuc residere videtur, nullo pacto occultandum esse decreuimus; dicere enim aliquis posset. Si puluis iste (quemadmodum retro demonstrauimus) est quidam cinis: ergo siccandi vi non poterit non esse preditus. Iam vero si talem habet naturam, quanam ratione in febribus locum habere poterit, in quibus humida esse exhibenda Hippocrates 1. *aphorism.* 16. palam præcepit? Et rursus qui fieri poterit, vt corporis nostri vires non euertat, ad depopuletur, si caloris natiui pabulum, quod est humidum radicale vocatum, absumit? 4. *aphorism.* 37. calidum autem innatum ex Hippocratis 1. *aphorism.* 15. 4. *aphor.* 37. & Galeni sententia dicitur natiuus spiritus: quin potius per eosdem 5. *in* 6. *epidem.* 5. natura, & ani-

Puluis vtrũ siccãdi vi praditus sit.

Vtrum in febribus locũ habere possit.

Vtrũ vires prosternat.

& anima nihil aliud est, quam calidum innatum, vel calor innatus, qui ab initio animal informat, *aphor.* 15. postea auget, atque ad mortem vsque nutrit.

Hæc sunt, vel saltem ad hæc reduci possunt argumenta potiora, quæ pulueris vsum calcitrare, ac respuere videntur, quæve nonnullos cogunt, vt ipsum pro nihilo habeant. Sed quam vana, commentitia, futiliaque sint, in *sequenti postremo capite* (Deo fauente Maximo) demonstrabitur.

APPENDIX AD CAPVT SEXTVM ANTECEDENS:

IN QVA NOVA PROPONVNTVR Argumenta, quibus nonnulli huius pulueris vsum refellere conantur.

Noua Aduersariorum argumenta. Primum argumentum. Vtrũ medicamenta subductoria vsitata eosdem effectus, quos hic puluis præstent. 2. Vtrum hic puluis aliquid de Medicinæ præstantia deroget.

RÆTER argumenta,& rationes iam propositas, doctissimi quidam viri multas excogitarunt,quæ(vt ipsi arbitrantur) non modo probabili argumentatione, sed etiam necessaria Mathematicorum ratione concludere videntur,puluerem hunc,ne dum retinendum, sed dimittendum, & in vltimas terras amandandum,

Primum quidem;quod effectus mirandos,quos ex blanda pulueris huius purgatione partim viderunt,partim audierunt,dicunt medicamenta quoque,siue lenientia,siue soluentia,quibus passim vtimur, præstare etiam posse.

Deinde vero; quod pulueris istius vsus experientia,non ratione adinuentus, Medicinæ dignitatem; atq; existimationẽ, quæ ratione,ac methodo parta est, offendit, violat, ac perdit, vnde Ars for-

sordida, ac sine honore nunc redditur.

Tertio; quod constat apud omnes, medicamenta composita in vsum non esse accipienda, nisi facta fermentatione: vnde cũ Galeno fatentur omnes, Theriaca non esse vtẽdum, nisi vbi exacte cocta, ac perfecta fuerit. At puluis iste componitur (vt *primo* statim *capite* dictum est) ex tribus, vel saltem ex duobus. Igitur ad hoc, vt rite, & legitime tali medicamento vti valeamus, fermentationem, vt prius recipiat, expectare debemus. Iam vero pulueres aridi, ac sicci fermentationi subiici posse, intelligentiæ nostræ vim, ac notionem omnino fugit.

3. In Medicamentis vtrũ fermẽtatio sit necessaria.

Pulueres fermẽtationẽ recipere nõ possunt.

Quarto; quod puluis iste componitur ex diuersis, immo contraria facultate præditis medicamentis, quorum alterum alterius vires impedit, ac destruit.

4. Medicamenta ex cõtrariis cõposita vtrũ se in agẽdo impediant.

Quinto; quod experimento constet; eos, qui pro expurgando corpore Antimonio vtuntur; tẽporis progressu affatim syncope interceptos maximo cruciatu vitam perdidisse.

5. Antimonio qui vtuntur, syncope vitam finire.

Sexto; quidam viri celebres, & clari sic syllogizantur: *Quod est omnium medicamentorum purgantium maxime iners, & inefficax ad agendum, non purgat, aut curat cæteris iucundius, citius, tutius: Sed eiusmodi est puluis propositus, Ergo &c.*

6. Vtrum alia medicamẽta purgãtia citius, tutius, & iucũdius quã puluis agãt.

Propositio ex se constat. Assumptio probatur.

Quodlibet aliud medicamentum purgans est calidum ex Galeno. 1. *aphorism.* 24. 2. *de alim. fac. c.* 11. Puluis vero est frigidus, & siccus. Ergo quodlibet aliud est actiuius & efficacius, cum calidum, & frigidum ita sint qualitates actiuæ, vt calidum sit actiuius, quam frigidum; & quatenus humidum,

Inter quatuor qualitates quæ sint magis actiuæ.

ac ſiccum agunt, licet ſint qualitates paſſiuæ, hu-midum eſt actiuius, quam ſiccum. Ergo omni ex parte puluis eſt medicamentum maxime iners, & inefficax ad agendum.

7. Ad idē probandum. Septimo ſic arguunt; *quod curat, & purgat tutius, citius, & iucundius, fluere facit humores plus cæteris: Sed hoc non præſtat puluis. Ergo &c.*

Propoſitio probatur, propter hoc enim ante exhibitionem purgatiui medicamenti conamur fluidos humores reddere; vt medicamenta citius, iucundius, ac tutius purgent, & curent. Aſſumptio probatur; quia fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, & humores ipſos fluidiores reddit. Puluis autem, vtpote frigidus, & ſiccus, ſua frigiditate, & ſiccitate contrahit meatus, & obſtruit, & humores ipſos conſtipat, denſioreſq; reddit; & ideo ineptos ad fluxum.

Purgātia exigunt humores fluxiles, & meatus apertos. *Puluis vtrum vtrumque impediat.*

8. Vtrum Scammonium nostro modo præparatum ſit cinis. Poſtremo dicunt, *Scammonium præparatum modo propoſito, non eſt cinis. Ergo falſo ſupponitur, frigidum & ſiccum, vt cinis.* Antecedens probatur, cinis fit combuſtione ignis. At *Scammonium* ſic præparatum non igne, ſed fumo præparatur.

Fumus quid. Nec dicas, fumum talis naturæ (id eſt, ſulphuris) comburere; tum, quia fumus etiam ſulphuris eſt euaporatio aquea, quæ excepta operculo abit in aquæ guttas, & rorem; vnde non poteſt torrere, vel comburere, ſed ad ſummum elixare; & per elixationem non fit cinis. Tum, quia cinis calefactus non colliquatur; non vnitur in maſſam igni ſuperpoſitus, non euaporat fumum: vtrumq; vero præſtat *Scammonium* dicto modo paratum, vt qui ſic ſyllogizari dignati ſunt, periculum fecerunt.

Cinis quomodo fiat. Eius proprietates

Quæri

Quem finem, & exitum habeant argumenta proposita.

Cap. VII.

Rationes, & argumenta, quibus nonnulli ad pulueris nostri vsum improbandum vtuntur, vel vti possent, iam in *proximo præcedenti capite* adducta fuerunt. Reliquum nunc est, vt illorum exitu (quo ad per nos fieri poterit) efficacius explicetur, ad hoc, vt non modo salutis humanæ studiosi, verum etiam & Auditores nostri, & ij, quorum authoritate, ac nutu hæc qualiacunque sint, scriptis obsignare coactus fui, agnoscant, iure ne, & vere, an iniuria in Medicina locum habere possit. Eo autem ordine argumentorum solutio explicabitur, quo ipsa proposita fuerunt. *Occasio scribēdi.*

Verum antequam id præstemus, illud prius supponendum, & statuendum est, quod viam apertam, & directam nobis monstrabit, & satis iter tutum ad difficultates omnes superandas præbebit: nimirum, vt, si pulueris huius beneficia percipere velimus, necesse est, vt ea lege sit paratus, qua *supra* diximus, vtque in illius exhibitione illa seruentur, quæ seruanda monuimus: alioquin, si eas vtilitates, quas expectamus, non afferet, minime mirandum esset. Quibus quidem hunc in modum constitutis ad argumenta dissoluenda me conuerto.

Iis, qui dicunt, se puluerem exhibuisse, non tamen vidisse profligatos morbos, & rursus in nonnullis ægrotantibus iuuamentum attulisse, in aliis vero tormina excitasse. Respondeo. Si voti compotes isti facti nō sunt, id non medicamenti vitio dā- *Obiectionibus detractorū satisfit. Responsio ad 1. & 2.*

dum eſt; ſed, vel, quia male paratũ fuerit, vel quia æger ad purgationem non bene diſpoſitus; vel quia non iuſta doſi exhibitum; vel non toties, quoties
Art.3. neceſſarium erat. Iis vero, qui aſſerunt; morbos hoc anno fuiſſe leues; nil aliud dicam, niſi quod aliqui nihilominus periere, & poſteaquam perierunt, pro certo habendum eſt, eorum morbos non fuiſſe leues, vt ipſi fingunt; immo (ſi dicere fas eſt) adhuc fortaſſe ſuperſtites eſſent, ſi noſtro puluere eis occurſum ante fuiſſet, quemadmodum iis
4. contigit, qui eo, veluti decet, vſi fuerunt. Alij, quibus placet vti medicamentis hucuſque vſitatis; velim, vt recordentur, Galenum præter Hippocratis medicamenta multa alia, & à ſe ipſo, & ab aliis poſt Hippocratem excogitata, fœliciter vſurpaſſe: Arabes rurſus multo plura addidiſſe: & Latinos nõ paucis præſidiorum generibus medicinam ditaſſe; Medici a.cordati tantum abeſt, vt illa negli-
5. gant, quin potius ea paſſim adhibeant. Iis, qui putant pulueris noſtri vſum medicinam euertere, ſic reſpondendum eſt. Demonſtrent; quæſo, nobis vnum, qui puluerem acceperit ea lege, qua accipiẽdus erat, qui perierit. Demonſtrare nõ poſſunt; qui ergo medicinam deſtruit? Quod ſi in Xenodochio non amplius exhibetur; id fit, non quia illius vſus pernicioſus viſus fuerit, minime vero; ſed quia cum ad Sereniſſimi aures perueniſſent innumera illa, ac propemodum infinita pulueris experimenta *capite ſecundo* iam propoſita, vt illa magis certa, comprehenſa, percepta, rata, atque firma fore cognoſceret, mandatum illud dedit: Vbi vero coram perIlluſtri, ac Reuerendiſſimo Domino Petro Strozzæ S. D. N. à Secret. epiſtol. Viro

Am-

Amplissimo, & aliis primariis aulicis sibi renunciatum fuit, experimenta illa esse constantia, ac verissima;hoc Sereniss. Clementissimęq; altitudini satis fuit: statimque pręcepit, vt in Senensem oram maritimam magna pulueris ita parati quantitas mitteretur; adhoc, vt illius plagæ incolæ *tuto, cito, & iucunde* ab humoralibus ægritudinibus sanari possent. Nunc ipsorum argumenta, degustare incipiamus.

Ad primum; Validissimum est certe, negari non potest huiusmodi argumentum, si secundum corticem dũtaxat consideretur, vtpote quod authoritatibus, & rationibus, fultum sit: verum, si eius medullas penetrare voluerimus; quemadmodum ratio expostulare videtur, proculdubio luce clarius patebit, allatas authoritates, & rationes, ne tantillum quidem detrahere salubritati, præstantiæ, & efficaciæ nostri pulueris. Nam præter *turgentiam*, quam Aduersarij admittunt exigere purgationem à principio, licet materia sit cruda, adest etiam *vrgentia*, quam nos ex Galeno *de totius morb. temporib.* 2. cum aliis præstantissimis Viris collegimus, quæve maiorem purgationis celeritatem expostulat, quam turgentia, quemadmodum supra in *tertij capitis calce* demonstrauimus; neque est, quod inutiliter nunc repetatur. Quæ quidem omnia si coegerunt Hippocratem, & Galenum ad purgationem in principiis morborum adhibendam, cruda existente materia, cogere quoque & nos debent ad purgationem, maxime vero per puluerem hunc nostrum, quippe qui non est adeo vehemens medicamentum, veluti erant illa, quæ ab Hippocrate, & Galeno passim vsurpabantur.

Primi arg. Resolutio.

Vrgentiã quã Turgẽtiã magis expostulat purgationem.

Obiectio, Vtrum in morbis lõgis conueniat purga. à prin.

Verum hic forte obſtabit aliquis dicens ex Galeno 1. *aphoriſm.24. in longis morbis expectandam eſſe coctionem.* Itaq; neq; purgatio per noſtrum puluerem, neque per pilulas Galeni 1.*catatop.2. lib.de remed.paratu facil.* 6. in alopecia laborantibus erit adhibenda à principio, quia ſunt morbi longi.

Solutio.

Eſt quidem profectò magna hæc dubitatio, & quæ iam diu multos torſit, torquetque. Cui tamen hac diſtinctione ſatisfieri poſſe arbitramur; nimirum ratione humorum firmatorum coctionem expectandam eſſe; at non firmatorum ratione, minime. Quæ res melius percipietur, ſi firmati humores cauſa continens, vel coniuncta, & non firmati cauſa antecedens nominentur. Nam in morbis longis ratione cauſæ coniunctæ (ſic enim eam appellant) concoctio eſt expectanda; ſed ratione cauſæ antecedentis (ita enim dicitur) nequaquam expectandam eſſe, credimus. Et propterea Galenus in morbo longo pilulas, & illas quidem validas ad purgandum adhibet: Et nos illius exemplo puluerem noſtrum, quia ſcilicet ad cauſam antecedentem reſpicimus.

Coctio in quibus humoribus ſit expectanda.

Cauſa antecedens, & coniuncta quæ.

2. arg. ſol.

Pro alterius argumenti ſolutione dicimus, aphoriſtica illa præcepta locum habere extra turgentiam, & vrgentiam, vt in humoribus firmatis. 4. *acut.*76. Præterea vera eſſe de illis medicamentis, quibus paſſim Veteres illi vtebantur, 2.*acut.*11. 4. *aph.*13.14.15.5.*aph.*1. quæ erant Elleborus, *elaterium* 5. 6. *epid.* 35. *euphorbium*, peplium, 2. *acut.*11. *Auic.l.3.f.13.tr.1.c.36. ſcammonium* (ſed non arte noſtra paratum) *tithymalum*, & huiuſmodi; quę quidem omnia valde calida exiſtunt, 1. *aph.*24. 2.*de alim.fac.*11. & ſicca, & inſuper venenata, *quæ ve ven-*

Concocta medicanda quomodo ſit intelligẽdum Veter. Medic. qualia, eorũ noxa.

trem, præſertimque os ipſius, quod maxime tum neruoſum, tum ſenſile exiſtat, affligant, lædantque. Hęc autem omnia à puluere noſtro procul abſunt, vtpote qui frigidus ſit, neque naturæ noſtræ admodum inimicus, quandoquidem cum exigua moleſtia munere ſuo fungitur, quemadmodum quotidie videmus.

Tertij arg. Solutio.

Ad tertium. Reſpondeo, ſicut alij quoque præſtantiſſimi Interpretes reſpondent. Natura, quando eſt à maximo morbo oppreſſa, ita vt non poſſit ordinate procedere, tunc non præcedente coctione ad expulſionem inſurgit, vt in epilepſia, & apoplexia paſſim fieri videmus, & veluti in Metone, 3.1. *epid.* 24. in muliere trimeſtri, 3.1. *epid.* 30. & in Pericle 33. *epid.* 77. contigiſſe, monet Galenus; qui omnes morbo exiſtente crudo ſine ſignis coctionis iudicati fuerunt. Oh quid ad Galenum in *quarto illo aphoriſ.* 10. *Comment.* 22. Dicunt nonnulli, Galeni ſententiam eſſe veram *vt plurimum.* At (parcant nobis) talis reſponſio non placet. Quare dicendum, Galeni ſententiam eſſe intelligendam de perfecta vacuatione, & de perfecta criſi, quæ fieri non poteſt, niſi præceſſerit naturæ victoria. Quod ſi illi Hippocratis ægroti iudicati fuerunt, morbo exiſtente crudo, criſis tamẽ in eis (ſi recte animum, & oculos conjiciamus) non fuit perfecta; ac proinde eorum, quæ remanſerunt, maturatione, & expulſione indiguerunt. Verum, ſi hæc reſponſio non arridet; dicẽdum, Galenum *in quarto illo aphoriſmorum* 10. *commentario* 22. loqui de criſi, quam natura ex ſe molitur. Iam vero ſi Medicus naturæ auxiliator eſſe debet, quemadmodum debet; ad hoc, vt fœlicius & celerius natura cri-

Naturã, quãdo eſt à magno morbo oppreſſa, nõ ordinate procedere. Probatur exemplis ex hiſtoriis. Epidemicis. Criſis aliquando viſa ſine ſignis coctionis, morbo exiſtente crudo. Obiectio. Solutio. Criſis vel eſt perfecta vel imperfecta. Criſis à natura, & à Medico. Medicus naturæ auxiliator.

ticum suum opus perficere valeat, à principio manus suas auxiliares apponere debet, puluerem nostrum, vel aliquod aliud (veluti alij cordati Medici faciunt) blandum medicamentum exhibens, materiam minorare iuxta illud Galeni; 2. *aphorism.* 29. *vt crises citius eueniant, melius est in principio vacuare, quo minorem factam materiam facilius natura possit concoquere.*

Minoratio materiæ cur à principio conueniat.

Ad quartum, in quo non paucis magna vis videtur esse, ad pulueris vsum improbandum, accedo. Equidem (ingenue fateor) quotquot Hippocratis codices, quotquot eiusdem Interpretes habere potui (habui autem complures, & Græcos, & Latinos) omnes cum verbis, tum sententiis consentientes, conspirantesque inueni; in illis aphorismis 1. *aphorism.* 11. & 19. Sapientissimum Senem duntaxat de alimento verba facere, non de medicamento purgante; sonant enim verba, (*nam cibum dare nocuum est*,) non dicit medicamentum: Quare quod Hippocrates hic loquatur de medicamento purgante, istorum est purum, integrum, liquidumque, nullo referente, commentum. Oh dicunt ipsi; si in accessionibus ab alimento abstinendum est; ergo multo magis à medicamento purgante. Negatur similitudo, & consecutio: & ratio negationis inde petitur; quod, si videamus rationes, propter quas cum Galeno *in commentariis illorum aphorismorum* cæteri omnes ex Hippocrate præcipiunt, in accessionibus à cibo esse abstinendum, proculdubio, si cæci non erimus, luce meridiana clarius perspiciemus, esse quidem à cibi oblatione tunc desistendum, at non à pulueris exhibitione. Dicit igitur, & bene Galenus cum cæteris

Quarti argum. Solutio.

In accessionibus vtrũ non solum à cibo, verũ etiam à medicamento sit abstinendum.

Obiectio.

In accessionibus cur à cibo sit abstinendum.

teris illius loci Interpretibus, in accessionibus naturam ab humoribus grauari, ac pene suffocari: vnde si cibum offeramus, magis magisque illam grauabimus; ac suffocabimus. Addunt etiam (& merito quidem) nonnulli; per cibi oblationem in accessione causam morbificam augéri. Accedit, quod Galenus *De venæ sectione aduersus Erasistr.* 4. expresse monet, naturam haudquaquam impediendam, dum propria obit munera, sed iuuandam. At in accessione, eodem Galeno authore, 1. *aphorism.* 7.8. natura est in pugna, & variis afficitur perturbationibus, totaque in coquendo morbo, & causa particularis accessionis proxima expellenda innititur. Iure igitur (& illo quidem optimo) concludere potest Galenus ibidem non esse (quemadmodum sapientissime præcipit Hippocrates) tunc distrahendam per cibi oblationem.

Pulueris exhibitio in accessionibus quot & quæ beneficia afferat.

Modo videamus, quæso, vtrum pulueris nostri exhibitio in accessionibus huiusmodi mala, & incommoda, immo etiam (vt dicunt Aduersarij) multo maiora afferat, nec ne. Si in accessionibus natura grauatur, ac pene suffocatur; & blanda per nostrũ puluerem purgatio tunc administrata naturam à sarcina, & à suffocationis periculo vindicat, relaxat, & liberat: quinimo humores foras educẽdo est in causa, ne ferãtur, vel ad partes principes; vel principibus consentiẽtes: ex quo paroxysmi fit abbreuiatio, nec non totius etiam febris (quemadmodum sexcentis iam experimentis factum vidimus,) vel ablatio, vel saltem non exigua lenitio. Præterea, si in accessione ex cibi oblatione materia morbifica augetur: contra ex purgatione per nostrum puluerem minuitur. Tandem, si natura

non est impedienda à suo munere, sed iuuanda; & purgatio per hunc puluerem non modo impedimentum naturæ non affert, immo potius iuuamentum; & ratio est, quia si in accessione tota in causa particularis accessionis proxima expellenda innititur, quemadmodum innititur, postea quam in accessionibus iudicationes fiunt; 1.*de diebus decret. cap.*7.& puluis noster tunc datus hanc naturæ expulsionem iuuat. Oh ergo id etiam præstare poterunt cætera medicamenta subductoria, quæ vsque ad hanc diem vsurpata fuerunt.

Obiectio. Medicamenta alia subductoria vtrũ conueniant in accessionibus.

Solutio. Medicamẽta subductoria sunt duorum generum.

Non valet similitudo; propterea quod medicamenta dicta, vel sunt lenientia, & hæc in accessione locum non habent, quoniam cum ex parte quadam constent, quæ in alimentum posset conuerti, illas noxas in accessione afferrent, quas & alimentum parere *supra* diximus. Si vero soluentia, quæ apud Veteres erant in vsu; quia nimis calida 2.*de aliment.fac.cap.*11.1.*aph.*24.existunt, simulque acria, 2.*acut.*11. & magnam inferunt naturæ molestiam; ideo in accessione nullo pacto conueniunt. Quam quoque dictorum medicamentorum caliditatem, & molestiam respiciens fortasse Princeps eruditissimus Auicennas *l.*4.*f.*1.*tr.*2. *cap.*7.*bis.& cap.*38. mirandum non est, si prohibuerit à motione per huius generis medicamenta in die paroxysmi, seu periodi: tametsi, quando necessitas adsit, permittat, vt moueamus.

At audio sciolum aliquem dicentem, medicamentum subductorium exhibere in accessione refragari doctrinæ Galeni *lib. Quos, Quando purgare oportet fol.*88.*literis E. G.* ratione confirmatæ. Verum demonstret, quæso, talem Galeni doctrinam

sua

ſua ratione fulcitam. Reſpondet, eſſe *in libello, Quos purgare conueniat, quibus &c.* vbi hæc verba leguntur; *nam dum acceſſio infeſtabit, à ſuperioribus educes; vbi vero deſtiterit, quod intermiſſionem dicimus, ab inferioribus trahes.* Subdens poſtmodum rationem, inquit; *multis enim per acceſſiones vomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit, non paucis intermiſſione facta lotium, & aluus fluit.*

Dubitatio.

Vtrũ pulueris exhibitio in acceſſione ſit contra Galeni doctrinã.

Verum, amabo, ad meliorem mentem, voluntatemque iſte ſe conuertat. Nam mitto libellum illum, (quemadmodum apud omnes eſt in confeſſo) non à Galeno, ſed ab Oribaſio fuiſſe conſcriptum; ad quod credendum; illud nos adducere poteſt, quod neque in ordine ſuorum librorum, neque in catalogo de libris propriis talis libelli mentio habetur; neque in libris, qui vere germani ipſius Galeni exiſtimantur, vllibi talem ſententiam notatam, ni fallor, inueniemus: Sed rationem conſidero. Hæc de illis, duntaxat, acceſſionibus præciſe tenere videtur, in quibus vomitus excitatur, & ſanguis è naribus erumpit; non enim eſt vniuerſalis, neque extenditur ad alias omnes. Iam vero aliæ, quam plures reperiuntur acceſſiones, in quibus neque vomitus apparet, neque ſanguis erumpit: Quare ſaltem in his pulueri noſtro dabitur locus. Verum, neque ſi in illis etiam exhiberetur, in quibus vomitus adeſt, nocumentum adferret, minime vero propterea (quod veluti pluribus experimentis obſeruatum eſt) puluis iſte datus, quando natura ſui exonerationem per ſuperiora tentat, eiuſdem naturæ conatum, vomitum eliciendo, iuuat, & conſequenter non modo non incommodum, ſed potius non mediocre adiumentum illi affert.

Solutio.

Liber Quos, Quando, &c. vtrũ ſit Galeni partus.

Puluerẽ datum in acceſſionibus in quibus adeſt vomitus, iuuamentũ afferre.

Sãguinis fluxum è naribus, vel esse criticum, vel symptomaticum.

Et quod ad accessiones, in quibus sanguis è naribus erumpit, spectat, dicimus; talem sanguinis fluxum vel esse omnino criticum, & ægrotantem integre liberare, id, quod in febrium declinatione, coctionis signis præcedentibus, cum conferentia, & tolerantia, passim & fieri videmus, & Veteres obseruatũ reliquerunt; vel symptomatice in principio erumpere absque vlla ægrotantis conferentia, vel tolerantia. Si primo modo excernatur; nemo est, qui non videat, & ab euacuatione per hũc puluerem, & per aliud quodvis ingenium abstinendum esse; *quæ enim* (vt sæpe inculcauimus de sententia Hippocratis) 1. *aphoris*. 20. *iudicantur, & iudicata sunt integre, nec mouere, &c.* Quod si altero modo fiat: tunc, & quis est, qui non videat, esse ipsius multitudinem (pro quo quidem munere obeundo, non infimum, ne dicam, primum locum euacuationem per hunc puluerem sibi vendicare, jam demonstratum est) demendam; *leuata namque*, inquit Galenus 11. *meth*. 15. *quæ corpus nostrum regit, natura, exonerataque eo, quo, velut sarcina premitur, haud ægre, quod reliquum est, vincit.*

Puluis in quo sanguinis fluxu è naribus dandus sit.

At huius difficultatis, de qua pulueris detractores tantopere bachantur; & acerrime furiunt; hic finis esto.

Quinti arg. Solutio. Plethora duplex. Puluis in qua plethora magis, & in qua

Ad quintum respondeo, distinguendo de plethora; altera enim est à sanguine non putrescente, altera vero à putrescente. In illa non negamus (transeat,) licet in hac quoque puluis locum habere possit sua vacuatione, asserente Galeno 4. *de valet. tuend. cap.* 4. vbi venæ sectionis adsunt impedimenta, dejiciendam largius aluum esse; & rursus, quia eodem authore *lib. de plenit.* 10. fieri nequaquã

potest,

poteſt, vt ſanguis ſincerus vnquam reperiatur in venis (veluti *ſupra capite tertio* dictum eſt) magis conuenire ſanguinis miſſionem; at in altera aſſerimus magis purgationem per puluerem: & ratio eſt, quia per Galenum 2.*de differ.febr*.2.*&* 9.2.*de criſib*.6.*&* 12. vbi ſanguis putreſcit, vel ſupra modum aſſatur, ſecundum quidem partem ſubtiliorem omnino in flauam conuertitur bilem, ſecundum vero craſſiorem in atram. Iam vero iſte puluis ratione *Scammony* flauam bilem euacuat, ratione vero *Antimony* atram. Huc accedit, quod eodem Galeno authore, 5.*ſimpl*.15.3.*de temperam*. res, quæ putreſcunt, vel vruntur, mutantur ſecundum ſubſtantiam. Ergo, ſi ſanguis putrefactus naturam ſuam mutauit, & aliam adeptus eſt, non amplius eo indiget præſidio, quod prior illius natura exigebat, ſed alio, eo nimirum, quod expoſtulat altera natura, in quam ſanguis conuerſus eſt.

minus locum habeat.

Sanguis quando putreſcit, in quos humores conuertatur.

Sanguis putrefactus, quibus egeat præſidiis.

Ad ſextum. Diſtinguo de medicamentis ſubductoriis.

Sexti arg. Solutio.

Medicamẽta subductoria esse duorum generum.

Calidissima, & in quibus, vt dicebant Arabes, est venenositas, cuiusmodi erant illa, quibus Hippocrates, 2.*acut*.11. 4.*aph*.13.14.15. 6.*aph*.1.5.6.*epid* 35. & Galenus, vt *supra* diximus, vtebantur: talia autem sunt
- *Elleborus*,
- *Elaterium*,
- *Peplium*,
- *Euphorbium*,
- *Scammonium*,

sed aliter, quàm à nobis paratum.

Alia enim sunt Minus calida vel saltem mitiora, & in quibus nihil est veneni, vt
- *cassia*,
- *manna*,
- *myrobalani*,
- *tamarindi*,
- *sena*,
- *Epithym.*
- *rhabarbarum*,
- *agaricus*, & id genus.

Quæ sunt simplicia.

- *diaprunis*,
- *diacathol.*
- *diasena.*
- *mel.ros.solut.*
- *vel cum sacc.*
- *vel sine*,
- *syr.viol.sol.*
- & huiusmodi.

Quæ sunt composita.

Huiusmodi medicamenta partim ab Arabibus, partim à Latinis excogitata fuerunt. De quibus censuram faciens eruditiss. Mercatus *in lib. de morb. Mulier.* dicit *mannam, senam, epithy. cum cassia, & syr.ros.sol.* esse imbecillia: sed *rhabarbarum, agaricum, diacatholiconem, &c.* esse mediæ efficaciæ.

Qua

Qua diſtinctione ſtãte,ad argumentum reſpondemus. Medicamenta,quibus Hippocrates,& Galenus ad corpora expurganda vtebantur,nec pueſulis lactentibus,nec grauidis eſſe exhibenda,propter rationes, quas *in commentariis* Galenus ipſe affert,& eas nũc repetere non eſt neceſſe; Cõcedo. At ea, quæ ab Arabibus, & à Latinis proponuntur, & quorum vſum ſecuriſſimum eſſe, experti ſunt,& nos etiam quotidie experimur; tutò exhiberi poſſunt. Quamobrem cum Hippocratis; & Galeni venia & grauidis, & lactentibus medicamenta illa mitiora dare poſſumus. Ergo tanto magis puluerem noſtrum; quippe qui (veluti ab initio diximus) non nauſeam inducit, cum odore, & ſapore careat; neque magnam etiam moleſtiam, quia neque calidus eſt, nec venenatus, neque vehementer corpus exagitat, vel debilitat, neque vllum aliud incommodum affert. *Lactentibus & Grauidis, quæ pharmaca exhiberi poſſint.* *Puluerẽ & lactẽtibus & grauidis exhiberi tuto poſſe.*

Ad ſeptimum reſpondemus. Vidit, & guſtauit difficultatem hanc oculatiſſimus Galenus 1.*aph.*24. modumque ad eam ſuperandam nobis aperuit, dum inquit *non ob igneam febris caliditatem* (addere etiam poſſumus nos, *non ob acutorum morborum feruorem*) *purgationem ſuis medicamentis* Galenum, & nos per puluerem noſtrum adhibere, *ſed propter humores illam igneam febris*, & acutorum morborum *caliditatem efficientes. Quare maiorem oportet ex noxiorum humorum vacuatione fieri vtilitatem, quam id, quod neceſſario conſequitur ex purgantib. medicamentis detrimẽtum. eſt autẽ vtilitas maior, ſi abſq; moleſtia omnis humor noxius, & infeſtãs ſit euacuatus.* *7 Arg. ſol.* *Purgãtia quare adhibeãtur in febribus, & aliis morbis acutis.*

Præterea pulueris Detractores animaduertant, puluerem hunc haudquaquam calidum eſſe,

quemadmodum sæpe diximus, & *in octaui argumenti constructione* demonstrauimus. Quod si Galenus 1.*aph*.24. dicit, medicamenta omnia purgandi vi prædita esse calida; vltro id concedimus de illis, quibus ipse vtebatur: at puluerem hunc alterius esse naturæ, iam demonstratum est.

Purgant. omnia veterum esse calida, puluerem nostrum frigidum.

8. Arg. sol.

Ad octauum afferre possem pro responsione receptam quandam à nonnullis de medicamentis calidis distinctionem; videlicet; quædam reperiri
1. medicamenta calida, quippe quę caliditate *volatili* (sic enim eam appellant) sunt prædita, quamve, vbi primùm à calore nostro tractari incipiunt, statim amittunt, neque corpus nostrum recalfacere
2. apta nata sunt. Esse rursus alia medicamenta calida, quę caliditate fixa (ita nuncupatur ab ipsis) donata sunt; à qua nunquam denudantur, & vbi à calore nostro tractantur, eorum consopita, fixa caliditas in actum emigrat, atque adeo exit, vt nos abunde satis excalfaciant.

Medicamēta calida sunt duorum generum.

Iam vero puluis, de quo est disputatio, non in istorum medicamentorum censu est habendus, quę cum caliditate fixa prædita sint, nunquam ea spoliantur, ac proinde vere excalfaciunt: sed ex eorum numero existit, quorum caliditas volatilis fugiens euolat, neque excalfacere potest. Verùm, si cui hæc responsio non placeat, dicimus, vltima illa Galeni verba ne tantillum quidem caliditatis pulueri nostro frigido afferre; propterea quod mitto Galenum ipsum 3.*meth*.3.9.*simplic.de calcitide*. fateri, reperiri nonnulla, quæ tantum abest, vt per vstionem caliditatem adipiscantur, quin potius caliditatem, quam prius habebant, aliqua ex parte amittant, cuiusmodi esse dicit *ærugine͂m, misy*,

Vsta nonnulla caliditatem amittere; alia esse, quæ illam

missy, *& calcitim*, cuius etiam census *piper* existit, ex quo sal Chymice extractus multo temperatior pipere ipso existit; Sed consideremus, quæso, sales omnes artificiales, qui beneficio ignis conficiuntur, quos frigidos esse comperiemus, vt *sal ex omphacio, margaritis, corallis*, & similes. Et quod spectat ad Galeni locum *quinto simp.* Dicimus, ibi loqui de vna duntaxat, eaque simplici vstione: nos vero de multiplici, & eiusdem rei, & permixtæ cum aliis rebus: si quidem *Antimonium* & semel, & bis, & tertio igne examinamus, & ferro insuper, seu carbone ignito illius puluerem quaque versus, dum vritur, indesinenter versamus; ad hoc, vt ipsius ignis vis intus; & incute fomites illos igneos, seu particulas illas calidas per cineres dispersas penitus, & omnino detrahat, eripiat, auferat, dissipet; *ignis* enim (vt bene inquit M. Tullius *2. de nat. Deorum 57.*) *quocunque innasit, cuncta disturbat, ac dissipat.* Et insuper *Antimonium*, quod arte nostra paratur, non per se solum, sed vna cum sale nitro vritur.

adipiscuntur.

Sales artificiales frigidi.

Antim. quod nostrũ puluerem ingreditur, quãta diligentia parandũ sit.

Neq; caliditatem acquirere.

Ignis vim cũcta dissipare.

Huc accedit *Antimonium* ipsum suapte (omniũ consentiente authoritate) frigidi esse temperamẽti: at vero talia per vstionem Galeno authore *nono simp. cap. 1.* caliditatem acquirunt. Quare si forte fortuna *Antimonium* in primis duabus combustionibus caliditatem aliquam adeptum fuerit, in postrema totam amittet; postea quam, quæ calida iam sunt, igne tractata, caliditatem deponunt.

Antimonij temperamentum.

Neque obstant ea, quæ ex Aristotele *cap. 2. in fine*, adducta fuerunt, propterea quod nón loquitur Philosophus vniuersaliter de omnibus adustis, verum de aliquibus tantum: nam non dixit *omnia*.

simpliciter; sed *fere omnia.* Præterea non dixit; Adusta esse penitus, & absolute calida, sed quod *habent aliquid caliditatis.*

Obiectio. At illi rursus instant, dicentes; illud, *quod primo, & per se, & immediate aliquid præstare natum est, semper illud efficiet. Si ergo ignis primo, & per se, & immediate calorem afferre natus est; semper ipsum generabit, & semel, & bis, & ter, & quater.*

Solutio. Respondeo ego. Si patiens eodem modo semper se haberet in secunda, & in tertia vstione, quemadmodum in prima, illud, quod inducitur, in nuper allata obiectione, sequeretur. At vero patiens non semper in casu nostro eodem modo se habet; *Antimonium* enim in secunda; vel saltem in tertia vstione non est amplius paratum ad recipiendam nouam caliditatem, quandoquidem 2. *de Anima, text.* 16. receptio quælibet à recipiente recipitur per modum recipientis; & per consequens *Antimonium* in secunda, & tertia vstione nouam caliditatem non adipiscetur.

Recipiens recipere per modũ recipiẽtis.

Noni arg. Solutio. Ad nonum respondeo. Nos haudquaquam negare; quin alia insuper medicamenta ægritudines humorales tollendas accommodata reperiri non possint; minime vero, quotidie enim noua emergunt ingenia, quæ quidem & iam vsitatis remediis rite, ac legitime vti, & noua quoque, si opus fuerit, excogitare valebunt. Interim vero ex iis, quæ hucusque inuenta, & iam sunt in vsu, nullum est, quod mirificam pulueris nostri vim assequatur, & exæquet. Nam insuauitatem, & fastidium ab aliis medicamentis inseparabile mittamus; consideremus caliditatem, hæc profecto Galeno 1. *aphor.* 24. non inficias eunte cunctis aliis pharmacis est adnexa; & à

Medicamẽta noua quotidie reperiri posse.

Puluis noster cur cætera superet.

& à puluere abesse demonstratum est. Respiciamus contra-indicationes innumeras,quæ aliorum medicamentorum vsum præpediunt;hę certe pulueri nihil sunt impedimento ; quemadmodum *supra cap.5.versus finem* innuimus. *Insuauitatem & fastidiũ cunctis aliis pharmacis esse annexa.*

Ad hæc aliis medicamentis subductoriis non possumus serie continuata , & bis , ter , quater, & quinquies ; & sexies vti, quemadmodum hoc puluere. Oh dicent forsan Aduersarij; etiam nos ex nostris pharmacis beneficio ignis , & fumi ex sulphure caliditatem auferemus; atque ita æqualia illa reddemus pulueri. At , nonne vident , quod si his ingeniis sua medicamenta tractent , quod soluendæ alui vim ab eis simul cum caliditate prorsus auferent ? Proinde donec nouum aliquod non effinxerint pharmacum , quod insuauitate, caliditate , contra-indicationibus , & cæteris noxis careat ; puluere nostro læta fronte interim vtantur; vel vt nos illo vtamur ; veniam dent. *Obiectio, Vtrũ vi ignis, & fumi sulphuris ex aliis pharmacis caliditas auferri possit. Solutio.*

Ad decimum. Optime sane quidem concludit Philosophus, & re vera si Antimonium integrum, intactum, rude, & infractum ; quemadmodum ex sua extrahitur minera , puluerem nostrum ingrederetur ; proculdubio non solum , vt Aristoteles comprobauerat,non purgaret,sed suo etiam veneno necaret. Iam vero; quia tali arte paratum istius pulueris compositionem ingreditur , vt & venenum amiserit , & superari quidem à calore nostro non possit , sed bene per venas diffundi ; hinc est, quod purgationem efficere valeat. *Decimi arg. Solutio. Antimonium nõ preparatũ esse venenum.*

Ad vltimum respondeo ; (& responsionem elicio ex iis,quæ Gal.*Comm*.24.scripta reliquit primo aphorismorum) puluerem hunc in febribus lo- *Vltimi arg. Solutio.*

Puluis iste quare in febribus conueniat. cum habere non quidem ſiccitatis ratione ; ſed quia humores, qui eas & producunt, & fouent, euacuat. Et etiam propter alias rationes, quas capite quarto in medium adduximus. Præterea vires *Vires non debilitat.* haudquaquam debilitat; propterea quod veluti Aurum (vt ab initio diximus) abſque propriæ ſubſtantiæ diminutione, Antimonij auxilio, à recrementis omnibus depuratur; ita corpus humanum *Puluis habet ſympthiam cũ humido radicali, & antipathiam cum excrementitio.* ab humoribus præter naturam ipſum infeſtantibus. Neque humidum tangit radicale ; quandoquidem ſi cum humido excrementitio Antipathiam, ergo cum radicali Sympathiam habet: id quod ſalem præſtare innuere videtur Galenus XI. ſimplicium verſus finem. Quod ſi forte fortuna aliqua reſideat inductæ ſiccitatis ſuſpicio; ad hoc, *Siccitatẽ à pharmaco relictam, ius inſulſum tollit.* vt eam minuere, expurgare, & ex toto extinguere valeamus, ius inſulſum (quod celebrata purgatione poſt aliorum pharmacorum aſſumptionem propinare ſolemus) iis, qui pulueram deuorarunt, exhibere poterimus.

APPEN-

APPENDIX AD CAPVT SEPTIMVM.

IN QVA NOVIS ARGVMENTIS *satisfit, Quibus nonnulli ad pulueris vsum refellendum mouebantur.*

AD primum dicimus. Et quis est, qui neget aliorum pharmacorum tam lenientium, quam soluentium vsum, seu vim? Medicinam enim hucusque remediis, ac præsidiis affluentius opulentam, ditatamque repente auaram, mendicam, & pauperrimam reddere nunquam in mentem nobis venit. Verũ quia talis puluis *tutius, citius, & iucundius* (quemadmodum in *sexti cap. principio* diximus) quam reliqua vsitata, ac trita pharmaca, munere suo fungitur; & rursus, quia (vt *in quinti cap. fine* ostendimus) quæ aliorum medicamentorum vsum prohibet, vt hoc pulueris præsidium adhibeamus, permittunt: propter has omnes caussas excellentius, ac præstantius hoc, quam cætera, auxilium esse, prædicere merito non desistimus.

Primum arg. noui. Resolutio.

Medicinã semper esse ditandã.

Puluis, cur cætera trita pharmaca supe-ret.

2.Solutio. Quod vero ad alteram difficultatem pertinet, quam Viri nonnulli doctissimi tam multis verbis, ac tantopere nobis opponunt. Equidem ab his desiderarē, non, vt viderent(viderunt enim millies,) sed vt ad memoriam reuocarent Galeni doctrinam, 1.*meth.& 3.meth.2. de curandi ratione per sang. miss. cap.3. & alibi*. qua præcipit in Medicina *non omnia sola ratione reperiri posse, neque omnia sola experientia, ac partim ratione, partim experientia.* Quæro ego, quænam sint illa, quę sola experientia comperiantur? mitto cætera; & solum accipio ipsius purgationis opus. Quanam arte inueniuntur purgantia? experientia ne, an ratione? Audiamus Galenum 2.*acut*.11.*in lib. de simplic. medicam. fac.* hanc litem dirimentem. *Quod medicamenta purgantia per experientiam inueniantur, & quemnā expurgent humorem & si omnino purgent, in libris de simplicium medicamentorum facultate didicisti:* & *paulo post circa finem eiusdem commentarij* inquit: *Quibus igitur dare quadrabit, his medicamenti tantum propina, quantum in plurimis mediocriter vacuari,* audiamus quæso, non enim dixit, *ratio docuit,* sed *tum nouisti, tum sis expertus.*

In Medicina, nec omnia sola experiētia, nec omnia sola ratione reperiri.

Purgātia sola experientia reperiri.

Illam igitur Medicinæ partem, quæ ad medicamenta purgantia spectat, esse Empiricam, de Medicinæ præstantia, vel honestate nihil derogat. Verum, si cuncta, quæ in Medicina habentur, empirice inueniri quis assereret; id proculdubio malum esset, turpe, inhonestum, indecorum, prauum. At vero nos id ne somniauimus quidem.

Medicinam, quo ad purgātia, esse Empiricam, non est inhonestum.

3.Arg. Solutio. Ad tertium respondeo, & responsionem quoque video placuisse aliis viris sapientissimis; fermentationem esse quidem necessariam in medicamen-

Fermētatio in qui-

camentis *compositis, quæ vel melle, vel ex aliquo alio liquore excipiuntur*, cuiusmodi sunt *syrupi, conseruæ, antidoti, electuaria, confectiones, opiatæ, & non opiatæ; pilulæ, trochisci*, & alia id genus. Verum medicamenta, quæ ex tempore parari possunt, veluti sunt species appellatæ, ac pulueres, nulla indigent fermentatione. Ex quo speciebus epithematum extrinsecus adhibendis, & item pulueribus innumeris tam purgatiuis, vt sunt *species hieræ, puluis ex hermodactylis Valerij Cordi, pulueres multi ex sena laxatiui* à variis authoribus propositi, & cum *Diagrydio* & sine, pulueres alij ex Turbith, *puluis laxatiuus magistralis*, quẽ inter cętera ingrediũtur *Turbith, diagrydium, sena*, quã non purgatiuis, (quemadmodum sunt pulueres aduersus lumbricos, aduersus flatus, aduersus pestem, pro scabie; cardiaci, *diamargaritonis*, & alij sexcenti; quibus nemo est, qui passim non vtatur, nullam in eis desiderans fermentationem; quam pariter in puluere, de quo agimus, non est, quod expectemus.

bus medicamentis sit necessaria.

Puluerũ & purgatiuorum, & non purgatiuorũ genera multa.

Ad quartum dicimus; in Medicina non modo non esse inauditum, verum neque nouum, neque inusitatum componi medicamenta variis, & etiam (si vsus postulet) contrariis prædita facultatibus, pro varietate, ac diuersitate ægritudinum, humorum, & partium affectarum: *Naturæ enim* (vt magnus ait Hippocrates 5. 6. *epi.*1.) *morborum medicatrices: Natura est, quæ* (vt idem scriptum reliquit *Lib. de Alim.*) *abunde omnia omnibus præstat:* Natura est, quæ vtitur medicamentis calidis aduersus morbos frigidos & è contra frigidis aduersus calidos: Natura est, quæ medicamentis cholagogis, ad flauam bilem educẽdam, & phlegmago-

4. Arg. Solutio.

Medicamenta ex contrariis componi posse.

Neque sibi esse impedimento.

Naturæ morborũ medicatrices.

Et abũde

gis ad pituitam vtitur. Quinetiam, si cum Galeno 4.meth.cap.7. pag.29. C. tot debent esse indicata, quot indicantia. Ergo si plures, & cõtrarij affectus indicantes, indicatum quoque medicamentum, parandum erit ex pluribus, & contrariis viribus præditum. Neque sequitur, alterum ab altero impediri: quandoquidem *Natura est*, quæ (vt dicunt) *actiua passiuis applicat*.

omnia omnibus præstare. Indicata tot esse debent, quot indicantia. Natura est, quæ intrinsecus actiua passiuis applicat.

Ad quintum. Quod qui *Antimonio* aliis modis hucusque parato, eoque solo vtuntur, & in syncopen, & in cordis palpitationem, & in alia grauia, insanabilia, & mortifera symptomata incidere possint, equidem id vltro admitto: imo iam inde à *cap.* 1. principio quando artem, qua parandum est pro puluere nostro *Antimonium*, docuimus; salutem eorum, qui tale medicamentum aliter accommodatum ac per se assumunt, in maximum vitæ discrimen adduci, monuimus. Nec mirum siquidem, tametsi multum laboris, ac diligentiæ in illius præparatione adhibeant; nihilo tamen minus non omne, quod in eo est sulphuris, vel auripigmenti, seu arsenici, vel alterius mortiferi, aufertur. id, quod vehementia illa symptomata satis demonstrant, quæ viri isti doctissimi dicunt (& summa quidem cum ratione) accidisse iis, qui eo vsi sunt. Verum, si ea arte, quã à principio innuimus, paretur; nihil tale tredecim ab hinc mensibus, ex quo ipsũ quotidie passim ter, & quater, & ad duodecim vsque vices adhibemus, vidimus afferre. Quinimo Illustrissimus Comes, cum Vxore, liberis & vniuersa familia, cum iam per quadriennium hoc medicamentum vsurpet, & quotidie Florentiæ multis illud exhibeat; attamen nihil tale vn-

6. Arg. Solutio. Antimonij aliter parati noxa.

Antimonium nostra præparationis per quadriennium nocumentum non attulisse.

le vnquam accidiſſe, obſeruatum eſt.

At audio, illos adhuc inſtare, fabulas, & nugas eſſe, *Antimonium* ea arte, qua nos diximus, paratum à periculis iam dictis vindicatum, ac liberum reddi. *Primum*: quia per talẽ præparationẽ, *Antimonium* re vera non vritur, neque calcinatur: ea enim: quæ vere comburuntur, & calcinantur, & ſecundum molem, & ſecundum pondus minuuntur; *Antimonium* vero in propoſita præparatione, & eandem molem, & eandem grauitatem ſeruat. Accedit, quod quando *Antimonium* vritur Dioſcoride authore *l.5. cap.* 58. in plumbum, & in Hydrargyrum vertitur. Præterea ſubiũgunt; non omnia, quæ vruntur, mutari (parcat, inquiunt, nobis Galenus 5.*ſimpl.*15.3.*de temperam.* ſecundũ ſubſtantiam; ferrum enim etiam ſi diu in fornacibus detineatur, vbi extrahitur ac refrigeſcit, adhuc ferrum exiſtit. *Obiectio.* *Antimonium vtrum vratur, & calcinetur. Et vtrũ per vſtionem conuertatur in Plumbum, & Hydrargyrum. Vtrũ, quæ vruntur, mutẽtur ſecundũ ſubſtantiam. Ferrum dum vritur, vtrũ ſubſtantiam mutet.*

Quod ſi iſtis aliquis ex noſtris objiciat; ſi noſtra *Antimonij* parandi ars per triplicem combuſtionem, & continuam ferri, vel carbonis igniti veſſationem ipſius perniciem non coercet, neque refrænat; cur eſt, quod in iis, qui noſtrum puluerem aſſumunt, magnas, & miras illas ruinas, & pericula non conſpicimus, quæ *Antimonium* aliter paratum edere ſolet? Nobis reſpondent; non videri, quod *Antimonium cum Tartari cremore* mixtum exhibetis: iam vero *cremoris* iſtius beneficio fit, vt è corpore medicamentum ita celeriter educatur, vt maximas illas noxas, quas diu in corpore manens inferret, producere non valeat.

Porrò; quod ad inſtantias propoſitas perti- *Solutio.*

net (vt ingenue fatear) non inficior, me nisi tot, tantosque (quos ab initio proposui) vidissem effectus, & in dies viderim, propter nuper allata argumenta rationibus confirmata, forsan ipsis assensurum. Verum, quia vsus, & experientia, quibus in purgatione obeunda Hippocrates, 1. *aph.* 2. & 23. 4. *aph.* 2. & Galenus 2. *acut.* 11. *in lib. de simplic. medicamen. facult.* standum esse præcipiunt) contrarium singula quaque die pluries omnino mihi ostendunt; hinc adducor, vt credam, prædictas rationes probabiles quidẽ videri, necessario tamen haud concludere. Quamobrem, quando primum asserere non verentur, *Antimonium* non vri, neque calcinari, falluntur: siquidem (quemadmodum Dioscorides *lib.* 5. *cap.* 58. ab ipsis allegatus, & Matthiolus *in Commentario*, & alij omnes, qui hac de re pertractant, vno ore fatentur) re vera vritur. Ad rationem autem, quando inquiunt, *Antimonium* secundum molem, & secundum grauitatem, dum igne tractatur, non mutari. Parcant nobis, minuitur enim secundum vtrumque; propterea quod omne id, quod in eo *sulphuris*, *Auripigmenti*, ac tetri reperitur, sensim ignis vi dissoluitur, euanescit, eripiturque: ac proinde quod reliquum est *Antimony*, vt & secũdum molem extenuetur, vtque non adeo ponderet, necesse est; id, quod sensus etiam demonstrat. Quod pariter talis *Antimony* cum *sale nitro* præparatio, calcinatio sit, & appelletur ab iis, qui hisce studiis delectantur; Hic locus nihil habet dubitationis? qui hoc sibi persuadere nolunt, eorum commentarios petant.

In purgatione experientia standum.

Antimoniũ verò vri, & calcinari.

Quare ad alteram rationẽ ex Dioscoridis officina depromptam ora, & oculos conuertentes, di-

cimus, Dioſcoridem fateri quidem, quando *Antimonium* comburitur, verti in *plumbum* (concedo:) at quod in *Hydrargyrum* conuerti dicat, hoc eſt, quod iſti de ſuo addunt. At (inquiunt fortaſſe:) ſat eſt, Dioſcoridem dixiſſe *Antimonium* (dum vritur) verti in plumbum. Bene quidem. Verum animaduertant, Dioſcoridem intelligere (quemadmodũ Matthiolus optime notat) *Antimonium in plumbũ* conuerti, *niſi continue, & indeſinenter verſetur:* at in noſtra *Antimonij* præparatione ſemper, & perpetuo tempore miſceri debet, & agitari, ſic enim fit, quo minus in plumbum conuertatur. Accedit, quod Dioſcorides intelligit de *Antimonio*; quod ex ſe tantum comburitur, non autem de *Antimonio*, ſimul cum alia re permixto, nimirum cum *ſale nitro*, veluti nos facimus, prohibentes pariter iſtam *Antimonij in plumbum* verſionem. Sed quid plura? omne id, quod ex triplici noſtra ipſius *Antimonij* vſtione reſtat; oculi apertiſſime vident, non eſſe plumbum, ſed materiam quandam ſubalbam, vel ſubflauam, quæ facili negotio in puluerem, & cinerem redigitur, ac diſſoluitur.

Antimoniũ quãdo in vſtione fiat & nõ fiat plumbũ.

Quod verò ſpectat ad illã Galeni propoſitionẽ, 5. *ſimpl.* 15. 3. *de temperam.* qua ea, quæ vruntur, ſecundum ſubſtantiam mutari, firmiter aſſerit. Equidem mihi facile perſuadeo oculatiſſimos noſtros Aduerſarios optime noſſe, prædictam propoſitionem non ſolum apud Medicos, verum etiam apud Philoſophos eſſe receptiſſimam: ratio autem eſt; quia in iis, quæ vruntur, quemadmodum, & in iis, quæ putreſcunt, extinguitur calor natiuus ab externo, in illis quidem conſumptis humidis partibus, in his vero extractis. Vnde differt vſtio à

Vſta ſecundum ſubſtantiam mutari, & cur.

Vſtionis & Putredinis differentia.

putredine *per ebullitionem, & vaporationem*. Neque (quantum ego quidē existimo) adductum ferri experimentum, quod per ipsos, quando comburitur non mutatur secūdum substantiam; huic propositioni quicquam officit; propterea quod (veluti ex Aristotele *quarto Meteor. cap.* 3. colligere possumus) ferrum ad hoc, vt elaborari possit, soluitur, (at non nisi à maximo igne, nam licet idem Philosophus *inferius eodem capite*, dixerit, ferrum non solui, hoc est intelligendum, non solui à *paruo igne*, vt liquidum fiat: verum in ista ferri solutione subsidet fęx, & ipsum fit purum. Quod si sæpe id fit, magis magisque depuratur ferrum, fitq; *stomoma*, quod non est simplex, nec proprie ferrum, sed diuersæ naturæ, quemadmodū Matthiolus pluribus rationibus, & Galeni authoritatibus demonstrat. Insuper ferrum facile flectitur absque eo, quod disrumpatur, stomoma vero disrumpitur. Sed (vt ad ferrum, & ad Aristotelem nostra reuertatur oratio) *si adhuc ferrum eodem igne tractaretur, multum ipsius substantiæ*, inquit Arist. *periret* (ecce, quod ore proprio Philosophus fatetur, ferrū per combustionem penes substantiam mutari) & pondus minueretur. Ita, vt, si ad finem vsque igne vehementi tractaretur, tota ipsius substantia tandem periret, solaque fæx remaneret (quam *scoriam* vocant) & squamulæ. Id, *quod fabri prudentes cum optime* (subiungit Aristoteles) *teneant, ad illud vltimum non perueniunt*.

Ferrū ab igne vtrū soluatur.

Igne depurari.

Fieri Stomoma.

Stomoma diuersæ naturæ à ferro.

Vtrū ferrum ab igne minuatur & mutetur in substātia.

At de iam dicta Galeni propositione, nec non ferri experimento, hęc sint satis. Restat, vt *Antimonium* nostrū à postrema vindicemus Aduersariorum obiectione, asserentium non videri ex illius vsu magna detrimenta, atq; damna, quę procul dubio

Obiectio.

bio produceret, nisi *Tartari cremor*, quem vna cum ipso exhibemus; illud è corpore cito educeret. Verum commentum istud, quod ipsi confingunt, & comminiscuntur, facile nos delemus: quandoquidem *Antimonium* nostrum dabimus (si ipsis placet) etiam sine tali cremore, & certi sumus, ea tamen certa cognitione, quam scilicet Medicina admittit, nihil incommodi allaturum. Neque exigua illa talis cremoris portiuncula, quam cum *Antimonio* nostro permiscemus, in eum finem, quem ipsi cogitant, huic Medicamento à nobis additur, sed propter rationes, quas in *primi capitis calce* attulimus. Et quamquam duplicem cremori huic vim tribuant, qui de eo pertractant, nimirum incidēdi humores crassos, ac Tartareos, meatusq; obstructos aperiendi; & insuper alui benigne subducendæ: hęc tamen præstat diuersa, prout varia dosi exhibetur: etenim si parua quantitate, nimirum ad septem vsque, vel octo grana porrigatur, vt nos facimus, humores duntaxat, & vias parat: si vero in magna ad drachmam scilicet vsque, & semis, etiam aluum placide mouebit. At, quando puluerem nostrũ exhibemus, non plenam hanc ipsius dosim præscribimus; sed illam minorem. Et de hoc satis. Nũc restat, vt ad refellēda tria postrema argumēta ab eruditissimis Viris pariter, & amicissimis mihi proposita, accedamus; quibus quidē ego vtinam cumulate possem, voluntate certe respondebo.

Tartari cremor cur cum Antimonio nostro permisceatur.

Cremoris Tartari vis duplex.

VI. Arg. Solutio.

Quod igitur ad sextum spectat; considero primum maiorem istius argumenti propositionē. Fateor equidem, medicamenta purgantia, ad hanc vsq; diem vsurpata inertia, & inefficacia, non purgare, neque curare citius, quam validiora, & effica-

Purgātia quæ citius, tutius, & iucūdius purgēt, & curent.

ciora; at, quod hęc vehementia purgent, & curent *tutius, & iucundius*; hoc eſt, quod, vt admittã, ratio non patitur: propterea quod purgantia valida & efficacia, habent ſine vlla cõtrouerſia, neſcio, quid veneni, teſte *Meſue li.*2. & pręterea guſtui admodũ ingrata, & inſuauia exiſtũt: quo fit, vt minus *tute*, & minus *iucunde* ſuo munere fungãtur, quã inertia, & min⁹ efficacia. Et quãuis negare nõ poſſimus, quin citius id, quod optamus, moliantur: tamen, cũ non ſemper id præſtare videamus; multaq; ſæpe occurrant, quæ illorum vſum contra-indicent; neq; poſſint ſine metu quotidie, ſi affectus perſeueret, exhiberi, duplicatis, triplicatis, quadruplicatis, & (ſi etiam opus ſit) quintuplicatis vicibus, quemadmodũ de noſtro puluere facimus; hinc eſt, quod non raro vſu venit, vt puluis noſter, quamuis placate, & clementer munus ſuum abſoluat, iners, & inefficax, alicui videri poſſit; voti tamen nos ſatis cito cõpotes reddit, cum ſecuritate, & iucunditate.

Purgãtia Galeni calida.

Ariſtoteles cognouit etiam frigida.

Vtrumque tamen ſit, hoc poſito, ad aſſumptionis, ſiue minoris propoſitionis probationem deſcendo. Quod medicamenta purgantia Galeni tẽpore vſurpata eſſent calida, veriſſimum eſt, & ab ipſo ſcriptis obſignatum, & à nobis ſupra *in* 7. *arg. ſolut. & obſtruct.* inſinuatum, non nouit illa ætas, quemadmodum hæc noſtra, medicamentum purgans frigidum, quamuis Ariſtot. 1. *ſect. probl.* 43. id admittere videatur.

Puluis noſter frigidus, & ſiccus.

Purgatibnis per

Quod inſuper puluis hic noſter frigidus ſit, ac ſiccus, vltro concedimus. At quando concludunt: *Ergo quodlibet aliud medicamentum purgans erit hoc puluere propoſito actiuius & efficacius.* Nego eſſe actuoſius, & efficacius ratione ſecuritatis, & ratione

iucun-

iucunditatis. Ob *erit saltem ratione celeritatis*. Respondeo non semper, sed raro admodum, scilicet quando continget, vt vnica vice vniuersam è corpore materiam morbificam eduxerit cum conferentia, ac tolerãtia: at multo sæpius fieri videmus, id non ex toto, sed ex parte præstare. Quod vbi fit; non possumus quotidie continuata quadam serie pluries tale medicamentum repetere omnium acclamatione, sunt enim huiusmodi medicamenta non solum calida vehementer, & acria, verum etiam naturæ nostræ inimica, vt *retro* diximus.

puluerem cum cæteris purgãtibus cõparatio.

Accedit etiam, quod licet reperiatur in corpore ægrotantis aliquid vsum istius medicamenti purgantis indicans; complura tamen sunt, quæ illius vsum prohibent, vt in *quinti capitis fine*. Ex altera vero parte puluis noster vel vnica duntaxat vice persæpe purgat, & curat, ac proinde tunc tantum est efficax, quantum sufficit; vel, si id non faciat, possumus ipsum vnoquoq; die tuto iterare; neque (vt *paulo ante* diximus) quæ alterius medicamenti vsum præpediunt, puluerem non admittunt. Igitur iure, & illo quidem optimo possumus nos & ratione securitatis, & ratione iucunditatis absolute asserere puluerem nostrum cætera purgantia, quęcunq; illa sint, in actiuitate superare: & quo ad celeritatem, si non semper, saltem vt plurimũ, & maiori ex parte. Ob. *calida sunt actuosiora frigidis*. Respondeo ex Aristotele 1. *probl*. 43. purgantia purgare, non tantum, quia calidiora, vel frigidiora, vel sicciora, vel humidiora, vel amariora, cæterisq; eiusmodi qualitatibus insigniora, sed propter alias rationes, quas ex eodem Philosopho *in decimi argumenti constructione, ac resolutione* adduximus; ita,

Calida vtrũ sint actuosiora frigidis.

Purgandi vis in quo consistat.

vt (quantum est de purgantium medicamentorum præcise vi, & efficacia) hæc non minus in caliditate, quam in frigiditate consistit.

Humida vtrũ sint actuosiora siccis. Sicca soluere continuum, & alia mala difficilia, & lethalia facere, quæ non Humida.

Postremo quando inquiunt, humidum esse sicco actiuius; In Medicina hoc penitus falsum existit: quandoquidem multo plus tribuunt Medici siccitati, quam humiditati; nam sicca, continuum (vt inquit Galenus) 3. *de locis affect.* 9. soluendo faciunt dolorem; humida vero (eodem authore) 2. *catatop.* 1. 2. 3. nequaquam. Præterea siccitas conuulsionem, & singultum ex Hippocrate, & Galeno. 6. *aphor.* 39. 2. *aphor.* 26. 5. *aphor.* 1. 7. *aphor.* 18. 2. *de loc. affect. cap.* 7. *circa medium.* 3. *de locis affect.* 6. 3. *in primum proretic.* 69. 9. *simpl. cap. de castorio.* 8. *catatop.* 3. efficere potest, & vtrumque affectum insanabilem: alij etiam affectus pariter sicci reperiuntur, qui remediis locum non dant, cuiusmodi est absoluta ventriculi siccitas, 7. *method.* 5. *Auicen. l.* 3. *f.* 13. *tr.* 2. marasmus 10. *method.* 11. *De macore.* 6. & similes: humiditas vero, vel non adeo multos, vel non adeo ad curandum difficiles morbos producit.

Ex his ergo perspicuum est, argumenti propositi, quamvis maximi, & firmissimi exitum (Deo fauente) nos explicasse. Nunc ad aliud transeamus.

VII. arg. Solutio. Purgans citius, tutius, & iucũdius debet fluxiles reddere humores & meatus aperire.

Ad septimum Argumentum optime quidẽ procedit. Sed ne concludat, Negamus minorẽ propositionẽ: Ad probationem, omnia cõcedimus. Imò ex eiusmodi probatione, talem erigimus rationẽ, quæ ad huius pulueris vires, & efficacitatem patefaciendam, & detegendam maximopere facit.

Medicamentum, quod fluere facit humores, quod & vias aperit, quibus pelluntur, citius, iucundius, ac tutius purgat, & curat. Puluis iste, quantumvis frigidus, & siccus,

ficcus, est talis. Ergo &c. Maior est ipſamet Aſſumptionis Aduerſariorum probatio, Minor probatur. Hic puluis ratione *cremoris Tartari*, humores craſſos, ac Tartareos incidendi, meatuſque obſtructos aperiendi vi præditus eſt: ratione *Antimony* pariter, & incidit, & detergit, quemadmodum *ſupra* tum *capite primo*: tum *quarto* demonſtratum eſt. Cum igitur hic puluis, & fluere faciat humores, & vias inſuper aperiat; merito & purgare, & curare *tuto*, *cito*, & *incunde* ſatis poterit.

Puluis noſter cui illa praſtet.

Ob. *frigidi ac ſicci eſt conſtipare meatus, & humores denſare.* Reſpondeo, & reſponſionem elicio ex Galeno, 11. *meth.* 10. ea, quæ craſſos ſuccos extenuãdi, & glutinoſos detergendi, & excretiones promouendi vim habent, ſunt in duplici differentia: Quædam enim calefaciendo id preſtant, & huiuſmodi (inquit Galenus ibidem) eſt *mulſa*: Quędam vero refrigerando; & huiuſmodi eſt (dicit) *ptiſſanæ cremor*. Iam vero puluis noſter eſt ex iis, quę prędicta beneficia non excalfaciendo, ſed potius refrigerando confert, ac tribuit.

Frigidi & ſicci effectus. Extenuãtia, Detergentia, & excretionis promouẽtia, eſſe duorum generum.

At rurſus quis objiciet. *Frigidum, vt frigidum ſemper, & vbique contrahere, conſtipare, & incraſſare aptũ eſt: Si ergo puluis propoſitus eſt frigidus, igitur velimus, nolimus neceſſitate coacti fateri debemus, ipſum habere vim & incraſſandi humores, & vias claudendi.*

Obiectio. Frigidi, vt frigidi effectus.

Reſpondeo. Frigidum 4. *ſimpl.* cum partium craſſitie, quemadmodum eſt *omphacium*, *meſpila*, *ſorba*, *cydonia*, concedo, at frigidum cum partium tenuitate, quemadmodum eſt *acetum*, *ſuccus citri*, *limonis*, *aurantij*, & *granatorum acidorum*, nego.

Solutio. Frigida duorum generum.

Ad poſtremum. Quando aſſeruimus (id quod *Vlt. Arg.*

Solutio. *cap.3. in fine tertiæ Rationis. & cap.6. in constructione 8.arg. & ibidem in* 11.*argumento.* ter, ni fallor fecimus in toto hoc opere) puluerem hunc esse cinerem, semper diximus, esse cinerem non simpliciter, nec absolute; sed esse *veluti* cinerem, & esse *cinerem quendam*, hoc est (significare voluimus) proportionem habere quandam cum cinere. Siquidē, quemadmodum id, quod reliquum est rerum, quæ penitus comburuntur, proprie ac vere cinis dicitur; ita illa, quæ *aliquo modo* ignem perpessa sunt, & ex *aliqua parte* aliquid propriæ substantiæ & illius, quod substantiam consequitur, amiserunt, vbi in puluerem postea redacta sunt, cineres, *analogia quadam* dici possunt. Vnde, cum in hoc nostro puluere *Antimonium* diu, multumq; magis igne agitetur, quā reliqua ipsum puluerem ingredientia: hinc est, vt ipsius reliquię magis quoq; cinis dici possint.

Puluis noster vtrum sit cinis.

Cinis quid sit.

Antimonium nostrum esse proprie magis cinerē, quā scammonium nostrum.

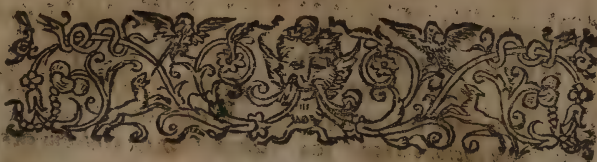
Quod vero ad *Scammonium*, de quo est omnis lis, pertinet; cum igne admodum remisse, ac leniter tractetur, sed quid dico *igne*? *fumo* potius: proinde cineris nomen minus proprie meretur. Sat est tali arte quinq; illa nocumenta à Mesue, *lib.2.de simpl.* cæterisque in *Scammonio* reperta ex eo abstulisse, pręcipue vero nimiam eius acrimoniā, & caliditatem. Quamobrem, si Scammonium, quod puluerem nostrum ingreditur, & calefactū colliquatur, & igni superpositum vnitur in massam, & euaporat fumum, nil mirum, postea quam non est perfecte, & absolute cinis; etenim si ad hunc vsq; terminum, scilicet verum cinerem redigeretur, vim vndiq; amitteret; sed est cinis *proportione quadam*; quoniam scilicet illius fumi *sulphuris* beneficio partes omnes noxiæ eripiuntur, & euanescunt.

Scammonium nostrū improprie cinerem esse.

Scammonij quinque noxas nostra præparatione tolli.

Cineris proprietates.

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN HAC METHODO CONTENTARVM, locupletissimus.

A.

E.

F.

Grani-

Sed

Aristo-

Vacua-

FINIS.

